St. Gr. b. 358

Antonin

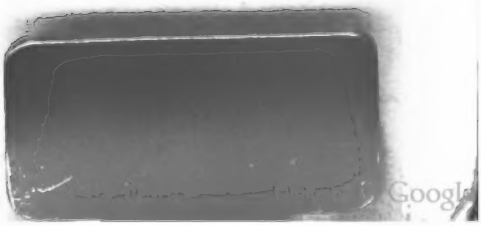

Digitized by Google

Aut. Gr. Vet. 203. p. 685.

Digitized by Google

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ
ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ
ΤΩΝ ΕΙΣ ΕΑΥΤΟΝ
ΒΙΒΛΙΑ ΙΒ'.

MARCI ANTONINI
IMPERATORIS
COMMENTARIORUM,
QUOS IPSE SIBI SCRIPSIT,
LIBRI DUODECIM.

GRAECA AD CODICUM MANUSCRIPTORUM FIDEM
EMENDAVIT,
NOTATIONEM VARIETATIS LECTIONUM
ET INTERPRETATIONEM LATINAM CASTIGATAM
ADJUNXIT,
GATAKERI ALIORUMQUE NOTAS
CUM
SUIS ANIMADVERSIONIBUS
INDICIBUSQUE LOCUPLETISSIMIS
ADJECIT
JOANNES MATTHIAS SCHULTZ.

VOLUMEN PRIMUM,
ANTONINI TEXTUM GRAECUM, INTERPRETATIONEM LATINAM ET LECTIONUM VARIETATEM CONTINENS.

SLESVICI,
SUMTIBUS JOANNIS GOTTLOBII ROEHSS.
MDCCCII.

Digitized by Google

BIBLIOTHECA
REGIA
MONACENSIS.

Digitized by Google

DUUMVIRIS

PERILLUSTRIBUS, GENEROSISSIMIS

ET

EXCELLENTISSIMIS

CAJO FRIDERICO
COMITI DE REVENTLOV

ET

CHRISTIANO GUNTHERO
COMITI DE BERNSTORFF

MAGNIS CHRISTIANI VII. AMICIS

PATRONIS SUIS INDULGENTISSIMIS
AC PIE COLENDIS

NOVAM HANC ANTONINI EDITIONEM

D. D. D.

EDITOR.

Digitized by Google

Digitized by Google

Quamquam, VIRI PERILLUSTRES et EXCELLENTISSIMI, non una erat cauſa, cur hoc quidquid eſt ſtudii a me in curanda hac Antonini Editione collocatum tantorum Virorum conſpectum vereri poſſet; tamen, omnibus ponderatis rationibus, pudorem et a natura mihi inſitum et humanitatis literis excultum vincere atque ſplendidis VESTRIS nominibus opuſculum hoc inſcribere decrevi. Vehementer enim jam dudum optavi, ut ſummae illius obſervantiae et reverentiae, quam inſigni utriusque VESTRUM in me humanitati debeo, exſtaret monumentum, idque ſplendore VESTRO non omnino indignum. Nolui igitur vehementem animi impetum, quotidie me ſtimulis agitantem, ut tandem aliquando gratias pro multis magnisque VESTRIS in me collatis beneficiis agerem publiceque declararem, diutius reprimere. Etſi enim ſatis intelligebam,

Digitized by Google

quam levis eſſet opera et nullo fere loco habenda, quam in Antonino edendo collocaviſſem, tamen ea viſa eſt ipſius libelli praeſtantia eaque Divi auctoris majeſtas, ut certo confiderem, VOS non poſſe pudere, in tanti Principis eſſe comitatu. Praeterea quoque juſtitiae ratio, qua ſuum cuique tribuere jubemur, exigebat, ut haec Antonini Editio VOBIS traderetur. VESTRUM enim eſt VESTROque debetur ſtudio, quidquid nitoris huic novae Editioni accefferit, VESTRO in bonas literas amori, VESTRAE humanitati atque benevolentiae. Non vero jam loquor de ſummis VESTRIS in Patriam meritis, non de ſingularibus animi et ingenii virtutibus, quibus uterque VESTRUM immortalem illius Viri, quocum aut ſanguis aut affinitas VOS junxit, gloriam aemulatur, non denique de egregia illa prudentia et moderatione, qua nobis pacem tamdiu ſervaſtis, bellumque ab oris noſtris nuper profligaſtis; quae quidem omnia tanta ſunt, ut nec poſſint nec velint

Digitized by Google

niſi a laudatis laudari: ſed hoc ſolum publice profiteor, inter tot tantasque, quibus premebar, muneris laborioſiſſimi moleſtias mihi opus fuiſſe REVENTLOVIIS ac BERNSTORFFIIS, ut, quod coeperam, demum perficerem. TU enim, PERILLUSTRIS et GENEROSISSIME REVENTLOVI, non tantum theſaurum literarium Havnienſem mihi, homini obſcuro, liberaliter recluſiſti, ſed etiam ſingularibus favoris TUI atque humanitatis pignoribus animum ſubinde vacillantem roboraſti ad opus continuandum et demum, ut poteram, conficiendum; TU vero, PERILLUSTRIS et GENEROSISSIME BERNSTORFFI, eximia TUA liberalitate ac munificentia aditum mihi aperuiſti ad fontes literarios, quibus Italia ſuperbit, atque inter medios terrores belli funeſtiſſimi, quod foecundiſſimas atque amoeniſſimas Europae partes devaſtabat, ſupellectilem literariam, quae ad Antoninum meum comparata erat, incolumem atque intactam ad me adferendam curaſti.

Tantum igitur quum fuerit utriusque VESTRUM in me et Antoninum meum ſtudium: quis eſt, quin videat, quidquid boni novae huic Editioni inſit, id VESTRO praecipue ſtudio deberi, quidquid autem naevorum, id meae ſolius culpae tribuendum eſſe? Multos vero atque magnos adhuc naevos reſidere, qui eſſent tollendi, facile largior, et hoc tantum opto, ne tot atque tanti remanſerint, ut VOS unquam poeniteat, ſtudia mea adjuviſſe.

Quod reliquum eſt, VOBIS, COMITES PERILLUSTRES atque GENEROSISSIMIS VESTRIS GENTIBUS res ſecundiſſimas, et quidquid verorum bonorum obtingere poteſt mortalibus, precor.

NOMINIBUS VESTRIS
PERILLUSTRIBUS
GENEROSISSIMIS
EXCELLENTISSIMIS

DEVOTE ADDICTUS
JOANNES MATTHIAS SCHULTZ.

PRAEFATIO
NOVI EDITORIS.

Tria omnino esse, quorum is, qui in vetere aliquo Scriptore edendo operae pretium facere velit, rationem habere debeat, recte monuit Clarissimus WYTTENBACH in erudita Praefatione Moralibus Plutarchi praefixa: primum scilicet, utrum liber dignus sit, qui edatur: alterum, digna auctore editio utrum exstet, an desideretur: tertium, an ipse perficiundae editioni idoneus sit editor. His igitur tribus explicandis quum omne praefandi munus absolvatur, de unoquoque horum trium et mihi pauca erunt dicenda.

Ad primum igitur quod adtinet, neminem facile reperiri puto, qui neget, *Marci Aurelii Antonini* Commentarios, qui τὰ εἰς ἑαυτὸν inscripti ad nostra pervenerunt tempora, dignos esse, qui ab omnibus literarum

humanarum ſtudioſis ſaepiſſime legantur, ne dicam, ediſcantur, atque igitur et optime et quam emendatiſſime edantur. Poſſem hic quidem, quum res ipſa ita ferre videatur, in Antonini mei laudes exſpatiari: quo minus tamen hac opportunitate utar ad Scriptorem, cujus edendi curam ſuſcepi, celebrandum, ejus rei plures, et, ut opinor, idoneas habeo cauſas: primam, quod Clariſſimus MEINERS in Commentatione *de Marci Aurelii Antonini ingenio, moribus et ſcriptis*, quae Commentariorum Regiae Societat. Literar. Goetting. Tomo VI. inſerta eſt, tam erudite et eleganter de hac re disputavit, ut omnis mihi materia praerepta videatur: alteram, quod neminem eorum, quorum in manus haec noſtra Editio venerit, tam rudem omnium literarum futurum arbitror, quin ſciat, Antoninum Imperatorem, eundem et Philoſophum praeſtantiſſimum, in aureolo hoc libello graviſſima quaeque tractaſſe argumenta, ſibique ſanctiſſima illius ſcholae decreta inculcaſſe, quae omnes omnium temporum homines in admirationem ſui vel invitos rapuit: tertiam, quod ſufficere cenſeo ad Antonini laudes celebrandas Teſtimonia ſcriptorum veterum et recentiorum, quae ad calcem hujus Praefationis ex Gatakeri Editione repetere viſum eſt.

Ad alterum vero quod adtinet, utrum jam talis exſtet hujus libri Editio, ut nova ſine damno carere poſſimus, eo brevior hic ero, quod in iis, quae ſequuntur, Prolegomenis prolixius de ſingulis Editionibus disputavi:

ex

ex quibus apparebit, non talem nos habere ejus libri Editionem, quae et parabilis et uſui apta ſit. Optima enim, quae *Th. Gatakeri* ſtudio debetur, Editio cum perrara repertu eſt, ſaltem in noſtris regionibus, tum non omnino talis, qualem optare fas eſt. Eorum vero, qui poſt Gatakerum hunc librum evulgarunt, nemo probabili ſubſidiorum apparatu ad Antoninum recenſendum, et a naevis, quibus ſcatebat, perpurgandum acceſſit, praeter Gallicum Editorem *De Joly:* quem tamen in hac opera non eam, quam par erat, adhibuiſſe diligentiam inter omnes conſtat.

Ad tertium denique quod adtinet, utrum ego is ſim, abs quo parari poſſit probabilis Antonini Editio, de eo penes alios judicium eſto! Equidem, quamquam omni ſtudio in id incubui, ut diligentiae certe laude non omnino indignus viderer, tamen opere perfecto probe intelligo, multa huic Editioni deeſſe, quae ad probam requirantur atque omnibus numeris abſolutam, immo multa ineſſe, quae jure meritoque reprehendi poſſint. Ne vero ab aequis lectoribus bonique conſulentibus nimiae temeritatis in Editoris munere ſuscipiendo arguar, liceat mihi, qua occaſione in hanc cogitationem devenerim, quid conſilii ceperim, et qua ratione id exſequi ſtuduerim, prolixius exponere.

Quum ante ſeptem annos, et quod excurrit, in Hiſtoria Philoſophiae maximo cum ſtudio verſarer, nulla inter Graecorum Philoſophorum ſcholas me magis capie-

bat,

bat, quam Stoica, cujus igitur monumenta, quae ſupererant omnia, conquirere et tractare conſtituebam. Inter alios vero diſciplinae Stoicae ſcriptores Antoninus mihi ita eminere videbatur, ut ſaepe mirarer, libellum ejus a noſtri temporis Criticis omnino negligi, dum alii veterum auctorum libri elegantiore habitu prodirent, Antoniniano illo ſi non inferiores, at profecto non praeſtantiores. Intelligere ergo mihi viſus ſum, operae pretium eſſe facturum, qui in hoc Antonini libro emendando et illuſtrando operam navaverit, atque, ut eſt juvenilium animorum fervor, ipſe de eo cura mea qualicunque perpoliendo cogitare coepi. Erant quidem multae et graviſſimae rationes, quae ab hoc conſilio me deterrere et potuiſſent et debuiſſent: nam omnibus fere carebam, quibus opus eſt ei, qui tanto labore feliciter defungi cupiat. Deerat non ſolum illa ingenii felicitas, quae paucis cujusvis ſaeculi hominibus peculiari naturae beniguitate conceditur, ſed deerat etiam idonea accuratae et exquiſitae doctrinae copia, deerat ſupellex literaria et libros nanciſcendi opportunitas, deerant opes criticae, deerat denique, quo plerique juvenum, qui ad talem laborem accedunt, frui poſſunt, qui rem conſilio et opera adjuvaret. Verum is, qui me impulerat, aetatis fervor, his omnibus neglectis, animum ſemper ad agendum ſtimulavit. Comparandus igitur erat, quo aliquid ſaltem pretii Editioni meae adferri poſſe arbitrabar, Apparatus criticus, quo qui deſtituitur, de idonea veteris

ſcripto-

ſcriptoris a Criticis neglecti Editione cogitare non poteſt. Neque poſſum dignis laudibus praedicare Virorum Illuſtrium, Clarorum et Doctorum benevolentiam, quae me hominem obſcurum, in apparatu hoc colligendo adjuvit. Editionum ſcilicet antiquarum, quae in Bibliotheca Auguſtiſſimi noſtri REGIS Havnienſi adſervantur, notitiam mecum communicavit Vir Summe Venerabilis MOLDENHAWER, Theologus Havnienſis Clariſſimus ac Doctiſſimus. His porro Editionibus ut mihi uti easque per otium excutere liceret, facile impetravi a ſtudio, quo in bonas literas fertur, qui huic Bibliothecae praeeſt, *Perillußris* COMES DE REVENTLOV, Auguſtiſſimo Noſtro REGI ab interiore adminiſtratione reipublicae. Ex eadem porro Bibliotheca Regia eorundem Virorum de Patria ac literis optime meritorum ſtudio ac benevolentia accepi conjecturarum Reiskianarum faſciculum, quem olim cum aliis MSS. Reiskianis emerat magnum illud Daniae decus, P. F. SUHM, cujus praeſtantiſſimam atque optimis libris refertam Bibliothecam non auctione distractam, ſed cum Regia illa conjunctam eſſe gaudent nobiscum omnes, qui literas amant.

Editionibus autem his diligenter excuſſis intellexi parum eſſe in iis ſubſidii ad naevos, quibus laborabat Antonini textus, tollendos, atque varias, quae mihi ex iis enotatae erant, lectiones nihil fere eſſe, niſi aut errores operarum, aut correctiones, ne dicam, depravationes, ex Editorum ingenio profectas. Maximo igitur ſtudio

dio flagravi, Lectionis Varietatem ex Codd. MSS. excerptam mihi comparandi: quod etiam, quamvis in mediis belli crudeliſſimi furoribus, mihi contigit.

ADLERO enim Viro Summe Venerabili, Theologorum Slesvicenſium Praeſide, quae ejus erat humanitas, me commendante, adii per literas Virum Humaniſſimum et ſupra laudem meam qualemcunque elatum SILVESTRE DE SACY, inſigne Gallicarum Muſarum decus, eumque rogavi, ut, ſi inveniri poſſent in Bibliotheca Nationis Franco-Gallicae variantes lectiones, quas olim in uſum *De Joly* ex Codicibus Bibliothecae Vaticanae excerpendas curaviſſet *Aſſemanus*, *De Joly* vero Bibliothecae Regis Galliarum tradidiſſet, in uſum meum denuo deſcribendas curaret. Haud longo tempore poſt me certiorem fecit Doctiſſimus SILVESTRE DE SACY, ſe reperiſſe inter Codd. Bibliothecae illius variantes lectiones, *Aſſemano* curante, collectas, qua in re etiam Viri Doctiſſimi FRANC. LAPORTE-DU-THEIL et MERCIER DE *Saint* LEGER nonnullam ipſi praeſtitiſſent operam. Docuit me quoque, praeter illam Lectionis varietatem, in eadem Bibliotheca ſervari *Aegidii Menagii* Notas in Antoninum ineditas, quas, ſi vellem, in uſum meum transſcribendas curare eſſet paratus. Denique mihi et Antonino meo gratulandum erat de eo, quod Vir Doctiſſimus atque exquiſitae linguae Graecae cognitionis laude florens DIAMOND. CORAI ſe non indignum haberet, illas chartas in uſum meum deſcribere. Quin

etiam

etiam ultro mihi obtulit exquisitas in Antoninum conjecturas, quae ipsi inter legendum in mentem venerant. Varias quoque lectiones a *Francisco Barberini* olim Patre Purpurato Translationi Italicae additas sua manu transscriptas SILVESTRE DE SACY, Vir mihi nunquam non cum laude nominandus, cum alio apparatu ad Antoninum meum pertinente misit.

Interea et AUGUST. MAR. BANDINIUM, Doctissimum Bibliothecae Mediceo-Florentinae Praefectum rogaveram lectiones Codicum Antonini Florentinorum, quas quidem curante Viro illo Doctissimo, a BENCINIO et BONIO, Viris Intelligentissimis, collectas accepi, adjutus in ea re summa munificentia et liberalitate Perillustris COMITIS DE BERNSTORFF, qui etiam tempore eo, quo maxime in Italia belli saevitia furebat, chartas ex Italia incolumes ad me deferendas curavit.

His ergo subsidiis ad novam Antonini Editionem parandam instructus, iterum iterumque textum, quem vocant, qualis Gatakeri opera erat nobis traditus, diligenter et ex omni parte cum Editionibus antiquioribus et Varietate lectionis ex Codicibus MSS. excerpta comparavi. Quo vero majorem cum Antonino meo familiaritatem contraherem, et melius intelligerem, ubi obscuritatis aliquid in hoc scriptore lateret, e re esse putavi, Antonini Commentarios in linguam vernaculam transferre: cujus quoque studii fructum, Translationem theodiscam postea typis exscribendam tradidi eo inprimis consilio,

filio, et ut doctorum virorum judicia de eo cognoscerem, utrum in opere coepto mihi esset pergendum, an totum Editionis munus deponendum, et ut, si fortasse consilium meum non omnino improbarent, eorum monitis ad opus rite instruendum adjuvaretur et regeretur studium meum de literis bene merendi. Jam vero, quid ex hoc labore profecerim, ingenue profitebor. Intellexi scilicet, subtiliorem literarum cognitionem et ingenium in aliorum Scriptorum Crisi probe exercitatum requiri in eo, qui Editionem Antonini probabilem parare vellet, praesertim in ea apparatus critici penuria, qua multis in locis iisque admodum corruptis et obscuris ad conjectandi artem confugiendum. Et quamquam a Censore, qui in Ephemeridibus literariis, quae Jenae prodeunt, de Translatione illa sententiam ferebat, candido sane et aequo judice, consilium, quod coeperam, non improbari videram, tamen non semel in eo fui, ut laborem hunc deponerem. Quod quo minus facerem, prohibuit pudor, ne fidem datam fallerem, Virorumque humanissimorum, qui studium meum adjuverant, operam prorsus inutilem redderem. Praeter pudorem hunc etiam alia accedebant, quae me ad consilium meum exsequendum adhortarentur: in quibus praecipuum erat hoc. Specimine Editionis meae in Ephemeridibus Lipsiensibus, quae *Allgemeiner Literarischer Anzeiger* inscribuntur, proposito, Vir humanissimus et de literis optime meritus LANGER, Bibliothecae Guelferbyterianae Praefectus, ultro ad Virum

rum Illuſtrem et Celeberrimum HEYNE ſcripſit, eumque meo nomine rogavit, ut mecum communicaret Lectionis Varietatem, quae ineſt Codici Guelferbyteriano, qui et *Philoſtrati* quaedam continet et tunc temporis in HEYNII manibus erat. Neque Goettingenſis ille Philologorum Neſtor, quae ſingularis ejus eſt humanitas, huic negotio ſe ſubduxit, adeoque ipſe lectiones variantes ex hoc Codice deſcripſit. Denique liberaliter me monuit de iis, quae in Specimine illo displicere poſſent, atque, quid mihi in primis agendum eſſet, ſi Editoris probabilis officio defungi cuperem, ſapientiſſime docuit.

Tot igitur tantisque quum obſtrictus tenerer Virorum de literis bene meritorum in me ſtudiis, nolui ſpem, quam de me conceperant, prorſus irritam reddere, quamvis multa erant, quae prohiberent, quin hanc Spartam, ut decebat, exornarem. Denuo igitur ad Antonini opuſculum emendandum et illuſtrandum acceſſi, quod quum jam in eo ſit, ut me Editore in publicum prodeat, paullo copioſius de conſilii mei ratione disputandum eſt.

Prima quidem cura poſita erat in nova textus, quem vocant, Recenſione: quam principem Editionis bonae partem intelligentes literarum humanarum cultores uno ore profitentur. Diligenter igitur primum perlegi ſingulos, quibus opuſculum conſtat, libellos, eaque eorum loca enotavi, quae emendatione indigere viderentur: quo facto omni, quam collegeram, critica materia

uſus ſum ad novam operis recenſionem, ſeu potius recognitionem adornandam: non enim tanta eſt in hoc libro materiae criticae copia, ut ſufficiat ad juſtam ejus recenſionem. In textu vero conſtituendo hanc mihi ſcripſi regulam, ut ſolam Editionum antiquiorum et Codicum Manuſcriptorum fidem ſequerer, nec niſi rariſſime, et in iis quidem locis, ubi certa videbatur emendatio, conjecturae ope depravata emendarem. Satius enim duxi, de vitiis, quae temporum injuria Antonini textum deformarunt, in Notis Contextui ſubjectis lectores monere, et varias, quas Viri docti tentarunt, emendandi rationes proponere, quam conjecturis nimium indulgendo textus integritatem in discrimen adducere. Cum enim omnis, quae conjectando nititur, Emendatio dubia eſt, tum in Scriptore, qualis noſter, brevitatis admodum ſtudioſo, omnium difficillima. Accedit, quod in Antonini orationis ſerie, quippe ſaepe interrupta, nihil fere ineſt adjumenti et praeſidii ad certam et indubitatam emendandi rationem reperiundam.

Ad Orthographiam porro quod adtinet, omnia intacta reliqui, praeter interpungendi rationem paſſim, ubi ſenſus hoc poſtulare videbatur, emendatam, et diligentiorem duplicis, qua Sigma indicatur, figurae uſum, quem aliquid adferre poſſe putabam ad expeditiorem libelli lectionem. Neque tamen ſpondeo, Sigmatis figuram ubique loco ſuo collocatam eſſe, quamquam voluiſſem. At reſtant plura, inprimis in ſpiritibus atque tonis et in

his

his inclinandis, quae mutata velim. Conſulto autem hanc boni Editoris partem omiſi, non quod eam indignam putabam diligentia, ſed quod verebar, ne eam rite poſſem tueri, quum non ad eam hujus rei cognitionem me perveniſſe ſentirem, quae ad eam certius conſtituendam ſufficeret.

Caeterum exemplar Editionis Wollianae typis transſcribendum tradidi, prius quanta per oculorum, qua tum temporis laborabam, infirmitatem licuit, diligentia a ſphalmatis typographicis et aliis, quae eam obſidebant, depravationibus correctae; et quum nihil ſumtus pepercerit redemtor hujus Editionis, Vir honeſtus, quin accuratiſſime impreſſa et correcta prodiret, ſpero fore, ut inde ſaltem nitoris aliquid huic Editioni accedat. Si quae tamen inſunt, in primis in Notis Contextui ſubjectis, quae et minori literarum charactere, quem vocant, a me exaratae et formis minoribus ſtanneis impreſſae ſunt: ejus rei veniam a lectore aequi bonique conſulente peto, quum per locorum diſtantiam mihi non licuerit, operis corrigendis praeeſſe. Graviſſima etiam operarum ſphalmata ad finem voluminis indicabo.

Hactenus de textus recenſione: reſtat, ut de interpretatione latina et Commentario pauca dicam. Interpretationem latinam addendam putavi, quum paranda eſſet Editio in uſum lectorum omnis fere generis, atque igitur et eorum, qui in graecis literis, non, ut ita dicam, habitant, ſed peregrinantur potius, eamque e Xylandri, Caſauboni et Gatakeri translationibus adornavi. Quo autem in labore qua diligentia verſatus ſim, alii judicent: hoc tantum addere lubet, me inprimis perſpicuitati conſuluiſſe, eamque ob cauſam non dubitaſſe, ſermonis

latini elegantiam, paſſim et puritatem, negligere: qua in re et Gatakerus et Xylander me exemplis praeiverunt. Sunt tamen in Translatione noſtra, quae nunc mutata velim. Sic neſcio qua ſuperſtitioſa religione ductus retinui I, 18. Gatakerianum uſum particulae *quod* praecedente formula *perſpectum habere*, ibidemque falſum pronominis *ſuus* uſum ex Translatione *Caſauboni* ductum. Sic porro cum *Gatakero* verbum *eniti* cum Infinitivo conſtruxi I, 13, ubi *ut* rectius adhiberetur, et id generis alia. Neque vero tot tantosque naevos ſupereſſe arbitror, quin emendatior et caſtigatior merito dici poſſit Translatio noſtra cum Xylandrina et Gatakeriana comparata.

Ad Commentarium denique quod adtinet, notas criticas a philologicis et hiſtoricis ſecernere, et ipſi Contextui ſubjicere viſum eſt. In has igitur retuli non ſolum varias lectiones, quae proprie dici poſſunt, ſed etiam manifeſta librariorum et typothetarum vitia, neque vehementer metuo, ne propterea in reprehenſionem incurram apud aequos et intelligentes lectores, quamquam fortaſſe erunt, qui hoc factum vituperent. Non enim nullum uſum habere videtur ad certum de Editionum indole judicium ferendum et ad juvandam artis criticae, quae in conjectando cernitur, copiam, ſi tales errores colliguntur. Cui et hoc accedit, quod ſaepe videmus, in iis lectionibus, quae aliis haud indoctis ſtupendi librariorum errores videbantur, alios his acutiores viam ad veras Emendationes indagandas reperiſſe. Quanto minorem igitur ingenii critici vim in me ineſſe ſentiebam, tanto magis in hoc incumbendum putavi, ut quantum fieri poterat, omnia colligerentur, quibus acutiores adjuvarentur ad Antoninum meum emendandum. Quod vero

vero praeter lectionis varietatem etiam omnes, quae mihi innotuerunt, Virorum doctorum conjecturas adjeci, plures fortaſſe erunt, qui reprehendant. Habeo tamen, quo me defendere poſſim: conſilium enim erat talem Editionem parandi, quam qui poſſideret, aliis omnibus carere facile poſſit, niſi ipſe vellet Antonini librum edere.

Quam vero in Commentario philologico et hiſtorico inſtruendo rationem ingreſſus ſum, eam non ignoro et improbari poſſe, et a multis iisque magni nominis viris improbari ſolere. *Gatakeri* ſcilicet commentarios, additis quibusdam *Caſauboni* et *Xylandri* notis, ita repetii, ut ea reſervarem, quae ad doctrinam tantum oſtentandam, non ad Antoninum illuſtrandum facere videbantur. Multa enim profecto erudite et ſubtiliter disputata in Notis Gatakerianis inſunt, ut religioni mihi ducerem, haec negligere, quibus excitari et ali poſſent ingenia literarum graecarum ſtudioſa. Sunt vero etiam, quorum nullus fere uſus eſt, quae igitur, ut ſumtibus lectorum parcerem, omittere viſum eſt. Quum denique multis in locis *Gatakerus* in errore verſaretur, in aliis iisque admodum obſcuris nihil adnotaret, quo proclivior fieret aditus ad ſenſum explicandum, illud corrigere, hoc vero, quantum per virium imbecillitatem licuit, ſupplere ſtudui. Talis vero veterum commentariorum repetitio novis curis aucta cur adeo improbanda ſit, ſane non video, atque gaudeo, Philologos noſtri temporis ſummos in hac commentandi ratione exemplo praeiviſſe, quamquam ab ea arrogantia longe abſim, ut putem, me in omnibus eorum veſtigia legiſſe.

Haec ſunt, quae priusquam primus Editionis meae tomus in publicum emitteretur, praefari volui. Eum

excipient, et ſingulis nundinis Lipſiacis, ſi Deus vitam valetudinemque conceſſerit, prodibunt Tomi duo paullo minores, quorum prior notas ad octo libros priores, poſterior notas ad reliquos libros, decreta philoſophiae Antoninianae ſecundum artis regulas in unum corpus collecta, Indices porro Graecitatis, Nominum propriorum, et Auctorum in Notis laudatorum continebit.

Caeterum ſi videro, Editionem in gratiam juvenum literarum Graecarum ſtudioſorum, et aliorum, qui majora volumina faſtidiunt, adornatam deſiderari, atque operam hanc meam qualemcunque non omnino improbari, aliam minoris voluminis Editionem curabo, ſelecta lectionis varietate, brevi adnotatione et indice idoneo inſtructam: quo quidem conſilio rogatos velim humaniſſime Viros doctos atque harum rerum intelligentes, ut, quae obſervaverint a me in Antonini libris ſive explicandis ſive emendandis errata et peccata, de iis me aut publice aut privatim admoneant. Maxima enim flagro cupiditate de literis bene merendi, ideoque et ſpondere audeo, me in poſterum meliora et curatiora daturum, ſi licuerit otio honeſto frui et literato, cujus quidem in ſpe ſuaviſſima animus, multis magnisque moleſtiis jamjam feſſus, jucunde requieſcit.

Dabam Slesvici, Nonis Januariis
Anni poſt R. S. MDCCCII.

J. M. Schultz.

PRO-

PROLEGOMENA
DE MARCI AURELII ANTONINI
τῶν εἰς ἑαυτὸν
CODICIBUS MANUSCRIPTIS ET EDITIONIBUS ARTE TYPOGRAPHICA IMPRESSIS.

Codices Antonini manuſcriptos admodum paucos nobis ſervatos eſſe, ſatis conſtat.

Codex quidem *Palatinus*, ex quo primum editi ſunt duodecim Antoninianorum Commentariorum libri, neſcio qua incuria, periiſſe videtur. Saltem tantum abeſt, ut probabilis ſit ſententia Viri caeterum non indocti, qui Editionem De-Jolyanam in Ephemeridibus literariis Lipſienſibus (*Leipziger Gelehrte Zeitungen*) anni 1775. cenſurae ſubjecit, Codicem ſcilicet Vaticanum, quem *Vat. A.* inſignire ſoleo, eundem eſſe cum Palatino illo, ut omnia contrarium clamitent: quod et clariſſime apparet ex plurimis lacunis, quas in Varietate Lectionis diligenter adnotavi. Neque tamen praefracte negem, Codicem illum Palatinum alicubi in Bibliotheca Vaticana latitare, quum non ignorem, Bibliothecae Palatinae theſauros in Vaticanam transiiſſe, multaque antiquitatis monumenta ibi neglecta jacere: quae utinam mox in lucem proferantur! Denique non praetereundum eſt, Clariſſimum HARLESIUM falli in eo, quod ad *Fabricii* Bibliothecam Graecam p. 506. ed. *Harleſ.* narrat, *Hoeſchelium* ſibi hujus Codicis Palatini

exemplar feciſſe. MSSti enim *Hoeſcheliani*, quorum lectionibus uſus eſt *Mer. Caſaubonus*, non totum Antonini opus, ſed Excerpta ex eodem continebant.

Codex *Vaticanus* ſub Numero 1950 adſervatus, quem plerumque in Notis breviter *Vat. A.* inſignivi, a Fol. 341. usque ad folium 392. totum Antonini opuſculum complectitur. Hic Codex, ut apparet ex *Aſſemani*, quam mox ex Editione De-Jolyana transſcriptam dabo, epiſtola, omnibus et Librorum et minorum Sectionum diviſionibus caret, et, ni fallor, transſumtus eſt ex Codice aliquo, in quo primae literae cujusque libri ornandae erant variis coloribus, quod autem, neſcio cur, omiſſum erat. Multis enim in locis caret Codex noſter literis initialibus, nullo tamen ſpatio, quantum ex Aſſemani Epiſtola conjicio, vacuo relicto. Quod ad interiorem hujus libri indolem attinet, cuique ex Lectionis Varietate Editioni noſtrae addita ſatis adparebit, hunc Codicem cum Palatino illo, quo uſus eſt *Xylander*, ſeu potius *Geſnerus*, neutiquam eſſe comparandum. Librarius enim, cui noſter Codex debetur, homo fuiſſe videtur et linguae Graecae omnino ignarus et ſatis negligens. Hoc tamen non obſtat, quo minus interdum uti poſſimus hoc Codice ad veram ſcripturam Antonino reſtituendam: immo eo certior uſus ejus videtur, ubi ſenſum ejus lectiones praebent commodum, quo minus is, qui eum ſcripſit, is fuit, qui aliquid corrigeret. Collatio, quam vocant, hujus Codicis curata eſt ab *Aſſemano* anno Aerae

noſtrae

noſtrae 1770; quod apparet ex iis, quae *Aſſemanus* ipſe Variis Lectionibus ex hoc Codice collectis ſubſcripſit, hac formula:

„Teſtor ego infraſcriptus collationem ſuperiorem hisce foliis contentam adcuratiſſime eſſe confectam, nullamque aliam variam ab impreſſo Tiguri lectionem in praenotato Codice Graeco Vaticano MS. 1950 [Vatic. 20. etc.] inveniri. In quorum fidem feci. Romae e Bibliotheca Vaticana. Die 3 Novembris 1770.

Stephanus Evodius Aſſemanus,
Archieps Apameae, Bibliothecae Vaticanae
Praefectus.„

Praeterea de hoc noſtro Codice haec refert *De Joly* p. 256. edit. Graeco-Lat.: „*Monendus*, inquit, *autem lector eſt, Codicem hunc Antonini* 1950, *qui titulo caret ac diviſione in libros XII, non dudum perveniſſe in Vaticanum. Etenim celeberrimus MERCIER, recens Bibliothecarius Sanctae Genovefae Pariſienſis, Abbas infulatus Sancti Leodegarii Sueſſionenſis, nunc a Bibliotheca Sereniſſimi Principis de Stirpe Regia Comitis DE LA MARCHE, copiam editori fecit epiſtolae datae d.* 14 *Februarii anni* 1764. *a Joſepho Comite GARAMPI, nunc in Poloniam Apoſtolico Nuntio, his verbis*: „*on a trouvé un manuſcrit de Marc Aurel dans la Bibliotheque du Vatican, No.* 1950, *qui appartient à Etienne GRADI, Garde de la Bibliotheque dans le ſiecle paſſé, tout écrit en Grec, ſans aucune diviſion.*„ *Jo. WINCKELMANN, Antiqq. Romanis Praefectus et in Bibliotheca Vat. Graec. L.*

Prof. (cujus recens et luctuoſus fuit obitus redeuntis Vindobona Romam) loquitur in Autographo anni 1765, *quod penes editorem eſt, de Codice* 1950 *Marci Aurelii, qui fuit Abbatis Gradi. Cardinalis Franciſcus BARBERINUS in ſua interpretatione Antonini edita italice, Romae anno* 1675, *(qui fuit annus alter ab excidio Electoratus Palatini, ut conſtat ex hiſtoria) ſic loquitur poſt interpretationem ſuam:* „*non ſi è voluto celare d'haver ricontrato il teſto uſato d'al Xylandro ſtimato luongo tempo unico, con un altro teſto conſervato nella Bibliotheca e muſeo del nobile non meno che dotto Abbate GRADI.*„

Prolixior quidem fui de hoc Codice disputans: ejus tamen rei veniam me ſperare poſſe arbitror ab aequis Lectoribus, quum hic Codex, quantum conſtat, unus ſuperſit ex iis, qui totum Antonini librum complectebantur. Alius enim Codex, qui in Bibliotheca Collegii Sanctae Trinitatis Cantabrigiae adſervatus fuiſſe dicitur, aut periit, aut, quod verius eſt, nunquam ibi fuit, ut apparet ex literis D. BEADON, Oratoris publici in Univerſitate Cantabrig. ſcripta ad illuſtriſſimam *Hamilton-Douglas* Comitiſſam DE WARWICK, quas hic ex Praefatione *De Joly* p. IV. ſq. repetendas duxi:

„*Madam*,

J took the earlieſt opportunity after my return to Cambridge of endeavouring to execute the commiſſion your Ladyſhip honoured me relative to the manuſcript of M. Aurelius, ſuppoſed by M. de Joly to be in the Library

brary of Trinity College. My inquiries of firſt were very unſatisfactory, as the only gentleman of the ſociety, who is well acquainted with the ſtate of the MSS. in that Library, was at that time out of College and did not return till very lately. From him J have learnt at laſt, that the manuſcript in queſtion is ſuppoſed to have been one of Dr. *Gale's* collection, left by will to that College, but that in fact no ſuch MS.; for what the printed Catalogue of MSS. in England calls a manuſcript in the place referred to by M. de Joly, was only a printed copy of the Meditations, which had been collated with ſeveral MSS. and had the various readings etc. tranſcribed to the margin; That the Doctor had a large and valuable collection of the ancient Claſſics collated in the ſame manner all of which he ſuppoſed were intended for the College; but the executors taking advantage of the words of the will, which expreſſed MSS. only, refuſed to deliver them up, tho' repeatedly applied to by the College for that purpoſe. He added that having been applied to on a ſimilar occaſion once before he writ to ſome part of the family to know how theſe printed copies were diſpoſed of; but could never learn, what become of them.

J believe your Ladyſhip may depend upon the truth of theſe particulars and J am ſorry, the enquiry has not turned out more ſatisfactory to M. de Joly. To me however it has afforded the ſatisfaction of acknowledging

ging the many obligations, J owe your Ladyſhip and of expreſſing the reſpect, with which J have the honor to be,

Madam,

Your Ladyſhip's moſt obliged
and obedient ſervant
R. Beadon.„

London 5 March
1773.

Jam vero redeundum eſſe video ad recenſum eorum Codd. MSS., qui Excerpta tantum ex Antonini Opere complectuntur: cujus quidem generis praeter *Hoeſchelianos*, quibus uſus eſt *Mer. Caſaubonus*, mihi innotuerunt quinque *Vaticani*, quatuor *Mediceo-Florentini*, unus *Pariſienſis*, et unus *Guelferbyterianus*. Priusquam vero de ſingulis his Codicibus loqui aggredior, ex utilitate lectorum, opinor, erit, hic Tabulam inſerere, ex qua ipſi intelligere poſſint, quo ordine ſingula Fragmenta in ſingulis MSS. ſe excipiant: quae quidem res non profecto nullius eſt ad indagandos fontes, ex quot et quibus noſtri illi Codices manaverint.

Codd.

Codd. Hoeſch.	Vat. 2. 3.	Med. 4.	Pariſ.	Guelf.
VII, 23.				
— 22.	VII, 22. 2.		VII, 22.	VII, 22.
— 18.	— 18.		— 18.	— 18.
— 7.	— 7.	VII, 7.	— 7.	— 7.
VI, 35.				
— 43.				
— 44. p.				
IV, 33.				
— 49.	IV, 49.).	IV, 49.	IV, 49.	IV, 49.
V, 8.		V, 8.	V, 8.	V, 8.
	34.		VIII, 34.	
— 18.		— 18.	V, 18.	
— 26.		— 26.	— 26.	— 26.
VI, 13.	VI, 13. 3.	VI, 13.	VI, 13.	VI, 13.
— 31.	— 31.	— 31.	— 31.	— 31.
— 33.				
— 39.	— 39.	— 39.	— 39.	— 39.
— 40.	— 40.	— 40.	— 40.	— 40.
	VIII, 57.			
	— 56.			
	IX, 42.			
	X, 28.			
	— 29.			
	— 34.			
	— 35.			
	— 32.			
	XI, 34.			
	— 35.			
VII, 53.	3.	VII, 53.	VII, 53.	VII, 53.
— 62.	VII, 62.	— 62.	— 62.	— 62.
— 63.	— 63.	— 63.	— 63.	— 63.
— 66.		— 66.	— 66.	— 66.
	V, 8.			
	— 18.			
	— 26.			
— 70.	VII, 70.	— 70.	— 70.	— 70.
— 71.	— 71.	— 71.		— 71.

. 1.	Med. 2.	Med. 3.	Med. 4.	Pariſ.	Guelf.
, 15.	VIII, 15.		VIII, 15.	VIII, 15.	VIII, 15.
7.	— 17.		— 17.	— 17.	— 17.
4.			— 34.		— 34.
3.	— 48.	VIII, 48.	— 48.	— 48.	— 48.
4.	— 54.	— 54.	— 54.	— 54.	— 54.
7.	— 57.	— 57.	— 57.	— 57.	
5.	— 56.	— 56.	— 56.	— 56.	— 56.
					— 57.
1.	IX, 1.	IX, 1.	IX, 1.	IX, 1.	IX, 1.
0.	— 40.	— 40.	— 40.	— 40.	— 40.
19.	XI, 19.	XI, 19.	XI, 19.	XI, 19.	XI, 19.
42.	IX, 42.	IX, 42.	IX, 42.	IX, 42.	IX, 42.
8.	X, 28.	X, 28.	X, 28.	X, 28.	X, 28.
9.	— 29.	— 29.	— 29.	— 29.	
2.	— 32.	— 32.	— 32.	— 32.	— 32.
4.	— 34.	— 34.	— 34.	— 34.	
5.	— 35.	— 35.	— 35.	— 35.	— 35.
34.	XI, 34.	XI, 34.	XI, 34.	XI, 34.	XI, 34.
5.	— 35.	— 35.	— 35.		
2.	XII, 2.	XII, 2.	XII, 2.	XII, 2.	
9.	XI, 9.	XI, 9.	XI, 9.	XI, 9.	— 9.
1.	— 21.	— 21.	— 21.	— 21.	— 21.
	XII, 4.	XII, 4.	XII, 4.	XII, 4.	XII, 4.
	— 14.	— 14.	— 14.	— 14.	
	— 15.	— 15.	— 15.		
	— 34.	— 34.	— 34.	— 34.	— 34.

Jam

Jam de ſingulis videndum, et primo quidem loco de *Vaticanis*.

Quorum is, quem breviter *Vat.* 2. indicavi, bombycinus eſt, et Saeculo, ut ferunt, duodecimo ſcriptus, in Bibliotheca Vatic. inter MSS. Graecos No. 20. inſignitus. Excerpta ex Antonino continet a folio 86 usque ad fol. 94.

Codex nobis *Vat.* 3., etiam bombycinus eſt, Saeculo decimo tertio, ut putant, ſcriptus. Excerpta ex Noſtro complectitur a fol. 57 usque ad 75, et inter Vaticanos Codd. Graecos No. 98. ornatur.

Codex, quem *Vat.* 4. nominavi, inter Codd. MSS. Graecos Bibl. Vat. ſub No. 100. relatus, bombycinus, et, ut perhibent, Saeculo decimo quarto exaratus. Excerpta ex Antonini Commentariis a fol. 165 usque ad fol. 180. exhibet.

Codex mihi *Vat.* 5. chartaceus et eodem Saeculo, quo *Vat.* 3., ut opinantur, ſcriptus, numeroque 926. in Bibl. Vat. Codd. Gr. inſignitus, continet ex Antonino decerptos floſculos a fol. 27 usque ad fol. 52.

Codex denique mihi *Vat.* 6. appellatus, bombycinus, et, ut ferunt, Saeculo XII. ſcriptus, inter Vat. Bibl. Codd. Gr. No. 953. Excerpta ex Noſtro a fol. 73 ad fol. 80. fol. porro 244 et 245. complectitur.

En tibi, L. B., de Codd. omnibus Vaticanis literas Aſſemani nomine datas:

Dalla Biblioteca Vaticana, 3 Novembre 1770.

In eſecuzione de' Veneratiſſimi Comandamenti dell' Eminentiſſimo e Reverendiſſimo Signore Cardinale de Bernis Stephano Evodio Aſſemani, Archieveſcovo di Apamea, Prefeto della Biblioteca Vaticana ſuo umillimo ſervitore, ſi e dato l'onore di far collazionare da due perſone verſate nell' idioma Greco, con tutta la piu eſatta diligenza, e ſotta la ſua non interrotta aſſiſtenza, que' codici manuſcriti della Biblioteca Vaticana, i quali contengono intiera, o in parte l'Opera di M. Aurelio Antonino Pio [!] *de ſe ipſo*, ſeu *de Vita ſua*, con la edizione fattane già da Guglielmo Xilandro Auguſtano nel 1558. in 8vo.

Crede quindi neceſſario per maggior lume di quelli, ch' eſeguir ne deſiderano la nuova edizione, avertire, che nella Biblioteca Vaticana eſiſte uno Codice Greco MS. in 4. magno Bombicino di fogli in tutto 541, ſegnato col numero 1950 del ſeculo XII; in cui, fra le opere di altri Autori Greci, v' è la ſudetta intiera dell' Imperator M. Aurelio in fogli 51; cioè dal fog. 341 ad fog. 392. ſenza alcun titolo, ne veruna diviſione di libri, a riſerva del lib. XII, a cui nel fog. 389. è prefiſſa in corpo con la mano medeſima, e col diſtintivo di una ſtelletta, l'epigrafe ſequente Μάρκου αὐτοκράτορος.

Eſiſtono altreſi in detta Biblioteca gl' indicati due codici Greci MSS. ſegnati, uno col no. 926, e l'altro 953.

Il primo è in 4. parvo, cartaceo, di fogli in tutto 235. del ſecolo XIV. Fra le opere di altri autori v' è una raccolta di vari teſti della ſudeta opera di Marco Aurelio Antonino dal foglio 20 al 52, ſotto queſto titolo Μάρκου Ἀντωνίνου καίσαρος αὐγούστου ἐκ τῶν καθ' αὑτόν *). A ciaſcun teſto ſono anneſſi nel corpo, con la mano medeſima, varii paſſi di Eliano cavati dalle di lui opere *de animalium natura* et *de inſtruendis copiis*. Il primo di lui paſſo è il cap. 22. del lib. 1. *de animalium natura*. Tanto alli teſti di Marco Aurelio, quanto aquelli di Eliano ſono aggiunti dalla ſteſſa mano in corpo e nel margine alcuni ſinonimi e Gloſſa con le analiſi grammaticali di Autore incerto.

L'altro codice ſegnato no. 953, è in 4. Bombicino di fogli in tutto 245, del ſecolo XII. molte logoro, e con ſomma difficolta legibile. Contiene parimente fra le opere di altri autori, una raccolta quaſi conſimile di vari teſti dell ſuddetta di Marco Aurelio dal fogl. 73 al fog. 80, et dal foglio 244. al foglio 245, mutilo in fine, ſoto il titolo, Μάρκου Ἀντωνίνου ἐκ τῶν καθ' αὑτόν. Vi ſono ancora ſoggiunti nel corpo con la mano medeſima i paſſi di Eliano, comme nel codice precidente, ſenza però i ſinonimi, le Gloſſe, e le analiſi.

*) Quod igitur in Varietate Lectionis ad titulum opuſculi Antoniniani dixi, Aſſemanum omnino ſilentio praeterire titulum Operis in Codd. Vatt., id ſic intelligas velim, L. B., in Variet. Lectionis in uſum meum tranſcripta nihil me reperiſſe de operis inſcriptione adnotatum et ſerius Aſſemani hanc Epiſtolam legiſſe.

Mediante poi una esetta ricerca, si sono trovati nella Biblioteca medesima tre altri codici Greci segnati co' num. 20. 98. e 100, e continenti una raccolta simile di varii testi di Marco Aurelio: cioè

Il Codice 20. in 4. magno Bombicino del secolo XII. di fogli in tutto 133, di ottima mano, e ben conservato. Dal fog. 86 al 94, contiene sotto il sequente titolo Μάρκου Ἀντωνίνου ἐκ τῶν καθ' αὑτόν la suddetta raccolta de' testi di Marco Aurelio con quelli di Eliano e sottoposti i sinonimi, le Glosse, ma di altro incerto Autore.

Il Codice 98. in 4. Bombicino di fogli in tutto 78. del secolo XIII. ben conservato, contiene parimente dal foglio 57 a terg. sino al foglio 78. sotto il sequente titolo Μάρκου Ἀντωνίνου ἐκ τῶν καθ' αὑτόν la suddetta raccolta di testi di Marco Aurelio, e di Eliano con gl' interlineari sinonimi di altra mano, e con l'aggiunta di Glosse, e analisi di altra diversa mano, e non concordanti con quelle de' codici precedenti.

Il Codici 100. in 4. Bombicini di fogli in tutto 298. del secolo XIV. di buona mano e ben conservato, contiene dal foglio 165. sino al foglio 180. la suddetta raccolta di testi di Marco Aurelio e di Eliano sotto il sequente titolo Μάρκου Ἀντωνίνου ἐκ τῶν καθ' αὑτόν con gl' interlineari e marginali sinonimi, Glosse ed analisi di mano di-

diverſa, e di altro Autore incerto: Avertendo, che la maggiore parte di dette Gloſſe e delle note marginali ſopraindicato eſpongono dottamente i teſti a' quali ſono agiunte.

Tutti queſti codici ſono ſtati eſattiſſimamente collazionati con l'opera intiera di Marco Aurelio Antonino imperadore intitolata *de ſe ipſo, ſeu Vita ſua Libri XII. Graece et Latine, nunc primum editi Guilelmo Xylandro Auguſtano Interprete, Edit. Tiguri apud Andream Geſnerum, f.* 1558. *in* 8. E vi ſono trovate molte varianti lezioni notate negl' anneſſi fogli riconoſciuti per maggiore autenticità dalle ſcrivente.

Negli Armari, che racchiudono i Codici MSS. gia Palatini ſiccome ne tam poco fra tutti gli altri Codici Greci della Vaticana, che ſonoſi diligentemente eſaminati, non v' è il codice, di cui aſſeriſco il Xilandro di eſſerſi ſervito per far la ſua traduzione.

Con le varianti dunque non ſolamente del codice 1950, me degli altri ancora di ſopra indicati, eſeguite nella maniera preſcritta, cioè di notare le pagine e le linee ſi dell' edito, come ancora di ciaſchedun riſpetivo codice, ſembra che ſiaſſi corriſpoſto alle premure fattene, reſtande alla prudenza e dottrina di chi ſarà per accudire alla nuova edizione di queſta importante opera di Marco

Aurelio, farne l'uso, che sarà creduto piu proprio. E lo scribente in attenzione di altri respectabilissimi sensi dell' E. suo con profondissimo ossequio si rassegna ....."
In quorum fidem feci Romae e Bibliotheca Vaticana, die 3 Novembris 1770.

Stephanus Evodius Assemanus,
Archiepiscopus Apameae, Bibliothecae Vaticanae Praefectus.

(L. S.)

De Codd. MSS. Bibliothecae Mediceo-Laurentianae, qui Flores ex Antonini opere decerptos servarunt, egit *Bandinius*, Vir Doctissimus, in Catalogo Codd. Graecor. Bibl. Med.-Flor. II, col. 256 sqq.

Codex, quem *Med.* 1. insignivi, septimus Mediceus Plutei LV., chartaceus est, et Saeculo, ut referunt, decimo quinto scriptus, foliis quaternis formae minoris. Inter Excerpta ex Antonino leguntur, et alia maximam partem ex *Aeliani* Historia Animalium transsumta in hoc et caeteris MSS. Mediceis, quod idem in Vaticanis observaverat *Assemanus*.

Codex nobis *Med.* 2. est XVII. Plutei LIX. Biblioth. Med. Laurent., chartaceus, foliis quadruplicatis formae minoris, et Saeculo, ni falluntur Viri docti, decimo quinto scriptus.

Codex, quem *Med.* 3. nominavi, Codex XIII. Plutei LXXIV. ejusdem Biblioth. item chartaceus est, foliis

liis octonis, et a Viris doctis inter Codd. Saeculi XV. relatus.

Codex denique, quem *Med.* 4. appellavi, eſt XLIV. Plutei LIX. hujus Bibl., bombycinus, ſaeculo, ut putant, decimo quarto exeunte ſcriptus, foliis quaternis formae minoris.

Monendi hac occaſione Lectores humaniſſimi, ne mirentur, in Tabula paullo ante his Prolegomenis inſerta numerari IV, 49. inter Excerpta ex Antonino in Codd. Med.-Flor. ſervata, non item in Notis. Cauſa hujus inconſtantiae haec eſt. Qui Lectionis Varietatem ex his Codd. collegerant, ignoraverant Verba: Ἀτυχὴς etc. ex Antonino eſſe excerpta, nec igitur quidquam Varietatis a lectione vulgari adnotaverant: qua re factum eſt, ut et ego ſerius demum ex primis Verbis cujusque Fragmenti ex aliis libris Epitomae Antoninianae inſerti prudenter a Viris Doctis adnotatis intelligerem, illam Sectionem etiam in his libris contineri.

Codex, quem *Pariſ.* inſignire ſoleo, ſervatur in Bibliotheca Pariſina Nationis Franco-Gallicae, Numero 2649. ejus Biblioth. deſignatus, Saeculo, ut putant, decimo quarto exaratus eſt, idemque eſſe videtur, quem *Menagius* in Notis ad Antoninum ineditis, nec non *De Joly* Codicem *Regium* vocaverant.

Codex a nobis nota *Guelf.* indicatus, Bibliothecae Guelferbyterianae IV, 77., continet *Libanii* Μελεταὶ καὶ λόγοι, *Philoſtrati* Imaginum librum primum, et Excerpta

varia: primo loco ex Antonino κατ' ἑαυτὸν intermixta capitibus ex *Aeliani* Hiſtoria Animalium.

Haec de Codicibus MSS. Supereſt, ut de Editionibus, quae poſt inventam artem typographicam prodierunt, pauca loquamur.

Serius, quam putares, Antonini opuſculum, multis nominibus commendandum, typis vulgari coepit. Editionum enim *princeps* eſt ea, quam *Guil. Xylander* Ao. R. S. 1558. e Cod. Palatino curavit, a nobis breviter *Xyl.* 1. indicata: quae quidem ita inſcribitur:

> *M. Antonini* imperatoris Romani et philoſophi De ſe ipſo ſeu Vita ſua Libri XII. Graecè et Latinè nunc primum editi, *Guilielmo Xylandro* Auguſtano interprete: qui etiam Adnotationes adjecit. *Marini* Neapolitani de Procli Vita et Felicitate liber: Graecè Latinèque nunc primum publicatus, Innominato quodam interprete, adjectis itidem ſcholiis. E Bibliotheca Illuſtriſſimi Principis Othonis Henrici. Cum privilegio in triennium. Tiguri apud Andream Geſnerum f.

In fine Epiſtolae dedicatoriae, ad *Georgium a Stètten*, Patricium Auguſtanum, datae, legitur: *Heidelbergae. Cal. Octobribus anno Salutis* 1558. Monuit caeterum in hac Epiſtola *Xylander*, Antonini commentarios, ut quidem in noſtras ii manus perveniſſent, mutilos ſibi videri et majore ſui parte decurtatos — ſe, hortante *Conrado Geſnero*, hunc librum de Graeco Latinum feciſſe, et Editionem ejus ad-

adornaſſe. De Translatione denique ſua haec addit: „Latinitati, quam fieri potuit maxime, in hoc negotio ſtudui: niſi quod voces quasdam tritas illas et aptas, non tamen uſitatas apud antiquiores, perſpicuitatis cauſſa non contempſi. Verba appendere ad trutinam neque volui, neque vero debui: ſenſum quidem ſecutus ſum, an autem aſſecutus ſim ubique, aliorum judicium opto: cur difficile hoc fuerit, multae ſunt neque non manifeſtae cauſſae. Etſi fateor, in quibusdam me vel ut divinarem opus habuiſſe, vel audacter a Codice Graeco aut communi uſu deceſſiſſe: quibus locis etſi annotatiunculis (eram enim occupatior, quam commentandi otium ſuppeteret) aliquando conſului, tamen ſi ſecus videbitur, nihil moror: eſt enim (ut Bacchylidis utar proverbio) lata via.„ — Haec *Xylander*. Ante textum Graecum addita eſt dedicatio ad *Antonium Berterum*, Reichlingae dominum, a *Conrado Geſnero* graece conſcripta, Tiguri med. menſ. Februar. a. R. S. 1558. quae inter alia et haec habet: Τούτου [Antōninum vult] τὰ βιβλία παρὰ καλοῦ κἀγαθοῦ ἀνδρὸς Μιχαήλου Τοξίτου, ποιητοῦ εὐφυεστάτου (ἐκ τῆς Ὀθῶνος Εἰνερίχου τοῦ Παλατίνου ἄρχοντος λαμπροτάτου βιβλιοθήκης) λαβὼν, διὰ τῆς ἡμετέρας ἐπιμελείας ἀμωσγέπως, νῦν πρῶτον ἐντυπωθέντα, τῇ σῇ ὑπεροχῇ προσφωνεῖν καὶ ἀναθέσθαι ἠβουλόμην, βέλτιστε BERTHRE κ. τ. λ.

Haec Editio plagellis octonis eſt. *Xylandri* Epiſtolam dedicatoriam excipiunt duo Suidae Teſtimonia in ſermonem

monem latinum translata, et Antoninianae Vitae Summa e Sexti Aurelii Victoris Epitome: tum Xylandri translatio, quae 200 paginas numeris ſuis inſignitas complet: hanc ſequuntur Adnotationes Xylandri paginis 26, quae numerorum ſignis carent. Ante textum Graecum novus libri titulus legitur hic: ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ *αὐτοκράτορος καὶ Φιλοσόφου τῶν εἰς ἑαυτὸν βιβλία* ΙΒ'. Tiguri apud Andream Geſnerum F. — Inſcriptionem excipit Dedicatio Geſneriana, quae decem paginas numeratas implet, et duo Suidae Teſtimonia graecè. Ipſe textus Graecus habet paginas 156. numeris ſuis inſignitas: eumque excipit a pag. 157 usque ad 181: ΜΑΡΙΝΟΥ ΝΕΑΠΟΛΙΤΟΥ ΠΡΟΚΛΟΣ *ἢ περὶ εὐδαιμονίας*: nec vero, quae in Titulo promittuntur, Translatio latina Marini et ad eundem Scholia. — Exemplum hujus Editionis, quo uti mihi licuit, ſervatur in Biblioth. Auguſtiſſimi REGIS noſtri Havnienſi.

Quum vero in hac Editione Tigurina Interpretatio Xylandri admodum corrupte eſſet typis vulgata, iterum idem Xylander Antoninum edidit *Baſileae* a. 1568. Graece et Latine, adjunctis *Phlegontis* Tralliani, *Apollonii* Dyſcoli et *Antigonis* Caryſtii mirabilibus narrationibus, *Phlegontis* item de longaevis et Olympiis libro. Inſcripta eſt haec Editio *Alberto a Stetten*, Georgii illius, cui primam dedicaverat Xylander, filio. In hac Epiſtola quam maxime queritur de ſphalmatis typographicis, quibus Editio

tio ante novem annos typis exſcripta depravata ſit: qui locus, ſi quid video, de Editione Tigurina, non, quod opinabatur Cenſor Edit. De-Jolyanae in Biblioth. Philol. Goetting., de Translatione Xylandri novem annos ante textum vulgatum impreſſa, intelligendus eſt. Error Viri Docti ortus eſt ex eo, quod non obſervaverat, non eſſe eundem *Stetten*, cui prima et ſecunda Xyl. Editio dedicata ſit. Hanc Editionem ipſe non excuſſi, quia in Biblioth. Havnienſi non exſtabat: neque tamen aegre ea carui, quum ex iis lectionibus variantibus, quas *Menagius* et Doctiſſ. *Corai* ex ea adnotaverant, intelligerem, eam in omnibus cum *Argentina*, de qua nunc loquar, conſentire.

Argentina haec (nobis *Arg.*) prodiit 1590. 8., omniaque continet, quae Baſileenſis. Exemplum ejus habui e Biblioth. Havnienſi, et idem, ni fallor, quo olim uſus eſt *Caſp. Barthius*, quantum conjicere potui ex notulis paſſim margini adſcriptis. Non igitur erat, cur HARLESIUS, Vir Doctiſſimus, dubitaret, an haec Editio unquam prodierit. Caeterum hanc Editionem diligenter comparandam putavi, quod mihi inſtar ſecundae Editionis Xylandri erat.

In minores Sectiones Antonini libellum primus diviſit, qui eum cum Procli Vita a Marino ſcripta edidit *Lugduni* 1626. 8. Addidit idem Adnotationes quasdam,

ſi

ſi quidem nugae et ſomnia Adnotationum nomine ornanda ſunt. Expreſſa eſt haec Editio ex *Xyl.* 1. retentis omnibus vitiis typographicis, quae novis, ut fit, paſſim aucta ſunt. Videtur profecto bibliopola Lugdunenſis *Franc. de la Bottiere* ipſe hanc Editionem curaſſe, et neſcio quem in ſubſidium vocaſſe, qui tumultuaria opera notas nonnullas adderet. Editionem ipſam nota *Lugd.*, et Adnotationes nota *Adn.* ſ. *Adnot. Lugd.* indicavi.

Haud multis annis poſt melior Editio operi Antoniniano contigit curante *Merico Caſaubono*, Iſaaci Caſauboni filio. Is quidem primum in linguam Anglorum vernaculam Antonini Opuſculum tranſtulerat, et, quum *Gatakeri* Editio cunctaretur, ipſum Antonini textum Graecum cum Translat. latina et Notis edidit. Editio ejus ita inſcribitur:

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ Αὐτοκράτορος ΤΩΝ ΕΙΣ ΕΑΥΤΟΝ βιβ. ιβ. *Marci Antonini Imperatoris De Se Ipſo Et Ad Se Ipſum* libri XII. *Guil. Xylander* Auguſt. Graece et Lat. primus edidit. Nunc vero Xylandri Verſionem locis plurimis emendavit et novam fecit: in Antonini libros Notas et Emendationes adjecit *Mericus Caſaubonus*, *Iſ. F.* In eosdem *Xylandri* Annotationes. *Londini* MDCXLIII. (plagulis octonis fol. min.)

In-

Inſcripta eſt haec Editio *Joanni Seldeno* Epiſtola ſatis eleganti, quam tamen, quum ad Antoninum proprie non pertineat, ut lectorum ſumtibus parcerem, hic repetere nolui. Epiſtolam hanc excipiunt *Prolegomena*, quae non unam ob cauſam repetenda videbantur, et ad calcem horum Prolegomenorum transſcripta inveniuntur. Prolegomena ſequuntur de Marco Antonino Principe etc. *Teſtimonia* ex *Athenagora*, *Herodiano*, *Suida*, *Nicephoro*, *Antonino* ipſo (ap. Caſaub. III, 12, nobis III, 14.), *Aurelio Victore*, *Jul. Capitolino*, *Vulc. Gallicano*, *Iſ. Caſaubono* et *Guil. Cantero*, denique Loca *Antonini* in Suidae Lexico laudata ſub vocibus: ἀνενόσπουδον, ἀνέραιον ἀποθανεῖν, ἄσχολος, ἀψικάρδιος, ἄψικορος, γράσος, δαίμων, ἐπιλαμβάνεσθαι, εὐανακλήτως, εὔλυτος, εὐμάρεια, ὀρθὸς, ὀρτυγοκόπος, ὡστικῶς, παράπηγμα, περιλαλοῦσιν, Πρασιανὸς, προσοχὴ, συμβαίνοντα et τερατεία. Addit denique *Caſaubonus*: „Haud paucae praeterea voces et phraſes, ut ἀνανεωσάμενος, ἔκστρεψον, ἑκτέον, εὐσυνείδητος, κατὰ νοῦν, τὸ παρὸν εὖ τίθεσθαι etc., in quarum explicatione Suidam ad certa Antonini loca reſpexiſſe veriſimile puto: quia tamen affirmare non poſſum, cum neque nominet Antoninum, neque plura proferat, ex quibus certo liquere poſſit, labore colligendi libens ſuperſedeo.“ — *Teſtimonia* de Antonino excipit ipſe Contextus Graecus cum Interpretatione latina paginis 343. Sequuntur *Caſauboni Notae* paginis 126; porro *Xylandri* Adnotationes ex Ed. Baſil. repetitae a pag. 127 — 148; denique Auctarium

ctarium Notarum, et Index locorum Antonini, quae in Codd. Hoeſchel. continentur, duabus plagulis, quae numeris non inſigniuntur.

Quo minus tamen ſumma laus inter Antonini Editores Mer. Caſaubono ſit tribuenda, fecit *Th. Gatakeri* diligentia, qua per XL annos hunc Scriptorem tractaverat, cujus diligentiae fructus erat Editio, quae anno 1652. prodiit, ita inſcripta:

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ ΤΟΥ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΤΩΝ ΕΙΣ ΕΑΥΤΟΝ ΒΙΒΛΙΑ ιβ'. *Marci Antonini Imperatoris* de rebus ſuis, ſive de iis, quae ad ſe pertinere cenſebat, Libri XII, Locis haud paucis repurgati, ſuppleti, reſtituti: Verſione inſuper Latina nova; Lectionibus item variis Locisque parallelis ad marginem adjectis; Ac Commentario perpetuo explicati atque illuſtrati, Studio operaque *Thomae Gatakeri* Londinatis. *Cantabrigiae* Anno Domini MDCLII. — (plagulis quaternis formae majoris.)

Conſecravit Editionem hanc Gatakerus *Antonio Tuckney*, *Joanni Arrowſmith*, et *Thomae Hill*, Doctoribus Theologiae in Academia Cantabrigienſi. Dedicationem excipit *Praeloquium*, quod poſt Prolegomena noſtra recudendum curabimus. Sequitur Textus Graecus cum Translatione Latina, locisque parallelis et lectionibus variis, ſeu, ut verius dicam, Conjecturis in margine breviter ad-

adnotatis a pag. 1 ad 123. Tum *Teſtimonia* et *Elogia* octo foliolis a nobis repetita. Denique legitur Commentarius ſatis amplus paginis 439; et denique Indices 1) locorum Scr. Sacrae in Notis illuſtratorum; 2) aliorum Scriptorum, quae in Notis laudantur; 3) Graecorum quorundam vocabulorum; 4) Rerum.

Ex hoc Operis Gatakeriani ambitu quivis facile intelliget, maximum fuiſſe in Viro hoc ſane docto ſtudium Antonini emendandi et illuſtrandi. Quam maxime igitur dolemus, Gatakerum omnino caruiſſe ſubſidio Codd. MSS. ad opuſculum hoc recenſendum, eumque ſaeculi ſui more abreptum nimium fuiſſe in colligendis ex ſcriptoribus omnis generis ſententiis et locis, quae cum Antoninianis aliquid ſimilitudinis habere ipſi videbantur, quamquam nihil fere utilitatis ex eorum notitia hauriri poteſt ad Scriptorem noſtrum intelligendum, in aliis vero locis, quae ſumma obſcuritate laborant, ne verbum quidem addidiſſe, ex quo intelligi poſſit, quomodo ex auctoris verbis ſenſum eum elicuerit, quem Translatio ejus Latina exhibet. Caeterum quod attinet ad querelas a Merico Caſaubono in Epiſtola VII, quae cum aliis ejus ad calcem Epiſtolarum Iſ. Caſauboni ab *Janſ. de Almeloveen* curatarum legitur, contra *Gatakerum* ſublatas, eum ſcilicet in Notis ſuis paſſim Translationem Caſaub. Anglicam caſtigaſſe, nec unquam Editionis Caſaub. Graeco-latinae, in qua ipſe plurima peccata retra-

tractaſſet, mentionem feciſſe, ſed potius conjecturas Caſauboni huic Editioni additas tanquam ſuas venditaſſe, quamquam non omni jure defendi, tamen, opinor, ſat bene excuſari poteſt Gatakerus. Commentarius ſcilicet Gatakeri, quod ex ipſa Caſauboni Epiſtola apparet, jam diu conſcriptus erat, quum prodiret Editio Caſauboniana. Jam vero aequum fuiſſet, ut Gatakerus, hac Editione vulgata, ea retractaſſet, quae iniquius dicta videri poſſent in Caſaubonum, eidemque conjecturas ab eo primum prolatas tribuiſſet: verum quis hoc poſtulabit a ſene, qui eo anno, quo Editionem ſuam publici juris fecit, annum aetatis ſeptuageſimum ſecundum agebat? Neque argumentis, opinor, ſat gravibus unquam probare potuerat Caſaubonus, Conjecturas ſuas a Gatakero ſibi ſurreptas eſſe. Facile enim fieri potuit atque adeo fieri debuit, ut in uno loco in unam eandemque conjecturam inciderent, quam idcirco Gatakerus eodem jure ſibi vindicare poterat, quo Caſaubonus eam ſibi vindicat. Unum tamen eſt, in quo ita peccaſſe mihi videtur Gatakerus, ut ejus patrocinium ſuscipere nequeam, in eo ſcilicet, quod ne verbo quidem lectores in Praefatione ad Antoninum monuit, Caſaubonum in Editione Graeco-Latina multa emendaſſe et retractaſſe, quae olim ipſi imprudenti excidiſſent. Hoc enim, niſi vehementer fallor, et honori alius Viri profecto non indocti, et ſuae ipſius famae debuerat. Hactenus de Editione a Gatakero curata.

Repe-

Repetita est Editio Gatakeriana *Londini* 1697. et 1707. 4. cura *Georgii Stanhopii*, qui praeter Gatakerianas selectas quoque Notas Dacierianas ex lingua Franco-Gallica translatas addidit, nec non Vitam Antonini a Dacierio gallice scriptam et a se in Latinum sermonem translatam. Denique curante *Hermanno Witsio* repetita est Editio Gatakeri *Traject. Batav.* 1697. fol., qua in Editione quavis pagina verbis Antonini subjectus est Gatakeri Commentarius, quem *Merici Casauboni* et *Guilielmi Xylandri* Notae et alia *Gatakeri* Opera critica excipiunt.

Anno 1680. editus est Antoninus *Oxoniae* e Theatro Sheldoniano typis admodum nitidis, chartis duodenis. Textus fere est Casaubonianus, Translatio praeterea Casauboni, nonnullae ejusdem conjecturae, nec non *Gatakeri*, additae sunt. Haec Editio, cujus exemplar habui e Biblioth. Havn., est ea, quam breviter *Oxon.* in Notis indicavi.

Anno 1704. iterum Oxoniae prodiit *Antoninus* curante Viro Docto, qui sub literis R. J. latere voluit, chartis octonis. Editio haec textum habet Gatakerianum, Latinam porro Gatakeri Interpretationem passim emendatam, Notas porro e Gatakerianis et Casaubonianis excerptas, quibus et suas aliquas haud negligendas addidit Editor.

Repetita est haec Editio pluries *Glasguae* chartis octonis, ut anno 1744. et 1751. quarum posterioris, breviter *Glasg.* insignitae, mihi copiam fecit Bibliotheca Havniensis. Repetita itidem est curante *Christophoro Wolle* Lipsiae 1729. 8., praemissa Introductione ad Philosophiam Stoicam a *Joanne Franc. Buddeo* conscripta. Praeter hanc vero nihil dedit Wolle, quod non in Oxoniensi secunda invenerat, nec admodum diligens fuit in speciminibus typographicis corrigendis, quamquam Lipsiae, ubi impressa est, ipse vivebat.

Eminet saltem prae hac Editione altera Lipsiensis, quae 1775. curante *Moro*, qui tamen nomen celavit, vulgata est chartis octonis. Quamquam enim textum tantum Gatakeri cum ejusdem Translatione Latina continet, et ex Oxoniensi secunda aut Glasguensi aut Lipsiensi priore expressa videtur, tamen in fine exhibet praeter conjecturas aliquas ex Oxoniensi secunda repetitas alias ipsius *Mori*, easque maximam partem praestantes, ut cuivis appareat, Morum, si quis alius, idoneum fuisse bonae editioni perficiundae, si non omni ope librorum scriptorum caruisset.

Anno jam ante Morum ad Antoninum edendum accesserat *Joannes Petrus de Joly*, cujus Editio sic inscripta est:

Pugil-

Pugillaria Imperatoris M. A. Antonini, Graece Scripta, Disjecta Membratim, Et Quantum Fieri Potuit, Reſtituta Pro Ratione Argumentorum. Sequitur Interpretatio *Gatakeri* Londinatis ſimiliter expreſſa. Curante nobili Joanne Petro *De Joly*, Marci Aurelii Gallico interprete atque cultore. *Pariſiis*, MDCCLXXIV. (chartis duodenis.)

Ut, quid haec Inſcriptio ſibi velit, intelligant Lectores noſtri, quibus non licuit hac Editione uti, monendi ſunt, Interpretem Gallicum ſibi perſuaſiſſe, libellum Antonini nec ab ipſo auctore, aut antiquitus ſaltem, Ἀντωνίνου τῶν εἰς ἑαυτὸν nomine inſcriptum, nec vero ab ipſo auctore aut primis lectoribus in duodecim libros diviſum eſſe. Opinatur De Joly, Antoninum, quaecunque ipſi in mentem veniſſent ſalutaria praecepta, ea in pugillaribus exaraſſe; quae quidem pugillaria, quum mortuo auctore, ob eximium, quo erga Antoninum flagrabat populus, amorem diligenter et ſtudioſe conquirerentur, miſere eſſe discerpta, ut quisque aliquid reliquiarum illarum haberet, deinde vero ab alio, neſcio quo, qui audiviſſet, in duodecim Pugillaribus Antonini hoc monumentum exaratum fuiſſe, in duodecim libros eſſe diviſa, eamque ob cauſam jam apud Suidam duodecim libros memorari. Titulum vero, quo hodie circumfertur Antonini opus, putat a Xylandro mutuatum eſſe ex *Diogene Laërtio* in Solone, Segm. 61., non in Codice

Auguſtano repertum, ab eodem quoque diviſionem in libros duodecim, qua hodie utimur, profectam, quum legiſſet apud Suidam, duodecim Antonini libros exſtare. Haec igitur cum ſibi perſuaſiſſet De Joly, ſingulas Opuſculi Sectiones ad Capita 35 retulit: qua re ſibi optime de Antonino meruiſſe videbatur. Ipſe enim: „Poſt hanc, inquit, editionem Antonini concedendum erit viris eruditiſſimis, quorum teſtimonia refert *Fabricius*, (in Bibl. Gr. Libr. IV. P. 2. cap. XXIII, §. 3.) opus eximium (initio detracto) *fuiſſe re vera ſcopas diſſolutas, arenam ſine calce, cui nihil inerat contexti, et viſa fuiſſe mera excerpta ſub nomine Antonini, non ipſius Philoſophi.*„ Haec igitur *De Joly*.

Nobis vero haud alienum a conſilio horum Prolegomenorum videtur, et noſtram ſententiam de integritate operis Antoniniani et αὐθεντίᾳ vulgaris tituli et diviſionis paucis exponere, monitis antea lectoribus, nos potiſſimum ſequi Virum Doctum, qui in Biblioth. philol. Goetting. cenſorem Editionis De-Jolyanae egit, qui omnium accuratiſſime de hac re ſcripſiſſe nobis videtur.

Integros quidem maximam ſaltem partem ad nos perveniſſe Commentarios Antoninianos, nemo argumentis ſat firmis negare poteſt Fuerunt quidem Viri Docti haud pauci, quos nominavit *Fabricius* in Bibl. Gr. l. l., qui

qui dicerent, non integrum Antonini opus, ſed Excerpta tantum ex eo ſupereſſe. Hujus vero opinionis argumenta partim in indole libelli, qui fere ſingula quaeque decreta ſine ſerie connexa cum iis, quae praecedunt et ſequuntur, exhibet, partim in fama ineſſe videmus, qua acceperant, ſervari in quibusdam Italiae Bibliothecis Antoniniana titulo Ἀντωνίνου ἐκ τῶν καθ' ἑαυτὸν inſignita (ſic vero et in Vaticanis Codd. legendum puto, quamquam Aſſemani Epiſtola καθ' αὑτὸν habet). Jam vero indoles illa librorum Antonini eo deduxit quosdam, ut hoc opus Antonino indignum judicarent atque ex majore quodam excerptum opinarentur. At *Fabricius* recte monuit haud ſpernendos eſſe libros non una ſerie ſcriptos, quales et antiquiorum et recentiorum multos eſſe, qui utiliſſimi ac praeſtantiſſimi haberentur. Atque, ſi quid video, multo minus ab Antonino, qui non aliis, ſed ſibi tantum, ſcripſit, quam ab alio quovis Scriptore, poſtulari poteſt, ut ad artis regulas ſingula quaeque diſpoſuerit. Famam vero de Excerptis ex Antonino ſecus ac debuerant intellexerunt Viri Docti, inter quos et *Caſp. Barthius* fuit, de toto opere, quod adhuc exſtat, non de Excerptis ex hoc opere collectis. Apparet denique, ut recte monuit *Caſaubonus*, ex *Suida*, ab eo inde tempore certe, quo is vixerit, Antonini opus ſatis integrum ad nos perveniſſe. Neque tamen haec ita intelligi velim, quaſi negem, omnino nihil librariorum incuria omiſſum aut trajectum eſſe: ipſe enim paſſim

in Notis obſervavi, Antonini opus mihi mutilatum videri.

De αὐθεντίᾳ porro inſcriptionis atque diviſionis vulgaris ſi quaeritur, ipſe me adhuc dubitare profiteor, utrum ad Antoninum ipſum auctorem referendae ſint, nec ne. Quare enim fieri non potuit, ut Scriptor noſter praecepta atque decreta, quae ipſi ſalutaria videbantur, in uſum ſuum exararet, neque tamen aut titulo ornaret, aut in ſingulos libros divideret? Neque tamen negare audeo, utrumque factum eſſe. Quid enim obſtitit, quo minus iis, quae in uſum ſuum ſcripſerat, verba τὰ εἰς ἑμαυτὸν aut Ἀντωνίνου τὰ εἰς ἑαυτὸν inſcriberet, eaque in libellos quosdam distribueret? Quaeſtio igitur de inſcriptionis atque diviſionis vulgaris auctoritate inter eas referenda videtur, ad quas in tanta rerum antiquarum obſcuritate nihil certi reſponderi poteſt. Neque tamen non adfirmare auſim, operis hujus et inſcriptionem et diviſionem jam antiquitus eſſe conſtitutam, et a *Xylandro* et *Geſnero* in Codice Palatino repertam. Si enim nulla operis hujus inſcriptio in Codice Palat. exſtitiſſet; nonne veriſimillimum eſt, primos Editores non ex Diogene Laërtio titulum libri cujusdam Solonis, ſed ex Suida titulum libri Antoniniani (τοῦ ἰδίου βίου διαγωγὴν) transſumturos fuiſſe? Quam maxime vero ab ea, qua Saeculi XVI. Viri Docti antiquitatis monumenta tractabant, religione abhorrere, ut

ut lectoribus ne verbo quidem monitis, quo consilio et qua auctoritate hoc factum sit, et inscriptionem et divisionem libri alicujus suo ingenio constituerent, quis est, qui nesciat? Neque vero sufficiunt argumenta, quibus utitur De Joly, ad probandam opinionem, libros hos ita dispersos atque disjectos esse, ut nova prorsus opus sit eorum divisione. Nam quod dixit, ordinem, quo singuli libri sese excipiant, repugnare ordini temporum, id non ita adprobavit, ut extra omnem dubitationem rem posuisse videri possit. Argumentum scilicet petit ex eo, quod Antoninus III, 9. se *senem* profitetur et *mox morituram*, idemque IX, 3. mentionem fecit *uxoris* spirantis adhuc et *gravidae;* quum ex Vitae Antonini Scriptoribus constet, Faustinam diu ante Antoninum excessisse. At non tantum mihi videtur hoc argumentum, ut vehementer illo movear. Non enim urgendum est, quod Antoninus se senem et mox morituram dicit: quod quidem argutari nec vero interpretari est. Antoninus senem se vocavit, quod imbecillitatem valetudinis, qua laborabat, ingravescentem sentiebat, eandemque ob causam morti se appropinquare dixit. Quid, quod Antonini uxor Faustina quatuor tantum annos ante maritum mortua est? Num igitur De Joly putavit, Scriptorem rerum studiosum, verborum autem fere negligentem, ea diligentia annos aetatis computasse, ut quatuor anni obstarent, quo minus sibi senectutem tribueret? Equidem postquam

pluries hos libros perlegi, eosque diligenter cum hiſtoriae monumentis, quae mihi ad manus erant, comparavi, nihil in iis deprehendi, quod impediat, quo minus dicamus, eos intra annos 171 et 180 poſt Chr. nat. ab Antonino et ea fere ſerie, qua hodie leguntur, conſcriptos eſſe.

MERI-

MERICI CASAUBONI
in M. ANTONINI τῶν εἰς ἑαυτὸν libros XII. et Editionem ſuam
PROLEGOMENA.

Quae Marcus Antoninus, Imperii et rerum geſtarum magnitudine glorioſiſſimis Imperatoribus annumerandus, vitae vero ſanctitate et ſolida eruditione veterum Philoſophorum vel laudatiſſimorum nulli inferior, *De ſe ipſo* ſibi ſcripſit, ea poſtquam ſemel typis excuſa prodierunt in lucem, dudum eſt, cum certatim a doctiſſimis quibusque viris, qui reipublicae literariae promovendae ſuam navarunt operam, laudantur et meritiſſimis elogiis celebrantur: at qui ſcriptum ut excellentiſſimum, ita et obſcuriſſimum, ſeu Notis ſeu Animadverſionibus, ſeu Commentariis uberioribus illuſtrandum ſusciperet, quo tam reconditae ſapientiae ad plures utilitas perveniret, ex omni doctorum numero nemo unus hactenus, quod ſciam, repertus eſt. Interim vero, qui mortalibus imperitis et incautis falſo Antonini nomine illuderet, et viliſſimos, in comparatione, foetidiſſimosque pannos, pro pretioſiſſima purpura ſacrilega manu circumferret, pridem repertus eſt *Antonius Guevara* Hiſpanus, homo non contemnendi prorſus ingenii, niſi alios ipſe, tantae impoſturae fiducia, adeo contempſiſſet; eruditionis autem, quae aulicum potius, quam Epiſcopum; et circumforaneum aretalogum, quam genuinum Philoſophum deceret. Sed nec ego talem ab omnibus pridem doctis exploſum contemptumque tanti facerem, ut hic ejus meminiſſe dignarer, niſi tanti putarem, quam ſint homines, quae ſtulta, ficta, falſa, putida, prae iis, quae ſolida ſinceraque ſunt, amplecti

plecti proniores, et quae χολοβάφινα iis, quae vere ſunt aurea, praeponere, tam luculento et illuſtri exemplo demonſtrare. Solis enim ſacris Bibliis exceptis alium vix ullum librum extare puto, qui tot in linguas, Gallicam, Italicam, Anglicam, Germanicam, alias, opinor, omnes Europae linguas ſemel iterumque translatus: qui repetitis editionibus toties excuſus ſit. Cum vero per multos annos intra vulgares has linguas tantae ſe continuiſſet impoſturae foeditas et jam quodammodo ſuppreſſa videretur: ecce tibi triginta plus minus abhinc annis *Joannes Wanckelius* quidam nomine, natione Germanus, exortus eſt, qui magnum operae pretium, a principibus etiam viris invitatus, facturum ſe credidit, ſi egregium hoc *Horologium* (is enim libro titulus) latine verſum et Notis adornatum, ab oblivione vindicaret. Hujus ergo Latinae verſionis IV editionem *in folio*, ad paginas prope ſeptingentas, praeter longiſſimas praefationes plures, et copioſum Indicem, diffuſam; ſed et poſteriorem aliam *in quarto* ad rei monſtroſae (mihi certe) fidem ſervo. O iniquam ſortem mortalium! quid enim profecto fiet in profunda barbari, quale jam non unum, ſaeculi caligine, melioribus literis proſcriptis et extinctis omnibus; cum tam erudita aetate tam multi reperiantur, qui σύρματα αἱροῦνται μᾶλλον ἢ χρυσὸν et frugibus inventis glande veſci gratum habent? Et memini, cum ante quinquennium in prodigioſum quendam librum, in Angliam tum primum advectum, *Etruſcarum Antiquitatum* titulo, multisque aeneis tabulis ſpectabilem forte incidiſſem, primo ſtatim conſpectu fraude deprehenſa, ad quam deprehendendam nulla non pagina libri, ne dicam linea, ſufficiat; indignationem publice teſtatum eſſe, et originem fraudis in quodam, qui tum forte ſub praelo erat, de *Uſu et conſuetudine* commentariolo detexiſſe. Comperi tamen poſtea fuiſſe, qui longe aliter ſenti-

rent,

rent, et tam bellas et ſpecioſas *Antiquitates* tam duriter acceptas dolerent: imo non defuiſſe, qui contempto noſtro aliorumque de illis veriſſimo judicio, ad loca ipſa, fideli tanti depoſiti cuſtodiâ venerabilia, per mare, per terras, magno ſtudio, quo res tam ſacras oculis uſurpaſſe ſuis, et manibus contigiſſe poſſent aliquando gloriari, contenderent. Sed ut ad *Antoninum* redeamus, Annus a parto Salutis Authore 1558 agebatur, cum primum *Guil. Xylander* Auguſtanus divinum hunc Antonini foetum, a Conrado Geſnero ex Bibl. Palatinae latebris erutum, protulit in lucem; et, ut erat induſtrius et in vertendis Graecis aſſiduus, Latine vertit, brevibusque Notis illuſtravit. De ejus verſione plura mox dicemus: ſed hoc in anteceſſum, ne viro docto pro ingenti beneficio gratias indignas rependamus: parum candide et ingenue facturum, qui poſt tot in hoc genere labores *Xylandri*, tot elucubratas majorum vigiliarum et voluminoſiorum ſcriptorum verſiones, ex hac una ſcripti tam puſilli, alias quidem, fateor, inaeſtimabilis, et non ex mole pendendi, ſed puſilli tamen unius verſione de meritis ejus et eruditione pronuntiare velit. Fateor illum in aliis quoque operibus non raro impingere, nec in exprimendis, quos interpretandos ſuſcepit, ſemper litare Mercurio; ſed id potius tamen viri laborioſiſſimi et ad alia ſemper properantis feſtinationi, quam linguae Graecae, cujus ut et Latinae fuit ille peritiſſimus, ignorantiae tribuendum cenſeo. In Antonino alia fortaſſe ratio: ad cujus intelligentiam non tam Graecae linguae peritia, quam veteris et inprimis Platonicae Philoſophiae cognitio neceſſaria. Certe quam non feliciter optimo viro verſionis hujus ſuſceptus ab eo labor aggredienti ceſſerit, ut non ignoravit ipſe, ita nec diſſimulavit, ut tum Praefationes ejus (quarum prima praecipue), tum Notae teſtes: in quorum altero ſagacitatem ejus, (ἀμφότερα δὲ καλὰ,

καὶ

καὶ τὸ ὅτι οὐκ ἴσμεν, εἰδέναι· καὶ τὸ γνῶναι ἃ οὐκ ἴσμεν· dicebat olim Hierocles) etiam ubi minus ſagax: in altero ingenuitatem merito laudemus. Sed quod in Graeci ſui codicis defectum culpam ſaepe rejicit, id ut ipſum vere credidiſſe concedamus, ita credendi cauſſas nullas idoneas habuiſſe certo perſuaſum habemus, et facile, ſpero, lectori, cum de eo agemus, non moroſo perſuadebimus. Caeterum cum princeps haec editio, Latina praecipue Xylandri verſio, Typographorum incuria tot ſcateret mendis, ut vel eo nomine Xylandrum vehementer ejus poeniteret et puderet; ſecunda meliori, novem plus minus annis interjectis, prioris illius maculas et dedecus eluere conatus eſt. Ea Baſileae a. d. 1568. adornata eſt. Sed viro doctiſſimo et occupatiſſimo ne hic quidem pro voto aut induſtriae merito reſpondit eventus. In verſione ſiquidem mendas typographicas haud paucas ſuſtulit: at quae propria erant ipſius παροράματα, typographicis longe moleſtiora, pleraque reliquit. In Graeco vero contextu, qui nulla re magis, quam turbatiſſima interpunctione, laborabat, parum aut nihil praeſtitit. Multis poſt annis, A. quippe D. 1626, Lugduni (Gallicae Celticae urbe) nova prodiit Antonini editio: commoda ſane forma, et typis non inelegantibus: caetera vero Xylandrina utraque longe depravatior. Non enim ex ſecunda meliori (quam videntur ignoraſſe, qui hanc procuravere) Baſilienſi, ſed priore Tigurina expreſſa eſt: et cum pleraque menda typographica primae ac praecipitatae illius editionis (qualia, *certum* pro *coetum: neque* pro *usque: ſubeſſe* pro *ſubſtantiae: ſomnus* pro *ſenſus: fatum* pro *foetum: aut* pro *autem: mon* pro *modo*, et id genus alia non pauca) retineat; propriis et ipſa cumulata eſt, in Graecis praecipue, maculis: ut tota ἕλκεσι βρύειν merito dici poſſit; ut omittam Notas additas; ſi Notae ſunt dicendae hominis (ne

quid

quid dicam gravius) audaciſſimi (ut cum τὸν αἰρόῦντα λόγον, quaſi inauditum et barbarum quid, emendari vult τὸν κρείττονα λόγον: cum pro τροπῇ, Platoni et Stoicis tam familiari verbo, τρόπῳ ſubſtituit, et ejusdem farinae alia) mera deliria. Iſtae ſunt omnes, quae quidem ad meam pervenere notitiam, Antonini editiones. Quis vero in tanta virorum doctiſſimorum, quantam noſtra haec et ſuperior aetas tulit, annona: tanta Commentatorum, qui alii ſuper alios veteres quosque ſcriptores certatim arripuere, turba, unius fere Antonini id peculiare fatum fuiſſe non miretur, ut incultus, impolitus, ἀνεξήγητος per tot ad hunc usque diem jaceret annos? Dicerem fortaſſe, difficultatem operis, toties a Xylandro commemoratam, plerosque ab incepto deterruiſſe, niſi arroganter id a me dictum videri poſſet, quod a me ſuſceptum ſit, (nam praeſtitum non dicam) id ab aliis ne ſuſciperetur, perficiendi difficultatem potiſſimum obſtitiſſe. Ego certe cum ante annos jam decem totos auguſti hujus operis non antea mihi viſi, ſed expetiti dudum, compos eſſem factus et in lectione progreſſus eſſem, quantum ad libri guſtum ſufficeret, ſic eorum, quae legeram et intelligebam, admiratione, pari delectatione juncta, protinus obſtupui, ut nullum non laborem libenter ſuſcepturus fuerim, nulli non oneri ſubiturus, quo ad caeterorum, ad quae mentis acies nondum penetraverat, intelligentiam pervenirem. Magna tum, memini, ſpes animum pertentabat, ſi forte exemplar, quo b. m. parens uſus fuerat, adipiſcerer, haud pauca reperturum me ad oras (quae in plerisque veteribus legendis ejus ſedulitas et diligentia) notata, quae magno futura eſſent auxilio: ſed eum cum humaniſſimi juxta ac eruditiſſimi viri *Patricii Junii*, Bibliothecae Regiae praefecti digniſſimi opera conſequutus eſſem, quam ſpe mea fruſtratus ſim, ipſum illum teſtor, optimae fidei nec minoris

in

in his judicii teſtem, omni exceptione majorem: loco enim emendationum aut conjecturarum, quas exſpectabam plurimas, plurimi ſe ſingulis fere paginis ὄβελοι ac χιασμοὶ, quibus quae pro mutilis aut corruptis haberet, notare ſolebat, obtulerunt. Ait Ariſtoteles et vere ait, ut mea fert ſententia (quod et hodierni Itali vulgari jactant proverbio) μᾶλλον ἕκαστα κρίνουσι, καὶ ἐξακριβοῦσι, οἱ μεθ' ἡδονῆς ἐνεργοῦντες. Cum igitur, lecto ſemel iterumque libro, nova ſemper voluptate ad novam lectionem redirem, factum tandem eſt ſaepe legendo, ut quae prius ἄβακτα καὶ ἀνέφικτα tenebrisque plus quam Cimmeriis obvoluta videbantur, ea pleraque, pauciſſimis exceptis, adeo plana et expedita ſe praeberent, vix alius ut ſit ex veterum omnium librorum numero liber, quem mihi magis notum perſpectumque crederem. Qua ex re cum gaudium pro priori meo ſtudio deſiderioque, quantum par erat, perciperem, re tamen ipſa, quod a viris ſapientibus obſervatum memini, tunc expertus ſum, nullum tantum bonum eſſe, cujus privata et ſolitaria poſſeſſio, ſi non ingrata, certe pro rei merito jucunda ſit. Quare cum fictitium illum, ſtramineum, volgivagum Guevarae *Marcum Aurelium* etiam Anglice verſum eſſe comperiſſem; cum mihi privatim cum munere ſuſcepto nihil deinceps ex uſu magis quam linguae Anglicae promptus uſus, cujus non inutiliter excolendae haec opportunitas ſeſe offerebat; cum denique Latinorum et Graecorum librorum editiones (praecipue qui Cantuariae a Typographis et bibliopolis omnibus longe ſubmotus ſedem fixam haberem) non ſine multa difficultate his in terris procurari viderem; de vertendo in linguam Anglicam eximium hoc opus, magna ſpe concepta, fore, ut multis prodeſſet, ſi ſic verteretur, ut a multis intelligi poſſet, paucos poſt menſes, cum ipſe videram et legeram, apud me conſtitui: nec ante deſtiti, quam quod animo ceperam,

ram, Deo ceptis aſpirante, confeciſſem. De iſta verſione non aliud dicam, niſi viris in hoc regno (quod non unus coram teſtatus eſt) a dignitate, ſed et ab eruditione ſummis haud paucis rem feciſſe me gratiſſimam. Cum autem non pauci verſione delectati de Graecis edendis ſaepius interpellarent, dudum profecto eorum voluntati morem geſſiſſem, niſi quod, dum vacationis ab aliis negotiis et Londinenſis ad tempus commorationis opportunitatem expecto, interim non unius indicio ad me pervenit, *Thom. Gatakerum*, virum eruditione apud Anglos opinione celebrem, Graece, ut perhibebant ipſi, peritiſſimum, eam in ſe provinciam a longo jam tempore ſuſcepiſſe, ac prope jam defunctum eſſe. Ego cum, quod amicis inſtantibus opponerem, haberem, et otii quantum ſatis eſſet vix mihi pollicerer, moleſtiae autem ſatis in mundo praeſentiſcerem, facile in animum induxi, ut ab incepto deſiſterem. Verum poſt plurium annorum expectationem cum jam dubitare, qui ſpem excitaverant, animadverterem, cumque ea incidiſſent tempora Reipubl. ut animum munire optimis praeceptis tum a triſtiſſimis cogitationibus avertere quacunque ratione laborarem, memor quanta cum animi voluptate in verſione Anglica verſatus eſſem, ad Graeco-Latinam Antonini Editionem cum Notis, quae non multae quidem, pro ſucceſſivi temporis ratione, eſſent; ſed quae nihil tamen, dignus ubi vindice nodus, intactum relinquerent, mentem coepi convertere. Sed priusquam manum operi admoveo, virum illum doctiſſimum, de ſola dum fama mihi notum, conveniendum mihi credidi. Superioris anni Majus tum menſis agebatur. Quid multa? Poſt multos ultro citroque de Antonino ſermones tandem oſtendit mihi vir humaniſſimus ſcriptos manu tomos in quarto (ut loquimur vulgo) binos, bene ſpiſſos, quorum alter ipſum Antonini contextum cum Latina ver-

verſione continebat; prolixos alter in Antoninum Commentarios: utroque ea cura deſcripto, ut editioni paratos res ipſa loqueretur: paratos autem plures jam annos ita fuiſſe idem, qui oſtendit, aſſeverabat: at quando prodituri eſſent in lucem, cum, quae hactenus obſtiterant, eadem nunc eſſent impedimento, nihil aſſeverare ſe aut in ſe recipere poſſe profitebatur. Cum ego viciſſim conſilium ei meum de Xylandri verſione interpolanda et brevibus Notis addendis aperuiſſem, adeo non improbavit, ut laudaret etiam et ultro cohortaretur. Ab eo tempore, quidquid ab aliis ſtudiis et negotiis liberi temporis obtigiſſet, id huic uni curae curandae, donec confecta res eſſet, a me deſtinatum. Quid autem nobis hac editione propoſuerimus, id demum, ſupereſt, ut paucis hic exponamus. Ab ipſo, quod praecipuum eſt, Antonini *contextu* incipiemus: qui quidem, ſi Xylandro credimus, vix Antonini contextus dici mereatur. Eſt enim, ubi non Antonini hoc ipſius opus, ſed ἐκλογὰς duntaxat ex Antonino; ut in poſterioris editionis praefatione: eſt, ubi *mutilos miſereque decurtatos* hos libros; ubi *librum mutilum et plerisque locis interruptum interpolatumque*, ut in prioris: ubi denique *plerique lacera*, ut in Notis, ἀποτόμως pronuntiat. Hujus autem aſſertionis et judicii ſi quis a Xylandro cauſſam requirat, haec nimirum eſt, ſententiarum obſcuritas et incohaerentia. De poſteriore ut primum dicam: Eorum, quae ἀφοριστικῶς a veteribus per ſectiones et capitula tradita ſunt, eam eſſe rationem, ut ſectiones ſeu capitula nulla, niſi caſu, vel argumenti vel orationis ſerie copulaque cohaereant inter ſe, quis ignoret? Eam autem ἀμέθοδον μέθοδον veteribus ſapientiae magiſtris probatam et uſurpatam maxime, ut ex Solomonis, Theognidis, Phocylidis aliorumque Gnomologicis monumentis facile diſcimus; ita recentioris aevi viros acutiſſimos non defuiſſe video, qui ordine

dine vel exactiſſimo certas ob cauſſas (quas non eſt hic examinandi locus) anteponerent. Cum igitur tam certum ſit, quam quod certiſſimum, haec ἀθρόως et ἀφοριστικῶς (qualia et *Epicteti*, quod vocatur, *Enchiridii* pleraque, niſi ſi quis ingenii ſubtilitate fretus ἀσύγκλωστα κλώθειν aggrediatur) ab Antonino congeſta eſſe, nec aliam quaerendam ſeu verborum ſeu ſenſuum ἀλληλουχίαν, quam quae in ſingulis ſectionibus; magna pars obſcuritatis ſublata fuerit, ſi ſectiones (quae noſtri laboris pars non minima) recte ſecreveris et diremeris. Sectionibus recte riteque diſcretis et diremtis, ſi quae alia ſupereſt obſcuritas, inde potiſſimum eſt, quod Antoninus in veterum lectione tritiſſimus, eorum verba ſuis crebro, tacitis ipſis, ſic intertexat; ad intertexta (aut quae interdum in animo tantum habebat) ſuis ſaepe verbis tacite ſic alludat et intendat; ut haec animadvertere et dijudicare ſingula vix cujusquam fortaſſe ſit etiam diligentiſſimi: qui vero in veterum, Philoſophorum praecipue, lectione bene verſatus non ſit, eum nihil mirum, ſi in tam crebro τῆς ἀρχαιότητος et in ſenſibus et verbis πίνω crebrius offendat et haereat. Praeterea quis ab eo, qui ſecum loquatur et ſibi ſcribat uni, eam ſermonis expectet perſpicuitatem, quam ab eo, qui aliis, ut legatur et proſit, jure meritoque requiramus? Sed quidquid hujus ſit, ne quis ultra ſit huic exceptioni locus, aſſerere non verebimur, pauciſſima (quis autem liber antiquus tam planus et perſpicuus, ut Oedipo aliquo nullibi egeat? ut nodos etiam doctiſſimis inenodabiles nullos habeant?) in his libris eſſe, quae non integra modo, ſed et ad explicandum facilia praeſtare non poſſimus. Refutata obſcuritatis et ἀνακολουθίας calumnia, cur imperfecti ſint libri, nullum, quod ſciam, aliud argumentum: cur autem perfecti judicandi ſint, et optimae notae codicem eum fuiſſe, quo Xylander uſus eſt, et expreſſit typis, credi-

bile fit, cum alia poſſunt afferri, tum illud inprimis, quod, quaecunque extant apud Suidam (quae mihi quidem hactenus reperta) Antonini *Fragmenta*, quae paulo poſt inter Teſtimonia reperientur: quaecunque in *Excerptis* (de quibus in Notis, initio) nomen *Epicteti II.* praeferentibus Hoeſchelianis, ea cum editione Xylandri, variantibus aliquot lectionibus exceptis, per omnia congruunt. Qui igitur codici Xylandrino, ut optimae notae codici, multum deferremus, et Xylandrinam editionem ex illo (niſi quod ex Notis ejus quaedam in textum, neſcio an ipſo authore, temere recepta) fideliter expreſſam eſſe non levibus argumentis adducti judicaremus, et ipſam fideliter ut hic, quoad ejus potuit, ſolis mendis typographicis et minutioribus exceptis, exhiberemus, praecipue curavimus. Sed cum ſecundae ac melioris Xylandrinae editionis nullum exemplar, quod excudendum typographo traderetur, ſuppeteret, Lugdunenſis editionis exemplar, quod ſuppetebat, prius tamen a me collatum et ad meliorem illam editionem, quam potui, diligentiſſime correctum tradere coacti ſumus. Non mirum tamen, ſi quaedam noſtram, praecipue cum mens noſtra toties aliis longe curis ſollicitudinibusque interpellaretur, fugerunt diligentiam: quae pleraque aut in Notis aut in Erratis indicata ſunt. Depulſa imperfectionis invidia, non abs re fortaſſe fuerit, et illis hic paucis occurrere, ſi qui futuri ſunt, qui de *redundantia* querantur. Negari certe non poteſt, eadem ſaepius his libris (iisdem quidem plane verbis non multa, at non multum diverſis haud pauca) ingeri et inculcari. Hoc igitur objecturis quod univerſe reſpondeamus, hoc praeſto nobis eſt, Δὶς καὶ τρὶς τὰ καλὰ, aut quod alicubi recte Seneca, *Nunquam nimis dicitur, quod nunquam ſatis diſcitur*. Sed Antoninum praeterea et hoc peculiariter excuſat, quod, ut de obſcuritate modo dicebamus, hoc quidquid

eſt

eſt operis, non id aliis, ut in vulgus emanaret et publice prodeſſet, adornavit: ſed ſibi privatim, (quamquam et aliis, dum ſibi, tanto Domino et Exemplo) ut in virtute proficeret, commentatus eſt: ut hinc quidem, quid ille ſibi ipſi, conſcientiae ſuae ſedulus et ſeverus ſcrutator, apprime utile et neceſſarium judicaverit, addiſcere poſſimus: judicio ejus ac memoriae iraſci, quod ab iisdem repetendis et inculcandis, quae ad profectum virtutis prima et ſumma haberet et quotidie experiretur, haud abſtinuerit, ſine ſumma iniquitate nequeamus. Ad *verſionem* quod attinet, eum Xylandro libenter honorem habuimus, ut ejus verſionem, niſi ubi res ipſa aliter poſtulabat et ſententiae ipſius intererat, ubique retineremus. Ingenue certe et candide ab illo factum eſt, quod *in quibusdam* (nec falſum dixiſſet, ſi in multis dixiſſet) *coactum ſe divinare et audacter a codice Graeco diſcedere*, agnoſcit ipſe: ſed et in alia praefatione, quam poſteriori editioni primam praefixit, non minus ingenue et vere, *quaedam in Antonino eſſe, quae prorſus non attingere praeſtitiſſet, quam conjiciendo aliena pro Antoninianis fortaſſis ingerere.* Hoc ſane vere dicere poſſumus, plurimas eſſe ſectiones, nec illas e breviſſimis, in quibus Antoninianae mentis et ſententiae in Xylandrina verſione neque vola neque veſtigium: ut illas omittam, in quibus quod erat, ita contrarium, ut nihil magis eſſe poſſit, expreſſit, aut potius, ut ipſe in Notis alicubi loquitur, ariolatus eſt: quae a nobis eo dicuntur, non ut viro docto νεκνικῶς inſultemus; cujus memoriae, ut caetera ejus merita omittamus, vel hoc uno nomine, quod Antoninum illi debeamus, ita favemus, ut ejus par eſt memoriae, qui maximo nos obſtrinxerit beneficio: ſed ut ſi qui noſtri in hac interpolanda et recenſenda verſione laboris et inſtituti parum candidi futuri ſunt interpretes, eis aliquid opponeremus. Muta-

tae vero verſionis, ubi dubitandi cauſſa erat, in Notis rationem reddidimus: ubi non erat, ut labori parceremus putido et ne obtrectandi materiam quaeſiviſſe videremur, libenter abſtinuimus. Quodſi non in promptu cauſſa ſemper, quae me movit, (etſi fieri poteſt, ut in quibusdam me quoque ratio fugeret) ut mutarem, Lectorem minus intelligentem oratum velim, ne, quorum ipſe rationem non ſtatim aſſequitur, ea ſtatim nulla ratione niti pronuntiet aut plane judicet. Sic exempli cauſſa, ipſo ſtatim initio, quod Xylander verterat, *Exiſtimatione parentis mei;* maluimus nos, *Exiſtimatione genitoris mei.* Erunt fortaſſe, qui ad τὸ γεννήσαντος, quaſi id melius *genitor* quam *parens* aut elegantius (quo quid puerilius?) verteretur, reſpexiſſe ſuſpicabuntur. Ego vero τὸν γεννήσαντα *parentem* Latine vulgo optime reddi non magis dubito, quam τὸν γεννήσαντα et τὸν πατέρα idem vulgo ſonare: ſed ut hoc loco τὸν γεννήσαντα conſulto dixit Antoninus, ut naturalem patrem, qui genuerat, ab eo, quem πατέρα cap. 13. Παρὰ τοῦ πατρὸς etc. nuncupat, qui ſcilicet adoptaverat, diſtingueret, ita *qui genuit* hic, vel *genitorem*, quam *parentem*, cum *parentis* latior interdum ſoleat eſſe (quo ſenſu Capitolinus in vita Marci, *Omnibus parentibus ſuis tantam reverentiam* etc. capiendus) ſignificatio, ad Antonini mentem propius accedere credidi. De *Sectionibus* ſeu *Capitulis* jam diximus aliquid: ſed eſt porro quod dicamus, quia in eorum diviſione et partitione multum ſitum eſt. Nobis in hac, quam hic exhibemus, partitione non id propoſitum fuit, ut ſingulos κανόνας, ſeu ſingula, quae vocat Antoninus κεφάλαια et interdum παραστήματα, ſeorſim repraeſentaremus, ſed ut ea (plura an pauciora eſſent) eisdem ſectionibus includeremus, quae conjuncta perſpicuitatem, obſcuritatem divulſa peperiſſent. In plurimis autem, ubi ſententiae nihil intereſt, ſive conjuncta legantur, ſive ſe-

para-

parata, arbitrio meo uſus ſum, nulli legem impoſiturus, quin aliter per me liceat ipſi diſponere. Hoc tamen praemonitum velim lectorem, temere facturum, qui non ſemel iterumque lecto toto libro et attente lecto, de novo cogitabit ordine: quid enim in ſingulis ſectionibus, ubi aliqua difficultatis aut obſcuritatis ſuſpicio, ſpectaverimus, illi demum intelligent, qui frequenti lectione totum illum adeo ſibi familiarem reddiderint, ut de ſingulis partibus ex toto, quod toti maxime conveniat, judicium facere poſſint. Exempli cauſſa, lib. IV, c. 6., ubi nos novae ſectionis initium facimus, Ταῦτα οὕτως ὑπὸ τῶν τοιούτων etc., erunt fortaſſe, qui connecti cum ſuperioribus iſta debuiſſe, nihil ultra providentes, ſola, quae ante oculos ſunt, cogitantes cenſebunt: qui eadem fortaſſe cum ſequentibus iſtis, ὅλως δ' ἐκεῖνο μέμνησο etc. etc. Ἆρον τὴν ὑπόληψιν etc., conjuncta eſſe non minus improbabunt, quod ratio cohaerentiae non appareat. At iidem ſi cogitaverint, Antonino ſolenne eſſe, quoties ad alienam improbitatem patienter ferendam ſe hortatur et neceſſariis praeſidiis (quod facit ille ſaepiſſime, neque aliud puto fuiſſe, quod magis ipſum exercuerit) ante munit, duplicem neceſſitatem ponere; aliam generalem, reſpectu mundi, cujus ordini maxime conſentaneum eſſe (ita quidem ille, nec ille ſolus, ſed alii plures tum philoſophi tum theologi veteres chriſtiani plùribus adſtruunt), ut improbi permittantur, afferit: aliam particularem, quod, iſtis opinionibus poſitis, tales actiones, tales mores conſequi (unde et illud ſequitur, invitos quodammodo peccare, qui opinionibus abrepti peccant) neceſſe ſit: ut autem neceſſitatem, ita et aevi brevitatem, ut praeſentiſſimum ad compeſcendam iram remedium paſſim inculcare: eundem denique omnes iraſcendi cauſſas ad falſas et imaginarias (quibus indulgere ſtultum ſit, quasque admittere vel excludere noſtri ſit arbitrii)

opiniones referre ſolere: qui haec, inquam, cogitaverit, illa omnia, quae ſectionis iſtius ambitu comprehendimus, eodem pertinere nec ſeparari debuiſſe confeſſurus eſt. Quid nobis propoſuerimus, et quibus adducti rationibus, hactenus praefati ſumus. Sed propoſitum tamen adhuc reſtat primarium καὶ τὸ ἀρχιτεκτονικὸν τέλος indictum nobis, quod uno verbo expediam, *prodeſſe* et iis potiſſimum gratificari, quibus virtus et vera pietas cordi eſt et vitae finis. Ego illum, quicunque tandem ſit, optime Antoninum intelligere exiſtimabo, quisquis ita leget, ut per eum in vita proficiat. Hoc tibi, Lector, quisquis es, opto voveoque ex animo: ſi et tu mihi, non aliud a te meae qualiscunque induſtriae praemium poſtulo. Vale.

THO-

THOMAE GATAKERI
PRAELOQUIUM,

in quo de disciplina Stoica, cum Sectis aliis, Peripatetica et Academica Vetere, Epicurea vero praecipue, collata; deque eorum, qui hanc secuti sunt, quae supersunt, Senecae, Epicteti, Marci nostri cumprimis, scriptis differitur: Operisque hujus totius ratio et institutum exponitur.

Stoicam disciplinam, prae caeteris Philosophorum priscorum Sectis, ad dogma christianum proxime accessisse, e nostris qui censuerint, non desunt. Et Josephus quidem Judaeus, ubi *vitae suae* rationem denarrat, de *Pharisaeorum*, quam apud suos αἵρεσιν ἀκριβεστάτην fuisse [a] Paulus pronuntiat, quamque horum uterque, et Josephus et Paulus, aliquando sectatus fuerat: [b] ἡ Φαρισαίων, inquit, αἵρεσις παραπλήσιός ἐστι τῇ παρ' Ἕλλησι Στωικῇ λεγομένῃ. *Pharisaeorum Secta ei est affinis, quae Graecis Stoica nuncupatur.* Hieronymus vero noster verbis plane disertis, [c] *Stoici*, inquit, *nostro dogmati in plerisque concordant.* Et in multis quidem convenire, ambigi non potest, si quis instituti utriusque περὶ τῶν πρακτέων regulas legesque secum invicem contulerit: in pluribus etiam, opinor, quam Secta alia ulla; quum nulla, credo, comperta sit, quae pietatis ac virtutis studium exercitiumque aut pluris faciat,

a) Paul. ap. Lucam, *Act.* XXVI, 5.
b) *Joseph.* in Vita sua, de bello Judaico libris subjuncta.
c) In Esaiam Comment. c. 11.

aut altius evehat, aut fortius ſpiret, aut penitius inculcet, aut enixius provehat.

Hoc quo clarius eluceſcat, de Sectis eminentioribus quibusdam cum iſta collatis videbitur. Atque hic mitto Pythagorae, d) myſticam an magicam dixerim, diſciplinam, cujus rudera duntaxat et λείψανα disjecta jam ſuperſunt. *Aureum* enim *carmen*, quod hujus nomine proſtat, ejusdem eſſe notae cenſent eruditi cum Phocylidae *Monitorio*, ſuppoſititium utrumque. Sed nec in ullo numero habendam exiſtimem, aut Cynicorum affectatam illuviem, foedaque in propatulo etiam perpetrata e) χειρουργήματα (quos f) *a Stoicis tunica tantum diſtare*, haud rite pronunciaſſe videtur Satiricus, cum illi g) obſcoenitates iſtiusmodi, ſordesque etiam, h) tanquam a natura humana alienas, ſint averſati): aut Academiae etiam Novae ἀκαταληψίαν, quae cum ſenſibus tam externis quam internis fidem omnem detrahat, i) mentisque pariter ac corporis oculos penitus

d) Vid. Pythagorae Vita ap. *Laërt.* l. VIII. et a *Jamblicho* conſcripta, cap. 13. 14. 23. 24. nec non Jamblichi Vita apud *Eunap.* in Vit. Sophiſtar.

e) De quo videri poterit, ni pudor prohibeat, *Dio Pruſ.* Orat. 6. in Diogen. ſive de Tyranno, et Laërt. l. VI. in Diogen. quo loco vim vocabuli non aſſecutum Ambroſ. Camald. Interpretem, non eſt mirum, quum *Henr. Stephanus* praeterierit.

f) *Juvenal.* Sat. 13.

g) Proinde Zeno αἰδήμων πρὸς τὴν κυνικὴν ἀναισχυντίαν, a Cratete defecit. *Laërt.* l. VII.

h) Τὸ καθάριον πάντως ἐν τῇ φύσει τοῦ ἀνθρώπου περιέχεται· καὶ εἴ τινι ἄλλῳ, καὶ τούτῳ τῶν ζώων χωρίζεται. *Epict.* Diſſ. l. IV. et per totum cap. 11. quod his verbis claditur: Πᾶσα ἐκτροπὴ ἀπό τινος ἀνθρωπικοῦ γίνεται· αὕτη δὲ ἐγγύς ἐστι τῷ μὴ ἀνθρωπικὴ εἶναι. *Natura homo mundum et elegans animal eſt.* Senec. Ep. 92.

i) *Epictet.* Diſſ. I, 5. II, 20. *Senec.* Ep. 88.

nitus revellat, hominem nec rationis particeps animal esse patitur.

Ad illos accedo, qui Philosophiam nobis excultiorem dederunt, Scholasque frequentiores, ampliores, illustriores habuerunt. Ex his sunt, qui e Platonis Gymnasio prodiere, *Academici Veteres*, et Peripatetici: quos quia [k] *nominibus* solis *locisque* (cum *Academiam* alteri, *Lyceum* alteri tenerent) a se invicem *divisi*, *rebus* interim *conveniebant*, una junxisse, compendio dabitur. Inter istos cumprimis emicuit Aristoteles. Is in scientiis disciplinisque omne genus tradendis, *Logica*, *Rhetorica*, *Poëtica*, *Politica*, *Oeconomica*, *Ethica*, *Physiologica* [l], ad [m] miraculum usque tantum praestitit, ut plus illi hac in parte totus eruditionis humanioris circulus debeat, [n] quam priscorum, non dico uni alteri alicui, sed eis, quorum saltem ad aetatem hanc scripta perennarunt, etiam universis. Nam quod *) *Platonem* hujus Magistrum, familiaeque illius utriusque parentem excipere solent, qui huic alioqui primas deferunt; haud advertisse satis videntur, Platonem non tam in disciplinis tradendis, quam in sui temporis [o] Sophistis, sub persona Socratis,

k) *Cic.* Academ. I.

l) *Musicam*, *Mathematicam*, *Medicam* non adjicio, quia periisse videntur, quae de his scripsisse discimus ex *Laërtii* laterculo: sed nec Metaphysicam, quia nomen priscis illis ignotum; aliudque plane sonat τὰ μετὰ τὰ φυσικά.

m) *Talem esse unum hominem, miraculosum est potius, quam humanum. Averroës* in Prooem. Phys.

n) *Aristoteles meo judicio in Philosophia prope singularis. Cic.* Acad. l. IV.

*) *Aristoteles, excepto Platone, Philosophorum princeps. Cic.* de Fin. l. I. cf. Tuscul. l. I.

o) *Sophistas* e Platone intelligimus lusos *a Socrate. Cic.* de Fin. l. II.

tis, defricandis, ludendis, traducendis, refellendis, horum phaleris detrahendis, fucis detergendis, tricis exſolvendis, operam maxima ex parte collocaſſe. Unde natum, ut in *Dialogis* plerisque, per anfractuoſas diſceptationum ambages, artificio ſingulari ſibi invicem implicatas et innexas, in immenſum ferme protracta diſſertationis ſerie, veri certique ſitiens lector, niſi quod dictionis amoenitate, inventionis varietate, ſtructuraeque elegantia, quae feſſum interim reficiant, dum delinitur detinetur, logis longis ac lacinioſis paene delaſſatus, cum p) quod pro certo ſtatuatur, nihil occurrat, in quo pedem figat, nec jam animi pendens, opinatione dubitationeque omni depoſita, firmus conſiſtat, ac ſecurus acquieſcat, vix aut ne vix quidem deprehendere queas.

Ariſtotelem itaque ſeligemus, qui in iis, quae ad mores formandos, vitaeque rationem rite inſtituendam pertinent, (de his enim jam agimus) reliquorum nomine ſententiam feret. Is poſt Platonem, cum agmine utroque dicto, in tres claſſes *Bona* diſpeſcit univerſa, *animi*, *corporis*, et quae *extra horum utrumque* conſiſtunt, vitae hujus adminicula. Quamvis autem *animi bona praeſtantiſſima* eſſe cenſeat, et *per ſe* maxime eſſe *expetenda* concedat; tanta tamen poſteriora duo iſta facit, tantumque q) ad ſortem beatam conſtituendam momenti viriumque eis

p) *Platonis in libris nihil affirmatur; et dum in utramque partem multa diſſeruntur, de omnibus quaeritur, nihil certi dicitur.* *Cic.* Acad. l. I.

q) Τὴν εὐδαιμονίαν ἐκ πολλῶν ἀγαθῶν συντίθεμεν. *Ariſt.* Eth. Magn. I, 2. Προσδεῖται γὰρ ὁ εὐδαίμων τῶν ἐν σώματι ἀγαθῶν, καὶ τῶν ἐκτὸς, καὶ τῆς τύχης. *Idem* Eth. Eudem. VI, 13. *Multi et magni Philoſophi haec ultima bonorum juncta faciunt; ut Ariſtoteles, qui virtutis uſum cum vitae perfectae proſperitate conjunxit.* *Cic.* de Fin. l. II.

eis tribuit, ut r) virum virtute licet universa instructum, sed alteris illis orbatum ac destitutum, *beatorum* numero eximat, praesertim s) si in adversa graviora, calamitatesque insigniores inciderit; ista siquidem, ubi incursaverint, *beatitudinem*, quamquam t) *mutatu haud facilem*, u) *intercidere* tamen, *abrumpere* et *corrumpere* prorsus.

At Stoici adeo nihil hanc in partem efficaciae corporeis externisque istis permittebant, ut prae animi illis nec in *bonorum malorumve* censu collocanda censerent; sed pro rebus *mediis* prorsus haberent, quae in neutram partem momenti multum conferrent: cum a) *nihil bonum* statuerent, *nisi quod pium, justum, humanum, honestum* foret; *nihil malum, nisi quod impium, injustum, inhumanum, inhonestum* existeret. Proinde

mise-

r) Ἄνευ τῶν ἐκτὸς ἀγαθῶν οὐκ ἐνδέχεται εὐδαίμονα εἶναι. *Arist.* Eth. Magn. II, 8.

s) οὐ μακάριός γε, ἂν Πριαμικαῖς τύχαις περιπέσῃ. *Arist.* Eth. Nicom. I, 10. Οἱ δὲ τροχιζόμενον καὶ ταῖς δυστυχίαις μεγάλαις περιπίπτοντα εὐδαίμονα εἶναι φάσκοντες οὐδὲν λέγουσι. *Id.* Magn. VI, 13.

t) οὐκ εὐμετάβολος.

u) Θλίβει καὶ λυμαίνεται τὸ μακάριον. Ibid. *Id.* Eth. Nicom. I, 10.

a) Τῶν ὄντων, τὰ μὲν ἀγαθὰ εἶναι, τὰ δὲ κακὰ, τὰ δὲ οὐδέτερα· ἀγαθὰ μὲν τὰς ἀρετάς· κακὰ δὲ τὰ ἐναντία· οὐδέτερα δὲ, ἃ μήτε ὠφελεῖ, μήτε βλάπτει, οἷον ζωὴ, ὑγεία, ἡδονὴ, κάλλος, ἰσχὺς, πλοῦτος, δόξα, εὐγένεια. *Laërt.* VII, Zen. Μόνον τὸ καλὸν ἀγαθὸν, οἴδεν ἡ βάρβαρος φιλοσοφία. *Clem. Alex.* Strom. l. V. Mox post nonnulla ejusdem notae interjecta, ταῦτα θρυλλοῦσιν οἱ Στωϊκοί. *Unum bonum est, quod honestum est: caetera falsa et adulterina bona sunt.* Senec. Epist. 71. *Nihil est bonum, nisi quod honestum est.* Idem Ep. 120. Sed et *Ambros.* noster, idem *Scripturam asserere*, Offic. II, 3. *Media sive indifferentia vocamus, quae nec bona nec mala, morbum, dolorem, paupertatem, exilium, mortem.* Senec. Ep. 82.

miſerum eſſe *inſipientem*, *iniquum*, *improbum*, *impium* quemque, quantumcunque, quae aliis habentur, *bonis*, *corporeis exterisque inſtructus ſuffultusque vitam exegerit*, b) *beatum* contra *bonum piumque* quemlibet, quantumcunque *malis*, quae caeteris reputantur, *obſtrictus divexatusque aevum transegerit*. Hunc denique ſolum *ſapere*, vere *liberum* eſſe, *ſui compotem*, *numini charum*, *cujus ſub tutelâ curaque*, *cum perpetim agat*, ſolum poſſe c) *ſecurum malique omnis metu immunem* degere, utpote d) *cui mali nihil aut viventi aut morienti obtingere permiſſurus is ſit*, e) *cui ipſe regundum ſe totum permiſerit: nec poſſe ita-*

b) *Virtus ad vitam beatam per ſe ipſa ſatis eſt.* [Hac praedito] *adjice caecitatem, debilitatem, dolores continuos et graves, non ſit miſer, quem tam multa mala in miſeram vitam non transferunt, nec ex beata quidem educunt.* Senec. Ep. 91.

c) Διὰ τί γὰρ φοβηθήσεταί τι τῶν γινομένων ἐν ἀνθρώποις; ἀλλὰ πρὸς μὲν τὸν Καίσαρα συγγένεια ἱκανὴ παρέχειν ἐν ἀσφαλείᾳ διάγοντας καὶ ἀκαταφρονήτως, καὶ δεδοικότας οὐδ' ὁτιοῦν· τὸ δὲ τὸν θεὸν ἔχειν ποιητὴν καὶ πατέρα καὶ κηδεμόνα, οὐχ ἡμᾶς ἐξαιρήσεται λυπῶν καὶ φόβων; *Epict.* Diſſ. I, 9.

d) Ἓν τοῦτο δικνοεῖσθαι δεῖ ἀληθὲς, ὅτι οὐκ ἔσται ἀνδρὶ ἀγαθῷ κακὸν οὐδὲν οὔτε ζῶντι, οὔτε τελευτήσαντι, οὐδὲ ἀμελεῖται ὑπὸ θεοῦ τὰ τούτων πράγματα. Socr. apud *Platon.* in Apol. *Pro certiſſimo habeatur, quod dicturus ſum. Nec cuiquam bono quidquam mali evenire poteſt, nec vivo nec mortuo, nec unquam res eorum a Deo negligentur.* *Cic.* Tuſc. l. I. *Epict.* Diſſ. III, 26. Ecquid haec, quam quae *Solomon* Paroem. I, 33. et *Paul.* ad Rom. VIII, 28.

e) Ἄγου δέ μ' ὦ Ζεῦ, καὶ σύ γ' ἡ πεπρωμένη Ὅποι ποθ' ὑμῖν εἰμὶ διατεταγμένος· Ὡς ἕψομαι γ' ἄοκνος. *Cleanth.* ἐπὶ παντὸς εὐκτέον ταῦτα. *Epict.* Enchir. c. 52. Diſſ. III, 22. *Duc me parens celſique dominator poli, Quocunque placuit: nulla parendi mora eſt; Aſſum impiger.* Senec. Ep. 107.

itaque fieri, ut vel forte beata unquam excidat, vel in calamitates ullas ejusmodi incidat, quae beatitudinem incidendo miserum faciant. Et haec quidem fuerunt Stoicorum dogmata, in quibus quatenus tam Peripateticos quam et Academicos veteres transcendebant, eo ad regulam populo christiano praescriptam illis utrisque propius utique accesserunt.

Etiamsi autem concedere nequeam, quod post [f]) Antiochum [g]) Cicero, post Ciceronem [h]) Augustinus, ab istis illos *vocabulis* tantum *discrepantes, rebus* interim *convenisse*, cum hoc apud [i]) Ciceronem Cato nervose et luculenter satis refellere videatur; nolim tamen diffiteri, quod Orator celeberrimus ille, [k]) *honestum* saltem *inter hos certamen* fuisse, cum *omnis* esset *de Virtutis dignitate contentio;* hoc tantum interesset, quod partes *primas* alteri, alteri *totas* integrasque virtuti concederent. Caeterum Epicuri hortulos cum Zenonis porticu, *Voluptatis* magistros cum *Virtutis* patronis, molles cum rigidis, discinctos et dissolutos cum alte cinctis, arcte strictis, committi et in certamen descendere [l]) indignissimum plane videtur, et a ratione omni alienum non immerito habeatur. Nec defuere tamen istud qui tentarent: idque, quod mirum magis minusque ferendum, ex eis etiam, qui Stoicis nomen dederant, horum saltem in classe locum ambiebant. Sed quid in hunc sensum proferatur, audiamus ab eo, qui Stoicus ipse haberi volebat.

[m]) *Non est*, inquit, *quod putes magnum, in quo dissidemus.* Exiguum scilicet spatiolum interjectum fuerat, quod utrosque

f) *Cic.* de N. Deor. l. I.
g) *Cic.* de Fin. l. IV.
h) *Augustin.* de Civit. Dei IX, 4.
i) *Cic.* de Fin. l. III.
k) *Cic.* ibid. l. II.
l) χαλεπὸν ἐλευθέρῃ γυναικὶ πρὸς πόρνην μάχη, *dura res, matronae cum meretrice contestatio. Menand.* ap. Cyrill. adv. Julian. l. VII.
m) *Senec.* de Vit. beat. c. 13.

que a ſe invicem diſpeſceret, cum *Virtuti* illi *totum* deferrent, *Voluptatem* iſti pro *bono* vel *ſummo* vel *ſolo* etiam haberent.

Sed, n) *Quam*, inquit, *virtuti legem dicimus*, *ille dicit voluptati.* At Stoici *Virtuti legem non dicunt*, *a virtutis norma legem accipiunt* ipſi. Nec ſi eadem ſuis, quae et illi in nonnullis praecipiunt, ideo non longe a ſe invicem diviſi exiſtunt. Ecquis *Medicum* a *Philoſopho* non diſtare multum dixerit? Eadem tamen ſuis in victu vitaque communi praecipiunt iſti, praeſcribunt illi. Medicorum principem et parentem audiamus: o) Πόνοι, inquit, σιτία, ποτὰ, ὕπνοι, ἀφροδίσια· πάντα μέτρια. *Labores*, *eſcae*, *potiones*, *ſomni*, *venerea*; *moderata ſunto omnia.* Ecquid aliud Philoſophus, ſive Stoicus, ſive Epicureus etiam, ſive alius quilibet? ſed aliis plane rationibus, et diverſis prorſus, ſinguli. p) *Finem*, ajunt, *dare appellationem* et *in re ethica formae rationem habere.* Iſtic ergo vere uſurpatur, quod diverbio vulgari dicitur, q) Χωρὶς τὰ Μυσῶν καὶ Φρυγῶν ὁρίσματα, *Fines Myſorum ſunt Phrygumque diſſiti*: nec ſecus r) *Medici et Philoſophi*, *Epicurei et Stoici* fines ſunt diviſi. Medicus ſiquidem valetudini proſpicit, ne in morbum mutet; Epicureus voluptati, ne in dolorem vertat; Stoicus virtuti, ne a tramite iſtius vel tantillum declinando in vitium protinus proruatur. Toto denique, quod ajunt, coelo a ſe invicem ſunt diſſiti, quorum alteri *Virtutem* tanquam Reginam legi-

n) *Senec.* de Vit. beat. c. 13.

o) *Hippocrat.* Epidem. l. VI. Sect. 6. §. 5. et ex Hipp. *Galen.* Hortat. c. 6.

p) Ὁρίζεται ἕκαστον τῷ τέλει. *Ariſtot.* Ethic. l. III, c. 7.

q) *Strab.* Geogr. l. XII.

r) Χωρὶς τὰ φιλοσόφων καὶ ἰατρῶν, ὥςπέρ τινων Μυσῶν καὶ Φρυγῶν ὁρίσματα. *Plutarch.* de Valetud. Praecept. quod idem de *Vatibus* et *Philoſophis* uſurpavit *Damaſcius* in Vit. Iſidori, a *Suida* adductus, quem ex *Photio* alibi reſtitutum damus.

legitimam, Principem juſtum, cui caetera concedant omnia, in faſtigio ſummo collocant; *Voluptatem* huic vix in famulitium etiam admittunt, quae vel ad pedes ſubſerviat, vel a tergo ſubſequatur; alteri *Virtuti* de Principatu dejectae *Voluptatem* ſubſtituunt, [s]) cui in ſolio regali ſedenti, ancillulae inſtar, adſtet illa, hoc duntaxat officium ſuum ducens, Dominam in aurem admonere, caveat, ne quid perficiat, a quo dolor aliquis oriatur.

Sed, [t]) *ſancta*, inquit, *et recta praecipit Epicurus;* imo *rigida* et *triſtia*, *fortia* etiam, *ſi propius acceſſeris.*

Et propius igitur accedamus, quo penitius et accuratius introſpiciamus: idque eo lubentius, quia [u]) multos monet Orator hac Offucia allectos Epicureas partes ſequi, quia *recta et honeſta* ipſum plurimum facere putant.

Sancta ergo ſcilicet praecipit is, cui [x]) *numen rerum humanarum curam nullam plane gerit:* cui [y]) πρᾶγμα ὁ θεὸς οὔτε αὐτὸς ἔχει, οὔτε ἄλλοις παρέχει, [z]) *negotii quidquam Deus nec ipſe habet, nec alteri exhibet:* quod impii illi olim faecibus ſuis immerſi infixique Judaei: [a]) *Deus nec beneficio nec maleficio quemquam eſt affecturus;* [b]) *nec propitius eſſe, nec iraſci cuiquam poteſt:* qui denique, uti gloriantur aſſeclae ipſius, [c]) *primus ad-*

s) Vid. Cleanthis pictura ap. Cic. de Fin. l. II.

t) *Senec.* ubi ſupra. Ep. 33. et alibi.

u) *Cic.* de Fin. l. I.

x) *Semota a rebus noſtris, ſejunctaque longe; Nec bene pro meritis capitur, neque tangitur ira. Lucret.* I.

y) *Senec.* ἀποκολοκυνθ. — τὸ μακάριον καὶ ἄφθαρτον οὔτε αὐτὸ πράγματα ἔχει, οὔτε ἄλλῳ παρέχει· ὥςτε οὔτε ὀργαῖς οὔτε χάρισι συνέχεται. *Epicur.* ap. *Laërt.* l. X.

z) *Cic.* de N. Deor. l. I.

a) *Zephan.* I, 12.

b) *Cic.* in Piſon.

c) *Lucret.* de Rer. Nat. l. I.

adverſus numen coeleſte oculos attollere eſt auſus, d) *omnemque funditus* (quantum in ipſo fuerat) *religionem ſuſtulit.*

Recta vero ab eis quaenam, aut quorſum quis exſpectet? *qui* e) *amicitiam, fidem, juſtitiam, virtutem ullam, niſi* f) *proprii vel emolumenti, vel oblectamenti intuitu, nec colant, nec colendam cenſeant; (cum* g) *nihil horum per ſe bonum, ſuique cauſſa expetendum exiſtiment;) qui* h) *honeſtum ipſum inanem ſine re ſubjecta ſonum, nec tam ſolidum, quam ſplendidum, nomen pronuntiant; quin* i) *nec flagitio, facinore, ſcelere ullo, quod voluptatem conciliet, lucellumve pariat, propter ſe abſtinendum ſtatuunt, (cum* k) *hujusmodi nihil ex ſe malum reputent) niſi ſupplicii,* l) *damni, mali alicujus inſeculturi metu coërceantur; nec a numine hoc (a quo iram vindictamve ob iſtiusmodi quidquam vel exſpectare vel formidare vanitatis et ſuperſtitionis nomine non da-*

d) *Cic.* de N. Deor. l. I.

e) *Quia haec benevolentiam conciliant, et, quod aptiſſimum eſt ad quiete vivendum, caritatem.* Torquat. ap. *Cic.* de Fin. l. I.

f) *Quia tutiorem vitam et voluptatem efficiunt pleniorem.* Idem ibid.

g) *Ne juſtitiam quidem recte quis dixerit per ſe optabilem; ſed quia jucunditatem afferat.* Idem ibid. τὰς ἀρετὰς διὰ τὴν ἡδονὴν αἱρεῖσθαι, οὐ δι' αὐτάς. Epicur. ap. *Laërt.* l. X. *Nihil juſtum eſſe natura* et *crimina vitanda eſſe, quia metus vitari non poſſit. Senec.* Ep. 97.

h) Torquat. ubi ſupra.

i) *Nihil tam turpe, quod hominum conſcientia remota non facturus videatur. Cic.* Fin. l. II. V. *Senec.* ſupra.

k) Ἡ ἀδικία οὐ καθ' ἑαυτὴν κακόν· ἀλλ' ἐν τῷ κατὰ τὴν ὑποψίαν φόβῳ, εἰ μὴ λήσει ὑπὲρ τῶν τοιούτων ἐφεστηκότας κολαστάς. Epicur. ap. *Laërt.*

l) *Plus* hinc *in ipſa injuria detrimenti eſt, quam in eis rebus emolumenti, quae injuria exiſtunt.* Torqu. ubi ſupra.

damnant tantum, verum etiam derident), ſed m) *ab hominum conſcientia, qui ab iniqua et ſceleſta perpetrantibus poenas exigere ac vindictam ſumere, ſive pro auctoritate publica, ſive pro viribus privatis, valent; hos autem* n) *latendi fiducia nulla poſſit unquam haberi.*

Sed pergamus, et *rigida* ac *triſtia* iſta Epicurea videamus, ut o) *imperitorum ſcil. errore ſublato*, ex horum patrono intelligamus, *ea, quae voluptaria, delicata, mollis habetur diſciplina, quam gravis, quam continens, quam ſevera ſit.* p) Epicurus ergo ipſe τοὺς ἀχολάστους καὶ ἀσώτους caſtigat et damnat, *qui voluptatis ſpecie objecta allecti, praeſentium deliciarum blanditiis deliniti, cupiditateque enormi corrupti et occoecati, luxuriis ac libidinibus conſtringendos ſe temere tradunt, nec quid porro eventurum ſit, quos morbos, quos dolores excepturi ſint, provident.*

Verum quo fundamento iſtos reprehendat, extrema haec ſatis liquido produnt. q) *Luxuriam* utique *ſeverus* iſte *per ſe, aut propter ſe reprehendendam non putat;* ſiquidem r) *Voluptas omnis*, inquit, *bonum eſt:* (ita nec ex turpiſſima re ulla perceptam excludit.) Et, s) *ſi ea*, inquit, *quae ſunt luxurioſis efficien-*

m) Οὐκ ἔστι τὸν λάθρα τι ποιοῦντα πιστεύειν, ὅτι λήσει, κἂν μυριάκις ὑπὸ τοῦ παρόντος λανθάνῃ· μέχρι γὰρ καταστροφῆς ἄδηλον εἰ καὶ λήσει. Epicur. ap. *Laërt. Eleganter Epicurus, Poteſt nocenti contingere, ut lateat, latendi fides non poteſt.* Senec. Ep. 97.

n) *Tuta ſcelera eſſe poſſunt, ſecura non poſſunt.* Senec. ib.

o) Torquat. ap. *Cic.* de Fin. l. I.

p) Torquat. ibid.

q) Torqu. ibid. et *Cic.* de Fin. l. II.

r) Πᾶσα ἡδονὴ ἀγαθόν. Epicur. ap. *Laërt.*

s) *Epicur.* in κυρίαις δόξαις, *Cicerone* interprete de Fin. l. II. Εἰ τὰ ποιητικὰ τῶν περὶ τοὺς

efficientia voluptatum, liberarent eos Deorum et mortis et doloris metu, docerentque, qui essent fines cupiditatum, nihil esset eorum, quod reprehenderem, cum undique implerentur voluptatibus, nec haberent ulla ex parte aut dolens, aut aegrum, aut malum. Ita nec luxurioſos ob eam cauſam reprehendit, quia luxurioſe vivant; probat potius et collaudat, quia voluptatibus omni ex parte complentur; modo caetera caveant, quorum primum quidem et praecipuum eſt, ut omnem numinis e mentibus metum excutiant. Qua ergo ratione caſtigat aſotos iſtos damnatque Epicurus? quia utique [t]) *Voluptates*, quas immodice ſectantur iſti, *Voluptatem* ipſam *multis modis conturbant et corrumpunt*, dum iſtis procurandis et proſequendis, [u]) *in morbos graves, in damna, in dedecora incurrunt, ſaepe etiam legum judiciorumque poenis obligantur.* Haec ſcil. *rigida*, haec *ſevera*, haec *triſtia* ſunt, quae ſuis praecipit Epicurus. Voluptatibus vel foediſſimis vel obſcoeniſſimis indulgeant totosque ſe dedant, concedit; caveant duntaxat, ne uſu an abuſu immodico vel morbum contrahant, vel facultates profundant, vel infamiam attrahant, vel legibus indicta in ſe arceſſant ſupplicia.

Sed temperantes, ſobrii, bonaeque frugis fuiſſe referuntur, ex eis, qui *Voluptatis* tamen *patroni* ac *magiſtri exſtitere*, eam-

τοὺς ἀσώτους ἡδονῶν ἔλυε τοὺς φόβους τῆς διανοίας, τούς τε τῶν μετεώρων καὶ θανάτου καὶ ἀλγηδόνος, ἔτι τε τὸ πέρας τῶν ἐπιθυμιῶν ἐδίδασκεν, οὐκ ἄν ποτε εἴχομεν ὅτι μεμψαίμεθα αὐτοῖς, πανταχόθεν ἐμπληρουμένοις τῶν ἡδονῶν, καὶ οὐδαμόθεν μήτε τὸ ἀλγοῦν, μήτε τὸ λυπούμενον ἔχουσιν, ὅπερ ἐστὶ τὸ κακόν. *Laërt.* l. X.

t) Τὰ τινῶν ἡδονῶν ποιητικὰ πολλαπλασίους ἐπιφέρει τὰς ὀχλήσεις τῶν ἡδονῶν. Epicur. ibid.

u) Torquat. ap. *Cic.* de Fin. l. II.

eamque pro *ſummo bono* habuerunt. x) Gloriatur utique Epicurus ipſe, *aſſe non toto ſe paſci; Metrodorum, qui nondum tantum profecerit, toto.* y) *Diffluere ſe corpuſculi voluptate profitetur, aqua et pane veſcentem, epulasque ſumptu magno comparatas deſpicere et deſpuere:* z) *aquam et polentam ſi habuerit, Jovi ipſi de felicitate controverſiam facturum:* a) *ſummam enim iſta voluptatem exhibere, ubi indigentia affectus ea quis ſumſerit,* b) *nec minorem voluptatem ex victu tenuiſſimo et contemtiſſimis eſcis et potionibus percipi, quam ex rebus ad epulandum exquiſitiſſimis, ubi quidquid dolorem creat, eis ſublatum fuerit.*

Et Eudoxo quidem, qui, Epicuro prior, de *Voluptate* huic gemina tenuiſſe et tradidiſſe videtur, c) *temperantiae et ſobrietatis in victu inſignioris teſtimonium perhibet Ariſtoteles luculentum: qua etiam* d) *vitae ratione fidem dogmati ſuo ampliorem conſecutus; utpote qui* e) *non affectu vitioſo, aut partium*

ſtudio,

x) *Senec.* Ep. 18.

y) Βρυάζω τῷ κατὰ τὸ σωμάτιον ἡδεῖ, ὕδατι καὶ ἄρτῳ χρώμενος· καὶ προσπτύω ταῖς ἐκ πολυτελείας ἡδοναῖς. Epicur. ap. *Stob.* tom. II. tit. 17.

z) Ἑτοίμως ἔχειν καὶ τῷ Διὶ ὑπὲρ εὐδαιμονίας ἀγωνίζεσθαι, μᾶζαν ἔχων καὶ ὕδωρ. Idem ap. eundem, ſed vitiatus et ſic reſtituendus: quam vocem ἀσεβείας notat *Clemens Alex.* Strom. l. I, ac amplius intendit et extendit *Seneca* Ep. 110. *Faciamus*, inquit, *oro te, etiamſi iſta defuerint.* Et ipſe Epiſt. 25. *Intra haec quisquis deſiderium ſuum clauſit, cum ipſo Jove de felicitate contendat.*

a) Καὶ μάζα καὶ ὕδωρ τὴν ἀκρωτάτην δίδωσιν ἡδονήν, ἐπειδὰν ἐνδεών τις αὐτὰ προσενέγκηται. Epicur. ibid.

b) Idem ap. Cic. de Fin. l. II. Οἱ λιτοὶ χυλοὶ ἴσην πολυτελεῖ διαίτῃ τὴν ἡδονὴν περιφέρουσιν, ὅταν ἅπαν τὸ ἀλγοῦν ἐξαιρεθῇ ap. *Laërt.* l. X.

c) Διαφερόντως ἐδόκει σώφρων εἶναι. *Ariſt.* Eth. I, 10.

d) Ἐπιστεύοντο οἱ λόγοι, διὰ τὴν τοῦ ἤθους ἀρετήν. ibid.

e) οὐχ ὡς φίλος τῆς ἡδονῆς.

ſtudio, ſed judicio incorrupto f) *et veritatis vi victus* g) *de principatu pro voluptate ſententiam tuliſſet.* De Epicuro vero ambigi non immerito poteſt; quem Timochares narrat, non *aſſem nec totum*, ſed h) *minam* integram *in victum diurnum quotidie impendere ſolitum*, idque i) ipſum alibi de ſe eſſe profeſſum. Aliud itaque fuiſſe videtur, quod ex uſu communi, aliud quod per exercitium peculiare factitabat. k) *Certos* utique *habebat dies, quibus maligne famem exſtingueret, viſurus, an aliquid deeſſet ex plena et conſummata voluptate, vel quantum deeſſet, et an dignum, quod quis magno labore penſaret:* ſive, quibus tanquam l) *ad palum exerceretur, ne imparatum fortuna deprehenderet, et* m) *ut contra injurias fortunae inter ejusdem beneficia firmaretur.* Hoc per intervalla feciſſe videtur, Eudoxus forſan jugiter. Victum autem tenuem ſimplicemque qua de cauſſa lautiori ac multiplici, perpetim uſurpatae praeſertim, praeferendam exiſtimet, rationes ab ipſo proditas habemus. Et primo quidem loco n) *non ob luxum ipſum aut intemperantiam,* o) *quam nec propter ſe fugiendam, uti* p) *nec temperantiam propter ſe expetendam*, definiat; *ſed ob moleſtias graves, quae inde provenire poſſint.* Quia nimirum ex largiore ac lautiore victu jugiter habito ingentes in re familiari excitantur tempeſtates, qui-

f) οὕτως ἔχειν κατ' ἀλήθειαν. Ibid.

g) συνηγορῆσαι περὶ τῶν ἀριστείων τῇ ἡδονῇ. Ibid. I, 12.

h) Μνᾶν ἀναλίσκειν ἡμερησίαν εἰς τὴν τράπεζαν. *Laërt.* l. X.

i) In Epiſt. ad Leontium meretriculam et ad diſciplinae ſuae obſervantes Mitylenaeos philoſophos.

k) *Senec.* Ep. 18. ex Epicuri ad Polyaen. Epiſt.

l) Idem ibid.

m) Ibid.

n) Οὐ δι' αὐτὰς, ἀλλὰ διὰ τὰ ἀκολουθοῦντα αὐταῖς δυσχερῆ. *Epicur.* apud *Stob.* tom. II. tit. 17.

o) Torquat. ap. *Cic.* de Fin. l. I.

p) Torquat. ibid.

quibus, dum epulandi nullus modus adhibetur, facultates funditus exhauriuntur, et *patrimonia* integra, quasi q) *pilae in modum convoluta*, r) *ovi sorbilis instar*, ita penitus *deglutiuntur*, ut rerum omnium egestas summa protinus consequatur. Sed nec in re familiari tantummodo tam gravia isthinc emergunt, sed et in corpore ipso, s) quod est illis *boni malique omnis*, quia *voluptatis et doloris*, ut mox videbitur, *sedes praecipua*. t) *Consequuntur enim*, inquit, *magni dolores eos, qui voluptatem ratione sequi nesciunt:* dum u) *quae desiderantibus alimenta erant, onera fiunt plenis;* x) *multosque morbos multa faciunt fercula;* et y) *miserabilior ex cruditatibus, quam ex fame, enascitur macies;* eae denique crapulam ebrietatemque sequuntur z) *capitis vertigines*, oculorum suffusiones, *cerebri aestuantis verminationes*, artuum resolutiones, corporis totius affectus molestissimi, a) quos si vel persentiscerent homines, vel praevisos haberent, negat ille apud Comicum Graecum, futurum, ut luxui vinolentiae-

q) Σφαῖραν ἐπέδειξε τὴν πατρῴαν οὐσίαν, καὶ πάντ' ἰταμῶς ἅπαντα κατεμασήσατο. *Alexis* Cnidia, ap. Athen. l. IV.

r) Ὥςπερ ᾠόν τις ῥοφῶν οὕτω συνεστρογγύλιχε, καξεκόκκυσε. *Nicomach.* ap. eundem l. II.

s) Videantur, quae ap. *Ciceron.* ex Epicuro de Fin. l. II. paullo post exhibentur.

t) Torquat. ap. *Cic.* ex Epicuri sententia de Fin. l. I.

u) *Senec.* Ep. 95.

x) Idem ibid.

y) Ibid.

z) Ibid.

a) Εἰ τοῦ μεθύσκεσθαι πρότερον τὸ κραιπαλᾶν Παραγένεθ' ὑμῖν, οὐδ' ἂν εἷς οἴνου ποτε Προσίετο πλεῖον τοῦ μετρίου· νῦν δὲ τὴν τιμωρίαν οὐ προσδοκῶντες τῆς μέθης ἔξειν, προχείρως τοὺς ἀκράτους πίνομεν. *Alexis* Phryge. Et in eandem mentem *Clearchus* Corinth. Εἰ τοῖς μεθυσκομένοις ἑκάστης ἡμέρας, Ἀλγεῖν συνέβαινε τὴν κεφαλὴν πρὸ τοῦ ποιεῖν τὸν ἄκρατον, ἡμῶν οὐδεὶς ἔπινεν ἄν· νῦν δὲ πρότερόν γε τοῦ πόνου τὴν ἡδονὴν προλαμβάνοντες ὑστεροῦμεν τἀγαθοῦ. Habet utrumque *Athen.* in Dipnosoph., hoc libro I, illud libro XV.

lentiaeque aut toties aut tantopere indulgerent. Adhaec proſpectum hac ratione volebant cum ipſe tum et ipſius affectae, *ut* b) *cum in ipſa ſecuritate animus ad difficilia ſe praeparaſſet, numquam expaveſcerent, quod ſaepius experti prius didicerant, minusque moleſte id perferrent, ſi neceſſitas incideret, cui ante aſſueverant.* Porro ut experiundo addiſcerent, c) *quam exiguum naturae ſatisfaciat, quantumque ex iſtis voluptatis percipi poſſit,* d) *ubi indigentia affectus quis ſumſerit ea.* Denique ut e) *ex victu lautiore voluptas plenior* accreſceret, cum f) *voluptates uſus rarior commendare* atque g) *intendere ſit natus*; frequentior autem et continuus magis multo ſenſum contra obtundere atque hebetare conſueverit: ac proinde aſſiduam eſcae delicatioris uſurpationem h) *ſumtus quam oblectamenti amplius habere* pronunciant. i) Acriores itaque ad res placitas intermiſſas revertimur: eſuique k) *lenocinium* eſt *antecedens* eſuries, ut *liberationis muneri metus.* l) *Cibi* itaque *condimentum famem* Socrates dicebat, *potionis ſitim:* quemadmodum autem ille m) *ad coenam veſpertinam famem ſe obſonare* ajebat *ambulando;* Epicurus

b) *Senec.* Ep. 18. Πρὸς τὴν τύχην ἀφόβους παρασκευάζει. Epicur. ap. *Laërt.* l. X.

c) Epicur. apud *Senec.* et *Laërt.* ibid.

d) Epicur. ap. *Stob.* ſupra.

e) Torquat. apud *Cic.* de Fin. I.

f) *Juvenal.* Sat. XI.

g) Τῶν ἡδέων τὰ σπανιώτατα γενόμενα μάλιστα τέρπει. Democrit. apud *Stob.* tom. II. tit. 17.

h) Ὑπερβάλλουσι γὰρ τέρψις μὲν οὐκ ἔνεστι, πολυτέλεια δέ. *Alexis* Amante; ſive, Δαπάνα πρόσεστιν, ἡδονὴ δ' οὐδ' ἡτιοῦν. *Idem* Mentiente, *Athen.* l. X.

i) *Acriores ſunt morſus intermiſſae libertatis, quam retentae.* *Cic.* de Offic. l. II.

k) *Senec.* de Benefic. I, 11.

l) *Cic.* de Fin. l. II.

m) *Cic.* Tuſcul. l. V. ὄψον συνάγειν πρὸς τὸ δεῖπνον. *Laërt.* l. II.

curus itidem n) *ad epulas* inſecuturas *appetitum vehementiorem*, o) *famem malignius exſtinguendo*, *aucupabatur*, quo amplior ex lautitiis haberetur voluptas. Caeterum ad virtutem veram laudemque juſtam nihil habet momenti, quidquid non honeſti cauſſa, ſed vel lubentiae ampliori conciliandae vel moleſtiae majori amoliendae ſuſcipitur.

Ita *rigida*, *ſevera*, *triſtia* vidimus; *fortia* videamus. *Fortis*, inquit, eſt Epicurus, et *fortia* loquitur: p) *fortis, licet manuleatus; fortis, ſed ſtola indutus.* Ecqua re fortis? Quia non prudenter tantum, ſed et fortiter agit. Etiamſi enim q) *Voluptatem omnem in ſe bonum, dolorem omnem in ſe malum* cenſeat; r) *bono* tamen *quandoque tanquam malo utitur, et malo* viciſſim *tanquam bono*; s) prout expedire *vel non expedire viſum fuerit.* t) *Siquidem et voluptatibus quibusdam quandoque ſe abſtinet, ob moleſtias, quas admiſſae eſſent pariturae* u), *et labores doloresque graviores etiam ac diuturnos nonnunquam ſponte lubensque ſuſtinet, quo voluptatem inde ampliorem deinceps conſequatur:*

n) Τοῖς πολυτελέσιν ἐκ διαλειμμάτων προσερχομένοις κρεῖττον ἡμᾶς διατίθησι. Epicur. ap. *Laërt.*

o) *Senec.* Ep. 18.

p) *Idem* Ep. 33. et de Vit. beat. c. 13.

q) Πᾶσα ἡδονὴ διὰ τὸ φύσιν ἔχειν οἰκείαν, ἀγαθόν· καὶ ἀλγηδὼν πᾶσα, κακή. Epicur. ap. *Laërt.* l. X.

r) Χρώμεθα τῷ ἀγαθῷ κατά τινας καιροὺς ὡς κακῷ· τῷ δὲ ἀγαθῷ τὸ ἔμπαλιν ὡς ἀγαθῷ. Ibid.

s) Τῇ συμμετρήσει καὶ συμφερόντων καὶ ἀσυμφώνων βλέψει ταῦτα πάντα κρίνοντες.

t) Ἔστι γὰρ ὅτε πολλὰς ἡδονὰς ὑπερβαίνομεν, ὅταν πλεῖον ἡμῖν τὸ δυσχερὲς ἐκ τούτων ἕπηται.

u) Καὶ πολλὰς ἀλγηδόνας ἡδονῶν κρείττους νομίζομεν, ἐπειδὰν μείζων ἡμῖν ἡδονὴ παρακολουθῇ, πολὺν χρόνον ὑπομείνασι τὰς ἀλγηδόνας. *Idem* ibid.

tur: (x) *iſtius* enim *conſequendae gratia univerſa et patrare et perpeti* diſerte profitetur) quod non prudentis duntaxat, ſed et fortis eſt.

Verum non eſt illico *fortis* pronunciandus, quicunque aſperi aut adverſi quidquam ſubire ſuſtinuerit. Alioqui *fortes amantes* cum y) Naſone praedicemus, vel *amentes* etiam; quorum illi libidinis oeſtro perciti nihil non laborioſum ſuſtinent ultronei; illi per mentis errorem arrepti abreptique in nihil non periculi plenum z) citra formidinem ullam proruunt. *Fortis* fuerit a) Mutium agens maleficus, qui *tunica praeſente moleſta*, in focum ardentem manum ultra immittit. *Fortes* fuerint, qui b) *vitae taedio, quam vitae genere inquietam ſibi fecerint ipſi, ad mortem confugiunt;* adverſus quos c) Epicurus ipſe pronunciat: fortius facturi, cenſente Epigrammatario, ſi d) refugerit ille, e) ſuſtinerent iſti. *Fortes* contra, qui f) vitae cupidine nimia cruciatus et tormenti nihil ſubire ac perpeti recuſent, g) non tam *quo vitam ulterius protollant*, quam *quo mortem diutius*

x) Τούτου γὰρ χάριν ἅπαντα πράττομεν.

y) Amor. l. I. Eleg. 9.

z) *Mente lapſi mortem non metuunt.* Senec. Ep. 36.

a) *In matutina nuper ſpectatus arena Mutius, impoſuit qui ſua membra focis, ſi patiens fortisque tibi durusque videtur, Abderitanae pectora plebis habes.* Martial. l. X. Epigram. 25.

b) Senec. Ep. 24.

c) Ibid.

d) *Nam cum dicatur; tunica praeſente moleſta*, Ure manum, *plus eſt dicere:* Non facio. *Martial.* ubi ſupra.

e) *Rebus in anguſtis facile eſt contemnere vitam: Fortiter ille fecit, qui miſer eſſe poteſt.* Idem XI, Epigr. 57.

f) *Optat ultima malorum, et quae pati graviſſimum eſt vitae longioris mercede.* Senec. Ep. 101.

g) Θάνατον, οὐ βίον, μακρότερον ποιεῖν. *Plutarch.* de ſera Num. Vind. *Quid hujus vivere eſt? diu mori.* Senec. Ep. 101.

tius protrahant. Fortis fuerit Maecenas h) *mollitie* infamis, ſi carmen illud horridum ex vero animi ſenſu emiſit: i) *Debilem facito manu, Debilem pede, coxa: Tuber aſtrue gibberum; Lubricos quate dentes. Vita ſi ſupereſt, bene eſt: Hanc mihi vel acutam Subde ſuſtineo crucem.* — *Suffigas*, inquit *), *licet et acutam ſeſſuro crucem ſubdas: eſt tanti vulnus ſuum premere et patibulo pendere diſtrictum, dum differat id, quod eſt in malis optimum, ſupplicii finem. Fortis* demum fuerit, quicunque dura pertulerit, quo vel naturae neceſſitatibus urgentibus ſatisdet vel affectui vitioſo alicui gratum faciat. k) *Cauſſa*, ajunt, *non poena, martyrem facit:* nec fortem arguunt perpeſſiones ipſae, ſed perpetiendi rationes. Ille duntaxat *fortis* jure cenſetur, l) qui *honeſti cauſſa* iſtiusmodi ſtrenue pertulerit. Nunquam autem *honeſti cauſſa* quidquam perpeti ſuſtinuerit, cui *honeſtum* ipſum, voluptate ſemota, vel pro nihilo vel pro re nihili habetur, utpote quod m) *umbram neſcio quam* meram reputat, cui ſolidi nihil ſubſit; quique n) *fortitudinem ex rei natura nullam* eſſe exiſtimat, niſi quod *utilitatis ratione dura tolerantur.*

Sed *fortia* tamen Epicurus loquitur, extantque hujus revera quaedam vaniloquae magis, quam magnanimae, voces. *Sapientem* utique ſuum affirmat, o) *etiamſi torqueatur*, beatum

 fore;

h) *Apparet mollem fuiſſe, non mitem. Senec.* Epiſt. 114. cujus de eodem videri poteſt cenſura, tum ibi, tum et Ep. 19. et Ep. 92.

i) Ap. *Senec.* Ep. 101.

*) *Senec.* ibid.

k) *Auguſtin.* in Pſalm. 34. et Epiſt. 167.

l) Καλοῦ ἕνεκα ὁ ἀνδρεῖος ὑπομένει καὶ πράττει τὰ κατὰ τὴν ἀνδρείαν. *Ariſtotel.* Eth. III, 7.

m) Torquat. ap. *Cic.* de Finib. l. I.

n) Τὴν ἀνδρείαν φύσει μὴ γίνεσθαι, λογισμῷ δὲ τοῦ συμφέροντος. Epicur. ap. *Laërt.*

o) Ἐὰν στρεβλωθῇ ὁ σοφὸς, εἶναι αὐτὸν εὐδαίμονα. Idem ibid.

fore; imo, p) *ſi in Phalaridis tauro peruratur, exclamaturum: Quam ſuave, quam dulce hoc eſt! quam hoc non curo!* Se vero decumbentem ſpiritumque extremum trahentem q) *ſupremum eundem et beatiſſimum vitae diem agere* profitetur, r) *cum tanti veſicae viſcerumque morbi cruciatusque adeſſent, ut nihil ad eorum magnitudinem poſſet accedere:* s) *compenſatam enim cum ſummis torminibus laetitiam, quam ex inventorum ſuorum memoria capiebat.*

Caeterum, t) *non, quid dicat quis, ſed quid ſentiat, refert.* Et iſta quidem dicere is poterat, cui u) *unum bonum honeſtum, unum malum turpitudo;* cui x) *nihil bonum malumque ſit, niſi bonus malusque animus;* y) *cui virtus ſola ad vitam beatam ſufficit, et* z) *ipſa per ſe ſatis eſt;* cui per cruciatus quoscunque, quantoscunque, a) *de ſorte beata nihil defringitur*, nihil decedit, nihil deperit; cum *virtus* nec *ad* b) *rotam* una deſcendere, nec *ad equuleum* una deſcendere defugiat; nec ad c) *tunicam incendialem* admotam, aut indutam etiam, deſerat, ſed in ea comes individua adhaereat, et d) *per ignes* illos ipſos, qui corporis membra depaſcunt et abſumunt, *colluceat:* his principiis imbutum

p) Idem ap. *Cic.* Tuſc. II. et V. *Senec.* Ep. 66.

q) Μακαρίαν ἄγοντες καὶ ἅμα τελευταίαν ἡμέραν τοῦ βίου ἐγράφομεν ταυτί. *Epicur.* Ep. ad Idomen. ap. *Laërt.* l. X. *Cic.* Tuſc. II. de Fin. II. *Senec.* Ep. 66. et 92.

r) Στραγγουρία τε παρηκολουθήκει καὶ δυσεντερικὰ πάθη ὑπερβολὴν οὐκ ἀπολείποντα τοῦ ἐν ἑαυτοῖς μεγέθους. Ibid.

s) Ἀντιπαρετάττετο δὲ τούτοις τὸ κατὰ ψυχὴν χαῖρον ἐπὶ τῇ τῶν γεγονότων ὑμῖν διαλογισμῶν μνήμῃ. Ibid.

t) *Senec.* Ep. 9.

u) *Idem* de V. beat. c. 4.

x) *Idem* ibid.

y) Ibid. c. 16.

z) *Idem* Ep. 92.

a) Ibid.

b) *Cic.* Tuſc. l. V.

c) *Tertull.* ad Nat. I, 18.

d) *Senec.* de Benef. VI, 4.

butum iſtiusmodi proloqui fas eſt, quum decretis dicta ſint conſentanea nec a dogmate ſermo diſſentiat. Ecquis vero eſt adeo aut mentis impos aut ſenſus communis expers, qui haec ex animi ſententia protuliſſe aut proferre potuiſſe credat eum, qui [e]) *Voluptatem* ſtatuit eſſe *ſummum bonum*, *dolorem* et cruciatum *ſummum malum*, [f]) *omnesque* etiam *animi voluptates et dolores ad corporis voluptates et dolores pertinere* contendit; qui negat, [g]) *gaudere quenquam, niſi propter corpus*, aut [h]) *animi gaudium eſſe ullum, niſi quod a corpore oriatur et ad corpus referatur;* qui denique diſerte profitetur, [i]) *nec intelligere quidem ſe poſſe, ubi ſit, aut quid ſit ullum bonum, praeter illud, quod ſenſibus corporis ex cibis potioneque, formarum aſpectu, aurium delectatione et obſcoena voluptate percipiatur.*

Non eſt, inquit poëta [k]), *beatus, eſſe ſe qui non putat:* adſtipulatur Epicurus; nec, *qui non beatum ſe putat*, dixiſſe contentus, [l]) *qui non beatiſſimum ſe judicat*, dixit. Qui autem, non jam, *beatum*, dico, *putare*, ſed *beatiſſimum* etiam *judicare* ſe poterat, cum non in *ſummo* tantum *malo*, ſed in ſummi mali gradu ſupremo, quo altiorem aut intenſiorem dari poſſe negat, verſatum ſe profitetur?

Sed diutius in hara hac non quidem purganda, ſed luſtranda, haeſimus: ab ea ad porticum, aurae liberiori ac ſalubriori

e) Epic. dogma ap. *Laërt.* l. X. *Cic.* de Fin. l. I. et II.

f) *Cic.* de Fin. l. II.

g) Torquat. ibid. l. I.

h) Ibid. l. I. et II.

i) Οὐ γὰρ ἔγωγε ἔχω τί νοήσω ταγαθὸν, ἀφαιρῶν τὰς διὰ χυλῶν ἡδονὰς, τὰς δι' ἀφροδισίων, καὶ τὰς δι' ἀκροαμάτων, καὶ τὰς διὰ μορφῆς. Epicur. l. de Fin. ap. *Laërt.* l. X. et *Cic.* de Fin. l. II. et Tuſcul. l. III.

k) Poeta neſcio quis apud *Senec.* Ep. 9.

l) Epicur. ibid.

briori captandae, et contra, quam de ſe olim Cynicus m) Lacedaemone Athenas proficiſcens, ἐκ τῆς γυναικωνίτιδος εἰς ἀνδρωνῖτιν, *a foeminis ad* n) *viros*, *a mulierculis ad* o) *mares*, transeamus.

Apud Stoicos ergo omnia a veris ſaltem Epicureis illis diverſa; imo eis adverſa plane.

Numen iſti coeleſte p) *rerum humanarum curam gerere; nec univerſi tantummodo, ſed hominum etiam ſingulorum et rerum quoque ſingularum; rebus humanis praeſto eſſe,* q) *generique humano, non ad bona vere ſic dicta duntaxat, ſed et ad vitae hujus commoda et adminicula ſuppetias ferre. Deum* itaque *ante omnia* r) *colendum,* s) *ad omnia invocandum,* t) *per omnia cogitandum, in omnibus* u) *agnoſcendum et* x) *comprobandum,* y) *de omnibus laudandum.*

m) ap. *Diogen. Laërt.* l. VI.

n) Ἡ ἀνδρωδεστάτη αἵρεσις Στωϊκή. *Laërt.* l. VI. in Antiſth. *Stoici virilem ingreſſi viam. Senec.* de Conſtant. Sap. c. I. *Stoicorum rigida et virilis ſapientia.* Idem ad Helv. c. 12.

o) *Tantum inter Stoicos et caeteros ſapientiam profeſſos intereſſe, quantum inter foeminas et mares.* Idem de Conſtant. c. I.

p) *Epict.* Diſſ. I, 12. 14. 16. *M. Anton.* II, 11. [Edit. hujus 8.] VI, 43.

q) *M. Anton.* I, 17. IX, 27. 40.

r) Τί ἀρκεῖ ἄλλο, ἢ θεοὺς μὲν σέβειν καὶ εὐφημεῖν, ἀνθρώπους δὲ εὐπιειῖν. *M. Anton.* V, 33.

s) ἐφ' ἅπασι δὲ θεοὺς ἐπικαλοῦ. *Idem* VI, 23. καὶ πᾶν καὶ τὸ μικρότατον οὕτω ποιεῖν. *Idem* III, 13.

t) ἐκ πράξεως ἐπὶ πρᾶξιν μεταβαίνειν σὺν μνήμῃ θεοῦ. *Id.* VI, 7.

u) οὔτε γὰρ ἀνθρώπινόν τι ἄνευ τῆς ἐπὶ τὰ θεῖα συναναφορᾶς εὖ πράξεις, οὔτε ἔμπαλιν. *Idem* III, 13.

x) Τοῖς θεοῖς σύμφωνον· ἐπαινοῦντα ὅσα ἐκεῖνοι διανέμουσι καὶ ἀποτετάχασιν. *Idem* VI, 16. Ἐγώ σοι ὑπὲρ ἁπάντων τούτων πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἀπολογήσομαι. *Epict.* II, 16.

y) Ποτὲ δὲ ἐγὼ ἡμάρτανον, νῦν δὲ οὐκ ἔτι. *Idem* IV, 4. Ἐφ' ἑκάστου τῶν ἐν κόσμῳ γινομέ-

laudandum et celebrandum; [z]) *huic uni in omni negotio ſimpliciter obſequendum,* [a]) *ab ipſo, quidquid evenerit, animo promto ac lubenti excipiendum atque amplexandum;* [b]) *nihil melius,* [c]) *nihil convenientius,* [d]) *nihil conducibilius,* [e]) *nihil opportunius aut tempeſtivius, quam id, quidquid exiſtat, quod ipſe voluerit, exiſtimandum;* [f]) *quocunque ducere viſum fuerit,* [g]) *citra tergiverſatio-*

νομένων ῥᾴδιόν ἐστιν ἐγκωμιάσαι τὴν πρόνοιαν, ἂν δύο τις ἔχῃ, δύναμίν τε συνορατικὴν τῶν γεγονότων καὶ τὸ εὐχάριστον. *Id.* I, 6. et ap. *Stob.* tom. I. l. 1. cap. 4., ex quo emaculandi codices Epicteti. *Idem* l. ejusd. c. 16. poſt recenſita varia providentiae divinae epitelesmata, Ταῦτα, inquit, τίς ἐξαρκεῖ λόγος ὁμοίως αὐτὰ ἐπαινεῖν ἢ παραστῆσαι; εἰ γὰρ νοῦν εἴχομεν, ἄλλο τί ἔδει ἡμᾶς ποιεῖν καὶ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ, ἢ ὑμνεῖν τὸ Θεῖον, ἢ εὐφημεῖν, καὶ ἐπεξέρχεσθαι τὰς χάριτας; — χρηστικήν. Et quae ſequuntur his gemina, homine Chriſtiano quovis non indigna; Chriſtum modo donatum nobis adjeciſſet.

z) Ἐγὼ ἔχω τίνι ὑποτετάχθαι, τίνι πείσεσθαι δεῖ, τῷ Θεῷ. *Epict.* Diſſ. IV, 12. Ἐκὼν σεαυτὸν τῇ κλωθοῖ συνεπιδίδου, παρέχων συννῆσαι, οἷς τισί ποτε πράγμασι βούλεται. *M. Anton.* IV, 33.

a) Ἀρεσκόμενος τοῖς ἐκ τῶν ὅλων ἀπονεμομένοις. *Id.* ib. 25. ἀσπαζόμενος ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς τὰ συμβαίνοντα πάντα. *Idem* III, 4. Ἁπλῶς μηδὲν ἄλλο θέλε, ἢ ἃ ὁ θεὸς θέλει· ἃ ἐκεῖνος οὐ θέλει, κἀγὼ οὐ θέλω. *Idem* III, 26. IV, 7.

b) Κρεῖττον γὰρ ἡγοῦμαι, ἃ ὁ θεὸς θέλει, ἢ ἃ ἐγώ. *Idem* ib.

c) Μόνον φιλεῖν τὸ ἑαυτῷ συμβαῖνον καὶ ἀπονεμόμενον· τί γὰρ ἁρμοδιώτερον; *M. Anton.* VII, 57.

d) Συμφέρει ἑκάστῳ, ὃ φέρει ἑκάστῳ ἡ τῶν ὅλων φύσις. Idem X, 20.

e) Καὶ τότε συμφέρει, ὅτε ἐκείνη φέρει. Ibid.

f) Τῷ θεῷ ἑπόμενον ἀφελῶς παρέχειν. *M. Anton.* XII, 27. et 31. Προσκείσομαι διάκονος καὶ ἀκόλουθος ἐκείνῳ, συνορμῶ, συνορέγομαι, ἁπλῶς συνθέλω. *Epict.* Diſſ. IV, 7. *Cleanthis* votum, huic toties repetitum *Enchir.* c. 52. Diſſert. II, 17. 23. III, 22. IV, 4.

g) *Optimum eſt, Deum, a quo*

tionem aut murmurationem ſponte ſequendum; h) *locum ſtationemque, quemcunque is aſſignaverit, ſtrenue tuendum, enixe tenendum,* etiamſi *mortem millies oppetere oporteret.*

Haec de *Numine* Stoici et erga Numen affectu: de *Homine* quid et officiis adverſus congenerem ſibi praeſtandis?

Hunc et i) *cordi us diligere et* k) *curare* l) *et ſuſtinere* m) *injuriaque omni (ut quae* n) *impietatis etiam notam imurat) abſtinere et* o) *beneficentia proſequi,* p) *nec ſibi ſoli genitum cenſere ſe aut vivere, ſed* q) *in commune bonum ac beneficum* r) *cunctis, pro facultate viribusque, ſemet exhibere;* s) *re ipſa reique bene geſtae conſcientia (* t) *nec hac etiam ipſa quadantenus reputata) citra teſtem*

quo omnia proveniunt, ſine murmuratione ſequi: malus miles eſt, qui Imperatorem gemens ſequitur. Senec. Ep. 107.

h) Ἢν ἂν χώραν καὶ τάξιν ἐγχειρίσῃς, μυριάκις ἀποθανοῦμαι πρότερον ἢ ταύτην ἐγκαταλεῖψαι. *Epict.* Diſſ. III, 24. ſec. Socrat. in *Platon.* Apolog.

i) Ἴδιον τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ καρδίας φιλεῖν τοὺς ἀνθρώπους. *M. Anton.* VII, 12. καὶ εὐνοεῖν αὐτοῖς, ὡς φύσει φίλοις. *Idem* IX, 29.

k) Καὶ κήδεσθαι αὐτῶν. *Id.* IX, 18.

l) Καὶ ἀνέχεσθαι αὐτῶν. *Id.* V, 33.

m) Καὶ ἀπέχεσθαι αὐτῶν. *Idem* ibid.

n) Ὁ ἀδικῶν ἀσεβεῖ. *Idem* IX, 1.

o) Καὶ εὐποιεῖν. *Id.* V, 33.

p) Κατεσκεύασται τὰ λογικὰ ἀλλήλων ἕνεκεν· τὸ μὲν οὖν προηγούμενον ἐν τῇ τοῦ ἀνθρώπου φύσει τὸ κοινωνικόν ἐστι. *Idem* VII, 55.

q) Ἀρκεῖται ἡ φύσις λογικὴ, τὰς ὁρμὰς ἐπὶ τὰ κοινωνικὰ ἔργα μόνα ἀπευθύνουσα. *Id.* VIII, 5.

r) Πάντων κήδεσθαι. *Idem* III, 4.

s) Ἀρκεῖ ἡ παροῦσα πρᾶξις κοινωνική. *Idem* IX, 6. ἑαυτῷ ἀρκεῖσθαι δικαιοπραγοῦντι. *Id.* VII, 28.

t) Οὐδὲ οἶδεν ὃ πεποίηκεν. *Idem* V, 6. *dediſſe, dum daret, oblitus.* Senec. de Benef. II, 6.

u) *teſtem aut* x) *mercedis ſpem* y) *commodive proprii intuitum contentum agere;* z) *a beneficio uno praeſtito ad aliud transire,* a) *nec unquam benefaciendo defetiſci;* b) ſed *vitae telam, tanquam vivendi fructus hic ſit, benefactis ſibi invicem continenter annexis ita totam pertexere,* c) *ut nusquam interveniat* d) *hiatus ullus vel minimus;* e) *beneficii loco, quod benefecerit habentem,* f) *ſibique profuiſſe exiſtimantem, ſi alii cuiquam uſui eſſe potuerit;* g) *nec extra ſe proinde quidquam vel laudis humanae vel lucelli aut aucupantem aut expetentem. Adhaec* h) *nihil mentis cultu antiquius,*

u) Οὐ δεόμενος ἀνθρώπου μάρτυρος. *M. Anton.* III, 5. *In omnibus factis re, non teſte, moveri. Cic.* de Fin. l. II.

x) Μισθοῦ γὰρ ἀνθρώπων τις ἄνθρωπον φιλεῖ, κατ' Ἐπίκουρον. *Plutarch.* de amor. prol.

y) Καταληκτικῶς διδόναι, ὥστε ἐξ αὐτῆς τῆς πράξεως εὐθὺς ἀπειληφέναι πάντα τὸν καρπόν. *M. Anton.* IX. fin.

z) Ἑνὶ τέρπου καὶ προσαναπαύου, τῷ ἀπὸ πράξεως κοινωνικῆς μεταβαίνειν ἐπὶ πρᾶξιν κοινωνικήν. *Idem* VI, 7. et V, 6.

a) Καὶ μὴ κάμνειν. *Idem* VII, 74.

b) Τοῦ ζῆν ἀπολαύειν συνάπτοντα ἄλλο ἐπ' ἄλλῳ ἀγαθόν. *M. Anton.* XII, 29.

c) Ὥστε μήτε τὸ βραχύτατον διάστημα ἀπολείπηται. *Id.* ibid.

d) Ἥτις γὰρ πρᾶξίς σου μὴ ἔχει τὴν ἀναφοράν, εἴτε προσεχῶς, εἴτε πόῤῥωθεν, ἐπὶ τὸ κοινωνικὸν τέλος, αὕτη διασπᾷ τὸν βίον. *Idem* IX, 23.

e) Ἄνθρωπος εὐεργετικῶς πεφυκὼς ὁπόταν τι εὐεργητικὸν, ἢ ἄλλως εἰς τὰ μέσα συνεργητικὸν πράξῃ, πεποίηκε, πρὸς ὃ κατεσκεύασται, καὶ ἔχει τὸ ἑαυτοῦ. *Idem* IX. fin.

f) Ὠφελούμενος, ἐν ᾧ ὠφελεῖ. Ibid. 74.

g) Ὅταν σὺ εὖ πεποιηκὼς ἦς, καὶ ἄλλος εὖ πεπονθὼς, τί ἔτι ζητεῖς τρίτον, ὥσπερ οἱ μωροὶ, τὸ καὶ δόξαι εὖ πεποιηκέναι, ἢ τὸ ἀμοιβῆς τυχεῖν; Ibid.

h) Τὸ ἓν σοι κράτιστον τιμᾷν, τὸ τοῖς ἄλλοις χρώμενον, καὶ ὑφ' οὗ ὁ σὸς βίος διοικεῖται. *Idem* V, 21. Πρὸς ταύτῳ μόνῳ εἶναι ἀρκεῖ, καὶ τοῦτον γνησίως θεραπεύειν. *Idem* II, 13. [edit. novae 10.]

quius, i) *nihil honeſti ſtudio potius aut pretioſius habere:* k) *ab eo* denique, *quod officii ſui eſſe norit*, l) *nulla vel vitae, nedum alius rei cujuspiam, cupidine abducendum, nulla mortis cruciatusve ullius, nedum damni aut detrimenti formidine abigendum ſe permittere.*

Haec *Stoicorum* ſunt *decreta* et *praecepta* et ipſorum principiis quidem plane congruentia, *ſancta*, *recta*, *ſevera*, *fortia*; *pietatem*, *caritatem*, *humanitatem*, *magnanimitatem* ſpirantia; quibus priora illa, quae ſunt ſaltem vere Epicurea, nihil ſapiunt, nihil ſonant minus.

Sed adverſus Stoici nominis profeſſores objiciuntur *raritas*, *hypocriſis*, *defectio*, *defectus*. De ſingulis videbitur.

Ac primo quidem loco *raritas* ſub animadverſionem venit. Pauciores utique omni aevo reperiri, qui diſciplinam hanc ſunt amplexati, quam qui ad ſectas alias ſeſe applicuerunt. Et hac revera in parte triumphant ſplendide atque efferunt ſeſe Epicurei, qui m) Epicurum tot amicos et ſectatores nactum gloriantur, ut *nec urbes integrae eos capere* poſſent: agno-

i) Μηδὲν κρεῖττον ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ βίῳ δικαιοσύνης, ἀληθείας, σωφροσύνης, ἀνδρείας κ. τ. λ. τούτων τἆλλα πάντα μικρότερα καὶ εὐτελέστερα. *Id.* V, 21. Τί τίμιον καταλείπεται; τὸ κατὰ τὴν ἰδίαν κατασκευὴν κινεῖσθαι καὶ ἴσχεσθαι. *Idem* VI, 26.

k) Ἐγὼ τὸ ἐμαυτοῦ καθῆκον ποιῶ· τὰ ἄλλα με οὐ περισπᾷ. *Idem* VI, 22. Ὅ,τι ἂν τις ποιῇ ἢ λέγῃ, ἐμὲ δεῖ ἀγαθὸν εἶναι· καὶ τί τοῦ ἀνθρώπου φύσις ἀπαιτεῖ, πράξον τοῦτο ἀμεταστρεπτί. *Idem* VIII, 4.

l) Μηδὲ κίνδυνον ὑπολογίζεσθαι ἢ ζῆν ἢ τεθνᾶναι ἄνδρα, ὅτου τι καὶ μικρὸν ὄφελος, ἀλλ' ἐκεῖνο μόνον σκοπεῖν, πότερον δίκαια ἢ ἄδικα πράττῃ καὶ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ ἔργα ἢ κακοῦ. *Idem* ex Platon. Apol. VII, 44.

m) Φίλοι τοσοῦτοι τὸ πλῆθος ὡς μηδ' ἂν πόλεσιν ὅλαις μετρεῖσθαι. *Laërt.* X.

agnoſcitque, qui in Torquato Epicurum oppugnat Cicero, n) *populum, qui vim maximam, autoritatem minimam habet, cum Epicuro facere.*

Nec revera quicquam iſtic mirandum occurrit. Notum eſt Stratonis Phyſici illud, o) *plures eſſe, qui lavari, quam qui ungi velint:* hoc eſt, ad thermas plures itare, quam ad palaeſtras. p) *Semitae utique arctiori atque aſperiori pauciores inſiſtunt; latiore et leviore confertim inceditur.* q) *Multitudo numerum habet; pondus non habet.* Calculi ubique numeroſiores ſunt, quam gemmulae. Diverbium vetus eſt: r) *Plures mali.* s) *Turba peſſimi indicium eſt.* t) *Eximia raritate commendat natura:* u) *nec unquam cum rebus humanis tam feliciter eſt actum, ut meliora pluribus placerent.*

Verum ſicut in diſciplinam hanc ſe pauciores dedere; ita ab eadem hac ad alias, Epicuream praeſertim, complures deſciverunt, cum ab aliis ad hanc rari deprehendantur transiiſſe.

Nec hoc certe, quam illud, mirum magis. Celebre ſatis eſt Arceſilai illud, qui percunctanti, cur a ſectis aliis ad Epicureos tam frequentes deficerent, non contra viciſſim ab his ad illos, reſpondit, x) *Quia e viris Galli fiunt, non autem e Gallis viri.* Gallorum nomine non gentem aliquam, ſed Cybeles

n) *Cic.* de Fin. l. II.

o) Πλείους εἶναι τοὺς λούεσθαι ἢ τοὺς ἀλείφεσθαι βουλομένους.

p) *Matth.* VII, 13. 14.

q) *Multi ſunt, et quis numeret? ſtateram profer, appende: vide contra pauca grana quantam paleam leves. Auguſtin.* in Pſalm. 39.

r) Πλείους κακοί. *Bias Auſon.* Lud. VII. Sap.

s) *Senec.* de V. beat. c. 2.

t) *Idem* Ep. 42.

u) *Idem* de V. beat. c. 2.

x) Ἐκ μὲν γὰρ ἀνδρῶν Γάλλοι, ἐκ δὲ Γάλλων ἄνδρες οὐ γίνονται. *Laërt.* VIII.

beles myſtas, qui, teſte Samia, reſecti virilitatem exuebant, volens intelligi: nos noſtris familiari magis dicterio diceremus, *Quia* z) *e gallis capi fiunt, non e capis viciſſim galli.* Nec gnarum minus, quod Caliſtoni meretriculae Socrates, glorianti, Philoſopho praeferendam ſe, ipſum enim ſuorum neminem ad ſe pellicere poſſe, cum ipſa illius ſectatores plerosque ad ſe, ſi id vellet, traducere valeret: a) *probabile admodum eſſe, quod dicat: ipſam enim ad declivia homines deorſum propellere, cum ipſe contra ad ardua ſurſum impellat.* Ad voluptatem utique proclivis eſt via; ad virtutem b) acclivis ſemita: cum autem *ingenium humanum* ex vitio innato ſit ſponte ſua propenſum ac c) *proclive a labore ad libidinem*, ecquid mirum, complures, itineris taedio devictos, hac deſerta, ad illam transcurrere.

Sed ex eis etiam, qui in diſciplinae hujus profeſſione perſtiterunt, exſtitiſſe haud paucos, qui a dogmate, quod mordicus tamen tenebant et enixe interim tuebantur, vitae rationem diverſam et averſam plane inſtituerint; titulo habituque duntaxat ſpeciem Stoicam praeferentes, cum ex ſtudio vitaeque inſtituto Epicurei aut aliud quid potius, quam Stoici, jure cenſerentur, adverſus Stoicos, poſt d) Lucianum, qui hoc nomine ſectam hanc paſſim inſectatur, ab aliis pariter intorquetur.

Nec

z) *Varro* de R. R. II, 7. et III, 9.

a) Καὶ μάλα γε εἰκότως· σὺ μὲν γὰρ ἐπὶ τὴν κατάντη αὐτοὺς πάντας ἄγεις, ἐγὼ δὲ ἐπὶ τὴν ἀρετὴν ἥκειν βιάζομαι· ὁρθία δὲ ἡ ἄνοδος καὶ ἀήθης τοῖς πολλοῖς. *Aelian.* Hiſt. Var. III, 32.

b) Proverb. XV, 24.

c) *Terent.* Andr. I, 1.

d) In Vitar. Auctione, de Sectis, Micyllo etc.

Nec eſt ſcil. haec nova nuperve nata, ſed antiqua, querimonia, in ſecta unaquaque repertos, e) *citharis*, f) *lyris*, g) *tubis*, *lituis*, compares, quae *eorum* utique, *quae aliis modulantur*, *canunt*, *crepant*, *perſonant*, h) *nihil quicquam audiunt percipiuntve ipſae.* Et in aliis ſectis, non Stoica ſola, i) compertum eſt, deprehenſos, quod ex Pacuvio Macedo, *homines ignava opera et philoſopha ſententia;* ſive, quod ex Epicteto Favorinus, k) *Verbis tenus Philoſophos, factis procul.* Quin inter nominis chriſtiani profeſſores, quod Scriptores quoque ſacros et confeſſos et conqueſtos legimus, comparuere, qui l) *numinis notitiam, quam dictis jactitabant*, factis abdicarent; qui m) *pietatis, cujus larvam gerebant, vim virtutemque abnuerent*, qui n) *gratiam divinam in laſciviam verterent*, qui o) *libertatem chriſtianam nequitiae improbitatisque velamentum facerent;* p) *libertatemque aliis pollicerentur, cum in corruptelae ſervitio agerent ipſi:* nec ex horum tamen moribus de religione

e) Κιθάρας μηδὲν διαφέρειν, τοὺς σπουδαῖα λέγοντας, οὐ ποιοῦντας δέ. D. Laërt. VI.

f) Ὅμοιόν τι πάσχειν ταῖς λύραις, αἱ καλῶς φθεγξάμεναι οὐκ ἀκούουσιν. De Peripatetic. Cleanthes *Laërt.* VII.

g) Σάλπιγγα Antiſthenem vocabat Diogenes. αὐτοῦ γὰρ οὐκ ἀκούειν φθεγγομένου μέγιστον. *Dio Pruſ.* Orat. 8.

h) μήτε ἀκούειν, μήτε αἰσθάνεσθαι. *Laërt.* VI.

i) *Gell.* N. Att. XIII, 8.

k) Ἄνευ τοῦ πράττειν, μέχρι τοῦ λέγειν. *Idem* XVII, 19.

l) Θεὸν ὁμολογοῦσιν εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται. Paul. ad *Tit.* I, 16.

m) Ἔχοντες μόρφωσιν εὐσεβείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἠρνημένοι. *Id.* ad Tim. II, 3, 5.

n) Τὴν τοῦ Θεοῦ χάριν μετατιθέντες εἰς ἀσέλγειαν. *Jud.* Ep. v. 4.

o) Ἐπικάλυμμα ἔχοντες τῆς κακίας ἐλευθερίαν. 1 *Petr.* II, 16.

p) Ἐλευθερίαν ἄλλοις ἐπαγγελλόμενοι, αὐτοὶ δοῦλοι ὑπάρχοντες τῆς φθορᾶς. *Idem* 2 Ep. II, 19.

chriſtiana ſententiam ferre aequum fuerit, quum politiae chriſtianae iſti nec viva nec vera, nedum ſana, aut integra, membra jure cenſeantur, ſed q) φύματα potius mera r) καὶ ἀποστήματα, ut cum Marco noſtro loquar, ſive s) *vomicae* et *carcinomata*, ut de ſuis Auguſtus. Haud eſt incelebre Cratetis illud, t) *in malo Punico etiam probo granum putre aliquod;* Varronis itidem, u) *nec in ſegeta bona nullum ſpicum nequam* reperiri. In agro dominico quoque x) *zizania* ſterilesque, non *ſuccreſcunt* tantummodo, ſed *) *dominantur* etiam aliquando avenae: ex quibus tamen de ſegete tota judicare iniquiſſimum fuerit.

Quod denique praeſcribitur, inſigniores etiam plerosque non per omnia decretis praeceptisque ſuis conſentanea praeſtitiſſe, ſed a norma regulaque, quam fixerant ipſi, in nonnullis declinaſſe.

Ecquem, quaeſo, mihi dabis ex eis etiam, qui γνήσιοι Χριστιανοὶ, qui ab ea, quam profitetur, vitae inſtituendae ratione non quandoque declinet? Ex eis inter hos fuerat, y) qui *columnae* et *exiſtimabantur* et revera exſiſtebant, cujus ingenua vox illa, z) *In multis offendimus omnes;* ſive, *impingimus univerſi:* ad quae verba Beda noſter, a) *Non,* Offenditis, *dixit; ſed,* Offendimus, *inquit; et,* In multis *praemiſit;* Omnes *ſubjunxit.*

Ex

q) *M. Anton.* II, 16. [Editionis novae 13.]

r) *Idem* IV, 28.

s) *Sueton.* l. II, c. 85.

t) Ἐν ῥοιᾷ καὶ καλῇ σαπρόν τινα κόκκον. *Laërt.* VI.

u) *Varro* Leg. Moen. apud *Nonium* in Spicum.

x) ζιζάνια. *Matth.* XIII, 25. 27. de qua voce alibi diximus.

*) De ſeculo ſuo *Salvian.* de Dei gubern. l. III. *Praeter pauciſſimos quosdam, qui mala fugiunt, quid eſt aliud paene omnis coetus Chriſtianorum, quam ſentina vitiorum?*

y) Οἱ δοκοῦντες στύλοι εἶναι. Paul. ad *Gal.* II, 9.

z) Πολλὰ πταίομεν ἅπαντες. *Jacob.* III, 1.

a) *Beda* in Jac. Epiſt.

Ex eisdem et qui illud, b) *Si dixerimus, quod peccatum non habemus, decipimus nos* (cum c) *peccantium* utique *numero excipimus*), *nec penes nos eſt veritas.* d) *Nec*, habuimus, (inquit Auguſtinus) *ſed*, habemus, *dixit; ne de vita praeterita*, (quae *per ignorantiam* variasque inde enatas *cupiditates* tota exacta eſt) *dictum quis ſuſpicetur.* Ex Apoſtolis ipſis, qui Chriſtum proxime acceſſerant, quique lateri ejusdem comites individui adhaeſerant, ut reliquos mittam, nec de proditore quicquam dicam, e) *primi* et f) *noviſſimi*, agmen qui ducit, et qui claudit, utriusque etiam firmati jam, g) naevi aliqui in tabulis ſacris proditi exſtant: ut apud exteros quosvis diſciplinae etiam ſeveriſſimae profeſſores ſectaeque exactiſſimae ſectatores a dogmate aliena nonnunquam deprehendi, minus mirum videri debeat. Oraculi vicem merito ſibi vendicat Aeſchyli illud: h) Ἁμαρτάνει τι καὶ σοφοῦ σοφώτερος, *Sapiente qui plus ſapiat, eſt cum labitur.* Stoici certe praeceptis decretisque ſuis i) non tam, quid ipſi valerent aut aſſecuti jam eſſent, quam ad quid contenderent, modisque omnibus elaborandum atque enitendum cenſerent, deſignatum volebant: quod idem de ſe k) Apoſtolus libere ingenueque profitetur.

b) Ἐὰν εἴπωμεν, ὅτι ἁμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, ἑαυτοὺς πλανῶμεν. *Joann.* 1 Ep. I, 8.

c) De Phariſaeo *Luc.* XVIII, 15. *Bern.* de grad. humil. et ſuperb. *Dum in ſe ſingulariter exultat, aliis arroganter inſultat, et ſe ſolum decipit, quem ſolum excipit, quum alios damnat.*

d) *Auguſtin.* in 1 Joann.

e) *Matth.* X, 2.

f) 1 *Cor.* IV, 9. XV, 8. 9.

g) *Gal.* II, 11. *Act.* XV, 39.

h) *Stob.* tom. II. tit. 3.

i) *Non dicebant, quemadmodum ipſi viverent, ſed quemadmodum vivendum eſſet. Senec.* de V. beat. c. 18.

k) οὐχ ὅτι ἔλαβον ἢ τετελείωμαι· ἓν δὲ — ἐπεκτεινόμενος κατὰ σκοπὸν διώκω. Paul. ad *Philipp.* III, 12. 14.

Veruntamen ex eis, qui ſectae hujus in diſciplinam ſerio ſeduloque ſeſe dederunt, per ſingulas quasque fere aetates reperti ſunt, qui fide dignorum ſcriptorum ſuffragiis conſenſu conſono atteſtantibus, ita dogmata ſua factis conſentaneis confignata decretaque vitae inſtituto aequabili fere comprobata exhibuerint, ut nominis etiam chriſtiani profeſſoribus plerisque pudorem incutere, ruborem ſuffundere merito queat. In his fuere poſt Zenonem, cui teſtimonium dat inſigne Athenienſium pſephiſma, quo l) *virtutis ac temperantiae nomine*, eo, quod m) *vita ſua eis, quae diſſerebat, congruente cunctis in exemplum expoſita ad optima quaeque quosque incitaret*, n) *imagine aerea, corona aurea donandum*, o) *ſepulcrum ſumptu publico exſtruendum*, p) *pilasque duas, quarum utrique teſtimonium iſtud incideretur, erigendas*, decernitur: poſt hunc, inquam, aliosque, qui in Schola hac eidem ſucceſſerant, emicuere viri magni, diſciplina iſta imbuti, virtutis maſculae imagines vivae vivacesque, conditionis eminentioris ratione, Scriptorum nobilium calamis celebrati (ut Philoſophiam diſerte profeſſos praeteream), Cato Uticenſis, Thraſeas Paetus, Helvidius Priſcus, et Marcus cumprimis Antoninus, qui iſta commentandi occaſionem nobis praebuit.

Verum a diſciplina ipſa ad eos, qui eam ſcriptis ſuis illuſtrarunt, hos praeſertim, quos reliquos habemus, transeamus. Ex eis praecipui fuerant Zeno et Chryſippus: quorum alter

l) ἀρετῆς ἕνεκα καὶ σωφροσύνης. Pſephiſma apud *Laërt.* l. VII.

m) πρὸς τὰ βέλτιστα παράδειγμα τὸν ἴδιον βίον ἐκθεὶς ἅπασιν, ἀκόλουθον ὄντα τοῖς λόγοις, παρώρμα.

n) εἰκόνι χαλκῇ, χρυσῷ στεφάνῳ.

o) οἰκοδομῆσαι τάφον δημοσίᾳ.

p) ἐγγράψαι τὸ ψήφισμα στήλαις δύο.

alter Stoam primus condidit; unde et Straboni q) ὁ τῆς Στωϊκῆς αἱρέσεως ἀρχηγέτης, et Galeno, r) ὁ πατὴρ ἁπάσης τῆς τῶν Στωϊκῶν αἱρέσεως, *ſectae Stoicae totius princeps paterque*, et Balbo apud Ciceronem s) *Stoicorum* pater dicitur: alter eandem adeo ſtrenue feliciterque t) *ſuffulſit*, ut de eo dictum fuerit: u) Εἰ μὴ γὰρ ἦν Χρύσιππος, οὐκ ἦεν Στόα, *Chryſippus ni fuiſſet, nec Stoa foret.* Et complura quidem uterque reliquit ſcripta: alter iſte x) *usque ad ſeptingenta quinque* συγγράμματα ſive y) *opuſcula:* cum z) Epicuri πολυγραφίαν aemularetur, a) quem tamen aſſecutum negant; cum b) *ad* c) *volumina ter centena usque* iſte pertigerit, quorum quodlibet utique συγγράμματα complura complectebatur: alioqui Chryſippum πολυγραφίᾳ non aequaſſet, nedum ſcriptorum numeroſitate anteceſſiſſet. Caeterum par ſcripta utriusque fatum ſunt experta: nec Zenonis ſiquidem nec Chryſippi, quin nec ſeculi priſci illius e Stoa cujusquam ſcriptum ullum integrum ad tempora noſtra perennavit. Superſunt fragmenta duntaxat, ἀποσπασμάτια apud

q) *Strab.* Geogr. l. XIV.

r) *Galen.* de dogm. Hippocrat. et Platon. II, 6.

s) *Cic.* de Nat. Deor. l. III. de *Zenone*, non de *Cleanthe*, uti inadvertentia an memoria lapſus *Lipſius* Manud. ad Stoic. phil. Diſſ. XI.

t) *Qui fulcire putatur porticum. Cic.* Acad. l. IV.

u) *Laërt.* l. VII.

x) *Idem* ibid.

y) Ita malim vertere, eo ſenſu, quo *poſt mortem opera*, *non opuſcula*, *penſanda* dixit *Sidonius* l. VIII, Ep. 4. quam cum Lipſio *volumina.*

z) Ex Carneade *Laërt.* l. VII.

a) Πάντας ὑπερβαλλόμενος πλήθει βιβλίων. De Epicuro *Laërt.*

b) Κύλινδροι γὰρ πρὸς τριακοσίους εἰσί. *Laërt.* X.

c) Κύλινδροι, *volumina*, quae *cylindri* figuram convoluta referebant: vocabulum notione ea vix alibi repertum.

Plutarchum, [d]) qui paſſim exagitat; Galenum, [e]) qui plerumque oppugnat; Laërtium, [f]) qui ſimpliciter recitat; Ciceronem, [g]) qui in partem utramque diſceptat. Citerioris aevi ſuperant ex eis, qui diſciplinam hanc ſunt aſſectati, quorum diſſertationes commentationesque ad manus noſtras pervenerunt, Seneca, Epictetus et Marcus noſter iſte.

Aetatis ratione Senecae locum primum tribuo: quem dignitate tamen aeſtimationeque vera e duobus illis alterutri poſthabendum exiſtimem. [h]) Habet ille revera multa eximia, utilia, fortia, ſublimia; et arguta ſubtiliaque complura; eſtque dignus admodum, qui non ab humanioris literaturae tantum, ſed a Theologiae etiam ſtudioſis ſedulo quidem, ſed judicio atque examine juſto adhibito, legatur. Verum non eſt unius ejusdemque ubique coloris; nec per omnia conſtat ſibi. Neque vero vitam attingo; quam Caſſius tamen arrodit, [i]) *tanquam a dogmate praeceptionibusque quam maxime diſſentaneam:* de ſcriptis ago. In his, [k]) quam foede Claudio, dum apud ſuperos, ex mente etiam Neroniana, [l]) *morabatur;* nec huic duntaxat, ſed et in gratiam illius ejusdem mancipio, [m]) *licentiae intolerandae*

d) In Stoicor. Repugn.; De commun. notion.; et De Paradoxis.

e) In libris de dogm. Hippocr. et Platon.

f) Lib. VII. in Zenone et Chryſippo.

g) In Academ.; Tuſc.; De Fin.; et De N. Deor.

h) *Multae in eo claraeque ſententiae; multa etiam morum gratia legenda: multa in eo probanda, multa etiam admiranda ſunt; eligere modo curae ſit. Fabius* Inſt. X, 1.

i) Πάντα ἐναντιώτατα οἷς ἐφιλοσόφει ποιῶν ἠλέγχθη. *Dio Caſſ.* LXI. in Xiph. Excerpt.

k) In Conſolator. ad Polyb.

l) *Morari* eum *inter homines deſiiſſe*, producta prima ſyllaba jocabatur. *Sueton.* l. VI. c. 33.

m) Cum in ſcena Pantomimus illud protuliſſet: Ἀφόρητός ἐστιν εὐτυχῶν μαστιγίας, omni-

randae maſtigiae, Polybio, adulatur? quem tamen e vivis exemtum, n) dictione ſatyrica et ſarcaſtica, vernilitatis praegnante, acerbiſſime proſcidit et publice ſubſannandum propinavit. De animae corpore excedentis ſtatu quam repugnantia ſtatuit! dum τῇ ὑποθέσει δουλεύων nunc o) in ſedes coeleſtes integram ſubvehit, nunc p) in flatum halitumve merum diſpergit, taedaeque inſtar materia, qua alebatur, abſumpta, deficientis prorſus exſtinguit. Epicurum eſt ubi accuſat, increpat, deprimit, damnat, ut q) *degeneris et humillimae mentis, apud quem voluptas imperat, hominem*, r) *voluptatis magiſtrum* ipſum, ſcholam s) *voluptatis officinam* nuncupat. Eſt contra, ubi (quo Lucilio ſuo, forſitan hujus aſſeclae, quem t) *virorum optimi* titulo ſubinde cohoneſtat, gratum faciat) eundem non excuſat tantum, ut qui u) *immeritus male audiat et infamis ſit;* ſed comprobat et collaudat, ut qui v) *ſancta et recta* praecipiat, *et, ſi propius acceſſeris, triſtia.* Denique quod in x) Chryſippo et y) Zenone non ſemel reprehendit, contraque id,

omnium oculos in Polybium hunc defixos refert Dio Caſſ. l. LX.

n) In Ἀποκολοκυνθώσει.

o) Ad Lucil. Ep. 102. ad Polyb. Conſol. c. 28. ad Marc. Conſol. c. 25. ad Helv. c. 17.

p) Ad Lucil. Ep. 54. cum morti proximus videretur.

q) Ad Lucil. Ep. 42.

r) Ep. 18.

s) Ep. 9.

t) Ep. 13. 21. 48. et Qu. Nat. Praef. l. I.

u) De V. beat. c. 13.

v) Ibid.

x) *Chryſippi acumen nimis tenue retunditur et in ſe ſaepe replicatur: etiam cum agere aliquid videtur, pungit, non perforat.* Senec. de Ben. I, 4. *Chryſippus, penes quem ſubtile acumen eſt, totum librum ſuum his ineptiis replet.* Ibid. c. 3.

y) *Libet ridere ineptias Graecas; quas, quamvis mirer,* (mirere, *Lipſ.*) *nondum excuſſi: non vis ſeverius loqui nec morituro riſum movere? ad-*

z) quod ipſe praecipit, a) ingenii acumini nimiopere indulgens ad ſubtilitates rei vacuas non raro delabitur et argutiolis leviuſculis, frigidis etiam ineptisque aliquoties, ludit. Neque tamen

adverſus mortem tam minuta jacularis? ſubula leonem excipis? acuta ſunt iſta, quae dicis: nihil eſt acutius ariſta etc. De Zenone *Idem* Ep. 82.

z) *Pro veritate ſimplicius agendum eſt.* Ibid. *At qui ingenia ſanare et officiorum memoriam ingerere volunt, ſerio loquantur et magnis viribus agant.* *Id.* de Benef. I, 4.

a) *Rerum pondera minutiſſimis ſententiis frangit.* *Fabius* Inſtit. X, 1. Iniquius tamen illi neſcio qui apud Gellium (an Agellium? quod *Lipſius* mavult) Noct. Att. XII, 2. *Res atque ſententiae aut inepto inanique impetu aut ut levi et quaſi dicaci argutia* etc. Moderatius *Eraſmus* Praef. ad Senec. *Habent nonnihil veri, quae doctiſſimi ſcriptores de illo pronunciarunt: proinde ludit in Graeculos et interdum absque cauſſa. Naſonem aliquoties attingit, quod indulſerit ingenio ſuo: at magis ipſe indulget ingenio ſuo in oratione proſa ac ſeriis argumentis, quam Ovidius in poëmatibus plerumque ludicris. Jam hoc ipſum, quod in Seneca cum primis laudatur, corruptum eſt. Inſectatur mores hominum libere ſalſeque; ſed non ſemper in loco; interdum immodice; tum aliquoties affectatius iisque modis, ut non ita multum abſit a ſcurrilitate: quaedam vitia ſic deſcribit, dum inſectatur, ut videatur ridere potius, quam odiſſe, atque doceat magis, quam deteſtetur: quin ubique plurimus videtur jocorum affectator, etiam in rebus maxime ſeriis, in quibus optarim illum aliquanto longius abeſſe ab ineptia, obſcoenitate vitioque ſcurrilitatis.* Haec inter alia *Eraſmus:* mitto enim ea, quae, cum Marci patris ſint, Lucio filio, nomine communi deceptus adſcribit. *Lipſius* denique ipſe, qui adverſus priores duos illos Senecam defendere ſatagit, in Judicio ſuper Senec. ejusque Scr. *Ego Senecam univerſe admiratione magis, quam laude, proſequendum arbitror: in partibus aliquid eſſe, quod cenſeas,*

aut

tamen haec, quae nec primus nec ſolus dixi, ſed me priores et eruditione et judicio cum primis pollentes, ita ſumi velim, quaſi [b]) a Senecae lectione (quem tironibus ſtudioſis de Scriptoribus eligendis legendisque conſultus inter alios commendare conſueverim) abstentum quemquam atque absterritum aut quo de viri tanti (quem eruditi quique indolis ingeniique acerrimi nomine ſuſpiciunt, imitandum etiam propoſuiſſe ſibi videntur haud pauci) magnitudine juſta quicquam detractum eam: ſed quo oſtendam, a virilitate illa, Stoicis peculiariter ab ipſo etiam adſcripta, (quam Chryſippus quoque ſubtilitate nimia enervaſſe, eidem ipſi [c]) cum aliis incuſatur) deſciviſſe; nec duobus illis alteris (Epictetum et Marcum dico) aut ſcripto aut facto etiam ſe parem praeſtitiſſe: qui in ſorte diverſa, vel adverſa etiam quam maxime, in *) ſervitii gradu infimo alter, ſummo alter in imperii faſtigio, poſiti; diſciplina haec quanta ſit, quantumque in quovis ſtatu poſſit, tum praeceptionibus ſanctiſſimis, virtutis genus omne ſpirantibus, tum et vitae forma ad decreta ſua accurate compoſita, uberrime demonſtrarunt. Et noſter quidem (prout et [d]) Epictetus eo prior, [e]) cujus ex commentariis profeciſſe ſe profitetur) ſui per omnia ſimi-

aut cui ſuccenſeas, non nego. Sane decidit interdum aut a ſe mutat: ut in jocis aut dictis quam ineptus alibi aut affectatus eſt! in laudibus, vituperiis, ſine modo! etc.

b) Quod ap. *Gellium* cenſores rigidi et importuni illi: *Cujus libros attingere nullum pretium operae ſit.* Noct. Att. XII, 2.

c) Notant eundem hoc nomine *Plutarch. Galen.* alii.

*) Δοῦλος Ἐπίκτητος γενόμην καὶ σῶμ' ἀνάπηρος, Καὶ πενίην Ἶρος. *Leonid.* Epitaph. Epict.

d) *Epictetus verus ac ſeverus Stoicus et Stoicorum vel maximus.* Herod. apud *Gell.* I, 2. *Philoſophorum maximus.* Favorin. ibid. XVII, 19.

e) *M. Anton.* I, 7.

ſimilis, *ſeriusque* ac *ſeverus* (quod [f]) ille poſcit, licet ipſe non ſervaverit) ubique deprehenditur.

Denique, ut ad illud revertar, quod in pagina praeliminari ex Hieronymo monueram, ad diſciplinam noſtram quod horum utriusque ſcriptis monitisque propius accedat, in exterorum priſcorum, quae hodie extant, monumentis nihil reperiri, fidenter pronunciari poſſe exiſtimem. Certe quaecunque Dominus ipſe Chriſtus in concionibus collationibusque ſuis Hiſtoriae Evangelicae inſertis intextisque, [g]) de *mali cogitatione etiam abſtinenda*, de [h]) *affectibus vitioſis ſupprimendis*, de [i]) *ſermone otioſo non inſuper habendo*, de [k]) *animo cumprimis excolendo* et [l]) *ad imaginem divinam effingendo*, de [m]) *beneficentia ſimpliciſſime exhibenda*, de [n]) *injuriis aequanimiter ferendis*, de [o]) *admonitione et increpatione cum moderatione cautioneque accurata exercendis*, de [p]) *rebus quibuslibet adeoque vita ipſa, ubi res ratioque poſcit, nihili habendis*, de aliis denique plerisque [q]) *pietatis*, [r]) *caritatis*, [s]) *aequitatis*, [t]) *humanitatis officiis* [u]) *quam exquiſitiſſime obeundis exſequendisque* praecepta dedit; apud noſtrum hunc eadem, perinde ac ſi illa lectitaſſet ipſe, in diſſertationum commentationumque harum congerie inſperſa paſſim, nec ſine vehementia et vivacitate inſigni, quae in praecordia ipſa penitius penetret atque in animo infixos altius relinquat aculeos, inculcata ſubinde, Lector quivis ſedulus advertet, ingenuus agnoſcet.

Sed

f) *Senec.* de Benef. I, 4. et Ep. 82.
g) *Matth.* XV, 19.
h) *Matth.* V, 22. 28.
i) *Matth.* XII, 36.
k) *Matth.* V, 20. VI, 33.
l) *Matth.* V, 45. 48.
m) *Matth.* VI, 1. 3.
n) *Matth.* V, 39.
o) *Matth.* XVIII, 15. 16.
p) *Luc.* XIV, 26. 33.
q) *Matth.* XXII, 37.
r) *Matth.* XXII, 39.
s) *Matth.* VII, 12.
t) *Matth.* V, 44. *Luc.* X, 37.
u) *Matth.* V, 19. 20.

Sed iſta, forſitan dixerit quis, quorſum aliunde, ab extero praeſertim eoque fidei chriſtianae adverſo petantur? quum e pagina ſacra, in qua proſtant, poſſint promtius haberi, et a Magiſtri ipſius ore profecta cum imperii autoritate potiore praecipiantur tum et obſequii neceſſitate arctiore percipiantur.

Cui ego praeſcriptioni poſſim verbulo occurrere; pari utique ratione rejici poſſe omnes in univerſum ab eruditis piisque concinnatas Inſtrumenti ſacroſancti utriusque enarrationes; ut eodem tandem deveniatur, quo proceſſerant apud nos haud ita pridem par fere geminum, cerebri certe parum ſani uterque; quorum alter praeter paginam ſacram nihil aut legebat aut lectitandum cenſebat; alter poſtquam Anachoretae cujuspiam inſtar cum ſuis domi ſuae ſe concluſerat, librorum (quam pro hominis privati ſorte cenſuque amplam ſatis habebat) ſupellectilem omnem, Bibliis ſacris exceptis, foco accenſo, flammis abſumendam tradidit; neuter ſane aut fundo juſto aut exemplo bono et quod imitatione ſua dignum ſobrius quis ſanusque ſentiat.

Verum enimvero ratione non una utilis eſſe poterit noſtri hujus in his, cum animadverſione ſeria conjuncta, lectio ſedula.

Primo, quod quae in Sermonibus Dominicis (quorum Capita praecipua duntaxat *συντόμως* plerumque apud Scriptores ſacros exſtant delibata et digeſta) ſummatim fere propoſita habemus, iſtic latius diducta, fuſius explicata, magna argumentorum inſignium varietate firmata, illuſtrata, ingeſta, inculcata, ad vitae uſum communem accommodata habeantur: quod ut eſt in ſcriptis aliis in iſto commune, ita in hoc genere haud paucis iſtud praecellit.

Tum nec illud levis eſt momenti, quod dogmatis chriſtiani aequitas rationi etiam ipſi conſentanea deprehenditur, dum

dum ab ipſis etiam extraneis et adverſariis comprobata et collaudata demonſtratur. x) *Grave eſt*, ponderisque non exigui (ut Iſidorus Aegyptius) *teſtimonium ab inimicis profectum.* Et, (quod Dio Pruſaeus) y) *Encomium ab eis, qui non ſuſcipiunt et ſuſpiciunt tamen, palam eſt, illius*, ſive perſonae, ſive diſciplinae, *laudem eſſe praeſtantiſſimam.* Non neſciebat hoc Apoſtolus, cum ab z) exterorum inſcriptionibus ſcriptisque ei, quod afferebat et promulgabat, dogmati aſſerendo teſtimonia advocabat. Nec parum idcirco praecepti documentique dominici aequitati ac a) *rationabilitati* (ſi ita loqui licuerit) apud quosvis vindicandae formandaeque conduxerit, quod ab homine extero nec nomini chriſtiano favente (cum nec myſterii noſtri gnarus eſſet, nec fidei rationes aſſequeretur) tanta tamen cum vehementia argumentisque tam validis commendata ac confirmata habuerimus. b) *Quis non intelligat*, (inquit gravis Autor) *bonam eos habuiſſe cauſſam, qui eam apud medios judices obtinere potuerunt?* quid eam dixerit quis, quae apud averſos et adverſos etiam, ubi c) hoſtes ipſi judices conſident, obtineat?

Adhaec divina in iſtis relucet et providentia et benignitas, quod in homine a ſe dilapſo imaginem ſui non intercidere omnino et aboleri prorſus paſſus eſt, ſed ſcintillulas quasdam aſſervavit reliquas; quas et diſciplinis variis excitavit et ad miraculum usque evexit: partim, quo ſocietati humanae conſervandae

x) Σεμνὴ γὰρ ἡ παρὰ τῶν ἐχθρῶν μαρτυρία. *Iſidor. Peluſ.* II, Ep. 228. et III, Ep. 335.

y) Τὸ τῶν [μὴ] ἀποδεχομένων καὶ τιμώντων ἐγκώμιον, δῆλον ὡς κάλλιστος ἔπαινος ἐκείνου ἂν εἴη. *Dio Pruſ.* Orat. LI,

z) *Act.* XVII, 23.

a) Λογικὴ λατρεία. *Rom.* XII, 1. ἕπεσθαι τῷ λόγῳ καὶ τῷ Θεῷ. *M. Anton.* XII, 31.

b) *Auguſtin.* Ep. 170.

c) *Deuteron.* XXXII, 31.

vandae et continendae proſpiceretur; ne [d]) efferati prorſus homines belluarum ritu, in exitum mutuum proruerent univerſi; quum [e]) *absque diſciplina nulla homine truculentior aut immanior ſit bellua:* partim, quo *Numini* [f]) *dignoſcendo* [g]) et *indagando*, his adminiculis adjuti, poſſent operam dare; quae ſi vel contemtim vel neglectim haberent, [h]) ἀναπολόγητοι plane haberentur. Verum eſt proculdubio Claravallenſis illud, [i]) *Imaginem divinam uri poſſe, exuri non poſſe.* [k]) *Imaginem* certe animae rationali primitus impreſſam funditus eradere, *facem* in mente hominis coelitus accenſam penitus exſtinguere, nec vitioſitas humana, nec malignitas diabolica valuere: (tertium quiddam, *flammas geheimales*, adjecit ille) quam inter ruinas et incendia defectionem primitivam conſecuta, in generis humani commodum ſuorumque beneficium ſervatam confotamque volebat bonitas divina.

Quin nec divinae erga nos miſericordiae gratiaeque plane gratuitae teſtimonium monumentumque luculentum minus in iſtis oculis noſtris obverſatur; cum [l]) eis, apud quos dotes tam eximiae tam admiratione paene omni ſuperiores ſe produnt, praeteritis nobis, nobis, inquam, [m]) in tenebris umbraque ferali ac letifera cum illis pariter conſidentibus, imo in vitiorum coeno altius longe demerſis, foedius contaminatis, tenacius etiam

d) Μηδὲν ἀσεβέστερον ἀνθρώπου, μηδὲ ὠμότερον, ὅταν ἅπαξ ἀποθηριωθῇ. *Polyb.* Hiſt. l. I. et Leg. 122.

e) Ὁ ἄνθρωπος παιδείας μὴ τύχων ἀγριώτατον γίνεται πάντων, ὅσα γῆ τρέφει. *Plato* de Legg. l. VI.

f) τὸ γνωστὸν τοῦ Θεοῦ. *Rom.* I, 19. 21.

g) εἰ ἄρα γε ψηλαφήσειαν αὐτὸν καὶ εὕροιεν. *Act.* XVII, 27.

h) *Rom.* I, 20.

i) *Bern.* in Annunc. ſerm. I.

k) *Gen.* I, 27. IX, 6.

l) *Matth.* XI, 25. 26.

m) *Eſai.* IX, 2. *Luc.* I, 79.

etiam ac pertinacius infixis, lumen illud ſalutiferum, n) *Sermonis* ſui ſacri *Spiritusque* ſancti ope operaque uſus, o) effulgere procuraverit; p) quo praevio ac praelucente, per q) ſeculi tenebricoſi hujus caliginem plus quam Cimmeriam aut r) Aegyptiacam etiam, veritatis ſupernae vitaeque vere ſic dictae inter diverticula tam frequentia, a recto utrinque abducentia, tramitem et invenire et inventum ad itineris exitum usque tenere poſſemus; et absque quo per obliquas et tortuoſas mundi hujus nequiſſimi ac perturbatiſſimi ſemitas, ſine luce, ſine duce temere palantes, in exitii aeterni voraginem horrendam praecipites tandem prolaberemur. Subit me certe ſubinde (ita, iſta dum lego, affectum me ſentio et ingenue agnoſco) non ſtupor duntaxat, ſed horror etiam, cum arcani divini admiratione vehementiſſima conjunctus, ſerio apud me reputantem, quam longe in multis ab eo abſim, quod de ſe Vir iſte, veri ad ſalutem perducentis tramitis ignarus, de ſe profitetur, nec, quin vere et ingenue, ambigi poſſe videtur. Ut proinde et Marco et Epicteto altius aſſurgens *Hymnum* *) illius vel *maximo* majorem ac praeſtantiorem decantare jugiter debeam: s) *Magnus* t) *divesque miſericordia Deus, qui me miſerum,* u) *cum gente humana univerſa collapſum* x) *et perditum, ſed cum paucis e turba reliqua* y) *ſelectum,* z) *maſſa ſecretum,* a) *mihi reſtituit, ſibi*

n) *Eſai.* LIX, 21.
o) 2 *Cor.* IV, 6.
p) *Luc.* I, 79.
q) *Epheſ.* VI, 12.
r) *Exod.* X, 22. 23.
*) *Epicteti Hymnum* habes ſupra ad marginem [in Notis Praeloq. huic ſubjectis] ex Diſſ. I, 16.
s) *Pſalm.* CXLV, 8. 9.
t) *Epheſ.* II, 4.
u) *Rom.* III, 19. 23.
x) *Matth.* XVIII, 11.
y) *Matth.* XX, 16. XXII, 14.
z) *Rom.* IX, 21.
a) *Epheſ.* II, 5.

b) *ſibi reconciliavit*, c) *Filium miſit*, d) *qui redimeret*, e) *Spiritum immiſit, qui* f) *reſingeret*, g) *culpam omnino omnem remiſit, quo et* h) *ſupplicio culpae debito omni eriperet et ſupplicii ſubeundi* i) *metum dirum eximeret*, k) *nequitiae ſervitio liberum emiſit, quo* l) *in famulitium ſuum adſciſceret et* m) *in filiorum ſuorum numerum cooptaret*, n) *gratiam ſpiritualem impraeſentiarum donavit,* o) *gloriam coeleſtem deinceps* p) *donaturum repromiſit.*

Eſt in his denique, quod ad altiora enitendi nomen chriſtianum profeſſis calcar acerrimum ſubjiciat, cum a fide ac familia ea exteros in tam celſa evaſiſſe adverterint; ac pudore merito ſuffundat, quod in imis adhuc ſubſelliis ſubſiſtant haereantque; cum adminiculis fortioribus firmioribusque tam amplis ad ea conſequenda inſtructi ſint et adjutari, ni nolint ipſi, poſſint. Certe plus poſſe naturae jam collapſae reliquas vires, diſciplinae ſaecularis accedentibus auxiliis, quam gratiae divinae animis coelitus illapſae, cujus operi etiam promovendo eadem illa pariter inſerviunt, pro dedecore inſigni non immerito habeatur; eſtque, quod probro eos, qui hujus participes ſe ferunt, jure merito afficiat, cum hoc ipſo nomine nomini, quod profitentur, chriſtiano, q) opprobrio eſſe ſe ſenſerint, quod a nomi-

b) *Coloſſ.* I, 21.
c) *Gal.* IV, 4.
d) *Apoc.* V, 9.
e) *Ezech.* XXXVI, 27.
f) *Joann.* III, 5. 2 *Cor.* III, 5.
g) *Col.* II, 13.
h) *Rom.* VIII, 1. *Gal.* III, 13. 1 *Theſſ.* I, 10.
i) *Rom.* VIII, 15. *Hebr.* II, 15.
k) *Rom.* VI, 22.
l) *Epheſ.* II, 19.
m) *Rom.* VIII, 14. 15.
n) *Joann.* I, 16.
o) *Rom.* VIII, 18. 30.
p) *Rom.* VI, 23. χάρισμα, donativum. *Tertullian.*
q) *Chriſtiani in opprobrium et contumeliam Chriſti. Salvian.* de Provid. l. IV.

nomine alienis hac in parte inferiores comperiuntur. Grande quippiam et insigne visus est, sibi saltem, protulisse, qui adversus mortis metum dissertatiunculam clausit monitu illo: r) *Nec infantes, nec pueros, nec mente lapsos timere mortem: et esse turpissimum, si eam securitatem nobis ratio non praestat, ad quam stultitia perducit:* futile revera et frivolum est. Pari siquidem ratione Epicurus probaverit, *Turpissimum esse aut minimis offensam subvereri aut sceleris conscientiam formidare; cum neutrum hoc timeant vel infantes vel amentes vel fatui; eamque nobis securitatem non praestare sapientiam, ad quam insciția et desipientia perducit.* s) Fatui scil. laminam candentem contrectare non metuunt; t) infantuli facis accensae flammae manum admovere non formidant: num turpissimum ideo horum alterutrum scientem prudentem timendo refugere, quia neutrum neutri illi timeant? Verum turpe est revera, dedecus, opprobria, damna, exilia, vulnera, tormenta, mortem ipsam morteque ipsa pejores gravioresque mortis moras pro veritate divina, fide christiana, asserenda, conscientia integra et intaminata custodienda, ni deficere et relinquere velimus interminata atque intentata; si defugere maluerimus aut detrectare nec mente prompta, animo propenso, alacriter constanterque subire ac perpeti; cum haec omnia pro pietate fideque conservanda homines ethnici et fortiter libenterque sustinenda definierint et ipsi strenue sustinuerint: turpe est, praecepta documen-

r) *Senec.* Ep. 36.

s) Fatui mentio fit in *Legend. Pontif.* ap. *Discipul.* de Tempor. qui ferri candentis massam sine laesione contrectavit imprudens. Credat, qui volet.

t) Inde *Joann. Chrysost.* de Statuis Orat. IV. ait, eos, qui mortem metuunt, peccatum non metuunt, παιδικὸν φόβον φοβεῖσθαι, puerulis compares, qui larvam timent, lucernam non timent.

cumentaque dominica, u) *de ſui ipſius abnegatione,* x) deque *ſuorum omnium, honorum, opum, facultatum, neceſſitudinum, affectuum, vitaeque adeo ipſius abdicatione,* gravia, molesta, dura, difficilia, triſtia, rigida, iniqua conquerendo ducere homines chriſtianos; cum a religione chriſtiana alieni quoque, argumentis etiam validiſſimis adjectis, haec eadem pia, juſta, aequa, rationi rectae conſentanea, naturaeque humanae congruentia cenſuerint; nec eam nobis magnanimitatem aut aequanimitatem praeſtare fidem veram, ad quam ratio illos, recta quidem, nec renata tamen et recocta adhuc, perduxerit. Inſignis igitur Scriptorum iſtiusmodi uſus, apud Chriſtianos etiam, nomine non uno, vel iſta, quae diximus, vel iſtis paria ſerio perpendenti, liquido comperietur.

Illud interim obſervatu non indignum fuerit, alia ratione Epicteti, alia Marci monumenta fuiſſe ad nos transmiſſa. Epicteti ſiquidem y) ab ore differentis excepta Arriani opera ſunt ſcripto tradita, eisdem ipſis, quantum aſſequi poterat, quibus ille differebat, verbis: quo modo a Domino Chriſto, dum in terris inter mortales agebat, habiti ſermones, (cum z) nihil ipſe ſcripſiſſet) a) ab audientibus memoriter conſervati Evangeliſtarum calamo, ſed Spiritu Sancto aſſiſtente, et lingua quidem alia, Graeca utique, cum is Syriaca uſus fuerit, ſunt evul-

 gati.

u) *Matth.* XI, 24. *Luc.* IX, 23.

x) *Luc.* XIV, 26. 33.

y) Ὅσα ἤκουον αὐτοῦ λέγοντος, ταῦτα αὐτὰ ἐπειράθην αὐτοῖς ὀνόμασιν, ὡς οἷόν τε ἦν, γραψάμενος. *Arrian.* Praef. ad Diſſ. Epict.

z) Fictitiae ſunt enim *Literae* amoebaeae *Abgari ad Chriſtum, Chriſti ad Abgarum,* quomodo et *Senecae ad Paulum:* quarum meminere tamen *Euſebii* Hiſt. Eccl. I, 13. et *Hieronym.* in Scriptor. eccleſ. Catalogo.

a) Καθὼς παρέδωσαν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς αὐτόπται καὶ ὑπηρέται γενόμενοι. *Luc.* Praefat. in Evang.

gati. Id quod tam de Enchiridio, quam de Diſſertationum libris ex *Epiſtola* ejusdem ad *Maſgalenum*, cui ſcriptum illud dedicabat Arrianus, licet jam perierit, conſtare teſtatur, qui eam vidit, Simplicius. At Marci *diſſertationes* et *commentatiunculas* iſtas ex ipſius *Adverſariis* deſumta liquet: quo modo Regis Sapientiſſimi *Paroemiarum* partem non exiguam ab Ezechiae Regis amanuenſibus ex ipſius autographis fuiſſe deſcriptam, docet *Capiti* 25to praefixum lemma. In more namque habebat Vir iſte ſummus, ſtudiis philoſophicis, ſive domi ſive militiae agebat, intentus, quae inter meditandum ſuccurrebant, chartis, quas ad hos uſus jugiter praeſto habebat, illinere: nulla rerum ipſarum ſerie continua conſtanter obſervata; ſed pro locorum temporumque, quibus vel ab ipſo concipiebantur vel aliunde in mentem memoriamque ſe ingeſſerant, ratione digeſta: patet hoc ex locis alicubi, quibus ſcripſerat, nominatim deſignatis; cujusmodi ſunt libris vel *primo* et *ſecundo* annexa, vel *ſecundo* potius *tertioque* (ut ego reor) praefixa lemmata, de quibus ſuo loco [b] diſſeruimus. Inde natum eſt, ut neque ſibi invicem cohaereant pleraque (quamquam *Liber primus* uno quaſi filo perpetuo pertexitur) eademque ſaepius iterata reperiantur, prout mentem ſaepius pulſabant: nec ſuccincte tantum, ſed ſucciſe quoque repraeſentata reperiantur complura; (prout in Ciceronis *ad Atticum* aliosque *Epiſtolis* Graeca formularumque uſitatarum haud pauca) quod ad rei ipſius notae ſatis ac familiaris memoriam refricandam et reficiendam ſuffecerat, cum ad uſum privatum maxime deſtinarentur: quin et ἀκέφαλα et quaſi abrupte inchoata nonnulla: quod et de Serpentis

b) Cui adjectum velim, ex perpetuo dictionis contextu, tot temporum variorum res complexo, domi potius per otium, quam militiae ſub pellibus agenti *Librum primum* confectum conſcriptumque videri.

pentis ad Evam dictione prima, prout a Moſe refertur, opinantur c) Interpretes quidam eruditi. Inde aliis obſcuriora multa et de dictionis vel ſenſu vel ſcopo divinationes incertae; cum vel quae adnotantis mens, vel quae adnotandi occaſio fuerit, conjicere difficile admodum exiſtat: ſed et de locis variis quaſi vel mutilatis vel depravatis ſuſpiciones fruſtra conceptae, de lectione, quaſi non ſincera et genuina vel integra, ſolicitationes admiſſae, immutationes tentatae; cum non aliter ſe habeant, quam ab Autoris ipſius calamo primitus prodierint. Verum de iſtis in *Commentario*, prout occaſio dabitur, amplius videbimus.

Atque haec quidem ſuffecerint cum de *Stoica diſciplina* ipſa, tum et de eis hanc amplexis et ſecutis, quorum ad nos ſcripta pervenere; Marco praeſertim noſtro, cujus impraeſentiarum denuo edendi conſilium inſtitutumque paucis expoſitum ubi dederim, in limine Lectorem non ſum diutius detenturus. Anni itaque ultra quadraginta jam exceſſerunt, ex quo, dum apud Juris noſtratis Profeſſores ac ſtudioſos in Hoſpitio Lincolnienſi, quod eſt in ſuburbano Londinenſi ſitum, agentes Praeconis Evangelici munus ſuſtinebam, in Marci Imperatoris ſcriptum hoc, a Viro doctiſſimo et in negotio hoc exercitatiſſimo Gul. Xylandro Baſileae iterato cum Graecis aliis quibusdam editum, inter codices a manu ſecunda (quod ajunt) venum expoſitos, incideram. Hoc nactus per vacationem a munere publico autumnalem, ex Juſtitio ſolenni intercedente obvenientem, otium aliquod adeptus, dum ruri ago, cum diligentius evolviſſem, adeo meditationibus ac praeceptionibus pietatem, gravitatem, caritatem, magnanimitatem, virtutum

c) De hoc videri poterunt *Tremellius* et *Junius*; ſed inprimis *Piſcator*.

nullum non genus ſpirantibus, a capite ad calcem usque conſtipatum reperi, ut nec poſſem non perlecto ſummopere affici nec lectione repetita etiam affectui ſatisfacere; cum nihil in hoc genere apud exterum quemquam (Epicteto uno excepto, quo nec inferiorem, niſi quod ille amplior eſt, Marcum noſtrum cenſuerim) eximium magis legiſſe meminiſſem. Cum autem in multis vitiatum, mutilatum, lacerum, luxatum animadverterem, nec Verſionem Xylandrianam Graecis commode ſatis reſpondere, de recenſione pariter ac verſione nova inſtituenda animum ſubibat cogitatio. Haec meditanti ad manus venit ſcripti ejusdem editio altera Lugdunenſis, a qua ſubſidium aliquod ſperabam: ſed fruſtra: cum Xylandriana ea, qua uſus fueram, inquinatiorem ac corruptiorem deprehenderem: jam autem ex viri doctiſſimi, cujus *Verſio* ſcripti hujus *Anglicana* poſt prodiit, D. Merici Caſauboni *prolegomenis* Editioni Graecae a ſe nuper adornatae praefixis, e Xylandri priore Tigurina (cujus in Baſileenſis *Praefatione* mentionem ipſe facit, quamque, niſi in Viri Doctiſſ. manibus, cum me comiter inviſiſſet, quod in *Prolegomenis* illis ipſe commemorat, nunquam oculis uſurpavi) expreſſam edoctus ſum. Cum autem codicum penuria laborarem, partim ex ingenio, partim ex Suida ſcriptoribusque aliis, qui ex libris his nonnulla laudaverant, partim eruditorum quorundam, quibuscum neceſſitudinem aut familiaritatem aliquam habebam, conſilio opeque uſus loca, quae vitii quoquo modo ſuſpecta videbantur, reſtituere annitebar. Quumque in Viri Illuſtriſſimi D. Cl. Salmaſii *commentariis* nullo non literaturae humanioris genere refertiſſimis Marci nonnulla ſecius, quam in eis, quos penes me habebam, codicibus expreſſa offendiſſem; unde editionem aliam aliquam ſecutum ſuſpicabar; amici communis interventione uſus, (aliter enim compellere ignotum plane verecundia prohibebat) Virum Clariſſi-

riſſimum per literas conſulebam, quibus tum, quid molirer, ſignificabam, tum et de locis tam illis, quos ab ipſo aliter, quam aut Baſilienſis aut Lugdunenſis habebat, exhibitos repereram, quam aliis etiam, ad quos haeſitabam mensque tunc temporis ſuggerebat, nec conjecturis de quibusdam propriis celatis ſententiam illius cenſuramque ſciſcitabar. Is pro eximia, qua cumprimis pollet humanitate, inter caetera in haec verba ingenue reſcripſit: *In tam utili ad vitae praecepta ſcripto et ad imbuendos virtute illa forti et humanorum contemtrice animos, quam ponere operam deſtinas, ſummopere laudo. Editum illud ſcivi lingua Anglicana, ſed ultra nihil: quid enim praeſliterit, prae illius linguae ignorantia haud etiam ſcire mihi licuit. Hoc tamen mihi pronuntiare certo poſſe videor, ſatis operae eſſe in illo opere perfecte abſolvendo, quae non ſolum duos, ſed etiam plures, fabros distineat: ita ſpiſſa eſt materia, vix multis cuneis evincenda, vix optimis runcinis dedolanda. Haud alium puto autorem ex antiquitate Graeca corruptiorem ad nos injuria temporum, fortean etiam hominum, qui eum interpolarunt, transmiſſum. Ubique hiatus et lacunae, quae tamen ſolidum mentiantur. Transpoſitiones etiam multis locis commiſſae ab hominibus, uti videtur, ſciolis, qui ſententias plerumque minutis punctiunculis Stoico more ſignatas non capiebant. Praeter ea, quae obſervaſti atque in ſchedam mihi miſſam conjeciſti, alia toto paſſim opere vitio laborant: et quaedam ex his tibi impertienda duxi, ut locum expleant eorum, quae a te propoſita diſſolvere non potui.* Haec vir ſummus ille; qui et liberaliter admodum mecum, homine peregrino nec de nomine etiam, opinor, ante noto egit; cum non de eis duntaxat, quae quaeſieram, ſed de aliis quoque, quae inter ea disquirenda occurrebant, nec requiſitus animi ſui ſenſum ultroneus impertiretur; adjecta inſuper invitatione humaniſſima, qua ad alia quaelibet ulterius

operam praeſtare promptum *tempusque* eo fine *negotiis aliis ſuffuraturum nec imputaturum* profitebatur. Et de aliis quidem pollicitatione tam libera, tam larga, animatus per literas alteras Virum Clariſſimum ſum percontatus. Verum per ſubitaneam illius occaſionibus quibusdam Lugduno-Batavorum in Gallias ſuſceptam profectionem, (ſive literis meis ad manus illius non pervenientibus, ſive ab ipſo ad acceptas reſponſione in reditum dilata: ſimul per amici communis, cujus interventu uſus fueram, e partibus iſtis demigrationem ſponſionis repetendae opportunitate ſublata) factum eſt, ut a Viro Celeberrimo nihil amplius acceperim. Illud obiter monere viſum eſt, *Editione Argentinenſi* uſum ſe ſcribere, ſed quae cum *Baſileenſi* per omnia convenire viſa ſit. Praeter hunc opera uſus ſum Viri Eruditiſſimi linguarumque peritiſſimi D. Arnoldi Bootii, Doctoris Medici, qui vir quantus in his ſit, *Animadverſionum Sacrarum* opus elaboratiſſimum uberrime teſtatur. Is pro animi propenſione et humanitate ſingulari ſaepius conſulenti non defuit. Sed nec Virum Doctiſſimum nec comitatis nomine illorum alterutri poſtponendum D. Patricium Junium fas eſt mihi hic praeterire, qui et conjecturas mihi ſuas communicavit; ſicut et ipſe illi viciſſim meas; et ubi ad Conventum Veſtmonaſterienſem evocatus fueram, in partibus illis occurrentem non ſemel de Antonino edendo ſollicitabat. Ab his autem aliisque, quorum ſcripta pervolutaveram, quidquid accepi, ſuo cujusque loco mentione facta, animo liberrimo lubentiſſimoque acceptum cuique gratanter fero.

Verſione ſiquidem jam confecta de *Annotationibus* ſuccinctioribus porro adjiciendis cogitare primo coeperam: poſt de *Commentario* juſto et ampliore etiam, quo Scriptum tam inſigne dignum valde videbatur. Huic conficiendo inter curas operas-

operasque paſtorales, quibus per annos ultra quadraginta eodem loci, quo ab Hoſpitio dicto transieram, jugiter diſtrictus inſudavi, (niſi quod ante ſexennium morbo gravi correptus ad tempus aliquod intermittere, tum reverſus denuo remittere, demum incidere fere prorſus coactus fuerim) inter horas ſubſecivas, quae et rariores intervenerant et per intervalla diductiora redierant, dum intendo, in molem eam opus iſtud excreviſſe animadverteram, ut de evulgendo ſpem omnem abjicerem; ſiquidem contra quam in Flacciano illo, *urceus inſtitui* cum coepiſſet, *rota currente, amphora exiit*; expertus utique, Bibliopolae et Typographi noſtri quam aegre aliquid etiam minoris negotii in hoc genere ſuſcipiant. Verum cum annos apud me delituiſſet haud paucos, amicorum tandem quorundam flagitatione frequente, qui et edendum poſcebant, et de impenſa ad id perficiendum proſpectum iri fiduciam faciebant, eorum in manus, quod confeceram, totum contradidi, pro ipſorum optione vel premendum vel prelo ſubjiciendum et in lucem publicam (quod ab illis jam eſt effectum) emittendum.

Ipſe in hoc opere quid praeſtiterim, praeſtare ſaltem conatus ſim (dextrene ac feliciter, an ſecius, alii viderint), ſic habeas. Primo loco poſt Scriptorum variorum tam antiquioris quam et aevi recentioris de *Marco*, Scripti hujus Autore, *elogia* et *encomia* deque *Scripto* hoc ipſo *teſtimonia* et *judicia*; Marci *contextus Graecus* exhibetur (niſi ſi, dum affectus imponit, ſpes fallat) vitiis mendisque, quibus ante paſſim ſcatebat, haud paucis ſublatis, repurgatior; lacunis, quibus hiabat, ſuppletis aliquot, integrior; loco motis quibusdam ad ſedes proprias revocatis, aptius haud paulo concinnatus et compoſitus; interpunctionibus neceſſariis et ſectionibus ſive paragraphis (uti

Juriſtae loqui ſolent) commodis (quod Lugdunenſis infelicius paulo primus tentaverat) accuratius, quam antea, pro dictionis ſenſu genuino interſtinctus, pro materiae ſubjectae ratione diſtinctus: ad marginem adſcriptis lectionibus variantibus locisque parallelis, in quibus ſententiae, formulae, voculae vel eaedem vel geminae reperiuntur, ut nec ad *Commentarium* ampliorem in ſingulis quibusque recurrere neceſſum eſſet, et Marcus ex Marco ipſo vel explicatus vel illuſtratus haberetur. Adjecta eſt *Verſio latina* nova, ad Graecum contextum eo, quo ſuperius eſt dictum, modo reſtitutum accommodata. Sequitur *Commentarius* in Scriptum totum perpetuus, in quo Verſionis a prioribus diſcrepantis, mutationis, ſuppletionis, commiſſionis, diſtinctionis, expunctionis cujusque ratio redditur; *verſionibus* etiam atque *annotationibus* antegreſſis, prout occaſio ſe tulerat, examini ſubjectis, et pro ea, quae probabilis tunc videbatur, ratione vel admiſſis vel rejectis: formulae Marco uſurpatae ex aliis vel Graecis vel Latinis (nam et ex ſermone Latino hominem Romanum, licet Graece ſcribentem, mutuari non eſt inſolens), ſacris etiam nonnullis Scriptoribus, explicantur. Sententiae et dogmata ex aliorum itidem vel conſentientium vel diſſentientium et diſſidentium etiam ſive ſcriptis ſive dictis ſive moribus factisque vel firmantur vel illuſtrantur: ad eos eorumque loca, a quibus et e quibus Marcus mutuo ſumſerit aut exſcripſerit quicquam, quantum aſſequi datum eſt, digitus intenditur: de hominibus locisque, quorum mentio alicubi occurrit, ex monumentis hiſtoricis, quae in manibus habentur, prout in horum etiam ruderibus ruſpando deprehendi quicquam poterat, lux aliqua datur. Sacrae denique paginae periochae formulaeque nonnullae, prout occaſio intervenerat, vel e Marco ipſo vel aliunde enarratae, aliorum quoque Scriptorum emendatae inſuper complures repraeſentantur.

tur. In his autem quamvis diligentia aliqua uſus ſum, multa tamen ſubtilitatem meam ſubterfugiſſe, nullus ambigo; plura quoque reſtare, quae cum vel mihi forſitan ſine cauſſa ἀνίατα ſint viſa, vel dextre minus tentata aut curata fuerint, medici peritioris manum opemque requirant. Nihil in hoc genere vel in alio ullo prodit, cui non aliquid (meis quibusque plurimum, ſat ſcio) adjecto opus ſit: latus amplusque ſatis adhuc patet iſtic campus, in quo ingenia feliciora cum laude fructuque ſe exerceant. In meis his interim ſi quid praeſtitum ſit, quod vel Theologiae ſacrae candidatis vel literaturae humanioris ſtudioſis vel aliis etiam quibuscunque uſui eſſe poterit, laboris in eis ſuſcepti inſumtique merces ampla ſatis futura eſt. Si quid autem vel iſtic vel in Opere toto (quod eveniſſe ſaepenumero, ſuſpicor ipſe) humanitus admiſſum occurrerit, quod notam ſequiorem ſeverioremque mereri videbitur, Lectorem humanum rogatum pervelim, ut ne ſtricto jure agere volupe ſit, ſed [d]) ſortis memor humanae humanitatisque (prout in Schola loqui amant) ſuae quoque ſibi conſcius, utpote qui [e]) *homo cum ſit, humani nihil a ſe alienum* cenſere aut ſentire debeat, pro humanitate, qua ingenita, qua inſita, humaniter ignoſcat. Iſtam enimvero *diſſertatiunculam* mente ratione non una minus valida, oculo a ſenio caligante a lema lippiente, manu tum a frigore (cum nec rigens ignem propinquiorem ſuſtineam; quod norunt probe, qui me familiariter habent), quam a morbo tremúla, (cum ad manum amanuenſis nullus exiſteret) non tam concinnabam, quam conſarcinabam, conſcribillabam magis, quam conſcribebam, in agri Surrejenſis pago Urbi natali adſito Rotherienſi, menſe Januario, hyeme ſae-

d) Τὸ μηδὲν ἁμαρτεῖν, ὄντως ὑπὲρ ἄνθρωπον, καὶ μόνου Θεοῦ. Greg. Naz. Or. 15.

e) *Terent.* Heautontim. I, 1.

ſaeviente, cui et gemina altera f) *aetatis et invaletudinis* (quae g) rarius ſejunctae reperiuntur) acceſſerat; Anno a Virginis Θεοφόρου καὶ Θεοτόκου conceptu ſalutifero (ſecundum computandi ritum vulgo receptum) Milleſimo ſexcenteſimo quinquageſimo primo; Aetatis propriae non tam currentis, quam decurrentis et devergentis ſeptuageſimo octavo.

f) Χειμῶνα τοῦ βίου ſenectutem dixere *Pythagoras* ap. *Laërt.* l. VIII. *Ariſtoteles* in Chriis, Eratoſthenes et Patrocles apud *Stob.* tom. II. tit. 117.

g) — πῶς ἔχει, Μηδέποτ' ἐρώτα τοῦτ' ἐπὰν γέροντ' ἴδῃς ἢ γραῦν τιν'· ἴσθι δ' εὐθὺς, ὅτι κακῶς ἔχει. *Philem.* ap. *Stob.* et *Maxim.* Collectan. c. 41. Τὸ γῆρᾶς ἐστιν αὐτὸ νόσημα. *Apollodor. Senectus ipſa morbus eſt. Terent.* Phorm. IV, 1. *Senec.* ad illud Virgil. ex Georg. l. III.: „*ſubeunt morbi triſtisque ſenectus:*„ *morbos et ſenectutem una ponit; non immerito: ſenectus enim inſanabilis morbus eſt.* Ep. 108.

DE

DE
MARCO VERO AURELIO ANTONINO
IMPERATORE
ELOGIA ET JUDICIA
A TH. GATAKERO COLLECTA.

Suidas in Μάρκος. Μάρκος ὁ καὶ Ἀντωνῖνος βασιλεὺς Ῥωμαίων, ὁ ἐπαινετὸς κατὰ πάντα Φιλόσοφος. ἀκροατὴς μὲν καὶ ἄλλων γενόμενος· ὕστερον δὲ διήκουσε καὶ Σέξτου κ. τ. λ. [Hoc teſtimonium ex *Philoſtrato* in Vita Herodis deſumtum, quod poſt ſequitur, recte monuit *Caſaubonus*. In fine tamen inter alia numeri XII. librorum mentionem facit *Suidas*. V. infra Teſtimonia de hoc Scripto.]

Idem [ibidem]. Μάρκος, βασιλεὺς Ῥωμαίων, ὃν ἐκπλήττεσθαι σιωπῇ μᾶλλον, ἢ ἐπαινεῖν ῥᾴδιον - - ἐκ πρώτης γὰρ ἥδη τῆς ἡλικίας εὐσταθῆ τε καὶ ἡσύχιον βίον ὑποστησάμενος οὔτε κατὰ δέος οὔτε καθ' ἡδονὴν τραπεὶς τὸ πρόσωπον ὤφθη πώποτε. ἐπαινεῖ δὲ τῶν φιλοσόφων τοὺς ἀπὸ τῆς στοᾶς· καὶ ἦν ἄρα ἐκείνων μιμητὴς, οὐ μόνον κατὰ τὴν τῶν διαιτημάτων ἐπιτήδευσιν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν τῶν μαθημάτων σύλληψιν -- τόν τε γοῦν ἰδιώτην βίον ἐν ἰσηγορίᾳ πολλοῖς Ῥωμαίοις ἐβίω, οὐδὲν τῇ εἰσποιήσει τοῦ γένους ἀλλοιωθείς· καὶ ἐπεὶ παρῆλθεν εἰς τὴν ἡγεμονίαν, κατὰ μοναρχίαν ἐξηγούμενος καὶ τὴν ἄκραν δυναστείαν καρπούμενος πρὸς οὐδεμίαν ἀλαζονείαν ὑπήχθη πώποτε· ἀλλ' ἦν ἐλεύθε-

ρος

ρος καὶ δαψιλὴς ἐν τοῖς εὐεργετήμασι, ἀγαθὸς καὶ μέτριος ἐν τοῖς τῶν ἐθνῶν διοικήσεσι. [Hoc Suidae Teſtimonium Caſaubono videtur μετάφρασις ſ. παράφρασις potius cap. VI. et VII. l. VIII. [Tſchuck. c. XI. ſq.] Eutropii, auctore fortaſſe Capitone. *Paeanii* enim non eſſe μετάφρασιν, adfirmare poſſum. Poſtquam haec ſcripſeram, didici ex Nota *Tſchuckii* ad *Eutrop.* l. I. Jo. Antiochenum eadem verba ex eadem antiqua Eutropii Interpretatione Graeca repetiiſſe.]

Idem [ibidem]. Μάρκος· βασιλεὺς Ῥωμαίων ὁ εὐσεβὴς ἐπικληθείς· οὗτος εἶχε μὲν καὶ τὰς ἄλλας ἀρετὰς ἁπάσας· καὶ ἄριστα δὴ ἁπάντων τῶν ἐν κράτει γινομένων τινι ἦρξε· πλεῖστον δὲ ἐν εὐεργεσίᾳ διῆγεν· -- αὐτὸς μὲν γὰρ πάντων μὲν ἁμαρτημάτων ἀπείχετο· τὰ δὲ τῶν ἄλλων ἁμαρτήματα, καὶ μάλιστα τῆς γυναικὸς, ἔφερε, καὶ οὔτε ἐπολυπραγμόνει οὔτε ἐκόλαζεν· ἀλλ' εἰ μέν τις χρηστόν τι ἔπραττεν, ἐπῄνει καὶ ἐχρῆτο ἐς ἐκεῖνο αὐτῷ· τῶν δὲ ἑτέρων οὐ προσεποιεῖτο· λέγων ὅτι ποιῆσαι μέν τινι ἀνθρώπους, ὁποίους βούλεται ἔχειν, ἀδύνατόν ἐστι· τοῖς δὲ δὴ οὖσι προσήκει ἐς ὅ,τι ἄν τις αὐτῶν τῷ κοινῷ χρήσιμος ᾖ, χρῆσθαι. ἔτη γὰρ πεντήκοντα καὶ μῆνας δέκα ἡμέρας τε ιʹ ζήσας καὶ ιθʹ ἔτη ἡμέρας τε ιαʹ αὐταρχήσας ὅμοιος διὰ πάντων ἐγένετο καὶ ἐν οὐδενὶ ἠλλοιώθη· ἀγαθὸς δὲ ἦν καὶ οὐδὲν προσποιητὸν εἶχε. πάμπολλα γὰρ καὶ ὑπὸ παιδείας ὠφελήθη ἐν τοῖς ῥητορικοῖς λόγοις καὶ Φιλοσοφίας ἀσκηθείς· -- πλεῖστον δὲ ὅμως ὑπὸ τῆς Φύσεως ἐξήρθη. λέγει καὶ ἄλλους μυρίους ἐπαίνους εἰς αὐτὸν ὁ Δίων. [Hoc Teſtimonium

nium ex Dione Caſſio a *Suida* in Lexicon ſuum eſſe translatum, ex Dionis, qui ſequitur, loco apparebit, quod recte obſervavit *Mer. Caſaubonus*, qui etiam haud ſine veri ſpecie opinabatur, verba ὁ εὐσεβὴς ἐπικληθείς, quae a Dione Caſſio abſunt, nec huc pertinent, ad marginem Suidae a ſciolo quodam adjecta, qui quum alia eſſent de Antonino noſtro teſtimonia, hoc falſo attribuerit Antonino Pio.]

Dio Caſſius Hiſt. Rom. l. LXXI. [c. 34. 35. pag. 1198. ſeq. Ed. *Reimari*] ex Joannis Xiphilini Epitome. Ὁ μὲν Μάρκος ἄριστα δὴ πάντων τῶν ἐν κράτει τινὶ γενομένων ἄρξας οὕτως μετήλλαξεν· εἶχε μὲν γὰρ καὶ τὰς ἄλλας ἀρετὰς, πλεῖστον δὲ ἐν εὐεργεσίᾳ διῆγεν· -- αὐτὸς μὲν γὰρ ἁπάντων τῶν ἁμαρτημάτων ἀπείχετο. [καὶ οὔτε ἑκὼν οὔτε ἀκὼν ἐπλημμέλει·] τὰ δὲ δὴ τῶν ἄλλων ἁμαρτήματα καὶ μάλιστα τὰ τῆς γυναικὸς ἤνεγκε καὶ οὔτε ἐπολυπραγμόνει, οὔτε ἐκόλαζε· καὶ εἴ μέν τις χρηστόν τι ἔπραττεν, ἐπῄνει καὶ ἐχρῆτο εἰς ἐκεῖνο αὐτῷ, τῶν δὲ ἑτέρων οὐ προσεποιεῖτο· -- καὶ ὅτι οὐ προσποιητῶς, ἀλλ' ἐξ ἀρετῆς, πάντα ἔπραττε, πρόδηλον· ἔτη γὰρ ὀκτὼ καὶ πεντήκοντα καὶ μῆνας δέκα ἡμέρας τε εἴκοσι καὶ δύο ζήσας καὶ ἐν τούτοις τῷ τε πρὶν Ἀντωνίνῳ στυγνὸν χρόνον ὑπάρξας, καὶ αὐτὸς ἐννέα καὶ δέκα ἔτη καὶ ἕνδεκα ἡμέρας αὐταρχήσας, ὅμοιος διὰ πάντων ἐγένετο καὶ ἐν οὐδενὶ ἀλλοιώθη. οὕτως ὡς ἀληθῶς ἀγαθὸς ἀνὴρ ἦν καὶ οὐδὲν προσποιητὸν εἶχε· πάμπολλα μὲν γὰρ καὶ ὑπὸ παιδείας ὠφελήθη, ἔν τε τοῖς ῥητορικοῖς, ἔν τε τοῖς ἐκ φιλοσοφίας ἀσκηθείς· -- πλεῖστον δὲ ὅμως ὑπὸ τῆς φύ-

σεως

σεως ἐξήρθη· καὶ γὰρ πρὶν ἐκείνοις ὁμιλῆσαι ἰσχυρῶς πρὸς ἀρετὴν ὥρμητο. τοῖς τε γὰρ συγγενέσι πᾶσι, πολλοῖς καὶ δυνατοῖς πλουσίοις τε οὖσιν, οὕτω τι ἔτι παῖς ὢν ἤρεσεν, ὥςθ' ὑπὸ πάντων [αὐτῶν addit Ed. *Reimari*] ἀγαπηθῆναι· καὶ διὰ τοῦτο ὑπὸ τοῦ Ἀδριανοῦ, ὅτι μάλιστα εἰς τὸ γένος ποιηθεὶς οὐχ ὑπερεφρόνησεν. -- Ἑλληνικῶν τε καὶ Λατίνων ῥητορικῶν τε καὶ Φιλοσόφων λόγων --- ἀεὶ διεπίμπλατο.

Herodianus Hiſtor. l. I. [Cap. II. p. 43. ſqq. Edit. *Irmiſch.*] Τῷ βασιλεύοντι Μάρκῳ — ἀρετῆς μὲν πάσης ἔμελεν αὐτῷ· λόγων τε ἀρχαιότητος ἦν ἐραστὴς, ὡς μηδενὸς μήτε Ῥωμαίων μήτε Ἑλλήνων ἀπολείπεσθαι· δηλοῖ δὲ, ὅσα καὶ εἰς ἡμᾶς ἦλθεν, ἢ λεχθέντα πρὸς αὐτοῦ, ἢ γραφέντα· παρεῖχε δὲ καὶ τοῖς ἀρχομένοις ἑαυτὸν ἐπιεικῆ καὶ μέτριον βασιλέα, τοὺς δὲ [τε] προσιόντας δεξιούμενος, κολύων τε τοὺς περὶ αὐτὸν δορυφόρους, ἀποσοβεῖν τοὺς ἐντυγχάνοντας· μόνος τε βασιλέων Φιλοσοφίαν οὐ λόγοις, οὐδὲ δογμάτων γνώσεσι, σεμνῷ δὲ ἤθει καὶ βίῳ σώφρονι ἐπιστώσατο· πολύ τε πλῆθος ἀνδρῶν σοφῶν ἤνεγκεν ἡ τῶν ἐκείνου καιρῶν Φορά· Φιλεῖ γάρ πως ἀεὶ τὸ ὑπήκοον ζήλῳ τῆς τοῦ ἄρχοντος γνώμης βιοῦν.

Τὰς θυγατέρας ἐν ὥρᾳ γενομένας ἐξέδοτο ἀνδράσι τῆς συγκλήτου βουλῆς ἀρίστοις, οὐ τοὺς γένους μακραῖς διαδοχαῖς εὐπατρίδας, οὐδὲ τοὺς πλούτου περιβολαῖς λαμπρούς, κοσμίους δὲ τὸν τρόπον καὶ σώφρονας τὸν βίον γαμβροὺς αὐτῷ γενέσθαι θέλων· ταῦτα γὰρ μόνα ψυχῆς ἴδια καὶ ἀναφαίρετα ἡγεῖτο κτήματα.

Idem

Idem [L. I. cap. 4. p. 130. sqq. Ed. Irmischii]. Τελευτήσαντος δὲ Μάρκου ἐπειδὴ διεφοίτησεν ἡ φήμη, πᾶν τε τὸ παρὸν στρατιωτικὸν καὶ τὸ δημῶδες πλῆθος ὁμοίως πένθει κατείχετο· οὐδέ τις ἦν ἀνθρώπων τῶν ὑπὸ τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν, ὃς ἀδακρυτὶ τοιαύτην ἀγγελίαν ἐδέχετο· πάντες δὲ, ὥσπερ ἐκ μιᾶς φρενῆς, οἱ μὲν πατέρα χρηστὸν, οἱ δὲ ἀγαθὸν βασιλέα, γενναῖον δὲ ἕτεροι στρατηγὸν, οἱ δὲ σώφρονα καὶ κόσμιον ἄρχοντα ἐκάλουν καὶ οὐδεὶς ἐψεύδετο.

Aristides Oratione in Regem. Ἀλλ' ἐμοί γε δοκεῖ τῶν καλῶν εἶναι, ἐν ἑορτῇ καὶ ἐν ἱερομηνίᾳ μεμνῆσθαί τε καὶ λέγειν περὶ τοῦ θείου καὶ φιλανθρώπου βασιλέως· οὐ γὰρ δὴ δέος γε, μὴ ἐπαινεῖν αὐτὸν προελόμενοι, ἔπειτα ἀπορήσωμεν λόγων, ἀλλὰ μὴ τὰ τοιαῦτα ἢ τὰ ὑπάρχοντα τῷ βασιλεῖ, ὥστε μηδένα εἰπεῖν ἀξίως ἂν δυνηθῆναι περὶ αὐτῶν· Ἐγὼ δ' οὔτε χρόνου πλῆθος ἱκανὸν, οὔτε λόγον οὐδένα ὁρῶ τοῦ βασιλέως ἄξιον, οὐδὲ ὅστις [ὥς τις forte. *Gat.*] αὐτὸν ἱκανῶς ἐγκωμιάσαι δυνήσεται.

Ἓν μὲν οὖν τοῦτο πρῶτον καὶ μέγιστον ὑπάρχει λέγειν περὶ αὐτοῦ, ὅτι καὶ πρότερον, ἢ καταστῆναι εἰς τὴν ἀρχὴν, ἄξιος τῆς βασιλείας ἦν· --- εἴτε γὰρ φόβῳ τῷ πρὸς αὐτὸν, εἴτε αἰδοῖ τοῦ κρείττονος, εἴτε γνώμῃ τῇ βελτίστῃ καὶ δικαιοτάτῃ συγχωρεῖν οἴονται δεῖν, πῶς οὐκ ἐξ ἁπάντων τούτων φανερὸν, ὅντιν' ἔχρῆν εἶναι τὸν βασιλέα.

Τὸν γὰρ μαθόντα, ἃ χρῆ, καὶ παιδευθέντα, καὶ μηδενὸς τῶν καλῶν ἀμελήσαντα, μηδὲ ἀμαθῆ γενόμενον, ἀλλὰ πᾶσι τοῖς τῆς ἀρετῆς μέρεσι κατακοσμήσαντα τὴν ψυχὴν, εἶκος ἦν πάσης ἔξω γενέσθαι ἁμαρτίας· ταύτην τοίνυν τὴν

παιδείαν καὶ ὁ βασιλεὺς παιδευθείς, καὶ πάντων τῶν καλλίστων μεταςχὼν τῶν μὲν καὶ ἀπὸ Φύσεως ὑπαρξάντων αὐτῷ, τῶν δὲ καὶ ὑπὸ παιδείας γενομένων, οὐ μέσως, οὐδ' ὥςπερ τοῖς ἄλλοις τισίν, ἀλλὰ πρὸς ὑπερβολὴν ἑκάστου, ἦν μὲν μέγα ὄφελος τῇ βασιλείᾳ καὶ πρὶν εἰς ταύτην καταστῆναι. Ἐπεὶ δὲ ἡ [immo ἡ] πάντα διοικοῦσα πρόνοια καὶ διατάττουσα καὶ τοῦτον ἐκάθισεν εἰς τὸν βασίλειον θρόνον, τὸν δικαιότατον καὶ ὁσιώτατον βασιλέων -- ὡς ἂν ἐμπειρότατος βασιλέων καὶ γνώμη προέχων -- οὕτως ἐξηγεῖται καὶ διέπει τὸ τῆς ἀρετῆς ὅπερ χρῆ τρόπον· τὴν εὐσέβειαν μὲν καὶ δικαιοσύνην, ἔτι δὲ σωφροσύνην καὶ ἐγκράτειαν καὶ φρόνησιν καὶ τὴν ἄλλην κοσμῶν γε ἀρετήν. ἤρξατο μὲν γὰρ, ὥςπερ προσήκει, ἀπὸ εὐσεβείας· διεξῆλθε δὲ καὶ διὰ τῶν ἄλλων μερῶν τῆς ἀρετῆς. τίς μὲν γὰρ δικαιοσύνης; τίς δὲ Φιλανθρωπίας; τίς δὲ τῆς ἄλλης ἀρετῆς τοσαῦτα δείγματα καὶ τοιαῦτα, ὅσα καὶ [οἷα] ὁ βασιλεὺς οὗτος ἐξήνεγκε;

Ὁ δ' ἐπέδειξεν, ὅτι καὶ ἰδιώτην ὄντα καὶ βασιλέα οἷόν τε ἐστὶ τὸν αὐτὸν διὰ τέλους εἶναι· τοιοῦτον μὲν πρὸ τῆς βασιλείας παρασχὼν ἑαυτὸν, ὥστε δικαίως ἀξιωθῆναι ταύτης· ἐν δὲ τῇ βασιλείᾳ οὐκ ἐκστὰς ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τῷ αὐτῷ νῷ καὶ τρόπῳ χρώμενος. — Verum videnda [inquit Gatakerus] integra Oratio; quam, ad Commodum deflexione facta, sic claudit: Σὲ δὲ, ὦ παῖ γενναῖε γενναίων, κατ' ἴχνος εἴη βαίνειν τοῦ πατρός· τοῦτο γὰρ ὡς γε ἐν βραχεῖ πλεῖστον εἰρήσθω.

Idem Oratione in Regem. Ὅ γε μὴν νῦν ἄρχων μέγας, οἷον ἀγωνιστὴς καθαρὸς, τοσοῦτον ὑπεραίρει τοὺς πρὸ αὐτοῦ

αὐτοῦ [καὶ] τὸν πατέρα, ὅσον οὐδ' εἰπεῖν ῥᾴδιον, ἑτέρους αὐτὸς ὑπεραίρει. καὶ δὴ φαίη τις ἂν δικαιοσύνην καὶ νόμιμον εἶναι τοῦτο ὡς ἀληθῶς ὅ,τι κρίνειεν οὗτος.

Idem in Panegyrica Cyzicena de Marci imperio. Ἄξιον δὲ καὶ τῆς τύχης ἕνεκα ὑμῖν συνησθῆναι· ἐπεγράψασθε μὲν γὰρ τὸν ἄριστον τῶν εἰς ἐκεῖνον τὸν χρόνον βασιλέων· ἥκει δὲ ὑμῖν τὸ ἔργον πρὸς τέλος ἐν τοῖσδε τοῖς καιροῖς, οἳ τὰ καλῶν αὖ κάλλιστα εἰλήχασι, καὶ ὑπὲρ ὧν δικαιότατον χαριστήριον τοιοῦτον ἑστηκὸς εἴη τοῖς θεοῖς, ἐπειδήπερ οὐ ῥᾴδιον ἦν μεῖζον ἐξευρεῖν.

Στρατηγοὶ μὲν στρατηγοὺς ἤδη ἐν κινδύνοις προείλοντο· καὶ πόλεις ἀλλήλας ἐπὶ καιρῶν παρέλαβον· καὶ βασιλεῖς πρὸς βασιλέας φιλίας καὶ συνθήκας ἐποιήσαντο, καὶ οὗτοι τῆς χρείας ὡς τὰ πολλὰ ἡττηθέντες, καὶ μέχρι τούτου κοινωνίας ἴσμεν γενομένας. Βασιλεὺς δὲ ἑκὼν, βασιλέα δὴ προείλετο ἑαυτῷ τῶν ὅλων, καὶ μόνος τῶν ἐκ τοῦ παντὸς αἰῶνος, οὐκ ἀρχὴν προσλαβεῖν μᾶλλον ἐζήτησε, ἢ βασιλέα προσλαβεῖν ἐπὶ πᾶσι τοῖς οὖσι· ὃ καὶ τῶν εἰς μνήμην ἡκόντων ἐν λόγῳ θαυμαστότατον καὶ πᾶσαν τὴν εὐγένειάν τε καὶ παιδείαν ἔχει συλλαβὸν καὶ οὔτ' ἰδιώτης οὐδεὶς δύναται σιωπᾷν, πόλις τε ἅπασα καὶ γένη ἅπαντα ἀνθρώπων ἐπέπληκται.

Idem Palinodia in Smyrnam reſtauratam. Τοῖς τε πάντα ἀρίστοις βασιλεῦσιν πάσας πόλεις ὑφ' ἑαυτοῖς ἔχουσι τὴν καλλίστην οἰκίσαι φιλοτιμίαν εἶχε· τῇ τε πόλει τὸ διὰ τούτων ἀνεγερθῆναι καὶ τοιούτους ἀρχηγέτας ἐπιγράψασθαι τὴν συμφορὰν εἰς εὐπραξίαν μετέλαβε· πρότερον μὲν γὰρ Θησέα καὶ Ἀλέξανδρον ᾠδομεν· τὸν μὲν τῶν ἐν Ἕλλησιν οἶμαι

φιλανθρωπότατον, τὸν δὲ συμπάντων βασιλέων μάλιστα δὴ θαυμασθέντα τῆς εἰς τοὺς πολέμους τόλμης ἕνεκα· νῦν δ' ἔτι λαμπροτέρους καὶ μείζονας οἰκιστὰς προσελάβομεν· οἷς πᾶσα μὲν γῆ καὶ θάλαττα ὑπήκοος, ἐκ πατέρων τε καὶ ἐξ ὧν αὐτοὶ προσκέκτηνται σοφίας δὲ καὶ δικαιοσύνης καὶ ἀληθείας καὶ χρηστότητος οὐκ ἔλαττον, εἰ μὴ καὶ πλέον, τῆς ἐν τοῖς ὅπλοις ἰσχύος περίεστι.

Philostratus in Vitis Sophistarum l. II. in Philisco. Ἀντωνῖνος δ' ἦν αὐτοκράτωρ ὁ τοῦ Φιλοσόφου παῖς.

Idem in Herode. Ἐσπούδαζε μὲν ὁ αὐτοκράτωρ Μάρκος περὶ Σέξτον τὸν ἐκ Βοιωτίας Φιλόσοφον, θαμίζων αὐτῷ καὶ Φοιτῶν ἐπὶ θύραις· ἄρτι δ' ἥκων εἰς τὴν Ῥώμην ὁ Λούκιος ἤρετο τὸν αὐτοκράτορα προϊόντα, Ποῖ βαδίζει καὶ ἐφ' ὅ,τι; καὶ ὁ Μάρκος, καλὸν, ἔφη, καὶ γηράσκοντι τὸ μανθάνειν· εἶμι δὲ πρὸς Σέξτον τὸν Φιλόσοφον μαθησόμενος ἃ οὔπω οἶδα· καὶ ὁ Λούκιος ἐξάρας τὴν χεῖρα ἐς τὸν οὐρανὸν, ὦ Ζεῦ, ἔφη, ὁ Ῥωμαίων βασιλεὺς γηράσκων ἤδη δέλτον ἐξαψάμενος ἐς διδασκάλου Φοιτᾷ, ὥσπερ οἱ παῖδες· ὁ δὲ ἐμὸς βασιλεὺς Ἀλέξανδρος δύο καὶ τριάκοντα ἐτῶν ἀπέθανεν.

Idem ibidem. Ὁ Μάρκος Φύσει δημοτικώτερος. Quo loco [inquit *Gatakerus*] et Herodem Sophistam qua sapientia Marcus tulerit, refert.

Idem in Theodoto. Προέστη δὲ καὶ τῆς Ἀθηναίων νεότητος πρῶτος ἐπὶ ταῖς ἐκ βασιλέως μυρίαις· καὶ οὐ τοῦτό που λόγον ἄξιον· οὐ γὰρ πάντες οἱ ἐπιβατεύοντες τοῦ θρόνου τούτου λόγου ἄξιοι· ἀλλ' ὅτι τοὺς μὲν Πλατωνείους καὶ τοὺς ἀπὸ τῆς Στοᾶς καὶ τῶν Περιπάτου καὶ αὐτὸν Ἐπίκουρον

κουρον [*Gat.* malebat αὐτοῦ Ἐπικούρου, qua emendatione, si quid video, non opus est] προσέταξεν ὁ Μάρκος τῷ Ἡρώδῃ κρῖναι· τὸν δὲ ἄνδρα τοῦτον ἀπὸ τῆς περὶ αὐτὸν δόξης ἀπέκρινε τοῖς νέοις, ἀγωνιστὴν τῶν πολιτικῶν προσειπὼν λόγων καὶ ῥητορικῆς ὄφελος.

Idem in Hermogene. Ἑρμογένης ιε' ἔτη γεγονὼς ἐφ' οὕτω μέγα προύβη τῆς τῶν σοφιστῶν δόξης, ὡς καὶ Μάρκῳ βασιλεῖ παρασχεῖν ἔρωτα ἀκροάσεως· ἐβάδισε γοῦν ἐπὶ τὴν ἀκρόασιν αὐτοῦ ὁ Μάρκος· καὶ ἤσθη μὲν διαλεγομένου, ἐθαύμαζε δὲ σχεδιάζοντος, δωρεὰς δὲ λαμπρὰς ἔδωκεν.

Idem in Aristide. Οἰκιστὴν δὲ καὶ τὸν Ἀριστείδην τῆς Σμύρνης οὐκ ἀλαζὼν ἔπαινος, ἀλλὰ δικαιότατός τε καὶ ἀληθέστατος· τὴν γὰρ πόλιν ταύτην ἀφανισθεῖσαν ὑπὸ σεισμῶν καὶ χασμάτων, οὕτω τε ὠλοφύρατο πρὸς τὸν Μάρκον, ὡς τῇ μὲν ἄλλῃ μονῳδίᾳ, θαμὰ ἐπιστενάξαι τὸν βασιλέα, ἐπὶ δὲ τῷ, ζέφυροι ἐρήμην αὐτὴν καταπνέουσι, καὶ δάκρυα τῷ βιβλίῳ ἐπιστάξαι· -- Καὶ οὐ φημὶ ταῦτα ὡς οὐχὶ καὶ τοῦ βασιλέως ἀνοικίσαντος ἂν τὴν ἀπολωλυῖαν πόλιν, ἣν οὖσαν ἐθαύμασεν· ἀλλ' ὅτι αἱ βασίλειοί τε καὶ θεσπέσιοι φύσεις, ἢν προσεγείρῃ αὐτὰς ξυμβολία καὶ λόγος, ἀναλάμπουσι μᾶλλον καὶ πρὸς τὸ ποιεῖν εὖ ξὺν ὁρμῇ φέρονται. Eundem [addit *Gatakerus*] quam familiariter Marcus habuerit, ibidem vide.

Idem in Adriano. Κατὰ δὲ τοὺς χρόνους, οὓς ὁ αὐτοκράτωρ Μάρκος Ἀθήναζε ὑπὲρ μυστηρίων ἐστάλη, ἐκράτει μὲν ἤδη τοῦ τῶν σοφιστῶν θρόνου ὁ ἀνὴρ οὗτος· ἐν μέρει δὲ ὁ Μάρκος τῆς τῶν Ἀθηνῶν ἱστορίας [ἐτίθει] μηδὲ τὴν

τὴν ἐκείνου σοφίαν ἀγνοῆσαι· καὶ γὰρ δὴ ἐπέταξεν αὐτὸν τοῖς νέοις, οὐκ ἀκροάσει βασανίσας, ἀλλὰ ξυνθέμενος τῇ περὶ αὐτοῦ φήμῃ. - - - ἀγασθεὶς αὐτὸν ὁ αὐτοκράτωρ ἐπὶ μέγα ἦρε δωρεαῖς τε καὶ δώροις· καλῶ δὲ δωρεὰς μὲν τάς τε σιτίσεις καὶ τὰς προεδρίας καὶ τὰς ἀτελείας καὶ τὸ ἱερῶσθαι καὶ ὅσα ἄλλα λαμπρύνει ἄνδρας· δῶρα δὲ χρυσὸν, ἀργύριον, ἵππους, ἀνδράποδα καὶ ὅσα ἑρμηνεύειν πλοῦτον, ὧν αὐτόν τε ἀνέπλησε καὶ γένους τοῦ ἐκείνου πάντας.

Galenus de Theriaca ad Piſonem. Τὸν θεῖον Μάρκον καὶ ἡμεῖς οἴδαμεν ἐνθέσμως ποτὲ βασιλεύοντα καὶ ἀκριβῶς ἑαυτοῦ διὰ τὴν σύνεσιν τῇ συγκράσει τοῦ σώματος παρακολουθήσαντα.

Idem de libris ſuis. Ἐπορεύθην μὲν ἐξ ἀνάγκης· ἐλπίζων δὲ τεύξεσθαι παραιτήσεως· ἤκουον γὰρ εἶναι τὸν ἕτερον αὐτῶν τὸν πρεσβύτερον εὐγνώμονά τε καὶ μέτριον, ἥμερόν τε καὶ πρᾷον, ὃς ἐκαλεῖτο μὲν ἀρχῆς Βῆρος κ. τ. λ.

Idem Libro περὶ τοῦ προγινώσκειν. Χρηστόν τε ὄντα καὶ φιλάνθρωπον αὐτὸν ἐδυνήθην πεῖσαι καταλείπειν με ἐν τῇ Ῥώμῃ.

Marcellus in Regillae Epitaph. Καὶ βασιλεὺς Διὶ πατρὶ φυὴν καὶ μῆτιν ὅμοιος.

Athenaeus Dipnoſoph. l. I. [*c. 2. p. 2. Caſ.*] Ὁ πάντ' ἄριστος βασιλεὺς Μάρκος.

Zoſimus Hiſtoriar. l. I. [*c. VII. p. 13. ed. Reitem.*] Ἐντεῦθεν ἄνδρες ἀγαθοὶ ἡγεμονίαν παραλαβόντες Νερούας τε καὶ Τραϊανὸς καὶ μετὰ τοῦτον Ἀδριανὸς ὅ τε εὐσεβὴς Ἀντωνῖνος καὶ ἡ τῶν ἀδελφῶν συνωρὶς Βῆρος καὶ Λούκιος πολλὰ τῶν

τῶν λελωβημένων ἠξίωσαι διορθώσεως· καὶ οὐ μόνον, ἅπερ εἶχον ἀπολωλοκότες οἱ πρὸ αὐτῶν, ἀνεκτήσαντο, ἀλλὰ καί τινα τῶν οὐκ ὄντων προσέθεσαν.

Julianus in Symposio. Ἔδοξε δὲ οὖν ὁ Μάρκος τά τε ἄλλα θαυμάσιός τις εἶναι καὶ σοφὸς διαφερόντως, ἅ τε οἶμαι διαγινώσκων, Λέγειν θ' ὅπου χρὴ, καὶ σιγᾷν, ὅπῃ καλόν.

Justinianus in Novellam tit. 22. Τοῦτο δὲ εὖ μὲν ἀρξάμενος καὶ Φιλοσοφώτατος ἐθέσπισε Μάρκος.

Idem ibid. tit. 108. Ὁ Φιλόσοφος ἐν βασιλεῦσι Μάρκος.

Lucius apud Justinum [*Martyrem*] *Apologia I.* [*p.* 33. *l.* 43. *sqq. Ed. Sylburg.*] Οὐ πρέποντα εὐσεβεῖ αὐτοκράτορι οὐδὲ Φιλοσόφου Καίσαρος παιδὶ οὐδὲ τῇ ἱερᾷ συγκλήτῳ κρίνεις, ὦ Οὔρβικε.

Justinus Apologia II. ad Hadrianum, Antoninum Pium, Marcum, Lucium [pag. 41. l. 30 sqq. Ed. *Sylb.*]. Εὐσεβεῖς καὶ Φιλόσοφοι καὶ Φύλακες δικαιοσύνης καὶ ἐρασταὶ παιδείας ἀκούετε πανταχοῦ.

Melito Libro ad Imperatorem ap. Euseb. Hist. Eccl. IV, c. 26. [*p.* 243. *Ed. Stroth.*] Σὲ δὲ καὶ μᾶλλον περὶ τούτων τὴν αὐτὴν ἐκείνοις ἔχοντα γνώμην καὶ πολύ γε Φιλανθρωποτέραν καὶ Φιλοσοφοτέραν πεπείσμεθα πάντα πράσσειν ὅσα σου δεόμεθα.

Athenagoras in Legatione pro Christianis ad M. Antoninum et Commodum. Αὐτοκράτορσι Μάρκῳ Αὐρηλίῳ καὶ Λουκίῳ Αὐρηλίῳ Κομμόδῳ, Ἀρμενιακοῖς, Σαρματικοῖς, τὸ δὲ μέγιστον Φιλοσόφοις· τὸ πρᾶον ὑμῶν καὶ ἥμερον καὶ τὸ πρὸς ἅπαντα εἰρηνικὸν καὶ Φιλάνθρωπον θαυμάζοντες οἱ μὲν καθ'

ἕνα ἰσονομοῦνται· αἱ δὲ πόλεις πρὸς ἀξίαν τῆς ἴσης μετέχουσι τιμῆς· καὶ ἡ σύμπασα οἰκουμένη ὑμετέρᾳ συνέσει βαθείας εἰρήνης ἀπολαύουσιν. -- τί δαὶ δεῖ πρὸς ὑμᾶς πάντα λόγον νενικηκότας ἢ ποιητὰς μνημονεύειν ἢ καὶ ἑτέρας δόξας ἐξετάζειν;

Ἴστε δὲ καὶ ὑμεῖς ταῦτα ἀξιολογώτερον, ὡς ἂν ἐν πᾶσι καὶ ὑπὲρ πάντας τοῖς παλαιοῖς συγγινόμενοι.

Οἶδα γὰρ, ὅτι ὅσον συνέσει καὶ ἰσχύει τῆς βασιλείας πάντων ὑπερέχετε, τοσοῦτον καὶ τὸ πᾶσαν παιδείαν ἀκριβοῦν πάντων κρατεῖτε· οὕτω καθ' ἕκαστον παιδείας μέρος κατορθοῦντες, ὡς οὐδὲ οἱ ἓν αὐτῆς μόριον ἀποτεμνόμενοι.

Ὑμεῖς δὲ, ὦ πάντα ἐν πᾶσι φύσει καὶ παιδείᾳ χρηστοὶ καὶ μέτριοι καὶ φιλάνθρωποι καὶ τῆς βασιλείας ἄξιοι.

Jo. Zonaras Annal. tomo II. Ἦν μὲν ὁ Μάρκος ἀσθενὴς τὸ σαρκίον, ἐσχόλασε δὲ τοῖς λόγοις οὕτως, ὥστε καὶ αὐτοκράτωρ γενόμενος οὐκ ἠδεῖτο ἐς διδασκάλου φοιτᾶν, ἀλλὰ Σίξτῳ [Σέξτῳ] συνεφιλοσόφει τῷ Βοιώτῳ καὶ Ἑρμογένει τῷ ῥήτορι συνωμίλησε, μᾶλλον δὲ ἀντεποιεῖτε τῶν Στοϊκῶν.

Οὕτω δὲ καὶ σωφρόνως καὶ ἐγκρατῶς ἦρχεν, ὥστε καὶ ἐν τηλικούτοις πολέμοις μήτε τι θωπευτικὸν πρὸς τοὺς στρατιώτας εἰπεῖν, μήτε τι φόβῳ ποιῆσαι.

Ὅτε δὲ μὴ πολέμοις ἦν σχολάζων, ἐδίκαζε καὶ τοῖς ῥήτορσι πρὸς ὕδωρ λέγουσι πλεῖον ἐγχεῖσθαι τὸ ὕδωρ ἐκέλευον, ἵν' ἔχοι πάντοθεν τὸ δίκαιον ἀκριβοῦν· ἦν δὲ καὶ φιλόπονος, ὡς καὶ νυκτὸς δικάζειν· καὶ οὐδὲν ἐν παρέργῳ οὔτ' ἐποίει οὔτ' ἔγραφεν οὔτ' ἔλεγε, μὴ δεῖν νομίζων τὸν αὐτοκράτορα ἐν παρέργῳ πράττειν μηδὲ τυλάχιστον· καὶ ταῦτα σώματος τυχὼν ἀσθενοῦς.

Ἄρι-

Ἄριστα οὖν ἄρξας μετήλλαξεν· -- ἦν γὰρ καὶ φύσει ἀγαθὸς ἀνὴρ, πλεῖστα δὲ ὑπὸ παιδείας βελτίων ἐγένετο· οὐ μέντοι ἀξίως τῆς ἀρετῆς εὐδαιμόνησεν· ἐντεῦθεν δὲ μᾶλλον θαυμάσειεν ἄν τις αὐτὸν, ὅτι ἀλληλοκότοις καὶ ἐξαισίοις χρησάμενος πράγμασιν αὐτός τε περιεγένετο καὶ τὴν ἀρχὴν διεσώσατο.

Conſtantinus Manaſſes in Annalibus:

Οὗτος ἐν πάσῃ τέθραπτο σοφίᾳ καὶ παιδεύσει·
Καὶ χάρισι τῆς ἀρετῆς κατάκομος ὑπῆρχε·
Καὶ πάσαις κατηγλάϊστο τῶν ἀρετῶν ἰδέαις·
Διὸ καὶ προσεφέρετο πᾶσι σοφοῖς ἐντίμως,
Καὶ συνεχέσιν ἥρδευε ταῖς μεγαλοδωρίαις.

Hadrianus apud Jul. Capitolinum in Marco [c. I. p. m. 290.]. Ab Adriano Annius *Veriſſimus* vocatus eſt. *Ad quem locum Iſ. Caſaubonus:* Ante dicebatur *Annius Verus.* Hadrianus juſſit dici *Annium Veriſſimum.* Quare? Πρὸς τὴν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ ῥήματος ἔννοιαν [κομψευόμενος], inquit Dio [LXIX, 21.], h. e. quod eſſet veritatis amantiſſimus et tenaciſſimus; magnum rectae indolis argumentum et animi vere generoſi.

Jul. Capitolinus in Marco [c. I. p. m. 286.]. Marco Antonino in omni vita philoſophanti viro, et qui ſanctitate vitae omnibus principibus antecellit etc. [Ibid. c. 16. p. m. 351.] Erat enim ipſe tantae tranquillitatis, ut vultum nunquam mutaverit moerore vel gaudio: Phi-

loſophiae deditus Stoicae, quam et per optimos quosque magiſtros acceperat et undique ipſe collegerat.

[*Ibid. c.* 12. *p. m.* 336.] Quamvis eſſet conſtans, erat etiam verecundus; [*Ibid. c.* 4. *p. m.* 307.] frugi erat ſine contumacia, verecundus ſine ignavia, ſine triſtitia gravis.

[*Ibid. c.* 8. *p. m.* 320. *de M. Antonino et Luc. Vero.*] Adepti imperium ita civiliter ſe ambo egerunt, ut lenitatem Pii nemo deſideraret.

[*Ibid. c. eodem pag. ſeq.*] Dabat ſe Marcus totum et philoſophiae, amorem civium affectans.

[*Ibid. c.* 12. *p. m.* 335.] Cum populo — non aliter egit, quam eſt actum ſub civitate libera. Fuitque per omnia moderatiſſimus in hominibus deterrendis a malo, invitandis ad bona, remunerandis copia, indulgentia liberandis: fecitque ex malis bonos, ex bonis optimos.

[*Ibid. c.* 18. *p. m.* 358.] Quum igitur in amore omnium imperaſſet, atque ab aliis modo frater, modo pater, modo filius, ut cujusque aetas ſinebat, et diceretur et amaretur, octavo decimo anno imperii ſui, ſexageſimo et primo vitae, diem ultimum clauſit. Tantusque illius amor eo die regii funeris claruit, ut nemo illum plangendum cenſuerit, certis omnibus, quod a Diis commodatus ad Deos rediſſet. Denique priusquam funus conderetur, ut plerique dicunt, (quod nunquam antea factum fuerat, neque poſtea,) ſenatus populusque, non diviſis locis, ſed in una ſede propitium Deum dixit. Hic

ſane

ſane vir tantus et talis, ac Diis vita et morte conjunctus etc.

[Opinatus ſum, e lectorum plurimorum utilitate fore, omiſſis poſtea ſeriorum Scriptorum, quae Gatakerus collegit, teſtimoniis, h. l. ex *Irmiſchii* V. D. Excurſu ad Herodiani hiſtor. l. I. c. 2. §. 1. deſcribere eum locum, in quo Viri Doctiſſimi diligentia ſingula Capitolini loca indicavit, in quibus de ſingulis Antonini noſtri virtutibus ſermo eſt. „De Marci virtutibus, inquit *Irmiſch*, cum Capitolinus omnia ſine ordine poſuerit: placet ea digerere in certa quaedam capita et quaſi claſſes. Igitur ille Marcum ab hac parte laudavit primo univerſe T. I. p. 286. 350. 358. 363., deinde ut plures ejus virtutes ſimul memoraret, p. 307. et 336., denique ut ſingulas virtutes aliquas afferret; quarum genera facimus haec, primo ut Marcus curarit, quae pertinerent ad religionem et res ſacras p. 340. 369. 393. et ludos p. 368., tum ut fuerit tolerans p. 293. 373., excelſus in luctu p. 367. ſq., diligens in re familiari p. 309., parcus ibid. et p. 394., tamen ſine avaritia p. 331. 336. 402., famae ſtudioſus p. 314. 365., non avidus gloriae p. 326. aut titulorum p. 325. 337., laboris amantiſſimus p. 298. 324. 329., etiam inter ſpectacula p. 346., etiam in luctu p. 368., porro his officiis erga ſe ut et addiderit reliqua adverſus alios, ante imperium quidem fidem in magiſtratu p. 303., modeſtiam in imperio ſuſcipiendo p. 307., item in eo adminiſtrando p. 314, regni ſocius bonus p. 316 ſq., 322 ſq., 345 ſq., poſtquam ſolus imperium adeptus, multo melior p. 350. 364., comis erga omnes p. 307., lenis bonusque erga ſenatum p. 328. 336. 387. 392., item erga cives p. 320 ſq. 335. 352., item erga inimicos p. 335. 373. 401., item in puniendis aliorum peccatis p. 336. 381 ſq., aut iisdem celandis p. 346. 390., item erga ſtultos p. 342., in regni negotiis aſſiduus p. 324., etiam cum moleſtia p. 329., nec ſibi ſapiens ſolus p. 372 ſq., juris antiqui tenax p. 334., in judiciaria re diligentiſſimus p. 330., in jure dicundo cautus p. 334. et aequiſſimus p. 382., ſuffragatoribus non cito credens p. 404., curioſus etiam minutarum

rum rerum, ut viarum et itinerum p. 332., civium amans p. 321., eorumque vitae p. 337., et deliciarum p. 378., et ſelicitatis, in ſumtibus publicis cavendis p. 330. 332. 354. 370. 377. 394. 401., in vectigalibus recte exigendis p. 334., aut remittendis p. 377., in alimentis publicis praebendis p. 331., in re frumentaria curanda p. 332., in juridicis dandis ibid., et legibus multis bonisque p. 328. 330. 333. 340. 374. 379. 394., dux belli providus p. 325. 364. 369 ſq., ſtrenuus p. 372. 374., felix p. 325. 343. 354. 372., clemens tamen et aequus in hoſtes p. 382. 387. 389. 390., denique pius erga parentes p. 309. 314. 315. 320. 403., item pater liberis p. 348. 354. 363. 365. 377. 394., ſed infelix idem pater p. 358. 395 ſqq., liberalis porro erga affines p. 303. 315. 326. 346. 348. 365., item erga cives p. 317. 327. 331. 342. 377.]

Vulcatius Gallicanus in Avidio Caſſio [*c.* 3. *p. m.* 448.]. Antoninum hoc nomine, [Dialogiſtae nimirum] ſignificans; qui tantum enituit in philoſophia, ut iturus ad bellum Marcomannicum, timentibus cunctis, ne quid fatale proveniret, rogatus ſit, non adulatione, ſed ſerio, ut philoſophiae praecepta ederet: nec ille timuit [Caſaub. malebat: renuit], ſed per ordinem paraeneſεων, id eſt, praeceptionum, per triduum diſputavit.

Avidius Caſſius apud eundem Vulcatium [*in Avid. Caſſ. c.* 13. *ſ. ult. p. m.* 470.] *ex Epiſtola* [*Avidii Caſſii*] *ad generum ſuum.* Marcus homo ſane optimus: qui dum clemens dici cupit, eos patitur vivere, quorum ipſe non probat vitam. - - Marcus Antoninus philoſophatur et quaerit de clementia [*Salmaſ.* conjiciebat: elementis] et de animis et de honeſto ac juſto, nec ſentit pro republica.

Jul. Capitolinus in Opilio Macrino [*c. 7. p. m.* 757.] — Verſus exſtant cujusdam poetae, quibus oſtenditur, Antonini nomen coepiſſe a Pio et paullatim per Antoninos usque ad ſordes ultimas perveniſſe: ſiquidem ſolus Marcus nomen illud ſanctum vitae genere auxiſſe videtur, Verus autem degeniaſſe etc.

S. Aurelius Victor in Breviar. [*c. XVI.*] — Iſte virtutum omnium coeleſtisque ingenii exſtitit, aerumnisque publicis quaſi defenſor objectus eſt. Etenim niſi ad illa tempora natus eſſet, profecto quaſi uno lapſu ruiſſent omnia ſtatus Romani. - - A principio vitae tranquilliſſimus, adeo ut ab infantia [vultum] nec ex gaudio, nec ex moerore mutaverit: Philoſophiae ſtudens literarum Graecarum peritiſſimus. - - Quod de Romulo aegre creditum eſt, omnes pari ſenſu praeſumſerunt, Marcum coelo receptum eſſe.

Eutropii Breviar. Hiſt. Rom. l. VIII. [*Cap. IX ſqq. Ed. Tſchuck. aliis C. V ſq.*] Marcus Antoninus — vir, quem mirari facilius quis, quam laudare poſſit. A principio vitae tranquilliſſimus: adeo ut vultum nec ex gaudio, nec ex moerore mutaret. Philoſophiae deditus Stoicae; ipſe etiam non ſolum vitae deditus, ſed etiam eruditione philoſophus. Tantae admirationis adhuc juvenis, ut eum ſucceſſorem paraverit Hadrianus relinquere. - - Hic cum omnibus Romae aequo jure egit, ad nullam inſolentiam elatus imperii faſtigio. - - Cum igitur fortunatam rempublicam et virtute et manſuetudine red-

reddidiſſet, obiit XVIII. imperii anno, vitae LXI, et omnibus certatim adnitentibus, inter divos relatus eſt.

Ael. Spartianus in Severo [*c.* 21. *p.* 635.]. Sed ut omittamus adoptivos, ne nobis Antonini Pius et Marcus, numina reipublicae, occurrant, veniamus ad genitos. Quid Marco felicius fuiſſet, ſi filium non reliquiſſet haeredem?

Idem in Peſcennio Nigro [*c.* 12. *p. m.* 673.]. [Peſcennius Niger] amavit de principibus Auguſtum, Veſpaſianum, Titum, Trajanum, Pium, Marcum; reliquos foemineos vel venenatos vocans.

Flav. Vopiſcus in Caro [*c.* 3. *p.* 779. *Tomi II.*]. [Romana respublica] Domitiani vulnerata immanitate, per Nervam atque Trajanum usque ad Marcum ſolito melior etc.

Idem in Aureliano [*c.* 42. *p.* 528. *T. II.*]. Sed in his [principibus reipublicae Rom.] optimi ipſe Auguſtus, Flavius Veſpaſianus, Titus Coccejus Nervа, divus Trajanus, divus Hadrianus, Pius et Marcus Antonini etc.

Idem in Probo [*c.* 12. *p.* 658. *T. II.*]. [Loquitur Manlius Statiatus] Si recte cogitemus, non nobis Aurelianus, non Alexander, non Antonini, non Trajanus, non Claudius requirendi ſunt etc.

Jul. Capitolinus in Gordianis [*c.* 33. *pag.* 77. *Tom. II.*] *de Gordiano I.* Scripſit praeterea, quemadmodum Virgilius Aeneidos, Statius Achilleidos et multi alii Iliados, ita etiam ille Antoniniados, hoc eſt, Antoninum Pium

Pium et Antoninum Marcum, verſibus diſertiſſimis, libris XXX vitam illorum et bella et publice privatimque geſta perſcribens.

Ael. Lampridius in Antonino Diadumeno [*c.* 7. *p.* 786 *ſq. Tom. I.*] - - ut ſcirent omnes, Antoninos pluris fuiſſe, quam deos: ac trium principum amorem, quo ſapientia, bonitas, pietas conſecrata ſit: [*Salmaſ.* malebat: ob — amorem, quos etc.] in Antonino pietas, in Vero bonitas, in Marco ſapientia.

Idem in Heliogabalo (*c.* 1. *p. m.* 793. *T. I.*] — compenſationem ſibi lector — faciet, quum legerit Auguſtum, Veſpaſianum, Titum, Trajanum, Hadrianum, Pium, Marcum, contra hos prodigioſos tyrannos.

Idem in Alexandro Severo [*c.* 9. *p. m.* 894. *T. I.*]. [Loquitur Alex. Severus] Antoninorum nomen vel jam numen potius quale fuerit, meminit veſtra clementia: ſi pietatem, quid Pio ſanctius? ſi doctrinam, quid Marco prudentius? etc.

Jul. Capitolinus in M. Antonino Philoſ. [*c.* 19. *p. m.* 363.]. Deus usque etiam nunc habetur, ut vobis ipſis, ſacratiſſime imperator Diocletiane, et ſemper viſum eſt et videtur: qui eum inter numina veſtra, non ut caeteros, ſed ſpecialiter veneramini, ac ſaepe dicitis, vos vita et clementia tales eſſe cupere, qualis fuit Marcus, etiamſi philoſophia nec Plato eſſe poſſit, ſi revertatur in vitam.

Aelius

Aelius Lampridius. Quod [Antoninorum nomen] tu, Conſtantine ſacratiſſime, ita veneraris, ut Marcum et Pium inter Conſtantios Claudiosque, velut majores tuos, aureos formaveris, adorans virtutes veterum, tuis moribus congruentes et tibi amicas charasque.

Ammianus Marcellinus Rer. geſtar. l. XXI. Marci illius diſſimilis principis verecundi.

Tertullianus Apolog. cap. 5. Marcus Aurelius graviſſimus Imperator. - - Quales ergo leges iſtae, quas adverſus nos ſoli exſequuntur impii, injuſti, turpes, truces, vani, dementes? quas nullus Pius, nullus Verus impreſſit?

Paulus Oroſius Hiſtor. l. VII. c. 17. Marcus Antoninus graviſſimus ac modeſtiſſimus Imperator.

Jo. Bapt. Egnatius de Rom. princip. lib. I. Quam laeta felixque ſucceſſio optimis, piis, philoſophis, imperatoribus, referendis! nam hic ea ingenii bonitate, hic virtutibus excelluit, ut exemplum deſit: et ea temporum calamitas affuit, ut ſolus aerumnis publicis obſtiterit: niſi enim profuiſſet, majeſtas Romani nominis facile tum concidiſſet. - - Feliciſſimus certe princeps, niſi haeredem Commodum reliquiſſet.

Claudianus de Honorii conſulatu VI. [*v.* 334 *ſq.*]:

Non tantis patriae ſtudiis ad templa vocatus,
Clemens Marce, redis.

Et

Et mox [v. 344.]:

- - - - - - - omne tonantis
Obſequium Marci mores potuere mereri.

Auſonius in Caeſaribus:

Poſt Marco tutela datur, qui ſcita Platonis
Fecit ad imperium, patre Pio melior.

[Caetera, quae hic a Gatakero inſeruntur Teſtimonia ex ſerioris aevi ſcriptoribus, ne lectoribus moleſtiam et taedium crearem, omittenda putavi.]

De hoc Scripto.

Suidas in Μάρκος. Οὗτος ἔγραψε τοῦ ἰδίου βίου διαγωγὴν ἐν βιβλίοις ιβ'.

[*Jo. Tzetzes hiſtor. Chil. VII.* 147. *v.* 6 *ſqq. p.* 186. *Tom. II. Corporis Poetar. Graec. Colon.* 1614. *editi.*

Ὁ Μάρκος αὐτοκράτωρ δὲ τὸν ἄνθρωπον φησί που
Μυξάριον, ἑλκύδριον, παράτριψιν νευρίου
Καὶ τὴν ψυχὴν ὁ αὐτὸς, θνητόψυχος ὑπάρχων,
Ἀναθυμίασιν, φησὶν, αἵματος πεφυκέναι·
Φθείρεσθαι καὶ μὴ μένειν δὲ, τοιουτοτρόπως λέγων·
Εἰ παραμένουσι ψυχαὶ, ἤγουν εἰσὶν ἀφθάρτως
Πῶς ἐξ αἰῶνος ὁ ἀὴρ ταύτας χωρεῖν ἰσχύει;]

Anonymus quidam εἰς βιβλίον Μάρκου, *quod ex vetuſtis membranis exhibuit Cl. Salmaſius ad Vulcatii Caſſium* [*et Anthologiae Graecae Tom. III. p.* 272 *ſq. DLXXVIII. inſeruit celeberr. Brunckius*].

Εἰ λύπης κρατέειν ἐθέλεις,
Τήνδε μάκαιραν ἀναπτύσσων

Βίβλον, ἐπέρχεο ἐνδυκέως,
Ἧς ὑπὸ γνώμην ὀλβίστην
Ῥεῖά κεν ὄψεαι ἐσσομένων,
Ὄντων, ἠδὲ παροιχομένων
Τερπωλήν τε, ἀνίην τε
Καπνοῦ μηδὲν ἀρειοτέρην.

Nicephorus Calliſt. Hiſtor. Eccl. III, 31. [*fine*], *incertum tamen, de hoc, an* [*quod veriſimilius eſt*] *alio libro.* Πλήν γε εἰδέναι χρεὼν, ὡς ὁ Μάρκος Ἀντωνῖνος οὗτος καὶ βιβλίον παιδείας τῷ παιδὶ Μάρκῳ συντάττει πάσης κοσμικῆς ἐμπειρίας καὶ παιδείας μεστόν.

Themiſtius in Philadelpho. Οὐδέ σοι προσδεῖ τῶν Μάρκου παραγγελμάτων, οὐδ' εἴ τι χρηστὸν ὁ δεῖνα τῶν αὐτοκρατόρων ῥῆμα προήκατο.

[Ad Teſtimonia, quibus αὐθεντία librorum Antonini defendi poteſt, referendus quoque eſt *Suidas*, quatenus non ſolum in locis a *Mer. Caſ.* laudatis, quae in Prolegomenis noſtris repetenda putavimus, et in pluribus aliis a nobis partim in Notis, textui ſubjectis, partim in Commentario prolatis. — Porro *Scholiaſtes Dionis Chryſoſtomi*, quod me docuerunt Notae *Caſauboni* ad II, 3. et IV, 3. — Denique *Scholiaſtes Luciani* ad Imag. 10. pro Imagg. 1. Salt. 63., qui hos libros Ἀντωνίνου τὰ ἐς ἑαυτὸν ἠθικὰ vocat.]

Jo. Carion. Chronic. l. III. Exſtat M. Antonini liber de ſe ipſo, qui recens editus eſt: in eo libro ſunt commonefactiones de virtutibus principi neceſſariis, de juſtitia, de beneficentia, de patientia in ferendis injuriis. — *Ibid.* Marcus in libris de vita ſua.

Lilius

Lilius Gyraldus in poetis hiſtor. Dialog. III. Dignus is, [ut inter poetas connumeretur,] Marcus Antoninus, Pius cognomento, Philoſophus: cujus licet verſus non legerim, tantae tamen eruditionis et doctrinae fuit, ut merito cum his laudandus ſit.

Ejus certe librum graece ſcriptum legi: cujus titulus Μάρκου Ἀντωνίνου ἐκ τῶν κατ' ἑαυτὸν, ex quo variam illius et multiplicem ſapientiam facile colligere poſſumus.

Guil. Canterus Nov. Lect. l. VII. c. I. Duodecim conſcripſit de officio ſuo libros; maximae pietatis, humanitatis, temperantiae, aliarum rerum praeclararum teſtes pleniſſimos: et cum quibus multorum philoſophorum operoſa praecepta collata merito ſordere poſſint.

Juſt. Lipſius ad Taciti Annal. l. I. Marcus Antoninus in libris vitae ſuae.

Idem in Saturnal. l. II. c. 24. Antoninus Imperator in Vita ſua.

Iſ. Caſaubon. in Jul. Capitolini Marcum. In primo aureolorum Marci librorum. — Res humanas non ridere, ſed rite ſuo pretio aeſtimare ſolitus hic vir ſapientiſſimus. - - Hoc ille nos docet divinis illis ſuis libris; non enim mihi tempero, quin mellitiſſimi doctoris verba adſcribam.

Idem in Baronii Annal. Exerc. I. §. 10. Multa in hanc ſententiam ſcribit M. Antonin. Imper. in ſuis illis divinis libris.

Idem

Idem in Perſii Satir. 1. Quam ſententiam Imperator Marcus iis, quae de ſe ſcripſit, ſaepe inſeruit.

Ibid. in Sat. 2. Antonin. in III^tio^ eorum, quae de ſe ſcripſit.

Idem in Sat. 3. Spectat eodem ſapientiſſimum Marci praeceptum.

Cl. Salmaſius ad Capitolini Pium. Marcus Antoninus de vita ſua. *Et mox:* Locus Marci Philoſophi inſignis eſt.

Idem ad ejusdem Marcum. Marcus in vita enumerans omnes, per quos aut in literis aut in vita et moribus profecit.

Annotator Lugdunenſis. Marci Philoſophi ſcriptio abſciſſa et horrida eſt, ſed firma et potens, quae ſapit Imperatorem et in qua multa ſilentur, quae ſuppleri oporteat. Utitur vocibus plane ſuis, quas raro apud alios auctores invenias.

Jo. Rualdus in Vit. Plutarch. c. 5. M. Antoninus in primo aureolorum librorum, quos de vita ſua compoſuit.

MARCI ANTONINI
IMPERATORIS
COMMENTARIORUM,
QUOS IPSE SIBI SCRIPSIT,
LIBRI DUODECIM.

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ
ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ
Τῶν εἰς ἑαυτὸν

ΒΙΒΛΙΟΝ α'.

α'. Παρὰ τοῦ πάππου Οὐήρου, τὸ καλόηθες, καὶ ἀόργητον.

β'. Παρὰ τῆς δόξης, καὶ μνήμης, τῆς περὶ τοῦ γεννήσαντος, τὸ αἰδήμον, καὶ ἀρρενικόν.

γ'. Παρὰ τῆς μητρὸς, τὸ θεοσεβὲς, καὶ μεταδοτικόν· καὶ ἐφεκτικὸν οὐ μόνον τοῦ κακοποιεῖν, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐπὶ ἐννοίας γίνεσθαι τοιαύτης. Ἔτι δὲ τὸ λιτὸν κατὰ τὴν δίαιταν, καὶ πόρρω τῆς πλουσιακῆς διαγωγῆς.

δ'. Παρὰ τοῦ προπάππου, τὸ μὴ εἰς δημοσίας διατριβὰς φοιτῆσαι· καὶ τὸ ἀγαθοῖς διδασκάλοις κατ' οἶκον χρήσασθαι·

Ad Librum I.

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝ. τῶν εἰς ἑαυτὸν β. ά.] Ita quidem omnes editiones, quae Tigurinam ſequuntur. In Cod. autem *Vat.*, quem *Vat. A.* nominavi, titulus in initio et hujus et caeterorum librorum deeſt. *Cod. Pariſ.* et *Codd. Florentino-Medicei*, qui excerpta ex hoc opere ſervarunt, ita inſcribuntur: Μάρκου Ἀντωνίνου ἐκ τῶν καθ' ἑαυτόν. *Codd. Vaticani* 2. 3. 4. 5 et 6. teſte *Menagio* hunc titulum prae ſe ferunt: M. A. Ἐκλογαὶ ἐκ τῶν εἰς ἑαυτόν. Dubito tamen, an ita ſe habeat. *Aſſemannius* enim omnino de titulo illo tacet; *Barthius* vero aliique loquuntur de Codd. *Italicis*, qui ἐκ τῶν καθ' ἑαυτὸν inſcribuntur. Nihilominus titulum vulgarem omnium optimum et aptiſſimum judico.

Sect. 1. (*apud Lugdun.* 1. *Caſ.* 1. *p.*)

Sectio 2. (*apud Lugd.* 2. *Caſ.* 1. *p.*)

Ad

MARCI ANTONINI
IMPERATORIS
COMMENTARIORUM, QUOS IPSE SIBI SCRIPSIT,

LIBER PRIMUS.

1. Ab avo meo Vero [accepiſſe agnoſco], honeſtis eſſe moribus et ab iracundia alienis.

2. Exiſtimatione genitoris mei ejusque recordatione ad verecundiam et mores viro dignos [excitatus ſum].

3. A matre [accepi] pietatis erga Deum ſtudium et liberalitatem: nec a malo patrando tantum, ſed cogitando etiam abstinere: tum victus frugalitate, quae ab opulentorum vita et conſuetudine quam longiſſima abscedat, eſſe contentum.

4. A proavo, quod in publicos literarum ludos non commeavi, tum vero domi bonis praeceptoribus uſus ſum

Ad Section. 3. *(ap. Lugd.* 3. *Caſ.* 1. *p.)*

δ ι α γ ω γ ῆ ς] Conſentiunt in eam lectionem omnes libri et ſcripti et editi. *Iſaacus Caſaub.* ad Perſium monuit, ſe malle: ἀγωγῆς, quod proprie de *educatione puerorum* dicitur. Quum vero lectio vulgaris optimum ſenſum praebeat; quidni eam retineamus?

Ad Section. 4. *(ap. Lugd.* 4. *Caſ.* 1. *p.)*

τ ὸ μ ὴ ε ἰ ς δ η μ ο σ ί α ς δ ι α τ ρ ι β ὰ ς φ ο ι τ ῆ σ α ι] In Ed. *Caſ.* et *Oxon.* legitur: τ ὸ μ ὲ ἐ ἰ ς δ η μ ο σ. κ. τ. λ., ſed ex mera *Caſ.* conjectura. *Caſaubonus* enim ductus his Capitolini verbis: *frequentavit et declamatorum ſcholas publicas*, legendum putavit, aut: τ ὸ μ ὲ ν ἐ ἰ ς δ η μ ο σ., aut: τ ὸ μ ὲ ἐ ἰ ς δ η μ ο σ. δ ι α τ ῤ. φ. Verum jam *Dacierius* recte monuit, hunc *Capitolini* locum intelligendum eſſe de Antonino jam adulto et imperium adepto, quod ex *Philoſtrato* in Vita Herodis appareat.

ὅ τ ι

σασθαι· καὶ τὸ γνῶναι, ὅτι εἰς τὰ τοιαῦτα δεῖ ἐκτενῶς ἀναλίσκειν.

ε'. Παρὰ τοῦ τροφέως, τὸ μήτε Πρασιανὸς, μήτε Βενετιανὸς, μήτε παλμουλάριος ἢ σκουτάριος γενέσθαι· καὶ τὸ φερέπονον, καὶ ὀλιγοδεὲς, καὶ αὐτουργικόν· καὶ τὸ ἀπολύπραγμον, καὶ τὸ δυσπρόσδεκτον διαβολῆς.

ς'. Παρὰ Διογνήτου, τὸ ἀκενόσπουδον· καὶ τὸ ἀπιστητικὸν τοῖς ὑπὸ τῶν τερατευομένων, καὶ γοήτων περὶ ἐπῳδῶν, καὶ περὶ δαιμόνων ἀποπομπῆς, καὶ τῶν τοιούτων λεγομένοις· καὶ τὸ μὴ ὀρτυγοτροφεῖν, μηδὲ περὶ τὰ τοιαῦτα ἐπτοῆσθαι· καὶ τὸ ἀνέχεσθαι παῤῥησίας· καὶ τὸ οἰκειωθῆναι φιλοσοφίᾳ· καὶ τὸ ἀκοῦσαι, πρῶτον μὲν Βακχίου, εἶτα Ταυδάσιδος, καὶ Μαρκιανοῦ· καὶ τὸ γράψαι διαλόγους ἐν παιδί·

ὅτι εἰς τὰ τοιαῦτα δεῖ ἐκτενῶς ἀναλ.] Ita recte omnes Editiones. *Patricius Junius* quidem malebat εἰς τοὺς τοιούτους ad διδασκάλους referens; hac autem conjectura haud aegre caremus.

Ad Section. 5. (ap. Lugd. 5. Caſ. 2.)

παρὰ τοῦ τροφέως] Edd. *Glasgov.*, *Woll.*, *Mori* et *De-Jolyana* perperam τροφέος habent.

σκουτάριος] Lectio haud dubie vera, quae et *Cod. Vat.* et *Suidae* auctoritate confirmatur. *Turnebius* quidem in Adverſariis lib. V. c. 10. et *Lipſius* in Saturnalibus l. 2. c. 24. p. m. 115. σεκουτόριος ſ. σεκουτάριος legendum putarunt; verum hac lectione non opus eſſe, jam pluribus oſtendit *Nicol. Loenſis* Miſcellan. l. VII. c. 12.

καὶ αὐτουργικὸν] *Vat. A.* addit articulum καὶ τὸ αὐτουργικὸν, minus recte, ut opinor. τὸ αὐτουργικὸν enim cum praecedentibus ad unum virtutum genus pertinet.

καὶ τὸ δυσπρόσδεκτον] Ita cum Edd. *Caſaub.* (monuit enim in Erratis, ita editurum ſe fuiſſe), *Oxon.*, *Mori* et *De-Jolyana* edere non dubitavi. Ceterae quidem *Xyl.* 1. *Arg. Lugd. Gat. Glasg.* et *Woll.* δυσπρόδεκτον habent, quamquam prius probant. Melius tamen fortaſſe δυσπαράδεκτον legeretur. Judicent peritiores!

Ad

et intellexi nullis in ejusmodi rebus esse parcendum sumtibus.

5. Ab educatore, ne [spectator] Prasianus aut Venetianus; neve parmularius aut scutarius fierem: ut labores tolerarem, parvo contentus essem, operi manus admoverem, negotiis alienis me neutiquam immiscerem; denique ne facile ullam delationem admitterem.

6. Diognetus [me adhortatus est], ne studium in res inanes conferrem, neque iis fidem haberem, quae a praestigiatoribus et impostoribus de incantationibus ac daemonibus averruncandis et aliis ejus generis rebus dicuntur; neque coturnices [ad pugnam] alerem, neque insana rerum istiusmodi admiratione tenerer; ut libere dicta aequo animo ferrem, philosophiae me addicerem et primum quidem Bac-

 chium,

Ad Section. 6. (ap. Lugd. 6. Cas. 3.)

παρὰ Διογνήτου] Apud *Suidam* s. v. ἀκενόσπουδον legitur in Ed. *Froben.* παρὰ Διογνήτῳ perperam.

τὸ ἀπιστητικὸν] Ita recte *Vat. A.* et Edd. omnes praeter *Basil.* (t. Men.) et *Arg.* (quae ex *Bas.* expressa est), quae operarum vitio ἀπιστιτικὸν habent. *Suidas* s. v. ἀκενόσπουδον habet ἐπιστητικὸν, pro quo malebat *Mer. Cas.* in Notis ad version. anglican. ἐπιστατικὸν, quod vero in Ed. graeco-lat. retractavit. Cod. Mstus *Suidae*, qui olim in Bibl. Reg. Paris. servabatur, teste *Menagio*, ut apud Antoninum, ἀπιστητικὸν habet. Mox *Vat. A.* corrupte: τῆς ὑπὸ τῶν τερατ. κ. τ. λ.

ὀρτυγοτροφεῖν] *Suidas*, qui haec verba s. v. ὀρτυγοκόπος laudat, ὀρτυγοκοπεῖν exhibet, sensu fere eodem, de quo plura in Commentario ad h. l. Facile apud *Suidam* ob vocem praeced. ὀρτυγοκόπος in ὀρτυγοκοπεῖν mutari et depravari potuit.

πρῶτον μὲν Βακχίου, εἶτα Ταυδάσιδος καὶ Μαρκιάνου] Ita *Codd.* et *Edd.* omnes. Ceterum varie haec nomina emendare tentarunt viri docti. Pro Βακχίου *Gat.* reponi malebat Εὐτυχίου; *Menagius* autem majori veritatis specie Βακχείου. Pro Ταυδάσιδος *Isaacus Casaub.* Ἀνδρώνος, *Gataker.* et *Menagius* Βασιλι-

παιδί· καὶ τὸ σκίμποδος καὶ δορᾶς ἐπιθυμῆσαι, καὶ ὅσα τοιαῦτα τῆς Ἑλληνικῆς ἀγωγῆς ἐχόμενα.

ζ'. Παρὰ Ῥουστίκου, τὸ λαβεῖν φαντασίαν τοῦ χρήζειν διορθώσεως, καὶ θεραπείας τοῦ ἤθους· καὶ τὸ μὴ ἐκτραπῆναι εἰς ζῆλον σοφιστικὸν, μηδὲ τὸ συγγράφειν περὶ τῶν θεωρημάτων, ἢ προτρεπτικὰ λογάρια διαλέγεσθαι, ἢ φαντασιοπλήκτως τὸν ἀσκητικὸν, ἢ τὸν εὐεργετικὸν ἄνδρα ἐπιδείκνυσθαι· καὶ τὸ ἀποστῆναι ῥητορικῆς καὶ ποιητικῆς, καὶ ἀστειολογίας· καὶ τὸ μὴ ἐν στολῇ κατ' οἶκον περιπατεῖν, μηδὲ τὰ τοιαῦτα ποιεῖν· καὶ τὸ τὰ ἐπιστόλια ἁφελῶς γράφειν, οἷον τὸ ὑπ' αὐτοῦ τούτου ἀπὸ Σινοέσσης τῇ μητρί μου γραφέν· καὶ τὸ πρὸς τοὺς χαλεπήναντας καὶ πλημμελήσαντας εὐαναπλήτως καὶ εὐδιαλλάκτως, ἐπειδὰν τάχιστα αὐτοὶ

σιλιδοῦς, *Reiske* autem Παννάσιδος malebat. Denique pro Μαρκιανοῦ *Gataker* et *Menag.* Μαικιανοῦ, *Iſaac. Caſaub.* ad *Capitolin.* Μοικιανοῦ legendum putaverunt. In talibus vero ſine librorum auctoritate nihil facile mutem.

Ad Section. 7. (ap. Lugd. 7. Caſ. 4.)

μηδὲ τὸ συγγράφειν] Ita poſt *de-Joly* edidi, ſecutus Cod. *Vat. A.* qui pro vulgata τοῦ recte τὸ retinuit: vulgaris ſine dubio ex eo orta eſt, quod librarius poſt μηδὲ verbum ζῆλον ſubintelligendum putavit. Lectionem a nobis receptam etiam *Gatakerus* aliique probarunt. *Mer. Caſ.* olim τῷ malebat.

ἢ τὸν εὐεργετικὸν] Haec lectio eſt *Codd.* et *Edd.* omnium, praeter *Caſaub.*, quae ἐνεργετικὸν (operarum quidem vitio), et *Oxon.* quae ἐνεργητικὸν exhibet. Quae quidem lectio ſola *Xylandri* conjectura nititur; nec tamen omnino neceſſaria videtur et ita comparata, ut eam repugnante Codd. auctoritate recipere audeam, quum vulgaris ſenſum praebeat contextui aptum, de quo cf. Commentarius. Longius tamen a veritate abeſſe videtur conj. Viri docti, quam *Menagius* laudavit, qui εὐεργετητικὸν malebat.

ἀστειολογίας] Vera lectio, quam et editi omnes exhibent

chium, deinde Tandaſidem et Marcianum audirem; ut dialogos, puer adhuc, ſcriberem; ut grabatum et pellem, aliaque, quae ad Graecam diſciplinam pertinent, expeterem.

7. Ruſtici monitu in eam deveni cogitationem, me morum correctione et curatione indigere: [eidemque acceptum refero,] quod neque ad ambitionem ſophiſticam declinavi, neque de theorematibus commentatus ſum, neque oratiunculas adhortatorias declamavi, neque ſpecie viri exercitia ſtrenue obeuntis et munifici oſtentanda ad ſtuporem et admirationem mei homines trahere ſtudui: tum, quod a rhetoricae, poeſeos et elegantioris dictionis ſtudio deſtiti; neque domi veſti elegantiore indutus inceſſi, nec alia ejusmodi feci. [Idemque me docuit,] epiſtolas ſimpliciter eſſe ſcribendas, qualis erat et ejus, quam Sinueſſa ad matrem

hibent praeter *Lugdun.*, qui ἀστρολογίας habet, quippe ſecutus conjecturam *Xylandri*, quam in ed. prima Turic. protulit. Ipſe tamen *Xylander* in edit. *Baſil.* h. l. retractavit et vulgatam bene explicavit.

καὶ τὸ μὴ ἐν στολῇ κ. τ. λ.] *Suidas* ſ. v. στόλιον ad h. l., ut videtur, reſpiciens ἐν στολίῳ legit. Hoc autem ex correctione librariorum apud Suidam ortum videtur, quia praeceſſerat στόλιον.

οἷον τὸ ὑπ' αὐτοῦ τούτου ἀπὸ Σινοέσσης κ. τ. λ.] *Vat. A.* omiſit poſt οἷον articulum τὸ, quod quidem ferri poteſt; praeſtat tamen vulgaris. Pro Σινοέσσης *Menagius* Σινουέσσης legi malebat, ut et apud *Strabonem* legitur. Verum in talibus non unam ſcribendi rationem Veteres ſecuti videntur.

καὶ εὐδιαλλάκτως] In vulg. καὶ εὐδιαλέκτως. Eandem lectionem habet quoque *Vat. A.* *Suidas* vero ſ. v. εὐαναλλήτως pro eo εὐαναδιδάκτως legiſſe videtur. Non tamen dubitavi *Xyl.* ſ. conjecturam ſ. Cod. Palat. lectionem in textum recipere. En vero tibi totum Suidae locum, ut ipſe judicare poſſis de lectionis veritate: Εὐαναλλήτως· συμπαθῶς, καὶ πρὸς τοὺς χαλεπήναντας καὶ πλημμελήσαντας εὐαναλλήτως ἔχειν· εὐαναδιδάκτως, ἐπειδὰν αὐτοὶ ἐπανελθεῖν θελῶσι.

καὶ

αὐτοὶ ἐπανελθεῖν ἐθελήσωσι, διακεῖσθαι· καὶ τὸ ἀκριβῶς ἀναγινώσκειν, καὶ μὴ ἀρκεῖσθαι περινοοῦντα ὁλοσχερῶς, μηδὲ τοῖς περιλαλοῦσι ταχέως συγκατατίθεσθαι· καὶ τὸ ἐντυχεῖν τοῖς Ἐπικτητείοις ὑπομνήμασιν, ὧν οἴκοθεν μετέδωκε.

ή. Παρὰ Ἀπολλωνίου, τὸ ἐλεύθερον, καὶ ἀναμφιβόλως ἀκύβευτον· καὶ πρὸς μηδὲν ἄλλο ἀποβλέπειν, μηδὲ ἐπ' ὀλίγον, ἢ πρὸς τὸν λόγον· καὶ τὸ ἀεὶ ὅμοιον, ἐν ἀλγηδόσιν ὀξείαις, ἐν ἀποβολῇ τέκνου, ἐν μακραῖς νόσοις· καὶ τὸ ἐπὶ παραδείγματος ζῶντος ἰδεῖν ἐναργῶς, ὅτι δύναται ὁ αὐτὸς σφοδρότατος εἶναι καὶ ἀνειμένος· καὶ τὸ ἐν ταῖς ἐξηγήσεσι μὴ δυσχεραντικόν· καὶ τὸ ἰδεῖν ἄνθρωπον σαφῶς ἐλάχιστον τῶν ἑαυτοῦ καλῶν ἡγούμενον τὴν ἐμπειρίαν, καὶ τὴν ἐντρέχειαν τὴν περὶ τὸ παραδιδόναι τὰ θεωρήματα· καὶ τὸ μαθεῖν πῶς δεῖ λαμβάνειν τὰς δοκούσας χάριτας παρὰ φίλων,

καὶ μὴ ἀρκεῖσθαι περινοοῦντα ὁλοσχερῶς] Addi malebat *Menag.* negat. μὴ ante περινοοῦντα, quia ὁλοσχερῶς *prorsus*, *penitus* ſignificet. Verum etiam *ſummatim*, ſ. *in univerſum* exponi poteſt.

περιλαλοῦσι] Vulgaris recte ſe habet et praeferenda eſt conjecturae *Xylandri* περὶ ἄλλων vel περὶ αὐτῶν λαλοῦσι reponentis. cf. Commentarius. Confirmatur eadem auctoritate *Suidae*: περιλαλοῦσιν. αἰτιατικῇ. ἀντὶ τοῦ περιττολογοῦσι, φλυαροῦσι. τοῖς περιλαλοῦσι μὴ ταχέως συγκατατίθεσθαι.

Ἐπικτητείοις] *Vat. A.* Ἐπικτητίοις.

Ad Section. 8. *(ap. Lugd.* 8. *ap. Caſ.* 5.)

ἐλεύθερον] *Morus* malebat ἐλευθέριον, haud quidem mala, nec tamen neceſſaria emendatio.

καὶ ἀναμφιβόλως ἀκύβευτον·] *Vat. A.* καὶ ἀναμφιλόγως ἀκύβευτον, ſenſu quidem eo-

meam dederat: oportere esse placabilem et facile iis reconciliari, qui nos irritaverint aut aliquid deliquerint, simulac in gratiam redire velint: porro accurate esse legendum, neque summariam rei intelligentiam satis putandam, nec garrulis quibusvis temere adsentiendum. [Huic denique debeo] lectionem commentariorum Epicteteorum, quorum ultro mihi copiam fecit.

8. Apollonius [me exhortatus est], ut libertati studerem, firmumque ac certum citra fluctuationem omnem consilii tenorem retinerem: neque aliud quidquam ne minimum quidem, praeter solam rationem intuerer: ut idem semper essem in doloribus acerrimis, in prolis amissione, in morbis diuturnis. [Ei refero acceptum,] quod mihi contigit in vivo exemplari evidenter conspicere, posse eundem et vehementissimum esse et remissum, tum vero in enarrandis philosophorum scriptis a morositate alienum: atque hominem videre, qui peritiam atque sollertiam, qua in tradendis theo-

eodem. Hanc quidem lectionem praeferrem vulgari, nisi forte cui τὸ ἀναμφιλόγως glossa τοῦ ἀναμφιβόλως videri possit. Minus placet *Reiskii* conjectura, qui καὶ ἀναμφίβολον καὶ ἀκύβευτον reponi malebat.

μηδὲ ἐπ' ὀλίγου] *Gatakerus* malebat cum elisione scribi μηδ' ἐπ' ὀλίγον, quem sequitur edit. *Glasgu.*

ὅτι δύναται ὁ αὐτὸς σφοδρότατος εἶναι καὶ etc.] Nescio, quas tenebras sibi hoc loco occurrisse *Menagius* dixit, ita ut lectionem alius viri docti comprobasse videatur, qui quidem h. l. sic legi malebat: ὅτι οὐ δύναται ὁ αὐτὸς πόνος σφοδρότατος εἶναι etc. Vulgaris sine dubio recte se habet.

σαφῶς] Non erat, quod *Junius* hic σοφῶς reponi mallet.

καὶ τὴν ἐντρέχειαν τὴν etc.] *Vat. A.* articulum τὴν ante vocem ἐντρέχειαν perperam omittit.

διὰ

Φίλων, μήτε ἐξηττώμενον διὰ ταῦτα, μήτε ἀναισθήτως παραπέμποντα.

θ'. Παρὰ Σέξτου, τὸ εὐμενές· καὶ τὸ παράδειγμα τοῦ οἴκου τοῦ πατρονομουμένου· καὶ τὴν ἔννοιαν τοῦ κατὰ Φύσιν ζῆν· καὶ τὸ σεμνὸν ἁπλάστως· καὶ τὸ στοχαστικὸν τῶν Φίλων ηδεμονικῶς· καὶ τὸ ἀνεκτικὸν τῶν ἰδιωτῶν, καὶ τὸ ἀθεωρητὸν τῶν οἰομένων· καὶ τὸ πρὸς πάντας εὐάρμοστον, ὥστε κολακείας μὲν πάσης προσηνεστέραν εἶναι τὴν ὁμιλίαν αὐτοῦ, αἰδεσιμώτατον δὲ αὐτοῖς ἐκείνοις παρ' αὐτὸν ἐκεῖνον τὸν καιρὸν εἶναι· καὶ τὸ καταληπτικῶς καὶ ὁδῷ ἐξευρετικόν τε καὶ τακτικὸν τῶν εἰς βίον ἀναγκαίων δογμάτων· καὶ τὸ μηδὲ ἔμφασίν ποτε ὀργῆς, ἢ ἄλλου τινὸς πάθους παρασχεῖν, ἀλλὰ ἅμα μὲν ἀπαθέστατον εἶναι, ἅμα δὲ Φιλοστοργότατον· καὶ τὸ εὔφημον, καὶ τοῦτο ἀψόφητί· καὶ τὸ πολυμαθὲς ἀνεπιφάντως.

ι'. Παρὰ Ἀλεξάνδρου τοῦ γραμματικοῦ, τὸ ἀνεπίπληκτον· καὶ τὸ μὴ ὀνειδιστικῶς ἐπιλαμβάνεσθαι τῶν βαρβαρον, ἢ σόλοικόν τι, ἢ ἀπηχὲς προενεγκαμένων, ἀλλ' ἐπι-

διὰ ταῦτα] *Junius* malebat: διὰ ταύτας sc. χάριτας. Tamen repugnantibus Codicibus nihil h. l. mutari velim.

Ad Section. 9. *(ap. Lugd.* 9. *Caſ.* 6.)

παρὰ Σέξτου] *Cod. Palat.* teſte *Guil. Xylandro* in notis ad h. l. Ξέστου habuit; ita etiam *Vat. A.*

καὶ τὸ σεμνὸν ἁπλάστως] *Vat. A.* καὶ τὸ σεμνὸν καὶ ἁπλάστως, perperam.

καὶ τὸ ἀθεωρητὸν τῶν οἰομένων] Jam *Xylander* de hujus loci obſcuritate queritur. Cod. *Vat. A.* nihil diſcriminis a vulgari habet, niſi quod τῶν ante οἰομένων omittit. Quare vulgatam ſervavi, quia ferri poſſe videtur. Ceterum *Gataker* malebat καὶ τῶν ἀθεωρήτως οἰομένων. *Salmaſius:* καὶ τοῦ ἀθεωρήτου τῶν οἰομένων. *G. J. Voſſius* (v. Epp. *Mer. Caſauboni*): καὶ τὸ ἀθεωρητὸν

rematibus pollebat, aperte bonorum ſuorum minimum exiſtimavit. [Ab eo praeterea didici,] quomodo beneficia, quae putantur, ab amicis ſint accipienda, ut nec iis acceptis addicti fiamus, nec ea ſine ſenſu praetermittamus.

9. A Sexto benevolentiam et exemplum domus paterno adfectu adminiſtratae et notionem vitae ſecundum naturam inſtitutae et gravitatem non ſimulatam, in explorandis amicorum voluntatibus diligentiam, tolerare imperitos, nec intempeſtive opinionum demonſtrationem jactare, moresque omnibus accommodare: ita ut, quamvis ipſius conſuetudo omnem adulationem ſuavitate vicerit, tamen iisdem ipſis eodem ipſo tempore non minus venerabilis fuerit: porro lucida ratione ac via praecepta ad vitae uſum neceſſaria invenire atque disponere: nec irae nec alius cujusque perturbationis indicium exhibere, ſimul et adfectibus maxime vacuum et amantiſſimum eſſe; eorum, quae laudi ſint, ſine ſtrepitu eſſe ſtudioſum et eruditum citra oſtentationem.

10. Alexandrum Grammaticum [obſervavi] ab increpationibus ſibi temperare, neque probroſe excipere, ſi quis vel barbarum, vel ſoloecum, vel abſonum quidquam protuliſſet,

ρητὸν τὸ ἀνομένων. *Toupius* (in Opp. crit. T. I. pag. 44. ed. Lipſ.): καὶ τῶν ἀθεώρητόν τι οἰομένων. De quibus quidem pluribus in commentario ad h. l. Vix eſt, quod moneam, *Suidam*, qui h. l. ſ. v. ἀπαθέστατα laudavit, h. l. pro τῶν οἰομένων cum ſequentibus conjunctum ὁρώμενον πρὸς πάσας etc. edidiſſe. Editio *De-Jolyana* ſequitur h. l. Cod. *Vat. A.* ἀπαθέστατον] Ita recte *Codd.* et *Editiones* omnes, praeter *Xyl.* primam et *Lugdun.*, in quibus ἀπεχθέστατον editum eſt. Vulgaris et *Suidae* auctoritate firmatur ſ. v. ἀπαθέστατα.

φιλοστοργότατον] *Suidas* ſ. v. l. εὐστοργότατον.

εὔφημον καὶ τοῦτο ἀψοφητί.] *Suidas* ibidem εὐφημότατον ἀψοφητί. *Vat. A.* autem pro καὶ τοῦτο ἀψοφητί habet καὶ τὸ ἀψοφητί.

Ad

ἐπιδεξίως αὐτὸ μόνον ἐκεῖνο, ὃ ἔδει εἰρῆσθαι, προφέρεσθαι, ἐν τρόπῳ ἀποκρίσεως, ἢ συνεπιμαρτυρήσεως, ἢ συνδιαλήψεως περὶ αὐτοῦ τοῦ πράγματος, οὐχὶ περὶ τοῦ ῥήματος, ἢ δι' ἑτέρας τινὸς τοιαύτης ἐμμελοῦς παρυπομνήσεως.

ια'. Παρὰ Φρόντωνος, τὸ ἐπιστῆσαι, οἷα ἡ τυραννικὴ βασκανία, καὶ ποικιλία, καὶ ὑπόκρισις· καὶ ὅτι ὡς ἐπίπαν οἱ καλούμενοι οὗτοι παρ' ἡμῖν εὐπατρίδαι, ἀστοργότεροί πως εἰσί.

ιβ'. Παρὰ Ἀλεξάνδρου τοῦ Πλατωνικοῦ, τὸ μὴ πολλάκις, μηδὲ χωρὶς ἀνάγκης λέγειν πρός τινα, ἢ ἐν ἐπιστολῇ γράφειν, ὅτι ἄσχολός εἰμι· μηδὲ διὰ τοιούτου τρόπου συνεχῶς παραιτεῖσθαι τὰ κατὰ τὰς πρὸς τοὺς συμβιοῦντας σχέσεις καθήκοντα, προβαλλόμενον τὰ περιεστῶτα πράγματα.

ιγ'. Παρὰ Κατούλου, τὸ μὴ ὀλιγώρως ἔχειν φίλου αἰτιωμένου τι, κἂν τύχῃ ἀλόγως αἰτιώμενος, ἀλλὰ πειρᾶσθαι καὶ ἀποκαθιστάναι ἐπὶ τὸ σύνηθες· καὶ τὸ περὶ τῶν διδασκάλων ἐνθύμως εὔφημον, οἷα τὰ περὶ Δομιτίου καὶ Ἀθηνοδότου ἀπομνημονευόμενα· καὶ τὸ περὶ τὰ τέκνα ἀληθινῶς ἀγαπητικόν.

ιδ'. Παρὰ [τοῦ ἀδελφοῦ μου] Σεουήρου τὸ φιλοίκειον, καὶ

Ad Sect. 10. *(ap. Lugd.* 10. *Caſ.* 7.)

ἐκεῖνο, ὃ ἔδει] Perperam *Vat. A.* ἐκείνῳ, ᾧ ἔδει κ. τ. λ.

συνεπιμαρτυρήσεως] In *Lugd.* operarum vitio συνεπιμαρτυρύσεως expreſſum eſt.

Sect. 11. *(apud Lugd.* 11. *Caſ.* 8.)

Ad Sect. 12. *(ap. Lugd.* 12. *Caſ.* 9.)

διὰ τοιούτου τρόπου] *Vat. A.* διὰ τούτου τοῦ τρόπου, haud male.

προβαλλόμενον] *Vat. A.* minus concinne προβαλόμενον. Ed. *De-Joly.* operarum vitio: προβαλλόμενων.

Ad Sect. 13. *(ap. Lugd.* 13. *Caſ.* 10.)

ὀλιγώρως] In Ed. *Woll.* perperam ὀκιγώρως expreſſum erat.

ἀλλὰ πειρᾶσθαι καὶ ἀποκαθιστάναι] Minus neceſſaria videtur *Reiskii* emendatio, qui aut καὶ tollendum, aut

liſſet, ſed dextre id modo, quod dicendum fuerat, proponere: idque vel reſpondendi vel confirmandi ea, quae dicta erant, vel de re ipſa, non autem de dictione, differendi ſpecie uſus, aut alia ejusmodi diligenti ac ſollerti correctione.

11. A Frontone [habui], ut intelligerem, quanta invidentia et verſutia et ſimulatio tyrannidem comitari ſoleat: et patricios, qui appellentur, a genuino paterni amoris adfectu fere alieniſſimos eſſe.

12. Ab Alexandro Platonico, ne ſaepe, neque niſi neceſſitate coactus dicerem aut ſcriberem, me eſſe occupatum: neque hac ratione, negotia me graviter distinentia praetendens, officia, quae relationes ad eos, quibuscum vivimus, exigunt, continue deſererem.

13. A Catulo, ne parvi aeſtimarem, ſi quid amicus quereretur, etiamſi temere id ab eo fieret, ſed adniterer, eum in priſtinum ſtatum reducere. Item ut magno ſtudio praeceptorum laudes celebrarem: uti de Domitio et Athenodoto memoriae traditum eſt: denique ut liberos meos ſincero adfectu proſequerer.

14. A (fratre meo) Severo familiarium, veritatis atque juſti-

aut poſt πειρᾶσθαι addendum πραΰνειν, aut ſimilem infinitivum putavit. Notum enim eſt, τὸ καὶ ſaepe vim intendendi habere.

Δομιτίου] Δομητίου *Xyl.* 1. *Arg. Lugd. Caſ.* et *Oxon.*

Ἀθηνοδότου] *Menagius* malebat Ἀθηνοδώρου.

Ad Sect. 14. *(ap. Lugd.* 14. *Caſ.* 11.*)*

παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ μου Σεουήρου] Perpaucis haec Codd. lectio ſe probavit. *Salmaſius*, *Scaliger*, *Iſ. Caſaubon.*, *Menagius* et *Caſp. Barthius* malebant pro Σεουήρου reponi Οὐήρου; *Gatakerus* pro ἀδελφοῦ autem φίλου; *Moshemius* denique retinet Σεουήρου et verba τοῦ ἀδελφοῦ μου tollenda cenſet; de his quidem pluribus in Commentar. ad h. l. *Moshemii* conjectura quum admodum probabilis mihi videretur, verba ἀδελφοῦ μου uncis incluſi.

καὶ

καὶ Φιλάληθες, καὶ Φιλοδίκαιον· καὶ τὸ δι' αὐτὸν γνῶναι Θρασέαν, Ἑλβίδιον, Κάτωνα, Δίωνα, Βροῦτον, καὶ Φαντασίαν λαβεῖν πολιτείας ἰσονόμου, κατὰ ἰσότητα καὶ ἰσηγορίαν διοικουμένης, καὶ βασιλείας τιμώσης πάντων μάλιστα τὴν ἐλευθερίαν τῶν ἀρχομένων· καὶ ἔτι παρ' αὐτοῦ τὸ ἀμελὲς, καὶ ὁμότονον ἐν τῇ τιμῇ τῆς Φιλοσοφίας· καὶ τὸ εὐποιητικὸν, καὶ τὸ εὐμετάδοτον ἐκτενῶς· καὶ τὸ εὔελπι, καὶ τὸ πιστευτικὸν περὶ τοῦ ὑπὸ τῶν φίλων φιλεῖσθαι· καὶ τὸ ἀνεπίκρυπτον πρὸς τοὺς καταγνώσεως ὑπ' αὐτοῦ τυγχάνοντας· καὶ τὸ μὴ δεῖσθαι στοχασμοῦ τοὺς φίλους αὐτοῦ περὶ τοῦ τί θέλει, ἢ τί οὐ θέλει, ἀλλὰ δῆλον εἶναι.

ιε'. Παρὰ Μαξίμου, τὸ κρατεῖν ἑαυτοῦ, καὶ κατὰ μηδὲν περίφορον εἶναι· καὶ τὸ εὔθυμον ἔν τε ταῖς ἄλλαις περιστάσεσι, καὶ ἐν ταῖς νόσοις· καὶ τὸ εὔκρατον τοῦ ἤθους, καὶ μειλίχιον, καὶ γεραρόν· καὶ τὸ οὐ σχετλίως κατεργαστικὸν τῶν προκειμένων· καὶ τὸ πάντας αὐτῷ πιστεύειν, περὶ ὧν λέγοι, ὅτι οὕτως φρονεῖ, καὶ περὶ ὧν πράττοι, ὅτι οὐ κακῶς πράττει· καὶ τὸ ἀθαύμαστον, καὶ ἀνέκπληκτον, καὶ μηδαμοῦ ἐπειγόμενον, ἢ ὀκνοῦν, ἢ ἀμηχανοῦν, ἢ κατη-

καὶ τὸ δι' αὐτὸν] *Vat. A.* τὸ δ' αὐτῶν perperam. *Menagius* ad h. l. adnotavit: „quidam malebat δι' αὐτὸν.„

καὶ ἔτι παρ' αὐτοῦ τὸ ἀμελὲς] *Vat. A.* παρὰ τοῦ αὐτοῦ τὸ ἀμελὲς. Pro ἀμελὲς autem *Menagius* et *Reiskius* emendabant ἐμμελὲς, *Morus* ἀτενὲς, *Reche* vel ἐμμενὲς vel ἀτενές. Nolui tamen vulgarem expellere, quia ferri potest, dummodo recte explicatur.

ἢ τί οὐ θέλει] Haec verba in *Vat. A.* perperam omissa sunt.

Ad Sect. 15. (*ap. Lugd.* 15. *Caſ.* 12.)

παρὰ Μαξίμου] Sic pro Παράκλησις Μαξίμου, quod antiquiores Edd. dabant, cum *de-Joly* edidimus, auctoritatem Cod. *Vat. A.* ſecuti; quod et *Gataker*us ex conjectura reponi malebat; *Salmaſius* conjecerat: παρὰ Κατούλου καὶ Μαξίμου, *Caſaubonus*, pater, autem: παρὰ Κλαυδίου Μαξίμου, cui calculum adjecit *Menagius*.

περίφορον] Hanc lectionem,

juſtitiae eſſe ſtudioſum. [Per eundem] Thraſeam, Helvidium, Catonem, Dionem, Brutum novi et animo concepi imaginem reipublicae liberae, in qua aequis legibus eodemque jure omnia adminiſtrentur, nec non regni, in quo civium libertate nihil ſit antiquius. Ab eodem, caeteris poſthabitis, conſtantem eſſe in cultu philoſophiae; prompte benefacere, et impenſe largiri; bene ſperare et de amicorum amore neutiquam dubitare. [Eundem obſervavi,] ſi quos improbandos putaret, minime celare ſolitum; neque amicis opus fuiſſe, ut, quid vellet nolletve, conjecturam facerent, ſed id apertum fuiſſe.

15. A Maximo, mei compotem eſſe, neque ulla re transverſum abripi: animo bono eſſe, cum in aliis rebus adverſis, tum in morbis: moribus uti ex ſuavitate et gravitate bene temperatis; ſine querela negotia, quae impendent, perficere. Quidquid ille dixerit, ita ex animi ſententia dixiſſe, et quidquid egerit, animo non malo egiſſe, omnes ſibi perſuaſum habuere: tum etiam nihil admirari, ad nihil obſtupeſcere, nec feſtinare, nec cunctari: neque perplexum

nem, Cod. *Vat. A.* auctoritate confirmatam, ex veteribus editionibus revocavi, ſc. *Xyl.* 1. *Lugd. Caſ.* et *Oxon.*; *Argentina* autem (ſ. et *Baſ.*) *Gatak.* et quae eam ſequuntur παρίφορον, pro quo quidem *Junius*, non autem *Xylander*, ut *Gat.* perhibet, παράφορον legendum cenſebat.

καὶ μειλίχιον] *Vat. A.* καὶ μειλιχον.

καὶ τὸ οὐ σχετλίως] Voculam τὸ ex *Vat. A.* addidi, quam omnes Edd. ignorant.

τῶν προκειμένων] Articulus τῶν operarum errore in Ed. *Stanhope-Gat.* deeſt.

καὶ τὸ πάντας] *Vat. A.* καὶ τὸ πάντως.

πράττει] Ita edidi, ut eſt in *Vat. A.* a tergo, pro quo vulgo legitur πράττῃ, quam lectionem, etſi a *Gat.*, *Menag.* aliisque improbatam, omnes Edd. retinuerunt, praeter *De-Jolyan.*

ἐπειγόμενον] *Vat. A.* ἐπιγινόμενον, perperam.

προ-

κατηφὲς, ἢ προσεσηρὸς, ἢ πάλιν θυμούμενον, ἢ ὑφορώμενον· καὶ τὸ εὐεργετικὸν, καὶ τὸ συγγνωμονικόν· καὶ τὸ ἀψευδὲς, καὶ τὸ ἀδιαστρόφου μᾶλλον ἢ διορθουμένου φαντασίαν παρέχειν· καὶ ὅτι οὔτε ὠήθη ἄν ποτέ τις ὑπερορᾶσθαι ὑπ' αὐτοῦ, οὔτε ὑπέμεινεν ἂν κρείττονα αὐτοῦ αὐτὸν ὑπολαβεῖν· καὶ τὸ εὐχαριεντίζεσθαι.

ις'. Παρὰ τοῦ πατρὸς, τὸ ἤμερον, καὶ μενετικὸν ἀσαλεύτως ἐπὶ τῶν ἐξητασμένως κριθέντων· καὶ τὸ ἀκενόδοξον περὶ τὰς δοκούσας τιμάς· καὶ τὸ φιλόπονον καὶ ἐνδελεχές· καὶ τὸ ἀκουστικὸν τῶν ἐχόντων τι κοινωφελὲς εἰσφέρειν· καὶ τὸ ἀπαρατρέπτως [εἰς] τὸ κατ' ἀξίαν ἀπονεμετικὸν ἑκάστῳ· καὶ τὸ ἔμπειρον, ποῦ μὲν χρεία ἐντάσεως, ποῦ δὲ ἀνέσεως· καὶ τὸ παῦσαι τὰ περὶ τοὺς ἔρωτας τῶν μειρακίων· καὶ ἡ κοινονοημοσύνη· καὶ τὸ ἐφεῖσθαι τοῖς φίλοις μήτε συνδειπνεῖν αὐτῷ

προσεσηρὸς] Vulgatam retinui, quam Editio *Woll.* et *Mori* in προσεσηρὸν depravavit, quamquam non nesciebam *Gatakerum* aliosque προσσεσηρὸς praetulisse. Cf. Comment. ad h. l.

ἢ πάλιν] *Vat. A.* perperam: ἢν πάλιεν.

καὶ τὸ ἀδιαστρόφου] Articulum ex Cod. *Vat. A.* restitui. Ceterum perperam in eodem ἀδίστροφον scriptum reperitur.

οὔτε ὑπέμεινεν ἂν] *Vat. A.* οὔτε ὑπομείνιεν ἂν.

αὐτὸν] In Edd. *Woll.*, *Mori*, *De-Jol.* αὐτὸν expressum est.

τὸ εὐχαριεντίζεσθαι] Vulgarem retinui, quam *Menagius* in duas voces εὖ χαριεντίζεσθαι dividi malebat. *Gatakerus* conjecit: οὐ χαριεντίζεσθαι. *Reiske* vero, qui cum praecedentibus conjungit: ὑπολαβεῖν καὶ προσχαριεντίζεσθαι, *prae se contemnere et facetis suis dictertis eum exagitare.* Elegans quidem, nec tamen necessaria emendatio. Cf. quod et *Reisk.* laudat, Sect. 16. εὔχαρι οὐ κατακόρως.

Ad Sect. 16. *(ap. Lugd.* 16. *Cas.* 13.)

μενετικὸν] *Menagius*: „f. ἐμμενετικὸν.„

ἐπὶ τῶν ἐξητασμένως κριθέντων] In *Xyl. I.* operarum

plexum atque dejectum esse, neque modo publice gaudere, modo irasci et suspicionibus deditum esse: tum vero liberalem esse et promptum ad ignoscendum, porro veracem esse et hominis potius depravationi non unquam obnoxii, quam emendati, specimen dare: nec quemquam ab eo contemtui se habitum existimasse, nec ausum esse, se illi praeferre: denique exquisitae eundem fuisse urbanitatis.

16. In patre [observavi] mansuetudinem, et in iis, quae erant accurate deliberata, inconcussam constantiam, vanae gloriae ex honoribus, qui putantur, oriundae contemtum, studium vero atque assiduitatem in laboribus: promptitudinem, quae ei inerat, eos audiendi, qui adferre aliquid poterant, quod reipublicae conduceret, atque firmam constantiam in tribuendo unicuique, quod dignitas ejus postulabat: peritiam porro, ubi intendendum esset et ubi remittendum: tum vero

rarum errore: ἐπὶ τὸ ἐξητ. κριθ.

καὶ τὸ ἀπαρατρέπτως [εἰς] τὸ κατ' ἀξίαν ἀπονεμετικὸν ἑκ.] Praepositionem εἰς uncis inclusi, quia eam cum *Moro* delendam putabam, coll. IV, 10. Videntur ab oscitante quodam librario postremae vocis praecedentis litterae ως repetitae, et ab alio in εἰς immutatae. *Reiskius* ad h. l.: *aut*: τὸ ἀπαράτρεπτον εἰς τὸ κατ' ἀξίαν κ. τ. λ. *aut*: τὸ ἀπαρατρέπτως τοῦ κατ' ἀξίαν κ. τ. λ., *aut* denique: τὸ ἀπαρατρέπτως ἔχειν εἰς τὸ κ. τ. λ. — Praestat tamen, opinor, *Reiskii* emendatio, quae secundo loco posita est. Sed nolui pro Accusativo τὸ referibere Genitivum τοῦ, quum constet, Adjectiva verbalia in ικὸς desinentia interdum Constructionem Primitivorum sequi. Hoc tamen durius esse, non diffiteor.

ἐνστάσεως] *Vat. A.* ἐναστάσεως, quod minus placet.

τὰ περὶ τοὺς ἔρωτας τῶν μειρακίων] Articulum τῶν ante μειρακίων perperam omiserunt Edd. *Lugd. Cas.* et *Oxon.*

καὶ ἡ κοινονοημοσύνη· καὶ τὸ κ. τ. λ.] *Vat. A.* nullo plane sensu habet: καὶ ἡ νοινωγοημοσύνη μηδὲ *(sic)*. In *Xyl.* 1. perperam νοινονοημοσύνη expressum est.

αὐτῷ πάντως, μήτε συναποδημεῖν ἐπάναγκες· ἀεὶ δὲ ὅμοιον αὐτὸν καταλαμβάνεσθαι ὑπὸ τῶν διὰ χρείας τινὰς ἀπολειφθέντων· καὶ τὸ ζητητικὸν ἀκριβῶς ἐν τοῖς συμβουλίοις, καὶ ἐπίμονον, ἀλλ' οὐ τὸ, Προαπέστη τῆς ἐρεύνης ἀρκεσθεὶς ταῖς προχείροις φαντασίαις· καὶ τὸ διατηρητικὸν τῶν φίλων, καὶ μηδαμοῦ ἀψίκορον, μηδὲ ἐπιμανές· καὶ τὸ αὐταρκὲς ἐν παντὶ, καὶ τὸ φαιδρόν· καὶ τὸ πόρρωθεν προνοητικόν· καὶ τῶν ἐλαχίστων προδιοικητικὸν ἀτραγῴδως· καὶ τὸ τὰς ἐπιβοήσεις, καὶ πᾶσαν κολακείαν ἐπ' αὐτοῦ σταλῆναι· καὶ τὸ φυλακτικὸν ἀεὶ τῶν ἀναγκαίων τῇ ἀρχῇ, καὶ ταμιευτικὸν τῆς χορηγίας, καὶ ὑπομενετικὸν τῆς ἐπὶ τῶν τοιούτων τινῶν καταιτιάσεως· καὶ τὸ μήτε περὶ τοὺς Θεοὺς δεισιδαίμον, μήτε περὶ ἀνθρώπους δημοκοπικὸν, ἢ ἀρεσκευτικὸν, ἢ ὀχλοχαρὲς, ἀλλὰ νῆφον ἐν πᾶσι, καὶ βέβαιον, καὶ

ζητητικὸν] In *Argentina* perperam ζητηκὸν et in *Woll.* ζητικὸν expreſſum eſt.

καὶ ἐπίμονον, ἀλλ' οὐ τὸ, Προαπέστη] Vulgarem ſecutus ſum, praeterquam quod, praeeunte *Iſ. Caſaubono* ad Capitol. (in *M. Aurel. Anton.*) ultimum caput, majori litera τὸ Προαπέστη inſignivi, ut ſenſus qualiscunque exiſteret. Quamquam enim fateor, textum mihi videri depravatum, tamen textum tentare nolui, quum emendatio ſine meliorum Codd. uſu (*Vat.* enim nihil discriminis habet) admodum lubrica ſit. *Mer.* quidem *Caſaubon.* malebat legi: καὶ ἐπίμονον ἄλλου. Οὐ προαπέστη κ. τ. λ. aut: καὶ ἐπίμονον ἄλλου, πρὸ ἀπέστη κ. τ. λ. utrumque ſatis durum. *Auctor Annot. Lugd.*, *Bootius* et (teſte *Menagio*) *Gayetus*: ἀλλ' οὔ ποτε προαπέστη κ. τ. λ. *Junius*, et, neſcio quis, apud *Menag.*: ἀλλ' οὐ [τὸ] προαπεστῆναι τ. ἐρ. ἀρκεσθέντα, quod et *Reiskius* probabat, qui obſervat, hac conjectura admiſſa, ſervari tamen poſſe ἀρκεσθεὶς. *Gat.*: καὶ ὅτι οὐ προαπέστη. Denique hoc addere juvat, *Xylandrum* in Cod. *Palat.* aliud legiſſe, aliud ediſſe videri. In notis enim editioni priori additis haec habet: „Senſum extuli. Graeca enim ſunt corrupta: ἀλλ' οὐ μόνον τὸ προαπέστη. μόνον τὸ videntur abundare.„ Quae qui-

vero puerorum amoribus se coercere: civiliter se gerere: amicis secum coenandi aut in itinere ipsum comitandi necessitatem remittere: nec ab iis immutatum deprehendi, qui, necessitate aliqua impediti, eum non essent comitati: in consiliis accurate [quid factu opus esset] inquirere, nec obvia quavis rerum specie contentum finem consultandi facere: amicos retinendi studiosum esse, nec fastidio eos mutantem, nec perdite amantem: in omnibus sorte esse contentum et vultu serenum: e longinquo futura providere et ad minima quaeque administranda paratum esse, idque citra tumultum: acclamationes omnemque adulationem sponte sua comprimere: ea, quae imperio erant necessaria, semper custodire, sumtus caute erogare, et aequo animo ferre, se propter haec et similia reprehendi: nec in Diis colendis superstitiosum,

quidem verba in posteriori Notarum editione omisisse videtur, siquidem nec in Ed. *Arg.* nec *Casaub.* comparent.

διατηρητικὸν τ. φ.] *Suidas* s. v. ἀψίκορος συντηρητικὸν pro eo substituit. Videtur autem is nostrum ut et alia loca permulta, memoriter protulisse.

τὰς ἐπιβοήσεις] In Ed. *Lugdun.* operarum errore τὰ ἐπιβοήσεις expressum est.

ἐπ' αὐτοῦ σταλῆναι] *Xylander* malebat ἐπ' αὐτοῦ συσταλῆναι, quod non necessarium est. Pro ἐπ' αὐτοῦ *Moro* haud ineptum videbatur rescribere ὑπ' αὐτοῦ. Idem tamen bene explicavit vulgatam, quam igitur retinui.

καὶ τὸ φυλακτικὸν ἀεὶ κ. τ. λ.] Nescio, quid secutus sit *Vat. A.*, qui οὐ φυλακτικὸν ἀεὶ legit.

ταμιευτικὸν] Ed. *Xyl.* 1. et *Lugd.* operarum errore τημιευτικὸν exhibent.

ἐπὶ τῶν τοιούτων τινῶν] τινῶν praeeunte *De Joly* ex Cod. *Vat. A.* recepi pro vulgari τουῶν. Τινῶν jam *Gatak.* ex conjectura reponere malebat; *Mer. Cas.* autem magis τόνων τινῶν placebat; *Reiskio* autem, quod et mihi olim in mentem venerat, πόνων, quod nunc displicet.

περὶ τοὺς θεούς] Articulus in *Vat. A.* omissus est.

καὶ-

καὶ μηδαμοῦ ἀπειρόκαλον, μηδὲ καινοτόμον. καὶ τὸ τοῖς εἰς εὐμάρειαν βίου φέρουσί τι, ὧν ἡ τύχη παρέχει δαψίλειαν, χρηστικὸν ἀτύφως ἅμα καὶ ἀπροφασίστως, ὥστε παρόντων μὲν ἀνεπιτηδεύτως ἅπτεσθαι, ἀπόντων δὲ μὴ δεῖσθαι· καὶ τὸ μηδὲ ἄν τινα εἰπεῖν, μήτε ὅτι σοφιστὴς, μήτε ὅτι οὐερνάκλος, μήτε ὅτι σχολαστικὸς, ἀλλ' ὅτι ἀνὴρ πέπειρος, τέλειος, ἀκολάκευτος, προεστάναι δυνάμενος καὶ τῶν ἑαυτοῦ καὶ ἄλλων. πρὸς τούτοις δὲ καὶ τὸ τιμητικὸν τῶν ἀληθῶς φιλοσοφούντων, τοῖς δὲ ἄλλοις οὐκ ἐξονειδιστικὸν, οὐδὲ μὴν εὐπαράγωγον ὑπ' αὐτῶν· ἔτι δὲ τὸ εὐόμιλον, καὶ εὔχαρι οὐ κατακόρως· καὶ τὸ τοῦ ἰδίου σώματος ἐπιμελητικὸν ἐμμέτρως, οὔτε ὡς ἄν τις φιλόζωος, οὔτε πρὸς καλλωπισμὸν, οὔτε μὴν ὀλιγώρως· ἀλλ' ὥστε διὰ τὴν ἰδίαν προσοχὴν, εἰς ὀλίγιστα ἰατρικῆς χρήζειν ἢ φαρμάκων καὶ ἐπιθεμάτων ἐκτός· μάλιστα δὲ τὸ παραχωρητικὸν ἀβασκάνως τοῖς δύναμίν τινα κεκτημένοις, οἷον τὴν φραστικὴν, ἢ τὴν ἐξ ἱστορίας νόμων, ἢ ἐθῶν, ἢ ἄλλων τινῶν πραγμάτων· καὶ

καινοτόμον] In Ed. *Mori*, haud dubie operarum vitio: καινότομον.

παρέχει δαψίλειαν] *Vat. A.* inverso ordine: δαψίλειαν παρέχει exhibet. Pro παρέχει in Ed. *Cas.* παρεῖχε legitur.

ἀνεπιτηδεύτως] In Ed. *Xyl. I.*, *Arg.* et *Lugd.* ἀνεπιτιδεύτως perperam.

μηδὲ ἄν τινα κ. τ. λ.] Ita edidi pro vulgari μήτε ἄν τ. ἐ. Cod. *Vat. A.* secutus. Praeplacet tamen emendatio *Mori*, qui μηδέποτ' ἄν τινα ἐ. conjecit, in quod et *Reiskius* inciderat. Longius a vero aberrare videtur alia *Reiskii* Conjectura: καὶ τὸ μήτε ὅτι γύννες ἐστὶ δύνασθαι ἄν τ.

μήτε ὅτι οὐερνάκλος] Sic cum *de Joly* edidi, omissa voce οἰκογενής, quam ignorat *Vat. A.* quippe ex glossemate, ut videtur, ortam, quod jam *Menag.* et *Cas.* viderunt.

ἐξονειδιστικὸν, οὐδὲ μὴν εὐπαράγωγον ὑπ' αὐτῶν] Verba οὐδὲ μὴν εὐπαράγωγον ὑπ' αὐτῶν cum *de Joly* ex *Vat. A.* recepi, quum dubitare non liceat, quin homo, lin-

nec in hominibus, aut muneribus, aut blanditiis auram captare popularem: ſed in omnibus ſobrium, conſtantem, nus. quam ineptum eſſe aut novitatis ſtudioſum: rebus porro iis, quae ad vitam commodius transigendam conducunt, quarum copiam illi uberrimam ſors ſuppeditabat, ut ſine faſtu, ita et ſine praetextu uti, ita ut praeſentibus ſimpliciter frueretur, neque abſentia multum deſideraret: a nemine unquam aut ſophiſtam, aut vernaculum, aut ſcholaſticum audire, ſed virum potius maturum, abſolutum, adulatione ſuperiorem, et idoneum, qui rebus et ſuis ipſius et alienis praeeſſet: praeterea eos, qui vere philoſophi erant, honore afficere; ceteros neque probro afficere, nec pati ſe ab ipſis abripi: ſuavem eſſe in conſuetudine vitae, et urbanum atque feſtivum, neque ad faſtidium id tamen: corporis ſui curam tam probe attemperare, ut nec vitae avidus videretur, nec elegantiae ſtudioſus, nec neglectui tamen id habere; qua quidem cura effecit, ut minime medicorum arte et medicamentis aut fo-

linguae gr. admodum rudis, qui Cod. *Vat. A.* deſcripſit, ea in exemplari, quo uſus eſt, invenerit. Praeterea ſeries orationis, ut ea in textum reciperem, ſuaſit.

οὔτε μὴν ὀλιγώρως] *Reisk.* malebat οὔ γε μὴν ὀλ.

εἰς ὀλίγιστα ἰατρικῆς χρήζειν ἢ Φαρμ. κ. τ. λ.] Pro vulgari ἰατρικῶν ex Cod. *Vat. A.* reſcripſi ἰατρικῆς, quod et *Suidae* auctoritate confirmatur. Mox vero pro ἐπιθημάτων edidi ἐπιθεμάτων, ut eſt apud *Suidam*: qua quidem forma ſemper, opinor, utuntur in hac re medici. Denique velit fortaſſe aliquis, me cum *Suida* quoque poſt ἐπιθεμάτων — ἐντὸς καὶ ἐκτὸς edidiſſe: quod tamen nimis audax videbatur. *M. Caſ.* autem ita malebat: εἰς ὀλίγιστα ἰατρικῶν χρήζειν, ἤτε Φαρμάκων ἐντὸς ἢ καὶ ἐπιθεμάτων ἐκτός.

ἢ τὴν ἐξ ἱστορίας νόμων] Sic primus edidi, auctoritatem *Vat. A.* ſecutus. In prioribus erat: ἢ τῶν τὴν ἐξ ἱστορίας νόμων, praeterquam in *Caſ.*, *Oxon.* et *de Jol.*, in quibus ἢ τὴν τῶν ἐξ ἱστορίας νόμων edi-

καὶ συσπουδαστικὸν αὐτοῖς, ἵνα ἕκαστοι κατὰ τὰ ἴδια προτερήματα εὐδοκιμῶσι, πάντα δὲ κατὰ τὰ πάτρια πράσσων, οὐδ' αὐτὸ τοῦτο ἐπιτηδεύων φαίνεσθαι, τὸ τὰ πάτρια φυλάσσειν. ἔτι δὲ τὸ μὴ εὐμετακίνητον καὶ ῥιπταστικὸν, ἀλλὰ καὶ τόποις, καὶ πράγμασι τοῖς αὐτοῖς ἐνδιατριπτικόν· καὶ τὸ μετὰ τοὺς παροξυσμοὺς τῆς κεφαλαλγίας, νεαρὸν εὐθὺς καὶ ἀκμαῖον πρὸς τὰ συνήθη ἔργα· καὶ τὸ μὴ εἶναι αὐτῷ πολλὰ τὰ ἀπόῤῥητα, ἀλλὰ ὀλίγιστα καὶ σπανιώτατα, καὶ ταῦτα ὑπὲρ τῶν κοινῶν μόνον· καὶ τὸ ἔμφρον καὶ μεμετρημένον ἔν τε θεωριῶν ἐπιτελέσει, καὶ ἔργων κατασκευαῖς, καὶ διανομαῖς, καὶ τοῖς τοιούτοις, * ἀνθρώποις πρὸς αὐτὸ τὸ δέον πραχθῆναι δεδορκότος, οὐ πρὸς τὴν ἐπὶ τοῖς πραχθεῖσι

editum eſt, quod et *Gat.* et *Menag.* malebant. Praeſtat tamen ſine dubio lectio *Cod. Vat.* quam et *Menag.* et *Morus* commendarunt: qua quidem admiſſa, non opus eſt, cum *Junio* poſt verba τινῶν πραγμάτων vocem ἐμπειρίαν addere.

οὐδ' αὐτὸ τοῦτο ἐπιτηδεύων φαίνεσθαι κ. τ. λ.] *Reiske:* f. οὐδ' αὐτὸ τοῦτο ἐπιτηδεύων, τὸ φαίνεσθαι τὰ πάτρια φυλάσσων.

ἔτι δὲ τὸ μὴ εὐμετακίνητον] *Vat. A.* perperam: ἔτι δὲ καὶ μὴ εὐμ.

τῆς κεφαλαλγίας] *Vatic. A.* monſtroſe: τῆς ἡφαλλήας (*ſic*).

ὑπὲρ τῶν κοινῶν μόνον] *Vat. A.* ὑ. τ. κ. μόνων. Haud male.

καὶ τοῖς τοιούτοις, *ἀνθρώπους πρὸς αὐτὸ τὸ δέον κ. τ. λ.] Nolui ex meris conjecturis contextum hujus loci haud dubie depravatum reſtituere, quum depravatio quidem manifeſta, non item emendatio ſit. Aſteriſco igitur ante vocem ἀνθρώποις collocato indicandum putavi, textum depravatum et detruncatum videri, et particulam δὲ, quae in prioribus editionibus poſt αὐτὸ legebatur, ex auctoritate Codicis *Vat. A.* plane ſuſtuli, ut proclivior eſſet emendatio. Optima quippe videtur medela *Mori*, jam a *Menagio* commendata, ſic reponentis: καὶ τοῖς τοιούτοις, ὅ ἐστιν ἀνθρώπου πρὸς αὐτὸ τὸ δέον κ. τ. λ. Sane ΑΝΘΡΩΠΟΥ facile in ΑΝΘΡΩΠΟΙC depravari potuit, quum Υ et IC inter

ſe

mentis indigeret: in primis vero ſine invidia concedere iis, qui aliqua facultate inclaruerunt, ſive eloquentia, ſive legum ſcientia, ſive morum aliarumve rerum doctrina: immo omni ſtudio eos adjuvare, ut iis rebus, quibus ſinguli excellebant, exiſtimationem conſequerentur: omnia ſecundum inſtituta majorum agere, neque tamen hoc adfectans, ut pro majorum more agere videretur; porro non facile mutari et divagari, ſed iisdem et locis et negotiis immorari: poſt exacerbatos capitis dolores ſtatim recentem et alacrem ad conſueta negotia [redire]: arcana haud multa, ſed pauca admodum et rariſſima habere, eaque tantum ad rem publicam pertinentia: prudentiam porro et moderationem in ſpectaculis

ſe ſimillima ſint: et voculae ὅ ἐστιν abbreviate, ut vocant, ſcriptae facile oculos legentis ſ. ſcribentis praeterire potuerunt. Supereſt, ut paucis aliorum Lectiones et Emendationes proferam. In Ed. *de-Jol.* legitur ἀνθρώπου, cetera ut in aliis. *Xylander* malebat: καὶ τοῖς τοιούτοις· καὶ ἀνθρώπου κ. τ. λ. *Mer. Caſ.* in Not. ad Verſ. Angl.: καὶ τοῖς τοιούτοις· τοῖς ἀνθρώποις πρ. ἀ. δὲ τὸ δ. δεδρακότος, οὐ πρ. κ. τ. λ., quod retractavit in Edit. gr. lat. hanc proponens emendationem: ἀνθρώποις πραχθῆναι ταῦτα, πρὸς αὐτὸ δὲ τὸ δέον δεδορκότος αὐτοῦ· οὐ πρ. κ. τ. λ.; *vel*, minori mutatione, ſed eadem ſententia: — δεδορκότος αὐτοῦ. οὐ πρ. κ. τ. λ. *Boot.*: καὶ τοῖς τοιουτοτρόποις, ἀνθρώπου πρὸς αὐτὸ τὸ δέον πραχθῆναι δεδορκότος, ut Genit. ἀνθρώπου ab ἔμφρον pendeat. *Salmaſ.*: καὶ τοῖς τοιούτοις, tum alia orationis ſerie: ἄνθρωπος δὲ πρὸς αὐτὸ τὸ δέον πρ. δεδορκώς, vel: καὶ τοῖς τοιουτοτρόποις. πρὸς αὐτὸ δὲ τὸ δέον δεδορκώς — quod nec *Menagio* displicebat. *Reiske*: ſ. τοιούτοις, οὐ πρὸς ἀνθρώπους, πρὸς δὲ τὸ δ. κ. τ. λ. Denique, ne quid praetermiſiſſe videar, moneo, *Morum* praepoſitionem πρὸς tollendam putaviſſe; quamquam autem fateor, conſtructionem verbi δέρκειν cum πρὸς eſſe inſolentiorem et fortaſſe exemplis carere, nolim tamen praeter neceſſitatem aliquid in textu immutari, quum ſatis conſtet, βλέπειν πρός τι, cujus Synonymum δέρκειν πρός τι videatur, ſaepiſſime apud optimos ſcriptores occurrere.

χθεῖσι εὐδοξίαν. οὐκ ἐν ἀωρεῖ λούστης· οὐχὶ Φιλοικοδόμος· οὐ περὶ τὰς ἐδωδὰς ἐπινοητής, οὐ περὶ ἐσθήτων ὑφὰς καὶ χρόας, οὐ περὶ σωμάτων ὥρας· ἡ ἀπὸ Λωρίου στολὴ ἀνάγουσα, ἀπὸ τῆς κάτω ἐπαύλεως, καὶ τῶν ἐν Λανουβίῳ τὰ πολλά· τῷ τελώνῃ ἐν Τούσκλοις παραιτουμένῳ ὡς ἐχρήσατο· καὶ πᾶς ὁ τοιοῦτος τρόπος· οὐδὲν ἀπηνές, οὐδὲ μὴν ἀδυσώπητον, οὐδὲ λάβρον, οὐδὲ ὡς ἄν τινα εἰπεῖν ποτε, ἕως ἱδρῶτος· ἀλλὰ πάντα διειλημμένα λελογίσθαι, ὡς ἐπὶ σχολῆς, ἀταράχως, τεταγμένως, ἐῤῥωμένως, συμφώνως ἑαυτοῖς. ἐφαρμόσειε δ' ἂν αὐτῷ τὸ περὶ τοῦ Σωκράτους μνημονευόμενον, ὅτι καὶ ἀπέχεσθαι καὶ ἀπολαύειν ἐδύνατο τούτων, ὧν πολλοὶ πρός τε τὰς ἀποχὰς ἀσθενῶς, καὶ πρὸς τὰς ἀπολαύσεις ἐνδοτικῶς ἔχουσι. τὸ δὲ ἰσχύειν καὶ ἔτι

ἐν ἀωρεῖ] Sic dedi *Reiskio* obſecutus, qui monet ſupplendum eſſe καιρῷ, ut ἀωρεῖ ſit Dat. adjectivi, non adverbium. Ed. *Lugdun.*, *Caſ.* et *Oxon.* omiſſo ἐν habent ἀωρεὶ; ceterae, quae hucusque prodierunt, ἐν ἀωρεὶ, ἐν quidem in parentheſin incluſo. *Gat.* malebat: ἐν ἀωρίᾳ vel ἀωρεὶ, *Menag.* autem conjunctim legi: ἀωριλούστης.

ὑφὰς] *Xyl.* 1. ὑφᾶς, perperam.

ἡ ἀπὸ Λωρίου στολὴ ἀνάγουσα, ἀπὸ — τὰ πολλά·] Ex veteribus Edd. *Xyl.* 1. ſcil. *Lugd.*, *Caſ.* et *Oxonienſ.* Λωρίου, pro quo caeterae χωρίου dabant, reſtitui, et, monente *Reiskio*, poſt ἀνάγουσα demum comma poſui, ut ἀπὸ τῆς κάτω ἐπαύλεως ſit appoſitio vocabuli Λωρίου. Caetera intacta reliqui, quum vulgaris ferri poſſe videatur. *Salmaſ.* ad *Capitolin.* V. Antonin. Pii c. 1. p. m. 247. ſic emendandum putat: ἡ ἐπιχώριος στολὴ ἀνάγουσα ἀπὸ τῆς κάτω ἐπαύλεως· Χίτων ἐν Λανουβίῳ τὰ πολλά. *Idem*, ſi Λωρίου retinendum ſit, mavult ἐπὶ Λωρίου. *Iſ. Caſaub.* ad Capitol. l. l. p. m. 246. adverb. κάτω omiſit. *Boot.*: διαγωγὴ ἐπὶ τῶν κατ' ἀγρὸν ἐπαύλεων. *Salmaſ.* in Ep. ad *Gatak.* ἀχίτων ἐν Λαν. τ. π. vel ἐν χιτῶνι Λαν. τ. π.

τῷ τελώνῃ ἐν Τ. — ἐχρήσατο] Hoc loco, monentibus *Mer. Caſ.* et *Reiskio*, vulgatam lectionem auctoritate Cod. *Vat. A.* confirmatam retinui,

exhibendis, operibus exſtruendis et congiariis largiendis, aliisque iſtiusmodi, quae quidem hominis ſunt, non ad celebritatem ex rebus a ſe geſtis adquirendam, ſed tantum ad id, quod officium requirit, reſpicientis. Non alieno tempore balneis utebatur, non erat aedificandi cupidus, non de veſtium textura tincturave, non de ſervitiorum ſpecie curioſus. Veſtis ſive a Lorio, villa ad mare inferum ſita, ſive ex villis, quae in Lanuvio ſunt, comparata illi plerumque in uſu fuit, et publicano Tuſculano quomodo uſus eſt. Totius denique vitae facies haec fuit: nihil inhumanum, nihil immodeſtum, nihil vehemens, aut de quo uſurpari poſſet illud: *ad ſudorem usque:* ſed omnia ei erant accurate disceptata atque conſiderata, quaſi per otium, placideque

tinui, quam non eſt quod cum alia commutemus. Caeterum *Salmaſ.* ad Capitol. l. l. malebat τῷ Φελώνῃ ἐν Τούσκλοις [an Τούσκοις? addit *Gat.*] παραιτουμένως ἐχρήσατο, quam conjecturam *De Joly* temere in textum recepit. *Adnot. Lugdun.* conjecit: παραιτιούμενος, et in ſuperioribus pro στολὴ reponi malebat στόλος.

καὶ πᾶς ὁ τοιοῦτος τρόπος] Lectionem τρόπος, quam omnes Edd. exhibent, debemus conjecturae *Xyl.*, qui in *Cod. Palat.* τόπος legi affirmat, eademque lectio in *Vatic. A.* reperitur. Malui tamen τρόπος edere, quum hoc optime contextui conveniat, et ſolennis ſit commutatio vocabulorum τρόπος et τόπος apud librarios. Vid. *Schweighaeuſ.* V. D. in Ed. critica Enchirid. Epictet. ad XXXIII, §. 15. Mallem tamen cum *Boot.*: καὶ πᾶς ὁ τρόπος τοιοῦτος ſc. ἦν, ut arctius cum poſterioribus cohaereat.

οὐδὲ ὡς ἄν τινα εἰπεῖν ποτε, ἕως ἰδρῶτος] *Vatic. A.*: οὐδὲ ὡς ἄν τινα εἰπεῖν ποτε οὐμο, ex quo quidem quid efficiendum ſit, non intelligo.

διειλημμένα λελογίσθαι] *Reisk.* aut: διειλημμένα τῷ λογισμῷ, aut: διειλημμένα τῷ λελογίσθαι, ſubintell. ἦν ſ. ἐποίει. n. n.

τεταγμένως] *Vat. A.* perperam: τεταραγμένως. At malim ἀταράχως τε τεταγμένα, ἐῤῥωμένως, συμφώνως ἑαυτοῖς.

καὶ

ἔτι καρτερεῖν καὶ ἐννήφειν ἑκατέρῳ, ἀνδρός ἐστιν ἄρτιον καὶ ἀήττητον ψυχὴν ἔχοντος, οἷον ἐν τῇ νόσῳ τῇ Μαξίμου.

ιζ'. Παρὰ τῶν Θεῶν, τὸ ἀγαθοὺς πάππους, ἀγαθοὺς γονέας, ἀγαθὴν ἀδελφήν, ἀγαθοὺς διδασκάλους, ἀγαθοὺς οἰκείους, συγγενεῖς, φίλους, σχεδὸν ἅπαντας ἔχειν. καὶ ὅτι περὶ οὐδένα αὐτῶν προέπεσον πλημμελῆσαί τι, καί τοι διάθεσιν ἔχων τοιαύτην, ἀφ' ἧς, εἰ ἔτυχεν, καὶ ἂν ἔπραξά τι τοιοῦτο· τῶν Θεῶν δὲ εὐποιία τὸ μηδεμίαν συνδρομὴν πραγμάτων γενέσθαι, ἥτις ἔμελλέ με ἐλέγξειν. καὶ τὸ μὴ ἐπὶ πλέον ἐκτραφῆναι παρὰ τῇ παλλακῇ τοῦ πάππου· καὶ τὸ τὴν ὥραν διασῶσαι· καὶ τὸ μὴ πρὸ ὥρας ἀνδρω-

καὶ ἔτι καρτερεῖν] Nolui hoc, refragante *Codd.* et *Edd.* veterum auctoritate, immutare, quamquam magis placet ἐπικαρτερεῖν, ut *Mer. Caſ.* et *Oxon.* ediderunt; idem *Gat.* reponendum putavit, aut ἐγκαρτερεῖν, quod uſitatius eſt. Minus placet *Reiskii* καὶ ἐγκαρτερῶν.

οἷον ἐν τῇ νόσῳ τῇ Μαξίμου] *Reisk.* malebat οἷον ἐν τ. ν. τὸν Μάξιμον coll. §. 15. *Ad Sect.* 17. (*ap. Lugd.* 17. *Caſ.* 14.)

φίλους, σχεδὸν ἅπαντας ἔχειν] Ex lectione priorum Edd. ἅπαντα σχεῖν, pro quo in *Lugd.* ἁπανταςκεῖν, et *Vat. A.* ἅπαντα ἔχειν, novam effeci: ἅπαντας ἔχειν, ita ut ſubintelligatur ἀγαθούς, quod et alii feciſſe videntur. *Gat.* vero ἀγαθὰ ante σχεδὸν exciditſſe putabat. *Reiskius* denique, commate ſ. puncto poſt φίλους ſublato, malebat: φίλους σχεδὸν ἅπαντας σχεῖν ſcil. ἀγαθούς. Quod ſi cui placet, *amici* intelligendi ſunt ii, *qui in principis comitatu* ſunt.

προέπεσον] *Lugd.* προέπεσε, perperam.

πλημ-

ordinata, firmiter et ſibi invicem convenienter. Quadrabat igitur in illum, quod de Socrate memoratur, eum et abſtinere potuiſſe et frui rebus iſtis, quibus plerique nec abſtinere per infirmitatem, nec ſine intemperantia frui poſſunt: poſſe autem in altero tolerantem, in altero temperantem et ſobrium ſe praeſtare; id vero viri eſt animo omnibus numeris perfecto et invicto plane praediti: qualem ille in Maximi morbo ſe praeſtitit.

17. A Diis bonos avos, bonos parentes, bonam ſororem, bonos praeceptores, bonos familiares, neceſſarios, amicos et omnes fere accepi; [iisdemque acceptum fero,] quod in nullum illorum quidquam temere deliqui, quamquam ita adfectus, ut, ſi occaſio incidiſſet, utique ejusmodi aliquid admiſiſſem: deorum autem beneficio prohibitum eſt, quo minus res ita caderent, ut adfectus ille ſe proderet: [iis porro acceptum fero,] quod non diutius apud avi pellicem enutritus ſum, quod aetatis florem indelibatum ſervavi, nec ante

πλημμελῆσαί τι] *Vatic. A.* perperam: ὀγπεμμελῆσαί τι. *(ſic.)*

τῶν θεῶν δὲ εὐποιΐα τὸ κ. τ. λ.] Hanc ſcripturam εὐποιΐα ſine jota ſubſcr. in caſu nominandi, quam uſus loquendi neceſſario poſtulat, jam *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugd.*, *Caſ.* et *Gat.* exhibent. In *Oxon.* primum, puto, perperam expreſſum erat εὐποιΐᾳ (Dat.), ex qua in *Ed. Glasgu.*, *Woll.*, *de-Joly* et *Mori* manavit. Perſpecte tamen monuit *Morus*, εὐποιΐα eſſe reponendum.

καὶ τὸ μὴ ἐπὶ πλέον ἐκτραφῆναι κ. τ. λ.] Praepoſitionem ἐπὶ, quae in Edd. prioribus ante πλέον deſiderabatur, habes ex *Vat. A.* Idem ſimplicem τραφῆναι exhibet; Edd. *Xyl.* 1., *Lugd.*, *Caſ.* et *Oxon.* ἐπιτραφῆναι; ceterae omnes ἐκτραφῆναι.

καὶ τὸ μὴ πρὸ ὥρας κ. τ. λ.] Copulativ. καὶ ex veteribus Edd. *Xyl.* 1. ſcil. *Arg.*, *Lugd.*, *Caſ.*, *Oxon.* et *Gat.* reſtitui. Eam ignorant *Glasgu.*, *Woll.*, *De-Jolyan.* et *Mori.* In *Lugd.* perperam: πρὸς ὥρας expreſſum eſt.

ἐπι-

δρωθῆναι, ἀλλ' ἔτι καὶ ἐπιλαβεῖν τοῦ χρόνου. τὸ ἄρχοντι καὶ πατρὶ ὑποταχθῆναι, ὃς ἔμελλεν πάντα τὸν τύφον ἀφαιρήσειν μοῦ, καὶ εἰς ἔννοιαν ἄξειν τοῦ, ὅτι δυνατόν ἐστιν ἐν αὐλῇ βιοῦντα μήτε δορυφορήσεων χρήζειν, μήτε ἐσθήτων σημειωτῶν, μήτε λαμπάδων, καὶ ἀνδριάντων τοιῶν δέ τινων, καὶ τοῦ ὁμοίου κόμπου· ἀλλ' ἔξεστιν ἐγγυτάτω ἰδιώτου συστέλλειν ἑαυτὸν, καὶ μὴ διὰ τοῦτο ταπεινότερον ἢ ῥαθυμότερον ἔχειν πρὸς τὰ ὑπὲρ τῶν κοινῶν ἡγεμονικῶς πραχθῆναι δέοντα. τὸ ἀδελφοῦ τοιούτου τυχεῖν, δυναμένου μὲν διὰ ἤθους ἐπεγεῖραί με πρὸς ἐπιμέλειαν ἐμαυτοῦ, ἅμα δὲ καὶ τιμῇ καὶ στοργῇ εὐφραίνοντός με· τὸ παιδία μοι ἀφυῆ μὴ γενέσθαι, μηδὲ κατὰ τὸ σωμάτιον διάστροφα· τὸ μὴ ἐπὶ πλέον με προκόψαι ἐν τῇ ῥητορικῇ, καὶ ποιητικῇ, καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπιτηδεύμασι, ἐν οἷς ἴσως ἂν κατεσχέθην, εἰ ἠσθόμην ἐμαυτὸν εὐόδως προϊόντα. τὸ φθάσαι, τοὺς τροφέας ἐν ἀξιώματι καταστῆσαι, οὗ δὴ ἐδόκουν μοὶ ἐπιθυμεῖν, καὶ μὴ ἀναβαλέσθαι ἐλπίδι, τοῦ με, ἐπεὶ νέοι ἔτι ἦσαν, ὕστερον αὐτὸ πράξειν. τὸ γνῶναι Ἀπολλώνιον, Ῥούστικον, Μάξιμον.

ἐπιλαβεῖν τοῦ χρόνου.] *Moro* ſuſpectum erat verbum ἐπιλαβεῖν.

ὅτι δυνατόν ἐστιν] Edd. *Xyl.* 1., *Arg.* et *Lugd.* perperam ὅ,τι, eaedemque cum *Caſ.* ἐστὶ.

ἐσθήτων σημειωτῶν] *Xyl.* 1., *Lugd.*, *Caſ.* et *Oxon.* ἐσθ. σημειωδῶν habent; minus recte, ut *Caſ.* ipſe in notis obſervat. *Arg.* ceteraeque omnes σημειωτῶν.

καὶ ἀνδριάντων — τοιῶν δέ τινων, καὶ τοῦ ὁμοίου κόμπου] Nolui in his contra Edd. et Codd. auctoritatem aliquid immutare, quamquam vix dubito, legendum eſſe: καὶ ἀνδριάντων καὶ τοιῶνδέ τινων, omiſſis verbis τοῦ ὁμοίου κόμπου, quae gloſſema τοῦ τοιῶνδέ τινων redolent, niſi quis cum *Moro* verba τοιῶνδέ τινων loco depellere malit.

καὶ μὴ διὰ τοῦτο] Sic edidi, auctoritatem *Vat. A.* ſecutus, quod et *de-Joly*, ſed tacite, fecerat. In prioribus Edd. vel νὴ δία τοῦτο, vel νὴ διὰ τοῦτο legitur, pro quo *Gat.* et *Menag.* μὴ διὰ τ., *Mer. Caſ.* autem νὴ Δία μὴ διὰ τ. reponi malebant.

ἡγε-

ante juſtum tempus virilitatis ſpecimen dedi, ſed ultra etiam, quam opus erat, id facere diſtuli: quod principi eidemque patri ſubditus fui, qui me ab omni faſtu alienum redderet, fidemque faceret, poſſe in aula ita degi, ut nec ſatellitio nec veſtitu inſigniore, nec facibus nec ſtatuis iſtiusmodi et reliquo luxu opus ſit: ſed poſſe eum, [qui princeps in aula degit,] ita contrahere ſeſe, ut proxime ad privati ſpeciem accedat, nec tamen propterea demiſſius vel remiſſius ad publica negotia, quae imperantis majeſtatem requirunt, accedat: quod eum nactus ſum fratrem, qui moribus ſuis me ad curam mei ipſius habendam excitaret, honore autem et adfectu in me ſuo animum meum oblectaret: quod liberi mihi neque ingenio tardi neque corpore diſtorti obtigerunt: quod ampliores non feci progreſſus in rhetorica, poetica et reliquis ſtudiis, quae me fortaſſe plane detinuiſſent, ſi me feliciter in iis proficere ſenſiſſem: quod eos, a quibus educatus ſum, ad honores, quos expetere ipſi mihi videbantur, mature evexi, nec eos ſpe lactavi, me, quum juvenes adhuc eſſent, id in poſterum

ἡγεμονικῶς πρ. δ.] *Arg.* perperam ἰγεμονικῶς.

τὸ μὴ ἐπὶ πλέον προκόψαι κ. τ. λ.] *Xyl.* 1. et *Lugdun.* perperam τὸ μὲν ἐπὶ πλ. — exhibent; *Argent.* ceteraeque vero τὸ μὴ ἐ. π. π.

ἐν τῇ ῥητορικῇ] Articulum τῇ ex *Vatic. A.* recepi, quem ceterae Edd. ipſaque *De-Jol.* ignorant.

καὶ μὴ ἀναβαλέσθαι ἐλπίδι] *Vat. A.* καὶ μὴ ἀντιλαβέσθαι, haud dubie falſo; vide tamen, an fortaſſe ſcriptum fuerit ἀναλαβέσθαι.

τοῦ με, ἐπεὶ ν. ἔ. ἦ., ὑ. ἀ. πρ.] Haud dubitavi, praeeuntibus Edd. *Caſ.* et *Oxon.* τοῦ με, ἐπεὶ κ. τ. λ. edere, pro eo, quod in ceteris Edd. eſt: τοῦ μὴ, ἐπεὶ κ. τ. λ., quamquam *Vat. A.* cum vulgari convenit. *Gat.* quoque et *Morus* probarunt τὸ μὲ pro μή. *Menag.* ad h. l. ita: f. legendum: οὐκέτι ἦσαν, f. potius: τοῦ μὲν, ἐπεὶ νέοι ἔτι ἦσαν. Voluit, puto, τοῦ μέ. Malit tamen fortaſſe aliquis vocem μὴ omnino tollere.

οἷος

ξιμον. τὸ Φαντασθῆναι περὶ τοῦ κατὰ Φύσιν βίου ἐναργῶς καὶ πολλάκις, οἷός τίς ἐστι· ὥστε ὅσον ἐπὶ τοῖς Θεοῖς, καὶ ταῖς ἐκεῖθεν διαδόσεσι καὶ συλλήψεσι, καὶ ἐπινοίαις, μηδὲν κωλύειν ἤδη κατὰ Φύσιν ζῆν με, ἀπολείπεσθαι δὲ ἔτι τούτου παρὰ τὴν ἐμὴν αἰτίαν, καὶ παρὰ τὸ μὴ διατηρεῖν τὰς ἐκ τῶν Θεῶν ὑπομνήσεις, καὶ μόνον οὐχὶ διδασκαλίας· τὸ ἀντισχεῖν μοι τὸ σῶμα ἐπὶ τοσοῦτον ἐν τοιούτῳ βίῳ· τὸ μήτε Βενεδίκτης ἅψασθαι, μήτε Θεοδότου· ἀλλὰ καὶ ὕστερον ἐν ἐρωτικοῖς πάθεσι γενόμενον ὑγιᾶναι· τὸ χαλεπήναντα πολλάκις Ῥουστίκῳ, μηδὲν πλέον πρᾶξαι, ἐφ' ᾧ ἂν μετέγνων· τὸ μέλλουσαν νέαν τελευτᾶν τὴν τεκοῦσαν, ὅμως οἰκῆσαι μετ' ἐμοῦ τὰ τελευταῖα ἔτη. τὸ ὁσάκις ἐβουλήθην ἐπικουρῆσαί τινι πενομένῳ, ἢ εἰς ἄλλο τι χρήζοντι, μηδέποτε ἀκοῦσαί με, ὅτι οὐκ ἔστι μοι χρήματα, ὅθεν γένηται· καὶ τὸ αὐτῷ ἐμοὶ χρείαν ὁμοίαν, ὡς παρ' ἑτέρου μεταλαβεῖν, μὴ συμπεσεῖν· τὸ τὴν γυναῖκα τοιαύτην εἶναι, οὕτωσι μὲν πειθήνιον, οὕτω δὲ Φιλόστοργον, οὕτω δὲ ἀφελῆ· τὸ ἐπιτηδείων τροφέων εἰς τὰ παιδία εὐπορῆσαι. τὸ δι' ὀνειράτων βοηθήματα δοθῆναι, ἄλλα τε, καὶ ὡς μὴ πτύειν αἷμα καὶ μὴ ἰλιγγιᾶν, καὶ τούτου ἐν Καϊήτῃ ὥσπερ χρήσῃ.

οἷός τίς ἐστι] *Vat. A.* οἷος πος ἐστίν. *(sic.)* An forte οἷός περ ἔστι?

διαδόσεσι] Sic recte in *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugdun.*, *Caſ.*, *Oxon.*, *Gat.* In *Woll.*, *De-Iol.* et *Mori* (in hac, monente Editore, operarum errore) perperam: διαδύσεσι.

καὶ ἐπινοίαις] *M. Caſ.* et *Gat.* ἐπιπνοίαις legendum cenſebant: recte.

μηδὲν κωλύειν ἤδη κατὰ Φ.] *Xyl.* 1. μηδὲν κωλύειν ἢ δὴ κ. τ. λ. *Lugd.* μηδὲν κωλύειν ἢ δή, perperam utraque.

ἀπολείπεσθαι δὲ ἔτι τούτου παρὰ κ. τ. λ.] *Vatic. A.* ſecutus ἀπολείπεσθαι δὲ edidi, pro quo in prioribus ἢ ἀπολείπεσθαι legitur. Ceterum *Vat. A.* totum locum perperam ita legit: ἢ ἀπολείπεσθαι δὲ τὸ ἐπὶ τοῦτον παρὰ κ. τ. λ. — Jam *Caſ.* malebat ἀπολείπεσθαι δὲ κ. τ. λ.

μόνον οὐχὶ] Edd. variant inter

rum praeſtiturum: quod Apollonium, Ruſticum et Maximum cognovi: quod imago vitae ſecundum naturam inſtitutae, qualis eſſet, clare et frequenter animo meo obverſata eſt: ita ut, quod ad deos et ſuggeſtiones, auxilia atque conſilia hinc mihi oblata attinet, nihil obſtiterit, quo minus ſecundum naturam jam pridem vitam inſtituerem; quod autem hactenus ea re privatus ſim, id vero mea unius culpa, ut qui Deorum ſubmonitiones et tantum non clariſſima praecepta obſervaverim, contigerit: quod in vita, qualis illa fuit, corpus mihi tam diu perduravit: quod nec Benedictam nec Theodotum attigi, ſed et poſtea ex adfectibus amatoriis, quibus correptus fueram, ad ſanitatem redii: quod, quum Ruſtico ſaepe ſuccenſerem, nihil ultro admiſi, cujus me poenitere potuiſſet; quod mater mea, quum mature eſſet deceſſura, mecum tamen noviſſimos aetatis annos transegit: quod, quotiescunque pauperi aut alias indigo opitulari ſtatueram, nunquam mihi reſponſum eſt, pecuniam mihi deeſſe, unde id facerem, et quod non ulla mihi unquam talis neceſſitas obtigit, ut ab alio ſumere cogerer: quod talis mihi uxor contigit, tam obſequens, tam amans, tam ſimplex: quod illorum copia fui

inter μόνον οὐχὶ et μονονουχὶ, eodem redit.

ἀλλὰ καὶ ὕστερον ἐν ἐρ. π. γ. ὑγιᾶναι] Olim malebam: ἀλλὰ καὶ τὸν ὕστερον ἐν τοῖς ἐρ. π. γεν. ὑγιάσαι, quod et nunc non displicet.

πειθήνιον] *Vat. A.* πεθήνιον, perperam.

δοθῆναι] *Reiske* praeſtare putat δειχθῆναι ſ. δηλωθῆναι. n. n.

καὶ τούτου ἐν Καϊήτῃ ὥσπερ χρήσῃ] Depravatio quidem aperta eſt, emendatio autem incerta; hinc ſine Codd. auctoritate nihil immutare volui. *Xyl.* ὥσπερ χρύσῃ in notis ad h. l.: „forte χρήσῃ, inquit, *quo utaris.*„ *Annot. Lugd.* mal. ὥσπερ χρησμὸν. *M. Caſ.* ὥσπερ χρύσῃ. *Boot.* ὥσπερ χρήσει (χρῆσις i. q. χρησμὸς). *Salmaſ.* καὶ τούτου ἐν Καϊήτῃ εὐτυχῆσαι ſ. καὶ τοῦτο ἐν Κ. ὡς περιχρίσαι. *Reiske:* καὶ

χρήσῃ. ὅπως τε ἐπιθύμησα φιλοσοφίας, μὴ ἐμπεσεῖν εἴς τινα σοφιστὴν, μηδὲ ἀποκαθίσαι ἐπὶ τοὺς συγγραφεῖς, ἢ συλλογισμοὺς ἀναλύειν, ἢ περὶ τὰ μετεωρολογικὰ καταγίνεσθαι. πάντα γὰρ ταῦτα θεῶν βοηθῶν καὶ τύχης δεῖται.

Τὰ ἐν Κουάδοις πρὸς τῷ Γρανούᾳ. α'.

ιή. Ἑωθεν προλέγειν ἑαυτῷ· Συντεύξομαι περιέργῳ, ἀχαρίστῳ, ὑβριστῇ, δολερῷ, βασκάνῳ, ἀκοινωνήτῳ. πάντα ταῦτα συμβέβηκεν ἐκείνοις παρὰ τὴν ἄγνοιαν τῶν ἀγαθῶν καὶ κακῶν. ἐγὼ δὲ τεθεωρηκὼς τὴν φύσιν τοῦ ἀγαθοῦ, ὅτι καλὸν, καὶ τοῦ κακοῦ, ὅτι αἰσχρὸν, καὶ τὴν αὐτοῦ τοῦ ἁμαρτάνοντος φύσιν, ὅτι μοι συγγενὴς, οὐχὶ αἵματος, ἢ σπέρματος τοῦ αὐτοῦ, ἀλλὰ νοῦ, καὶ θείας ἀπομοίρας μέτοχος, οὔτε βλαβῆναι ὑπό τινος αὐτῶν δύναμαι· αἰσχρῷ γάρ με οὐδεὶς περιβάλλει· οὔτε ὀργίζεσθαι τῷ συγγενεῖ δύναμαι, οὔτε ἀπέχθεσθαι αὐτῷ. γεγόναμεν γὰρ πρὸς

καὶ τοῦτο ἐν K. ὥςπερ Χρύσῃ f. Χρήστῃ, ut *Chryſa* f. *Chreſta* nomen ſit ancillae. *Reche*: ὥςπερ χερσὶ. Caeterum *Xylandri* verſionem, ut in re dubia, retinui.

ὅπως τε ἐπιθύμησα κ. τ. λ.] *Salmaſ.* mal. τὸ, ὅπως τε ἐπιθ. *Gat.* τὸ, ὅπως ἐπιθ. κ. τ. λ.

μηδὲ ἀποκαθίσαι] Ex Edd. *Xyl.* 1. (*Baſ.*), *Lugdun.*, *Caſ.*, *Oxon.* revocavi ἀποκαθίσαι. In *Arg.* vero, *Gat.* et iis, quae *Gat.* ſequuntur, editum eſt ἀποκαθῆσαι, quod cum ferri non poſſet, *Gat.* ἀποκαθῆσθαι, *Moro* autem ἀποκεῖλαι reponendum videbatur.

ἐπὶ τοὺς συγγραφεῖς, ἢ συλλογ. ἀναλ.] *Menagius* mal. ἐπὶ τὸ συγγραφεῖς ἢ συλλογισμοὺς ἀναλ. *Reiskius* vero ἐπὶ τὸ συγγράφειν vel ἐπὶ τοῦ συγγράφειν. Durior quidem eſt vulgaris, nec tamen omnino ſpernenda.

τὰ ἐν Κουάδοις πρὸς τῷ Γρανούᾳ. α'.] Notam numeralem α'. ex Edd. *Xyl.* 1. (*Baſ.*),

fui inſtructus, qui ad liberos educandos mihi idonei eſſent: quod per inſomnia mihi remedia data ſunt, cum alia, tum adverſus ſanguinis exſcreationem et capitis vertiginem, idque Cajetae tanquam Chreſae: quod quum animum ad philoſophiam adjunxiſſem, non in ſophiſtam aliquem incidi, nec ſcriptoribus et ſyllogiſmis reſolvendis tempus deſes contrivi, nec coeleſtibus curioſe perſcrutandis detentus ſum. Haec enim omnia Diis adjutoribus et Fortuna indigent.

Haec apud Quados ad Granuam. A.

18. Mane tibi praedicere [memento]: futurum eſt, ut in curioſum aliquem, ingratum, contumelioſum, doloſum, invidum et inſociabilem incidam. Omnia haec iis evenerunt ex bonorum malorumque ignorantia. Ego vero, qui et naturam boni perſpectam habeo, quod honeſtum, et mali, quod inhoneſtum ſit, ipſamque ejus, qui peccat, naturam, quod mihi cognatus ſit, non tam quoniam ſanguinis ſeminisque ejusdem, quam quoniam mentis ac particulae divinae particeps eſt, nec ab eorum ullo laedi poſſum: utpote quem nemo in turpia poſſit conjicere, neque ei, qui mihi

(Baſ.), *Arg.*, *Lugd.*, *Caſ.* et *Oxon.* reſtitui. Veroſimile enim eſt, hic demum incipere primum librum, et XVII ſuperiores §§. ſingulare opusculum efficere. *Gataker*us vero numerum α′ ad ſuperiora retuliſſe videtur, et hanc ob cauſſam a ſequenti §. novi libri initium feciſſe. Hoc vero quum auctoritati Cod. *Palat.*, quo *Xyl.* uſus eſt, repugnat, meo jure veterem librorum diviſionem reſtitui. Caeterum *Reisk.* putat, olim fortaſſe ſic ſcriptum fuiſſe: Τὰ ἐν Κουάδοις πρὸς τῷ Γραν. B. A. i. e *βιβλίον α′*. illud quidem τὰ — Γραν. ad ſuperiora, hoc vero B. A. ad poſteriora pertinere. In *Vat. A.*, qui omnibus diviſionibus caret, haec verba deſunt.

Ad Sect. 18. *(ap. Lugd.* 18. *Caſ.* 15. *et Gat. l. II. ſ.* 1.)

ἔωθεν προλέγειν] Ex *Xyl.* verſione *ſolebat mane* etc. conjicere aliquis poſſit, eum legiſſe εἰωθε προλέγ. Sed nihil temere mutandum.

πρὸς συνεργίαν, ὡς πόδες, ὡς χεῖρες, ὡς βλέφαρα, ὡς οἱ στοῖχοι τῶν ἄνω καὶ τῶν κάτω ὀδόντων. τὸ οὖν ἀντιπράσσειν ἀλλήλοις παρὰ Φύσιν. ἀντιπρακτικὸν δὲ, τὸ ἀγανακτεῖν καὶ ἀποστρέφεσθαι.

ιθ'. Ὅ,τί ποτε τοῦτό εἰμι, σαρκία ἐστὶ καὶ πνευμάτιον, καὶ τὸ ἡγεμονικόν. ἄφες τὰ βιβλία· μηκέτι σπῶ. οὐ δέδοται· ἀλλ' ὡς ἤδη ἀποθνήσκων, τῶν μὲν σαρκίων καταφρόνησον· λύθρος καὶ ὀστάρια, καὶ κροκύφαντος, ἐκ νεύρων, φλεβίων, ἀρτηριῶν πλεγμάτιον. θέασαι δὲ καὶ τὸ πνεῦμα, ὁποῖόν τι ἐστίν· ἄνεμος· οὐδὲ ἀεὶ τὸ αὐτὸ, ἀλλὰ πάσης ὥρας ἐξεμούμενον, καὶ πάλιν ῥοφούμενον· τρίτον οὖν ἐστὶ τὸ ἡγεμονικόν. οὐ δὴ ἀπονοήθητι· γέρων εἶ· μηκέτι τοῦτο ἐάσῃς δουλεῦσαι· μηκέτι καθ' ὁρμὴν ἀκοινώνητον νευροσπαστηθῆναι· μηκέτι τὸ εἱμαρμένον, ἢ παρὸν δυσχεραῖναι, ἢ μέλλον ὑποδύεσθαι.

κ'. Τὰ

τῶν ἄνω καὶ τῶν κάτω ὀδόντων] *Vat. A.* τῶν ἄνω καὶ κάτω ὀδόντων, omisso altero τῶν; haud male.

ἀγανακτεῖν] Ed. *Gatak.* ἀγανάκτειν operarum errore.

Ad Sect. 19. *(ap. Lugd.* 19. 20. *p. Caſ.* 16. *p. Gat. l. II. ſ.* 2.)

Ὅ,τί ποτε τοῦτό εἰμι, σαρκία ἐστὶ κ. τ. λ.] Mallem equidem cum *Reiskio* aut: Ὅ,τί ποτε τοῦτο, ὃ εἰμί; σαρκία κ. τ. λ., aut: Ὅ,τί ποτε τοῦτο, ὃ εἰμι, σαρκία ἐστὶ κ. τ. λ. Nec tamen vulgarem ſine librorum auctoritate refingere auſus ſum. Edd. *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugd.* perperam ὅτι; ceterae recte ὅ,τι ab initio.

μηκέτι σπῶ. οὐ δέδοται.] Vulgaris ſine dubio rectè ſe habet. At *Ann. Lugd.* mal. μηκέτι σπούδαζε vel σπούδαις δός σε. *Menag.* ad h. l.: „eſt, qui legat: μηκέτι σπῶ περὶ ὃ οὐ δέδοται.„ *Gat.* f. οὐ δέδοται; *annon datur? annon in tua poteſtate eſt?* ſc. ut diſtractione et perturbatione omni immunem te reddas.

κροκύφαντος] Veram hujus vocab. formam ex *Xyl.* 1., *Lugd.*, *Caſ.* et *Oxon.* reſtitui pro vulgari κροκύφαντον, quod in *Arg.*, *Gat.* ceterisque reperitur, et ſine dubio abbreviationi in *Xyl.* 1. ortum debet.

mihi cognatus eſt, ſuccenſere, eique infenſus eſſe poſſum: eo enim nati ſumus, ut alter alterum in opere ſuo adjuvet, ut pedes, manus, palpebrae, ut ſuperiorum inferiorumque dentium ordines. Quare contra naturam eſt, ut invicem repugnemus: repugnantis autem eſt, ſuccenſere et adverſari.

19. Hoc, quidquid ego ſum, conſtat carne et animula et animi principatu. [Proinde] miſſos fac libros, neque distrahere: non enim licet; quin tu, ut ſtatim moriturus, carnes iſtas contemnas: cruor eſt et oſſicula et reticulum ex nervis, venulis et arteriis complexum. Quin et animum conſidera, qualis ſit. Spiritus eſt, neque is idem ſemper, ſed ſingulis horis modo efflatur, modo reſorbetur. Reſtat igitur tertia pars principatum obtinens. Noli igitur deſipere: ſenex es: ne patere hanc partem ulterius ſervire, neque alieno a ſocietate humana impetu raptari, neque fatum vel praeſens inique ferre, vel futurum declinare.

 20. Deo-

bet. Ceterum quae ſequuntur: ἐκ νεύρων — πλεγμάτιον gloſſema τοῦ κροκύφαντος eſſe videntur, niſi quis ita malit legere: κροκύφαντος ἐκ νεύρων, φλεβίων, ἀρτηρίων, omiſſo vocabulo πλεγμάτιον, quo librarius aliquis obſcurius illud κροκύφαντος explicaſſe videri poſſit.

οὐ δὴ ἀπονοήθητι] Sic primus edidi veſtigium *Vatic. A.* ſecutus, in quo ſic legitur: ὦ δὴ ἀπονοήθητι. Solennis ſane eſt permutatio τῶν ω et ου. In prioribus erat: ὧδε ἀπονοήθητι, quod quum ferri non poſſet, *Gat.* et *M. Caſ.* emendabant: ἐπινοήθητι. Idem quoque, aut ὑπονοήθητι, *Reiskio* reponendum videbatur.

νευροσπαστηθῆναι] *Vatic. A.* perperam νευροσπασθῆναι.

εἱμαρμένον] *Xyl.* 1. perperam: εἱμαρμένον.

ἢ μέλλον ὑποδύεσθαι] Ferri poſſe videtur verbum ὑποδύεσθαι, ut ſignificet: *tergiverſari*, *refugere*, *declinare*. Verbale enim ὑπόδυσις *refugium* ſignificat, et *Heſych.* ὑποδύεσθαι· δειλιᾷν. Verbum tamen illud plerisque *Antonini* interpretibus ſuſpectum eſt. *Gat.* putabat igitur, *Xyl.* et *Caſ.* forſan ὑπεκδύεσθαι legiſſe; ipſe autem ὑποδείσασθαι malebat.

Ad

κ. Τὰ τῶν Θεῶν προνοίας μεστά. τὰ τῆς τύχης οὐκ ἄνευ Φύσεως, ἢ συγκλώσεως, καὶ ἐπιπλοκῆς τῶν προνοίᾳ διοικουμένων. πάντα ἐκεῖθεν ῥεῖ· πρόςεστι δὲ τὸ ἀναγκαῖον, καὶ τὸ τῷ ὅλῳ κόσμῳ συμφέρον, οὗ μέρος εἶ. παντὶ δὲ Φύσεως μέρει ἀγαθὸν, ὃ φέρει ἡ τοῦ ὅλου Φύσις, καὶ ὃ ἐκείνης ἐστὶ σωστικόν. σώζουσι δὲ κόσμον, ὥςπερ αἱ τῶν στοιχείων, οὕτως καὶ αἱ τῶν συγκριμάτων μεταβολαί. ταῦτά σοι ἀρκείτω, ἀεὶ δόγματα ἔστω. τὴν δὲ βιβλίων δίψαν ῥῖψον, ἵνα μὴ γογγύζων ἀποθάνῃς, ἀλλὰ ἵλεως ἀληθῶς, καὶ ἀπὸ καρδίας εὐχάριστος τοῖς θεοῖς.

Ad Sect. 20. *(ap. Lugd.* 20. *Caſ.* 16. *p. Gat. l. II. ſ.* 3.) πάντα ἐκεῖθεν ῥεῖ] „Videri poſſit, inquit ad h. l. *M. Caſ.*, Scholiaſtes ille, cujus verba laudat *Fr. Morellius* in *Dion. Chryſoſtomum*, legiſſe hic: πάντα ἄνωθεν ῥεῖ, non ἐκεῖθεν. Σύμφωνον τοῦτο, inquit ille, τὸ τοῦ αὐτοκράτορος Μάρκου, Πάντα ἄνωθεν ῥεῖ, σοφῶς εἰρηκότος.„ — Fortaſſe tamen menti Scholiaſtae ſimul occurrebant verba *Antonini* l. V. ſ. 8. ἄνωθεν — συγκλωθόμενον. Hic vero locus *Caſ.* praeteriit, qui ad h. l. ita: „At vocem ἄνωθεν ipſum [*Anto-*

MAR-

20. Deorum opera providentiae plena, et, quae fortuna fiunt, non extra naturam ſeu connexum et implexum rerum earum, quae a providentia adminiſtrantur. Inde omnia fluunt. Huc accedit, et, quod neceſſarium eſt, [quidquid eſt] et univerſo mundo, cujus tu quidem pars es, utile: unicuique autem naturae parti id bonum eſt, quod univerſi natura fert, et quod ad eam conſervandam conducit: mundum autem, ſicut elementorum, ita et concretarum rerum mutationes conſervant. Haec tibi ſufficiant, haec tibi decreta ſemper ſunto. Librorum autem ſitim pelle, ne murmurans moriaris, ſed vere placidus Diisque ex animo gratias agens.

[*Antoninum* puta] ullibi in hanc ſententiam uſurpare non memini.„

ἀεὶ δόγματα ἔστω] *Vatic. A.* εἰ δόγματα ἔστιν, quod neſcio, an melius vulgari ſit. Certe *Morus*: ταῦτ' ἀεὶ δόγματα ἔστω emendandum putavit.

εὐχάριστος τοῖς θεοῖς.] Hic demum explicit *liber primus* in omnibus Edd., quae non ad *Gatakerianam* conformatae ſunt. Hinc et nos Veterum Edd. auctoritatem ſecuti, hic demum libri primi finem conſtituimus.

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ
ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ
Τῶν εἰς ἑαυτὸν
ΒΙΒΛΙΟΝ β'.

α'. Μέμνησο, ἐκ πόσου ταῦτα ἀναβάλλῃ, καὶ ὁποσάκις προθεσμίαν λαβὼν παρὰ τῶν θεῶν, οὐ χρᾷ αὐταῖς. δεῖ δὲ ἤδη ποτὲ αἰσθέσθαι, τίνος κόσμου μέρος εἶ, καὶ τίνος διοικοῦντος τὸν κόσμον ἀπόῤῥοια ὑπέστης· καὶ ὅτι ὅρος ἐστί σοι περιγεγραμμένος τοῦ χρόνου, ᾧ ἐὰν εἰς τὸ μὴ ἀπαιθριάσαι χρήσῃ, οἰχήσεται, καὶ οἰχήσῃ, καὶ αὖθις οὐχ ἥξεται.

β'. Πάσης ὥρας Φρόντιζε στιβαρῶς, ὡς Ῥωμαῖος, καὶ ἄῤῥην, τὸ ἐν χερσὶ μετὰ τῆς ἀκριβοῦς καὶ ἀπλάστου σεμνότητος, καὶ Φιλοστοργίας, καὶ ἐλευθερίας, καὶ δικαιότητος πράσσειν· καὶ σχολὴν σαυτῷ ἀπὸ πασῶν τῶν ἄλλων Φαντασιῶν ποιίζειν, ποιεῖς δὲ, ἂν ὡς ἐσχάτην τοῦ βίου, ἑκά-

Ad Librum II.

Ad Sect. 1. *(ap. Lugdun.* 1. *Caſ.* 1. *Gat.* 4.)

Μέμνησο, ἐκ πόσου ταῦτα ἀναβάλλῃ] ἀναβάλλῃ ex *Xyl.* 1. et *Lugd.*, conſentiente *Vatic. A.*, reſtitui. *(Baſ.) Arg.* ceteraeque minus commode ἀναβάλῃ, pro quo *Ann. Lugd.* ἀναβάλλεις emendandum putabat, quod nihili eſt.

καὶ ὁποσάκις προθεσμίαν λαβὼν κ. τ. λ.] *Vatic. A.* corrupte: ὅτι ὑποσάκις. — Ed. *Caſ.* et *Oxon.* προθεσμίας ex *Caſ.*, opinor, conjectura, qua tamen non opus eſt, dummodo προθεσμία collective explicatur, ut habeamus, quo αὐταῖς, quod proxime ſequitur, referri poſſit.

οὐ χρᾷ αὐταῖς] *Annot. Lugd.* malebat: αὐτοῖς. n. n. v. Not. praeced.

δεῖ δὲ ἤδη ποτὲ αἰσθέσθαι] Exſpectaveram cùm *Reis-*

MARCI ANTONINI
IMPERATORIS
COMMENTARIORUM, QUOS IPSE SIBI SCRIPSIT,

LIBER SECUNDUS.

1. Memento, quamdiu haec distuleris et quoties opportunitates a Diis tibi oblatas neglexeris: tandem aliquando sentias oportet, cujusnam mundi pars sis, et ex quonam mundi rectore delibatus: nec non circumscriptum tibi esse temporis terminum, quo nisi ad [animum] serenandum usus fueris, avolaturum est, te simul abrepto, nec unquam rediturum.

2. Singulis horis animo in id incumbe, ut, quidquid in manibus est, id strenue peragas, prout Romanum virumque decet, cum exquisita, nec ficta tamen, gravitate, humanitate, liberalitate et justitia: animumque ab omnibus aliis cogitationibus abduc. Hoc autem fiet, si tanquam

Reiskio: ἔδει δὲ κ. τ. λ. At nihil variant Edd., nec quidquam varietatis ex *Vat. A.* adnotatum est.

καὶ ὅτι ὅρος ἐστί σοι περιγεγραμμ.] *Vat. A.* καὶ ὅρος ἔσται σοὶ περιγεγρ.

ᾧ ἐὰν εἰς τὸ μὴ ἀπαιθριάσαι χρήσῃ] *Gayetus*, obs. *Menagio*, emendabat: ὑπαιθριάσαι. Malim autem cum *Gatak.* ᾧ ἐὰν μὴ εἰς τὸ ἀπαιθριάσαι χρήσῃ. Quod si cui displicet, *Gat.*: ᾧ ἐὰν εἰς τὸ ἀπαιθρ. μὴ χρήσῃ reponendum putat.

καὶ αὖθις [οὐχ ἥξεται] *Vat. A.* corrupte: καὶ αὖθει οὐκ ἐξέσται.

Ad Sect. 2. (ap. Lugd. 2. 3. 4. Caſ. 2. Gat. 5.)

καὶ δικαιότητος πράσσειν] *Vatic. A.* vitiose: καὶ διαςκαιότητος.

ἀπηλ-

ἑκάστην πρᾶξιν ἐνεργῆς, ἀπηλλαγμένην πάσης εἰκαιότητος, καὶ ἐμπάθοῦς ἀποστροφῆς ἀπὸ τοῦ αἱροῦντος λόγου, καὶ ὑποκρίσεως, καὶ φιλαυτίας, καὶ δυσαρεστησεως, πρὸς τὰ συμμεμοιραμένα. ὁρᾷς, πῶς ὀλίγα ἐστὶν, ὧν κρατήσας τις, δύναται εὔρουν καὶ θεουδῆ βιῶσαι βίον. καὶ γὰρ οἱ θεοὶ πλεον οὐδὲν ἀπαιτήσουσι παρὰ τοῦ ταῦτα φυλάσσοντος.

γ'. Ὕβριζε, ὕβριζε αὐτὴν, ὦ ψυχή· τοῦ δὲ τιμῆσαι σεαυτὴν οὐκέτι καιρὸν ἕξεις· εὖ γὰρ ὁ βίος ἑκάστῳ. οὗτος δέ σοι σχεδὸν διήνυσται, μὴ αἰδουμένη σεαυτὴν, ἀλλ' ἐν ταῖς ἄλλων ψυχαῖς τιθεμένη τὴν σὴν εὐμοιρίαν.

δ'. Περισπᾷ τί σε τὰ ἔξωθεν ἐμπίπτοντα, εἰ σχολὴν παρέχεις ἑαυτῷ τοῦ πρὸς μανθάνειν ἀγαθόν τι, καὶ παῦσαι ῥεμβόμενος; ἤδη δὲ καὶ τὴν ἑτέραν περιφορὰν φυλακτέον. λῃροῦσι γὰρ καὶ διὰ πράξεων, οἱ κεκμηκότες τῷ βίῳ,

ἀπηλλαγμένην πάσης εἰκαιότητος] *Vat. A* corrupte: ἀπηλ. π. εἰςκαιότητος.

ἀπὸ τοῦ αἱροῦντος λόγου] Recte, nec erat, cur *Annot. Lugd* in ἀπὸ τοῦ κρείττονος λόγου depravaret.

Ad Sect. 3. *(ap. Lugdun.* 5. *Caſ.* 2. *Gat.* 6.)

ὕβριζε, ὕβριζε αὐτὴν, ὦ ψυχή·] Recte, puto, *Caſ.* lectionem receptam ſequitur et illud ὕβριζε — quaſi εἰρωνικῶς dictum accipit. *Gat.* vero malebat ὕβρισες vel ὑβρίζεις.

εὖ γὰρ ὁ βίος ἑκάστῳ] Locus line dubio corruptus. *Gat.* malebat: φεύγει γὰρ ὁ β. ἑκ., cujus emendatio omnium op ima videtur. *Salmaſ.* βραχὺς γὰρ ὁ β. ἑκ. *Boot.* εἰς γὰρ ὁ β. ἑκ. *Caſ.* εὖ γὰρ ὁ β. ἑκάστῳ παρ' ἑαυτῷ, aut αἰδουμένῳ ἑαυτόν. *Reisk.* malebat aut *Gat.* conjecturam, aut σπεύδει γὰρ κ. τ. λ. reponi.

αἰδουμένη - - - τιθεμένη] Vitioſe (ſine Jota ſubſcripto) in *Xyl.* 1., *Arg.* et *Lugd.* expreſſum eſt: αἰδουμένη - - τιθεμένη, quaſi nominandi caſus eſſet.

Ad

vitae tuae noviſſimam unamquamque actionem peregeris, ab omni temeritate et declinatione per animi perturbati vim a rationis dictamine alienam, a ſimulatione porro atque nimio tui amore, eorumque, quae aeterna fatorum lege ſorti tuae copulata ſunt, odio ac fuga. Vides, quam pauca ſint, quorum qui compos eſt, vitam beatam ac divinam agere poteſt. Nec enim quidquam amplius Dii ab eo exigent, qui haec obſervaverit.

3. Ignominia, ignominia, [inquam,] te adfice, mi anime! honorem autem tibi tuum vindicandi haud amplius opportunitatem habebis: fugit enim unicuique vita: tibi vero prope exacta eſt, cum nullam tui ipſius reverentiam habes, ſed in aliorum animis felicitatem tuam collocas.

4. Distrahuntne te ea, quae extrinſecus tibi obveniunt, ſi otium tibi praeſtas, ut boni aliquid addiſcas et huc illuc ferri deſinas? Jam vero et alius error cavendus eſt. Nugas enim et actuoſi agunt, dum vitam agendo con-

C 5 terunt,

Ad Sect. 4. *(ap. Lugdun.* 6. *Caſ.* 4. *Gat.* 7.)

περισπᾷ τί σε τὰ - - - ἐμβόμενος;] Una litera addita ex *Vat. A.* locum, haud dubie depravatum, in integrum reſtituere conatus ſum. Antea hic locus ſic legebatur: περισπᾷ τί σε τὰ ἔξωθεν ἐμπίπτοντα· καὶ σχολὴν πάρεχε σεαυτῷ τοῦ πρὸς μανθάνειν ἀγαθόν τι, καὶ παῦσαι ἐμβόμενος. *Caſ.* poſt ἐμπίπτοντα ſignum interrogandi poſuit: nec ita tamen ſibi conſtat hic locus. *Gat.* emendabat: μὴ περισπάτω σε κ. τ. λ. *Reiskius* denique: περισπᾷ ἔτι σε τὰ ἐξ. ἐμπίπτοντα, σὺ δὲ κ. τ. λ. — *Vat. A.* pro καὶ σχολὴν — exhibet εἰ σχολήν, cujus veſtigia ſecutus pro ΠΑΡΕΧΕ ΣΕΑΥΤΩι quoque ΠΑΡΕΧΕΙΣ ΕΑΥΤΩι haud cunctanter reſcribendum putavi.

περιφορὰν] *Junius* et *Marus* malebant: παραφοράν.

οἱ κεκμηκότες τῷ βίῳ] *Moro* placebat ἐν τῷ βίῳ. At ipſi ſcriptores proſaici interdum praepoſitionem omittunt, ubi eam exſpectamus.

ἀπευ-

βίῳ, καὶ μὴ ἔχοντες σκοπὸν, ἐφ' ὃν πᾶσαν ὁρμὴν καὶ καθάπαξ φαντασίαν ἀπευθύνουσιν.

ε'. Παρὰ μὲν τὸ μὴ ἐφιστάνειν, τί ἐν τῇ ἄλλου ψυχῇ γίνεται, οὐ ῥᾳδίως τις ὤφθη κακοδαιμονῶν· τοὺς δὲ τοῖς τῆς ἰδίας ψυχῆς κινήμασι μὴ παρακολουθοῦντας, ἀνάγκη κακοδαιμονεῖν.

ς'. Τούτων ἀεὶ δεῖ μεμνῆσθαι, τίς ἡ τῶν ὅλων φύσις, καὶ τίς ἡ ἐμὴ, καὶ πῶς αὕτη πρὸς ἐκείνην ἔχουσα, καὶ ὁποῖόν τι μέρος, ὁποίου τοῦ ὅλου οὖσα, καὶ ὅτι οὐδεὶς ὁ κωλύων τὰ ἀκόλουθα τῇ φύσει, ἧς μέρος εἶ, πράσσειν τε ἀεὶ καὶ λέγειν.

ζ'. Φιλοσόφως ὁ Θεόφραστος ἐν τῇ συγκρίσει τῶν ἁμαρτημάτων, ὡς ἄν τις κοινότερον τὰ τοιαῦτα συγκρίνειε, φησὶ, βαρύτερα εἶναι τὰ κατ' ἐπιθυμίαν πλημμελούμενα τῶν κατὰ θυμόν. ὁ γὰρ θυμούμενος μετά τινος λύπης καὶ λελῃθυίας συστολῆς φαίνεται τὸν λόγον ἀποστρεφόμενος· ὁ δὲ κατ' ἐπιθυμίαν ἁμαρτάνων, ὑφ' ἡδονῆς ἡττώμενος, ἀκολαστότερός πως φαίνεται, καὶ θηλύτερος ἐν ταῖς ἁμαρτίαις· ὀρθῶς οὖν καὶ φιλοσοφίας ἀξίως ἔφη, μείζονος ἐγκλήματος ἔχεσθαι τὸ μεθ' ἡδονῆς ἁμαρτανόμενον, ἢπερ τὸ μετὰ λύπης.

ἀπευθύνουσιν] Recte ſcriptum eſt in *Gat.* et reliquis; vitioſe autem in *Xyl.* 1., *Arg.*, *Caſ.* et *Oxon.* ἀπευθυνοῦσιν.

Ad Sect. 5. *(ap. Lugdun.* 7. *Caſ.* 5. *Gat.* 8.)

τί ἐν τῇ ἄλλου ψυχῇ γίνεται] Sic recte *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugd.*, *Caſ.*, *Oxon.* et *Gatak.* At a *Woll.*, *Glasgu.*, *Mori* et *de Joly* articulus τῇ ante ἄλλου deeſt.

Ad Sect. 6. *(ap. Lugdun.* 8. *Caſ.* 6. *Gat.* 9.)

ὁποίου τοῦ ὅλου οὖσα] *Vat. A.* ὁποῖον τοῦ ὅλου οὖσα.

πράσσειν τε ἀεὶ καὶ λέγειν] *Vat. A.* corrupte: καὶ λέγει.

Ad Sect. 7. *(ap. Lugdun.* 9. *Caſ.* 7. *Gat.* 10.)

Φιλοσόφως ὁ Θεόφρ.] *Annot.*

terunt, ſcopum autem, ad quem conatus ſuos cogitationesque dirigant, ſibi propoſitum non habent.

5. Haud facile quidem quisquam ideo infeliciter agere deprehenſus eſt, quod, in aliorum animis, quid ageretur, non animadverterat: ſed qui animorum ſuorum motus non adſequuntur, hi vero infeliciter agant neceſſe eſt.

6. Horum ſemper recordari oportet, quae Univerſi et quae mea natura ſit, quomodo haec ad illam adfecta, qualisque pars qualis Univerſi ſit; neminemque poſſe prohibere, quo minus ea, quae naturae, cujus tu pars es, conſentanea ſint, ſemper facias atque dicas.

7. Subtiliter Theophraſtus in conferendis inter ſe peccatis, (prout populari quadam ratione comparari poſſunt,) graviora eſſe pronunciavit, quae per cupidinem, quam quae per iram admittantur: etenim, qui iraſcitur, dolore quodam et occulta animi contractione a rationis tramite declinare videtur: qui vero per cupidinem delinquit, is voluptate victus intemperantior quodammodo et in peccando effeminatior videtur. Recte igitur nec indigne philoſopho pronunciavit, majoris eſſe criminis, quod cum voluptate, quam

Annot. Lugd. malebat Φιλόσοφος ὁ Θεόφρ. perperam.

ἐν τῇ συγχρίσει] In *Xyl.* 1. ſphalm. typograph. συρίσχει.

ὡς ἄν τις κοινότερον κ. τ. λ.] *Vat. A.* corrupte: ὡς ἄν τει κοινότ.

βαρύτερα εἶναι] In *Arg.* operarum errore βαρήτερα ſcriptum deprehendo.

καὶ λελῃθυίας συστολῆς Φ.] *Xyl.* 1., *Lugd.* et *Caſ.* depravate λελῃθήας.

καὶ φιλοσοφίας ἀξίως] *Vat. A.* perperam: καὶ φιλοσόφως ἀξίως.

τὸ μεθ' ἡδονῆς ἁμαρτάνον κ. τ. λ.] *Menag.* malebat τὸν μεθ' ἡδ. ἁμ. ἥπερ τὸν μετὰ λύπης — quod mihi non arridet.

καὶ

πης. ὅλως τε ὁ μὲν προηδικημένῳ μᾶλλον ἔοικε, καὶ διὰ λύπην ἠναγκασμένῳ θυμωθῆναι· ὁ δὲ αὐτόθεν πρὸς τὸ ἀδικεῖν ὥρμηται, φερόμενος ἐπὶ τὸ πρᾶξαί τινα κατ' ἐπιθυμίαν.

ή. Ὡς ἤδη δυνατοῦ ὄντος ἐξιέναι τοῦ βίου, οὕτως ἕκαστα ποιεῖν καὶ διανοεῖσθαι. τὸ δὲ ἐξ ἀνθρώπων ἀπελθεῖν, εἰ μὲν θεοί εἰσιν, οὐδὲν δεινόν. κακῶ γάρ σε οὐκ ἂν περιβάλοιεν· ἢ δὲ εἴ τι οὔκ εἰσιν, ἢ οὐ μέλει αὐτοῖς τῶν ἀνθρωπείων, τί μοι ζῆν ἐν κόσμῳ κενῷ θεῶν, ἢ προνοίας κενῷ; ἀλλὰ καί εἰσι, καὶ μέλει αὐτοῖς τῶν ἀνθρωπείων· καὶ τοῖς μὲν κατ' ἀλήθειαν κακοῖς, ἵνα μὴ περιπίπτῃ ὁ ἄνθρωπος, ἐπ' αὐτῷ τὸ πᾶν ἔθεντο· τῶν δὲ λοιπῶν εἴ τι κακὸν ἦν, καὶ τοῦτο ἂν προίδοντο, ἵνα ἐπῇ πάντη τὸ μὴ περιπίπτειν αὐτῷ. ὁ δὲ χείρω μὴ ποιεῖ ἄνθρωπον, πῶς ἂν τοῦτο βίον ἀνθρώπου χείρω ποιήσειεν; οὔτε δὲ κατ' ἄγνοιαν, οὔτε εἰδυῖα μὲν, μὴ δυναμένη δὲ προφυλάξασθαι, ἢ διορθώσασθαι ταῦτα, ἢ τῶν ὅλων φύσις παρεῖδεν ἄν· οὔτε ἂν τηλικοῦτον ἥμαρτεν, ἤτοι παρ' ἀδυναμίαν, ἢ παρ' ἀτεχνίαν, ἵνα τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰ κακὰ ἐπίσης τοῖς τε ἀγαθοῖς ἀνθρώποις καὶ τοῖς κακοῖς πεφυρμένως συμβαίνῃ. θάνατος δέ γε καὶ ζωή, δόξα

καὶ διὰ λύπην ἠναγκασμένῳ θυμ.] *Vat. A.* διὰ λύπης ἠναγκ., quod minus placet.

Ad Sect. 8. *(ap. Lugdun.* 10. *Caſ.* 8. *Gat.* 11.)

κακῶ γάρ σε οὔκ κ. τ. λ.] In *Argent.* operarum errore: κακικῶ.

ἢ δὲ εἴ τι οὔκ εἰσιν] Retinui librorum MSS. lectionem (nam quae in *Caſ.* et *Ox.* leguntur: εἰ δὲ ἤτε οὔκ εἰσιν, ſoli *Caſ.* conjecturae debentur), quamquam vix dubito, quin vera ſit lectio, quam protulit *Morus*: εἰ δ' οὔκ εἰσιν, ἢ οὐ μέλει κ. τ. λ. Veroſimile enim eſt, librarii cujusdam errore primum pro εἰ δὲ ſcriptum fuiſſe εἴ τι, et in margine deinde adnotatum, pro τι legendum eſſe δὲ, et quidem formula emendandi apud librarios ſolemni: ἢ δὲ, quod de-

quam quod cum dolore admittatur. Atque omnino alter ejus ſimilior eſt, qui prior laeſus dolore ductus ad iraſcendum adigitur: alter vero ſponte ſua ad laedendum fertur, qui ad perpetrandum aliquid cupiditate ducitur.

8. Ut qui confeſtim ex hac vita poſſis discedere, ita quaeque facias atque cogites oportet. Caeterum e vivis discedere, ſi quidem Dii ſunt, nihil eſt grave: non enim in ullum malum te conjicient: ſi vero non ſunt, vel rerum humanarum curam nullam gerunt, quid mea intereſt vivere in mundo Diis ac providentia vacuo? Verum et ſunt et rebus humanis conſulunt, et, ne in ea, quae vere mala ſunt, incidat quisquam, in ipſius arbitrio prorſus poſuere: reliquorum ſi quid malum eſſet, de hoc etiam proſpexiſſent, ut prorſus in ipſo ſitum foret, in iſtud ne incideret: quod vero hominem non deteriorem reddit, vitam hominis deteriorem reddere quî poſſit? Neque enim aut imprudens, aut prudens quidem, praecavere autem vel corrigere impotens, Univerſi natura haec neglexiſſet: nec tantum facinus ſive per impotentiam ſive per imperitiam commiſiſſet, ut bona ac mala bonis malisque pariter hominibus, nullo facto dis-

deinde ab inſcio librario in textum receptum ſit. Caeterum *Ann. Lugd.* emendabat: *εἰ δὲ ἔτι οὔκ εἰσιν. Gat.* vero et *Menag.*: *εἰ δὲ ἤτοι οὔκ εἰσιν κ. τ. λ.*

τί μοι ζῆν ἐν κόσμῳ κ. τ. λ.] *Morus* malebat: *τί μοι πλέον ζῆν κ. τ. λ.* n. n.

Ἵνα μὴ περιπίπτῃ κ. τ. λ.] *Xyl.* 1. corrupte: *ἵνα μὴ περιπίπτει.*

τῶν δὲ λοιπῶν εἴ τι κακὸν ἦν] *Vat. A. τῶν δὲ κακῶν εἴ τι ποιπὸν ἦν.*

Ἵνα ἐπῇ πάντῃ τὸ μὴ περιπίπτειν] *Glasg., Woll., Mori* et *De-Joly* Ed.: *Ἵνα ἐπῇ τὸ πάντῃ μὴ περιπίπτ.* hinc veterum Edd. et Codd. auctoritate.

οὔτε ἂν τηλικοῦτον ἥμαρτεν] *Xyl.* 1., *Lugdun., Caſ.* et *Oxon. οὔτ' ἄν. Arg.* autem et reliquae *οὔτε ἂν κ. τ. λ.*

πάν-

δόξα καὶ ἀδοξία, πόνος καὶ ἡδονή, πλοῦτος καὶ πενία, πάντα ταῦτα ἐπίσης συμβαίνει ἀνθρώπων τοῖς τε ἀγαθοῖς καὶ τοῖς κακοῖς, οὔτε καλὰ ὄντα, οὔτε αἰσχρά. οὔτ' ἄρ' ἀγαθὰ, οὔτε κακά ἐστι.

θ'. Πῶς πάντα ταχέως ἐναφανίζεται, τῷ μὲν κόσμῳ αὐτὰ τὰ σώματα, τῷ δὲ αἰῶνι αἱ μνῆμαι αὐτῶν. οἷά ἐστι τὰ αἰσθητὰ πάντα, καὶ μάλιστα τὰ ἡδονῇ δελεάζοντα, ἢ τῷ πόνῳ φοβοῦντα, ἢ τῷ τύφῳ διαβεβοημένα· πῶς εὐτελῆ καὶ εὐκαταφρόνητα, καὶ ῥυπαρὰ, καὶ εὔφθαρτα, καὶ νεκρά. Νοερᾶς δυνάμεως ἐφιστάναι. τί εἰσιν οὗτοι, ὧν αἱ ὑπολήψεις καὶ αἱ φωναὶ τὴν εὐδοξίαν * *. τί ἐστι τὸ ἀποθανεῖν· (καὶ ὅτι ἐάν τις αὐτὸ μόνον εἰδῇ, καὶ τῷ μερισμῷ τῆς ἐννοίας διαλύσῃ τὰ ἐμφανταζόμενα αὐτῷ, οὐκέτι ἄλλο τι ὑπολήψεται αὐτὸ εἶναι ἢ φύσεως ἔργον. φύσεως δὲ ἔργον εἴ τις φοβεῖται, παιδίον ἐστί· τοῦτο μέν τοι οὐ μόνον φύσεως ἔργον ἐστὶν, ἀλλὰ καὶ συμφέρον αὐτῇ·) πῶς ἅπτεται

πάντα ταῦτα ἐπίσης συμβαίνει] Ita quidem recte in *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugd.*, *Caſ.* et *Oxon.* editum eſt. *Gat.* vero: συμβαίνῃ exhibet, quod in reliquas Edd. manavit.

οὔτ' ἄρ' ἀγαθὰ κ. τ. λ.] *Reisk.* malebat: οὐ γὰρ ἀγαθά. Verum lectio vulgaris praeferenda eſt. Quaedam autem Edd. perperam ἆρ' ἀγ. dabant.

Ad Sect. 9. ſap. Lugdun. 11. 12. 13. 14. Caſ. 9. 10. Gat. 12.)

τῷ δὲ αἰῶνι αἱ μνῆμαι αὐτῶν] A *Vat. A.* articulus αἱ abeſt: perperam.

καὶ νεκρά. Νοερᾶς δυνάμεως κ. τ. λ.] Hoc loco, praeeunte *Caſ.*, poſt νεκρὰ punctum majus collocandum putavi. Verba enim νοερᾶς δυνάμεως aptius cum ſequentibus conjungi videntur. Hinc apud *Caſ.* S. 10. ab his verbis incipit.

τί εἰσιν οὗτοι, ὧν αἱ ὑπολήψεις καὶ αἱ φωναὶ τὴν εὐδοξίαν * *] Opinor h. l. vocem aliquam excidiſſe et

discrimine contingerent: atqui mors et vita, honor et ignominia, dolor et voluptas, opes et paupertas, haec omnia et bonis et malis hominibus contingunt, quippe quae nec honeſta, nec inhoneſta ſunt: ergo neque bona neque mala ſunt.

9. Quam velociter omnia evaneſcunt, in mundo corpora, in aevo eorumdem memoria! Qualia ſunt omnia, quae ſub ſenſus cadunt, et inprimis ea, quae vel voluptate alliciunt, vel dolore percellunt, vel cum faſtu celebrantur! quam vilia et contemnenda et ſordida et caduca et mortua! Rationalis facultatis eſt, conſiderare, quinam ſint ii, quorum opiniones vocesque nominis claritatem [largiuntur]; quid ſit mors; (quam ſi quis per ſe ſolam conſideraverit, atque cogitatione ab ea ſeparaverit omnia, quae per phantaſiae vim cum ea ſolent conjungi, nihil aliud eam eſſe exiſtimabit, quam opus naturae: opus autem naturae quisquis expaveſcit, puer eſt; verum enimvero mori non ſolum opus natu-

et cum *Gat.* χαρίζονται ſ. παρέχουσι, aut ſimile quid ſupplendum eſſe. *Annot. Lugd.* emendabat: ἀφαιροῦσι. *Menag.*: περιποιοῦσι.

τί ἐστι τὸ ἀποθανεῖν] *Xyl.* 1. et *Argent.* τί ἐστιν τὸ ἀποθ.

καὶ ὅτι ἐάν τις αὐτὸ μόνον εἰδῇ] Cum *Reiskio* exſpectaveram ἴδῃ; in omnibus tamen Edd. εἰδῇ conſtanter ſcriptum eſt, a quibus nec *Vat. A.* differt. Solennem hanc eſſe permutationem apud librarios, docuit *Schweighaeuſer*, V. Cl., in Ind. ad Arrianum.

καὶ τῷ μερισμῷ τῆς ἐννοίας] *Xyl.* 1. et *Lugd.* κ. τ. μερ. τῆς ἐννοΐας.

τὰ ἐμφανταζόμενα] *Vatic. A.* vitioſe: τὰ ἐμφανιζόμενα.

πῶς ἅπτεται θεοῦ ἄνθρωπος] *Lugd. Annot.* emendabat πῶς ἅπτεται θεὸς ἀνθρώπου — quod certe vulgari non praeſtat.

καὶ

ται θεοῦ ἄνθρωπος, καὶ κατὰ τί αὐτοῦ μέρος, καὶ ὅταν πῶς [ἔχῃ] διακέηται, τὸ τοῦ ἀνθρώπου τοῦτο μόριον.

ί. Οὐδὲν ἀθλιώτερον τοῦ πάντα κύκλῳ ἐκπεριερχομένου, καὶ τὰ νέρθεν γᾶς, φησὶν, ἐρευνῶντος, καὶ τὰ ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν πλησίον διὰ τεκμάρσεως ζητοῦντος, μὴ αἰσθομένου δὲ, ὅτι ἀρκεῖ πρὸς μόνῳ τῷ ἔνδον ἑαυτοῦ δαίμονι εἶναι, καὶ τοῦτον γνησίως θεραπεύειν. θεραπεία δὲ αὐτοῦ καθαρὸν πάθους διατηρεῖν, καὶ εἰκαιότητος, καὶ δυσαρεστήσεως τῆς πρὸς τὰ ἐκ θεῶν καὶ ἀνθρώπων γινόμενα. τὰ μὲν γὰρ ἐκ θεῶν αἰδέσιμα δι' ἀρετήν· τὰ δὲ ἐξ ἀνθρώπων φίλα διὰ συγγένειαν· ἔστι δὲ ὅτε καὶ τρόπον τινὰ ἐλεεινὰ, δι' ἄγνοιαν ἀγαθῶν καὶ κακῶν· οὐκ ἐλάττων ἡ πήρωσις αὕτη τῆς στερησκούσης τοῦ διακρίνειν τὰ λευκὰ καὶ μέλανα.

ια. Κἂν

καὶ κατὰ τί αὐτοῦ μέρος] *Vat. A.* corrupte: κ. κατὰ τὸ ἑαυτοῦ μέρος.

καὶ ὅταν πῶς [ἔχῃ] διακέηται, τὸ τοῦ ἀνθρ. τοῦτο μόριον.] Locus, ut videtur, corruptus. Hinc ἔχῃ uncis inclusi, quod gloſſema τοῦ διακέηται videri poteſt, niſi quis malit διακέηται eſſe explicationem τοῦ ἔχῃ. Neque tamen perſanatus videtur hic locus, quod vix ſine meliorum librorum ope continget. Nam *Vat. A.* ipſo vulgato deterior ita h. l. legit: καὶ ὅταν τις ἔχῃ, διακέηται τὸ τοῦ ἀνθρώπου μόριον. Supereſt, ut breviter Conjecturas VV. DD. enumerem. *Caſ.* emendabat: κ. ὅτ. πῶς ἔχῃ ἢ διακέηται κ. τ. λ. *Boot.* ὅταν πῶς ἔχον διάκειται. *Gat.* καὶ πῶς ἔχῃ, ὅταν διἴκηται [. διαχέηται. *Reisk.* καὶ ὅταν πῶς ἔχῃ οὕτω διάκειται — *quo in habitu ſit pars illa ita comparata*, ſc. cum Deo juncta. *De Joly:* καὶ ὅταν; πῶς ἐκεῖ διακέηται κ. τ. λ. [debuiſſet ſane διάκειται.]

Ad Sect. 10. *(ap. Lugd.* 15. *Caſ.* 11. *Gat.* 13.)

τὰ νέρθεν γᾶς] Ita omnes Edd., praeter *Lugd.*, *Caſ.* et *Oxon.*, in quibus τὰ νέρθεν γῆς legitur. *Vat. A.* καὶ τε νέρθε γᾶς, perperam; ſequitur enim καὶ τὰ.

εἰ-

naturae, ſed eidem etiam utile eſt) homo Deum quomodo et qua ſui parte contingat, et quando ita ſe habeat illa hominis pars.

10. Nihil miſerius eſt homine, qui omnia undique et tum ea, quae ſubter terram ſunt, ut ille ait, ſcrutatur, tum, quae in aliorum animis fiunt, conjectura nititur indagare; nec ſentit ſibi ſufficere, ut cum eo, quem intra ſe gerit, genio verſetur, eumque ſincere colat: colet autem, ſi adfectibus immunem cuſtodiverit, et temeritate alienum, nec offenſum re aliqua, quam vel Dii vel homines egerint: quae enim Dii agunt, virtutis nomine, veneranda; quae homines, cognationis ratione, ſunt amica; ſed et interdum quodam modo miſeranda ob bonorum malorumque ignorationem: neque haec coecitas minor eſt illa, qua, ne inter album et nigrum diſcernere poſſimus, impedimur.

11. Etiam.

εἰκαιότητος] Apud *Suidam* ſ. v. δαίμων legitur κακότητος in ed. *Froben.* In Ed. vero *Küſteri Suidae* Verba ſic reſtituta leguntur: Οὐδὲν ἀθλιώτερον τοῦ πάντα κύκλῳ περιερχομένου, καὶ τὰ νέρθεν γῆς ἐρευνῶντος, καὶ τὰ ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν πλησίον διὰ τεκμάρσεως ζητοῦντος, μὴ αἰσθανομένου [quod apud *Antonin.* reſtituendum videtur] ὅτι ἀρκεῖ πρὸς μόνῳ τῷ ἔνδον ἑαυτοῦ δαίμονι εἶναι καὶ τοῦτον γνησίως θεραπεύειν· θεραπεία δὲ αὐτοῦ, καθαρὸν πάθους διατηρεῖν καὶ εἰκαιότητος καὶ δυσαρεστήσεως τῆς πρὸς τὰ ἐκ θεοῦ καὶ ἀνθρώπων γινόμενα· τὰ μὲν γὰρ ἐκ θεοῦ ***** καὶ ** ἀνθρώπων φίλια διὰ συγγένειαν· ἔστι δ' ὅτε καὶ τρόπον τινὰ ** δι' ἄγνοιαν ἀγαθῶν καὶ κακῶν· ** ἐλάττων ἡ πώρωσις αὕτη τῆς στερισκούσης *** τὰ λευκὰ καὶ μέλανα.

τὰ γὰρ ἐκ θεῶν αἰδέσιμα] *Vat. A.* vitioſe: αἰδάσιμα.

οὐκ ἐλάττων ἡ πήρωσις] *Vat. A.* et *Suidas*: ἡ πώρωσις.

τὰ λευκὰ καὶ μέλανα] Ita praeeunte *de Joly*, auctoritatem *Vat. A.* et *Suidae* ſecutus, edidi, pro quo vulgo legitur καὶ τὰ λ. καὶ μέλαινα.

ιά. Κἂν τρισχίλια ἔτη βιώσεσθαι μέλλῃς, καὶ τοσαυτάκις μύρια, ὅμως μέμνησο, ὅτι οὐδεὶς ἄλλον ἀποβάλλει βίον, ἢ τοῦτον ὃν ζῇ· οὐδὲ ἄλλον ζῇ, ἢ ὃν ἀποβάλλει. εἰς ταὐτὸ οὖν καθίσταται τὸ μήκιστον τῷ βραχυτάτῳ. τὸ γὰρ παρὸν πᾶσιν ἴσον, εἰ καὶ τὸ ἀπολλύμενον οὐκ ἴσον· καὶ τὸ ἀποβαλλόμενον οὕτως ἀκαριαῖον ἀναφαίνεται. οὔτε γὰρ τὸ παρῳχηκὸς, οὔτε τὸ μέλλον ἀποβάλλοι ἄν τις. ὃ γὰρ οὐκ ἔχει, πῶς ἄν τις τοῦτο αὐτοῦ ἀφέλοιτο; Τούτων οὖν τῶν δύο δεῖ μεμνῆσθαι· ἑνὸς μὲν, ὅτι πάντα ἐξ αἰδίου ὁμοειδῆ καὶ ἀνακυκλούμενα, καὶ οὐδὲν διαφέρει, πότερον ἐν ἑκατὸν ἔτεσιν, ἢ ἐν διακοσίοις, ἢ ἐν τῷ ἀπείρῳ χρόνῳ τὰ αὐτά τις ὄψεται. ἑτέρου δὲ, ὅτι καὶ ὁ πολυχρονιώτατος, καὶ ὁ τάχιστα τεθνηξόμενος, τὸ ἴσον ἀποβάλλει. τὸ γὰρ παρὸν ἐστὶ μόνον, οὗ στερίσκεσθαι μέλλει, εἴπερ γε ἔχει καὶ τοῦτο μόνον, καὶ, ὃ μὴ ἔχει τις, οὐκ ἀποβάλλει.

ιβ'. Ὅτι

Ad Sect. 11. *(ap. Lugd.* 16. *Caſ.* 12. *Gat.* 14.)

κἂν τρισχίλια ἔτη κ. τ. λ.] Locum noſtrum usque ad verba αὐτοῦ ἀφέλοιτο laudavit *Suidas* ſ. v. ἀκέραιον, et quidem ita: ἐκ τῆς Μάρκου Ἀντωνίνου συγγραφῆς· Κἂν τρισχίλια ἔτη βιώσεσθαι μέλλῃς, καὶ τοσαυτάκις μύρια, ὅμως μέμνησο, ὅτι οὐδεὶς ἄλλον ἀποβάλλει βίον, ἢ τοῦτον ὃν ζῇ· ἢ ἄλλον ζῇ ἢ ὃν ἂν ἀποβάλλῃ. εἰς ταὐτὸν οὖν καθίσταται τὸ μήκιστον τῷ βραχυτάτῳ· τὸ γὰρ παρὸν πᾶσιν ἴσον· καὶ τὸ ἀπολλύμενον οὐκ ἴσον· καὶ τὸ ἀπολλύμενον οὕτως ἀκαριαῖον ἀναφαίνεται· οὔτε γὰρ τὸ παρῳχηκὸς, οὔτε τὸ μέλλον ἀποβάλλοι ἄν τις· ὃ γὰρ οὐκ ἔχει, πῶς ἄν τοῦτό τις αὐτοῦ ἀφέλοιτο.

τρισχίλια ἔτη] *Baſ.*, t. *Menagio*, et *Lugd.* τρισχ. ἔτι.

ἢ τοῦτον ὃν ζῇ] *Xyl.* 1. ἢ τοῦτο ὃν ζῇ.

εἰς ταὐτὸ καθίσταται] *Xyl.*, *Lugd.*, *Caſ.* (haec tamen invito Editore) et *Oxon.* εἰς τοῦτο καθ. — *Suidae* Codd. εἰς ταυτὸν. — Pro καθίσταται vero, ut recte in *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugd.*, *Caſ.* et *Oxon.*, nec non apud *Suidam* editum eſt, in *Gat.* atque reliquis, una *De-*

Jol.

11. Etiamsi tria annorum millia, et triginta insuper alia victurus esses, illius tamen meminisse te oportet, neminem vitam amittere aliam et aliam vivere, neque aliam vivere et aliam amittere. Eodem igitur redeunt breviſſimum spatium, et id, quod est longiſſimum. Praesens enim tempus omnibus aequale est, etiamsi id, quod periit, non aequale fuerit: et quidquid amittitur, momenti instar videtur. Neque enim praeteritum neque futurum amittere quis potest: nam quis cuiquam id, quod non habet, abstulerit? Horum igitur duorum meminisse oportet: alterius nimirum, omnia ab aeterno esse consimilia et in orbem ferri, et nihil interesse, per centum annos, an per ducentos, an per infinitum tempus eadem aliquis visurus sit: alterius vero, et eum, qui quam diutissime vixerit, et eum, qui quam celerrime mortuus fuerit, tantumdem [vitae] prorsus amittere. Praesens enim duntaxat est, quo privari potest, si quidem hoc solum habet, nec quisquam id, quod non habet, amittere potest.

D 2 12. Omnia

Jol. excepta, perperam καθίστηται expressum est.

εἰ καὶ τὸ ἀπολλύμενον οὐκ ἴσον] Ita recte, puto, vulgaris. Nec igitur *Gatak.* emendatione opus est, qui malebat: καὶ τὸ ἀπολλύμενον οὖν ἴσον, nec *Rechii*, V. D. qui post ἴσον signum interrogationis ponendum esse putabat. De sensu h. l. cf. Commentar. Ceterum *Vat. A.* εἰ τὸ ἀπολλύμενον οὐκ ἴσον, et *Suidas:* καὶ τὸ ἀπολλύμενον οὐκ ἴσον, ubi forte legendum: καί τοι τὸ ἀπολλ.

καὶ τὸ ἀποβαλλόμενον οὕτως κ. τ. λ.] *Suidas:* καὶ τὸ ἀπολλύμενον κ. τ. λ. sensu eodem.

οὕτως ἀκαριαῖον ἀναφαίνεται] *Vatic. A.* οὕτως ἀκέραιον ἀναφ.

πῶς ἄν τις τοῦτο αὐτοῦ ἀφέλοιτο;] *Vat. A.* et *Suidas:* πῶς ἂν τοῦτό τις αὐτοῦ ἀφέλ.

τῶν δύο δεῖ μεμνῆσθαι] *Vatic. A.* vitiose: τῶν δύο ἂν μεμνῆσθαι.

καὶ οὐδὲν διαφέρει] *Vatic. A.* corrupte: καὶ μηδὲ διαφέρειν.

εἴπερ γε ἔχει καὶ τοῦτο μόνον] Sic, praeeunte *de Joly*, qui tamen particulam γε omi-

ιβ'. Ὅτι πᾶν ὑπόληψις. δῆλα μὲν γὰρ τὰ πρὸς τὸν Κυνικὸν Μόνιμον λεγόμενα· δῆλον δὲ καὶ τὸ χρήσιμον τοῦ λεγομένου, ἐάν τις αὐτοῦ τὸ νόστιμον μέχρι τοῦ ἀληθοῦς δέχηται.

ιγ'. Ὑβρίζει ἑαυτὴν ἡ τοῦ ἀνθρώπου ψυχή, μάλιστα μὲν ὅταν ἀπόστημα καὶ οἷον φῦμα τοῦ κόσμου, ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ γένηται. τὸ γὰρ δυσχεραίνειν τινὶ τῶν γινομένων, ἀπόστασίς ἐστι τῆς Φύσεως, ἧς ἐν μέρει, ἑκάστου τῶν λοιπῶν Φύσεις περιέχονται. ἔπειτα δὲ, ὅταν ἄνθρωπόν τινα ἀποστραφῇ ἢ καὶ ἐναντία φέρηται, ὡς βλάψουσα, οἷαί εἰσιν αἱ τῶν ὀργιζομένων. τρίτον ὑβρίζει ἑαυτὴν, ὅταν ἡσσᾶται ἡδονῆς, ἢ πόνου. τέταρτον, ὅταν ὑποκρίνηται, καὶ ἐπιπλάστως, καὶ ἀναλήθως τι ποιῇ, ἢ λέγῃ. πέμπτον, ὅταν πρᾶξίν τινα ἑαυτῆς καὶ ὁρμὴν, ἐπ' οὐδένα σκοπὸν ἀφίῃ, ἀλλὰ εἰκῇ, καὶ ἀπαρακολουθήτως ὁτιοῦν ἐνεργῇ· δέον καὶ τὰ μικρότατα, κατὰ τὴν ἐπὶ τὸ τέλος ἀναφορὰν γίνεσθαι· τέλος δὲ λογικῶν ζώων, τὸ ἕπεσθαι τῷ τῆς πόλεως καὶ πολιτείας τῆς πρεσβυτάτης λόγῳ καὶ θεσμῷ.

ιδ'. Τοῦ

omiſit, edidi, auctoritatem Cod. *Vat. A.* ſecutus, pro eo, quod in prioribus editionibus erat: ὅπερ γε καὶ κ. τ. λ., quod quum ferri non poſſet, *Gat.* aut ὅςπερ aut ὥςπερ — *Reche* vero: ὅπερ γε ἔχει καὶ μόνον καὶ ὃ μὴ ἔχει τις, τοῦτο οὐκ ἀποβάλλοι, legi malebant.

Ad Sect. 12. *(ap. Lugd.* 17. *Caſ.* 13. *Gat.* 15.)

δῆλα μὲν γὰρ τὰ πρὸς τὸν Κυνικὸν Μόνιμον λεγόμενα] *Gatakeri* emendationem δηλοῖ pro δῆλα non neceſſariam eſſe, bene oſtendit Cel. *Fiſcherus* ad *Platon.* Criton. 3. n. 6. Caeterum cum *Menagio*, *Gatak.* et *Caſ.* πρὸς τοῦ Κυνικοῦ Μονίμου exſpectaveram. Sed nihil mutant, neque Edd. neque *Vatic. A. Reiskius* malebat: δῆλον γὰρ τὸ πρὸς τοῦ Κυν. Μονίμου λεγόμενον. — In Verſione *Gatak.* conjecturam expreſſi.

δῆ

12. Omnia in opinione ſita ſunt: manifeſta enim ſunt ea, quae a Monimo Cynico dicta ſunt; manifeſta quoque eorum, quae dixit, utilitas, ſi quis eorum ſuavitatem eatenus tantum admittit, quatenus veritati congruit.

13. Contumelia ſe adficit hominis anima: in primis quando abſceſſus et quaſi tuber mundi, quantum in ipſo ſitum eſt, evadit. Quicunque enim aliquid eorum, quae fiunt, iniquo fert animo, abſceſſionem facit a natura, in cujus parte reliquorum omnium cujusque natura continetur. Deinde quum vel hominem quemcunque averſatur, vel laedendi conſilio adverſatur alicui, cujusmodi ſunt iraſcentium animae. Tertio contumelia ſe adficit, quum voluptati vel dolori ſuccumbit. Quarto, quum ſimulat ac ficte vel falſo agit quidquam loquiturve. Quinto, quoties actionem aut conatum ſuum non ad certum aliquem ſcopum dirigit, ſed temere agit, ipſa, quid velit, neſcia: quum etiam minutiſſima quaeque ita ſint agenda, ut ad finem ipſum referantur; finis autem animantium rationis participum hic eſt, ut civitatis ac reipublicae antiquiſſimae rationi legibusque obſequantur.

δῆλον δὲ καὶ τὸ χρήσιμον] Hic iterum, nulla neceſſitate urgente, *Gat.* ὄῆλοι emendabat.

ἐάν τις αὐτοῦ τὸ νόστιμον] *Annot. Lugd.* pro νόστιμον malebat ἡδύ, perperam.

Ad Sect. 13. *(ap. Lugd.* 18. *Caſ.* 14. *Gat.* 16.)

ὅταν ἀπόστημα καὶ οἷον φῦμα κ. π. λ.] *Glasg.* *Mori* et *De Joly* alieno loco iterum μὲν poſt ἀπόστημα habent.

οἷαί εἰσιν αἱ τῶν ὀργιζομένων] *Xyl.* 1., *Gat.* aliaeque: οἷαί εισι αἱ κ. τ. λ.

καὶ ἀναλήθως τι ποιῇ, ἢ λέγῃ] *Vat. A.* καὶ ἀνάλ. τι ποιῇ ἢ τι λέγῃ.

μικρότατα κατὰ τὴν κ. τ. λ.] *Arg.* corrupte: μηκρότατα.

Ad

ιδ'. Τοῦ ἀνθρωπίνου βίου ὁ μὲν χρόνος, στιγμή· ἡ δὲ οὐσία, ῥέουσα· ἡ δὲ αἴσθησις, ἀμυδρά· ἡ δὲ ὅλου τοῦ σώματος σύγκρισις, εὔσηπτος· ἡ δὲ ψυχὴ, ῥόμβος· ἡ δὲ τύχη, δυστέκμαρτον· ἡ δὲ φήμη, ἄκριτον. συνελόντι δὲ εἰπεῖν, πάντα, τὰ μὲν τοῦ σώματος, ποταμός· τὰ δὲ τῆς ψυχῆς, ὄνειρος καὶ τύφος· ὁ δὲ βίος, πόλεμος καὶ ξένου ἐπιδημία· ἡ ὑστεροφημία δὲ, λήθη. τί οὖν τὸ παραπέμψαι δυνάμενον; ἓν καὶ μόνον φιλοσοφία. τοῦτο δὲ, ἐν τῷ τηρεῖν τὸν ἔνδον δαίμονα ἀνύβριστον, καὶ ἀσινῆ, ἡδονῶν καὶ πόνων κρείσσονα, μηδὲν εἰκῇ ποιοῦντα, μηδὲ διεψευσμένως καὶ μεθ' ὑποκρίσεως, ἀνενδεῆ τοῦ ἄλλον ποιῆσαί τι, ἢ μὴ ποιῆσαι· ἔτι δὲ τὰ συμβαίνοντα καὶ ἀπονεμόμενα δεχόμενον, ὡς ἐκεῖθέν ποθεν ἐρχόμενα, ὅθεν αὐτὸς ἦλθεν· ἐπὶ πᾶσι δὲ τὸν θάνατον ἵλεῳ τῇ γνώμῃ περιμένοντα, ὡς οὐδὲν ἄλλο ἢ λύσιν τῶν στοιχείων, ἐξ ὧν ἕκαστον ζῷον συγκρίνεται. εἰ δὲ αὐτοῖς τοῖς στοιχείοις μηδὲν δεινὸν ἐν τῷ ἕκαστον διηνεκῶς εἰς ἕτερον μεταβάλλειν, διὰ τί ὑπίδηταί τις τὴν πάντων μεταβολὴν καὶ διάλυσιν; κατὰ φύσιν γάρ· οὐδὲν δὲ κακὸν κατὰ φύσιν.

Τὰ ἐν Καρνούντῳ.

MAR-

Ad Sect. 14. (*ap. Lugd.* 19. 20. *Caſ.* 15. *Gat.* 14.)

στιγμὴ] *Argent.* vitioſe: στηγμὴ.

ἡ δὲ ὅλου τοῦ σώματος σύγκρισις, εὔσηπτος] Pro σύγκρισις *Jun.* malebat σύγκρασις, referente *Gatakero*. Hic autem provocans ad VII, 66. III, 11. IV, 5. *Aeſchin.* Avtoch. [Plat. Opp. Bip. Ed. p. 184 Vol. XI.] aliaque loca vulgatam defendit.

ἡ δὲ ψυχὴ ῥόμβος] Haec lectio in omnibus Edd., exc. *Arg.* et *Vat. A.*, obtinet, in pleriſque tamen Edd. perperam acute ſcriptum eſt ῥόμβος. Ceterum ῥόμβος ab ipſo *Antonino* profectum puto, non ῥέμβος, quod, auctore *Xyl.* ad *Cod. Palatinum* adnotatum erat, non ſolum a *Xyl.*, ſed etiam ab ipſo *Gat.* probatum. *Arg.* ῥεμβός. Verba στιγμὴ· ἡ δὲ — ἄμυδρα in *Vat. A.* librarii negligentia praetermiſſa ſunt.

ἡ δὲ τύχη, δυστέκμαρτον] *Vat. A.* ἡ δὲ ψυχὴ, δυστέκμ.

14. Vitae humanae tempus, punctum: natura, fluxa: ſenſus, obſcurus: totius corporis mixtio facile putreſcit: anima, turbinis inſtar: fortuna, res nimis abscondita: fama, res judicii expers: et, ut verbo dicam, omnia, corporis quidem fluvius; animae vero ſomnium ac fumus: vita, bellum et peregrinatio: fama poſthuma, oblivio. Quidnam eſt ergo, quod [hominem] deducere et transmittere poſſit? Res ſola et una eſt, philoſophia; haec vero in eo conſiſtit, ut genium quis ſuum conſervet integrum, a contumelia ac laeſione liberum, voluptatibus atque doloribus ſuperiorem, nihil temere aut ficte ſimulateve agentem: ita porro comparatum, ut non opus habeat, ut alii aliquid faciant aut non faciant; ut, quaecunque eveniunt et deſtinantur ſibi, ita ea excipiat tanquam inde obvenientia, unde ipſe quoque venerit: placido denique animo mortem exſpectet, quippe nihil aliud, quam elementorum, ex quibus animal unumquodque conſiſtit, diſſolutionem. Jam ſi ipſis elementis nihil mali evenit, quod unumquodque eorum perpetuo in aliud mutatur; quid eſt, quod quis omnium eorum mutationem et diſſolutionem ſuſpectam habeat? Eſt enim ſecundum naturam: nihil autem malum eſt, quod naturae conſentaneum eſt.

Haec Carnunti.

τέκμ. — Quid igitur, ſi locus ita legeretur: ἡ δὲ ψυχὴ, δυστέκμαρτον· ἡ δὲ τύχη, ῥόμβος. In vulgus enim notum eſt τύχη et ψυχὴ ſaepiſſime a librariis permutari.

ἔτι δὲ τὰ συμβαίνοντα κ. τ. λ.] *Vat. A.* corrupte: ὅτι δὲ τὰ συμβ.

ὡς οὐδὲν ἄλλο ἢ λύσιν] *Xyl.* 1., *Lugd.*, *Caſ.* et *Oxon.* εἰς οὐδὲν ἄλλο. *Arg.* et ceterae vero recte ὡς. *Vat. A.* corrupte: ἢ λύσις.

οὐδὲν δὲ κακὸν κατὰ φύσιν] Durius dictum, ſi vera eſt lectio. *Reiskio* aut οὐδὲν δὲ κακὸν, ὃν κατὰ φύσιν, aut οὐδὲν δὲ κακὸν, κατὰ φύσιν ὄν, reponendum videbatur.

Subſcriptio.

Τὰ ἐν Καρνούντῳ.] Haec ſubſcriptio in *Vat. A.* deeſt. *Xyl.* 1. Τὰ ἐν Καρνούντῳ. *Lugdun.* et *Caſ.* (operarum errore) τὰ ἐν Καρνούτῳ, quas temere ſequitur *Oxon.* *Arg.* ceteraeque: τὰ ἐν Καρνούντῳ.

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ
ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ
Τῶν εἰς ἑαυτὸν

ΒΙΒΛΙΟΝ γ'.

α'. Οὐχὶ τοῦτο μόνον δεῖ λογίζεσθαι, ὅτι καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀπαναλίσκεται ὁ βίος, καὶ μέρος ἔλαττον αὐτοῦ καταλείπεται· ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνο λογιστέον, ὅτι εἰ ἐπὶ πλέον βιώῃ τις, ἐκεῖνό γε ἄδηλον, εἰ ἐξαρκέσει ὁμοία αὖθις ἡ διάνοια πρὸς τὴν σύνεσιν τῶν πραγμάτων, καὶ τῆς θεωρίας τῆς συντεινούσης εἰς τὴν ἐμπειρίαν τῶν τε θείων καὶ τῶν ἀνθρωπείων. ἐὰν γὰρ παραληρεῖν ἄρξηται, τὸ μὲν διαπνεῖσθαι, καὶ τρέφεσθαι, καὶ φαντάζεσθαι, καὶ ὁρμᾶν, καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα, οὐκ ἐνδεήσει· τὸ δὲ ἑαυτῷ χρῆσθαι, καὶ τοὺς τοῦ καθήκοντος ἀριθμοὺς ἀκριβοῦν, καὶ τὰ προφαινόμενα διαρθροῦν, καὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ, εἰ ἤδη ἐξακτέον αὐτὸν, ἐφιστάνειν, καὶ ὅσα τοιαῦτα λογισμοῦ συγγεγυμνασμένου πάνυ χρῄζει, προαποσβέννυται. χρὴ οὖν ἐπείγεσθαι, οὐ μόνον τῷ ἐγγυτέρῳ τοῦ θανάτου ἑκάστοτε γίνεσθαι, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ τὴν ἐννόησιν τῶν πραγμάτων καὶ τὴν παρακολούθησιν προαπολήγειν.

β'. Χρὴ

Ad Librum III.

Ad Sect. I. *(ap. Lugdun.* I. *Caſ.* I.)

εἰ ἐξαρκέσει ὅμοια αὖθις ἡ διάνοια πρὸς τὴν κ. τ. λ.] *Menag.* pro αὖθις malebat vel αὐτῇ vel αὐτῆς. n. n.

καὶ τῆς θεωρίας τῆς συντεινούσης] Malim quidem cum *Reisk.* καὶ τὴν θεωρίαν τὴν συντείνουσαν. At omnes Edd. dant Genit., nec in *Vatic. A.* aliter legitur.

τὸ μὲν διαπνεῖσθαι κ. τ. λ.] *Vat. A.* τὸ μὲν διυπνεῖσθαι, quod *de Joly* in textum recepit. Vereor, ne temere. Saltem infra VI, 1. ſtatim

MARCI ANTONINI
IMPERATORIS
COMMENTARIORUM, QUOS IPSE SIBI SCRIPSIT,

LIBER TERTIUS.

1. Non hoc tantum eſt conſiderandum, vitam ſingulis diebus conſumi et minorem ejus partem relinqui; ſed et illud reputandum, etiamſi quis diutius vitam protraxerit, incertum tamen eſſe, utrum mentis vires pariter idoneas habiturus ſit ad rerum intelligentiam et ad contemplationem eam, quae ad rerum divinarum humanarumque intelligentiam pertinet: nam ſi delirare coeperit, perſpiratio quidem et nutritio et appetitus et iſtiusmodi alia non deficient; ea vero vis, qua ſeſe uti poſſit, et officii ſui numeros omnes abſolvere, et quae animo praeconceperit, diſtincte explicare, et de hoc ipſo, an mortem ſibi conſciſcere debeat, conſiderare, et ejusmodi univerſa, quae rationem probe exercitatam deſiderant, [haec inquam,] jam antea prorſus exſtincta jacebunt. Feſtinandum igitur, non ideo ſolum, quod mors [nobis] indies propior imminet, ſed etiam hanc ob cauſſam, quod rerum intelligentia et perceptio [nos] jam prius deſerere ſolet.

ſtatim ab initio διαπνεῖσθαι rurſus occurrit.

εἰ ἤδη ἐξακτέον αὐτὸν] Dedi αὐτὸν, ut et *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugd.*, *Caſ.* et *Oxon.* — In *Gat.* ac reliquis αὐτὸν legitur.

οὐ μόνον τῷ ἐγγυτέρῳ κ. τ. λ.] Exſpectaveram cum *Junio*: οὐ μόνον διὰ τὸ ἐγγυτ. At nihil nec Edd. nec *Vat. A.* variant.

ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ τὴν ἐννόησιν κ. τ. λ.] *Vat. A.* ἀλλὰ διὰ τὴν κ. τ. λ., τῷ καὶ perperam omiſſo.

προαπολήγειν] Ed. *Caſ.* operarum errore, ab ipſo Editore notato: προαπολέγειν.

Ad

β'. Χρὴ καὶ τὰ τοιαῦτα παραφυλάσσειν, ὅτι καὶ τὰ ἐπιγινόμενα τοῖς φύσει γινομένοις, ἔχει τι εὔχαρι καὶ ἐπαγωγόν. οἷον ἄρτου ὀπτωμένου παραῤῥήγνυταί τινα μέρη· καὶ ταῦτα οὖν τὰ διέχοντα οὕτως, καὶ τρόπον τινὰ παρὰ τὸ ἐπάγγελμα τῆς ἀρτοποιΐας ἔχοντα, ἐπιπρέπει πως, καὶ προθυμίαν πρὸς τὴν τροφὴν ἰδίως ἀνακινεῖ. πάλιν τε τὰ σῦκα, ὁπότε ὡραιότατά ἐστι, κέχηνεν. καὶ ἐν ταῖς δρυπεπέσι ἐλαίαις, αὐτὸ τὸ ἐγγὺς τῇ σήψει, ἴδιόν τι κάλλος τῷ καρπῷ προστίθησιν. οἱ στάχυες δὲ κάτω νεύοντες, καὶ τὸ τοῦ λέοντος ἐπισκύνιον, καὶ ὁ τῶν συῶν ἐκ τοῦ στόματος ῥέων ἀφρὸς, καὶ πολλὰ ἕτερα, κατ' ἰδίαν εἴ τις σκοποίη, πόῤῥω ὄντα τοῦ εὐειδοῦς, ὅμως διὰ τὸ τοῖς φύσει γινομένοις ἐπακολουθεῖν, συνεπικοσμεῖ καὶ ψυχαγωγεῖ. ὥστε εἴ τις ἔχοι πάθος καὶ ἔννοιαν βαθυτέραν πρὸς τὰ ἐν τῷ ὅλῳ γινόμενα, σχεδὸν οὐδὲν οὐχὶ δόξει αὐτῷ καὶ τῶν κατ' ἐπακολούθησιν συμβαινόντων ἡδέως πως διασυνίστασθαι. οὕτως δὲ καὶ θηρίων ἀληθῆ χάσματα, οὐχ ἧσσον ἡδέως ὄψεται, ἢ ὅσα γραφεῖς καὶ πλάσται μιμούμενοι δεικνύουσιν. καὶ γραὸς καὶ γέροντος ἀκμήν τινα καὶ ὥραν,

Ad Sect. 2. (*ap. Lugdun.* 2. *Caſ.* 2.)

ἐπιπρέπει πως] *Vat. A.* ἐπιτρέπει πως, haud male, nec tamen vulgari melius.

ἰδίως ἀνακινεῖ] *Menag.* malebat ἡδέως. At mihi vulgaris praeſtare videtur. Simili ſaltem modo mox ἴδιόν τι κάλλος τῷ καρπῷ προστίθησιν.

πάλιν τε τὰ σῦκα] *Reiskio* placebat: πάλιν δὲ.

καὶ ἐν ταῖς δρυπεπέσι ἐλαίαις] Sic dedi cum *Vatic. A.* et Edd. *Arg.* et *De-Jol.* Codex quoque *Palatin.* teſte *Xylandro* exhibebat δρυπέπισι (corrupte ſine dubio pro δρυπέπεσι); in margine vero ejusdem quoque altera lectio δρυπετέσι adnotata erat. Praeſtare mihi videtur ſcriptio δρυπεπέσι (niſi quis cum *Euſtathio*, quem laudavit *Iſ. Caſaubon.* ad *Athenaei* Dipnoſoph. II, 16. p. 56. ed. *Caſaub.*, praeferat δρυπέπεσι ſcriptum προπαροξυτόνως), ſiquidem ex δρῦς et πέπτω ortum traxerit hoc vocabulum.

ὥστε

2. Id quoque obſervandum eſt, ea, quae conſequentia quadam his, quae natura fiunt, adnaſcuntur, gratiae non nihil et oblectationis habere: ut, quum panis coquitur, quaedam ejus particulae diffinduntur; haec igitur hiantia et ab artis piſtoriae inſtituto quodam modo aliena, decoris tamen neſcio quid habent, cibique appetitum peculiari quadam ratione excitant. Ficus quoque, ubi plene maturuerunt, dehiſcunt, et in olivis maturiſſimis illud, quod putredini proximum eſt, ſingularem quandam gratiam baccae conciliat; ſpicae porro deorſum vergentes et leonis ſupercilium et aprorum ab ore diffluens ſpuma multaque alia, quae, ſi quis ſeorſim intuetur, longe a pulchritudine abſunt, tamen, quia rebus naturalibus adnaſcuntur, ornatui et oblectationi inſerviunt: proinde ſi quis ſubtiliores habet animi ſenſus ac notiones ad [contemplanda] ea, quae in hoc univerſo fiunt, non poteſt, quin omnia fere, quae neceſſaria conſequentia accidunt, decore neſcio quo concinnata judicet. Ita et veros belluarum rictus haud minori cum voluptate

ὥστε εἴ τις ἔχοι πάθος καὶ ἔννοιαν βαθυτέραν πρὸς τὰ κ. τ. λ.] Ingenioſa profecto eſt *Mori* conjectura, qui pro πάθος βάθος, i. e. *prudentiam* reponendum, verba autem καὶ ἔννοιαν βαθυτέραν, ut a librario ad explicandum τὸ βάθος addita, ex contextu tollenda putabat. Defendi tamen utcunque poteſt lectio vulgaris; de qua re pluribus in Notis philolog. ad h. l. Caeterum *Caſ.* pro ἔννοιαν malebat εὔνοιαν.

σχεδὸν οὐδὲν οὐχὶ δόξει αὐτῷ κ. τ. λ.] *Reisk.* et *Morus* malebant σχεδὸν οὐδέν, ὃ οὐχὶ κ. τ. λ. At hac emendatione opus non eſſe videbitur ei, qui conſideraverit, οὐδὲν οὐχὶ, idem eſſe, quod *nihil non*, i. e. omnia.

ἡδέως πως διασυνίστασθαι] διασυνίστασθαι non placet. Vix enim ullibi hoc verbum reperies. Malim igitur cum *Reisk.* aut συνίστασθαι aut νὴ Δία, συνίστασθαι.

καὶ

ὥραν, καὶ τὸ ἐν παισὶν ἐπαφρόδιτον, τοῖς ἑαυτοῦ σώφρωσιν ὀφθαλμοῖς ὁρᾶν δυνήσεται. καὶ πολλὰ τοιαῦτα οὐ παντὶ πιθανὰ, μόνῳ δὲ τῷ πρὸς τὴν Φύσιν, καὶ τὰ ταύτης ἔργα γνησίως ὠκειωμένῳ προπεσεῖται.

γ'. Ἱπποκράτης πολλὰς νόσους ἰασάμενος, αὐτὸς νοσήσας ἀπέθανεν. οἱ Χαλδαῖοι πολλῶν θανάτους προηγόρευσαν· εἶτα καὶ αὐτοὺς τὸ πεπρωμένον κατέλαβεν. Ἀλέξανδρος, καὶ Πομπήϊος, καὶ Γάϊος Καῖσαρ, ὅλας πόλεις ἄρδην τοσαυτάκις ἀνελόντες, καὶ ἐν παρατάξει πολλὰς μυριάδας ἱππέων καὶ πεζῶν κατακόψαντες, καὶ αὐτοί ποτε ἐξῆλθον τοῦ βίου. Ἡράκλειτος, περὶ τῆς τοῦ κόσμου ἐκπυρώσεως τοσαῦτα Φυσιολογήσας, ὕδατος τὰ ἐντὸς πληρωθεὶς βολβίτῳ κατακεχρισμένος ἀπέθανεν· Δημόκριτον δὲ οἱ Φθεῖρες, Σωκράτην δὲ ἄλλοι Φθεῖρες ἀπέκτειναν. Τί ταῦτα; ἐνέβης, ἔπλευσας, κατήχθης· ἔκβηθι. εἰ μὲν ἐφ' ἕτερον βίον, οὐδὲν θεῶν κενὸν, οὐδὲ ἐκεῖ. εἰ δὲ ἐν ἀναισθησίᾳ, παύσῃ πόνων καὶ ἡδονῶν ἀνεχόμενος, καὶ λατρεύων τοσούτῳ χείρονι τῷ ἀγγείῳ·

καὶ τὸ ἐν παισὶν ἐπαφρόδιτον] *Casaub.* malebat καὶ τὸ ἐν πᾶσιν ἐπαφρόδιτον, *quod in unaquaque re pro aetatis et naturae ratione pari modo venustum.* „Vel certe, pergit *Casaub.*, τὸ καὶ ita accipiendum, ut idem valeat ac οὐχ ἧσσον ἤ, quod praeferendum puto. Nam alioqui formosi pueri mentio prorsus ἀπροσδιόνυσος, et huic loco non apta; cum id agat *Antoninus*, ut in iis etiam, quae vulgo deformia, aut aspectu terribilia, naturalem inesse pulchritudinem doceat. An scripsit *Antoninus* fortasse: τοῖς ἑαυτοῖς pro τοῖς αὐτοῖς, *iisdem oculis, quibus* etc.„

προπεσεῖται] Ita *Xyl.* 1. et *Arg.* Ed. autem *Cas.* et *Oxon.* προσπεσεῖται, ex *Cas.* conjectura, opinor. Caeteri Editores vulgarem retinuerunt, quamquam et *Gatak.* προσπεσεῖται emendandum esse putabat.

Ad

ptate intuebitur, quam pictorum fictorumve arte per imitationem expreſſos: nec [minori cum voluptate] vetulae aut ſenis maturitatem quandam et decorem, quam venuſtum puerorum florem caſtis idem oculis adſpiciet. Et hujus generis multa ſunt non cuivis grata, ſed illi duntaxat, qui cum natura ejusque operibus intimam familiaritatem contraxerit.

3. Hippocrates, ubi multos ſanaverat morbos, et ipſe morbo ſublatus eſt: Chaldaei multorum mortem praedixerant; poſt et ipſos fatum ſuſtulit: Alexander et Pompejus et Cajus Caeſar, quum totas urbes toties funditus deleviſſent, et in acie multa equitum peditumque millia cecidiſſent, ipſi quoque tandem vita exceſſerunt. Heraclitus de mundi conflagratione quum prolixe diſſeruiſſet, aqua intercute distentus ſtercoreque bubulo oblitus interiit: Democritum pediculi ſuſtulerunt: Socratem aliud pediculorum genus. Quorſum haec? [navem] conſcendiſti, navigaſti, appuliſti: egredere. Si ad vitam alteram; nihil, ne ibi quidem, Diis vacuum: ſin ſenſu cariturus es, deſines voluptatibus ac doloribus distineri, et inſervire vaſculo, quod tanto deterius eſt,

Ad Sect. 3. *(ap. Lugdun.* 3. *Caſ.* 3.)

αὐτὸς νοσήσας ἀπέθανεν] αὐτὸς, quod priores Edd. ignorant, praeeunte *de Joly*, dedi ex *Vat. A.*

Δημόκριτον δὲ οἱ φθεῖρες κ. τ. λ.] Nomen *Democriti* corruptum videtur. Nullus enim eorum, qui de eo memoriae prodiderunt, memorat, eum φθειριάσει conſumtum eſſe.

Σωκράτην δὲ ἄλλοι φθεῖρες] Non erat, cur haec ſuſpecta eſſent *Xylandro*. Pediculorum enim nomine etiam *Ariſtophanes* in Pace v. 744. ed. *Plant.* uſus eſt de viliſſimis hominibus.

καὶ λατρεύων τοσούτῳ χείρονι τῷ ἀγγείῳ· ἢ περίεστι τὸ ὑπηρετοῦν] Haec verba ſine dubio corrupta ſunt, vix tamen ſine meliorum Codd. ope certo reſtitui poſſunt. Mirum igitur non eſt, Viros doctos h. l. quam maxime inter ſe diſſentire. Omnium conjecturarum, quas

ἀγγείῳ· ἢ περίεστι τὸ ὑπηρετοῦν· τὸ μὲν γὰρ νοῦς καὶ δαίμων, τὸ δὲ γῆ καὶ λύθρος.

δ'. Μὴ κατατρίψῃς τὸ ὑπολιπόμενον τοῦ βίου μέρος ἐν ταῖς περὶ ἑτέρων Φαντασίαις, ὁπόταν μὴ τὴν ἀναφορὰν ἐπί τι κοινωφελὲς ποιῇ, (ἤτοι γὰρ ἄλλου ἔργου στέρῃ) τουτέστι Φανταζόμενος τί ὁ δεῖνα πράσσει, καὶ τίνος ἕνεκεν, καὶ τί λέγει, καὶ τί ἐνθυμεῖται, καὶ τί τεχνάζεται, καὶ ὅσα τοιαῦτα ποιεῖ ἀπορρέμβεσθαι τῆς τοῦ ἰδίου ἡγεμονικοῦ παρατηρήσεως. χρὴ μὲν οὖν καὶ τὸ εἰκῇ καὶ μάτην ἐν τῷ εἱρμῷ

quas Doctorum ingenia protulerunt, minime placet *Salmaſii*, ceterum doctiſſimi, qui locum noſtrum ex ſequentibus ita reſtituendum putat: ἀγγείῳ· ἤτοι γὰρ ἄλλου ἔργου στέρῃ, ὁπόταν μὴ τὴν ἀναφορὰν ἐπί τι κοινωφελὲς ποιῇ· ἢ περίεστι τὸ ὑπηρετοῦν. — *Boot.*: ἀγγείῳ, ὅπερ ἐστὶ τὸ ὑπηρετοῦν. *Gatak.* aut: ἀγγείῳ, οὗ περίεστι τὸ ὑπηρετοῦν· aut: ἀγγείῳ· ἢ οὐ περίεστι τὸ ὑπηρετοῦν; aut denique *Boot.* veſtigia ſequens: ἀγγείῳ, ὅπερ εἰκὸς ὑπηρετεῖν. — *Caſaubon.*, quem in h. l. vertendo ſequor: — ἀγγείῳ, ὅσῳ περίεστι τὸ ὑπηρετοῦν (ſcil. νοῦς). — *Reisk.* ἀγγείῳ, ὅσῳ κρεῖττον τὸ ὑπηρετούμενον ἢπερ ἐστὶ τὸ ὑπηρετοῦν· — Pluribus tamen, opinor, probabitur *Mori* emendatio, qui h. l. ita legendum cenſet: — ἀγγείῳ, ὅσῳ κρεῖττον τὸ ἡγεμονικὸν ſ. κυριεῦον, omiſſis verbis: ἢ περίεστι τὸ ὑπηρετοῦν. Nam in margine, inquit, aliquis explicaverat τὸ ἀγγεῖον his verbis: ὅπερ ἐστὶ τὸ ὑπηρετοῦν. — niſi quis praeferat conjecturam *Corai*, Viri Doctiſſimi, quem honoris cauſa nomino. Is enim aut: ἀγγείῳ, ὅσῳ περίεστι τοῦ ὑπηρετοῦντος τὸ ὑπηρετούμενον· τὸ μὲν γὰρ κ. τ. λ. — aut, minori mutatione, ὅσῳ περίεστι τὸ ὑπηρετούμενον (ſubaudiendo ὑπὸ τοῦ ἀγγείου). — Judicent peritiores!

Ad Sect. 4. (ap. Lugd. 4. 5. 6. 7. Caſ. 4.)

μὴ κατατρίψῃς τὸ ὑπολιπόμενον τοῦ βίου μέρος] *Reisk.* pro ὑπολιπόμενον malebat ὑπολειπόμενον.

ἐπί τι κοινωφελὲς ποιῇ] *Reisk.* pro ποιῇ reponendum putabat ποιῇς aut ποιῶσι ſc. Φαντασίαι. — Neque tamen hac emendatione opus eſſe arbitror: poteſt enim

eſt, quanto praeſtantius eſt id, quod ſervit: hoc enim mens et genius, illud vero terra et ſanies.

4. Quod ſupereſt vitae, ne conteras in cogitationibus de rebus alienis, niſi ſi quid ad communem utilitatem ſpectaverit; (profecto enim aliam rem negligis) id eſt, cogitando, quid hic vel ille agat et quam ob rem, et quid loquatur, quid cogitet, quid moliatur, et quotquot hujus generis res efficiunt, ut mens a ſe ipſa obſervanda divagetur. In cogitationum igitur ſerie vanitas atque temeritas decli-

enim ad ποιῇ ſubintelligi ἡ Φαντασία.

(ἤτοι γὰρ ἄλλου ἔργου στέρῃ,) τουτέστι, φανταζόμενος τί ὁ δεῖνα — καὶ ὅσα τοιαῦτα ποιεῖ ἀποῤῥέμβεσθαι κ. τ. λ.] Locus, ut videtur, corruptus, ad quem ſanandum in *Vat. A.* nihil remedii reperitur, quippe qui nihil a vulgato differt. Verba ἤτοι γὰρ ἄλλου ἔργου στέρῃ ut parentheſis accipi poſſunt, ſi modo ἤτοι unquam ſignificat *alioquin*, de quo adhuc dubito. Hoc vero ſi conceditur, inde a verbo τουτέστι ſequitur declaratio uberior τοῦ κατατρίβειν τὸν βίον ἐν ταῖς περὶ ἑτέρων φαντασίαις ſ. potius ſingula exempla, ex quibus apparet, quid ſibi velit illud κατατρίβειν κ. τ. λ. — καὶ ὅσα τοιαῦτα ποιεῖ ἀποῤῥέμβ. — *et quotquot hujus generis res efficiunt, ut mens a ſui ipſius obſervatione divagetur etc.* Hac ratione ſi explicari poteſt hic locus, lectionem vulgarem retinere licet. Quum autem ea ratio durior ſit, haud dubito fore, ut plerique unam alteramve emendationum a Viris doctis ad h. l. prolatarum amplectantur. — *Boot.* pro ἤτοι putabat emendandum: ἤδη. — *Gatak.* aut ἤ τοι γὰρ ἄλλου ἔργου τήρησις κ. τ. λ., aut: ἤ γὰρ τοῦ ἄλλου ἔργου τήρησις. — *Reisk.* τί γὰρ ἄλλου ἔργα τηρεῖς, τουτέστι, στρέφῃ φανταζόμενος κ. τ. λ. — *Caſ.* ἤ τοι καὶ ἄλλου ἔργου στέρῃ. — *Morus*, omnium optime, opinor: ἦ τοι (ſane, profecto) ἄλλου ἔργου στέρῃ, τοῦτο φανταζόμενος — ὅσα τοιαῦτα, ἃ ποιεῖ ἀποῤῥέμβεσθαι κ. τ. λ. — *Vat. A.* pro ἀποῤῥέμβεσθαι τῆς τοῦ ἡγεμονικοῦ παρατηρήσεως exhibet vitioſe: ἀπορέμβεσθαι τῆς ἡγεμονικοῦ τηρήσ. omiſſo perperam articulo τοῦ.

πολὺ

εἱρμῷ τῶν φαντασιῶν περιΐστασθαι, πολὺ δὲ μάλιστα τὸ περίεργον, καὶ κακόηθες· καὶ ἐθιστέον ἑαυτὸν, μόνα φαντάζεσθαι, περὶ ὧν εἴ τις ἄφνω ἐπανέροιτο, τί νῦν διανοῇ; μετὰ παῤῥησίας παραχρῆμα ἂν ἀποκρίναιο, ὅτι τὸ καὶ τόδε· ὡς ἐξ αὐτῶν εὐθὺς δῆλα εἶναι ὅτι πάντα ἁπλᾶ καὶ εὐμενῆ, καὶ ζώου κοινωνικοῦ, καὶ ἀμελοῦντος ἡδονικῶν, ἢ καθάπαξ ἀπολαυστικῶν φαντασμάτων, ἢ φιλονεικίας τινὸς, ἢ βασκανίας καὶ ὑποψίας, ἢ ἄλλου τινὸς, ἐφ' ᾧ ἂν ἐρυθριάσειας ἐξηγούμενος, ὅτι ἐν νῷ αὐτὸ εἶχες. Ὁ γάρ τοι ἀνὴρ ὁ τοιοῦτος, οὐκ ἔτι ὑπερτιθέμενος τὸ ὡς ἐν ἀρίστοις ἤδη εἶναι, ἱερεύς τις καὶ ὑπουργὸς θεῶν, χρώμενος καὶ τῷ ἔνδον ἱδρυμένῳ αὐτοῦ, ὃ παρέχεται τὸν ἄνθρωπον ἄχραντον ἡδονῶν, ἄτρωτον ὑπὸ παντὸς πόνου, πάσης ὕβρεως ἀνέπαφον, πάσης ἀναίσθητον πονηρίας, ἀθλητὴν ἄθλου τοῦ μεγίστου, τοῦ ὑπὸ μηδενὸς πάθους καταβληθῆναι, δικαιοσύνῃ βεβαμμένον εἰς βάθος, ἀσπαζόμενον μὲν ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς τὰ συμβαίνοντα καὶ ἀπονεμόμενα πάντα· μὴ πολλάκις δὲ, μηδὲ χωρὶς μεγάλης καὶ κοινωφελοῦς ἀνάγκης φανταζόμενον, τί ποτε ἄλλος λέγει, ἢ πράσσει, ἢ διανοεῖται. μόνα γὰρ τὰ ἑαυτοῦ πρὸς ἐνέργειαν ἔχει, καὶ τὰ ἑαυτῷ ἐκ τῶν ὅλων συγ-

πολὺ δὲ μάλιστα] *Reiskius* emendabat *aut*: πολὺ δὲ μᾶλλον, *aut*: πάνυ δὲ καὶ μάλιστα. n. n.

περὶ ὧν εἴ τις ἄφνω ἐπανέροιτο] ἐπανέροιτο recte *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugdun.*, *Caſ.* et *Oxon.* et *Vat. A.*, quod cur *Gat.* atque reliquae Edd. in διανέροιτο immutaverint, non intelligo.

παραχρῆμα ἂν ἀποκρίναιο] In *Xyl.* 1. perperam ἀποκρίναο expreſſum eſt.

ὡς ἐξ αὐτῶν εὐθὺς κ. τ. λ.] *Vat. A.* vitioſe: ὡς ἐξ αὐτως (ſic.) κ. τ. λ.

ἐφ' ᾧ ἂν ἐρυθριάσειας] Particulam ἂν Edd. *Woll.*, *Mori* et *De-Jol.* perperam negligunt.

οὐκ ἔτι ὑπερτιθέμενος τὸ ὡς ἐν ἀρίστοις κ. τ. λ.] *Reisk.* malebat: ὑπερτιθέμενος τὸ ἑαυτὸν παρατηρεῖν, ἀλλὰ τῷ ἐν ἀρίστοις εἶναι κ. τ. λ. — *Menag.* putat ὡς h. l. vacare.

καὶ

declinanda eſt, omnium autem maxime curioſitas et malignitas. Adſuefacere etiam te debes, ut ea tantum cogites, de quibus, ſi quis ſubito interrogaverit, quid mediteris, confeſtim libere reſpondere poſſis, hoc vel illud: ut ex his palam fiat extemplo, omnia [apud te] ſimplicia eſſe et benevola, conſentanea animanti ſociali, quod omnes cogitationes neglectim habeat, quae voluptatem oblectationemve reſpiciunt, aut aemulationem aut invidentiam et ſuſpicionem, aut aliud quidlibet, quod ſi te animo agitaſſe faſſus eſſes, pudore te ſuffundi oporteret. Revera enim vir talis, quantum poteſt, jam contendens, ut in optimorum numero ſit, ſacerdos quidam et miniſter Deorum eſt, et eo, quod intra ſe gerit, numine rite utitur, quod hominem praeſtat intaminatum voluptatibus, dolore omni illaeſum, omnisque malitiae ſenſu carentem, certaminis maximi, ne ab ulla ſcilicet animi perturbatione proſternatur, athletam; alte tinctum juſtitia; ex animo prorſus amplectentem, quae ei eveniunt et fato deſtinata ſunt; non ſaepe, neque niſi magna et publica neceſſitate urgente, de aliorum dictis, factis aut cogitationibus meditantem: ſuis enim tantum agendis intentus

καὶ τῷ ἔνδον. ἱδρυμένῳ αὐτοῦ] *Menag.* malebat αὐτῷ.

ἄχραντον ἡδονῶν] *Reiskius* malebat: ὑφ' ἡδονῶν, ob ſequens ὑπό.

τοῦ ὑπὸ μηδενὸς πάθους καταβληθῆναι] *Vatic. A.* corrupte: τῷ ὑπὸ μηδ. *Menag.* f. μεγίστου, ὑπὸ μηδενὸς πάθους καταβληθῆναι δυνάμενον. At praeſtat vulgaris. *Marc. Anton.*

δικαιοσύνῃ βεβαμμένον εἰς βάθος] *Vat. A.* vitioſe: βεβαμένον, et tum εἰς πάθος: haud male, ſi *intime* hoc vertere liceat. Vulgaris tamen praeferenda mihi videtur.

φαντάζόμενον, τί ποτε κ. τ. λ.] *Vat. A.* corrupte: φανταζομένου.

πρὸς ἐνέργειαν ἔχει] *Vat. A.* ἕξει: minus concinne.

συγκλωθόμενα διηνεκῶς ἐννοεῖ· κἀκεῖνα μὲν καλὰ παρέχεται, ταῦτα δὲ ἀγαθὰ εἶναι πέπεισται. ἡ γὰρ ἑκάστῳ νεμομένη μοῖρα συνεμφέρεταί τε καὶ συνεμφέρει. μέμνηται δὲ, καὶ ὅτι συγγενὲς πᾶν τὸ λογικόν· καὶ ὅτι κήδεσθαι μὲν πάντων ἀνθρώπων κατὰ τὴν τοῦ ἀνθρώπου Φύσιν ἐστίν. δόξης δὲ οὐχὶ τῆς παρὰ πάντων ἀνθεκτέον, ἀλλὰ τῶν ὁμολογουμένως τῇ Φύσει βιούντων μόνον. οἱ δὲ μὴ οὕτως βιοῦντες, ὁποῖοί τινες οἴκοι τε καὶ ἔξω τῆς οἰκίας, καὶ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν, οἷοι μεθ' οἵων φύρωνται, μεμνημένος διατελεῖ. οὐ τοίνυν οὐδὲ τὸν παρὰ τῶν τοιούτων ἔπαινον ἐν λόγῳ τίθεται, οἵγε οὐδὲ αὐτοὶ ἑαυτοῖς ἀρέσκονται.

ε'. Μήτε ἀκούσιος ἐνέργει, μήτε ἀκοινώνητος, μήτε ἀνεξέταστος, μήτε ἀνθελκόμενος· μήτε κομψείᾳ τὴν διάνοιάν σου καλλωπιζέτω· μήτε πολυρρήμων, μήτε πολυπράγμων ἔσο. ἔτι δὲ ὁ ἐν σοὶ θεὸς ἔστω προστάτης ζώου ἄρρενος, καὶ πρεσβύτου, καὶ πολιτικοῦ, καὶ Ῥωμαίου, καὶ ἄρχοντος, ἀνατεταχότος ἑαυτόν, οἷς ἂν εἴη τις περιμένων τὸ ἀνακλητικὸν ἐκ τοῦ βίου εὔλυτος. μήτε ὅρκου δεόμενος, μήτε ἀνθρώπου τινὸς μάρτυρος. ἐν δὲ τὸ φαιδρὸν, καὶ τὸ ἀπρος-

οἱ δὲ μὴ οὕτως βιοῦντες] Negativa ex Ed. *Lugd.* operarum vitio, opinor, excidit.

οἷοι μεθ' οἵων φύρωνται] *Arg.* ſola in Indicat. φύρονται, operarum, opinor, errore.

Ad Sect. 5. (*ap. Lugdun.* 8. 9. 10. *Caſ.* 5.)

μήτε κομψείᾳ] *Lugdun.* operarum errore κομψείᾳ (quaſi dativus eſſet).

ἀνατεταχότος ἑαυτόν] *Reisk.* malebat ἀνατετακότος ἑαυτόν. n. n.

οἷος ἂν εἴη τις περιμένων κ. τ. λ.] *Suidas* ſ. v. Ἀνακλητικόν· μέλος σάλπιγγος ἀνακαλούσης τοὺς ῥᾳθύμους εἰς πόλεμον· καὶ Μάρκος Ἀντωνῖνός φησιν· Ἔσω ἀναμένων τὸ ἀνακλητικὸν κ. τ. λ.

ἐκ τοῦ βίου εὔλυτος] *Gat.* malebat εὐλύτως, ut infra ſ. 7.

ἐν

tentus eſt, et quae tibi ab univerſo deſtinata ſunt, cogitat aſſidue: et illa quidem honeſta praeſtat, haec bona eſſe ſibi perſuaſum habet: quaecunque enim unicuique adſignata eſt ſors, et naturae convenienter illi infertur, et conſert illi. Nec immemor eſt, omnia ratione praedita eſſe cognata, omniumque hominum curam gerere, naturae humanae eſſe conſentaneum: porro non quorumvis exiſtimationem eſſe amplectendam, ſed eorum tantum, qui naturae convenientem vitam agunt: qui ſecius vivunt, quales ſint domi, quales foris, quomodo noctu, quomodo interdiu ſe gerant, quales cum qualibus volutentur, ejus ſemper memor eſt. Itaque laudem illorum nihili pendit, qui ne ſibi quidem ipſi placent.

5. Ne invitus accedas ad agendum, neque ſocietatis communis immemor, nec niſi bene explorata re, neque animi perturbationibus abreptus: neque ſententias tuas exornet ſermonis elegantia: nec dictionis multae, nec negotii multi avidus ſis. Qui in te reſidet Deus, faxis, ut praeſes ſit animantis maſculi, aetate provecti, rei publicae ſtudioſi, Romani, principis, ejus porro, qui ita ſe compoſuit, ut tubae ſonitum, quae receptui canat, ex hac vita, ſolutus

ἐν δὲ τὸ Φαιδρόν] Ita omnes Editiones praeter *Caſ.* et *Oxon.*, in quibus ἓν δὲ τὸ Φαιδρὸν legitur, quod *Caſ.* vertit: *Hoc autem in. primis et magnificum etc.* Pluribus locus noſter corruptus videtur; *Boot.* igitur conjecit, quod *Caſ.* edidiſſe diximus. *Gat.* malebat *aut* ἔνι (i. e. ἔνεστι), *aut*, quia moniti ſ. praecepti rationem praecedentia habent, ἐνῇ vel ἐνέστω δὲ κ. τ. λ. *Reisk.* ἐν σεαυτῷ vel ἑαυτῷ δὲ ἔχων τὸ Φαιδρὸν κ. τ. λ. *Morus*: ἔτι δὲ τὸ Φαιδρὸν ἔστω καὶ τὸ κ. τ. λ.. — *Cod. Vat A.* dat: ἐν δὲ τὸ Φαινόμενον ἀποδεές, quod aperte corruptum eſt. — Retinui igitur vulgarem, quae, quamquam ſatis dura, defendi poſſe videtur, ſi cum Cenſore editionis *Mori* in Bibl. philol. Gotting. locum ita ſupplere licet: ἐν δὲ (ſc. αὐτῷ nempe θεῷ ἔστω) τὸ Φαιδρὸν κ. τ. λ.

Ad

ἀπροσδεὲς τῆς ἔξωθεν ὑπηρεσίας, καὶ τὸ ἀπροσδεὲς ἡσυχίας, ἣν ἄλλοι παρέχουσιν. ὀρθὸν οὖν εἶναι χρὴ, οὐχὶ ὀρθούμενον.

ς'. Εἰ μὲν κρεῖττον εὑρίσκεις ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ βίῳ δικαιοσύνης, ἀληθείας, σωφροσύνης, ἀνδρίας, καὶ καθάπαξ τοῦ ἀρκεῖσθαι ἑαυτῇ τὴν διάνοιάν σου ἐν οἷς κατὰ τὸν λόγον τὸν ὀρθὸν πράσσοντά σε παρέχεται, καὶ [ἐν] τῇ εἱμαρμένῃ ἐν τοῖς ἀπροαιρέτως ἀπονεμομένοις· εἰ τούτου, φημὶ, κρεῖσσόν τι ὁρᾷς, ἐπ' ἐκεῖνο ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς τραπόμενος, τοῦ ἀρίστου εὑρισκομένου ἀπόλαυε. εἰ δὲ μηδὲν κρεῖττον φαίνεται αὐτοῦ τοῦ ἐνιδρυμένου ἐν σοὶ δαίμονος, τάς τε ἰδίας ὁρμὰς ὑποτεταχότος ἑαυτῷ, καὶ τὰς φαντασίας ἐξετάζοντος, καὶ τῶν αἰσθητικῶν πείσεων, ὡς ὁ Σωκράτης ἔλεγεν, ἑαυτὸν ἀφειλκυκότος, καὶ τοῖς θεοῖς ὑποτεταχότος ἑαυτὸν, καὶ τῶν ἀνθρώπων προκηδομένου· εἰ τούτου πάντα τὰ ἄλλα μικρότερα καὶ εὐτελέστερα εὑρίσκεις, μηδενὶ χώραν δίδου ἑτέρῳ, πρὸς ὃ ῥέψας ἅπαξ καὶ ἀποκλίνας, οὐκ ἔτι ἀπερισπάστως τὸ ἀγαθὸν ἐκεῖνο τὸ ἴδιον καὶ τὸ σὸν προτιμᾷν δυνήσῃ· ἀντικαθῆσθαι γὰρ τῷ λογικῷ καὶ ποιητικῷ ἀγαθῷ, οὐ

Ad Sect. 6. (ap. Lugd. 11. Caſ. 6. p.)

εἰ μὲν κρεῖττον εὑρίσκεις] *Menag.* conjec. εἰ μὲν κρεῖττόν τι εὑρίσκεις.

ἀνδρίας] Poſteriores Edd. ἀνδρείας. *Xyl.* 1. autem et *Arg.* ἀνδρίας, a quibus ſine neceſſitate ne in minimis quidem discedere auſus ſum.

καὶ καθάπαξ τοῦ ἀρκεῖσθαι ἑαυτῇ τὴν διάνοιάν σου ἐν οἷς κατὰ τὸν λόγον κ. τ. λ.] *Vat. A.* vitioſe: τοῦ ἀρκεῖσθαι ἑαυτὴν τὴν διάνοιάν σου οἷς, omiſſa ante οἷς praepoſitione ἐν.

καὶ [ἐν] τῇ εἱμαρμένῃ ἐν τοῖς ἀπροαιρέτοις ἀπονεμομένοις] Praepoſitio ἐν ante εἱμαρμένῃ *Gatakero* merito ſuſpecta erat, et a librario addita videtur, qui non meminerat, dativum pendere

et promptus duntaxat exſpectet; quique nec jurisjurandi religione, nec aliorum teſtium fide opus habet. Huic vero [Numini] inſit ſerenitas, ut neque externo aliquo miniſterio, neque tranquillitate ea, quam alii praeſtare poſſunt, indigeat. Rectum igitur eſſe oportet, non [aliorum ope] erectum.

6. Si quid in vita humana deprehenderis praeſtantius juſtitia, veritate, temperantia, fortitudine, et, ut uno verbo omnia abſolvam, animo ita adfecto, ut in iis, quae ſanae rationi congruenter agentem te praeſtat, ſe ipſo, fato autem in iis contentus ſit, quae ſine voluntatis noſtrae arbitrio ſorte nobis deſtinantur: ſi quid, inquam, praeſtantius hoc deprehenderis, eo te vertas eodemque tanquam bono praeſtantiſſimo, quod inveneris, toto animo fac fruaris. Sin praeſtabilius nihil offenderis eo, qui in te collocatus eſt, genio, qui et motus ſuos omnes ſibi ſubjecit, et viſa quaeque diligenter explorat, et a ſenſuum affectionibus, ut ait Socrates, ſeſe abstraxit, et Diis ſe ſubmiſit, et hominum curam gerit: ſi animo ſic affecto inferiora vilioraque caetera omnia deprehenderis, nulli alii rei cuiquam locum concede, ad quam ſi ſemel inclinaveris animo devergente, non amplius bonum proprium et peculiariter tuum ſumma

dere a verbo ἀρκεῖσθαι. Hinc praepoſitionem illam uncis incluſi, quibus Critici verba aliunde illata deſignare ſolent.

εἰ τούτου, φημὶ, κρεῖσσόν τι ὁρᾷς] *Vat. A.* corrupte: εἰ τοῦτο φημὶ.

καὶ τῶν αἰσθητικῶν πείσεων] *Vat. A.* vitioſe: — πείσεως. Nec eſt, quod cum *Menag.* πήσεων legamus.

τὸ ἴδιον καὶ τὸ σὸν] *Vat. A.* τὸ ἴδιον τὸ σὸν, perperam omiſſa copulativa καὶ.

ἀντικαθῆσθαι γὰρ τῷ λογικῷ καὶ ποιητικῷ ἀγαθῷ] *Gatakerus* et *Reiskius* τὸ ποιητικῷ depravatum putant; quare ille πολιτικῷ, ut VII, 72. IX, 2.; hic autem κοινωνητικῷ aut προνοητικῷ reponendum putabat. At *Vatic. A.* quoque exhibet ποιητικῷ:

οὐ θέμις, οὐδ' ὁτιοῦν ἑτερογενὲς, οἷον τὸν παρὰ πολλῶν ἔπαινον, ἢ ἀρχὰς, ἢ πλοῦτον ἢ ἀπολαύσεις ἡδονῶν. πάντα ταῦτα, κἂν πρὸς ὀλίγον ἐναρμόζειν δόξῃ, κατεκράτησεν ἄφνω, καὶ παρήνεγκεν. σὺ δὲ, ψημὶ, ἁπλῶς καὶ ἐλευθερίως ἑλοῦ τὸ κρεῖττον, καὶ τούτου ἀντέχου. κρεῖττον δὲ τὸ συμφέρον, εἰ μὲν τὸ ὡς λογικῷ, τοῦτο τήρει· εἰ δὲ τὸ ὡς ζώῳ, ἀπόφηναι, καὶ ἀτύφως φύλασσε τὴν κρίσιν μόνον, ὅπως ἀσφαλῶς τὴν ἐξέτασιν ποιήσῃ.

ζ'. Μὴ τιμήσῃς ποτὲ ὡς συμφέρον σεαυτοῦ, ὃ ἀναγκάσει σέ ποτε τὴν πίστιν παραβῆναι, τὴν αἰδῶ ἐγκαταλιπεῖν, μισῆσαί τινα, ὑποπτεῦσαι, καταράσασθαι, ὑποκρίνασθαι, ἐπιθυμῆσαί τινος τοίχων καὶ παραπετασμάτων δεομένου. ὁ γὰρ τὸν ἑαυτοῦ νοῦν καὶ δαίμονα, καὶ τὰ ὄργια τῆς τούτου ἀρετῆς προελόμενος, τραγῳδιαν οὐ ποιεῖ, οὐ στενάζει, οὐκ ἐρημίας, οὐ πολυπληθείας δεήσεται· τὸ μέγιστον, ζήσει, μήτε διώκων, μήτε φεύγων· πότερον δὲ ἐπὶ πλέον

κῷ: quam lectionem pluribus in Commentario ad h. l. defendam.

ἁπλῶς καὶ ἐλευθερίως] *Vat. A.* καὶ ἐλευθέρως; minus commode.

εἰ δὲ ὡς ζώῳ, ἀπόφηναι, καὶ ἀτύφως φύλασσε κ. τ. λ.] Locus videtur corruptus. Malim igitur aut cum *Gat.*: — καὶ ἄτυφον φύλασσε κ. τ. λ., aut, quod magis placet, cum *Reisk.*: εἰ δὲ ὡς ζώῳ, ἀπόλαυε ἀτύφως, καὶ φύλασσε τὴν κρίσιν κ. τ. λ. legere. Illud tamen in verſione expreſſi.

Ad Sect. 7. (*ap. Lugdun.* 12. 13. *p. Caſ.* 6. *p.*)

καὶ τὰ ὄργια τῆς τούτου ἀρετῆς προελόμενος] Pro ὄργια ſola *Lugd.* dat ἔργια, pro quo *Adnotator* ἔργα malebat. Utrumque perperam,

cum diligentia colere omnibusque aliis praeferre poteris. Nefas enim eſt, ullam aliam diverſi generis rem bono illi rationabili et efficienti ex adverſo conſiſtere, ut multitudinis imperitae exiſtimationem, principatus, divitias, voluptatumque fructum: quae omnia ſi vel tantulum convenire viſa fuerint, confeſtim praevalebunt et [te] abripient. Tu vero, inquam, quod praeſtantius eſt, id ſimpliciter et libere elegito eique ſtrenue adhaereſcito: praeſtat autem, quod prodeſt: ſi igitur [conducere tibi videtur] quatenus ratione praeditus es, retine, ſin quatenus animatus es, repudia, in hoc tantum intentus, ut judicium, quo minus externa rerum ſpecie corrumpatur, integrum conſerves, quo certius rerum examen inſtituas.

7. Cave, ne quid unquam tibi prodeſſe putes, quod te aliquando compellere poſſit, ut fidem fallas, verecundiam deſeras, oderis quemquam, ſuſpectum habeas, exſecreris, ſimules, appetas quidquam, quod parietes [circumjectos] et velamenta deſideret. Qui enim menti atque genio ſuo et ſacris virtutis ejus primas defert, tragoedias non excitat, gemitus non edit, non ſolitudine, non frequentia opus habet; et, quod maximum eſt, vivit [vitae], nec ap-

ſam, judice *Gat.* — Pro προελόμενος in *Vat. A.* προςελόμενος legitur.

οὐκ ἐρημίας, οὐ πολυπληθείας δεήσεται] δεήσεται dedi cum *Xyl.* 1., *Lugd.*, *Caſ.* et *Oxon.* Ceterae Edd. δείσεται, quamquam *Gatak.* illud praetulit. *De Joly* defendit δείσεται, ut ſit fut. 1. Medii — *nec ſolitudines nec hominum frequentiam timebit.*

τὸ μέγιστον, ζήσει, μήτε διώκων μήτε φεύγων] *Gat.* hunc locum putabat mutilatum, atque ſic ſupplendum eſſe: τὸ μέγιστον, ζήσει, τὸν θάνατον μήτε διώκων, μήτε φεύγων. Nec tamen hac emendatione opus eſt. Potes enim ex ζήσει — poſt μήτε διώκων, μήτε φεύγων, ſubaudire τὸ ζῆν.

τῷ

πλέον διάστημα χρόνου τῷ σώματι περιεχομένη τῇ ψυχῇ, ἢ ἐπ' ἔλασσον χρήσεται, οὐδ' ὁτιοῦν αὐτῷ μέλει· κἂν γὰρ ἤδη ἀπαλλάσσεσθαι δέῃ, οὕτως εὐλύτως ἅπεισιν, ὡς ἄλλο τι τῶν αἰδημόνως καὶ κοσμίως ἐνεργεῖσθαι δυναμένων ἐνεργήσων· τοῦτο μόνον παρ' ὅλον τὸν βίον εὐλαβούμενος, τὸ τὴν διάνοιαν ἔν τινι ἀνοικείῳ νοεροῦ πολιτικοῦ ζώου τροπῇ γενέσθαι.

ή. Οὐδὲν ἂν ἐν τῇ διανοίᾳ τοῦ κεκολασμένου καὶ ἐκκεκαθαρμένου πυῶδες, οὐδὲ μὴν μεμολυσμένον, οὐδὲ ὕπουλον εὕροις. οὐδὲ ἀσυντελῆ τὸν βίον αὐτοῦ ἡ πεπρωμένη καταλαμβάνει, ὡς ἄν τις εἴποι τὸν τραγῳδὸν, πρὸ τοῦ τελέσαι καὶ διαδραματίσαι, ἀπαλλάσσεσθαι. ἔτι δὲ οὐδὲν δοῦλον, οὐδὲ κομψὸν, οὐδὲ προσδεδεμένον, οὐδὲ ἀπεσχισμένον, οὐδὲ ὑπεύθυνον, οὐδὲ ἐμφωλεῦον.

θ. Τὴν ὑπολημπτικὴν δύναμιν σέβου. ἐν ταύτῃ τὸ πᾶν, ἵνα ὑπόληψις τῷ ἡγεμονικῷ σοῦ μηκέτι ἐγγένηται ἀνακόλουθος τῇ φύσει, καὶ τῇ τοῦ λογικοῦ ζώου κατασκευῇ. αὕτη

τῷ σώματι περιεχομένη τῇ ψυχῇ κ. τ. λ.] *Vat. A.* corrupte: τῷ σώμ. περιεχομένην τὴν ψυχὴν κ. τ. λ.

οὐδ' ὁτιοῦν αὐτῷ μέλει] *Vat. A.* οὐδεπωστιοῦν αὐτῷ μέλει, haud male, ſi modo οὐδ' ὁπωστιοῦν corrigis. — Ceterum cur pro μέλει *Menag.* μέλλει praeferendum putaret, ipſe viderit.

ἐνεργήσων] Sic cum *Caſ.* et *Oxon.* dedi pro vulgari ἐνεργήσεων, ſecutus veſtigia Cod. *Vat. A.*, qui ἐνεργήσειν habet, et auctoritatem *Menag.* et *Mori*, qui ambo ἐνεργήσων reſtituendum putabant.

ἔν τινι ἀνοικείῳ νοεροῦ πολιτικοῦ ζώου τροπῇ γενέσθαι] Sic primus edidi, auctoritatem Cod. *Vatic. A.* ſecutus. Vulgaris certe lectio: ἔν τινι τῶν οἰκείων νοεροῦ πολιτικοῦ ζώου τροπῇ γενέσθαι, minus commoda videtur: quare *Reisk.* putabat, τρόπων διαγενέσθαι reponendum

petens, nec fugiens: utrum vero prolixiore an contractiore temporis ſpatio anima ſua corpori incluſa utatur, ne tantillum quidem curae habet: nam ſi ſtatim demigrandum eſt, non minus promptus discedit, quam qui ad aliam rem peragendam ſe confert, quae ſalva verecundia et decore peragi poteſt; hoc unum autem per totam vitam cavet, ne mens ejus in ullo deprehendatur conatu, qui animantem rationalem ac ſocialem dedecet.

8. In hominis caſtigati atque expurgati mente nihil ſuppurati, nihil impuri, nihil ſubdoli offendes; neque vero vitam ejus fatum unquam abruperit imperfectam, perinde ac ſi tragoedum dixerit aliquis ante fabulam finitam et peractam ſcena ceſſiſſe. Quin nec ſervile quidquam [in eo deprehendes] nec affectatum, neque addictum neque abſciſſum, nec poenae obnoxium, nec quod latebras requirat.

9. Facultatem, cui opiniones debes, venerare. In hoc omnia inſunt, ut menti tuae nulla inferatur opinio, quae vel naturae ſit contraria vel animantis ratione praediti con-

dum eſſe. — *Annot. Lugd.* quomodo pro τροπῇ, vulgari admiſſa, τρόπῳ explicaverit, nullus video. *Arg.* perperam νεοῤῥοῦ pro νοερροῦ.

Ad Sect. 8. *(ap. Lugd.* 13. *p. Caſ.* 7.*).*

πρὸ τοῦ τελέσαι κ. τ. λ.] Sic omnes, praeter *Lugd.*, in qua operarum errore: πρὸ τὸ τελέσαι κ. τ. η.

ἀπαλλάσσεσθαι] Sic dedi cum *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugdun.*, *Caſ.* et *Oxon.* At *Gat.* et reliquae ἀπαλλάττεσθαι.

Ad Sect. 9. *(ap. Lugdun.* 14. *Caſ.* 8. *p.)*

ἐγγένηται ἀνακόλουθος] Haud dubitavi cum *Lugdun.*, *Caſ.* et *Oxon.* edere ἀνακόλουθος, pro quo in ceteris Edd. ἀνακόλουθον, quamquam ex *Vat. A.* nihil discriminis h. l. ab Ed. *Xyl.* 1. adnotatum reperio. — *Vat. A.* in initio hujus Sectionis vitioſe σέβε exhibet.

ἀπρο-

αὕτη δὲ ἐπαγγέλλεται ἀπροπτωσίαν, καὶ τὴν πρὸς ἀνθρώπους οἰκείωσιν, καὶ τὴν τοῖς θεοῖς ἀκολουθίαν.

ί. Πάντα οὖν ῥίψας, ταῦτα μόνον τὰ ὀλίγα σύνεχε· καὶ ἔτι συμμνημόνευε, ὅτι μόνον ζῇ ἕκαστος τὸ παρὸν τοῦτο, τὸ ἀκαριαῖον· τὰ δὲ ἄλλα, ἢ βεβίωται, ἢ ἐν ἀδήλῳ· μικρὸν μὲν οὖν ὁ ζῇ ἕκαστος, μικρὸν δὲ τὸ τῆς γῆς γωνίδιον ὅπου ζῇ· μικρὸν δὲ καὶ ἡ μηκίστη ὑστεροφημία, καὶ αὐτὴ δὴ κατὰ διαδοχὴν ἀνθρωπαρίων τάχιστα τεθνηξομένων, καὶ οὐκ εἰδότων οὐδὲ ἑαυτούς, οὔτέ γε τὸν πρόπαλαι τεθνηκότα.

ια. Τοῖς δὲ εἰρημένοις παραστήμασιν ἓν ἔτι προσέστω, τὸ ὅρον ἢ ὑπογραφὴν ἀεὶ ποιεῖσθαι τοῦ ὑποπίπτοντος φαντάσματος, ὥστε αὐτὸ ὁποῖόν ἐστι κατ' οὐσίαν γυμνόν, ὅλον δι' ὅλων διῃρημένως βλέπειν· καὶ τὸ ἴδιον ὄνομα αὐτοῦ, καὶ τὰ ὀνόματα ἐκείνων, ἐξ ὧν συνεκρίθη, καὶ εἰς ἃ ἀναλυθήσεται, λέγειν παρ' ἑαυτῷ. οὐδὲν γὰρ οὕτως μεγαλοφροσύνης ποιητικὸν, ὡς τὸ ἐλέγχειν ὁδῷ καὶ ἀληθείᾳ ἕκαστον τῶν τῷ βίῳ ὑποπιπτόντων δύνασθαι, καὶ τὸ ἀεὶ οὕτως εἰς αὐτὰ ὁρᾶν,

ἀπροπτωσίαν] Recte. „Fallitur ergo *Budaeus*, et qui eum ſecutus eſt *Stephanus*, quum legi vult ἀπροσπτωσίαν.„ *Gat.*

Ad Sect. 10. (*ap. Lugd.* 15. *Caſ.* 8. *p.*)

μικρὸν δὲ τὸ τῆς γῆς γωνίδιον κ. τ. λ.] *Lugd.* μικρὸν δὲ τῆς γῆς κ. τ. λ. perperam omiſſo articulo τὸ.

κατὰ διαδοχὴν ἀνθρωπαρίων] *Lugd* et *Caſ.* κατὰ διαδοκὴν ἀνθρωαρίνων, utraque operarum errore. — *Vat. A.* ἀνθρωποπαρίων.

οὔτέ γε τὸν πρόπαλαι τεθνηκότα] οὔτέ γε, corruptum ſine dubio. Reſcribendum igitur aut cum *Reisk.* οὐδέ γε, aut cum Doctiſſ. *Corai:* οὔτι γε (*nedum*, pro quo uſitatius μήτι γε).

Ad

ſtitutioni: cujus haec eſt promiſſio, ut a temeritate in adſentiendo alieni, hominibus benevoli Diisque obſequentes ſiamus.

10. Proinde miſſis caeteris, haec pauca tantum retine; praeterea memento, unumquemque praeſens tantummodo temporis ſpatium, quod puncti inſtar obtinet, vivere: reliquum [vitae] aut jam exactum, aut in incerto [poſitum]. Exiguum igitur eſt, quod quisque vivit; exiguus etiam telluris, in quo vitam agit, anguſus; exigua quoque res, quae et diutiſſime propagatur, fama poſthuma, eaque per ſucceſſionem hominum propagata celerrime moriturorum, ac ne ſe ipſos quidem cognoſcentium, nedum eum, qui jam pridem fato conceſſit.

11. His, quae dixi, decretis unum adhuc addendum eſt, nempe viſi cujuscunque, quod ſe offerat, definitionem ſeu deſcriptionem eſſe faciendam, ut quale ſit ex natura ſua et per omnes atque ſingulas ejus partes ſpectatum, clare intelligas, adeoque quodnam ſit proprium ejus nomen, quae item nomina eorum, ex quibus conflatum eſt, et in quae reſolvetur, tecum poſſis diſſerere. Nihil enim tantam vim habet ad animi magnitudinem excitandam, quam poſſe ſingula,

Ad Sect. 11. *(ap. Lugd.* 16. *Caſ.* 9.)

τοῖς δὲ εἰρημένοις παραστήμασιν] „*Praeceptis* vertit *Xyl.*, inquit *Gataker*us, ac ſi παραγγελεύσμασι vel παραινέμασι legiſſet.„ Non neceſſarium eſt putare, *Xylandrum* aliam lectionem ante oculos habuiſſe. Saltem et *Reisk.* ad h. l. adnotavit: παραστήματα hic loci ſunt opiniones penitus infixae et inhaerentes, αἱ παριστάμεναι ἔννοιαι.„

ὅλον δι' ὅλων] *Menagius* malebat ὅλου δι' ὅλου.

ὄνομα αὐτοῦ, καὶ τὰ ὀνόματα ἐκείνων, ἐξ ὧν συνεκρίθη] *Vat. A.* vitioſe: ὄνομα ἑαυτοῦ καὶ τὰ ὀνόματα αὐτῶν, ἐξ ὧν κ. τ. λ.

ὥστε

ὀρᾷν, ὥστε συνεπιβάλλειν ὁποίῳ τινὶ τῷ κόσμῳ, ὁποίαν τινὰ τοῦτο χρείαν παρεχόμενον, τίνα μὲν ἔχει ἀξίαν ὡς πρὸς τὸ ὅλον, τίνα δὲ ὡς πρὸς τὸν ἄνθρωπον, πολίτην ὄντα πόλεως τῆς ἀνωτάτης, ἧς αἱ λοιπαὶ πόλεις ὥσπερ οἰκίαι εἰσίν· τί ἐστι, καὶ ἐκ τίνων συγκέκριται, καὶ πόσον χρόνον πέφυκε παραμένειν τοῦτο, τὸ τὴν Φαντασίαν μοι νῦν ποιοῦν· καὶ τίνος ἀρετῆς πρὸς αὐτὸ χρεία, οἷον ἡμερότητος, ἀνδρείας, ἀληθείας, πίστεως, ἀφελείας, αὐταρκείας, τῶν λοιπῶν· διὸ δεῖ ἐφ' ἑκάστου λέγειν, τοῦτο μὲν παρὰ θεοῦ ἥκει· τοῦτο δὲ κατὰ τὴν σύλληξιν, καὶ τὴν συμμηρυομένην σύγκλωσιν, καὶ τὴν τοιαύτην σύντευξίν τε καὶ τύχην· τοῦτο δὲ παρὰ τοῦ συμφύλου καὶ συγγενοῦς καὶ κοινωνοῦ, ἀγνοοῦντος μέντοι ὅ,τι αὐτῷ κατὰ φύσιν ἐστίν. ἀλλ' ἐγὼ οὐκ ἀγνοῶ. διὰ τοῦτο χρῶμαι αὐτῷ κατὰ τὸν τῆς κοινωνίας φυσικὸν νόμον, εὔνως, καὶ δικαίως· ἅμα μέντοι τοῦ κατ' ἀξίαν ἐν τοῖς μέσοις συστοχάζομαι.

ιβ'. Ἐὰν τὸ παρὸν ἐνεργῇς, ἑπόμενος τῷ ὀρθῷ λόγῳ ἐσπουδασμένως, ἐῤῥωμένως, εὐμενῶς, καὶ μηδὲν παρεμπόρευμα,

ὥστε συνεπιβάλλειν, ὁποίῳ κ. τ. λ.] *Morus* malebat συμβάλλειν. At vulgarem recte, puto, tuetur *Reiske*, qui συνεπιβάλλειν, inquit, idem eſt atque συνεφιστάνειν ſc. τὸν νοῦν — *ita ut ſimul tecum reputes.*

καὶ ἐκ τίνων συγκέκριται] *Vat. A.* καὶ ἐκ τ. συγκρίνεται· minus commode.

τῶν λοιπῶν· διὸ δεῖ κ. τ. λ.] *Vat. A.* corrupte: ἐκ τῶν λοιπῶν διόδι κ. τ. λ. At ſorte legendum καὶ ~~τῶν λοιπῶν~~· διὸ δεῖ κ. τ. λ.

παρὰ θεοῦ ἥκει] *Woll.* operarum errore: — ἥλει.

τοῦτο δὲ κατὰ τὴν σύλληξιν] Videtur aut cum *Moro* σύννησιν, aut cum ejus Cenſore in Biblioth. philolog. Gotting. σύλλεξιν legendum eſſe.

ἀγνοοῦντος μέντοι ὅ,τι αὐτῷ κατὰ φύσιν ἐστίν·] Antea ſic legebatur: ἀγν. μέντοι, ὅτι τὶ αὐτῷ κ. τ. λ. Quod quum ferri nequeat, meum eſſe

gula, quae in vita occurrunt, via ac ratione examinare, eaque ſemper ſic intueri, ut ſimul tecum reputes, quali mundo qualem uſum hoc praebeat, quam habeat aeſtimationem, et quod ad rerum univerſitatem attinet, et quod ad hominem, civem ſcilicet civitatis illius ſupremae, cujus quaſi domus ſunt reliquae civitates: quid ſit, ex quibus compoſitum et quamdiu permanere natura comparatum, quod viſum nunc mihi objicit: quanam ad id virtute opus ſit, ut manſuetudine, fortitudine, veritate, fide, ſimplicitate, ſufficientia, reliquis. De ſingulis ergo rebus dicendum eſt: hoc divinitus venit; hoc a fati ſerie connexa atque contexta; hoc et tali rerum concurſu atque fortuna: hoc a contribuli, cognato et ſodale; qui re vera quidem neſcit, quid naturae ſuae ſit conſentaneum. At ego non ignoro, ideoque ſecundum ſocietatis legem a natura ſancitam benevolum et juſtum me praeſto. Neque tamen non in mediis illis rebus cujusque pro aeſtimatione ſua rationem habeo.

12. Si rectae rationi obſecutus id, quod jam inſtat, ſedulo, ſtrenue et placide peregeris, nec opus quoddam ac-

eſſe putavi lectionem *Vat. A.* — ὅτι, αὐτῷ paullulum immutatam in — ὅ,τι αὐτῷ Antonino reſtituere. *Reisk.* malebat: ὅ,τι τὸ αὐτῷ κ. τ. λ.

κατὰ τὸν τῆς κοινωνίας φυσικὸν νόμον εὔνως καὶ δικαίως·] Pro κοινωνίας *Xyl.* 1. et *Lugd.* operarum errore: κοινωΐας. — Edd. *Woll.* et *Mori* vitioſe νόμον poſt φυσικὸν omittunt. — εὔνως dedicum *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugd.* et *Gat.* Contra εὐνοῶς (debuerant ſaltem εὐνόως) *Caſ.*, *Ox.*, *Glasg.* et *Woll.*

Ad Sect. 12. *(ap. Lugd.* 17. *Caſ.* 10.)

ἐὰν τὸ παρὸν ἐνεργῇς, ἑπόμενος κ. τ. λ.] *Reisk.* malebat: ἐὰν τὸ παρὸν ἐνεργῇς, ἐνεργῇς ἑπόμενος κ. τ. λ. — At praeſtat vulgaris lectio: ſequitur enim infra Apodoſis εὐζωήσεις. — *Vat. A.* κἂν τὸ παρὸν κ. τ. λ.

καὶ μηδὲν παρεμπόρευμα] *Vat. A.* καὶ μηδένπερ ἐμ-

ρευμα, ἀλλὰ τὸν ἑαυτοῦ δαίμονα καθαρὸν ἑστῶτα τηρῇς, ὡς εἰ καὶ ἤδη ἀποδοῦναι δέοι· ἐὰν τοῦτο συνάπτῃς, μηδὲν περιμένων, μηδὲ Φεύγων, ἀλλὰ τῇ παρούσῃ κατὰ Φύσιν ἐνεργείᾳ, καὶ τῇ ὧν λέγεις καὶ Φθέγγῃ, ἡρωϊκῇ ἀληθείᾳ ἀρκούμενος, εὐζωήσεις. ἔστι δὲ οὐδεὶς ὁ τοῦτο κωλύσαι δυνάμενος.

ιγ'. Ὥσπερ οἱ ἰατροὶ ἀεὶ τὰ ὄργανα καὶ σιδήρια πρόχειρα ἔχουσι πρὸς τὰ αἰφνίδια τῶν θεραπευμάτων· οὕτω τὰ δόγματα σὺ ἕτοιμα ἔχε πρὸς τὸ τὰ θεῖα καὶ ἀνθρώπινα εἰδέναι, καὶ πᾶν καὶ τὸ μικρότατον οὕτω ποιεῖν, ὡς τῆς ἀμφοτέρων πρὸς ἄλληλα συνδέσεως μεμνημένον. οὔτε γὰρ ἀνθρώπινόν τι ἄνευ τῆς ἐπὶ τὰ θεῖα συναναφορᾶς εὖ πράξεις, οὔτε ἔμπαλιν.

ιδ'. Μηκέτι πλανῶ· οὔτε γὰρ τὰ ὑπομνηματίά σου μέλλεις ἀναγινώσκειν, οὔτε τὰς τῶν ἀρχαίων Ῥωμαίων καὶ Ἑλλήνων πράξεις, καὶ τὰς ἐκ τῶν συγγραμμάτων ἐκλογάς, ἃς εἰς τὸ γῆρας σαυτῷ ἀπετίθεσο· σπεῦδε οὖν, εἰ θέλεις, καὶ τὰς κενὰς ἐλπίδας ἀφεὶς, σαυτῷ βοήθει, εἴ τί σοι μέλει σεαυτοῦ, ἕως ἔξεστιν.

ιε'. Οὐκ

ἐμπόρευμα, corrupte. — *Gatak.* putabat, h. l. verbum aliquod deeſſe et aut ποιῇ aut ἐπιζητῇς ante παρεμπόρευμα. Malim tamen cum *Junio* ex contextu ſubaudire ἐνεργῇς. — *Caſ.* placebat aut παρεμπορεύσῃ aut παρεμπορεύσαιο.

ὡς εἰ καὶ ἤδη ἀποδοῦναι δέοι] *Vatic. A.* vitioſe: ὡς εἰ καὶ εἰ ἀποδ. δέοι.

ἐὰν τοῦτο συνάπτῃς] *Caſ.*, quem et *Gat.* ſequitur, malebat: ἐὰν τούτῳ συνάπτῃς. — At *Reisk.* vulgarem ſic interpretatur: *Si hoc indeſinenter agas, id ſi agere non deſinas.*„ Subauditur enim, inquit, ποιῶν, et integra dictio foret: ἐὰν συνάπτῃς τὸν βίον τοῦτο ποιῶν.

εὐζωήσεις] *Menag.* malebat εὖ ζήσεις.

Ad Sect. 13. (*ap. Lugd.* 18. *Caſ.* 11.)

ἕτοιμα ἔχε πρὸς τὸ τὰ θεῖα κ. τ. λ.] *Vat. A.* ἕτοιμα ἔχε τὸ τὰ θεὰ, perperam.

καὶ

acceſſorium [feceris], ſed genium tuum purum integrumque ſervaveris, quaſi illum ſtatim eſſes redditurus; ſi hoc indeſinenter egeris, nihil exſpectans aut fugiens, eo, quod nunc ſecundum naturae legem agis, et heroica in ſingulis dictis ac vocibus veritate contentus, proſperam ages vitam. Quod quo minus facias, nemo eſt, qui impedire poſſit.

13. Quemadmodum medici ad ſubita mala ſananda in promptu habent inſtrumenta atque ferramenta; ſic te in promptu habere oportet decreta ad res divinas humanasque cognoſcendas et ad omnia etiam minima agenda, ut memineris, haec duo inter ſe eſſe connexa. Neque enim rem ullam humanam recte perficies, niſi ſimul eam ad Deos retuleris; neque contra.

14. Noli diutius evagari: neque enim futurum eſt, ut commentarios tuos perlegas aut Romanorum et Graecorum res geſtas et ex variis ſcriptis Excerpta, quae tibi in ſenectute tractanda repoſuiſti. Feſtina itaque, ſi vis [bonus eſſe], et ſi tui tibi cura eſt, miſſa ſpe vana, tu tibi conſule, dum licet.

15. Non

καὶ πᾶν καὶ τὸ μικρότατον οὕτω ποιεῖν] *Menag.* ad h. l. „f. ποιεῖ.„ Voluit, opinor, ποίει. At Infinitivus pendet a ſuperioribus πρὸς τὸ.

Ad Sect. 14. *(ap. Lugd.* 19. *Caſ.* 12.*)*

ἂς εἰς τὸ γῆρας σαυτῷ ἀπετίθεσο] *Vat. A.* vitioſe: ἂς εἰς γῆρας αὐτῷ ἀπετίθετω.

σπεῦδε οὖν εἰ θέλεις] Antea legebatur σπεῦδε οὖν ἐς ſ. εἰς τέλος. At haec non eſt lectio ullius Codicis. *Palatin.* enim, monente *Xyl.*, dabat εἰς θέλος, quod *Xyl.* in εἰς τέλος mutavit, quem ſecuti ſunt poſteriores. At *Vat. A.* habet εἰ θέλεις, ſc. εἶναι ἀγαθός, aut ſimile quid. — Caeterum *Lugd.* operarum vitio: εὐτέλος.

σαυτῷ βοήθει.] *Lugdun.* vitioſe: συυτῷ β.

σαυτοῦ, ἕως ἔξεστιν] Superiores Editiones: σαυτοῦ· ὡς

ιε'. Οὐκ ἴσασι, πόσα σημαίνει τὸ κλέπτειν, τὸ σπείρειν, τὸ ὠνεῖσθαι, τὸ ἡσυχάζειν, τὸ ὁρᾶν τὰ πρακτέα, ὃ οὐκ ὀφθαλμοῖς γίνεται, ἀλλ' ἑτέρᾳ τινὶ ὄψει.

ις'. Σῶμα, ψυχὴ, νοῦς· σώματος αἰσθήσεις, ψυχῆς ὁρμαὶ, νοῦ δόγματα. τὸ μὲν τυποῦσθαι φανταστικῶς, καὶ τῶν βοσκημάτων· τὸ δὲ νευροσπαστεῖσθαι ὁρμητικῶς, καὶ τῶν θηρίων καὶ τῶν ἀνδρογύνων, καὶ Φαλάριδος, καὶ Νέρωνος· τὸ δὲ τὸν νοῦν ἡγεμόνα ἔχειν ἐπὶ τὰ φαινόμενα καθήκοντα, καὶ τῶν θεοὺς μὴ νομιζόντων, καὶ τῶν τὴν πατρίδα ἐγκαταλειπόντων, καὶ τῶν ποιούντων, ἐπειδὰν κλείσωσι τὰς θύρας. εἰ οὖν τὰ λοιπὰ κοινά ἐστι πρὸς τὰ εἰρημένα, λοιπὸν τὸ ἴδιόν ἐστι τοῦ ἀγαθοῦ, φιλεῖν μὲν καὶ ἀσπάζεσθαι τὰ συμβαίνοντα, καὶ συγκλωθόμενα αὐτῷ· τὸν δὲ ἔνδον ἐν τῷ στήθει ἱδρυμένον δαίμονα μὴ ὕβρειν, μηδὲ θαρυβεῖν ὄχλῳ φαντασιῶν, ἀλλὰ ἵλεων διατηρεῖν, κοσμίως ἑπό-

ὡς ἔξεστιν, praeter *De-Jol.*, quae ἕως ἔξεστιν dabat. Ego cum *Vat. A.* ἕως ἔξεστιν, *donec licet.* vid. infra IV, 17. Idem ex conjectura *Reisk.* et Doctiſſ. *Corai* reponendum putabant. *Gatakerus* cum ſequentibus conjungenda putabat verba ὡς ἔξεστιν, quo facto ἴσασι participium foret h. l. *Id quod faciendi poteſtas eſt etiam neſcientibus* etc.

Ad Sect. 15. *(ap. Lugd.* 20. *p. Caſ.* 13.)

τὸ κλέπτειν] *Reisk.* malebat τὸ σκάπτειν. At nihil temere mutandum arbitror.

Ad Sect. 16. *(ap. Lugd.* 20. *p. Caſ.* 14.)

τὸ δὲ τὸν νοῦν ἡγεμόνα ἔχειν ἐπὶ τὰ φαινόμενα καθήκοντα κ. τ. λ.] Non audiendum eſſe h. l. *Gatakerum*, qui h. l. luxatum eſſe putaret, et ſic reſtituendum: — Νέρωνος καὶ τῶν θεοὺς μὴ νομιζόντων, καὶ τῶν τὴν πατρίδα ἐγκαταλειπόντων καὶ τῶν (ὁτιοῦν) ποιούντων, ἐπειδὰν κλείσωσι τὰς θύρας. εἰ οὖν τὰ λοιπὰ κοινά ἐστι πρὸς τὰ εἰρημένα, λοιπὸν ἴδιόν ἐστι τοῦ ἀγαθοῦ, τὸ τὸν νοῦν ἡγεμόνα ἔχειν ἐπὶ τὰ φαινόμενα καθήκοντα, καὶ φιλεῖν μὲν κ. τ. λ. jam *Reisk.* et

15. Non intelligunt, quantam habeant vim vocabula haec, furari, ſerere, emere, quieſcere, videre, quid factu opus ſit, non oculis [corporeis], ſed alio quodam viſu.

16. Corpus, anima, mens. Corporis ſenſus ſunt, animae impetus ad agendum, mentis decreta. Viſorum imagines admittere etiam pecudum eſt: animi impetu, quaſi fidiculis agitari atque abripi, feris quoque competit, et effeminatis hominibus et Phalaridi et Neroni: mentem porro ducem habere ad agenda ea, quae ſibi convenire opinantur, eorum etiam eſt, qui Deos eſſe negant, et patriam deſerunt, et ſimulac fores clauſere, [nihil non turpe] perpetrant. Si igitur caetera his, quae dixi, communia ſunt, reſtat, quod proprium eſt viri boni, libenter amplexari ea, quae accidunt a fato ei deſtinata; genium vero, intra ſe in pectore ſitum nec polluere nec turba viſorum perturbare, ſed

et *Morus* obſervarunt. Nam huic conjecturae ſi ſubſcripſeris, detraxeris membrum distributioni: σῶμα, ψυχὴ, νοῦς. Sequi ſcilicet mentem ducem in iis, quae videntur officia, ἐπὶ τὰ φαινόμενα καθήκοντα, non τὰ ὄντα, id etiam in ſceleſtos cadit: nam ita agunt, quoniam ita agendum eſſe, iis perſuaſum eſt. Cf. V, 3. et in primis *Epicteti* Enchirid. c. 42.

καὶ τῶν ποιούντων] Inter τῶν et ποιούντων unum vel plura vocabula excidiſſe videntur. *Lugd.* πάντα, *Xyl.* αἰσχρὸν ὁτιοῦν et *Gatak.* ὁτιοῦν *Marc. Anton.* inſerendum putabat. *Mer. Caſ.* h. l. ellipſin eſſe autumabat, ut Antoninus caetera modeſtiae cauſſa reticuerit. — Quibus haec non ſatisfaciunt, iis ut vel πορνοῦντων vel πορνευόντων reſcribant, ſuadet. πόρνος enim late, ut *impurus* apud Latinos, de ſceleſto quovis uſurpatur.

τὸν δὲ ἔνδον ἐν τῷ στήθει ἱδρυμένον δαίμονα κ. τ. λ.] *Lugd.* corrupte: τὸ δὲ ἔνδον κ. τ. λ., et *Vatic. A.* vitioſe: — ἱδρυόμενον.

κοσμίως ἑπόμενον θεῷ] Sic primus edidi, ſecutus auctori-

ἑπόμενον θεῷ, μήτε φθεγγόμενόν τι παρὰ τὰ ἀληθῆ, μήτε ἐνεργοῦντα παρὰ τὰ δίκαια. εἰ δὲ ἀπιστοῦσιν αὐτῷ πάντες ἄνθρωποι, ὅτι ἁπλῶς καὶ αἰδημόνως καὶ εὐθύμως βιοῖ, οὔτε χαλεπαίνει τινὶ τούτων, οὔτε παρατρέπεται τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἐπὶ τὸ τέλος τοῦ βίου, ἐφ' ὃ δεῖ ἐλθεῖν καθαρὸν, ἡσύχιον, εὔλυτον, ἀβιάστως τῇ ἑαυτοῦ μοίρᾳ συνηρμοσμένον.

ctoritatem Cod. *Vat. A.*, pro vulgari κοσμίως ἑπόμενον ὡς θεῷ, quod minus commodum videtur. ἑπόμενον enim non referendum est ad ἀγαθὸν, sed ad δαίμονα. — Jam vero δαίμων ἑπόμενος ὡς θεῷ per se nullum sensum habet. At δαίμων ἑπόμενος θεῷ est *genius*, ratio hominis, *Deo obsequens*, ejusque monitis obediens.

μήτε

MAR-

ſed placidum ſervare, atque, ut decet, Deo obſequentem, nihil a veritate alienum loquentem, et nihil niſi juſtum agentem. Quodſi nemo hominum fidem illi habuerit, eum ſimpliciter modeſte et tranquille vivere, neque horum cuiquam iraſcetur, neque a via ea, quae ad vitae finem fert, declinabit: ad quem par eſt accedere purum, quietum, ad decedendum promptum, et ſponte ſua fato ſuo ſe accommodantem.

μήτε φθεγγόμενόν τι παρὰ τὰ ἀληθῆ, μήτε ἐνεργοῦντα παρὰ τὰ δίκαια κ. τ. λ.] *Vat. A.* vitioſe: μήτε φθεγγ. τι περὶ τὰ ἀλ. μήτε ἐνεργ. περὶ τὰ δίκ. — *Lugdun.* perperam ἐναργοῦντα, operarum errore.

τῇ ἑαυτοῦ μοίρᾳ συνηρμοσμένον] *Vatic. A.* corrupte: τῇ ἑ. μηρίᾳ συνηρμοσμένον.

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ
ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ
Τῶν εἰς ἑαυτὸν
ΒΙΒΛΙΟΝ δ'.

α'. Τὸ ἔνδον κυριεῦον, ὅταν κατὰ Φύσιν ἔχῃ, οὕτως ἔστηκε πρὸς τὰ συμβαίνοντα, ὥστε ἀεὶ πρὸς τὸ δυνατὸν καὶ διδόμενον μετατίθεσθαι ῥᾳδίως. ὕλην γὰρ ἀποτεταγμένην οὐδεμίαν φιλεῖ· ἀλλὰ ὁρμᾷ μὲν πρὸς τὰ ἡγούμενα μεθ' ὑπεξαιρέσεως· τὸ δὲ ἀντεισαγόμενον ὕλην ἑαυτῷ ποιεῖ· ὥσπερ τὸ πῦρ, ὅταν ἐπικρατῇ τῶν ἐπεμπιπτόντων, ὑφ' ὧν ἂν μικρός τις λύχνος ἐσβέσθη· τὸ δὲ λαμπρὸν πῦρ τάχιστα ἐξωκείωσεν ἑαυτῷ τὰ ἐπιφορούμενα, καὶ κατηνάλωσεν, καὶ ἐξ αὐτῶν ἐκείνων ἐπὶ μεῖζον ἦρθη.

β'. Μηδὲν ἐνέργημα εἰκῇ, μηδὲ ἄλλως ἢ κατὰ θεώρημα συμπληρωτικὸν τῆς τέχνης ἐνεργείσθω.

γ'. Ἀναχωρήσεις αὐτοῖς ζητοῦσιν, ἀγροικίας καὶ αἰγιαλούς, καὶ ὄρη· εἴωθας δὲ καὶ σὺ τὰ τοιαῦτα μάλιστα ποθεῖν.

Ad Librum IV.

Ad Sect. 1. *(ap. Lugdun.* 1. *Caſ.* 1.)

οὕτως ἔστηκε] *Jun.* malebat ἑστήκει. n. n.

ἀποτεταγμένην οὐδεμίαν φιλεῖ] *Junius* conjecit ὑποτεταγμένην. At vereor, ne temere. *Vat. A.* οὐδεμιᾶς, perperam.

πρὸς τὰ ἡγούμενα μεθ' ὑπεξαιρέσεως] ἡγούμενα corruptum videtur. Ἡγούμενον quidem in Stoicor. ſcriptis occurrit haud raro, ſed in Dialectica tantum uſurpatur de ea quidem propoſitione in Syllogiſmis conjunctivis, quam hodie antecedentem vocamus. Videtur igitur aut cum *Gataker* προηγούμενα vel προηγμένα aut ἀγόμενα (ad ea, quae aguntur) referibendum. *Xylander*, qui *ad propoſita* vertit, legiſſe videtur: προκείμενα (coll. V, 14.). ἡγούμενα *Caſaub.*

MARCI ANTONINI
IMPERATORIS
COMMENTARIORUM, QUOS IPSE SIBI SCRIPSIT,
LIBER QUARTUS.

1. Quae intra nos principatum obtinet pars, ubi ſecundum naturam ſe habet, adverſus ea, quae eveniunt, ita eſt comparata, ut ſemper ad id, quod fieri poteſt et conceditur, facile ſe transferat. Neque enim certa et definita quadam materia gaudet, ſed et ad ipſa propoſita cum exceptione fertur, et quidquid eorum loco ſors objicit, id pro materia, in qua ſe exerceat, amplectitur. Quemadmodum ignis, qui iis, quae forte incidunt, praevalet, quibus lucerna exilis exſtinguitur: at copioſior ignis ſtatim ea, quae injecta ſunt, ſibi adcommodat et abſumit, atque ex ipſis augetur.

2. Nihil temere agendum eſt, neque aliter, quam ut perfectis artis regulis reſpondeat.

3. Receſſus ſibi quaerunt villas agreſtes, littora, montes: iſtiusmodi loca et ipſe ſoles deſiderare. Hoc vero quid-

F 3

ſaub. ita explicat, ut huic vocabulo eandem vim tribuere videatur, quae τῷ προηγουμενα ineſt, quod quo jure fecerit, neſcio: nihil enim de ea re monuit.

ὅταν ἐπικρατῇ ἐπεμπιπτόντων] ἐπεμπιπτόντων cum *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugdun.*, *Caſ.* et *Oxon.* dedi, in quam lectionem et *Vat. A.* conſentit. *Gat.* et reliquae minus recte ἐμπιπτόντων dabant.

Sect. 2. *(ap. Lugd.* 2. *Caſ.* 2.*)*

Ad Sect. 3. *ſap. Lugd.* 3. 4. 5. 6. *p. Caſ.* 3.*)*

ἀναχωρήσεις αὐτοῖς κ. τ. λ.] *Gatak.* malebat: αὑτοῖς. At ſeriores ſcriptores αὐτοῦ, αὐτῷ, αὐτὸν cett. ſaepiſſime uſurpant pro αὑτοῦ ſ. ἑαυτοῦ, αὑτῷ, αὑτὸν cett. quod ſemel iterumque monuiſſe ſat erit. *Vat. A.* vitioſe: ἵνα χωρήτεις αὐτοῖς.

τὰ τοιαῦτα] *Lugd.* operarum errore: τὰ ποαῦτα.

θεῖν. ὅλον δὲ τοῦτο ἰδιωτικώτατόν ἐστιν, ἐξὸν ἧς ἂν ὥρας ἐθελήσῃς εἰς ἑαυτὸν ἀναχωρεῖν. οὐδαμοῦ γὰρ οὔτε ἡσυχιώτερον, οὔτε ἀπραγμονέστερον ἄνθρωπος ἀναχωρεῖ, ἢ εἰς τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν· μάλισθ', ὅστις ἔχει ἔνδον τοιαῦτα, εἰς ἃ ἐγκύψας, ἐν πάσῃ εὐμαρείᾳ εὐθὺς γίνεται· τὴν δὲ εὐμάρειαν οὐδὲν ἄλλο λέγω, ἢ εὐκοσμίαν. συνεχῶς οὖν δίδου σεαυτῷ ταύτην τὴν ἀναχώρησιν, καὶ ἀνανέου σεαυτόν. βραχέα δὲ ἔστω καὶ στοιχειώδη, ἃ εὐθὺς ἀπαντήσαντα ἀρκέσει εἰς τὸ πᾶσαν αὐτὴν ἀποκλύσαι, καὶ ἀποπέμψαι σε, μὴ δυσχεραίνοντα ἐκείνοις, ἐφ' ἃ ἐπανέρχῃ. τίνι γὰρ δυσχεραίνεις; τῇ τῶν ἀνθρώπων κακίᾳ; ἀναλογισάμενος τὸ κρίμα, ὅτι τὰ λογικὰ ζῶα ἀλλήλων ἕνεκεν γέγονεν· καὶ ὅτι τὸ ἀνέχεσθαι, μέρος τῆς δικαιοσύνης· καὶ ὅτι ἄκοντες ἁμαρτάνουσι· καὶ πόσοι ἤδη διεχθρεύσαντες, ὑποπτεύσαντες, μισήσαντες, διαδορατισθέντες ἐκτέτανται, τετέφρωνται· παύου ποτέ. — ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐκ τῶν ὅλων ἀπονεμομένοις δυσχεραίνεις· — ἀνα-

ἢ εἰς τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν·] Pro ψυχήν, adnotante *Menagio*, Scholiast. Dion. Chrysostomi τύχην legit, quas quidem voces saepissime a librariis permutari, jam alio in loco monui.

ἐν πάσῃ εὐμαρείᾳ εὐθὺς γίνεται] *Gatak.*, aberrante oculo ad sequens εὐμάρειαν, edidit ἐν πάσῃ δὲ εὐμάρεια, intrusa alieno loco particula δὲ.

οὐδὲν ἄλλο λέγω] Sic dedi cum *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugd.*, *Cas.* et *Oxon.* Inverso autem ordine *Gat.* et reliquae habent: λέγω οὐδὲν ἄλλο.

εἰς τὸ πᾶσαν αὐτὴν ἀποκλύσαι] Hanc omnium *Edd.* et *Vat. A.* lectionem in textu servandam putavi, eoque magis, quod bene defendi potest, si ex praecedentibus vocem ψυχὴν ad αὐτὴν subaudimus. Negat quidem *Gatakerus* τῆς ψυχῆς in praecedentibus mentionem fieri; in quo autem se fefellisse Virum ceteroquin satis accuratum, nemo est quin videat. Nec remotior mihi videtur haec vox a loco nostro, ut, eam commode subaudiri posse, cum *Casaub.* negare audeam. Verba enim, quae praecedunt: μά-

quidquid eſt, hominum eſt rudium atque imperitorum, quum tibi liceat, quacumque viſum fuerit hora in te ipſum recedere: nusquam enim aut tranquillior aut majoris otii ſeceſſus homini datur, quam in ſuum ipſius animum: praeſertim, ſi quis ea intra ſe habet [repoſita], quorum contemplatione ſummam extemplo tranquillitatem conſequitur: eam autem dico tranquillitatem, quae in morum decentia conſiſtit. Hoc igitur receſſu jugiter uſus te ipſe renova. Sint autem [iſta praecepta] brevia et principalia, quae, quamprimum tibi occurrerint, ſufficiant ad animum purgandum et ad te remittendum nihil indigne ferentem eorum, ad quae reverteris. Quid enim indigne fers? „Hominumne pravitatem?„ Perpendens decretum illud, animalium ratione praeditorum alterum alterius cauſſa natum eſſe: [alios] ferre eſſe partem juſtitiae: porro invitos peccare: denique, quam multi, vita in inimicitiis, ſuſpicionibus, odiis et litigiis

μάλισθ', ὅςτις — εὐκοσμίαν in parentheſi ſunt legenda. Caeterum *Xylander* dum vertebat *moleſtia liberare*, legiſſe videtur ἀνίαν pro αὐτὴν, quam lectionem et *Gatak.* comprobavit. *Junius* pro ἀποκλύσαι malebat ἀπολύσαι. *Reiskius* vulgar. defendit, attamen ſi quid mutandum ſit, aut λύπην aut ἄτην aut ἄσην (jactationem) aut ἄλμην (ſalſedinem) reſtituendum putat. Ingenue autem fateor, magis mihi probari *Caſ.* αὔτην (i. e. θόρυβον) ἀποκλεῖσαι, *Antoninus* enim paſſim uſus eſt verbis, quae poetae ſibi jure ſuo tamquam peculiaria vindicaſſe videntur.

παύου ποτέ·] ſc. δυςχεραίνειν. Quae quidem verba in fine ſingularum, quae ſequuntur, periodorum ſubaudienda videntur. Quod ſi cui non placuerit, fortaſſe *Caſauboni* rationem praeferendam putabit, qui in fine periodorum, quae ſequuntur ſcilicet, poſt ὡςανεὶ πόλις, — συγκατέθου — περιγράφεται ſignum interrogandi collocavit. At tum in ſequentibus ἐννοήσας mutandum eſſet in ἐννοήσαντος, et ἀπιδὼν in ἀπιδόντα, quam

ἀνανεωσάμενος τὸ διεζευγμένον, ἤτοι πρόνοια, ἢ ἄτομοι, ἢ ἐξ ὅσων ἀπεδείχθη, ὅτι ὁ κόσμος ὡσανεὶ πόλις. — ἀλλὰ τὰ σωματικά σου ἅψεται ἔτι· — ἐννοήσας ὅτι οὐκ ἐπιμίγνυται λείως ἢ τραχέως κινουμένῳ πνεύματι ἡ διάνοια, ἐπειδὰν ἅπαξ ἑαυτὴν ἀπολάβῃ, καὶ γνωρίσῃ τὴν ἰδίαν ἐξουσίαν, καὶ λοιπὸν ὅσα περὶ πόνου καὶ ἡδονῆς ἀκήκοας, καὶ συγκατέθου· — ἀλλὰ τὸ δοξάριόν σε περισπάσει. — ἀπιδὼν εἰς τὸ τάχος τῆς πάντων λήθης καὶ τὸ χάος τοῦ ἐφ' ἑκάτερα ἀπείρου αἰῶνος, καὶ τὸ κενὸν τῆς ἀπηχήσεως, καὶ τὸ εὐμετάβολον, καὶ ἄκριτον τῶν ἐφ' ἡμῖν δοκούντων, καὶ τὸ στενὸν τοῦ τόπου ἐν ᾧ περιγράφεται. ὅλη τε γὰρ ἡ γῆ στιγμή, καὶ ταύτης πόσον γωνίδιον ἡ κατοίκησις αὕτη; καὶ ἐνταῦθα πόσοι,

quam quidem audaciam improbandam exiſtimo.

ἀνανεωσάμενος] *Annot. Lugd.* malebat: μέμνησο, ὅτι ὁ θεὸς ἀνανεωσάμενος. At recte monuit *Gatak.*, hoc Delium poſcere notatorem.

ὡσανεὶ πόλις] Ad h. l. *Morus*: „Poſt haec verba excidit verbum tale, παύου, λῆγε, ἡσύχασε.„ Ego vero malim poſt haec verba ſupplere: παύου ποτὲ δυσχεραίνειν.

ἀλλὰ τὰ σωματικά σου ἅψεται ἔτι· ἐννοήσας] ἔτι cum *Caſ.* et *Oxon.* cum ἅψεται conjungendum putavi, non, ut in reliquis Edd. factum reperio, cum ἐννοήσας, de quo etiam *Morus* et *Reisk.* monuerunt. Caeterum *Lugd.* malebat: ἐννόησον, et *Men.* atque *Reisk.* ἐννοήσαντος. Neutra autem emendatione opus eſt, ſi ad συγκατέθου ſupplemus παύου ποτὲ δυσχεραίνειν.

καὶ λοιπὸν ὅσα — καὶ συγκατέθου] *Morus*, ſublato utroque καὶ et ante λοιπὸν et ante συγκατέθου, reponendum putabat συγκατάθου, ut hic verborum eſſet ordo: ἐννοήσας, ὅτι — ἐξουσίαν, λοιπὸν — συγκατάθου. Sed et his ſuperſedere poſſumus, ſuppletis poſt συγκατέθου iis, quae diximus.

ἀλλὰ τὸ δοξάρ. σε περισπάσει] *Jun.* malebat: περισπᾷ. Quis vero neſcit, Graecos ſaepiſſime Futurum pro Praeſenti uſurpare, de quo L. Gr. Idiom. cf. *Viger.* de Idiot. L. Gr. p. 212. edit. Zeun. II^dae. Quid? quod ἅψεται praeceſſit.

ἀπιδὼν εἰς τὸ τάχος κ. τ. λ.] *Menag.* malebat ἐπιδόντα, qua tamen emendatione haud

transacta, defuncti et in cineres redacti ſint, deſine tandem [indigne hoc ferre]. „At moleſte quoque fers ea, quae a rerum univerſitate tibi ſunt tributa.„ In memoriam revocans vel disjunctivum illud: aut providentia, aut atomi, vel ea omnia, quibus demonſtratum eſt, mundum civitatis inſtar obtinere, [deſine tandem moleſte ferre]. „Verum tangunt te adhuc, quae ad corpus pertinent.„ Conſiderans, ſpiritui ſive leniter ſive aſpere motu neutiquam immiſceri mentem, ubi ſemel ſe ſubduxerit, ſuamque vim perſpexerit, nec non ea, quae de voluptate ac labore audiviſti tuoque adſenſu comprobaſti, [deſine tandem moleſte ferre]. „Verum gloriola te torquet.„ Cogitans, quam celeriter omnia

haud aegre carebimus, ſi ſuppleverimus poſt περιγράφεται verba παύου ποτὲ δυσχεραίνειν. *Morus* quoque τὸ ἀπιδὼν defendit, ſed alia ratione. „Hic, inquit, videtur eſſe nexus: ἀπιδὼν εἰς — μέμνησο, inſerta parentheſi [ſc. ὕλη — ἐπαινεσόμενοι], poſt quam οὖν addit.„

τὸ εὐμετάβολον] *Arg.* operarum errore: τὸ εὐματάβολον.

τὸ ἄκριτον τῶν ἐφ' ἡμῖν δοκούντων] Verba τῶν ἐφ' ἡμῖν δοκούντων intacta reliqui, eaque in verſione expreſſi, ſi non ut debebam, tamen ut poteram. Apud *Arrian.* Diſſ. Epictet. I, 9, 15. ſimili fere modo ἡ ἐφ' ἡμῖν ἐξουσία dicitur pro ἡ εἰς ἡμᾶς ἐξουσία. Et apud eundem IV, 1, 86. τύραννοι ἐφ' ἑκάστοις [ἡμῶν] ſunt *tyranni nobis imminentes* ſ. *minantes*. Hinc putavi noſtrum ſignificare poſſe: *opiniones famae noſtrae minantes*. Aptior ſane videbitur in hac orationis ſerie interpretatio noſtra, quam *Caſaub.*, qui verba τὰ ἐφ' ἡμῖν δοκοῦντα de iis explicat, *quae videntur in noſtra eſſe poteſtate*, quamquam fateor, eam uſu loquendi Stoicorum magis confirmari. Jam pergam ad enarrandas VV. DD. conjecturas. *Gatak.* malebat: τῶν ἐφημεῖν δοκούντων, *Caſ.* τῶν εὐδοκιμούντων, aut τῶν ἡμῖν δοκούντων, quod *Xyl.* legiſſe videtur. Verba enim τὸ ἄκριτον τῶν κ. τ. λ. vertit: *incertitudo opinionum humanarum.*

τὸ στενὸν τοῦ τόπου] *Lugd.* vitioſe: τὸ στ. τοῦ πόπου.

στιγμὴ, καὶ ταύτης κ. τ. λ.] *Vat. A.* corrupte: στίγμη, πόστου γωνίδιον κ. τ. λ.

μέ-

πόσοι, καὶ οἷοί τινες οἱ ἐπαινεσόμενοι; λοιπὸν οὖν μέμνησο τῆς ὑποχωρήσεως τῆς ἐς τοῦτο τὸ ἀρθρίδιον ἑαυτοῦ· καὶ πρὸ παντὸς μὴ σπῶ, μηδὲ κατεντείνου, ἀλλὰ ἐλεύθερος ἔσο, καὶ ὅρα τὰ πράγματα ὡς ἀνὴρ, ὡς ἄνθρωπος, ὡς πολίτης, ὡς θνητὸν ζῶον. Ἐν δὲ τοῖς προχειροτάτοις, εἰς ἃ ἐγκύψεις, ταῦτα ἔστω τὰ δύο. ἓν μὲν, ὅτι τὰ πράγματα οὐχ ἅπτεται τῆς ψυχῆς, ἀλλ' ἔξω ἕστηκεν ἀτρεμοῦντα· αἱ δὲ ὀχλήσεις ἐκ μόνης τῆς ἔνδον ὑπολήψεως. ἕτερον δὲ, ὅτι πάντα ταῦτα, ὅσα ὁρᾷς, ὅσον οὐδέπω μεταβάλλει, καὶ οὐκ ἔτι ἔσται· καὶ ὅσων ἤδη μεταβολαῖς αὐτὸς παρατετύχηκας; συνεχῶς διανοοῦ, ὁ κόσμος, ἀλλοίωσις· ὁ βίος, ὑπόληψις.

δ'. Εἰ τὸ νοερὸν ἡμῖν κοινὸν, καὶ ὁ λόγος καθ' ὃν λογικοί ἐσμεν κοινός· εἰ τοῦτο, καὶ ὁ προστακτικὸς τῶν ποιητέων, ἢ μὴ, λόγος κοινός· εἰ τοῦτο, καὶ ὁ νόμος κοινός· εἰ

μέμνησο τῆς ὑποχωρήσεως τῆς ἐς τοῦτο τὸ ἀρθρίδιον ἑαυτοῦ] *Vatic. A.* μ. τ. ὑποχ. τ. ε. τ. τ. ἀγρίδιον ἑαυτοῦ. Haud male, opinor. Potuit enim translate *villam* dicere pro *mente*, in quam tanquam in villam ut ſecederetur ſuaderet. Vereor tamen, ne ἀγρίδιον illud a librario profectum ſit, qui non intelligeret, quid ſit ὑποχώρησις εἰς ἀρθρίδιον. Hinc nolui eam lectionem in contextum recipere; quamquam aliis fortaſſe vulgari elegantior videatur.

ὅσον οὐδέπω μεταβάλλει] *Jun.* malebat μεταβαλεῖ. At cf. quae infra adnotabimus ad ſimilem *Reisk.* conjecturam IX, 29.

παρατετύχηκας; συνεχῶς

oblivione ſepeliantur, quam vaſtum ſit illud chaos infiniti utrimque aevi, quam inanis ille applauſus, quam mutabiles et inconſultae opiniones, quae famae noſtrae minantur, quam anguſtus denique locus, quo laus iſta terminatur, [deſine tandem moleſte ferre]. Tota enim terra puncti inſtar eſt, et hujus quam exiguus angulus incolitur? et in hoc quam pauci ſunt et quales, qui te ſint celebraturi? Proinde, quod reliquum eſt, memento in particulam iſtam ſecedere; et in primis cave distraharis aut nimis intento agas ſtudio, liber eſto potius et res intuere, ut vir, ut homo, ut civis, ut animal mortale. Ex his, quae tibi, ut ad ea attendas, quam maxime in promptu eſſe debeant, haec duo ſint: alterum, res ipſas non ad animum adtingere, ſed extrinſecus immotas perſiſtere, moleſtias autem ab opinione ſola provenire: alterum vero, univerſa, quae hic videas, mox mutatum iri, neque amplius futura eſſe: et quam multarum rerum mutationibus jam ipſe interfuiſti? Jugiter conſidera, mundum eſſe mutationem, vitam opinionem.

4. Si intellectus nobis communis eſt, etiam ratio, per quam rationales ſumus, communis eſt; ſi ratio, etiam ea, quae quid agendum ſit, quid non, praecipit, ratio communis

χῶς διανοοῦ, ὁ κόσμ. κ. τ. λ.] Monente *Reiskio*, poſt παρατετύχηκας interſtinxi ſigno interrogandi, συνεχῶς διανοοῦ autem cum ſequentibus conjunxi. Ceterae: παρατετύχηκας, συνεχῶς διανοοῦ· ὁ κόσμος κ. τ. λ. Sed nimis frigidus videtur ſenſus, ſi verba συνεχῶς διανοοῦ ad priora referuntur.

ὁ κόσμος, ἀλλοίωσις· ὁ βίος, ὑπόληψις.] *Vat. A.* corrupte: ὁ κόσμου, ἀλλοίωσις κ. τ. λ.

Ad Sect. 4. *(ap. Lugd.* 6. *p. Caſ.* 4.*)*

εἰ τὸ νοερὸν κ. τ. λ.] Ita cum *Lugdun.*, *Caſ.*, *Oxon.* et *De Jol.* dedi, pro quo in reliquis legitur: εἰ τὸ νεοῤῥὸν. Conſentit quoque *Vat. A.* in νοερὸν. Idem vero pro εἰ τὸ vitioſe dat: εἰς τό.

ὁ κό-

εἰ τοῦτο, πολίται ἐσμέν· εἰ τοῦτο, πολιτεύματός τινος μετέχομεν· εἰ τοῦτο, ὁ κόσμος ὡςανεὶ πόλις ἐστί. τίνος γὰρ ἄλλου φήσει τις τὸ τῶν ἀνθρώπων πᾶν γένος κοινοῦ πολιτεύματος μετέχειν; ἐκεῖθεν δὲ ἐκ τῆς κοινῆς ταύτης πόλεως, καὶ αὐτὸ τὸ νοερὸν καὶ λογικὸν καὶ νομικὸν ἡμῖν, ἢ πόθεν; ὥσπερ γὰρ τὸ γεῶδές μοι ἀπό τινος γῆς ἀπομεμέρισται, καὶ τὸ ὑγρὸν ἀφ' ἑτέρου στοιχείου, καὶ τὸ πνευματικὸν ἀπὸ πηγῆς τινος, καὶ τὸ θερμὸν καὶ πυρῶδες ἔκ τινος ἰδίας πηγῆς (οὐδὲν γὰρ ἐκ τοῦ μηδενὸς ἔρχεται, ὥσπερ μηδ' εἰς τὸ οὐκ ὂν ἀπέρχεται), οὕτω δὴ καὶ τὸ νοερὸν ἥκει ποθέν.

ε'. Ὁ θάνατος τοιοῦτος, οἷον γένεσις, Φύσεως μυστήριον. σύγκρισις ἐκ τῶν αὐτῶν στοιχείων * . . . εἰς ταυτά. ὅλως δ' οὐκ ἐφ' ὧν ἄν τις αἰσχυνθείη. οὐ γὰρ παρὰ τὸ ἐξῆς τῷ νοερῷ ζώῳ, οὐδὲ παρὰ τὸν λόγον τῆς παρασκευῆς.

ς'. Ταῦτα οὕτως ὑπὸ τῶν τοιούτων πέφυκε γίνεσθαι ἐξ ἀνάγκης. ὁ δὲ τοῦτο μὴ θέλων, θέλει τὴν συκῆν ὀπὸν μὴ ἔχειν. ὅλως δ' ἐκεῖνο μέμνησο, ὅτι ἐντὸς ὀλιγίστου χρόνου καὶ σὺ καὶ οὗτος τεθνήξεσθε· μετὰ βραχὺ δὲ οὐδὲ ὄνομα ὑμῶν ὑπολειφθήσεται.

ζ'. Ἆρον

ὁ κόσμος ὡςανεὶ πόλις ἐστί.] *Vat. A.* vitiose: ὁ κόσμος ὡςὰν εἰ πολίταις τι.

ἀπό τινος γῆς ἀπομεμέρισται] *Vat. A.* vitiose: ἀπομέρισται.

καὶ τὸ ὑγρὸν ἀφ' ἑτέρου στοιχείου, καὶ τὸ πνευματικὸν ἀπὸ πηγῆς τινος] *Vatic. A.* — καὶ τὸ πνευματ. ἀπὸ γῆς τινος, perperam. Nec vero opus est, opinor, emendatione *Reisk.*, qui reponendum putabat: καὶ τὸ ὑγρὸν ἀπὸ πηγῆς τινος καὶ τὸ πνευματικὸν, ἀφ' ἑτέρου στοιχείου, quamquam facile concedo, hoc elegantius esse.

οὐδὲν γὰρ ἐκ τοῦ μηδενὸς κ. τ. λ.] Particula γὰρ a *Vat. A.* abest.

Ad Sect. 5. (*ap. Lugd.* 7. *p. Cas.* 5.)

σύγκρισις ἐκ τῶν αὐτῶν στοιχείων * . . . εἰς ταυτά·] Locus absque dubio mutilatus. Legendum igitur *aut* cum *Casaub.* σύγκρισις καὶ διά-

munis eſt; ſi haec, lex quoque communis eſt; quod ſi ita ſe habet, cives ſumus; hoc ſi conceditur, civitatis cujusdam participes ſumus; et ex hoc efficitur, mundum civitatis inſtar obtinere: quam enim aliam civitatem dicere quis poſſit toti hominum generi communem? Hinc vero ex communi illa civitate intellectus et ratio et lex nobis eſt, aut unde? Sicut enim terrenum mihi a terra aliqua pro parte obvenit, et calidum et igneum a fonte aliquo peculiari: (nihil enim aut ex nihilo fit, aut in nihilum redigitur,) ita et intellectus alicunde [nobis] venit.

5. Tale quiddam mors eſt, quale nativitas, naturae myſterium; ex iisdem elementis concretio [illic], in quae [iſtic reſolutio], nihil omnino, cujus quemquam pudeat; nec enim animali ratione praedito, nec rationi conſtitutionis ejusdem repugnat.

6. Natura rerum fieri nequit, quin ab iſtiusmodi [hominibus] talia fiant, quod qui non vult, is et ficum ſucco carere vult. Omnino autem illius memento, intra breviſſimum tempus et tibi et illi, quicunque ſit, moriendum fore; tum paullo poſt ne nomina quidem veſtra ſuperfutura.

7. Tolle

διάκρισις ἐκ τ. ἀ. στ. εἰς ταυτὰ, *aut*, quod malim, cum *Gatak.* σύγκρισις ἐκ τῶν αὐτῶν στοιχείων καὶ διάκρισις ſ. διάλυσις εἰς ταυτά· — Aliquando ſuſpecta mihi erant verba σύγκρισις — ταυτὰ, eaque ex gloſſemate, quo quid θάνατος ſit, explicaretur, orta et textui illata putabam. At obſtant verba εἰς ταυτὰ, quo minus in ea opinione perſeverem.

ὅλως δ' οὐκ ἐφ' ὧν] Quamquam vix tanti eſt, nolo tamen ſilentio praeterire, me veterum Edd. *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugd.*, *Caſ.* et *Oxon.* auctoritatem ſecutum δ' οὐκ edidiſſe, in reliquis autem δὲ οὐκ legi. *Ad Sect.* 6. *(ap. Lugd.* 7. *p.* 8. *Caſ.* 6. *p.)*

ὅλως δ' ἐκεῖνο μέμνησο] *Vat. A.* vitioſe: ὅλως ὁ ἐκείνῳ μέμνησο.

καὶ σὺ καὶ οὗτος τεθνήξεσθε] *Vat. A.* iterum corrupte: καὶ σὺ οὗτος τεθνήξεσθαι.

Sect.

ζ'. Ἆρον τὴν ὑπόληψιν, ἦρται τὸ βέβλαμμαι. ἆρον τὸ βέβλαμμαι, ἦρται ἡ βλάβη.

η'. Ὁ χείρω αὐτὸν ἑαυτοῦ ἄνθρωπον οὐ ποιεῖ, τοῦτο οὐδὲ τὸν βίον αὐτοῦ χείρω ποιεῖ, οὐδὲ βλάπτει, οὔτε ἔξωθεν, οὔτε ἔνδοθεν.

θ'. Ἠνάγκασται ἡ τοῦ συμφέροντος Φύσις τοῦτο ποιεῖν.

ι'. Ὅτι πᾶν τὸ συμβαῖνον, δικαίως συμβαίνει· ὃ ἐὰν ἀκριβῶς παραφυλάσσῃς, εὑρήσεις· οὐ λέγω μόνον κατὰ τὸ ἑξῆς, ἀλλ' ὅτι κατὰ τὸ δίκαιον, καὶ ὡς ἂν ὑπό τινος ἀπονέμοντος τὸ κατ' ἀξίαν. παραφύλασσε οὖν ὡς ἤρξω· καὶ, ὅτι ἂν ποιῇς, σὺν τούτῳ ποίει, σὺν τῷ ἀγαθὸς εἶναι, καθ' ὃ νενόηται ἰδίως ὁ ἀγαθός. τοῦτο ἐπὶ πάσης ἐνεργείας σῴζε.

ια'. Μὴ τοιαῦτα ὑπολάμβανε, οἷα ὁ ὑβρίζων κρίνει, ἢ οἷά σε κρίνειν βούλεται· ἀλλ' ἵδε αὐτά, ὁποῖα κατ' ἀλήθειάν ἐστι.

ιβ'. Δύο

Sect. 7. (ap. Lugdun. 9. p. Caſ. 6. p.)

Ad Sect. 8. (ap. Lugd. 9. p. Caſ. 6. p.)

τοῦτο οὐδὲ τ. β. ἀ. χείρω ποιεῖ] *Vat. A.* τοῦτο οὐδὲ τ. β. ἀ. χείρω οὐ ποιεῖ.

Ad Sect. 9. (ap. Lugd. 9. p. Caſ. 6. p.)

ἠνάγκασται ἡ τοῦ συμφέροντος φύσις κ. τ. λ.] *Gatak.* malebat: ἠνάγκ. ἕνεκα τοῦ συμφέροντος ἡ φύσις τ. π., qua tamen emendatione opus non eſſe videtur. Cf. Comment. ad h. l.

Ad Sect. 10. (ap. Lugd. 9. p. Caſ. 7.)

ὃ ἐὰν ἀκριβῶς παραφυλάσσῃς] ἀκριβῶς dedi cum *Xyl.* 1., *Caſ.* et *Oxon.*, conſentiente *Vatic. A.* In reliquis Edd. ἀκριβῶν ſcriptum eſt, quamquam *Gat.* illud malebat.

οὐ λέγω μόνον κατὰ τὸ ἑξῆς, ἀλλ' ὅτι κατὰ τὸ δίκ.] Senſus in apriço eſt; verba autem vix ſana. *Morus* igitur legendum putabat: οὐ λ. μ. κ. τ., ἑξῆς, ἀλλὰ κατὰ τὸ δίκαιον, omiſſo καὶ. — *Reisk.* vero: οὐ λ. μόν. κ. τ. ἑξῆς ἀλλ' ἔτι

7. Tolle opinionem et ſublatum eſt illud: laeſus ſum. Quo ſublato, et damnum ſublatum eſt.

8. Quod hominem ipſum deteriorem non reddit, id neque vitam ejus deteriorem reddit, neque damnum ei adfert, nec extrinſecus nec intrinſecus.

9. Utilitatis natura non poteſt non ita agere.

10. Quidquid contingit, juſte contingit: id, quod ſi ſedulo obſervaveris, facile deprehendes: non dico ex neceſſaria tantum rerum ſerie, ſed etiam ex ratione juſta et quaſi ab aliquo, qui pro dignitate cuiquam ſuum tribuit; hoc igitur, ut coepiſti, conſiderare perge, et quidquid facis, te bonum praeſta ſenſu eo, quo quis proprie bonus dicitur: hoc in omnibus ſerva actionibus.

11. Tu ne ea opineris, quae is opinatur, qui te injuria adficit, aut quae ille te autumare vult: ſed res ipſas, quomodo ſe vere habeant, conſidera.

12. Du-

ἔστι καὶ κατὰ κ.τ.λ. Omnium vero maxime probabilis mihi videtur ratio Viri Docti, qui in Bibl. philolog. Gotting. ed. *Mor.* cenſorem egit, ut dicamus ὅτι loco ſuo motum et ſtatim poſt οὐ λέγω μόνον reponendum eſſe: οὐ λ. μόν. ὅτι κατὰ τὸ ἐξῆς, ἀλλὰ κατὰ τὸ δίκαιον. Nec neceſſarium admodum eſt, ut ἀλλὰ καὶ legamus, quum καὶ illud poſt οὐ μόνον ἀλλὰ interdum et ab optimis ſcriptoribus omittatur, de qua re cf. Cl. *Hindenburg.* ad Xenophont. Memor. I, 6, 2.

καὶ ὅτι ἂν ποιῇς] Edd. *Glasg.*, *Woll.* et *Mori* operarum errore: καὶ ὅτι ἂν παιῇς.

σὺν τῷ ἀγαθὸς εἶναι] Sic enim *Lugd.*, *Caſ.*, *Oxon.* et *Mor.* edere pro vulgari σὺν τὸ haud dubitavi: poſtulat enim regula Grammatices, ut ita emendemus.

Ad Sect. 11. *(ap. Lugd.* 9. *p. Caſ.* 8.)

οἷα δ' ὑβρίζων κρίνει] *Arg.* operarum errore: οἷα δ' ὑβρι. κρίνειν.

ἀλλ' ἴδε] *Xyl.* 11 et *Arg.* ἀλλὰ ἴδε.

ὁποῖα κατ' ἀλήθειάν ἐστι] *Vatic. A.* corrupte: ὁποίαν κατ' ἀλήθειάν ἐστι.

ιβ'. Δύο ταύτας ἑτοιμότητας ἔχειν ἀεὶ δεῖ· τὴν μέν, πρὸς τὸ πρᾶξαι μόνον, ὅπερ ἂν ὁ τῆς βασιλικῆς καὶ νομοθετικῆς λόγος ὑποβάλλῃ, ἐπ' ὠφελείᾳ ἀνθρώπων. τὴν δὲ, πρὸς τὸ μεταθέσθαι, ἐὰν ἄρα τις παρῇ διορθῶν καὶ μετάγων ἀπό τινος οἰήσεως. τὴν μέν τοι μεταγωγὴν, ἀεὶ ἀπό τινος πιθανότητος ὡς δικαίου, ἢ κοινωφελοῦς γίνεσθαι, καὶ τὰ παραπλήσια τοιαῦτα μόνον εἶναι δεῖ, οὐχ ὅτι ἡδὺ ἢ ἔνδοξον ἐφάνη.

ιγ'. Λόγον ἔχεις; ἔχω· τί οὖν οὐ χρᾷ; τούτου γὰρ τὸ ἑαυτοῦ ποιοῦντος, τί ἄλλο θέλεις;

ιδ'. Ἐνυπέστης, ὡς μέρος. ἐναφανισθήσῃ τῷ γεννήσαντι· μᾶλλον δὲ ἀναληφθήσῃ εἰς τὸν λόγον αὐτοῦ τὸν σπερματικὸν κατὰ μεταβολήν.

ιε'. Πολ-

Ad Sect. 12. *(ap. Lugd.* 10. *Caſ.* 9. *p.)*

ἔχειν ἀεὶ δεῖ] *Vat. A.* vitioſe: ἔχει κ. τ. λ.

τὴν μέν τοι μεταγωγὴν, ἀεὶ κ. τ. λ.] Quid ſibi velit, quod hoc loco praecipit *Antoninus*, nemo non videt, *mutationem* ſcilicet *ſententiae fieri debere interventu veriſimilis opinionis, juſtum eſſe et omnibus utile, quod jam praeferas; tales quidem juſtas eſſe cauſſas ſententiam mutandi, non vero opinionem de majori rei alicujus ſuavitate aut honore.* In ſingulis autem verbis haereo: τὴν μέν τοι μεταγωγὴν [ſc. δεῖ, quod ex ſeq. ſubaudiendum eſt] ἀεὶ ἀπό τινος πιθανότητος ὡς δικαίου, ἢ κοινωφελοῦς [ſc. ὄντος, quae quidem ellipſis durior fere eſt] γίνεσθαι. — Jam vero, quae ſequuntur, ea vix ſana ſunt, et miror, *Gatakerum* caeterum ad emendandum ſatis proclivem h. l. ſilentio praeteriiſſe. καὶ τὰ παραπλήσια τοιαῦτα μόνον εἶναι δεῖ, οὐχ ὅτι κ. τ. λ. Hoc loco id quod praedicati vicem teneat, deeſſe videtur. Exſpectas enim μόνον εἶναι δεῖ μεταπεισθέντα vel tale quid. Jam vero *Vat. A.* nihil varietatis a vulgato textu habet, niſi quod peſſime adeo παραπαίουα pro παραπλήσια exhibet, vocem igitur, quae

12. Duplicem te habere oportet promptitudinem: alteram, ut ea tantum facias, quae ratio ejus partis, quae regnum in te et poteſtatem legislatoris obtinet, hortatur, [eaque] ad hominum utilitatem: alteram, ut, ſi quis adſit, qui te corrigere et ab opinione aliqua deducere velit, ſententiam mutes. Oportet autem hanc ſententiae mutationem tantum aut probabilitate aliqua, vel juſtam eſſe, vel hominum ſocietati utilem, aut iſtiusmodi argumentis niti, non autem opinione, ſuavius aut glorioſius hoc eſſe.

13. Ratione praeditus es? Sum. Cur igitur ea non uteris? Haec enim ſi facit, quod ſuum eſt; ecquid eſt amplius, quod deſideres?

14. Ut pars ſubſtitiſti; in id, quod te genuit, evaneſces: vel potius facta mutatione in rationem ejus ſeminalem recipieris.

15. Mul-

quae plane nihili eſt. Pergo ad conjecturas VV. DD. proponendas. *Menag.* nihil mutabat, praeterquam quod τοιαῦτα ut gloſſema τοῦ παραπλήσια tollendum putabat. *Reisk.* locum ita conſtituit: τὴν μέν τοι μεταγωγὴν δεῖ ἀπό τινος πιθανότητος ὡς δικαίου ἢ κοινωφελοῦς γίνεσθαι καὶ παραπλήσια. Τοιαῦτα μόνον εἶναι δεῖ τὰ μετάγοντα ſ. μεταπείθοντα. — *Morus*: τὴν μέντοι μεταγωγὴν ἀ. τ. πιθανότητος, ὡς δίκαιον καὶ κοινωφελὲς καὶ τὰ παραπλήσια τοιαῦτα, γίνεσθαι δεῖ, οὐχ ὅτι κ. τ. λ. — Cenſor Ed. *Mor.* in Bibl. philol. Gotting. τὴν μ. μεταγωγὴν ἀ. τ. πιθαν., ὡς δικαίου ἢ κοινωφελοῦς ὄντος, καὶ τὰ παραπλήσια τοιαῦτα, μόνον γενέσθαι δεῖ κ. τ. λ. — Nolui temere textum ex conjectura mutare; ceterum vix dubito, quin pro ἀεὶ cum *Reisk.* legendum ſit δεῖ: praeterea nihil mutem, niſi παραπλήσια, quod forſan depravatum ſit, et pro ſubſtantivo, ut παραπήγματα, illatum.

Ad Sect. 13. *(ap. Lugd.* 11. *Caſ.* 9. *p.)*

τί ἄλλο θέλεις] *Lugd.* operarum vitio: δέλεις.

Ad Sect. 14. *(ap. Lugd.* 12. *p. Caſ.* 10. *p.)*

ἐνυπέστης] *Vatic. A.* ἂν ὑπέστης.

ιε'. Πολλὰ λιβανωτοῦ βωλάρια ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ βωμοῦ, τὸ μὲν προκατέπεσεν, τὸ δ' ὕστερον. διαφέρει δ' οὐδέν.

ις'. Ἐντὸς δέκα ἡμερῶν θεὸς αὐτοῖς δόξεις, οἷς νῦν θηρίον καὶ πίθηκος, ἐὰν ἀνακάμψῃς ἐπὶ τὰ δόγματα, καὶ τὸν σεβασμὸν τοῦ λόγου.

ιζ'. Μὴ ὡς μύρια μέλλων ἔτη ζῆν. τὸ χρεὼν ἐπήρτηται· ἕως ζῇς, ἔως ἔξεστιν, ἀγαθὸς γένου.

ιη'. Ὅσην ἀσχολίαν κερδαίνει, ὁ μὴ βλέπων, τί ὁ πλησίον εἶπεν, ἢ ἔπραξεν, ἢ διενοήθη· ἀλλὰ μόνον τί αὐτὸς ποιεῖ, ἵνα αὐτὸ τοῦτο δίκαιον ᾖ, καὶ ὅσιον, ἢ κατὰ τὸν ἀγαθὸν

— — — — μὴ μέλαν
Ἦθος περιβλέπεσθαι, ἀλλ' ἐπὶ τῆς γραμμῆς τρέχειν
Ὀρθὸν, μὴ διερρίμμένον.

ιθ'. Ὁ

Ad Sect. 15. (*ap. Lugd.* 12. *p. Caſ.* 10. *p.*)

τὸ δ' ὕστερον] Sic Edd. antiquiores. *Gat.* et reliquae: τὸ δὲ ὕστερον.

Ad Sect. 16. (*ap. Lugd.* 12. *p. Caſ.* 10. *p.*)

αὐτοῖς δόξεις] *Vat. A.* prave: αὐτοῖς δόξης.

ἀνακάμψῃς] Ita *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugd.*, *Caſ.* et *Oxon.*, quod *Gat.* et reliqui Editores adeoque *De Joly* praeter neceſſitatem in ἀποκάμψῃς immutarunt.

Ad Sect. 17. (*ap. Lugd.* 12. *p. Caſ.* 10. *p.*)

τὸ χρεὼν ἐπήρτηται] *Vat. A.* haud male τὸ χρέος (*debitum naturae*) ἐπήρτηται.

Ad Sect. 18. (*ap. Lugd.* 13. *Caſ.* 11.)

ὅσην ἀσχολίαν κερδαίνει κ. τ. λ.] Vox ἀσχολίαν corrupta videtur. *Xyl.* et *Caſ.* vertunt: *Quantum otii lucratur* etc., quaſi legiſſent εὐσχολίαν, quod et *Gat.* reponendum putabat, quem in Verſione h. l. ſecutus ſum. Poterat tamen et aliquis ſuſpicari, legendum eſſe ἀχολίαν, i. e. ἀοργησίαν, ut apud *Plutarch.* in Conſolat. ad Uxor. II. p. 390. Vol. X. *Hutt.*, ubi cum πρᾳότης conjungitur, ita ut ſenſus ſit: *defutura iracundiae irritamenta, depoſita curioſitate de iis, quae alii dixerint, egerint, cogitaverint.*

ἢ κατὰ τὸν ἀγαθὸν
– – – – μὴ μέλαν
Ἦθος

15. Multae thuris glebulae in aram eandem, alia citius, alia ſerius decidit: nihil autem intereſt.

16. Intra decimum diem iisdem Deus videberis, quibus nunc bellua aut ſimia, ſi ad decreta rationisque cultum te retuleris.

17. Ne tanquam annorum millia victurus: fatum inſtat; dum vita ſuppetit, dum datur, bonus eſto.

18. Quantum is otii lucratur, qui non animadvertit, quid alius dixerit, egerit, cogitaverit; ſed, quid ipſe tantum agat, quo id juſtum fiat piumque, ſeu, ut Agatho ait:

— — — — *non nigros*
Mores circumſpicere, ſed lineae inſiſtere
Rectum, non vagantem.

 19. Qui

Ἦθος περιβλέπεσθαι, ἀλλ' ἐπὶ τῆς γραμμῆς τρέχειν

Ὀρθὸν, μὴ διεῤῥιμμένον.] Vix dubito, quin pro κατὰ τὸν ἀγαθὸν legendum ſit κατὰ τὸν Ἀγάθωνα. Hinc verba ſequentia, praeeunte *Menagio*, et in Notis Mſptis ad hunc locum et in Notis ad *Diogen. Laert.* I, 61. in verſus ſingulares dividenda putavi. Jam *Xyl.* malebat: κατὰ τὸν Ἀγαθῶνα, „quod, inquit, maxime videtur confirmare articulus τὸν maſculinus, et verba, quae ſequuntur, omnino videntur ex aliquo poeta deſumta.„ — *Caſaub.* edidit Ἀγάθωνα. *Gatak.*: „Quid, ſi *Xyl.* lectione [emendatione] ex parte admiſſa, ſic concinnaverimus: ἢ κατὰ τὸν Ἀγάθωνα μὴ μέλαν ἦθος ᾖ· δεῖ δὴ μὴ περιβλέπεσθαι κ. τ. λ.„ Idemque vertit: *nec, ut Agatho loquitur, mores nigros quod reſipiat: non eſt itaque circumſpiciendum, ſed lineae inſiſtendum* etc. — *Boot.* pro περιβλέπεσθαι reponendum putabat: περιτρέπέσθαι. — *Junius*: ὅσιον καὶ ἀγαθόν· μὴ μετὰ νωθείας περιβλέπεσθαι. — *Reiske*: ὅσιον καὶ καλὸν κἀγαθόν. Μὴ (ſc. χρὴ) μέλαν ἦθος περί σε βλέπεσθαι κ. τ. λ. — *Morus*: ὅσιον δεῖ γὰρ τὸν ἀγαθὸν κ. τ. λ. — *Reche*: ἥκει τε (πρὸς) τὸν ἀγαθὸν κ. τ. λ. — Judicio ſuo utantur lectores! Mihi quidem a *Xyl.* et *Menag.* locus perſanatus eſſe videtur.

ιθ'. Ὁ περὶ τὴν ὑστεροφημίαν ἐπτοημένος, οὐ φαντάζεται ὅτι ἕκαστος τῶν μεμνημένων αὐτοῦ τάχιστα καὶ αὐτὸς ἀποθανεῖται. εἶτα πάλιν καὶ αὐτὸς ὁ ἐκεῖνον διαδεξάμενος, μέχρι καὶ πᾶσα ἡ μνήμη ἀποσβῇ διὰ ἐπτοημένων καὶ σβεννυμένων προϊοῦσα. ὑπόθου δ' ὅτι καὶ ἀθάνατοι μὲν οἱ μεμνησόμενοι, ἀθάνατος δ' ἡ μνήμη· τί οὖν τοῦτο πρὸς σέ; καὶ οὐδὲν λέγω, ὅτι πρὸς τὸν τεθνηκότα; ἀλλὰ πρὸς τὸν ζῶντα, τί ὁ ἔπαινος, πλὴν ἄρα δι' οἰκονομίαν τινά; πάρες γὰρ νῦν ἀκαίρως τὴν Φυσικὴν δόσιν, ἄλλου τινὸς ἐχόμενον λόγου λοιπόν.

κ'. Πᾶν

Ad Sect. 19. (*ap. Lugd.* 14. *p. Caſ.* 12. *p.*)

ὁ περὶ τὴν ὑστεροφημίαν κ. τ. λ.] Articulus ὁ abeſt a *Vat. A.* Pro τὴν vero τὸν perperam ſcriptum eſt in *Woll.*

εἶτα πάλιν καὶ αὐτὸς ὁ ἐκεῖνον κ. τ. λ.] Vitioſe *Vatic. A.* εἶτα πάλιν ὁ ἐκείνου (*ſic.*) κ. τ. λ.

καὶ οὐδὲν λέγω, ὅτι πρὸς κ. τ. λ.] *Vat. A.* καὶ οὐ λέγω, ὅτι πρὸς κ. τ. λ. haud male. Caeterum *Reche* malebat pro ὅτι legere τί, quia praecedit τί οὖν τοῦτο πρὸς σέ;

τί ὁ ἔπαινος, πλὴν κ. τ. λ.] *Reche*, qui poſt ζῶντα interrogandi ſignum poni malebat, pro τί ὁ ἔπαινος legendum eſſe putat: δι' ὃ vel διατί ὁ ἔπαινος κ. τ. λ.

πάρες γὰρ νῦν ἀκαίρως — λοιπόν.] Haec verba, quamquam absque dubio depravata, tamen ſine Codicum auctoritate corrigere nolui. Nec quidquid varietatis in Edd. reperitur, niſi quod *Caſ.* pro ἐχόμενον exhibet ἐχομένου. *Vat. A.* autem melius, opinor, ἐχομένην exhibet. Reſtat, ut conjecturas lectoribus proponam. *Gatak.* παρεὶς aut παρίης γὰρ ν. ἀκ. τ. Φ. δ. ἀ. τ. ἐχόμενος λ. λ., *omittis enim intempeſtive id, quod in te natura poſuit, dum ab aliorum interim ſermonibus pendes.* At dubito, an Φυσικὴ δόσις unquam hoc ſenſu adhibeatur. — *Boot.*: παρέντες γὰρ ν. ἀκ. τ. Φ. δ. ἀ. τ. ἔχομεν λόγον, *praetermittentes id, quod in nobis natura poſuit, alterius rei rationem habemus. Reiskius* ad h. l. ita: „f. παρεὶς γὰρ νῦν εὐκαίρως τὴν Φυσικὴν δόσιν, ἄλλου τινὸς ἔχομαι λόγου λοιπόν· quorſum facit, cui rei utilis eſt gloria et fama? niſi forte inter homines, in quibus verſamur, ad perficien-

19. Qui inſana famae poſthumae cupiditate ducitur, non cogitat, fore, ut unusquisque eorum, qui ipſius meminerint, et ipſe mox moriturus ſit; poſtea rurſus et ipſe, qui hunc exceperit, donec tandem omnis memoria per attonitos illos et exſtinctos propagata et ipſa prorſus exſtinguatur. Fac vero et immortales fore, qui tui recordentur, immortalem quoque tui memoriam; quid igitur hoc ad te? nec ad mortuum jam dico, ſed ad ſuperſtitem ipſum laus quid facit? niſi forte propter dispenſationem quandam? Neglige enim intempeſtive naturae donum, et relinquitur, te ex alia ratione pendere.

 20. Pul-

ficiendas et conſequendas eas res, quas cupimus, pro temporum atque rerum noſtrarum ratione nobis uſui ſit: nam ſepoſito, prout huic loco congruebat, naturae dono, jam tandem alias rationes conſector, i. e. loquor nunc ad ſtatum hominis naturalem non reſpiciens, ſed loquor ut civis in communione rerum cum aliis conſtitutus.„ Haec ille. Verum hanc interpretationem eſſe duriſſimam, nemo non videt. — *Morus*: „Neglige naturae donum (τὸν λόγον) et relinquitur, te ex alio λόγῳ (rumore) pendere. Λοιπόν ἐστι τὸ ἐχόμενον (die Abhängigkeit) ἄλλου τινὸς λόγου. Sed nonne λόγου delendum? Ita δόσις φυσικὴ naturae dotes quaslibet ſignificabit.„ — At bene monuit Cenſor Adnotatt. *Mori* in Bibl. philolog. Gotting., hanc explicationem juſto duriorem eſſe, nec accommodatam ad ea, quae praecedunt. In Verſione tamen ſecutus ſum *Morum*, ut verſio quodammodo cum textu impreſſo conſentiret. Non tamen diffiteor, mihi omnium maxime placere hujus Cenſoris emendationem: μὴ παρὲς οὖν ἀκαίρως τὸν φυσικὸν λόγον, ἄλλου τινὸς λόγου ἐχόμενος, Λοιπὸν πᾶν κ. τ. λ. Nec omnino mihi displicet ea, quam olim propoſui, emendatio: παρὲς οὖν νῦν εὐκαίρως τὴν φυσητικὴν δόσιν, ἄλλου τινὸς ἐχομένην (cum *Vat. A.*) λόγου. Λοιπὸν πᾶν κ. τ. λ. „*Jam igitur tempeſtive omittas, quaeſo, donum, quod vano tumore te implet et ab aliorum ſermone pendet.* Reliquum etc. Solet enim Antoninus, finita de aliqua re diſputatione, addere praecepta, et deinde ad alias res tractandas accedere.„

Ad

κ'. Πᾶν τὸ καὶ ὁπωσοῦν καλὸν ἐξ ἑαυτοῦ καλόν ἐστι, καὶ ἐφ' ἑαυτῷ καταλήγει, οὐκ ἔχον μέρος ἑαυτοῦ τὸν ἔπαινον· οὔτε γοῦν χεῖρον ἢ κρεῖττον γίνεται τὸ ἐπαινούμενον. τοῦτό φημι καὶ ἐπὶ τῶν κοινότερον καλῶν λεγομένων· οἷον ἐπὶ τῶν ὑλικῶν, καὶ ἐπὶ τῶν τεχνικῶν κατασκευασμάτων. τὸ δὲ δὴ ὄντως καλὸν * τινὸς χρείαν ἔχει; οὐ μᾶλλον ἢ νόμος, οὐ μᾶλλον ἢ ἀλήθεια· οὐ μᾶλλον ἢ εὔνοια, ἢ αἰδώς. τί τούτων διὰ τὸ ἐπαινεῖσθαι καλόν ἐστιν, ἢ ψεγόμενον φθείρεται; σμαράγδιον γὰρ ἑαυτοῦ χεῖρον γίνεται, ἐὰν μὴ ἐπαινῆται; τί δὲ χρυσὸς, ἐλέφας, πορφύρα, λύρα, μαχαίριον, ἀνθύλλιον, δενδρύφιον;

κα'. Εἰ διαμένουσιν αἱ ψυχαὶ, πῶς αὐτὰς ἐξ ἀϊδίου χωρεῖ ὁ ἀήρ; πῶς δὲ ἡ γῆ χωρεῖ τὰ τῶν ἐκ τοσούτου αἰῶνος θαπτομένων σώματα; ὥσπερ γὰρ ἐνθάδε, ἡ τούτων πρὸς ἥν τινα ἐπιδιαμονὴν μεταβολὴ καὶ διάλυσις χώραν ἄλλοις νεκροῖς ποιεῖ· οὕτως αἱ εἰς τὸν ἀέρα μεθιστάμεναι ψυχαὶ,

Ad Sect. 20. (*ap. Lugd.* 14. *p. Caſ.* 12 *p.*)

πᾶν τὸ καὶ ὁπωσοῦν κ. τ. λ.] Malim, ut jam dixi, vocabulum praeced. Sect. extremum Λοιπὸν ad hanc Sect. referri, ut incipiat: Λοιπὸν πᾶν τὸ κ. τ. λ. Caeterum *Vatic. A.* pro πᾶν legit: ἂν. Quod mox ſequitur καλόν ἐστι in *Lugd.* operarum vitio in εἰαλόν ἐστι depravatum eſt.

γίνεται τὸ ἐπαινούμενον] *Lugd.* et *Caſ.* — τὸ ἐπαινόμενον.

τὸ δὲ δὴ ὄντως καλὸν * τινὸς χρείαν ἔχει; οὐ μᾶλλον, ἢ κ. τ. λ.] Excidit, opinor, ἐπαίνου poſt καλὸν. *Gatak.* malebat: οὔ τινος χρείαν ἔχει, aut τίνος χρείαν ἔχει; — Caeterum *Vatic. A.* exhibet: τόγε δὴ οὕτως καλὸν κ. τ. λ. quod minus placet. Ineſt enim in his, quae ſequuntur, concluſio, quam vocant Logici, a minori ad majus. Pro δὴ *Arg.* vitioſe δὲ.

σμαράγδιον γὰρ ἑαυτοῦ χεῖρον κ. τ. λ.] *Lugd. Annot.* malebat — οὐκ (debuerat ſaltem: οὐχ) ἑαυτοῦ χεῖρον: qua tamen emendatione non opus eſt, ſi haec verba interrogative explicantur.

πορ-

20. Pulchrum etiam qualecunque per ſe pulchrum eſt et in ſe terminatur, nec partem ſui ullam laudem habet; laudando quidem certe nec deterius nec melius redditur. Atque hoc de iis quoque dico, quae vulgo pulchra dicuntur, ut de rebus corporeis artiumque operibus. An igitur, quaeſo, quod vere bonum eſt, [laudis] ultius indiget? non magis, quam lex; non magis, quam veritas; non magis, quam benevolentia, quam verecundia. Ecquid horum vel laudando fit pulchrum, vel vituperando corrumpitur? Smaragdus num deterior fit, ſi non laudatur? Quid vero aurum, ebur, purpura, lyra, pugio, floſculus, arbuſcula?

21. Animae ſi permanent, quomodo eas ab aeterno capit aër? Quomodo vero terra corpora eorum, qui ab aevo tam immenſo humati ſunt, capere poteſt? Quemadmodum enim hic corporum, ubi aliquod temporis ſpatium permanſerunt, mutatio et diſſolutio aliis cadaveribus locum

πορφύρα, λύρα, μαχαίριον κ. τ. λ.] Vocem λύρα, quam ceterae Edd. ignorant, praeeunte *de Joly* ex *Vat. A.* in textum recepi. Facile enim fieri potuit, ut poſt πορφύρα omitteretur, et librarius, qui *Vat. A.* deſcripſit, vix is erat, qui aliquid de ſuis adderet.

Ad Sect. 21. *(ap. Lugd.* 15. *Caſ.* 13. 14. *p.)*

εἰ διαμένουσιν αἱ ψυχαὶ κ. τ. λ.] *Ttzetzes*, qui Chil. VII. Hiſt. 147. ad hunc locum reſpexit, pro διαμένουσιν ſubſtituit παραμένουσιν, et pro ἐξ ἀϊδίου, ἐξ αἰῶνος.

θαπτομένων σώματα] θαπτομένων recte dant Editt. *Gatak.* praecedentes. Haec vero et reliquae θαπτόμενα.

πρὸς ἥν τινα ἐπιδιαμονήν] *Caſaub.* primo protulit emendationem μετὰ πόσην τινὰ ἐπιδ., quam *Gatak.* tanquam ſuam venditat.

εἰς τὸν ἀέρα μεθιστάμεναι] Articul. τὸν ignorant *Glasg.*, *Woll.*, *Mori* et *De Jol.* Caeterum malim cum *Menag.* ad *Laert.* VII, 157. μεθεστάμεναι a perfecto μεθέστακα. *Arg.* vitioſe μεθυστάμεναι.

καὶ

καὶ, ἐπὶ ποσὸν συμμείνασαι μεταβάλλουσι καὶ χέονται, καὶ ἐξάπτονται, εἰς τὸν τῶν ὅλων σπερματικὸν λόγον ἀναλαμβανόμεναι, καὶ τοῦτον τὸν τρόπον χώραν ταῖς προσσυνοικιζομεναις παρέχουσι. τοῦτο δ' ἂν τις ἀποκρίναιτο ἐφ' ὑποθέσει τοῦ τὰς ψυχὰς διαμένειν. χρὴ δὲ μὴ μόνον ἐνθυμεῖσθαι τὸ πλῆθος τῶν θαπτομένων οὑτωσὶ σωμάτων, ἀλλὰ καὶ τὸ τῶν ἑκάστης ἡμέρας ἐσθιομένων ζώων, ὑφ' ἡμῶν τε καὶ τῶν ἄλλων ζώων. ὅσος γὰρ ἀριθμὸς καταναλίσκεται, καὶ οὑτωσί πως θάπτεται ἐν τοῖς τῶν τρεφομένων σώμασι, καὶ ὅμως δέχεται ἡ χώρα αὕτη, διὰ τὰς ἐξαιματώσεις, διὰ τὰς εἰς τὸ ἀερῶδες ἢ πυρῶδες ἀλλοιώσεις. Τίς ἐπὶ τούτου ἡ ἱστορία τῆς ἀληθείας; διαίρεσις εἰς τὸ ὑλικὸν, καὶ εἰς τὸ αἰτιῶδες.

κβ'. Μὴ ἀπορρέμβεσθαι, ἀλλ' ἐπὶ πάσης ὁρμῆς τὸ δίκαιον ἀποδιδόναι· καὶ ἐπὶ πάσης φαντασίας σώζειν τὸ καταληπτικόν.

κγ'. Πᾶν μοι συναρμόζει, ὃ σοι εὐάρμοστόν ἐστι, ὦ κόσμε. οὐδέν μοι πρόωρον, οὐδὲ ὄψιμον, τὸ σοὶ εὔκαιρον. πᾶν μοι καρπὸς, ὃ φέρουσιν αἱ σαὶ ὧραι, ὦ Φύσις. ἐκ σοῦ πάντα, ἐν σοὶ πάντα, εἰς σὲ πάντα. Ἐκεῖνος μέν φησι, πόλι

καὶ ἐξάπτονται] Recte sic Edd. omnes; nec opus est emendat. *Reisk.* ἐξαπλοῦνται, *explicantur.*

χώραν ταῖς προσσυνοικιζομέναις παρέχ.] Haud dubitavi, ex auctoritate Cod. *Vat. A.* ubi turbato verborum ordine legitur; πρὸς ταῖς συνοικιζομέναις, pro vulgari προσσυνοικιζομέναις, quod sensui officit, referibere προσσυνοικιζομέναις, ut *Gatak.* et *Menag.* emendabant. *Reisk.* malebat; προσενοικιζομέναις.

ἐφ' ὑποθέσει τοῦ τὰς ψυχὰς κ. τ. λ.] Pro τοῦ operarum errore *Lugd.* σοῦ.

δέχε-

concedit, ita et animae in aërem translatae, ubi aliquamdiu perſtiterunt, mutantur et funduntur et ſuccenduntur, in ſeminalem univerſi rationem receptae, atque hoc modo locum faciunt aliis in easdem ſedes recipiendis. Hoc igitur reſpondere quis poſſit poſito hoc, animas permanere. Non tantum autem reputanda eſt multitudo corporum hac ratione ſepultorum, ſed etiam eorum, quae quotidie et a nobis et ab aliis animalibus comeduntur. Quantus enim numerus conſumitur et hac ratione quaſi ſepelitur in corporibus eorum, qui iis aluntur, et tamen haec eadem regio ea capit, dum partim in ſanguinem, partim in aëriam igneamve materiam transeunt. Quaenam in hac re eſt veritatis explorandae ratio? Reſolutio in materiam et formam.

22. Noli divagari, ſed in ſingulis agendi conſiliis juſtum te praeſtare, et in omni viſo tenere id, quod poteſt comprehendi.

23. Quidquid tibi convenit, o Munde, convenit et mihi: nihil mihi immaturum, nihil ſerum, quod tibi tempeſtivum; fructus mihi ſunt omnia, quae tuae ferunt Horae; ex te omnia, in te omnia, ad te omnia. Ille:

δέχεται ἡ χώρα αὕτη] Pro αὕτη *Gatak.* et *Reisk.* malunt αὐτὰ: haud male. Nolui tamen vulgatum contra Codd. auctoritatem mutare, praeſertim cum ferri poſſe videatur, ſubintellecto αὐτὰ, quod fortaſſe Antoninus, brevitatis admodum ſtudioſus praetermiſit.

Ad Sect. 22. *(ap. Lugd.* 16. *Caſ.* 14. *p.)*

ἐπὶ πάσης ὁρμῆς τὸ δίκαιον ἀποδιδόναι καὶ] Haec verba ignorat *Vat. A.*

Ad Sect. 23. *(ap. Lugd.* 17. *Caſ.* 15.*)*

οὐδὲ ὄψιμον] *Vatic. A.* οὐδὲ ὄψιον, ſenſu eodem.

πόλι,

πόλι Φίλη Κέκροπος· σὺ δὲ οὐκ ἐρεῖς, ὦ πόλι Φίλη Διός;

κδ'. Ὀλίγα πρῆσσε, φησὶν, εἰ μέλλεις εὐθυμήσειν· μή ποτε ἄμεινόν τ' ἀναγκαῖα πράσσειν, καὶ ὅσα ὁ τοῦ Φύσει πολιτικοῦ ζώου λόγος αἱρεῖ, καὶ ὡς αἱρεῖ. τοῦτο γὰρ οὐ μόνον τὴν ἀπὸ τοῦ καλῶς πράσσειν εὐθυμίαν Φέρει, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ ὀλίγα πράσσειν. τὰ πλεῖστα γὰρ ὧν λέγομεν καὶ πράσσομεν, οὐκ ἀναγκαῖα ὄντα ἐάν τις περιέλῃ, εὐσχολώτερος καὶ ἀταρακτότερος ἔσται. ὅθεν δεῖ καὶ παρ' ἕκαστα ἑαυτὸν ὑπομιμνήσκειν, μή τι τοῦτο οὐ τῶν ἀναγκαίων; Δεῖ δὲ μὴ μόνον πράξεις τὰς μὴ ἀναγκαίας περιαιρεῖν, ἀλλὰ καὶ Φαντασίας· οὕτως γὰρ οὐδὲ πράξεις παρέλκουσαι ἐπακολουθήσουσι.

κε'. Πείρασον, πῶς σοι χωρεῖ καὶ ὁ τοῦ ἀγαθοῦ ἀνθρώπου βίος, τοῦ ἀρεσκομένου μὲν τοῖς ἐκ τῶν ὅλων ἀπονεμομένοις, ἀρκουμένου δὲ τῇ ἰδίᾳ πράξει δικαίᾳ καὶ διαθέσει εὐμενεῖ.

κς'. Ἑώ-

πόλι Φίλη Κέκροπος κ. τ. λ.] *Vatic. A.* depravate: πόλλοι Φίλοι κέκροπος, σὺ δὲ οὐκ ἐρεῖς, ὦ πόλλοι Φίλοι διός; — *Lugd.*, *Caſ.* et *Oxon.* ὦ ante πόλι Φίλη Διός omittunt, et *Caſ.* operarum errore Φίλι exhibet.

Ad Sect. 24. (*ap. Lugd.* 18. *Caſ.* 16.)

ὀλίγα πρῆσσε, φησὶν, εἰ μέλλεις κ. τ. λ.] *Vat. A.* perperam: ὀλίγα πρὶν σε, Φησὶν, οὐ μέλλεις. Ne quis Joniſmo πρῆσσε offendatur, moneo, eſſe *Democriti* verba, quae h. l. ab Antonino laudantur.

μή ποτε ἄμεινόν τ' ἀναγκαῖα κ. τ. λ.] Sic recte Edd. omnes, praeter *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugd.*, *Caſ.* et *Oxon.*, ubi μηδὲν ἄμεινον τοῦ ἀναγκαῖα κ. τ. λ., ſed ex conjectura *Xyl.* haud probanda. Cod. enim *Palatin.*, ipſo *Xyl.* teſte, legit μήποτε ἄμεινον τ' ἀναγκ. conſentiente *Vat. A.* Quam lectio-

„*o cara Cecropis civitas!*„ inquit; et tu non diceres: „*o cara civitas Jovis!*„

24. „*Pauca age*, inquit, *ſi tranquillo animo eſſe cupis.*„ Nonne forte praeſtat, neceſſaria agere, quaeque animantis civilis ratio requirit et qua ratione requirit? Hoc enim non tantum eam, quae a bene agendo, ſed et eam, quae a pauca agendo oritur, tranquillitatem praeſtat. Pleraque enim eorum, quae dicere et facere conſuevimus, ut quae non neceſſaria ſunt, ſi ſuſtulerimus, tranquilliores et minus perturbati erimus. Hinc oportet ad ſingula, ſe ipſum monere: numquid hoc ex iis, quae non neceſſaria ſunt? Nec actiones tantum, ſed et cogitationes non neceſſariae ſunt tollendae: hoc enim ſi fit, neque actiones ſupervacaneae conſequentur.

25. Fac periculum, quomodo tibi procedat vita viri boni, ejus, [inquam,] qui tum in fato a rerum univerſitate ſibi deſtinato, tum juſtis ſuis actionibus et benevola mentis affectione adquieſcit.

26. Vi-

lectionem et *Caſ.* et *Gat.* comprobarunt.

τοῦτο γὰρ οὐ μόνον τὴν ἀπὸ τοῦ καλῶς πρ. κ. τ. λ.] *Vatic. A.* τοῦτο γὰρ οὐ μόνην τὴν κ. τ. λ. haud male. Pro τὴν perperam in *Woll.* τὸν. — Verba autem εὐθυμίαν Φέρει, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ ὀλίγα πράσσειν exciderunt librario, qui *Vat. A.* ſcripſit.

καὶ ἀταραχτότερος] *Vat. A.* depravate: ἀπαραχτότερος.

μήτι τοῦτο οὐ τῶν ἀναγκαίων;] Cum *Moro* legendum videtur: μήτι τοῦτο τῶν οὐκ ἀναγκαίων.

ἐπακολουθήσουσι] *Vatic. A.* corrupte: ἐναχολουθήσουσι.

Ad Sect. 25. (*ap. Lugd.* 19. *p. Caſ.* 17.)

καὶ ὁ τοῦ ἀγαθοῦ ἀνθρώπου βίος] Artic. τοῦ ante ἀγαθοῦ abeſt a *Lugdun.*, *Caſ.* et *Oxon.*

Ad

κς'. Ἑώρακας ἐκεῖνα; ἴδε καὶ ταῦτα. σεαυτὸν μὴ τάρασσε. ἄπλωσον σεαυτόν. ἁμαρτάνει τις; ἑαυτῷ ἁμαρτάνει. συμβέβηκε σοί τι; καλῶς· ἐκ τῶν ὅλων ἀπ' ἀρχῆς σοι συγκαθείμαρτο, καὶ συνεκλώθετο πᾶν τὸ συμβαῖνον· τὸ δ' ὅλον, βραχὺς ὁ βίος. κερδαντέον τὸ παρὸν σὺν εὐλογιστίᾳ καὶ δίκῃ. νῆφε ἀνειμένος.

κζ'. Ἤτοι κόσμος διατεταγμένος, ἢ κυκεών· συμπεφορημένος μὲν, ἀλλὰ κόσμος. ἢ ἐν σοὶ μέν τις κόσμος ὑφίστασθαι δύναται, ἐν δὲ τῷ παντὶ ἀκοσμία; καὶ ταῦτα, οὕτως πάντων διακεκριμένων καὶ διακεχυμένων καὶ συμπαθῶν;

κή. Μέλαν ἦθος, θῆλυ ἦθος, περισκελὲς ἦθος, θηριῶδες, βοσκηματῶδες, παιδαριῶδες, βλακικὸν, κίβδηλον, βωμολόχον, καπηλικὸν, τυραννικόν.

κθ'. Εἰ

Ad Sect. 26. (*ap. Lugd.* 19. *p.* 20. *Caſ.* 17.)

ἑώρακας ἐκεῖνα; ἴδε καὶ ταῦτα] Nihil refert, utrum cum *Gatakero* interrogandi ſignum poſt ἐκεῖνα collocetur, an cum *Caſaubono* deleatur. Senſus idem erit.

συμβέβηκε σοί τι; καλῶς· ἐκ τῶν ὅλων κ. τ. λ.] In caeteris Editionibus vitioſa interpunctione hic Antonini locus laborat. Scribitur enim ſic: συμβέβηκε σοί τι καλῶς; ἐκ τῶν ὅλων κ. τ. λ. ſenſu frigido. Monuerat jam *Caſaub.* de emendatione, quam praeferendam duxi. Qua quidem admiſſa non opus eſt, ut cum *Uptono* ad *Arrian.* Diſſ. Epict. I, 12, 15. pro καλῶς legamus κακῶς, quamquam ſatis conſtat, καλὸς et κακὸς, καλῶς et κακῶς ſaepiſſime a librariis permutari. Caeterum, lectorum venia, ad h. l. proponam Notam *de Joly* alteri Editioni Verſion. Franco - Gall. additam: „*Upton*, ſur l'Epictete d'*Arrien*, vouloit, qu'on lût ici κακῶς au lieu de καλῶς. Mais le Manuſcrit du Roi leve la difficulté: le point d'interrogation s'y trouve placé avant καλῶς, au lieu d'être après, comme il l'eſt dans l'édition de *Gataker.*„ Haec illic. De quo vero Cod. Mſpto Regio haec dicta

26. Vidisti illa? Vide et haec: te ipsum ne conturbes, simplicem atque candidum te praestes. Peccat aliquis? Sibi peccat. Accidit tibi aliquid? bene habet: ab initio tibi, quidquid contingit, a rerum universitate tibi destinatum et fato certo adsignatum est. Summa huc redit: brevis est vita; lucrandum, quod instat, tempus, considerate justeque agendo. In animo remittendo sobrius sis.

27. Mundus vel ordine dispositus, vel miscela temeraria, congesta ea quidem, ut mundus sit tamen. Fierine potest, ut in te mundus [i. e. ordo] sit, in rerum universitate autem mera confusio? praesertim omnibus discretis et diffusis et [tamen] conspirantibus?

28. Mores nigri, effeminati, praefracti, belluini, pecuini, pueriles, stolidi, subdoli, scurriles, perfidi, tyrannici.

29. Si

cta sint, nescio. In eo saltem Cod. Biblioth. Nation. Franco-Gall., ex quo Varietatem lectionis accepi, haec Sectio non exstat. Et tamen idem hic Codex esse videtur, qui a *Menag.* in Notis ad Antonin. Msptis et a *De Joly regius* vocatur. Mirum igitur, ni *De Joly* h. l. se fefellerit.

καὶ συνεκλώθετο] *Menagius* malebat: συνέκλωστο. n. n. — Paullo ante *Vat. A.* corrupte ᾧ συγκαθήμαρτον. ἀπ' ante ἀρχῆς operarum vitio desideratur in *Cas.*

νῆφε ἀνειμένος] *Vat. A.* νῆφε ἀνειμέρως, vitiose. An vero fortasse praestat ἀνειμένως.

Ad Sect. 27. (*ap. Lugd.* 21. *Cas.* 18.)

συμπεφορημένος μὲν, ἀλλὰ κόσμος] Displicet, nescio cur, illud συμπεφορημένος, pro quo malim συμπεφυρμένος, coll. XII, 14. Idem jam video in mentem venisse *Loyerio*, teste *De Joly* in Vers Fr. Gall. ad h. l. — *Reiske* malebat: ἀλλὰ κοσμῷ, *at ordine tamen.*

πάντων διακεκριμένων καὶ διακεχυμένων κ. τ. λ.] διακεκριμένων operarum errore ex *Lugd.* et *Cas.* excidit.

Sect. 28. (*ap. Lugdun.* 22. *Cas.* 19. *p.*)

Ad

κθ'. Εἰ ξένος κόσμου, ὁ μὴ γνωρίζων τὰ ἐν αὐτῷ ὄντα, οὐχ ἧττον ξένος, καὶ ὁ μὴ γνωρίζων τὰ γιγνόμενα. Φυγὰς, ὁ φεύγων τὸν πολιτικὸν λόγον· τυφλὸς, ὁ καταμύων τῷ νοερῷ ὄμματι· πτωχὸς, ὁ ἐνδεὴς ἑτέρου, καὶ μὴ πάντα ἔχων παρ' ἑαυτοῦ τὰ εἰς τὸν βίον χρήσιμα. ἀπόστημα κόσμου, ὁ ἀφιστάμενος, καὶ χωρίζων ἑαυτὸν τοῦ τῆς κοινῆς φύσεως λόγου, διὰ τοῦ δυσαρεστεῖν τοῖς συμβαίνουσιν. ἐκείνη γὰρ φέρει τοῦτο, ἣ καὶ σὲ ἤνεγκεν· ἀπόσχισμα πόλεως ὁ τὴν ἰδίαν ψυχὴν τῆς τῶν λογικῶν ἀποσχίζων, μιᾶς οὔσης.

λ'. Ὁ μὲν χωρὶς χιτῶνος φιλοσοφεῖ, ὁ δὲ χωρὶς βιβλίου· ἄλλος οὕτως ἡμίγυμνος. ἄρτους οὐκ ἔχω, φησὶ, καὶ ἐμμένω τῷ λόγῳ· ἐγὼ δὲ τροφὰς τὰς ἐκ μαθημάτων οὐκ ἔχω, καὶ ἐμμένω.

λα'. Τὸ τεχνίον, ὃ ἔμαθες, φίλει, τούτῳ προσαναπαύου. τὸ δὲ ὑπόλοιπον τοῦ βίου διέξελθε, ὡς θεοῖς μὲν ἐπιτετροφὼς τὰ σεαυτοῦ πάντα ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς, ἀνθρώπων δὲ μηδενὸς μήτε τύραννον, μήτε δοῦλον ἑαυτὸν καθιστάς.

λβ'. Ἐπινόησον λόγου χάριν τοὺς ἐπὶ Οὐεσπασιανοῦ καιροὺς, ὄψει ταῦτα πάντα· γαμοῦντας, παιδοτροφοῦντας, νοσοῦντας, ἀποθνήσκοντας, πολεμοῦντας, ἑορτάζοντας, ἐμπορευο-

Ad Sect. 29. (*ap. Lugd.* 23. 24. *Caſ.* 19. *p.*)

Φυγὰς, ὁ φεύγων κ.τ.λ.] Pro Φυγὰς *Vat. A.* corrupte σφαγὰς.

Ad Sect. 30. (*ap. Lugd.* 25. *p. Caſ.* 20.)

ἄλλος οὕτως ἡμίγυμνος] Exſpectaveram cum *Menag.* et *Gatak.* ἄλλος οὗτος ἡμίγυμν. *Vat. A.* autem exhibet — οὕτως et vitioſe ἡμίγγυμνος.

Ad Sect. 31. (*ap. Lugd.* 25. *p. Caſ.* 20.)

τὸ τεχνίον, ὃ ἔμαθες] *Vat. A.* corrupte: — ὃν ἔμαθες.

ὡς θεοῖς μὲν ἐπιτετροφὼς] *Menag.* malebat ἐπιτετροπὼς aut ἐπιτετρεφὼς.

ἀν-

29. Si peregrinus in mundo eſt, qui ignarus eſt eorum, quae in mundo ſunt, non minus peregrinus eſt, qui ignorat, quae in mundo fiunt: profugus, qui rationem civilem fugit: coecus, qui mentis oculos clauſos habet: egenus, qui alterius cujusquam indiget, nec in ſe habet omnia, quibus ad vitam opus eſt; abſceſſus mundi, qui abſcedit ſeque a naturae communis ratione ſejungit, dum iis, quae eveniunt, offenditur: eadem enim hoc fert [natura], quae et te protulit: avulſus e civitate, qui animam ſuam ab una illa, quae omnibus ratione praeditis communis eſt, vi avellit atque diſcindit.

30. Hic ſine tunica philoſophatur; ille ſine libro; alius ita ſeminudus; panis, inquit, quum deſit, rationem tamen conſtanter obſervo; mihi vero victus ex doctrinarum ſtudio non quaeritur, perſiſto tamen.

31. Artem, quam didiciſti, diligito et in ea adquieſcito; quod autem vitae reliquum eſt, [ita] exigito, ut qui Diis tua omnia ex toto animo commiſeris, nec ullius hominis aut ſervum aut tyrannum te praebeas.

32. Conſidera, verbi gratia, Veſpaſiani tempora, et deprehendes haec omnia: nuptias contrahentes, liberos tollentes, aegrotantes, morientes, militantes, feſta celebran-

ἀνθρώπων δὲ μηδενὸς κ. τ. λ.] *Adnot. Lugd.* malebat: — μηδενὶ. n. n.

Ad Sect. 32. (*ap. Lugd.* 26. 27. *Caſ.* 21.)

ἐπινόησον λόγου χάριν τοὺς ἐπὶ Οὐεσπασιανοῦ καιροὺς κ. τ. λ.] *Vat. A.* perperam: ἐπινόησον σοῦ λ. χ. τ. ἐπὶ οὐ Οὐεσπεσιανοῦ χάριν.

ὄψει ταῦτα πάντα] *Gatak.* mal.: τ'αυτὰ *l.* τὰ αὐτὰ πάντα. — haud male; ferri tamen poteſt vulgaris.

παιδοτροφοῦντας] Sic dedi cum antiquioribus omnibus, *Xyl.* 1. ſcil. *Arg.*, *Lugd.*, *Caſ.* et *Oxon.* — *Gatak.* vero et

πορευομένους, γεωργοῦντας, κολακεύοντας, αὐθαδιζομένους, ὑποπτεύοντας, ἐπιβουλεύοντας, ἀποθανεῖν τινας εὐχομένους, γογγύζοντας ἐπὶ τοῖς παροῦσιν, ἐρῶντας, θησαυρίζοντας, ὑπατείας, βασιλείας ἐπιθυμοῦντας. οὔκουν ἐκεῖνος μὲν ὁ τούτων βίος, οὐκ ἔτι οὐδαμοῦ. Πάλιν ἐπὶ τοὺς καιροὺς τοὺς Τραϊανοῦ μετάβηθι· πάλιν τὰ αὐτὰ πάντα. τέθνηκε κἀκεῖνος ὁ βίος. ὁμοίως καὶ τὰς ἄλλας ἐπιγραφὰς χρόνων καὶ ὅλων ἐθνῶν ἐπιθεώρει, καὶ βλέπε, πόσοι κατενταθέντες, μετὰ μικρὸν ἔπεσον, καὶ ἀνελύθησαν εἰς τὰ στοιχεῖα. Μάλιστα δὲ ἀναπολητέον ἐκείνους, οὓς αὐτὸς ἔγνως κενὰ σπωμένους, ἀφέντας ποιεῖν τὸ κατὰ τὴν ἰδίαν κατασκευήν, καὶ τούτου ἀπρίξ ἔχεσθαι, καὶ τούτῳ ἀρκεῖσθαι. ἀναγκαῖον δὲ ὧδε τὸ μεμνῆσθαι, ὅτι καὶ ἡ ἐπιστροφὴ καθ' ἑκάστην πρᾶξιν, ἰδίαν ἀξίαν ἔχει καὶ συμμετρίαν. οὕτως γὰρ οὐκ ἀποδυσπετήσεις, ἐὰν μὴ ἐπὶ πλέον ἢ προσῇ περὶ τὰ ἐλάσσω καταγίνῃ.

λγ'. Αἱ πάλαι συνήθεις λέξεις, γλωσσήματα νῦν. οὕτως οὖν καὶ τὰ ὀνόματα τῶν πάλαι πολυϋμνήτων, νῦν τρόπον

et reliquae παιδιοτροφοῦντας habent.

βασιλείας ἐπιθυμ.] Ed. *Mori* operarum errore βασειλείας.

οὔκουν ἐκεῖνος μὲν ὁ τούτων βίος κ. τ. λ.] *Reche* malebat: ὅπου οὖν ἐκ. μ. ὁ τ. βίος; οὐκ ἔτι οὐδαμοῦ. — *Vat. A.* corrupte: οὐκοῦν ἐκείνους μὲν ὁ τούτου βίος. — Οὔκουν vero dedi pro οὐκοῦν, quod ceterae Edd. habent, quod tamen ferri non potest, nisi addito post βίος signo interrogandi: et vel sic nimis durum videtur.

πάλιν ἐπὶ τοὺς καιροὺς τοὺς Τραϊανοῦ κ. τ. λ.] Sic in omnibus Edd. legitur, quae *Gatakeriana* antiquiores sunt. *Gat.* vero et reliquae: — ἐπὶ τ. κ. τοῦ Τρ. — Optimum foret: ἐπὶ τοὺς καιροὺς τοὺς τοῦ Τραϊανοῦ.

ὁμοίως

brantes, negotiantes, agros colentes, adulantes, arroganter pervicaces, ſuſpicionibus indulgentes, inſidias ſtruentes, mortem quorundam expetentes, de praeſente rerum ſtatu murmurantes, amantes, theſauros colligentes, conſulatum et regnum adfectantes. Non profecto non unquam amplius illorum vita eſt. Rurſus ad Trajani tempora transeas, quaeſo: eadem denuo omnia [reperies]. Iſtorum quoque vita morte deſiit. Pariter et alios temporum totarumque gentium titulos [ſepulchrales, ut ita dicam] contemplare atque conſidera, quam multi, quum enixe ſe contendiſſent, paullo poſt occiderint et in elementa reſoluti ſint. In primis vero memoria recolendi ſunt, quos ipſe noviſti rebus vanis distractos id agere intermiſiſſe, quod peculiari eorum conſtitutioni erat neceſſarium, eique firmiter haerere, eodemque contentum eſſe. Verum et hoc memineris oportet, ut in unaquaque actione tantum collocetur curae, quantum ſingulari ejus dignitati atque congruentiae convenit. Ita fiet, ut non diutius, quam par eſt, in rebus exiguis verſatus faſtidio non corripiaris.

33. Uſitata quondam vocabula, nunc gloſſemata. Ita etiam nomina illorum, qui quondam erant celeberrimi, nunc quo-

ὁμοίως καὶ τὰς ἄλλας] *Woll.*, *Mori* et *De Joly* operarum errore: ὁμοίους.

πόσοι κατεντα θέντες, μετὰ μικρὸν ἔπεσον,] *Reche* malebat πόσοι κατεντα θέντες μετὰ [i. e. εἰς] μακρὸν, ἔπεσον — *quam multi in ſummo honoris faſtigio conſtituti occiderint* etc. — Nec tamen hac emendatione opus eſt. Vid. Commentar. ad h. l.

εἰς τὰ στοιχεῖα. Μάλιστα δὲ] Sic *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugd.*, *Caſ.* et *Oxon.*; *Gatak.* vero et reliquae: εἰς τὰ στοιχεῖα, καὶ μάλιστα δὲ — particula copulativa alieno loco inſerta, quam tollendam putavi.

Ad Sect. 33. (*ap. Lugd.* 28. 29. *Caſ.* 22. *p.*)

γλωσσήματα νῦν] *Vatic. A.* inverſo ordine νῦν γλ.

τρόπον τινὰ γλωσσήματά ἐστι, Κάμιλλος, Καίσων, Οὐόλεσος, Λεοννάτος, κατ' ὀλίγον δὲ καὶ Σκιπίων, καὶ Κάτων, εἶτα καὶ Αὔγουστος, εἶτα καὶ Ἁδριανὸς, καὶ Ἀντωνῖνος. ἐξίτηλα γὰρ πάντα, καὶ μυθώδη ταχὺ γίνεται· ταχὺ δὲ καὶ παντελὴς λήθη κατέχωσεν. καὶ ταῦτα λέγω ἐπὶ τῶν θαυμαστῶς πως λαμψάντων. οἱ γὰρ λοιποὶ ἅμα τῷ ἐκπνεῦσαι, ἄϊστοι, ἄπυστοι. τί δὲ καὶ ἐστιν ὅλως τὸ ἀείμνηστον; ὅλον κενόν. τί οὖν ἐστι, περὶ ὃ δεῖ σπουδὴν εἰσφέρεσθαι; ἓν τοῦτο, διάνοια δικαία, καὶ πράξεις κοινωνικαὶ, καὶ λόγος οἷος μήποτε διαψεύσασθαι, καὶ διάθεσις ἀσπαζομένη πᾶν τὸ συμβαῖνον, ὡς ἀναγκαῖον, ὡς γνώριμον, ὡς ἀπ' ἀρχῆς τοιαύτης, καὶ πηγῆς ῥέον.

λδ'. Ἑαυτὸν τῇ κλωθοῖ συνεπιδίδου, παρέχων συννῆσαι, οἷς τισί ποτε πράγμασι βούλεται.

λε'. Πᾶν ἐφήμερον καὶ τὸ μνημονεῦον, καὶ τὸ μνημονευόμενον.

λς'. Θεώρει διηνεκῶς πάντα κατὰ μεταβολὴν γινόμενα· καὶ ἐθίζου ἐννοεῖν, ὅτι οὐδὲν οὕτως φιλεῖ ἡ τῶν ὅλων φύσις,

κατ' ὀλίγον] i. e. h. l. μετ' ὀλίγον, nisi sic forte legendum est.

δὲ καὶ Σκιπίων] Copulativam, quam *Gat.* et reliquae Edd. ignorant, ex *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugd.*, *Cas.* et *Oxon.* addendam esse existimavi.

ἐξίτηλα γὰρ πάντα κ. τ. λ.] *Xyl.* 1., *Arg.* et *Lugd.* ἐξήτιλα, absque dubio operarum errore, his Edd. solemni, quae η et ι saepissime confundunt.

ἄϊστοι, ἄπυστοι] *Vat. A.* corrupte: αἴαστοι ἄπυστοι.

τί δὲ καὶ ἐστιν ὅλως τὸ ἀείμνηστον] Articulum τὸ ante ἀείμνηστον, quod *Gat.* et quae eam secutae sunt, Edd. omiserunt, ex *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugd.*, *Cas.* et *Oxon.* restitui.

καὶ λόγος οἷος μήποτε διαψεύσασθαι, καὶ διάθεσις κ. τ. λ.] *Vat. A.* depravate pro μήποτε habet μήτε et pro διάθεσις — διαθέσει. Saepissime ab hujus Codicis librario ει et ι permutantur.

ὡς

quodammodo gloſſemata: Camillus, Caeſo, Voleſius, Leonnatus: paullo poſt et Scipio et Cato: tum Auguſtus etiam: deinde et Hadrianus et Antoninus. Evanida enim ſunt omnia, citoque in fabulas abeunt, mox et oblivione prorſus obruuntur; atque haec dico de iis, qui mirum quantum inclaruere. Caeteri enim, quam primum exſpiraverunt, ignoti et ne fando quidem auditi. — Quamquam quid eſt omnino aeterna memoria? mera vanitas. Quid igitur eſt, in quod ſtudio incumbendum ſit? Unum hoc, [ut] mens [ſit] juſta, actiones ſociales, ſermo mendacii expers, adfectio prompta ad amplectendum, quidquid contigerit, ut neceſſarium, ut familiare, ut a tali principio et fonte promanans.

34. Fato ſponte tua te dedas; ei permittens, quibuscunque libuerit rebus te innectere.

35. Unius diei ſunt et quod commemorat et quod commemoratur.

36. Hoc nunquam non conſidera, omnia per mutationem fieri, et adſueſce cogitare, nihil aeque diligere uni-

 verſi

ὡς ἀπ' ἀρχῆς τοιαύτης,] Malim cum *Menag.* — ἀρχῆς τῆς αὐτῆς — quamquam et illud ſenſum praebet haud omnino ſpernendum.

Ad Sect. 34. *(ap. Lugd.* 30. *p. Caſ.* 22. *p.)*

τῇ κλωθοῖ συνεπιδίδου] *Vatic. A.* corrupte: τῇ κλωθώ *(ſic.)* —

Sect. 35. *(ap. Lugdun.* 30. *p. Caſ.* 22. *p.)*

Ad Sect. 36. *(ap. Lugd.* 30. *p. Caſ.* 22. *p.)*

θεώρει διηνεκῶς πάντα κατὰ μεταβολὴν γινόμενα καὶ ἐθίζου] In omnibus Edd., quas vidi, praeter *Dejol.*, legitur: θεώρει, πάντα κατὰ μεταβολὴν γινόμενα γίνεται· καὶ ἐθίζου κ. τ. λ. Quae lectio quum ferri non poſſet, *Gat.* putabat *aut* ὅτι ſ. πῶς ante πάντα excidiſſe, *aut* pro γίνεται legendum eſſe γίνεσθαι. Prius et *Caſ.*, poſterius vero *Menagio* ſe probavit. At debuerat ſaltem eſſe: ὅτι πάντα τὰ γινόμενα κατὰ μεταβολὴν γίνεται. Tollitur autem difficultas, deleto vocabulo γίνεται, quod *Vat. A.* ignorat, et quod recte

φύσις, ὡς τὸ τὰ ὄντα μεταβάλλειν, καὶ ποιεῖν νέα ὅμοια. σπέρμα γὰρ τρόπον τινὰ πᾶν τὸ ὂν τοῦ ἐξ αὐτοῦ ἐσομένου. σὺ δὲ μόνα σπέρματα φαντάζει τὰ εἰς γῆν, ἢ μήτραν καταβαλλόμενα· τοῦτο δὲ λίαν ἰδιωτικόν.

λζ'. Ἤδη τεθνήξῃ, καὶ οὔπω οὔτε ἁπλοῦς, οὔτε ἀτάραχος, οὔτε ἀνύποπτος τοῦ βλαβῆναι ἂν ἔξωθεν, οὔτε ἵλεως πρὸς πάντας, οὔτε τὸ Φρονεῖν ἐν μόνῳ τῷ δικαιοπραγεῖν τιθέμενος.

λή. Τὰ ἡγεμονικὰ αὐτῶν διάβλεπε, καὶ τοὺς Φρονίμους, οἷα μὲν Φεύγουσιν, οἷα δὲ διώκουσιν.

λθ'. Ἐν ἀλλοτρίῳ ἡγεμονικῷ κακὸν σὸν οὐχ ὑφίστανται· οὐδὲ μὲν ἔν τινι τροπῇ καὶ ἑτεροιώσει τοῦ περιέχοντος· ποῦ οὖν; ὅπου τὸ περὶ κακῶν ὑπολαμβάνον σοί ἐστι. τοῦτο οὖν μὴ ὑπολαμβανέτω, καὶ πάντα εὖ ἔχει. κἂν τὸ ἐγγυτάτω αὐτοῦ, τὸ σωμάτιον, τέμνηται, καίηται, διαπύισκηται, σήπηται, ὅμως τὸ ὑπολαμβάνον περὶ τούτων μόριον, ἡσυχαζέτω· τοιοῦτόν ἐστι, κρινέτω μήτε κακόν τι εἶναι, μήτε

cte ſuſtulit *De Joly*, qui tamen, more ſuo, ne verbo quidem de eo lectorem monet. Caeterum πάντα — γινόμενα dictum eſſe pro πάντα — γίνεσθαι, non eſt, quod pluribus dicam.

σὺ δὲ — φαντάζει] Si vera eſt lectio, φαντάζει attice eſt pro φαντάζῃ, quod *Caſ.* praeferebat.

λίαν ἰδιωτικόν] *Vat. A.* perperam λ. διωτικόν.

Ad Sect. 37. *(ap. Lugd.* 31. *Caſ.* 23.)

καὶ οὔπω οὔτε ἁπλοῦς] *Vat. A.* corrupte: ἁπλῶς.

Ad Sect. 38. *(ap. Lugd.* 32. *Caſ.* 24. *p.)*

καὶ τοὺς Φρονίμους] Sic Edd. omnes, conſentiente *Vatic. A.*, quam lectionem non temere damnandam opinor. *Gat.* tamen malebat καὶ τὰς Φρονιδας. — Mihi vero, ſi quid mutandum eſt, magis arridet: καὶ τῶν Φρονίμων, *adeoque eorum, qui prudentiam jactant.*

Ad Sect. 39. *(ap. Lugd.* 33. *Caſ.* 24. *p.)*

οὐδὲ μὲν ἔν τινι τροπῇ καὶ ἑτεροιώσει τοῦ περιέχον-

verſi naturam, ac ea, quae ſunt, mutare et nova [iis] ſimilia effingere. Semen enim quodammodo eſt, quidquid eſt, ejus, quod ex eo oriturum eſt. Tu autem id tantum ſemen opinaris, quod in terram aut uterum dejicitur; hoc vero hominis eſt admodum rudis et imperiti.

37. Jamjam moriturus es: necdum ſimplex es, imperturbatus, ſuſpicione liber, extrinſecus tibi poſſe damnum adferri, omnibus propitius, juſte agere unicam prudentiam ratus.

38. Mentes illorum intuere, adeoque eorum prudentiſſimos, qualia fugiant, qualia proſequantur.

39. In alterius mente malum tuum non eſt ſitum, nec in motu quodam aut variatione ejus, quod te ambit. Ubi ergo? in qua parte tibi illud eſt, quod de malis opinatur. Hoc igitur non opinetur et omnia bene habent. Etiamſi, quod huic proximum eſt, corpuſculum ſecetur, uratur, ſuppuretur, putreſcat, ea tamen pars, quae de iſtis opinatur, quieſcat: id eſt, neque malum quid cenſeat, neque

 bonum,

ἔχοντος·] Pro οὐδὲ μὲν *Menag.* et *Gat.* malebant: οὐδὲ μήν. At temere, puto. Saltem apud Homerum ſaepiſſime praecedente οὐ ſequitur οὐδὲ μέν, v. c. Il. I, 154. — ἑτεροιώσει dedi cum *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugd.*, *Caſ.* et *Oxon.*, pro quo *Gatak.* et reliquae temere ſine libror. auctoritate ἑτερώσει exhibent.

καὶν τὸ ἐγγυτάτω αὐτοῦ, τὸ σωμάτιον] *Caſ.* αὐτῷ edidit; temere. Pro σωμάτιον *Xyl.* 1., *Arg.* et *Lugd.* σωμάτων. At jam *Caſ.* ex conjectura edidit σωμάτιον, quem *Gatak.* et reliqui ſecuti ſunt. Confirmatur haec lectio auctoritate Cod. *Vat. A.* Caeterum haud longe abſum ab opinione *Mori*, τὸ σωμάτιον eſſe interpretamentum τοῦ ἐγγυτάτω αὐτοῦ. — *Woll.* perperam σωτάτιον.

τοιοῦτόν ἐστι, κρινέτω κ. τ. λ.] *Xylander* vertit quaſi legiſſet τουτέστι, quod *Gatak.* comprobavit. Defendi tamen poteſt vulgaris.

ὃ γὰρ

τε ἀγαθὸν, ὃ ἐπίσης δύναται κακῷ ἀνδρὶ καὶ ἀγαθῷ συμβαίνειν. ὃ γὰρ καὶ τῷ κατὰ Φύσιν * βιοῦντι ἐπίσης συμβαίνει, οὔτε τοῦτο κατὰ Φύσιν ἐστὶν, οὔτε παρὰ Φύσιν.

μ΄. Ὡς ἓν ζῷον τὸν κόσμον, μίαν οὐσίαν καὶ ψυχὴν μίαν ἐπέχον, συνεχῶς ἐπινοεῖν· καὶ πῶς εἰς αἴσθησιν μίαν τὴν τούτου πάντα ἀναδίδοται. καὶ πῶς ὁρμῇ μιᾷ πάντα πράσσει· καὶ πῶς πάντα πάντων τῶν γινομένων συναίτια· καὶ οἵά τις ἡ σύννησις καὶ συμμήρυσις.

μα΄. Ψυχάριον εἶ βαστάζον νεκρὸν, ὡς Ἐπίκτητος ἔλεγεν.

μβ΄. Οὐδέν ἐστι κακὸν, τοῖς ἐν μεταβολῇ γινομένοις· ὡς οὐδὲ ἀγαθὸν ἐκ μεταβολῆς ὑφισταμένοις.

μγ΄. Ποταμός τις ἐκ τῶν γινομένων καὶ ῥεῦμα βίαιον, ὁ αἰών. ἅμα τε γὰρ ὤφθη ἕκαστον, καὶ παρενήνεκται, καὶ ἄλλο παραφέρεται, τὸ δὲ ἐνεχθήσεται.

μδ΄. Πᾶν τὸ συμβαῖνον οὕτως σύνηθες καὶ γνώριμον, ὡς τὸ ῥόδον ἐν τῷ ἔαρι, καὶ ὀπώρα ἐν τῷ θέρει· τοιοῦτον γὰρ καὶ νόσος, καὶ θάνατος καὶ βλασφημία, καὶ ἐπιβουλὴ, καὶ ὅσα τοὺς μωροὺς εὐφραίνει ἢ λυπεῖ.

με΄. Τὰ

ὃ γὰρ καὶ τῷ κατὰ Φύσιν * βιοῦντι ἐπίσης συμβαίνει,] Alterum divisionis membrum καὶ τῷ παρὰ Φύσιν deesse, nemo non videt, quod vel cum *Cas.* post Φύσιν, vel cum *Gat.* post γὰρ inserendum est. Eadem fere verba: καὶ παρὰ Φύσιν, intercidisse in *Arrian.* Diss. Epict. I, 11, 10. monuit *Uptonus*, idemque de caussa talis omissionis pluribus expossuit ad eundem I, 18, 8. — Caeterum *Menag.* malebat ὃ γὰρ καὶ τῷ κατὰ Φύσιν καὶ τῷ μὴ βιοῦντι. At verisimilius est, verba τῷ παρὰ Φύσιν ob homoteleuton cum verbis τῷ κατὰ Φύσιν oculos librarii praeteriisse.

Ad Sect. 40. *(ap. Lugd.* 34. *Cas.* 25.)

καὶ πῶς ὁρμῇ μιᾷ πάντα

bonum, quod viro malo bonoque pariter evenire poteſt. Quod enim aeque illi, qui ſecundum naturam, [ac illi, qui contra naturam] vivit, evenit, id ipſum neque ſecundum neque contra naturam eſt.

40. Unum animal eſſe mundum, idque una materia unaque anima praeditum, aſſidue cogita: item quomodo in unum hujusce ſenſum omnia distribuantur, omniaque ab eo uno impetu agantur; quomodo omnes res omnium rerum ex parte cauſſae ſint: qualis ſit rerum connexus et contextus.

41. Animula es cadaver geſtans; ajebat Epictetus.

42. Nihil mali eſt rebus mutationem ſubeuntibus; ſicut nec boni iis, qui per mutationem exiſtunt.

43. Flumen quoddam earum rerum, quae fiunt, et rapidus torrens eſt aevum: ſimulac enim quidquam comparuit, abreptum eſt etiam; et aliud abripitur, illud vero [denuo] inferetur.

44. Quidquid contingit, tam conſuetum tamque familiare eſt, quam aut roſa vere, aut aeſtate fructus. Eadem eſt ratio morbi et mortis et calumniae et inſidiarum omniumque eorum, quae ſtultis vel gaudium vel triſtitiam adferunt.

τὰ πράσσει] *Gatak.* operarum errore: μία pro μιᾷ.

καὶ οἷά τις ἡ σύννησις κ. τ. λ.] *Reisk.* malebat: καὶ μία τις ἡ σύνεσις.

Sect. 41. (*ap. Lugdun.* 35. *Caſ.* 26.)

Ad Sect. 42. (*ap. Lugd.* 36. *Caſ.* 27.)

οὐδέν ἐστι κακὸν τοῖς κ. τ. λ.] *Vat. A.* inverſo ordine: οἷς (pro quo legendum τοῖς: litterae enim initiales ſaepiſſime huic Codici deeſſe, obſervavi multis in locis) ἐν μεταβολῇ γινομένοις οὐδέν ἐστι κακὸν, ὡς οὐδὲ κ. τ. λ.

Sect. 43. (*ap. Lugd.* 37. *p. Caſ.* 28. *p.*)

Sect. 44. (*ap. Lugd.* 37. *p. Caſ.* 28. *p.*)

Ad

μέ. Τὰ ἑξῆς ἀεὶ τοῖς προηγησαμένοις οἰκείως ἐπιγίνεται· οὐ γὰρ οἷον καταρίθμησίς τις ἐστὶν ἀπηρτημένως καὶ μόνον τὸ κατηναγκασμένον ἔχουσα· ἀλλὰ συνάφεια εὔλογος· καὶ ὥσπερ συντέτακται συνηρμοσμένως τὰ ὄντα, οὕτως τὰ γινόμενα οὐ διαδοχὴν ψιλὴν, ἀλλὰ θαυμαστήν τινα οἰκειότητα ἐμφαίνει.

μς'. Ἀεὶ τοῦ Ἡρακλειτείου μεμνῆσθαι· ὅτι γῆς θάνατος ὕδωρ γενέσθαι, καὶ ὕδατος θάνατος ἀέρα γενέσθαι, καὶ ἀέρος πῦρ, καὶ ἔμπαλιν. μεμνῆσθαι δὲ καὶ τοῦ ἐπιλανθανομένου ᾗ ἡ ὁδὸς ἄγει· καὶ, ὅτι ᾧ μάλιστα διηνεκῶς ὁμιλοῦσι λόγῳ, τῷ τὰ ὅλα διοικοῦντι τούτῳ διαφέρονται· καὶ οἷς καθ' ἡμέραν ἐγκυροῦσι, ταῦτα αὐτοῖς ξένα φαίνεται· καὶ, ὅτι οὐ δεῖ ὥσπερ καθεύδοντας ποιεῖν, καὶ λέγειν· (καὶ γὰρ τότε δοκοῦμεν ποιεῖν καὶ λέγειν)· καὶ ὅτι οὐ δεῖ παῖδας τοκέων. ὧν τοῦτ' ἔστι, κατὰ ψιλὸν, καθότι παρειλήφαμεν.

μζ'. Ὡς-

Ad Sect. 45. (*ap. Lugd.* 37. *p. Caſ.* 28. *p.*)

οὐ γὰρ οἷον καταρίθμησίς τις ἐστὶν ἀπηρτημένως] Quomodo hunc locum legerit *Xyl.*, non video; vertit enim: „*Non enim numerus tantum certus eſt eorum, a ſola neceſſitate dependens.*„ *Gat.* autem ἀπηρτημένων ſ. potius τῶν ἀπηρτημένων legiſſe videtur, quippe qui vertit: „*neque enim eſt quaſi enumeratio ſimplex rerum a ſe invicem discretarum, quae neceſſitate tamen quadam contineantur.*„ In eandem lectionem et ipſe olim incideram. Jam vero nihil mutem. De ſenſu cf. Commentarius ad h. l.

Ad Sect. 46. (*ap. Lugd.* 37. *p.* 38. *Caſ.* 29.)

καὶ οἷς καθ' ἡμέραν ἐγκυροῦσι, ταῦτα κ. τ. λ.] *Vat. A.* corrupte pro ἐγκυροῦσι legit ἐγκυροῦσαν, et pro ταῦτα habet πάντα.

καὶ ὅτι οὐ δεῖ παῖδας τοκέων. ὧν τοῦτ' ἔστι, κατὰ ψιλὸν, καθότι παρειλήφαμεν.] Locus hic pluribus

45. Quae ſubſequuntur, ea antecedentibus familiari quadam ratione adnectuntur. Neque enim eſt quaſi adnumeratio quaedam conjunctione [interna] carens, et ea tantum, quae [numerando] coguntur, comprehendens, ſed connexio rationi conſentanea: et quemadmodum ea, quae ſunt, certo inter ſe ordine ſunt coaptata, ſic ea, quae fiunt, non ſucceſſionem nudam, ſed admirabilem quandam familiaritatem prae ſe ferunt.

46. Memento ſemper illius Heraclitei: terrae mortem eſſe, aquam fieri; aquae mortem, aërem fieri; aëris, ignem [fieri], et vice verſa. Memento et illius, qui, quo via duceret, oblitus erat, et [homines], quacum maxime verſentur ratione, omnia adminiſtrante, ab ea maxime diſſentire; quibus quotidie occurrant, ea peregrina iis videri; neque agere nos oportere, neque loqui dormitantium inſtar, (nam et tum agere et loqui videmur,) neque puerorum inſtar, parentibus obnoxiorum, quorum hoc eſt: ſimpliciter; prout accepimus.

47. Quem-

ribus corruptus videbatur; hinc in eo reſtituendo maxime laborarunt VV. DD. *Menag.* ὧν tollendum putabat; idem *Caſaub.* placebat, qui praeterea et hanc conjecturam propoſuit: καὶ ὅτι οὐ δεῖ κατὰ παῖδας τοκέων, ὧν τοῦτ' ἔστι, ψιλὸν, καθότι παρειλήφαμεν. *Salmaſ.*: καὶ ὅτι δεῖ παῖδας τοκέων μεμνῆσθαι, οὐ κατὰ ψιλὸν, τουτέστι, καθότι παρειλήφαμεν. *Gatak.*: ὅτι οὐ δεῖ ὥσπερ παῖδας (omiſſo τοκέων) [ſc. πράσσειν] τουτέστι, κατὰ ψιλὸν, καθότι τῶν τοκέων παρειλήφαμεν. *Boot.* pro παῖδας τοκέων malebat: Πυθαγορείους aut Πυθαγορείων. *Reiskius*: — παῖδας εἶναι τοκέων, τουτέστι, κρίνειν (aut πράττειν) κατὰ ψιλὸν. *Morus*: ὡς παῖδας (omiſſo τοκέων) ὧν τοῦτο ἔστι, κατὰ ψιλὸν, καθότι παρειλήφαμεν, i. e. ψιλῶς, ἁπλῶς μιμεῖσθαι. *Reche*, cujus interpretatio mihi omnium maxime placet, ex prioribus ſubintelligit ὥςπερ ante παῖδας: hinc verba καὶ γὰρ — λέγειν parentheſi includenda putavi, ne ellipſis nimis dura vide-

μζ'. Ὡςπερ εἴ τις σοὶ θεῶν εἶπεν, ὅτι αὔριον τεθνήξῃ, ἢ πάντως γε εἰς τρίτην, οὐκ ἔτ' ἂν παρὰ μέγα ἐποίου, τὸ εἰς τρίτην μᾶλλον ἢ αὔριον, εἴ γε μὴ ἐσχάτως ἀγεννὴς εἶ. πόσον γάρ ἐστι τὸ μεταξύ; οὕτως καὶ τὸ εἰς πολλοστὸν ἔτος μᾶλλον ἢ αὔριον, μηδὲν μέγα εἶναι νόμιζε.

μη'. Ἐννοεῖν συνεχῶς· πόσοι μὲν ἰατροὶ ἀπετεθνήκασι, πολλάκις τὰς ὀφρῦς ὑπὲρ τῶν ἀῤῥώστων συσπάσαντες· πόσοι δὲ μαθηματικοί, ἄλλων θανάτους, ὡς τι μέγα προειπόντες· πόσοι δὲ Φιλόσοφοι, περὶ θανάτου ἢ ἀθανασίας μυρία διατεινάμενοι· πόσοι δὲ ἀριστεῖς πολλοὺς ἀποκτείναντες· πόσοι δὲ τύραννοι, ἐξουσίᾳ ψυχῶν μετὰ δεινοῦ φρυάγματος, ὡς ἀθάνατοι κεχρημένοι· πόσαι δὲ πόλεις ὅλαι, ἵν' οὕτως εἴπω, τεθνήκασιν, Ἑλίκη, καὶ Πομπήϊοι, καὶ Ἡράκλανον, καὶ ἄλλαι ἀναρίθμητοι. ἔπιθι δὲ καὶ ὅσους οἶδας, ἄλλον ἐπ' ἄλλῳ, ὁ μὲν τοῦτον κηδεύσας, εἶτα ἐξετάθη, ὁ δὲ ἐκεῖνον· πάντα δὲ ἐν βραχεῖ. τὸ γὰρ ὅλα κατιδεῖν ἀεὶ τὰ ἀνθρώπινα ὡς ἐφήμερα καὶ εὐτελῆ· καὶ ἐχθὲς μὲν μυξάριον, αὔριον δὲ τάριχος, ἢ τέφρα. τὸ ἀκαριαῖον οὖν τοῦτο τοῦ χρόνου κατὰ Φύσιν διελθεῖν, καὶ ἴλεων καταλῦσαι· ὡςανεὶ ἐλαία πέπειρος γενομένη ἔπιπτεν, εὐφημοῦσα τὴν ἐνεγκοῦσαν, καὶ χάριν εἰδυῖα τῷ φύσαντι δένδρῳ.

μθ'. Ὅμοιον

videretur; fateor tamen, me malle ὡς aut ὥςπερ textui inſerere. παῖδας τοκέων explicat de pueris, qui toti a parentibus pendent ideoque ab iis praecipue diliguntur (*Mutterſöhnchen*), quorum agendi ratio his formulis deſcribitur: κατὰ ψιλὸν, καθότι παρειλήφαμεν.

Ad Sect. 47. (*ap. Lugd.* 39. *p. Caſ.* 30. *p.*)

ἢ πάντως γε εἰς τρίτην] Omnes Edd. ἢ πάντως εἰς τρίτην. Particulam γε ex *Vat. A.* Anto-

47. Quemadmodum ſi quis Deorum tibi diceret, cras aut ſummum certe perendie moriturum te, non magni faceres, niſi animi eſſes abjectiſſimi, perendie potius, quam cras, [diem obire]: quantulum enim intereſſet? ſic quoque ad milleſimum potius annum, quam ad craſtinum [vivere], ne magni quidquam exiſtimes.

48. Crebro reputa, quot medici ſint mortui, qui ſaepe propter aegrotos ſupercilia contraxerint: quot mathematici, qui aliorum mortem, quaſi rem magnam, praedixerint: quot philoſophi, qui de morte et immortalitate alta voce mille ſententias defenderint: quot ſtrenui bellatores, qui multos interfecerint: quot tyranni, qui vitae necisque poteſtate magno cum faſtu uſi ſint tanquam immortales: quot urbes integrae, ut ita dicam, mortuae ſint: Helice et Pompeji et Herculanum, et aliae innumerabiles. Percurre vero et eos, quos ipſe noviſti, qui, alius poſt alium, poſtquam aliorum funera curaverant, et ipſi elati ſunt, atque haec omnia brevi tempore. Summa eſt, humana conſiderare ut per diem tantum durantia et viliſſima; heri mucum, cras ſalſuram aut favillam. Quidquid igitur tibi nunc eſt temporis, quod puncti inſtar obtinet, id naturae convenienter transigas oportet, et aequo animo hinc decedas: perinde ac oliva maturitatem adepta decidebat, genitricem collaudans, arborique, e qua prodiit, gratias habens.

49. Pro-

Antonino reſtituendam putavi, ut elegantior fieret oratio.

Ad Sect. 48. (*ap. Lugd.* 39. *p. Caſ.* 30. *p.*)

Ἡρακλαγον] *Xyl.* 1. operarum errore: Ἡηρακλαγον. *Vat. A.* corrupte: ἠρκλάνον. τὸ γὰρ ὅλα κατιδεῖν ἀεὶ τὰ κ. τ. λ.] Locus vix ſanus. Legendum videtur cum *Caſaub.* τὸ γὰρ ὅλον, κατιδεῖν κ. τ. λ., niſi quis cum *Reisk.* praeferat: πάντα δ' ἐν βραχεῖ συνελόντι, κατιδεῖν δεῖ τὰ ἀνθρώπινα κ. τ. λ.

Ad

μθ'. Ὅμοιον εἶναι τῇ ἄκρᾳ, ἢ διηνεκῶς τὰ κύματα προσρήσσεται· ἡ δὲ ἕστηκε, καὶ περὶ αὐτὴν κοιμίζεται τὰ ϕλεγμήναντα τοῦ ὕδατος. Ἀτυχὴς ἐγὼ, ὅτι τοῦτό μοι συνέβη. οὐμενοῦν· ἀλλ' εὐτυχὴς ἐγὼ ὅτι τούτου μοι συμβεβηκότος, ἄλυπος διατελῶ, οὔτε ὑπὸ τοῦ παρόντος θραυόμενος, οὔτε τὸ ἐπιὸν ϕοβούμενος. συμβῆναι μὲν γὰρ τὸ τοιοῦτο παντὶ ἐδύνατο· ἄλυπος δὲ οὐ πᾶς ἐπὶ τούτῳ ἂν διετέλεσεν. διὰ τί οὖν ἐκεῖνο μᾶλλον ἀτύχημα, ἢ τοῦτο εὐτύχημα; λέγεις δὲ ὅλως ἀτύχημα ἀνθρώπου, ὃ οὐκ ἔστιν ἀπότευγμα τῆς Φύσεως τοῦ ἀνθρώπου; ἀπότευγμα δὲ τῆς Φύσεως τοῦ ἀνθρώπου εἶναί σοι δοκεῖ, ὃ μὴ παρὰ τὸ βούλημα τῆς Φύσεως αὐτοῦ ἐστι; τί οὖν; τὸ βούλημα μεμάθηκας· μήτι οὖν τὸ συμβεβηκὸς τοῦτο κωλύει σε δίκαιον εἶναι; μεγαλόψυχον; σώϕρονα; ἔμϕρονα; ἀπρόπτωτον; ἀδιάψευστον; αἰδήμονα; ἐλεύθερον; τ' ἄλλα, ὧν συμπαρόντων ἡ Φύσις ἡ τοῦ ἀνθρώ-

---

Ad Sect. 49. (*ap. Lugd.* 40. *Caſ.* 31.)

Fragmentum hujus Sectionis: Ἀτυχὴς ἐγὼ — ἀπέχει τὰ ἴδια, ſervatum eſt in *Vat.* 2. 3. 4. 5. 6., *Pariſ.* et *Guelf.*

οὔτε ὑπὸ τοῦ παρόντος θραυόμενος, οὔτε τὸ ἐπιὸν ϕοβούμενος] Ceterae Edd., excepta *De-Jol.*, οὔτε ὑπὸ παρόντος θραυόμ. οὔτε ἐπιὸν ϕοβούμ. omiſſo articulo, quem ex *Vat.* 2. 3. 5. 6. et *Guelf.* recepi. Idem, ſed tacite, fecerat *De Joly*. Caeterum *Vatic.* 2. οὔθ' ὑπὸ — legit.

συμβῆναι μὲν γὰρ τὸ τοιοῦτο παντὶ ἐδύνατο] *Vat.* 3. — γάρ τοι τοιοῦτον (quod et *Pariſ.*) — *Vat.* 5. — ἠδύνατο.

ἄλυπος δὲ οὐ πᾶς ἐπὶ τούτῳ ἂν διετέλεσεν] *Pariſ.* ἄλυπος δὲ πᾶς ἐπὶ τούτῳ οὐκ ἂν διετέλεσεν. haud male.

εἶναί σοι δοκεῖ] *Pariſ.* εἶναι δοκεῖ σοι.

τί οὖν; τὸ βούλημα μεμάθηκας·] Vulgo ſic legitur: τί οὖν τὸ βούλημα μεμάθηκας; — Eam vero, quam recepi, diſtinctionem commendavit *Uptonus* ad *Arriani* Diſſ. Epict. I, 17, 13. — *Gatak.* malebat ita: τί οὖν τὸ βούλημα; μεμάθηκας. haud male.

μήτι οὖν τὸ συμβ. τοῦτο κωλύει σε] Ita et *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugd.*, *Caſ.*, *Oxon.* et *De*

49. Promontorii par esto, ad quod quum fluctus jugiter adlidantur, tamen ipsum consistit aquarumque circum se aestum compescit. „O! me infelicem, cui hoc acciderit!„ Minime vero, sed o! me felicem, qui, quamquam hoc acciderit, nihil tamen doleam, quippe nec praesentibus fractus, nec futura reformidans; res enim ejusmodi nemini non accidere poterat: at non quivis sine moerore eam tulisset. Quare igitur illud potius calamitas, quam hoc felicitas? An omnino hoc hominis calamitatem vocas, in quo non frustratur natura humana? Num vero frustrari naturam humanam opinaris eo, quod non contra naturae suae voluntatem fiat? Quid igitur? Voluntatem ejus didicisti. Numquid igitur hoc, quod accidit, te impedire potest, quo minus justus sis? magnanimus? temperans? prudens? ab adsentiendi temeritate alienus? erroris immunis? verecundus?

De Jol. dederunt, consentientibus Codd., exceptis *Vat.* 4., qui κωλύσει σε habet, et *Guelf.*, in quo κωλύσειε est, quod *Gat.* et reliquae receperunt.

ἀπρόπτωτον;] Deest in *Vat.* 2. 3. 4. 6., *Paris.* et *Guelf.* Agnoscit autem *Vat. A.* et 5. — *De Joly* e textu exilire jussit. Vereor, ne temere.

ἀδιάψευστον] *Vat.* 2. 3. 4. 6., *Paris.* et *Guelf.* ἀψευδῆ (nisi quod in nonnullis in ἀψεδῆ depravatum est), quod *De Joly* recepit. Nolui tamen vulgarem damnare, quamquam illa aptior videbatur, quum et *talia* in Sapiente postularent Stoici, qualia vix in humanam cadunt naturam. Confirmatur praeterea auctoritate *Vat. A.* et 5.

ἐλεύθερον;] *Vat.* 2. 4. 6. et *Paris.* ἐλευθέριον, quod *de Joly* in textum recepit. Nec tamen vulgaris spernenda.

ὧν συμπαρόντων ἡ φύσις ἡ τοῦ ἀνθρώπου ἀπέχει τὰ ἴδια] Edd. omnes, *De Jol.* excepta, dederunt: ἃ συμπαρόντων, quod tamen et *Gat.* et *Cas.*, et quis non? malebat in ὧν συμπαρόντων mutari. *Vat.* 2. 3. 4. 6., *Paris.* et *Guelf.* legunt ὧν παρόντων, quod *de Joly* recepit. *Hoeschel.*, teste *Cas.*, ὧν συνόντων, et in margine ὧν παρόντων. — Iidem Codd. articulum ἡ ante τοῦ ἀνθρώπου omit-

θρώπου ἀπέχει τὰ ἴδια; μέμνησο λοιπὸν ἐπὶ παντὸς τοῦ εἰς λύπην σε προαγομένου, τούτῳ χρῆσθαι τῷ δόγματι, οὐχ, ὅτι τοῦτο ἀτύχημα, ἀλλὰ τὸ φέρειν αὐτὸ γενναίως, εὐτύχημα.

ν'. Ἰδιωτικὸν μέν, ὅμως δὲ ἀνυστικὸν βοήθημα πρὸς θανάτου καταφρόνησιν, ἡ ἀναπόλησις τῶν γλίσχρως ἐνδιατριψάντων τῷ ζῆν. τί οὖν αὐτοῖς πλέον, ἢ τοῖς ἀώροις; πάντως ποῦ ποτε κεῖνται, Καδικιανὸς, Φάβιος, Ἰουλιανὸς, Λέπιδος, ἢ εἴ τις τοιοῦτος, οἳ πολλοὺς ἐξήνεγκαν, εἶτα ἐξηνέχθησαν· ὅλον μικρόν ἐστι τὸ διάστημα, καὶ τοῦτο δι' ὅσων, καὶ μεθ' οἵων ἐξαντλούμενον, καὶ ἐν οἵῳ σωματίῳ; μὴ οὖν ὡς πρᾶγμα. βλέπε γὰρ ὀπίσω τὸ ἀχανὲς τοῦ αἰῶνος, καὶ τὸ πρόσω ἄλλο ἄπειρον. ἐν δὴ τούτῳ, τί διαφέρει ὁ τριήμερος τοῦ τριγερηνίου;

να'. Ἐπὶ

omittunt. — Pro ἀπέχει *Vatic. A.* habet ἐπέχει, quod *de Joly* temere in textum recepit. Eodem enim sensu, quo h. l. *Antonin.* infra XI, 1. ἀπέχω τὰ ἐμαυτοῦ. Cf. et *Arrian.* Diss. Epict. III, 2, 13.

τῷ δόγματι, οὐχ, ὅτι τοῦτο κ. τ. λ.] Defendi quidem potest haec lectio recepta; praestat tamen ex meo sensu, conjectura *Gatak.* τῷ δόγματι· ὅτι οὐχὶ τοῦτο κ. τ. λ. — Paullo ante operarum vitio in *Xyl.* 1., *Argent.*, *Lugd.*, *Cas.* et *Oxon.* legitur προαγουμένου pro προαγομένου. — Pro τῷ δόγματι *Vat. A.* corrupte: τῷ πράγματι.

Ad Sect. 50. (*ap. Lugd.* 41. *p. Cas.* 32.)

ὅμως δὲ ἀνυστικὸν βοήθημα πρὸς θανάτου καταφρ.] Primus dedi ἀνυστικόν,

dus? liber? ceterisque virtutibus ornatus, quae quando adsunt, natura hominis habet sibi propria? Memento dehinc, quoties incidit aliquid, quod ad tristitiam te impellit, hoc uti decreto: non, hoc esse calamitatem, sed fortiter ferre felicitatem esse.

50. Plebejum quidem est, efficax tamen ad mortem contemnendam adjumentum, memoria recolere eos, qui vitae pertinaciter inhaeserunt. Quid igitur amplius illis, quam immature defunctis? Omnino alicubi tandem jacent, Cadicianus, Fabius, Julianus, Lepidus, et si quis alius ejus generis, qui postquam multos extulerant, deinde [et ipsi] elati sunt. Totum illud spatium est exiguum, idque per quas [molestias] et cum quibus [hominibus] et quali in corpusculo exantlatum: Ne igitur pro re magni momenti [habeto]. Considera enim praeteriti aevi immensitatem, futuri itidem aliam infinitatem; in hac vero quid differt, qui triduum vixit, ab ea, qui per tria hominum saecula?

51. Com-

κὸν, (ceterae enim ἀνυτικόν) secutus vestigia *Vat. A.*, qui ἀνυστιτικόν habet. — Idem vero perperam mox pro πρὸς exhibet ὅρος.

Καδικιανός] Quum hujus nominis nec inter longaevos nec omnino aliquis occurrit apud Scriptores veteres, *Gat.* malebat Καικιλιανὸς aut Καττιδιανός. *Menag.* vero et *Reisk.* Καιδικιανός.

ὅλου μικρόν ἐστι τὸ διάστ.] *Lugd.* et *Cas.*: ὅλον μικκόν ἐστι κ. τ. λ.

μὴ οὖν ὡς πρᾶγμα] *Reiskius* malebat: μὴ οὖν ὡς πρᾶγμα μακάριον ἀποβάλλων τὸν βίον λυποῦ aut ἀνιῶ, *ne igitur indoleas vitae jacturae, ut rei optabilis.*

Ad

νά'. Ἐπὶ τὴν σύντομον ἀεὶ τρέχε. σύντομος δὲ ἡ κατὰ Φύσιν· ὥστε κατὰ τὸ ὑγιέστατον πᾶν λέγειν καὶ πράσσειν. ἀπαλλάσσει γὰρ ἡ τοιαύτη πρόθεσις πόπων, καὶ στρατείας, καὶ πάσης οἰκονομίας, καὶ κομψείας.

Ad Sect. 51. *(ap. Lugd.* 41. *p. Caſ.* 33.)

ἀεὶ τρέχε.] *Vat. A.* corrupte: — τρέχει.

ὥστε κατὰ τὸ ὑγιέστατον] *Xyl.* 1. et *Lugd.* operarum errore: ὑγιαίστατον.

καὶ στρατείας] Copulativam, quae in *Gat.* et reliquis deeſt, ex *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugd.*, *Caſ.* et *Oxon.* reſtitui. Caete-

51. Compendioſam ſemper viam ingredere: compendiaria autem eſt ea, quae ſecundum naturam eſt: ut et recta cum ratione omnia dicere ac facere ſtudeas. Tale enim propoſitum te moleſtiis liberabit et militia, et omni ſimulatione ac diſſimulatione et nimio elegantiae ſtudio.

Caeterum vix dubito, quin στρατείας corruptum ſit: quod quum jam *Caſ.* ſuſpectum eſſet, reponendum putabat aut ἀστάθειας aut τερθρείας. — Magis autem placet *Reisk.* et *Corai*, V. D., emendatio τερατείας. Et profecto facile fieri potuit, ut CTPATEIAC et TEPATEIAC permutarentur a librariis ſaepiſſime oſcitantibus.

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ
ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ
Τῶν εἰς ἑαυτόν
ΒΙΒΛΙΟΝ ε'.

α'. Ὄρθρου ὅταν δυσόκνως ἐξεγείρῃ, πρόχειρον ἔστω, ὅτι ἐπὶ ἀνθρώπου ἔργον ἐγείρομαι· ἔτι οὖν δυσκολαίνω, εἰ πορεύομαι ἐπὶ τὸ ποιεῖν, ὧν ἕνεκεν γέγονα, καὶ ὧν χάριν προῆγμαι εἰς τὸν κόσμον; ἢ ἐπὶ τοῦτο κατεσκεύασμαι, ἵνα κατακείμενος τοῖς στρωματίοις ἐμαυτὸν θάλπω; ἀλλὰ τοῦτο ἥδιον. πρὸς τὸ ἥδεσθαι οὖν γέγονας; ὅλως δὲ οὐ πρὸς ποιεῖν, ἢ πρὸς ἐνέργειαν; οὐ βλέπεις τὰ φυτάρια, τὰ στρουθάρια, τοὺς μύρμηκας, τοὺς ἀράχνας, τὰς μελίσσας, τὸ ἴδιον ποιούσας τὸ καθ' αὑτὰς συγκοσμούσας κόσμον; ἔπειτα σὺ οὐ

Ad Librum V.

Ad Sect. 1. *(ap. Lugdun.* 1. *Caſ.* 1.)

ἔτι οὖν δυσκολαίνω κ. τ. λ.] *Menag.* malebat τί οὖν — haud male; nec tamen vulgare ſpernendum. *Upton.* ad *Arrian.* Diſſ. Epict. I, 10, 7. emendabat: τί οὖν; δυσκολαίνω κ. τ. λ.

ἐμαυτὸν θάλπω;] Reſtitui ἐμαυτὸν, in quod et *Vatic. A.* conſentit, ex *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugd.*, *Caſ.* et *Oxon.*, pro quo *Gat.* et reliquae ἑαυτὸν dederunt, quod, quamquam per ſe ferri poteſt, tamen Codd. auctoritate deſtituitur.

ὅλως δὲ οὐ πρὸς ποιεῖν, ἢ πρὸς ἐνέργειαν;] Verba πρὸς ποιεῖν ἢ operarum errore ab Ed. *Mori* abſunt. Caeterum *Uptonus* ad *Arriani* l. l. malebat: ὅλως δὲ οὐ πρὸς ποιεῖν; οὐ πρὸς ἐνέργειαν; qua tamen conjectura, etſi ingenioſa, non opus eſſe videtur.

τοὺς ἀράχνας] Dedi τοὺς cum *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugdun.*, *Caſ.* et *Oxon.* *Gatak.* vero et poſteriores omnes τὰς ἀράχνας exhibent. Verum Graeci et

MARCI ANTONINI
IMPERATORIS
COMMENTARIORUM, QUOS IPSE SIBI SCRIPSIT,
LIBER QUINTUS.

1. Mane, quum gravatim exſurgis, in promtu ſit: ad opus humanum expergiſcor: numne igitur adhuc aegre feram, me proficiſci ad agenda ea, quorum cauſſa natus ſum, quorum gratia in hunc mundum veni? aut numquid ea natus ſum lege, ut decumbens in ſtragulis me ipſe foveam? — At hoc magis delectat. — Ergone ad delectationem natus es, nec omnino ad agendum operandumve? videsne arbuſculos, paſſerculos, formicas, araneas apesque ſuo fungentes munere, quantum in ipſis eſt, mundum exornare?

et ὁ ἀράχνης et ἡ ἀράχνη promiſcue dixerunt.

τὰς μελίσσας, τὸ ἴδιον ποιούσας τὸ καθ' αὑτὰς συγκοσμούσας κόσμον; ἔπειτα σὺ οὐ θέλεις κ. τ. λ.] Omnes Edd. ſuperiores: τὰς μελίσσας τὸν καθ' αὑτὰς συγκοσμούσας κόσμου; σὺ οὐ θέλεις κ. τ. λ. Perſpecte tamen jam *Gataker.* viderat, ſaltem σὺ δ' οὐ θέλεις κ. τ. λ. legendum eſſe. Nec tamen et hoc admiſſo perſanatus erat locus. Quid enim eſt ὁ καθ' αὑτὰς κόσμος? — Peropportuna igitur mihi contigit h. l. lectio *Vat. A.*, quam haud cunctanter amplexus ſum, ita tamen, ut συγκοσμούσας retinerem, quod in *Vat. A.* in συγκροτούσας depravatum erat. — ἔπειτα h. l. adhiberi videtur in interrogatione ad vehementiam quandam aut indignationem exprimendam; de quo hujus vocis uſu conſulant tirones *Viger.* de Idiot. L. Gr. Cap. VII, S. 5. 7. n. *Zeunii*, et *Hoogeveen* de Partic. Gr. XVI, II, 15. p. 279. Ed. Cl. *Schützii*. *Upton.* ad *Arrian.* l. l. legendum putabat: καὶ σὺ οὐ θέλεις.

οὐ θέλεις τὰ ἀνθρωπικὰ ποιεῖν; οὐ τρέχεις ἐπὶ τὸ κατὰ τὴν σὴν Φύσιν; ἀλλὰ δεῖ καὶ ἀναπαύεσθαι· δεῖ. ἔδωκε μέν τοι καὶ τούτου μέτρα ἡ Φύσις. ἔδωκε μέν τοι καὶ τοῦ ἐσθίειν, καὶ πίνειν· καὶ ὅμως σὺ, ὑπὲρ τὰ μέτρα, ὑπὲρ τὰ ἀρκοῦντα προχωρεῖς. ἐν ταῖς πράξεσι δὲ οὐκ ἔτι, ἀλλ' ἐντὸς τοῦ δυνατοῦ. οὐ γὰρ φιλεῖς σεαυτόν. ἐπεί τοι καὶ τὴν Φύσιν ἂν σου, καὶ τὸ βούλημα ταύτης ἐφίλεις· ἄλλοι τε τὰς τέχνας ἑαυτῶν φιλοῦντες, συγκατατήκονται τοῖς κατ' αὐτὰς ἔργοις, ἄλουτοι καὶ ἄσιτοι. σὺ τὴν Φύσιν τὴν σαυτοῦ ἔλασσον τιμᾷς, ἢ ὁ τορνευτὴς τὴν τορνευτικὴν, ἢ ὁ ὀρχηστὴς τὴν ὀρχηστικὴν, ἢ ὁ φιλάργυρος τὸ ἀργύριον, ἢ ὁ κενόδοξος τὸ δοξάριον. καὶ οὗτοι, ὅταν προσπαθῶσιν, οὔτε φαγεῖν, οὔτε κοιμηθῆναι θέλουσι μᾶλλον, ἢ ταῦτα συναύξειν πρὸς ἃ διαφέρονται· σοὶ δὲ αἱ κοινωνικαὶ πράξεις εὐτελέστεραι φαίνονται, καὶ ἧσσονος σπουδῆς ἄξιαι;

β'. Ὡς

οὐ τρέχεις ἐπὶ τὸ κατὰ τὴν σὴν Φύσιν;] Articulum τὴν ignorat *Gat.* cum posterioribus omnibus. Recte vero me admonuit Doctiss. *Corai* de restituendo articulo, quem *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugd.*, *Cas.* et *Oxon.* dederunt.

δεῖ. ἔδωκε μέν τοι καὶ τούτου μέτρα ἡ Φύσις· ἔδωκε μέν τοι καὶ τοῦ ἐσθίειν καὶ πίνειν κ. τ. λ.] Pro δεῖ *Vat. A.* habet: φημὶ κἀγώ· eodem sensu. Priori loco μέν τοι ex *Vat. A.* addidi, quod superiores Edd. ignorant. Idem vero μέν τοι in loco posteriori cum δὲ mutatum velim.

καὶ ὅμως σὺ, ὑπὲρ τὰ μέτρα, ὑπὲρ τὰ ἀρκοῦντα προχωρεῖς· ἐν ταῖς πράξεσι κ. τ. λ.] *Vatic. A.* hunc locum sic legit: καὶ ὅμως — ἀρκοῦντα οὐ προχωρεῖς οὐδὲ ταῖς πράξεσι οὐκ ἔτι κ. τ. λ. Corrupte: nescio tamen, an liceat hujus Cod. vestigia sequi et ita h. l. reponere: καὶ ὅμως σὺ ὑπὲρ — ἀρκοῦντα οὐ προχωρεῖς;

Itane tu, quae hominis ſunt, facere recuſas? neque properas ad id, quod naturae tuae convenit? — At quiete quoque opus eſt. — Eſt; veruntamen et hujus modum natura praeſcripſit: praeſcripſit vero et edendi bibendique [modum]: tu tamen ultra modum, ultra ea, quae ſufficiunt, procedis; in agendo autem non amplius [procedis], immo intra id, quod fieri poteſt, conſiſtis: etenim temet ipſe non diligis: alioquin et naturam tuam et voluntatem ejus diligeres. Alii quidem, qui artes ſuas diligunt, earum operibus intabeſcunt, ut neque balneis neque cibo utantur: tu naturam tuam non tanti facis, quanti aut tornator aut hiſtrio ſuam artem, quanti avarus argentum et ambitioſus gloriolam: et iſti enim, ubi his addicti ſunt, nec cibum, nec ſomnum capere magis expetunt, quam ea, quae illis curae ſunt, augere et amplificare. Num autem tibi actiones ad ſocietatem humanam ſpectantes viliores videntur minorique ſtudio dignae?

ρεῖς; ἐν δὲ ταῖς πράξεσιν; οὐκ ἔτι [ſc. προχωρεῖς ὑπὲρ τὰ ἀρκοῦντα] ἀλλ' ἐντὸς δυνατοῦ [ſc. εἶ].

ἢ ὁ τορνευτὴς τὴν τορνευτικήν, ἢ ὁ ὀρχηστὴς τὴν ὀρχηστικὴν] *Vat. A.* ἢ ὁ τορευτὴς τὴν τορευτικὴν — haud male. Mox vero ὁ perperam abeſt et vitioſe ſcriptum ὀρχιστὴς *(ſic)*.

ὅταν προσπαθῶσιν,] *Xyl.* 1. operarum errore προσπατῶσι, quod etiam in *Lugd.* transiit. *Arg.* ceteraeque recte προσπαθῶσιν.

πρὸς ἃ διαφέρονται·] Sic primus edidi, veſtigia Cod. *Vatic. A.* ſecutus. Hic ſcilicet ita h. l. exhibet: πρὸς διαφέρονται. Lectio vulg. eſt: πρὸς ἃ φέρονται. Quod quamvis per ſe ferri poſſit, tamen illud praeferendum puto. Amat enim *Antoninus* noſter formulam: διαφέρεσθαι πρός τι. cf. IX, 27. 40. XI, 10.

εὐτελέστεραι φαίνονται,] Sic omnes Edd. recte, praeter *Glasg.*, *Woll.*, *Mori* et *de Jol.*, in quibus τελέστεροι legitur.

Sectio

β'. Ὡς εὔκολον, ἀπώσασθαι καὶ ἀπαλεῖψαι πᾶσαν φαντασίαν τὴν ὀχληρὰν ἢ ἀνοίκειον, καὶ εὐθὺς ἐν πάσῃ γαλήνῃ εἶναι.

γ'. Ἄξιον ἑαυτὸν κρίνει παντὸς λόγου καὶ ἔργου τοῦ κατὰ Φύσιν· καὶ μή σε παρειπάτω ἡ ἐπακολουθοῦσά τινων μέμψις ἢ λόγος. ἀλλὰ εἰ καλὸν πεπρᾶχθαι, ἢ εἰρῆσθαι, μὴ σεαυτὸν ἀπαξίου. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ, ἴδιον ἡγεμονικὸν ἔχουσι, καὶ ἰδίᾳ ὁρμῇ χρῶνται· ἃ σὺ μὴ περιβλέπου, ἀλλ' εὐθεῖαν πέραινε, ἀκολουθῶν τῇ Φύσει τῇ ἰδίᾳ καὶ τῇ κοινῇ. μία δὲ ἀμφοτέρων τούτων ἡ ὁδός.

δ'. Πορεύομαι διὰ τῶν κατὰ Φύσιν, μέχρι πεσὼν ἀναπαύσομαι, ἐναποπνεύσας μὲν τούτῳ, ἐξ οὗ καθ' ἡμέραν ἀναπνέω, πεσὼν δὲ ἐπὶ τούτῳ, ἐξ οὗ καὶ τὸ σπερμάτιον ὁ πατήρ μου συνέλεξε, καὶ τὸ αἱμάτιον ἡ μήτηρ, καὶ τὸ γαλάκτιον ἡ τροφός· ἐξ οὗ καθ' ἡμέραν τοσούτοις ἔτεσι βόσκομαι, καὶ ἀρδεύομαι, ὃ φέρει με πατοῦντα, καὶ εἰς τοσαῦτα ἀποχρώμενον ἑαυτῷ.

ε'. Δριμύτητά σου οὐκ ἔχουσι θαυμάσαι. ἔστω· ἀλλὰ ἕτερα πολλὰ, ἐφ' ὧν οὐκ ἔχεις εἰπεῖν, οὐ γὰρ πέφυκα. ἐκεῖνα οὖν παρέχου, ἅπερ ὅλα ἐστὶν ἐπὶ σοὶ, τὸ ἀκίβδηλον, τὸ

Sectio 2. *(ap. Lugdun.* 2. *Caſ.* 2. *p.)*

Ad Sect. 3. *(ap. Lugd.* 3. *p. Caſ.* 2. *p.)*

ἡ ἐπακολουθοῦσά τινων μέμψις ἢ λόγος.] *Vatic. A.* vitioſe: ἐπακολουθήσει *(ſic)*. Caeterum pro λόγος cum *Jun.* et *Gatak.* malim ψόγος, *vituperatio.*

ἀλλὰ εἰ καλὸν πεπρᾶχθαι κ. τ. λ.] εἰ καλὸν dedi cum *Xyl.* 1., *Lugdun.*, *Caſ.*, *Oxon.* et *de Jol.* ἐκαλόν primum perperam expreſſum erat in *Baſ.*, hinc in *Argent.*, *Gatak.* et reliquas transiit.

μὴ σεαυτὸν ἀπαξίου] *Arg.* operarum errore: ἀπαξείου.

ἀκολουθῶν τῇ Φύσει] *Arg.* vitioſe: θύσει.

Ad

2. Quam facile eſt, viſum quodcunque vel turbulentum vel inconveniens amoliri et abstergere, ſtatimque in ſumma tranquillitate eſſe!

3. Omni ſermone atque actione naturae conveniente dignum te judica: neque te ſeducat, quae ſequitur, quorumlibet hominum reprehenſio aut ſermo; ſed ſi quid dictu factuve pulchrum eſt, eo ne te indignum exiſtimes: illi enim mentem propriam habent et proprio ducuntur impetu. Haec tu noli adtendere, ſed recta perge naturae et propriae et communi obſecutus: eadem autem eſt harum utriusque via.

4. Per ea, quae naturae ſunt conſentanea, proficiſcor, donec occumbens tandem conquieſcam, eo exſpiraturus, unde quotidie ſpiritum haurio, eoque caſurus, unde et ſemen pater meus et ſanguinem mater et lac nutrix collegit; unde quotidianum per tot annos cibum potumque accepi, quod calcantem et ad tam varios uſus eo abutentem me ſuſtinuit.

5. Acre ingenium tuum non eſt, quod admirentur. Sit ita. Verum multa ſunt alia, ad quae te natura aptum eſſe negare non potes. Haec igitur praeſta, quae omnino

Ad Sect. 4. *(ap. Lugd.* 3. *p. Caſ.* 2. *p.)*

πορεύομαι διὰ τῶν κατὰ φύσιν] Sic dedi cum *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugd.*, *Caſ.* et *Oxon.*, conſentiente *Vat. A.* — *Gat.* et reliquae vero legunt — διὰ τὴν κατὰ φύσιν, quod quum ferri nequeat, Doctiſſ. *Coray* ad h. l. adnotaverat aut — διὰ τῆς κ. φ. — aut πορεύομαι δὲ τὴν κατὰ φύσιν — eſſe legendum.

καὶ τὸ αἱμάτιον ἢ μήτηρ] Haec verba ab Editione *Mori* operarum errore abſunt.

Ad Sect. 5. *(ap. Lugd.* 4. 5. *Caſ.* 3.)

ἅπερ ὅλα ἐστὶν ἐπὶ σοὶ] ἐπὶ σοὶ cum *Vat. A.* dedi pro vulg. ἔν σοι, quod *De Joly* retinuit, quamquam illud verum eſt. Sic enim ſemper Stoici, quod in vulgus notum eſt.

τὸ

τὸ σεμνὸν, τὸ φερέπονον, τὸ ἀφιλήδονον, τὸ ἀμεμψίμοιρον, τὸ ὀλιγοδεὲς, τὸ εὐμενὲς, τὸ ἐλεύθερον, τὸ ἀπέρισσον, τὸ ἀφλύαρον, τὸ μεγαλεῖον. οὐκ αἰσθάνει, πόσα ἤδη παρέχεσθαι δυνάμενος, ἐφ' ὧν οὐδεμία ἀφυΐας καὶ ἀνεπιτηδειότητος πρόφασις, ὅμως ἔτι κάτω μένεις ἑκών; ἢ καὶ γογγύζειν, καὶ γλισχρεύεσθαι, καὶ κολακεύειν, καὶ τὸ σωμάτιον καταιτιᾶσθαι, καὶ ἀρεσκεύεσθαι, καὶ περπερεύεσθαι, καὶ τοσαῦτα ῥιπτάζεσθαι τῇ ψυχῇ, διὰ τὸ ἀφυῶς κατασκευάσθαι, ἀναγκάζῃ; οὐ, μὰ τοὺς θεούς· ἀλλὰ τούτων μὲν πάλαι ἀπηλλάχθαι ἐδύνασο. μόνον δὲ, εἰ ἄρα ὡς βραδύτερος, καὶ δυσπαρακολουθητότερος καταγινώσκεσθαι, καὶ τοῦτο δὲ ἀσκητέον, μὴ παρενθυμουμένῳ, μηδὲ ἐμφιλήδονοῦντι τῇ νωθείᾳ.

ς'. Ὁ μέν τις ἐστὶν, ὅταν τι δεξιὸν περί τινα πράξῃ, πρόχειρος καὶ λογίσασθαι αὐτῷ τὴν χάριν. ὁ δὲ πρὸς τοῦτο μὲν

τὸ ἀμεμψίμοιρον] *Xyl.* 1., *Arg.* aliaeque corrupte: τὸ ἀμεμψήμοιρον.

οὐκ αἰσθάνει] Malim cum *Menag.* et *Gat.* — αἰσθάνῃ. Neque tamen Atticorum forma omnino ab Antonini more abhorret, ut in ὄψει pro ὄψῃ aliisque.

ἢ καὶ γογγύζειν] Sic Edd. omnes, praeter *Gat.-Stanh.*, in qua ἢ δὲ expreſſum eſt. *Reisk.* malebat: τί δέ; γογγύζειν κ. τ. λ., qua tamen emendatione minime opus eſt.

καὶ τὸ σωμάτιον καταιτιᾶσθαι] *Reche* malebat: καταιδεῖσθαι. — *Morus*, qui vulg. retinebat, putabat, haec verba poſt illa, quae poſtea ſequuntur, ῥιπτάζεσθαι τῇ ψυχῇ, eſſe collocanda.

καὶ ἀρεσκεύεσθαι, καὶ περπερεύεσθαι] καὶ ἀρεσκεύεσθαι dedi cum *Gat.* et poſterioribus Edd. omnibus. Firmatur auctoritate *Vatic. A.*, in quo paullulum corrupte ſcriptum video ἀρενοσκευεσθαι. *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugd.*, *Caſ.* et *Oxon.* ἀρέσκεσθαι exhibent: haud male. — Pro περπερεύεσθαι *Lugd.* corrupte: περιπορεύεσθαι.

μόνον δὲ, εἰ ἄρα - - - ἀσκητέον] Vulgarem h. l. reti-

in poteſtate tua ſita ſunt, animum ſincerum, gravem, laborum tolerantem, voluptatibus abstinentem, ſorte contentum, pauca deſiderantem, benevolum, liberum, a luxu et nugis alienum atque ſublimem. Nonne ſentis, quam multa ſint, ad quae quin habilis et aptus ſis, nihil eſt, quod cauſeris, et tamen infra [haec] ſponte perſiſtis? Num et murmurare et tenacem eſſe et adulari et corpuſculum incuſare et adſentari, et oſtentare te et tantopere jactari animo per naturalem ingenii hebetudinem cogeris? Nequaquam mehercule, ſed his omnibus jam pridem liberari poteras. Hoc vero ſolum [obſerves], ut, ſi nimirum propter ingenii tarditatem et hebetudinem notari poteras, et hoc nomine te exerceas, atque tarditatem illam nec omnino negligas, nec tibi in ea placeas.

6. Eſt, qui ſimulac gratum alicui fecerit, illi beneficium ſtatim imputet. Eſt, qui, etiamſi non ſtatim imputet,

retinui, quae monente Clar. *Coray* bene defendi poteſt. Repetendum ſcilicet poſt εἰ ἄρα ex ſuperioribus: ἐδύνασο. — *Gatak.* malebat: καταγινώσκεσθαι μέλλῃς, aut: καταγινώσκῃ. *Caſ.* μόνον δὲ εἰ ἄρῃς ὡς βραδύτερος, *ſi ſustineas* etc. *Reisk.* ad h. l. ita: „μόνον δὲ non placet: poſt εἰ ἄρα videtur ἔμελλες ſubaudiri debere.„ — Caeterum *Arg.* vitioſe: βραδίτερος.

μηδὲ ἐμφιληδονοῦντι τῇ νωθείᾳ.] *Xyl.* 1., *Lugd.*, *Caſ.* [ipſe tamen Editor in Notis obſervavit, corrigendum eſſe] et *Oxon.* ἐμφιληδοῦντι. *Arg.* vero ceteraeque recte: ἐμφιληδονοῦντι. — Pro νωθείᾳ, quod omnes Edd. habent, non dubitavi, veriſſimam *Gatak.* conjecturam νωθείᾳ in textum adoptare. *Adnot. Lugd.* malebat νωθρείᾳ ſenſu eodem.

Ad Sect. 6. (ap. Lugd. 6. 7. Caſ. 4.)

ὁ δὲ πρὸς τοῦτο μὲν οὐ πρόχειρος, ἄλλως μέντοι] *Vatic. A.* πρὸς μὲν τοῦτο. — Pro ἄλλως μέντοι *Gatakero* ἀλλὰ μέντοι aut ἀλλ' ὃς μέντοι, *Moro* autem αὐτὸς μέντοι reſcribendum eſſe videbatur. An fortaſſe ὅμως μέντοι ſcripſerit *Antoninus?*

μὲν οὐ πρόχειρος, ἄλλως μέν τοι παρ' ἑαυτῷ, ὡς περὶ χρεώστου διανοεῖται, καὶ οἶδεν ὃ πεποίηκεν. ὁ δέ τις τρόπον τινὰ οὐδὲ οἶδεν ὃ πεποίηκεν· ἀλλὰ ὅμοιός ἐστιν ἀμπέλῳ βότρυν ἐνεγκούσῃ καὶ μηδὲν ἄλλο προσεπιζητούσῃ, μετὰ τὸ ἅπαξ τὸν ἴδιον καρπὸν ἐνηνοχέναι. ἵππος δραμών, κύων ἰχνεύσας, μέλισσα μέλι ποιήσασα, ἄνθρωπος δ' εὖ ποιήσας, οὐκ ἐπιβοᾶται, ἀλλὰ μεταβαίνει ἐφ' ἕτερον, ὡς ἄμπελος ἐπὶ τὸ πάλιν ἐν τῇ ὥρᾳ τὴν βότρυν ἐνεγκεῖν. ἐν τούτοις οὖν δεῖ εἶναι, τοῖς τρόπον τινὰ ἀπαρακολουθήτως αὐτὸ ποιοῦσι; ναί· ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο δεῖ παρακολουθεῖν. ἴδιον γάρ, φησί, τοῦ κοινωνικοῦ, τὸ αἰσθάνεσθαι ὅτι κοινωνικῶς ἐνεργεῖ, καὶ ᾗ Δίκα, βούλεσθαι καὶ τὸν κοινωνὸν αἰσθέσθαι. ἀληθὲς μέν ἐστιν ὃ λέγεις· τὸ δὲ νῦν λεγόμενον παρεκδέχῃ· διὰ τοῦτο ἔσῃ εἷς ἐκείνων, ὧν πρότερον ἐπεμνήσθην· καὶ γὰρ ἐκεῖνοι λογικῇ τινι πιθανότητι παράγονται. ἐὰν δὲ θελήσῃς συνεῖναι, τί ποτέ ἐστι τὸ λεγόμενον, μὴ φοβοῦ, μὴ παρά τοῦτο παραλιπῇς τι ἔργον κοινωνικόν.

ζ'. Εὐχή

καὶ οἶδεν ὃ πεποίηκεν] *Vat. A.* καὶ οἶδε ὃ πεποίηκε.

μετὰ τὸ ἅπαξ τὸν ἴδιον καρπὸν ἐνηνοχέναι] *Lugd.* et *de Jol.* operarum errore: ἐνηνοκέναι.

Ἵππος δραμών, κύων κ. τ. λ.] *Vat. A.* ὡς ἵππος δραμών — quam lectionem recepit *De Joly.* Quo vero ſenſu et quam ob cauſam, de eo lectorem ne verbo quidem monuit. Mihi, ſi cui placet addi τὸ ὡς, poſt ἐνηνοχέναι, comma, et poſt ποιήσασα punctum minus collocandum videtur. — Pro ποιήσασα *Arg.* corrupte: ποήσασα.

οὐκ ἐπιβοᾶται, ἀλλὰ — ἕτερον] *Vat. A.* monſtroſe: — ἐπισκᾶται — et deinde ἐφ' ἑτέρων. — *Menag.* ad h. l.: „Eſt, qui legat: ἐπιβοᾷ τι — ſed nihil mutandum.„

ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο δεῖ παρακολουθεῖν] δεῖ abeſt a *Vat. A.*, quod in hac orationis ſerie durius videtur. — Ed. *Gat.-Stanh.* — αὐτὸ τοῦ παρακολ. — operarum errore.

τὸ

tet, tamen, quid fecerit conſcius, revera tanquam debitorem illum conſideret. Eſt et, qui, quid fecerit, quodammodo ne noverit quidem, ſed ſimilis eſt viti, quae uvam ubi protulit et proprium ſibi fructum ſemel dedit, nihil ulterius quaerit. Equus, poſtquam cucurrit, canis, poſtquam venatus eſt, apis, poſtquam mel confecit, homo vero, ſi bene fecit, non clamore proſequitur, ſed ad aliud progreditur, quemadmodum vitis ad uvas denuo ſuo tempore producendas. In eorum igitur numero eſſe oportet, qui, quid agant, quodam modo ne intelligunt quidem? Oportet profecto. At hoc ipſum intelligere oportet. [Hominis] enim, inquis, ad communionem nati, eſt proprium, ut ſentiat, ſe, quemadmodum ſocietatis amantem decet, agat et per Jovem etiam velit, ut ſocius ejus id ſentiat. Verum eſt, quod dicis: haud recte vero id interpretaris; hinc ex eorum numero eris, quorum antea memineram: nam et illi probabilitate quadam rationali abducuntur. Quod ſi intelligere volueris, quid ſit, quod dictum eſt, noli timere, ne hac de cauſſa aliquid, quod ſocietati hominum ſalutare eſt, ſis omiſſurus.

7. Athe-

τὸ δὲ νῦν λεγόμενον παρεκδέχῃ· διὰ τοῦτο ἔσῃ εἰς ἐκείνων κ. τ. λ.] De hoc loco ſive explicando ſive reſtituendo deſperabat *Caſ.* — *Gatak.* malebat — λεγόμενον ἂν παρεκδέχῃ κ. τ. λ. *ſi hoc, quod dictum eſt, ſecius acceperis, eris ex eorum numero.* Poteſt tamen et vulgaris defendi ſenſu eo, quem in Interpretatione expreſſi. — Ut vero dicam, quod cenſeo, vehementer de hujus loci integritate dubito. Neque tamen lectio Cod. *Vat. A.* — τὸ δὲ νῦν λεγόμενον παρενδέχῃ διά τι οὕτω ἔσῃ εἰς ἐκείνων κ. τ. λ. — ita comparata eſt, ut eam amplecti poſſim. Spero tamen fore, ut alius me acutior veſtigia ejus legens veram fortaſſe lectionem reſtituat.

ἐὰν δὲ θελήσῃς συνεῖναι] Vix dubito, pro συνεῖναι reponendum eſſe συνιέναι. Cf. Notae ad h. l.

μὴ φοβοῦ, μὴ κ. τ. λ.] Negativa abeſt a *Vat. A.* contra

ζ'. Εὐχὴ Ἀθηναίων, ὗσον, ὗσον, ὦ Φίλε Ζεῦ, κατὰ τῆς ἀρούσας τῆς Ἀθηναίων καὶ τῶν πεδίων. ἤτοι οὐ δεῖ εὔχεσθαι, ἢ οὕτως, ἁπλῶς καὶ ἐλευθέρως.

η'. Ὁποῖόν ἐστι τὸ λεγόμενον, ὅτι συνέταξεν ὁ Ἀσκλήπιος τούτῳ ἱππασίαν, ἢ ψυχρολουσίαν, ἢ ἀνυποδησίαν· τοιοῦτόν ἐστι καὶ τὸ, συνέταξεν τούτῳ ἡ τῶν ὅλων Φύσις νόσον, ἢ πήρωσιν, ἢ ἀποβολήν, ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων. καὶ γὰρ ἐκεῖ τὸ συνέταξεν, τοιοῦτόν τι σημαίνει, ἔταξε τούτῳ τοῦτο ὡς κατάλληλον πρὸς ὑγίειαν· καὶ ἐνταῦθα τὸ συμβαῖνον ἑκάστῳ τέτακταί πως αὐτῷ κατάλληλον πρὸς τὴν εἱμαρμένην. οὕτως γὰρ καὶ συμβαίνειν αὐτὰ ἡμῖν λέγομεν, ὡς καὶ τοὺς τετραγώνους λίθους ἐν τοῖς τείχεσι, ἢ ταῖς πυραμίσι συμβαίνειν οἱ τεχνῖται λέγουσι, συναρμόζοντας ἀλλήλοις

tra ſenſum, quem ſcriptor h. l. declarare voluit. — *Gat.* in Not. ad h. l.: „F. μηδὲ παρὰ τοῦτο, *neve hac de cauſſa.* Veruntamen nihil temere mutatum velim.„

Ad Sect. 7. (ap. Lugdun. 8. Caſ. 5.)

ἁπλῶς καὶ ἐλευθέρως.] *Caſ.* pater ad Perſii Sat. II. — adnotavit, h. l. legendum eſſe — ἐλευθερίως. Quod quidem lubenter recepiſſem, ſi Edd. veteres aut Codd. exhibuiſſent. Nolui tamen, quum ἐλευθερίως et ἐλευθέρως ſicut ἐλεύθερος et ἐλευθέριος a pluribus Scriptoribus ita adhiberi ſoleant, ut ἐλευθέρως pro ἐλευθερίως, et ἐλεύθερος pro ἐλευθέριος ponatur, non autem vice verſa, nolui, inquam, hanc ob cauſam ἐλευθέρως e textu eliminare.

Ad Sect. 8. (ap. Lugdun. 9. Caſ. 6.)

Hanc Sectionem ſervarunt quoque *Vatic.* 2. 3. 4. 5. 6., *Med.-Flor.* 1. 2. 3. 4., *Pariſ.* et *Guelf.*

ὁποῖόν ἐστι τὸ λεγόμενον] *Vat. A.* ὁποῖόν τι ἐστὶ τὸ λεγ.

ἢ ψυχρολουσίαν ἢ ἀνυποδησίαν·] Pro — ἢ ἀνυποδησίαν *Med.* 2. 3. et *Pariſ.* ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων.

καὶ τὸ, συνέταξεν τούτῳ ἡ τῶν ὅλων κ. τ. λ.] *Vat.* 2. et *Pariſ.* copulat. καὶ ante τὸ ignorant. — Iidem συνέταξε. — *Vat. A.* — συνέταξε τούτων ἢ τῶν ὅλων Φ. vitioſe.

τοι-

7. Athenienſium votum: „Plue, plue, care Jupiter, in arvis pratisque Athenienſium.„ Aut nihil oportet precari aut hoc modo, ſimpliciter et ingenue.

8. Cujusmodi illud eſt, quod vulgo dicunt, Aeſculapium huic vel illi, ut equitet, aut frigida lavetur, aut nudis pedibus incedat, *conſtituiſſe;* ejusmodi eſt et hoc, naturam huic vel illi, ut aegrotet, aut membris mutiletur, aut [liberos] amittat, aut aliud ejus generis *conſtituiſſe.* Nam et illic quum dicimus *conſtituiſſe*, intelligimus, [Aeſculapium] huic illud *ſtatuiſſe*, quippe ſanitati congruum, ita et hic id, quod cuique contingit, illi *ſtatutum eſt*, ut fato conſentaneum. Atque eodem ſenſu haec nobis συμβαίνειν [evenire] dicimus, quo lapides quadratos in muris aut pyramidibus

τοιοῦτόν τι σημαίνει] *Vat.* 6. et *Pariſ.* τοιοῦτο —

ἔταξε τούτῳ τοῦτο ὡς κατάλληλον πρὸς ὑγίειαν·] Sic edidi cum *Vat.* 2. 3. 4. 5. 6., *Med.* 1. 2. 3. (in quo tamen εἰς ὑγίειαν legitur) 4., *Pariſ.* et *Guelf.* Idem, ni fallor, etiam dare debuiſſet *Vat. A.*, qui tamen negligentia librarii τούτῳ ignorat. — Cum noſtris Codd. in h. l. conſtituendo conſentiunt MSS. *Hoeſcheliani*, teſte ad h. l. *Mer. Caſaub.* — Ceterae Edd. omnes: ἔταξε τοῦτο πρὸς τοῦτο ὡς κατάλληλον εἰς ὑγίειαν, ſenſu aut nullo aut ſaltem frigidiſſime. Hinc *Reche* malebat: — ἔταξε τοῦτο πρὸς αὐτὸν — qua tamen emendatione nunc non opus eſt. *De Jol.* ἔταξε τοῦτο ὡς κατάλληλον πρὸς ὑγίειαν, plane ut *Vat. A.*, quem temere h. l. ſecutus eſt hic Editor, ne verbo quidem lectorem admonens de lectionis varietate.

τέτακταί πως αὐτῷ κατάλληλον πρὸς τὴν εἱμαρμένην.] Sic *Vat.* 2. 3. 4. 5. 6., *Med.* 1. 2. 3. 4., *Pariſ.*, MSS. *Hoeſchel.*, nec non Ed. *De-Jol.* — Reliquae Edd.: τετ. πως πρὸς αὐτὸ κατάλληλον εἰς τὴν εἱμαρμ.

οὕτως γὰρ καὶ συμβαίνειν αὐτὰ ἡμῖν λέγομεν, ὡς καὶ τοὺς τετρ. λιθ. ἐν τ. τείχ. ἢ ταῖς πυραμίσι συμβαίνειν οἱ τεχν. λέγ. συναρμόζοντας ἀλλήλοις τῇ ποιᾷ συνθέσει.] Sic dedi cum Edd. antiquioribus, *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugd.*, *Caſ.* et *Oxon.* — *Gataker.* et reliquae

λήλοις τῇ ποιᾷ συνθέσει. Ὅλως γὰρ ἁρμονία ἐστὶ μία. καὶ ὥσπερ ἐκ πάντων τῶν σωμάτων ὁ κόσμος τοιοῦτον σῶμα συμπληροῦται· οὕτως ἐκ πάντων τῶν αἰτίων ἡ εἱμαρμένη τοιαύτη αἰτία συμπληροῦται. νοοῦσι δὲ ὃ λέγω, καὶ οἱ τέλεον ἰδιῶται. Φασὶ γὰρ, τοῦτο ἔφερεν αὐτῷ· οὐκοῦν τοῦτο τούτῳ ἐφέρετο, καὶ τοῦτο τούτῳ συνετάττετο. δεχώμεθα οὖν αὐτὰ, ὡς ἐκεῖνα ἃ ὁ Ἀσκλήπιος συντάττει. πολλὰ γοῦν καὶ ἐν ἐκείνοις ἐστὶ τραχέα· ἀλλὰ ἀσπαζόμεθα τῇ ἐλπίδι τῆς ὑγιείας. τοιοῦτον οὖν τι σοὶ δοκείτω, ἄνυσις καὶ συντέλεια τῶν τῇ κοινῇ Φύσει δοκούντων, οἷον ἡ σὴ ὑγίεια. καὶ οὕτως ἀσπάζου πᾶν τὸ γινόμενον, κἂν ἀπηνέστερον δοκῇ, διὰ τὸ ἐκεῖ ἄγειν, ἐπὶ τὴν

liquae habent: οὕτως γὰρ καὶ αὐτὰ συμβαίνειν ἡμῖν λέγομ. κ. τ. λ. Caeterum illud ἡμῖν omnino ignorant *Med.* quatuor et *Vat.* 2. 3. 4. 6. cum *Pariſ.*, quod profecto non magnopere deſiderarem. — Pro τετραγώνους *Med.* 1. vitioſe: τετραμμένους — et mox συμβένειν *(ſic)*. — Verba: ἢ ταῖς πυραμίσι ignorant *Vat.* 2. 3. 4. 5., *Med.* 1. 2., *Pariſ.* et *Guelf.* — Ap. Suidam, qui ſ. v. συμβαίνειν ad h. l. reſpexit, legitur: καὶ ἐν ταῖς πυραμίσι. — Mox *Vat.* 2. 3. 4. 5. et *Pariſ.* verba hoc ordine exhibent: οἱ τεχνῖται συμβαίνειν λέγουσι, ſenſu eodem, quo vulgaris. Mox vero et iidem cum omnibus Codd., qui Excerpta continent, pro συναρμόζοντας exhibent συναρμόζοντες, ita ut ad τεχνῖται ſit referendum: quod mihi non arridet. — Ap. *Suidam* συναρμόζειν legitur, quod tamen ex *Antonino* emendandum eſſe jam perſpicue monuit ad illum *Kuſterus*.

τοιοῦτον σῶμα συμπληροῦται] *Pariſ.* τοιοῦτο — οὕτως ἐκ πάντων τῶν αἰτίων κ. τ. λ.] αἰτίων dedi cum *Guelf.*, monente Cl. *Heynio*, vulgare αἰτιῶν vitium eſſe grammaticale.

νοοῦσι δὲ ὃ λέγω — συνετάττετο] Haec omnia a *Vat.* 2. 3. 4. 6., *Med.* 1. 2. 3. 4., *Pariſ.* et *Guelf.* abſunt. — Caeterum Doct. *Corai* malebat τοῦτο ἔφερεν αὐτὸ, hoc ſenſu: *tulit hoc illud; illud igitur ab hoc verebatur.* — Commoda ſane lectio, an genuina, dubitari poteſt; niſi enim fallor, Antoninus reſpicit ad vulgarem dicendi formulam: *fatum* ſ. *ſors hoc fert.* Sic *Virgil.*

bus συμβαίνειν [congruere] dicunt artifices, quum ſibi invicem quodam ordine coaptantur. Omnino harmonia eſt una, et quemadmodum ex cunctis corporibus mundus iſte, quo corpus ejusmodi ſit, perficitur, ita et ex univerſis cauſſis, quo cauſſa ſit ejusmodi fatum, conficitur. Intelligunt hoc, quod dico, et rudiſſimi quique. Dicunt enim: *tulit hoc illi* [ſc. fors ſ. natura]. Hoc igitur illi *ferebatur* et hoc illi *conſtituebatur*. Accipiamus igitur et iſta, quemadmodum ea, quae Aeſculapius *conſtituit*: multa enim et in his aſpera ſunt, quae tamen ſanitatis ſpe amplectimur. Ejusmodi igitur quid tibi videatur eorum, quae naturae communi viſa ſunt, perfectio

gil. Aen. II, 75. „ſic fata ferebant;„ apud *Cic.*, neſcio, ubi, „ſors feret.„ — — *Vatic. A.* φασὶ γοῦν τοῦτο κ. τ. λ. — et deinde τοῦτο ante τούτῳ deeſt. — *Menagius* malebat συνεφέρετο. n. n.

ὡς ἐκεῖνα ἃ ὁ Ἀσκλήπιος] Ceterae Edd. ὡς ἐκεῖνα ὁ Ἀσκλήπ. Non vero dubitavi ex veriſſima *Gat.* emendatione addere voculam ἃ, quam praecedens ἐκεῖνα abſorpſit.

ἐστὶ τραχέα] ἐστὶ abeſt a *Vat.* 3. 4. 6., *Med.* 1. 2. 4., *Pariſ.* et *Guelf.*

τοιοῦτον οὖν τι σοὶ δοκείτω] οὖν, quod ſuperiores Edd. omnes ignorant, ex *Vatic.* 4. 6., *Med.* 1. 2. 4. et *Pariſ.* recepi. Cauſſa omittendi hanc voculam erat in ſimilitudine finis ον in praecedente τοιοῦτον cum οὖν. — *Med.* 1. paullulum corruptę: τοιοῦτον οὖν τίσι (ſic) δοκείτω.

κἂν ἀπηνέστερον δοκῇ, διὰ τὸ ἐκεῖ ἄγειν] Retinui lectionem omnium Edd. praeterquam quod *De-Jol.* — ἐκεῖ — σε habet. *Vatic.* 2. 3. 4. 6., *Med.* 1. 2. 3. 4., *Pariſ.* et *Guelf.* locum noſtrum ſic legunt: κἂν τὸ (*Vat.* 4. τι) ἀπηνέστατον δοκῇ (*Vat.* 4. et *Pariſ.* vitioſe δοκεῖ) διὰ τὸ ἐκεῖσε (ita et *Vat. A.*; *Med.* vero 3. et 4. ἐκεῖ σε) φέρειν. Quae quidem librorum MSS. lectio non incommoda eſt, atque ita comparata, ut alii eam recipere pro vulgari fortaſſe non dubitaviſſent. Nolui tamen nimis in vulgarem graſſari, neque adeo ἐκεῖσε reſcribere, quum ſatis conſtet, Graecos ſaepius ἐκεῖ pro ἐκεῖσε adhibere.

οὐ

τὴν τοῦ κόσμου ὑγίειαν, καὶ τὴν τοῦ Διὸς εὐοδίαν καὶ εὐπραγίαν. οὐ γὰρ ἂν τοῦτό τινι ἔφερεν, εἰ μὴ τῷ ὅλῳ συνέφερεν. οὐδὲ γὰρ ἡ τυχοῦσα φύσις φέρει τι, ὃ μὴ τῷ διοικουμένῳ ὑπ' αὐτῆς κατάλληλόν ἐστι. οὐκοῦν κατὰ δύο λόγους στέργειν χρὴ τὸ συμβαῖνόν σοι. καθ' ἕνα μὲν, ὅτι σοὶ ἐγίνετο, καὶ σοὶ συνετάττετο, καὶ πρὸς σέ πως εἶχεν, ἄνωθεν ἐκ τῶν πρεσβυτάτων αἰτίων συγκλωθόμενον. καθ' ἕτερον δὲ, ὅτι τῷ τὸ ὅλον διοικοῦντι τῆς εὐοδίας, καὶ τῆς συντελείας, καὶ νὴ Δία, τῆς συμμονῆς αὐτῆς αἴτιόν ἐστι. πηροῦται γὰρ, τὸ ὁλόκληρον, ἐὰν καὶ ὁτιοῦν διακόψῃς τῆς συναφείας καὶ συνεχείας, ὥσπερ τῶν μορίων, οὕτω δὲ καὶ τῶν αἰτίων. διακόπτεις δὲ ὅσον ἐπὶ σοὶ, ὅταν δυσαρεστῇς, καὶ τρόπον τινὰ ἀναιρῇς.

ϑ'. Μὴ

οὐ γὰρ ἂν τοῦτό τινι ἔφερεν] Reliquae Edd., praeter *De-Jol.*, τοῦτό τι ἐφ. — Noſtram lectionem tuentur *Vat.* 3. 4. 6., *Med.* 1. 2. 3. 4., *Pariſ.* et *Guelf.* At *Vat.* 2. τοιοῦτόί τινι. — Pro vulgari *Gat.* malebat: τοιοῦτό τι, et *Reisk.* τοῦτό σοι.

οὐδὲ γὰρ ἡ τυχοῦσα φύσις κ. τ. λ.] τυχοῦσα abeſt a *Vat. A.* 2. 3. 4. 5. 6., *Med.* 1. 2. 3. 4., *Pariſ.* et *Guelf.* Hinc et *de Joly* ſuſtulit; vereor autem, ne temere. *Reisk.* malebat: ἡ τεχοῦσα φ. n. n.

κατάλληλόν ἐστι] *Lugdun.* operarum errore: καθ' ἄλληλον (*ſic*).

ὅτι τῷ τὸ ὅλον διοικοῦντι] Sic recte *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugd.*, *Caſ.*, *Oxon.* et *Gat.*, *Glasg.* vero *Woll.*, *Mor.* et *De Jol.* ὅτι τῷ ὅλον διοικοῦντι. Priorum Edd. lectioni omnes Codd. patrocinantur, praeter *Vat.* 4., *Med.* 1. et *Guelf.*, qui exhibent: ὅτι τὸ ὅλον διοικοῦντι. male.

τῆς εὐοδίας, καὶ τῆς συντελείας, καὶ νὴ Δία, τῆς συμμονῆς αὐτῆς αἴτιόν ἐστι.] Hanc priorum Edd. lectionem retinui, quam *De Joly* ex Codd. auctoritate immutavit, et ne verbo quidem addito, quo ſenſu et quam ob cauſam Codd. lectionem praetulerit. *Codd.* ſcilicet *Vat.* 2. 3. 4. 6., *Med.* 1. 2. 3. 4., *Pariſ.* et *Guelf.* h. l. ſic exhibent: εὐοδίας τε (omiſſo articulo, *Pariſ.* δὲ) καὶ συντελείας καὶ (omiſſis verbis νὴ Δία) τῆς συμμονῆς αὐτῆς καὶ τὸ

fectio et conſummatio, cujusmodi eſt valetudo tua: eodemque modo, quidquid eveniat, etiamſi aſperum videatur, amplectere, quoniam eo tendit, ad mundi [ſcilicet] ſanitatem et Jovis proſperitatem atque felicitatem: non enim hoc cuiquam tuliſſet [natura], niſi ad univerſi bonum *contuliſſet*: etenim nec natura quamvis vulgaris et ubique obvia quidquam fert, quod rebus a ſe adminiſtratis non conſentaneum ſit. Duae igitur ſunt rationes, cur ſingulari quodam adfectu, quidquid evenerit, complecti te oporteat: altera, quod tibi factum eſt, tibi conſtitutum, et certa quadam ratione ad te ſe habeat, ex alto a cauſſis antiquiſſimis tibi contextum: altera, quod ad proſperitatem et perfectionem et profecto ad conſervationem ejus confert, qui rerum univerſitatem adminiſtrat: mutilatur enim integrum ipſum, ſi vel minimum, ut partium ita et cauſſarum a connexione et continuitate, abſciſſum fuerit: abſcindis autem, quantum in te eſt, quando moleſte fers aliquid, tollisque quodammodo.

9. Noli

τὸ ἰδίᾳ (*Med.* 1. ἰδιᾳ ſine accentu et *Vatic.* 2. ἰδίας) εἰς ἕκαστον (*Vat.* 6. ἐπ' ἕκαστον, *Med.* 3. omiſit praepoſitionem) ἧκον αἴτιόν ἐστι. — Ex qua quidem lectione quid effici poſſit ad *Antoninum* reſtituendum, non video. Olim hoc conjeceram: καὶ τῆς συμμονῆς αὐτοῦ (ſic et *Reisk.* ſc. τοῦ ὅλου) καὶ τοῦ τὰ ἴδια εἰς ἕκαστον ἥκειν, αἴτιόν ἐστι. — Judicent peritiores!

τῆς συναφείας καὶ συνεχείας; ὥςπερ τῶν μορίων, οὕτω δὲ καὶ τῶν αἰτίων] Mire variant h. l. *Codd.*, qui Excerpta ex Antonino complectuntur. *Vat.* 3. 4. 6. τῆς συντεχείας καὶ τῆς (τῆς ignorant *Vat.* 4. et 6.) συναφείας, *Pariſ.* τῆς συνεχείας καὶ δυναστείας (*ſic*). — Verba ὥςπερ τῶν μορ. — αἰτίων abſunt a *Med.* 3. — Pro οὕτω δὲ καὶ *Med.* 1. οὕτω καὶ, omiſſo δὲ. — *Med.* 2. οὕτω δὴ καὶ, quod vulgari fortaſſe praeferendum eſt. Idem Cod. temere mox διακόπτης.

διακόπτεις δὲ ὅσον ἐπὶ σοὶ, ὅταν κ. τ. λ.] *Pariſ.* διακόπτεις δή, perperam. — *Vat.* 3. 4., *Med.* 1. 3. 4. et *Pariſ.* ὅσον τὸ ἐπί σοι. At Graeci utroque modo loqui ſolent, et ὅσον ἐπὶ σοὶ et ὅσον τὸ ἐπὶ σοί.

ϑ'. Μὴ σικχαίνειν, μηδὲ ἀπαυδᾶν, μηδὲ ἀποδυσπετεῖν, εἰ μὴ καταπυκνοῦταί σοι τὸ ἀπὸ δογμάτων ὀρθῶν ἕκαστα πράσσειν· ἀλλὰ ἐκκρουσθέντα, πάλιν ἐπανιέναι, καὶ ἀσμενίζειν εἰς τὰ πλείω ἀνθρωπικώτερα, καὶ φιλεῖν τοῦτο, ἐφ' ὃ ἐπανέρχῃ· καὶ μὴ ὡς πρὸς παιδαγωγὸν τὴν φιλοσοφίαν ἐπανιέναι· ἀλλ' ὡς οἱ ὀφθαλμιῶντες πρὸς τὸ σπογγάριον καὶ τὸ ὠὸν, ὡς ἄλλος πρὸς κατάπλασμα, ὡς πρὸς καταιόνησιν. οὕτως γὰρ οὐδὲν ἐπιδείξει τὸ πειθαρχεῖν τῷ λόγῳ, ἀλλὰ προσαναπαύσῃ αὐτῷ. μέμνησο δὲ ὅτι φιλοσοφία μόνα θέλει ἃ ἡ φύσις σου θέλει· σὺ δὲ ἄλλο ἤθελες οὐ κατὰ φύσιν; τί γὰρ τούτων προσηνέστερον; ἡ γὰρ ἡδονὴ οὐχὶ διὰ τοῦτο σφάλλει; ἀλλὰ θεάσαι εἰ προσηνέστερον μεγαλοψυχία, ἐλευθερία, ἁπλότης, εὐγνωμοσύνη, ὁσιότης. αὐτῆς γὰρ φρονήσεως

Ad Sect. 9. (ap. Lugd. 10. 11. Caſ. 7.)

καὶ ἀσμενίζειν εἰς τὰ πλείω ἀνθρ.] Exſpectaveram h. l. aut cum *Menag.* — εἰ τὰ πλείω — aut cum *Reiſk.* — εἰ σοῦ vel σοὶ τὰ πλείω. Nusquam enim ἀσμενίζω cum praepoſ. εἰς conſtructum legitur. Eandem ob cauſſam *Reche* emendabat: — ὡς τὰ πλείω. — At *Vat. A.* h. l. in vulg. conſentit, et fortaſſe εἰς h. l. exponi poteſt, *quod attinet ad.*

οὕτως γὰρ οὐδὲν ἐπιδείξει τὸ πειθαρχεῖν κ. τ. λ.] Locus videtur admodum corruptus: cui varia ratione ſuccurrunt interpretes. *Boot.* pro ἐπιδείξει emendabat: ἐπιδείξεις, ita et *Caſ.*, qui cum *Oxon.* hanc emendationem in textum recepit, hoc ſenſu: *ne philoſophiam oſtentes.* Hic vero ſenſus ut efficiatur, tamen malim: οὐδενὶ ἐπιδείξῃ τὸ πειθ. Neque tamen hoc modo locum perſanatum puto. Ni enim fallor, requiritur h. l. lectio, qui hanc fere ſenſum praeheat: *Non te oportet coactum et invitum accedere ad obſequium erga rationem, ſed ultro rationis legibus obedire.* Nulla tamen Emendationum, quas VV. DD. ad h. l. propoſuerunt, ita eſt comparata, ut hunc ſenſum ex ea extricare liceat. *Salmaſ.* nempe aut ἐπιδεήσει σε — aut ἐπιδεήσει τοῦ πειθ. emendabat. *Gatak.* aut: ἔτι δεήσει εἰς τὸ πειθ., aut: ἐπιζη-

9. Noli faſtidire aut animum deſpondere aut deſperare, ſi ſecundum recta decreta agere ſingula cupienti haud perinde ſemper ſucceſſerint; ſed de mentis ſtatu deturbatus regredere, et contentus eſto, ubi plura homine digna egiſti; nec, tanquam ad paedagogum, ad philoſophiam redi; ſed quomodo ad penicillum et ovum, qui oculis laborant, quomodo ad emplaſtrum alius, alius ad perfuſionem: ſic nihil te coget ad obſequium rationi praeſtandum, ſed ei ſponte tua adquieſces. Illud autem memento, philoſophiam ea ſola poſtulare, quae natura tua poſtulet; tu vero aliud quid velis, quod naturae repugnet? Utrum vero horum blandius eſt? nonne enim blanditiae nomine nos fallit voluptas? At vide, gratiorne ſit magnanimitas, libertas,

ζητήσεις ἢ τὸ πειθαρχ. — *Reisk.* denique: οὕτως γὰρ οὐδ' ἐνεπιδείξει (ſ. 1. med. Att. pro ἐπιδείξῃ) τῷ πειθαρχ. „*Sic enim te non oſtentabis in tuo, quod rationi praeſtas, obſequio.*„ — An: οὐδέν σε ἐπιδείξει εἰς τὸ πειθαρχ. τῷ λόγῳ κ. τ. λ.

σὺ δὲ ἄλλο ἤθελες οὐ κατὰ φύσιν;] Senſus haud obſcurus; verba autem, niſi ſenſus meus me fallit, paullulum corrupta. Exſpectaveram ſcilicet, *aut*: σὺ δὲ ἄλλο ἤθελες τὸ οὐ κατὰ φύσιν, *aut* cum *Gataker*o: σὺ δὲ ἄλλο ἤθελες ἢ κατὰ φύσιν. *Reisk.* „ſ. σὺ δὲ ἄλλα ἤθελες, οὐ τὰ κατὰ φύσιν.„ In *Vat. A.* alia h. l. omiſſa ſunt, alia aliter ſcripta, quam vulgo ſe habent. Legitur enim in eo: φιλοσοφίᾳ μόνου ἃ θέλει, οὐδὲ ἄλλο ἢ θέλει οὐ κατὰ φύσιν. — Videant igitur doctiores, an locus fortaſſe reſtituendus ſit hac ratione: φιλοσοφίᾳ μόνου [ſ. μόνα] θέλει ἃ ἡ φύσις σου θέλει, οὐδὲ ἄλλο, ἢ θέλει, τὸ οὐ κατὰ φύσιν.

ἡ γὰρ ἡδονὴ σὺχὶ διὰ τοῦτο σφάλλει;] Pro διὰ τοῦτο vulgo legitur διὰ τοὺς, non tamen dubitavi, praeeunte *Caſaub.*, quem *Oxon.* ſecutus eſt, διὰ τοῦτο recipere, quod et *Xyl.* legiſſe videtur, et quod ſenſus aperte poſtulat. Eandem lectionem et *Gatak.* comprobavit.

αὐτῆς γὰρ φρονήσεως κ. τ. λ.] *Reisk.* malebat: αὐτῆς γὰρ τῆς φρονήσεως. At *Antoninus* noſter ἀκριβείας non adeo ſtudioſus eſt, ut talia contra

νήσεως τί προσηνέστερον; ὅταν τὸ ἄπταιστον, καὶ εὕρουν ἐν πᾶσι τῆς παρακολουθητικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς δυνάμεως ἐνθυμηθῆς.

ί. Τὰ μὲν πράγματα ἐν τοιαύτῃ τρόπον τινὰ ἐγκαλύψει ἐστὶν, ὥστε φιλοσόφοις οὐκ ὀλίγοις οὐδὲ τοῖς τυχοῦσιν ἔδοξε παντάπασιν ἀκατάληπτα εἶναι. πλὴν αὐτοῖς γε τοῖς Στωϊκοῖς δυσκατάληπτα δοκεῖ. καὶ πᾶσα ἡ ἡμετέρα συγκατάθεσις, μεταπτωτή· ποῦ γὰρ ὁ ἀμετάπτωτος; μέτιθι τοίνυν ἐπ' αὐτὰ τὰ ὑποκείμενα· ὡς ὀλιγόχρονα, καὶ εὐτελῆ, καὶ δυνάμενα ἐν κτήσει κιναίδου, ἢ πόρνης, ἢ ληστοῦ εἶναι. μετὰ τοῦτο ἔπιθι ἐπὶ τὰ τῶν συμβιούντων ἤθη, ὧν μόλις ἐστὶ καὶ τοῦ χαριεστάτου ἀνασχέσθαι, ἵνα μὴ λέγω, ὅτι καὶ ἑαυτόν τις μόγις ὑπομένει. ἐν τοιούτῳ οὖν ζόφῳ καὶ ῥύπῳ καὶ τοσαύτῃ ῥύσει τῆς τε οὐσίας καὶ τοῦ χρόνου, καὶ τῆς κινήσεως, καὶ τῶν κινουμένων, τί ποτ' ἐστὶ τὸ ἐκτιμηθῆναι, ἢ τὸ ὅλως σπουδασθῆναι δυνάμενον, οὐδ' ἐπινοῶ. τοὐναντίον γὰρ δεῖ παραμυθούμενον ἑαυτὸν περιμένειν τὴν φυσικὴν λύσιν, καὶ μὴ ἀσχάλλειν τῇ διατριβῇ, ἀλλὰ τούτοις μόνοις προσαναπαύεσθαι· ἑνὶ μὲν τῷ, ὅτι οὐδὲν συμβήσε-

contra Codd. auctoritatem immutare audeam.

τῆς παρακολουθητικῆς] *Xyl.* et *Arg.* operarum errore: τῆς παρηκολουθετικῆς.

Ad Sect. 10. *(ap. Lugd.* 12. *p. Caſ.* 8.)

ἔδοξε παντάπασιν ἀκατάληπτα εἶναι] Ceterae Edd. ἔδοξε ἢ παντάπασιν ἀκατάληπτα εἶναι. At ἢ illud jam *Caſaub.* delendum putabat, ut perfecta fieret oratio: neque dubitavi illud ejicere auctoritate Cod. *Vat. A.* Ortum debere videtur praecedenti ε, aut ν ἐφελκυστικῷ. *Reisk.*: „f. ἢ δυσκατάληπτα ἢ παντάπασιν ἀκατάληπτα.„ —

καὶ πᾶσα ἡ ἡμετέρα συγκατάθεσις] *Vat. A.* pro ἡμετέρα vitioſe: ἡμέραν.

ποῦ γὰρ ὁ ἀμετάπτωτος;] *Arg.* vitioſe: ἀμάπτωτος.

ὡς

ſimplicitas, animi aequitas, ſanctitas. Ipſa vero prudentia quid jucundius eſt, ſi eam tibi cogitaveris facultatis, in qua intelligentia et ſcientia ineſt, praeſtantiam, qua nusquam labitur et in omni re proſpere fertur?

10. Res quidem ipſae in tantas quodammodo involutae ſunt tenebras, ut philoſophis haud paucis nec vulgaribus nihil omnino percipi poſſe viſum ſit, adeoque ipſis Stoicis perceptu difficiles videantur. Eſtque omnis noſter adſenſus inconſtans atque mutabilis: ubi enim eſt homo immutabilis? Jam vero ad res ipſas ſubjectas transi: quam caducae vilesque ſunt, eaeque, quae etiam a cinaedo, aut ſcorto, aut latrone poſſideri poſſint; tum porro ad mores eorum, quibuscum degis, animum adverte, quorum vel gratiſſimum quemque vix ſuſtineas, ut ne dicam, ſe ipſum etiam vix ſuſtinere quemquam. Tali igitur in caligine atque ſordibus tantoque et materiae et temporis et motus et rerum motarum fluxu quid aeſtimatione ſtudiove dignum ſit, non intelligo. Contra ſe ipſum conſolari fas erit atque naturalem ſui diſſolutionem exſpectare, neque moram gravate ferre, ſed in his duobus prorſus adquieſcere: altero, nihil

ὡς ὀλιγόχρονα] *Caſ.* et *Oxon.* ὀλιγοχρόνια.

ὅτι καὶ ἑαυτόν τις μόγις ὑπομένει] *Vat. A.* corrupte: ἑατὸν *(ſic)* μόλις ὑπομένει, omiſſo τῷ τις, perperam.

καὶ τοσαύτῃ ῥύσει τῆς τε οὐσίας κ. τ. λ.] τοσαύτῃ dedi cum *Xyl.*, *Arg.*, *Lugd.*, *Caſ.* et *Oxon.*, pro quo in *Gatak.* et reliquis τοιαύτῃ legitur. — ῥύσει haud dubitavi contra Vett. Editionum auctoritatem, praeeunte *Caſ.* nec non *Oxon.* in textum recipere, quum ſenſus aperte hanc lectionem requirat et *Xylandrum* ipſum hoc legiſſe ex Translatione ejus latina appareat. Vulgo ῥήσει.

καὶ τῆς κινήσεως] *Xyl.* et *Lugd.* perperam τῆς κινήσεων.

κατὰ

βήσεταί μοι, ὃ οὐχὶ κατὰ τὴν τῶν ὅλων Φύσιν ἐστίν· ἑτέρῳ δὲ, ὅτι ἔξεστί μοι μηδὲν πράσσειν παρὰ τὸν ἐμὸν θεὸν, καὶ δαίμονα. οὐδεὶς γὰρ ὁ ἀναγκάσων τοῦτον παραβῆναι.

ια'. Πρὸς τί ποτε ἄρα νῦν χρῶμαι τῇ ἐμαυτοῦ ψυχῇ; παρ' ἕκαστον τοῦτο ἐπανερωτᾷν ἑαυτὸν, καὶ ἐξετάζειν, τί μοί ἐρτι νῦν ἐν τούτῳ τῷ μορίῳ, ὃ δὴ ἡγεμονικὸν καλοῦσι· καὶ τίνος ἄρα νῦν ἔχω ψυχήν; μήτι παιδίου; μήτι μειρακίου; μήτι γυναικαρίου; μήτι τυράννου; μήτι ἡτήνους; μήτι θηρίου;

ιβ'. Ὁποῖά τινά ἐστι τὰ τοῖς πολλοῖς δοκοῦντα ἀγαθὰ, καὶ ἐντεῦθεν λάβοις. εἰ γάρ τις ἐπινοήσειεν ὑπάρχοντά τινα ὡς ἀληθῶς ἀγαθὰ, οἷον Φρόνησιν, σωφροσύνην, δικαιοσύνην, ἀνδρίαν, οὐκ ἂν ταῦτα προεπινοήσας, ἔτι ἀκοῦσαι δυνηθείη τι· ὑπὸ * τῷ ἀγαθῷ γὰρ * ἐφαρμόσει. τὰ δέ

κατὰ τὴν τῶν ὅλων Φύσιν ἐστίν·] *Arg.* vitioſe: — ὅλλων.

Ad Sect. 11. *(ap. Lugd.* 12. *p.* 13. *Caſ.* 9.)

παρ' ἕκαστον τοῦτο ἐπανερωτᾷν κ. τ. λ.] *Vatic. A.* παρ' ἕκαστα.

Ad Sect. 12. *(ap. Lugd.* 14. *Caſ.* 10.)

δικαιοσύνην, ἀνδρίαν κ. τ. λ.] ἀνδρίαν dabant Edd. priores; *Gat.* et rel., nulla urgente neceſſitate, in ἀνδρείαν mutarunt.

ἔτι ἀκοῦσαι δυνηθείη τι· ὑπὸ * τῷ ἀγαθῷ γὰρ * ἐφαρμόσει. τὰ δέ γε τοῖς — [τὸ ὑπὸ τοῦ κωμικοῦ εἰρημένον] - - μὲν [οὐ] προσέκοπτεν - - - - χέσῃ.] Totus hic locus haud dubie paſſim depravatus, forte et mutilatus eſt. Quomodo hunc locum intellexerit, ſeu potius, quo interpretandi artificio ſenſum extricaverit *Caſ.*, quem in Verſione latina exhibuit (cf. Commentar. ad h. l.), von video. Jam Emendationes Virorum doctorum proponamus. *Salmaſ.* pro τι· ὑπὸ τῷ ἀγαθῷ γὰρ ἐφαρμόσει, teſte *Gatak.* in marg. ad Editionem ſuam, emendabat: τὶ τῶν ἀγαθῶν ὅπερ ἐφαρμόσει, quo quid lucis hic locus accipiat, acutiores videant. Idem-

ſibi poſſe contingere, quod univerſi naturae non conveniat: altero, in ſua ſitum eſſe poteſtate, ut nihil contra genii ſui Deique voluntatem agat: hanc enim transgredi qui cogat, nullus eſt.

11. Quam ad rem tandem nunc anima mea utor? In rebus ſingulis hoc te interroga, ſimulque percontare: quid mihi nunc verſatur in illa mei parte, quam principalem dicunt? aut, cujusnam nunc animam gero? num pueruli? num adoleſcentuli? num mulierculae? num tyranni? num jumenti? num belluae?

12. Qualia ſint, quae vulgo bona videntur, et hinc intelligere licet: ſi quid eorum, quae re vera bona ſunt, mente quispiam conceperit, ut prudentiam, temperantiam, juſtitiam, fortitudinem, haec, inquam, ſi animo praeconceperit, non amplius audire ſustinebit, [quod Comicus

Idemque vir doctus in ſeqq.: — οὐ γὰρ ἂν ἐπὶ τούτων μὲν οὐ προσέκοπτεν (quo facto ea, quae ſequuntur, *Gataker.* ita reſtituenda cenſebat: οὐ προσέκοπτεν καὶ ἀπηξιοῦτο τόδε· ἐπὶ δὲ τοῦ πλ. κ. τ. λ.). — *Menag.* ad h. l. ſic: „τίς ἐξακούσεται καὶ ῥᾳδίως δέξεται — verſus eſt ſenarius, quod his ſatis indicat Marcus ipſe: ὡς οἰκείως ἐπιλεγόμενον τὸ ὑπὸ τοῦ Κωμικοῦ εἰρημένον. Puto autem legendum cum interrogandi nota, quod *Xylander* non vidit. Sic et quae ſubjicit: οἰκείως ἂν ἐπιφέροιτο — ὅποι χέσῃ ex Comico quodam ſunt deſumta, fortaſſe ex *Ariſtophane.*„ — Idemque deinde ante προσέκοπτον negativam οὐ cum οὖν permutandam cenſebat, ſenſu haud malo. — *Gatakerus* emendabat: — τὶ, ὅπερ τῷ ἀγαθῷ οὐκ ἐφαρμόσει — eodemque ſenſu *Reisk.*: ὅπερ τῷ ἀγαθῷ παρεφαρμόσει. — In ſequentibus *Gatak.* legendum putabat: οὐ γὰρ ἂν τοῦτο μὲν ἐπ' ἐκείνων οὐ προσέκοπτεν καὶ ἀπῄξιοῦτο. ἐπὶ δὲ τοῦ κ. τ. λ. Neque tamen his omnibus mihi locus, in quo verſamur, perſanatus videtur, in quo reſtituendo unus *Morus* mihi feliciter laboraſſe videtur, qui ita emendandum putabat: — ἔτι ἀκοῦσαι δυνηθείη τὸ ὑπὸ τοῦ Κωμικοῦ εἰρημένον· τῷ ἀγα-

δέ γε τοῖς πολλοῖς Φαινόμενα ἀγαθὰ προεπινοήσας τις, ἐξακούσεται, καὶ ῥᾳδίως δέξεται, ὡς οἰκείως ἐπιλεγόμενον [τὰ ὑπὸ τοῦ κωμικοῦ εἰρημένον]. οὕτως καὶ οἱ πολλοὶ Φαντάζονται τὴν διαφοράν. οὐ γὰρ ἂν τοῦτο μὲν [οὐ] προσέκοπτεν καὶ ἀπηξιοῦτο· τὸ δὲ ἐπὶ τοῦ πλούτου καὶ τῶν πρὸς τρυφὴν ἢ δόξαν εὐκληρημάτων παρεδεχόμεθα, ὡς ἰκνουμένως καὶ ἀστείως εἰρημένον. πρόϊθι οὖν καὶ ἐρώτα, εἰ τιμητέον καὶ ἀγαθὰ ὑπολητπτέον τὰ τοιαῦτα, ὧν προεπινοηθέντων, οἰκείως ἂν ἐπιφέροιτο τὸ, τὸν κεκτημένον αὐτὰ ὑπὸ τῆς εὐπορίας οὐκ ἔχειν ὅποι χέσῃ.

ιγ'. Ἐξ αἰτιώδους καὶ ὑλικοῦ συνέστηκα· οὐδέτερον δὲ τούτων εἰς τὸ μὴ ὂν φθαρήσεται· ὥσπερ οὐδὲ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος ὑπέστη. οὐκοῦν καταταχθήσεται πᾶν μέρος ἐμὸν κατὰ μεταβολὴν εἰς μέρος τι τοῦ κόσμου. καὶ πάλιν ἐκεῖνο εἰς ἕτερον μέρος τοῦ κόσμου μεταβαλεῖ· καὶ ἤδη εἰς τὸ ἄπειρον. κατὰ τοιαύτην δὲ μεταβολὴν κἀγὼ ὑπέστην, καὶ οἱ ἐμὲ γεννήσαντες, καὶ ἐπανιόντι εἰς ἄλλο ἄπειρον. οὐδὲν γὰρ κωλύει οὕτως φάναι, κἂν κατὰ περιόδους πεπερασμένας ὁ κόσμος διοικῆται.

ιδ'. Ὁ λό-

θῷ γὰρ οὐκ ἐφαρμόσει. τὰ δέ γε τοῖς πολλοῖς φαινόμενα ἀγαθὰ προεπινοήσας τις, ἐξακούσεται καὶ ῥᾳδίως δέξεται, ὡς οἰκείως ἐπιλεγόμενον· οὕτως γὰρ καὶ οἱ πολλοὶ φαντάζονται τὴν διαφοράν· οὐ γὰρ ἂν τοῦτο μὲν προσέκοπτεν καὶ ἀπηξιοῦτο· τὸ [an αὐτὸ?] δὲ ἐπὶ τοῦ πλούτου καὶ τῶν πρὸς τρυφὴν, ἢ δόξαν ἐγκληρημάτων παρεκδεχόμεθα, ὡς ἰκνουμένως καὶ ἀστείως εἰρημένον· πρόϊθι οὖν καὶ ἐρώτα, εἰ τιμητέον καὶ ἀγαθὰ ὑπολητπτέον τὰ τοιαῦτα, ὧν προεπινοηθέντων, οἰκείως ἂν ἐπιφέροιτο τὸ, τὸν κεκτημένον αὐτὰ ὑπὸ τῆς εὐπορίας οὐκ ἔχειν, ὅποι χέσῃ. — Quam quidem lectionem in Translatione latina ſequutus ſum, eandemque et aſteriſcis et uncis in textu indicavi ut omnium veriſimillimam. — Codex *Vat. A.* cum textu impreſſo in omnibus conſentit, omiſſis tantum verbis:

olim dixit]: hoc enim bono non conveniens foret. At vero quae vulgo pro bonis habentur, ſi quis animo praeconceperit, aequis auribus accipiet facileque admittet, tanquam apte adjectum. * Sic et vulgus hoc discrimen animo ſibi fingit: alioquin hoc non offenderet et improbaretur; idemque de divitiis atque iis fortunae bonis, quae ad luxum gloriamve pertinent, tanquam apte et urbane dictum admitteretur. Age igitur atque te ipſe percontare, an aeſtimandae et in bonorum numerum referendae ſint res tales, quibus animo praeconceptis, illud commode poſſit adjici, homini illis inſtructo „prae abundantia non ſuppetere, ubi ventris onus deponat.„

13. Forma conſto et materia. Harum neutra in nihilum interibit, quemadmodum nec ex nihilo orta eſt: omnis igitur pars mei per mutationem in aliquam mundi partem redigetur, et haec rurſus in aliam mundi partem mutabitur: et ſic in infinitum. Tali autem mutatione et ipſe ſubſtiti, et qui me genuerunt et ita retro in aliud infinitum. Nihil enim obſtat, quo minus hoc dicam, etiamſi ſecundum periodos certis finibus determinatás hic mundus adminiſtretur.

14. Ra-

bis: ἀνδρίαν — προεπινοήσας, deinde vero pro οἰκείως exhibet οἰκείω.

ὑπὸ τῆς εὐπορίας οὐκ ἔχειν, ὅποι χέσῃ] *Salmaſ.* malebat: ὑπὸ τῆς ἀπορίας. — *Reisk.* ὑπὸ τῶν ἀγαθῶν. — et *Boot.* pro χέσῃ conjiciebat: θέσῃ.

Ad Sect. 13. (*ap. Lugd.* 15. *Caſ.* 11.)

εἰς ἕτερον μέρος τοῦ κόσμου] *Vat. A.* — μέρος τι τοῦ κόσμου. haud male.

καὶ ἤδη εἰς τὸ ἄπειρον] Articulum τὸ ignorant h. l. *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugdun.*, *Caſ.*, *Oxon.* et *Gat.* Primum, opinor, eum addidit *Glasg.*, quem *Woll.*, *Mor.* et *de Joly* ſequuntur.

διοικῆται] *Arg.* vitioſe: διοιοκῆται.

Ad

ιδ'. Ὁ λόγος καὶ ἡ λογικὴ τέχνη δυνάμεις εἰσὶν ἑαυταῖς ἀρκούμεναι, καὶ τοῖς καθ' ἑαυτὰς ἔργοις. ὁρμῶνται μὲν οὖν ἀπὸ τῆς οἰκείας ἀρχῆς· ὁδεύουσι δὲ εἰς τὸ προκείμενον τέλος. καθὸ κατορθώσεις αἱ τοιαῦται πράξεις ὀνομάζονται, τὴν ὀρθότητα τῆς ὁδοῦ σημαίνουσαι.

ιε'. Οὐδὲν τούτων ῥητέον ἀνθρώπου, ᾧ ἀνθρώπῳ, καθὸ ἄνθρωπός ἐστι, οὐκ ἐπιβάλλει. οὐκ ἔστιν ἀπαιτήματα ἀνθρώπου, οὐδὲ ἐπαγγέλλεται αὐτὰ ἡ τοῦ ἀνθρώπου Φύσις, οὐδὲ τελειότητές εἰσι τῆς τοῦ ἀνθρώπου Φύσεως. οὐ τοίνυν οὐδὲ τὸ τέλος ἐν αὐτοῖς ἐστι τῷ ἀνθρώπῳ κείμενον, οὐδὲ τὸ συμπληρωτικὸν τοῦ τέλους, τὸ ἀγαθόν. ἔτι εἴ τι τούτων ἦν ἐπιβάλλον τῷ ἀνθρώπῳ, οὐκ ἂν τὸ ὑπερφρονεῖν αὐτῶν, καὶ κατεξανίστασθαι, ἐπιβάλλον ἦν. οὐδὲ ἐπαινετὸς ἦν, ὁ ἀπροσδεὴ τούτων ἑαυτὸν παρεχόμενος. οὐδ' ἂν ὁ ἐλαττωτικὸς ἑαυτοῦ ἔν τινι τούτων ἀγαθὸς ἦν, εἴπερ ταῦτα ἀγαθὰ ἦν. νῦν δὲ ὅσῳ περ πλείω τις ἀφαιρῶν ἑαυτοῦ τούτων ἢ τοιούτων ἑτέρων, ἢ καὶ ἀφαιρούμενά τι τούτων ἀνέχηται, τόσῳδε μᾶλλον ἀγαθός ἐστι.

ιϛ'. Οἷα

Ad Sect. 14. (*ap. Lugd.* 16. *p. Caſ.* 12. *p.*)

καὶ τοῖς καθ' ἑαυτὰς ἔργοις] *Vatic. A.* corrupte: καὶ τοῖς καθ' αὑτὰ ἔργοις.

ὁδεύουσι εἰς τὸ προκείμενον τέλος] εἰς dedi cum *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugdun.*, *Caſ.* et *Oxon.*, pro quo in *Gat.* et reliquis πρὸς legitur.

Ad Sect. 15. (*ap. Lugd.* 16. *p. Caſ.* 12. *p.*)

οὐδὲν τούτων ῥητέον ἀνθρώπου, ᾧ ἀνθρώπῳ, καθὸ ἄνθρωπός ἐστι, οὐκ ἐπιβάλλει.] Sic cum Edd. antiquioribus *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugd.*, *Caſ.* (quae tamen pro ᾧ exhibet ὃ cum *Ox.*) et *Oxon.*, pro quo in *Gat.* et reliquis, praeter *De-Jol.*, quae recte ἀνθρώπου habet, ſcriptum eſt: οὐδὲν ῥητέον ἀνθρώπῳ, ᾧ ἀνθρώπῳ, καθὸ ἄνθρωπος, οὐκ ἐπιβάλλει. — *Vat. A.* corrupte: οὐδὲν τούτων τηρητέον ἀνθρώπῳ καὶ (*ſic*) καθὸ ἄνθρωπός ἐστι κ. τ. λ. — Caeterum *Menag.* malebat: οὐδὲν δὲ

14. Ratio et ars rationalis ſunt facultates, ſeſe et operibus ſuis contentae; a ſuo igitur cientur principio; rectâ vero ad finem ſibi propoſitum proficiſcuntur: hinc κατορθώσεις ſ. recte facta appellantur tales actiones, quo nomine ſignificatur, eas recta via procedere.

15. Hominis nihil eorum dicendum eſt, quae ad hominem, quatenus homo eſt, non pertinent. Haec enim nec ab homine requiruntur, nec promittuntur ab hominis natura, nec ad naturam humanam perficiendam ferunt; proinde neque finis homini propoſitus in iis conſiſtit, neque id, quod ad hunc finem conficiendum conducit, bonum ſcilicet. Porro ſi quid iſtorum ad hominem pertineret, hominis non eſſet, ea contemnere, iisque ſe opponere: neque laude dignus foret, qui talem ſe praeſtaret, ut iis non indigeret; immo ne vir quidem bonus eſſet, qui ſibi horum alicuſi interdiceret, ſi quidem ea vere bona eſſent: nunc vero quanto magis ab illis rebus aliisque ejusdem generis abstinet, aut ab aliis ablatas aequiori fert animo, tanto quisque melior eſt.

16. Qua-

δὲ τούτων κ. τ. λ. n. n. Quid ſibi velit, quod addit: „eſt, qui legat: οὐδὲν περὶ τῶν ἐκτὸς τοῦ ἀνθρώπου κ. τ. λ.„ — ipſe *Menag.* viderit!

οὐδὲ τὸ συμπληρωτικὸν τοῦ τέλους, τὸ ἀγαθόν.] Sic, conſentiente *Vatic. A.*, dabant Edd. antiquiores, *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugdun.*, *Caſ.* et *Oxon.* — Edd. vero inde a *Gatak.* illud τὸ ante συμπληρωτικὸν ignorant.

νῦν δὲ ὅσῳ περ πλείω κ. τ. λ.] *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugd.*, *Caſ.* et *Oxon.* νῦν δ' ὅσῳ περ πλείω —

ἢ καὶ ἀφαιρούμενά τι τούτων κ. τ. λ.] Vix dubito, quin cum *Caſaub.* aut — ἀφαιρούμενά τινα τούτων, aut, quod cum *Gatak.* et *Menag.* malim: — ἀφαιρούμενός τι τούτ. legendum ſit. At *Vat. A.* in vulg. conſentit.

τόσῳδε μᾶλλον κ. τ. λ. *Xyl.* 1. et *Arg.* τοσῶδε μᾶλλον.

Ad

ις'. Οἷα ἂν πολλάκις φαντασθῇς, τοιαύτη σοι ἔσται ἡ διάνοια. βάπτεται γὰρ ὑπὸ τῶν φαντασιῶν ἡ ψυχή. βάπτε οὖν αὐτὴν τῇ συνεχείᾳ τῶν τοιούτων φαντασιῶν· οἷον, ὅτι ὅπου ζῆν ἐστιν, ἐκεῖ καὶ εὖ ζῆν. ἐν αὐλῇ δὲ ζῆν ἐστιν· ἔστιν ἄρα καὶ εὖ ζῆν ἐν αὐλῇ. καὶ πάλιν, ὅτι οὗπερ ἕνεκεν ἕκαστον κατεσκεύασται· πρὸς ὃ δὲ κατεσκεύασται, πρὸς τοῦτο φέρεται· πρὸς ὃ φέρεται δὲ, ἐν τούτῳ τὸ τέλος αὐτοῦ· ὅπου δὲ τὸ τέλος, ἐκεῖ καὶ τὸ συμφέρον, καὶ τἀγαθὸν ἑκάστου· τὸ ἄρα ἀγαθὸν τοῦ λογικοῦ ζώου, κοινωνία. ὅτι γὰρ πρὸς κοινωνίαν γεγόναμεν, πάλαι δέδεικται. ἢ οὐκ ἦν ἐναργὲς, ὅτι τὰ χείρω τῶν κρειττόνων ἕνεκεν, τὰ δὲ κρείττω ἀλλήλων; κρείττω δὲ τῶν μὲν ἀψύχων, τὰ ἔμψυχα· τῶν δὲ ἐμψύχων τὰ λογικά.

ιζ'. Τὸ τὰ ἀδύνατα διώκειν, μανικόν· ἀδύνατον δὲ τὸ τοὺς φαύλους μὴ τοιαῦτά τινα ποιεῖν.

ιή. Οὐ-

Ad Sect. 16. (*ap. Lugd.* 17. *Caſ.* 13.)

βάπτεται γὰρ ὑπὸ τ. Φ. ἡ ψ. βάπτε οὖν κ. τ. λ.] *Vatic. A.* vitioſe: βλέπεται (ſic) γὰρ — et deinde pro βάπτε iterum corrupte: βλάπτε.

δὲ ζῆν ἐστιν· ἔστιν ἄρα καὶ εὖ ζῆν ἐν αὐλῇ] Haec verba ignorat *Vatic. A.* — perperam.

καὶ πάλιν, ὅτι οὗπερ ἕνεκεν ἕκαστον κατεσκεύασται· πρὸς ὃ δὲ κατεσκεύασται κ. τ. λ.] Inter κατεσκεύασται et πρὸς punctum minus collocavi, ut hic ſenſus exiſtat: „*quidquid eſt, id alicujus rei cauſſa* (οὗπερ ἕνεκεν pro τινὸς ἕνεκεν) *conditum eſt: ad quod autem conditum eſt, ad id ultro fertur* etc. Fateor tamen, me nusquam οὗπερ pro τινὸς poſitum inveniſſe. Quam ob cauſſam proclivis eram ad h. l. ex *Vat. A.* emendandum, qui ſic legit: — ὅτι οὗπερ ἕνεκεν ἕκαστον

16. Qualia ſunt ea, quae ſaepiſſime cogitaveris, talis erit tibi mens: imbuitur enim anima a cogitationibus. Imbue igitur illam cogitationibus hujusmodi, quales ſunt: ubicunque vivere, ibi et bene vivere licet: atqui in aula vivere licet: ergo et bene vivere licet in aula; et rurſus: quidquid eſt, id alicujus rei cauſſa conditum eſt: ad quod autem conditum eſt, ad id [natura ſua] fertur: ad quod autem fertur, in eo finem ſitum habet: ubi autem finis, ibi etiam commodum atque bonum cuique eſt. Bonum ergo animantis ratione praediti, ut ſocietatem colat: ad quam quidem colendam nos natos eſſe jam ſupra demonſtratum eſt; nonne autem plane liquebat, deteriora praeſtantiorum, et ex his alterum alterius cauſſa [eſſe condita]? inanimatis autem animata ſunt praeſtantiora et animatis ea, quae ſunt ratione praedita.

17. Quae fieri nequeunt, ſectari, inſani eſt: fieri autem non poteſt, quin improbi ita agant.

18. Ni-

στον κατεσκεύασται, πρὸς τοῦτο δὲ φέρεται· πρὸς ὃ κ. τ. λ. — qua lectione admiſſa, ſublato δὲ ab h. l. alieno, bene flueret oratio. Quo minus tamen h. l. ita emendarem, obſtiterunt illius Codicis lacunae ſaepiſſime in ὁμοτελεύτοις a nobis obſervatae. Quare vide, an cum *Gatak.* ita legendum ſit: ὅτι οὗπερ ἕνεκεν ἕκαστον κατεσκεύασται, πρὸς τοῦτο κατεσκεύασται· πρὸς ὃ δὲ κατεσκ. κ. τ. λ. aut cum *Corai*, Viro in re critica facile principe: — οὗπερ ἕνεκεν ἕκαστον κατεσκεύασται, πρὸς τόδε κατεσκεύασται καὶ πρὸς τοῦτο φέρεται· κ. τ. λ.

ἐκεῖ καὶ τὸ συμφέρον κ. τ. λ.] *Lugd.* perperam τὶ συμφέρον.

Ad Sect. 17. *(ap. Lugd.* 18. *Caſ.* 14. *p.)*

ἀδύνατον δὲ τὸ τοὺς φαύλους κ. τ. λ.] *Lugd.* corrupte: ἀδύν. δὲ τὸ οὐκ (ſic) φαύλους —

Ad

ιή. Οὐδὲν οὐδενὶ συμβαίνει, ὃ οὐχὶ ἐκεῖνο πέφυκεν φέρειν αὐτῷ. ἄλλῳ τὰ αὐτὰ συμβαίνει, καὶ ἤτοι ἀγνοῶν ὅτι συμβέβηκεν, ἢ ἐπιδεικνύμενος μεγαλοφροσύνην εὐσταθεῖ, καὶ ἀκάκωτος μένει. δεινὸν οὖν ἄγνοιαν καὶ ἀρέσκειαν ἰσχυροτέρας εἶναι φρονήσεως.

ιθ. Τὰ πράγματα αὐτὰ οὐδ' ὁπωστιοῦν ψυχῆς ἅπτεται· οὐδὲ ἔχει εἴσοδον πρὸς ψυχήν· οὐδὲ τρέψαι, οὐδὲ κινῆσαι ψυχὴν δύναται· τρέπει δὲ καὶ κινεῖ αὐτὴ ἑαυτὴν μόνη· καὶ οἵων ἂν κριμάτων καταξιώσῃ ἑαυτὴν, τοιαῦτα ἑαυτῇ ποιεῖ τὰ προυφεστῶτα.

κ. Καθ' ἕτερον μὲν λόγον ἡμῖν ἐστιν οἰκειότατον ἄνθρωπος, καθ' ὅσον εὖ ποιητέον αὐτοὺς καὶ ἀνεκτέον· καθ' ὅσον δὲ ἐνίστανταί τινες εἰς τὰ οἰκεῖα ἔργα, ἕν τι τῶν ἀδιαφόρων μοι γίνεται ὁ ἄνθρωπος, οὐχ ἧσσον ἢ ἥλιος, ἢ ἄνεμος, ἢ θηρίον. ὑπὸ τούτων δὲ ἐνέργειά μέν τις ἐμποδισθείη

Ad Sect. 18. *(ap. Lugd.* 19. *p. Caſ.* 14. *p.)*

Haec Sectio ſervata quoque eſt in *Vatic.* 2. 4. 5. 6., *Med. Flor.* 1. 2. 3. 4. et *Pariſ.*

ὃ οὐχὶ ἐκεῖνο πέφυκεν φέρειν αὐτῷ] Locus vix ſanus: de quo tamen nihil certi pronuntiare audeo. Malim equidem cum *Vat.* 4. 6., *Med.* 1. 2. 3. 4. et *Pariſ.*: ὃ οὐχὶ πέφυκεν φέρειν — τοῖς ἐκεῖνο et αὐτῷ omiſſis. At *Vat. A.* in vulgat. conſentit; quare vide, an ἐκεῖνο illud et αὐτῷ a librariis omiſſa ſint, ut facilior intellectu fieret hic locus. *Gataker.* ſaltem malebat: ὃ οὐχὶ ἐκεῖνος πέφυκεν φέρειν αὐτὸ, quod mihi tamen displicet: nec magis arridet *Reisk.* ὃ οὐχὶ ἐκεῖνος πέφυκε φέρειν ἀλύπως. — *Morus* emendabat: οὐδὲν οὐδενὶ συμβαίνει οὕτως, ὡς οὐ πέφυκεν φέρειν αὐτό; quae quidem emendatio haud ſine cauſſa Cenſori ejus in Bibl. philol. Gotting. nimis audax viſa eſt. — Quid ſi ita legeretur? — ὃ οὐχὶ ἐκεῖνος πέφυκε φέρειν· αὐτῷ ἄλλοτε τὰ αὐτὰ κ. τ. λ. — Nihil tàmen tanquam certum ſtatuo. Cf. Commentar.

ἄλλῳ τὰ αὐτὰ συμβαίνει κ. τ. λ.] ἄλλῳ abeſt a *Med.* 2. 3. — *Vat. A.* ἀλλὰ τὰ αὐτὰ.

18. Nihil cuiquam evenit, quod is per naturam ſuam ferre non poſſit. Eidem ſi alio tempore eadem eveniunt, is quidem aut ignarus eorum, quae evenerant, aut animi magnitudinem oſtentaturus immotus et illaeſus manet. Indignum profecto, ignorantiam et arrogantiam prudentiâ plus poſſe!

19. Res ipſae animam nequaquam adtingunt, neque aditum ullum ad eam habent, neque mutare eam aut movere poſſunt: ipſa ſola ſeſe mutat movetque, et qualia ſunt decreta, quibus dignam ſe ipſa judicat, talia ſibi reddit ea, quae antea exſtiterunt.

20. Alia quidem ratione conjunctiſſimus nobis eſt homo, qua ei bene facere eumque ferre oportet; alia autem, qua [ſcilicet] actiones noſtras impedire conantur, inter res medias mihi homo refertur non minus, quam aut ſol aut ventus aut bellua. Ab his quidem effectus impediri poteſt;

αὐτὰ. Pro τὰ αὐτὰ *Vatic.* 2.: ταὐτὸ, et *Pariſ.* ταῦτα. male.

ἰσχυροτέρας εἶναι φρονήσεως] *Vat.* 5. 6., *Med.* 2. 3. 4. et *Pariſ.* ἰσχυροτέραν —

Ad Sect. 19. (*ap. Lugd.* 19. *p. Caſ.* 14. *p.*)

οὐδὲ τρέψαι οὐδὲ κινῆσαι ψυχὴν δύναται] *Vatic. A.* οὐδὲ δύναται τρέψαι οὐδὲ κινῆσαι ψυχ. δύναται.

τοιαῦτα ἑαυτῇ ποιεῖ τὰ προυφεστῶτα.] Ceterae Edd. — τὰ προσυφεστῶτα. At *Vat. A.* habet: — τὰ προεφεστῶτα, cujus veſtigium ſecutus προυφεστῶτα *Antonino* reſtituendum putavi, de qua emendatione monuit etiam *Schneiderus*, V. Doctiſſ., in Lexic. Graeco-German. ſ. v. προσυφίσταμαι.

Ad Sect. 20. (*ap. Lugd.* 20. *Caſ.* 15.)

καθ' ὅσον εὖ ποιητέον αὐτοὺς καὶ ἀνεκτέον] *Vatic. A.* — ἀνακτέον.

καθ' ὅσον δὲ ἐνίστανταί τινες κ. τ. λ.] *Vat. A.* vitioſe: ἔν τι τῶν ἀδιαφόρων μοι γίνεται, καθ' ὅσον δὲ ἐνίστ. κ. τ. λ.

οὐχ ἥσσου ἢ ἥλιος] ἢ ante ἥλιος abeſt a *Vat. A.*

ὑπὸ τούτων δὲ ἐνέργεια μέν τις ἐμποδισθείη ἂν κ. τ. λ.] μέν τις revocavi ex anti-

δισθείη ἄν. ὁρμῆς δὲ καὶ διαθέσεως, οὐ γίνεται ἐμπόδια διὰ τὴν ὑπεξαίρεσιν, καὶ τὴν περιτροπήν. περιτρέπει γὰρ καὶ μεθίστησι πᾶν τὸ τῆς ἐνεργείας κώλυμα ἡ διάνοια εἰς τὸ προηγούμενον· καὶ πρὸ ἔργου γίνεται τὸ τοῦ ἔργου τούτου ἐφεκτικόν· καὶ πρὸ ὁδοῦ, τὸ τῆς ὁδοῦ ταύτης ἐνστατικόν.

κά. Τῶν ἐν τῷ κόσμῳ τὸ κράτιστον τίμα· ἐστὶ δὲ τοῦτο τὸ πᾶσι χρώμενον, καὶ πάντα διέπον. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἔν σοι τὸ κράτιστον τίμα· ἐστὶ δὲ τοῦτο, τὸ ἐκείνῳ ὁμογενές. καὶ γὰρ ἐπί σου τὸ τοῖς ἄλλοις χρώμενον, τοῦτό ἐστι, καὶ ὁ σὸς βίος ὑπὸ τούτου διοικεῖται.

κβ. Ὁ τῇ πόλει οὐκ ἔστι βλαβερὸν, οὐδὲ τὸν πολίτην βλάπτει. ἐπὶ πάσης τῆς τοῦ βεβλάφθαι φαντασίας τοῦτον ἔπαγε τὸν κανόνα· εἰ ἡ πόλις ὑπὸ τούτου μὴ βλάπτεται, οὐδὲ ἐγὼ βέβλαμμαι· εἰ δὲ ἡ πόλις βλάπτεται, οὐκ ὀργιστέον τῷ βλάπτοντι τὴν πόλιν. τί τὸ παρορώμενον;

κγ. Πολλάκις ἐνθυμοῦ, τὸ τάχος τῆς παραφορᾶς καὶ ὑπεξαγωγῆς τῶν ὄντων τε καὶ γινομένων. (ἥ τε γὰρ οὐσία οἷον ποταμὸς ἐν διηνεκεῖ ῥύσει· καὶ αἱ ἐνέργειαι ἐν συνεχέσι μεταβολαῖς, καὶ τὰ αἴτια ἐν μυρίαις τροπαῖς· καὶ σχεδὸν

antiquioribus Edd., *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugd.*, *Caſ.* et *Oxon.*, pro μέν ται, quod in *Gat.* et reliquis expreſſum eſt.

τὸ τῆς ἐνεργείας κώλυμα] *Lugd.* vitioſe: — κώλημα.

Sect. 21. (*ap. Lugdun.* 21. *Caſ.* 16.)

Ad Sect. 22. (*ap. Lugd.* 22. *Caſ.* 17. *p.*)

ὃ τῇ πόλει κ. τ. λ.] In *Vat. A.* deeſt ὃ.

τοῦτον ἔπαγε τὸν κανόνα] *Vat. A.* corrupte: τοῦτο ἄπαγε (ſic) τὸν κανόνα.

εἰ δὲ ἡ πόλις βλάπτεται, οὐκ ὀργιστέον τῷ βλάπτοντι τὴν πόλιν. τί τὸ παρορώμενον;] Cum *Caſaub.* in fine hujus Sectionis ſignum interrogandi collocavi, ut ſaltem ſenſus his verbis ineſſet. Ne quid tamen diſſimulem, fateor, mihi his in

poteſt; conatus autem et adfectionis nullum eſt impedimentum, quod exceptionis atque circumverſionis beneficium eſt: circumvertit enim mens transfertque omnia effectus impedimenta ad ea, quae potiora ſunt: quo facto operi conducit, quod impedimento erat, et ad viam confert, quod in illa obſtabat.

21. Eorum, quae in mundo ſunt, praeſtantiſſimum colito: hoc autem eſt, quod omnibus utitur omniaque adminiſtrat; pari modo et quod in te praeſtantiſſimum eſt, colito: hoc eſt autem, quod priori illi cognatum eſt; iſtud enim eſt, quod ceteris utitur et abs quo vita tua gubernatur.

22. Quod civitati non nocet, nec civi nocet: hanc regulam ubique adhibe, ubi damnum adferri tibi videtur: ſi civitati ab hac re nihil nocetur, nec mihi; ſi civitati [non] nocetur, nec iraſcendum eſt ei, qui civitati [non] nocet: tuum igitur eſt, quod delinquitur.

23. Saepe cogita, quanta cum celeritate abripiantur et ſubtrahantur, quae ſunt fiuntque omnia: (materia enim fluvii inſtar in perpetuo eſt fluxu; et effectiones continuis mutationibus atque cauſſae innumeris converſionibus ſunt ob-

in verbis mendam latere viſam eſſe, eamque talem, quali vix ſine meliorum Codicum uſu certo mederi liceat. Emendationem equidem tentare poſſum, aliis ſuum judicium relinquens. Malim primum cum *Caſaubono*: εἰ δὲ ἡ πόλις μὴ βλάπτεται, οὐκ ὀργιστέον τῷ μὴ βλάπτοντι τὴν πόλιν — et in fine: σου οὖν τὸ παροράμενον, atque hanc lectionem in Verſione expreſſi. Alii aliter. *Gatak.* malebat: — πόλιν· δεικτέον δὲ (aut ἀλλὰ δεικτέον), τί τὸ παροράμενον. — *Morus*: τί οὖν τὸ παροράμενον. *Cenſor* ejus in Biblioth. philol. Gotting. ποῦ οὖν τὸ παροράμενον; *Reche*: τί τὸ παροργισόμενον; — Ipſe olim τοῦτο τὸ παροράμενον, ſcil. quod iraſceris. — Judicent peritiores!

σχεδὸν οὐδὲν ἑστώς·) καὶ τὸ παρεγγὺς τόδε ἄπειρον τοῦ τε παρῳχηκότος καὶ μέλλοντος ἀχανὲς, ᾧ πάντα ἐναφανίζεται. πῶς οὖν οὐ μωρὸς ὁ ἐν τούτοις φυσώμενος, ἢ σπώμενος, ἢ σχετλιάζων, ὡς ἔν τινι χρόνῳ καὶ ἐπὶ μικρὸν ἐνοχλήσαντι;

κδ'. Μέμνησο τῆς συμπάσης οὐσίας, ἧς ὀλίγιστον μετέχεις· καὶ τοῦ σύμπαντος αἰῶνος, οὗ βραχὺ καὶ ἀκαριαῖόν σοι διάστημα ἀφώρισται· καὶ τῆς εἱμαρμένης, ἧς πόστον εἶ μέρος;

κε'. Ἄλλος ἁμαρτάνει τι εἰς ἐμέ; ὄψεται· ἰδίαν ἔχει διάθεσιν, ἰδίαν ἐνέργειαν. ἐγὼ νῦν ἔχω, ὅ με θέλει νῦν ἔχειν ἡ κοινὴ Φύσις, καὶ πράσσω, ὅ με νῦν πράσσειν θέλει ἡ ἐμὴ Φύσις.

κς'. Τὸ ἡγεμονικὸν καὶ κυριεῦον τῆς ψυχῆς σου μέρος, ἄτρεπτον ἔστω, ὑπὸ τῆς ἐν τῇ σαρκὶ λείας ἢ τραχείας κινήσεως·

Ad Sect. 23. (*ap. Lugd.* 23. *p. Caſ.* 17. *p.*)

καὶ τὸ παρεγγὺς τόδε ἄπειρον τοῦ τε παρῳχηκότος κ. τ. λ.] Sic cum *Caſ.* et *Oxon.*, comprobante *Gatak.*, dedi pro vulg.: καὶ τὸ παρεγγύς· τὸ δὲ ἄπειρον τοῦ κ. τ. λ., quod omni ſenſu caret. Neque tamen locum noſtrum tam leni medela perſanatum puto. Nolo igitur aliorum emendationes praeterire. *Morus* ſic ſcribendum putabat: οὐδὲν ἑστὼς οὐδὲ τὸ παρεγγὺς τόδε· ἄπειρον τοῦ τε κ. τ. λ. haud male, ſi adderetur, quod opportune monuit Vir Doctus, qui in Bibl. philol. Gotting. ejus cenſorem egit, — καὶ ante τὸ ἄπειρον, et referretur ad ἐνθυμοῦ. Ne quid tamen diſſimulem, vereor, ne hoc loco verba quaedam ab negligente librario ſint omiſſa, et *Antoninus* haec fere ſcripſerit: — καὶ σχεδὸν οὐδὲν ἑστὼς, καὶ τὸ μὲν παρεγγὺς, τὸ δὲ μακρὰν, καὶ τὸ ἄπειρον τοῦ τε κ. τ. λ. cf. IV, 43. VIII, 6.

ὡς ἔν τινι χρόνῳ καὶ ἐπὶ μικρὸν ἐνοχλήσαντι;] Miror hunc locum non offendiſſe interpretes praeter *Reisk.*, qui conjecit: ὡς ἔν τινι χρονίῳ καὶ ἐπὶ μακρὸν ἐνοχλήσασιν, ut referri poſſit ad τούτοις, quod tamen non adeo neceſſarium mihi videtur, — aut ὡς ἐν βραχεῖ τινι χρόνῳ κ. τ. λ. — At malim: ὡς ἔν τινι χρόνῳ καὶ οὐκ ἐπὶ

obnoxiae: denique nihil fere eſt, quod conſiſtat), nec non adjacentem illam praeteriti ac futuri temporis immenſitatem, qua univerſa conduntur, [cogita]: nonne igitur ſtultus eſt, qui his rebus vel inflatur vel cruciatur, vel, quaſi diu et [non] brevi [potius] tempore moleſtiam creent, de iis quiritatur?

24. Memento et univerſae materiae, cujus minimam obtines particulam; et univerſi aevi, cujus ſpatium breviſſimum et quod puncti inſtar eſt, tibi eſt adſignatum; et fati, cujus quantilla es particula?

25. Peccat quis aliquid adverſus me? Ipſe viderit! propriam habet adfectionem, propriam rationem agendi. Ego vero nunc habeo, quod me nunc habere vult natura communis, et ago, quod me nunc agere vult natura mea.

26. Quae principatum et dominium obtinet pars animae tuae immota maneat ad levem aſperumve carnis motum;

ἐπὶ μικρὸν ἐνοχλήσαντι, *quaſi diu et non potius brevi tempore moleſtiam nobis crearet.*

Ad Sect. 24. *(ap. Lugd.* 23. *p. Caſ.* 17. *p.)*

μέμνησο τῆς συμπάσης οὐσίας] οὐσίας ignorat *Vat. A.* perperam.

ἧς πόστον εἶ μέρος;] πόστον dedi, ut in omnibus Edd. legitur, praeter *Woll.* et *Mor.*, quae πόσον habent.

Ad Sect. 25. *(ap. Lugd.* 24. *Caſ.* 17. *p.)*

ἄλλος ἁμαρτάνει τι εἰς ἐμέ;] *Gatak.* ad marginem adnotavit, *Xyl.* pro τι edidiſſe τις, ſed expreſſe legitur τι in *Xyl.* 1., ut in omnibus, quos conſului, Editionibus. — Caeterum *Uptonus* ad *Arrian.* Diſſ. Epict. I, 4, 3.: „Certiſſima, inquit, eſt correctio: Ἄλλος ἁμαρτάνει· τί εἰς ἐμέ; ὄψεται. *Alius peccat: quid hoc ad me? viderit ipſe.*„ Neque tamen hac Emendatione admodum opus eſſe h. l. videtur.

ὅ με νῦν πράσσειν θέλει ἡ ἐμὴ φύσις.] *Vat. A.* alio ordine: ὅ με θέλει νῦν πράσσειν κ. τ. λ.

Ad Sect. 26. *(ap. Lugd.* 25. *Caſ.* 18.*)*

Hanc Sectionem ſervarunt quoque Codd. *Vat.* 2. 3. 4. 5. 6., *Med.-Flor.* 1. 2. 3. 4., *Pariſ.* et *Guelf.*

ὑπὸ τῆς ἐν τῇ σαρκὶ λείας κ. τ. λ.] Articulum τῇ ante σαρκὶ ignorant *Vatic.* 4. 5., *Med.* 1. 3. 4.

ἀλλὰ

νήσεως· καὶ μὴ συγκρινέσθω, ἀλλὰ περιγραφέτω αὐτὸ καὶ περιοριζέτω τὰς πείσεις ἐκείνας ἐν τοῖς μορίοις. ὅταν δὲ ἀναδιδῶνται κατὰ τὴν ἑτέραν συμπάθειαν εἰς τὴν διάνοιαν, ὡς ἐν σώματι ἡνωμένῳ, τότε πρὸς μὲν τὴν αἴσθησιν, φυσικὴν οὖσαν, οὐ πειρατέον ἀντιβαίνειν· τὴν δὲ ὑπόληψιν, τὴν ὡς περὶ ἀγαθοῦ ἢ κακοῦ, μὴ προστιθέτω τὸ ἡγεμονικὸν ἐξ αὐτοῦ.

κζ'. Συζῆν θεοῖς. συζῇ δὲ θεοῖς ὁ συνεχῶς δεικνὺς αὐτοῖς τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ἀρεσκομένην μὲν τοῖς ἀπονεμομένοις, ποιοῦσαν δὲ ὅσα βούλεται ὁ δαίμων, ὃν ἑκάστῳ προστάτην καὶ ἡγεμόνα ὁ Ζεὺς ἔδωκεν, ἀπόσπασμα ἑαυτοῦ. οὗτος δέ ἐστιν, ὁ ἑκάστου νοῦς καὶ λόγος.

κή. Τῷ γράσωνι μήτι ὀργίζῃ; μήτι τῷ ὀζοστόμῳ ὀργίζῃ; τί σοι ποιήσει; τοιοῦτον στόμα ἔχει, τοιαύτας μάλας ἔχει. ἀνάγκη τοιαύτην ἀποφορὰν ἀπὸ τοιούτων γίνεσθαι. ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος λόγον ἔχει, φησί, καὶ δύναται συννοεῖν ἐφιστάνων τι πλημμελεῖ. εὖ σοι γένοιτο· τοιγαροῦν καὶ σὺ λόγον ἔχεις, κίνησον λογικῇ διαθέσει λογικὴν διάθεσιν· δεῖξον, ὑπόμνησον. εἰ γὰρ ἐπαΐει, θεραπεύσεις, καὶ οὐ χρεία ὀργῆς. Οὔτε τραγῳδὸς, οὔτε πόρνη.

κθ'. Ὡς

ἀλλὰ περιγραφέτω αὐτὸ καὶ περιοριζέτω κ. τ. λ.] Comma, quod in caeteris Edd. poſt αὐτὸ collocabatur, monente *Reisk.* ſuſtuli. αὐτὸ ad ἡγεμονικὸν referendum. *Gatak.* malebat αὐτὸ, *circumſcribat ſeſe.* — Ipſe olim αὐτὴν conjeceram, referens ſcilicet ad κίνησιν.

καὶ περιοριζέτω τὰς πείσεις ἐκείνας κ. τ. λ.] *Vatic.* 2. corrupte: — ἐκείνους.

ἐξ αὐτοῦ] *Med.* 4., *Pariſ.* et *Guelf.*: ἐξ ἑαυτοῦ. haud male: rectum tamen et illud.

Sectio 27. (ap. Lugdun. 26. Caſ. 19.)

Ad Sect. 28. (ap. Lugd. 27. 28. 29. p. Caſ. 20. 21. p.)

τῷ γράσωνι μήτι ὀργίζῃ; μήτι τῷ ὀζοστόμῳ ὀργίζ-

tum; neque ſe [huic] immiſceat, ſed circumſcribat ſeſe et inter membrorum limites coerceat iſtas adfectiones. Quodſi per alium conſenſum ad mentem pervenerint, quatenus nimirum haec corpori unita eſt, tunc ſenſui, quum a natura proficiſcatur, non eſt reluctandum: opinionem autem, quaſi bonum aut malum ſit, pars principalis ne adjiciat.

27. Vivere cum Diis. Vitam autem cum Diis agit, qui ſemper animum oſtendit ea probantem, quae ipſi fatum tribuit, et agentem, quaecunque genius ejus poſtulat, quem ſui particulam a ſe avulſam Jupiter praeſidem ducemque unicuique dedit: hic autem cujusque mens eſt et ratio.

28. Num ſuccenſes ei, qui hircum olet? num ei, qui halitum gravem ex ore emittit? Ejusmodi os huic, illi alae ſunt, ut fieri nequeat, quin talis odor inde oriatur. At homini ratio eſt, inquis, et hic, ſi animum advertit, intelligere poteſt, quid delinquat. Bene tibi ſit: quod quum ita ſe habeat, et tu ratione praeditus es: rationali igitur animi adfectione rationalem [in illo] adfectum excita: doceto, commonefacito; ſi enim te audiverit, eum ſanabis, nec ira opus erit. Neque tragoedus, neque ſcortum.

 29. Quo

ὀργίζῃ;] *Caſ.*, quem ſequitur *Oxon.*, edidit: τῷ γράσωνι μήτε ὀργίζου, μήτε τῷ ὀζοστόμῳ ὀργίζου, ſed ſine librorum auctoritate. *Suidas* ſ. v. γράσων — habet: τῷ γράσωνι μὴ ὀργίζου. — Caeterum *Xylander* pro γράσωνι in *Cod. Palat.* aut ejus Apographo legiſſe videtur: τῷ θράσωνι. Monet enim in Notis utrique Editioni additis, γράσωνι, non θράσωνι, legendum eſſe. *Vatic. A.* γράσωνι habet.

καὶ σὺ λόγον ἔχεις] *Vat. A.* corrupte: καὶ σύλλογον (ſic) ἔχει.

καὶ οὐ χρεία ὀργῆς] *Vatic. A.* — χρείαν.

οὔτε τραγῳδὸς οὔτε πόρνη.] Haec verba, ſiquidem non corrupta ſunt, a prioribus ſunt ſeparanda, quippe quae ſingularem conſtituunt

κθ'. Ὡς ἐξελθὼν ζῆν διανοῇ, οὕτως ἐνταῦθα ζῆν ἔξεστιν. ἐὰν δὲ μὴ ἐπιτρέπωσι, τότε καὶ τοῦ ζῆν ἔξιθι· οὕτως μέν τοι, ὡς μηδὲν κακὸν πάσχων. καπνὸς, καὶ ἀπέρχομαι. τί αὐτὸ πρᾶγμα δοκεῖς; μέχρι δέ με τοιοῦτον οὐδὲν ἐξάγει, μένω ἐλεύθερος, καὶ οὐδείς με κωλύσει ποιεῖν, ἃ θέλω· θέλω δὲ κατὰ Φύσιν τοῦ λογικοῦ, καὶ κοινωνικοῦ ζώου.

λ'. Ὁ τοῦ ὅλου νοῦς κοινωνικός. πεποίηκε γοῦν τὰ χείρω τῶν κρειττόνων ἕνεκεν· καὶ τὰ κρείττω ἀλλήλοις συνήρμοσεν. ὁρᾷς, πῶς ὑπέταξε, συνέταξε, καὶ τὸ κατ' ἀξίαν ἀπένειμεν ἑκάστοις, καὶ τὰ κρατιστεύοντα εἰς ὁμόνοιαν ἀλλήλων συνήγαγε.

λα'. Πῶς προσενήνεξαι μέχρι νῦν θεοῖς, γονεῦσιν, ἀδελφοῖς, γυναικὶ, τέκνοις, διδασκάλοις, τροφεῦσι, φίλοις, οἰκείοις, οἰκέταις· εἰ πρὸς πάντας σοι μέχρι νῦν ἐστι τὸ μήτε τινὰ ῥέξαι ἐξαίσιον, μήτε εἰπεῖν. ἀναμιμνήσκου δὲ, καὶ δι' οἵων διελήλυθας, καὶ οἷα ἤνεσας ὑπομεῖναι. καὶ ὅτι πλήρης ἤδη σοι ἱστορία τοῦ βίου καὶ τελεία ἡ λειτουργία· καὶ

stituunt ſententiam: cf. Commentar. ad h. l. — *Morus*, qui cum antecedentibus ea cohaerere ſibi perſuaſerat, conjiciebat: οὔτε τραγῳδίας οὔτε κομπῆς. Ingenioſiſſime profecto. — *Reche*: οὔτε τραγῳδεῖ οὔτε πνοῇ. —

Ad Sect. 29. (ap. Lugd. 29. p. Caſ. 21. p.)

ὡς ἐξελθὼν ζῆν διανοῇ, οὕτως κ. τ. λ.] *Menag.* ad h. l.: „Eſt, qui deleat ὡς et legat διανοεῖ.„ — quod ab h. l. alieniſſimum eſt.

καπνὸς, καὶ ἀπέρχομαι] Sic auctoritate *Vat. A.* edere non dubitavi pro vulg. καὶ καπνός ἐστι, ἀπέρχομαι, quod quum ferri non poſſet, varie h. l. tentarunt Viri Docti. *Morus* καὶ delendum putavit, *Gatak.* εἰ καπνὸς emendavit. *Menag.* καὶ γὰρ καπνός ἐστι, ἀπέρχ. — *Upton.* ad *Arrian.* Diſſ. Epict. I, 25, 18.: Ἀλλὰ καὶ καπνός ἐστι· Ἀπέρχομαι.

29. Quo modo vivere cogitas vita exceſſurus, eo jam nunc vivere licet; ſin id non permiſerint, vita exeas licet, ita tamen, ut qui nihil mali paſſus eſt: fumus eſt; abeo: cur hoc grave putas? Interim vero, dum nihil ejus generis me cogit, ut [e vita] me educam, liber maneo et nemo me prohibebit, quo minus faciam, quae velim: volo autem ea, quae animantis ratione praediti et ad ſocietatem nati naturae ſunt conſentanea.

30. Univerſi mens communionis atque ſocietatis amans eſt: hinc deteriora praeſtantiorum cauſſa fecit et praeſtantiorum alterum alteri conciliavit; vides, quo modo ſubjecerit, coordinaverit, ſingulis pro ſua dignitate tribuerit et praeſtantiſſima quaeque mutuo invicem conſenſu devinxerit.

31. Quomodo erga Deos, parentes, fratres, uxorem, liberos, praeceptores, educatores, amicos, familiares, famulos hactenus adfectus fuiſti? Num hactenus erga horum aliquem, quod injuſtum ſit, nihil vel facto vel dicto admiſeris? Recole quoque, quae transegeris et quibus perferendis ſuffeceris: conſummatam tibi jam eſſe vitae con-

χομαι. τί αὐτὸ πρᾶγμα δοκεῖς; —

Sectio 30. (*ap. Lugdun.* 30. *Caſ.* 22.)

Ad Sect. 31. (*ap. Lugd.* 31. 32. *Caſ.* 23.)

εἰ πρὸς πάντας σοι μέχρι κ. τ. λ.] *Menag.* malebat: εἰ καὶ πρὸς πάντας κ. τ. λ. n. neceſſ.

εἰ πρὸς πάντας κ. τ. λ.] Hic locus forte ſic ſcribendus: εἰ πρὸς πάντας σοι μέχρι νῦν ἐστι τὸ,

Οὔτε τινὰ ῥέξας ἐξαίσιον, οὔτε τι εἰπών·

Certum ſaltem eſt, *Antonini* animo hunc *Homeri* verſum ex Odyſſ. δ', 690. obverſatum eſſe.

ἀναμιμνήσκου δὲ κ. τ. λ.] Ed. *Woll.* et *Mor.* operarum errore: ἀναμιμνήσκω δὲ κ. τ. λ.

καὶ τελεία ἡ λειτουργία] *Xyl.* 1. et *Arg.* operarum vitio: — τελέα —

εἰς

καὶ πόσα ὤπται καλά· καὶ πόσων μὲν ἡδονῶν καὶ πόνων ὑπερεῖδες· πόσα δὲ ἔνδοξα παρεῖδες· εἰς ὅσους δὲ ἀγνώμονας εὐγνώμων ἐγένου.

λβ'. Διὰ τί συγχέουσιν ἄτεχνοι καὶ ἀμαθεῖς ψυχαὶ ἔντεχνον καὶ ἐπιστήμονα; τίς οὖν ψυχὴ ἔντεχνος καὶ ἐπιστήμων; ἡ εἰδυῖα ἀρχὴν καὶ τέλος, καὶ τὸν διὰ τῆς οὐσίας διήκοντα λόγον, καὶ διὰ παντὸς τοῦ αἰῶνος κατὰ περιόδους τεταγμένας οἰκονομοῦντα τὸ πᾶν.

λγ'. Ὅσον οὐδέπω σποδὸς ἢ σκελετὸς, καὶ ἤτοι ὄνομα, ἢ οὐδὲ ὄνομα· τὸ δὲ ὄνομα, ψόφος καὶ ἀπήχημα. τὰ δὲ ἐν τῷ βίῳ πολυτίμητα, κενὰ, καὶ σαπρὰ, καὶ μικρὰ, καὶ κυνίδια διαδακνόμενα, καὶ παιδία φιλόνεικα, γελῶντα, εἶτα εὐθὺς κλαίοντα. πίστις δὲ καὶ αἰδὼς, καὶ δίκη καὶ ἀλήθεια,

— — — πρὸς Ὄλυμπον ἀπὸ χθονὸς εὐρυοδείης.

τί οὖν ἔτι τὸ ἐνταῦθα κατέχον; εἴγε τὰ μὲν αἰσθητὰ εὐμετάβλητα, καὶ οὐχ ἑστῶτα· τὰ δὲ αἰσθητήρια, ἀμυδρὰ καὶ εὐπαρατύπωτα· αὐτὸ δὲ τὸ ψυχάριον, ἀναθυμίασις ἀφ' αἵματος· τὸ δὲ εὐδοκιμεῖν παρὰ τοιούτοις κενόν· τί οὖν; περι-

εἰς ὅσους δὲ ἀγνώμονας εὐγνώμων ἐγένου] In *Xyl.* 1. pariter ac in caeteris Edd. εὐγνώμων legitur, in quam lectionem et *Vatic. A.* conſentit. Videtur tamen *Cod. Palatin.*, ex quo *Xyl.* Ed. expreſſa eſt, pro εὐγνώμων perperam ἀγνώμων exhibuiſſe. *Xyl.* enim ad h. l. in Notis haec monuit: — „εἰς ὅσους δὲ ἀγνώμονας ἀγνώμων ἐγένου. ego εὐγνώμων lego: quid enim erat laudis, malis ſe malum praebuiſſe? praeſertim quum ſaepius jam monuerit, vitia hominum nobis eſſe ferenda.„

Ad Sect. 32. *(ap. Lugd.* 33. *Caſ.* 24.)

διὰ τί συγχέουσιν ἄτεχνοι κ. τ. λ.] *Vat. A.* διατί (in

templationem ejusque miniſterio te eſſe defunctum: quot pulchras res videris; quot voluptates doloresque contemſeris; quot glorioſa neglexeris; quot iniquis denique te aequum praebueris.

32. Qua re animae artium rudes et imperitae doctum et peritum quemque conturbant? Quam vero animam peritam arteque inſtructam vocare licet? Eam, quae principium atque finem novit, rationemque illam, quae omnem materiam penetrat, et per omne aevum definitis quibusdam ſaeculorum curſibus rerum univerſitatem adminiſtrat.

33. Jamjam cinis [futurus es] et oſſa nuda; atque vel nomen vel ne nomen quidem: nomen autem nihil niſi ſonitus et echo: ea porro, quae in vita maximi aeſtimantur pretii, vana ſunt, putida, exilia, canicularum inſtar mordicantium, et puerulorum litigantium atque ridentium modo, modo plorantium. Fides autem et verecundia et juſtitia et veritas

— — — *Climatibus terrae Coelum petiere relictis.*

Quid ergo reſtat, quod te hic detineat? ſi quidem res, quae ſub ſenſus cadunt, mutationibus ac viciſſitudinibus ſunt obnoxiae; ſenſus ipſi hebetes atque obſcuri, qui facile falſas rerum ſpecies admittunt; animula ipſa exhalatio a ſanguine;

(in quo ſaepe variant libri) συγχρῶσιν κ. τ. λ.

καὶ τὸν διὰ τῆς οὐσίας κ. τ. λ.] *Xyl.* 1., *Arg.* et *Lugdun.* corrupte: — δι' *(ſic)* τῆς οὐσίας.

Ad Sect. 33. (*ap. Lugd.* 34. *Caſ.* 25.)

σκέλετὸς] σκελετὸς acute ſcripſi, ut ratio Grammat. poſtulabat et ap. *Plutarch.* in V. *Anton.* c. 75. ſcriptum videbam. Caeterae Edd. σκέλετος dabant.

τὰ δὲ αἰσθητήρια, ἀμυδρὰ κ. τ. λ.] *Lugd.* vitioſe: — ἀμηδρὰ.

τί οὖν; περιμένεις γλεως τὴν εἴτε σβέσιν κ. τ. λ.] Edd. ſuperiores h. l. ita dederunt: τί οὖν περιμένεις;

περιμένεις ἵλεως τὴν εἴτε σβέσιν εἴτε μετάστασιν. ἔως δὲ ἐκείνης ὁ καιρὸς ἐφίσταται τί ἀρκεῖ; τί δ' ἄλλο ἢ θεοὺς μὲν σέβειν καὶ εὐφημεῖν· ἀνθρώπους δὲ εὖ ποιεῖν, καὶ ἀνέχεσθαι αὐτῶν καὶ ἀπέχεσθαι· ὅσα δὲ ἐκτὸς ὅρων τοῦ πρεαδίου, καὶ τοῦ πνευματίου, ταῦτα μεμνῆσθαι μήτε σὰ ὄντα, μήτε ἐπί σοι.

λδ'. Δύνασαι ἀεὶ εὑροεῖν, εἴγε καὶ ὁδεύειν, εἴγε καὶ ἐδῷ ὑπολαμβάνειν, καὶ πράσσειν· δύο ταῦτα κοινά, τῇ τε τοῦ θεοῦ, καὶ τῇ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ παντὸς λογικοῦ ζώου ψυχῇ· τὸ μὴ ἐμποδίζεσθαι ὑπ' ἄλλου· καὶ τὸ ἐν τῇ δικαϊκῇ διαθέσει καὶ πράξει ἔχειν τὸ ἀγαθὸν, καὶ ἐνταῦθα τὴν ὄρεξιν ἀπολήγειν.

λε'. Εἰ μήτε κακία ἐστὶ τοῦτο ἐμὴ, μήτε ἐνέργεια κατὰ κακίαν ἐμὴν, μήτε τὸ κοινὸν βλάπτεται, τί ὑπὲρ αὐτοῦ διαφέρομαι; τίς δὲ βλάβη τοῦ κοινοῦ;

λς'. Μὴ ὁλοσχερῶς τῇ φαντασίᾳ συναρπάζεσθαι· ἀλλὰ

νεις; ἵλεως τὴν εἴτε κ. τ. λ. Inepta verborum distinctio. Signo interrogandi post οὖν posito, orationi nihil deest. — *Gatak.* τί οὐ περιμένεις ἵλεως — emendandum putabat. *Morus:* — τί οὖν οὐ περιμένεις, quod et *Upton.* ad *Arrian.* Diss. Epict. I, 9, 16. conjecit. — Ego vero olim: τί οὖν; περίμενε ἵλεως — neque tamen hoc necessarium mihi videtur.

τί δ' ἄλλο ἢ θεοὺς κ. τ. λ.] In *Gat.* τίς δ' ἄλλο legitur operarum errore, ut ipse Editor monuit.

Ad Sect. 34. *(ap. Lugd.* 35. *Cas.* 26.)

εἴγε καὶ ὁδεύειν] Haec verba *Reisk.* sunt suspecta.

δύο ταῦτα κοινὰ κ. τ. λ.] Ante δύο, praeeunte *Cas.*, monente *Gatak.*, punctum collocavi, quod sensus postulare videbatur.

καὶ παντὸς λογικοῦ ζώου ψυχῇ] ζώου ignorat *Vat. A.*

καὶ ἐνταῦθα τὴν ὄρεξιν ἀπολήγειν] Articulum τὴν, qui in *Glasg.*, *Woll.*, *Mor.* et *De-Jol.* deest, ex superioribus Edd. revocavi.

Sect.

inter tales vero celebrari res vana atque inanis. Quid igitur? aequo animo exſpectas vel exſtinctionem vel translationem. Hujus vero tempus donec obvenerit, quid ſufficiet? quid, niſi ut Deos colas celebresque, hominibus benefacias, eos ſustineas iisdemque abstineas: ea vero extra carunculae et animulae fines poſita videas, nec tua eſſe, nec in poteſtate tua ſita memineris..

34. Feliciter et proſpere vitae curſum traducere potes, ſi modo et recte procedere, et certa via ac ratione et opinari et agere potes. Communia ſunt animae ratione praeditae, ſive Dei, ſive hominis, ſive alius alicujus animantis rationalis duo iſtaec: alterum, quod nulla alia re impediri poteſt: alterum, quod in juſta animi adfectione et actione bonum ſuum habet, nec ultra hoc quidquam adpetit.

35. Si hoc nec vitioſitas mea eſt, nec vitioſitatis meae effectus, nec communis ſocietatis damnum: cur hoc mea intereſt? Quid vero damnum eſt civitatis communis?

36. Ne ulla ex parte viſis abripiare, ſed pro viribus tuis

Sect. 35. *(ap. Lugdun.* 36. *Caſ.* 27. *p.)*

Ad Sect. 36. (*ap. Lugd.* 37. *Caſ.* 27. *p.* 28.)

Haec Sectio a librariis admodum turbata, fortaſſe etiam mutilata eſt ita, ut vera lectio ſine meliorum Codd. uſu vix reſtitui poſſit. Non igitur mirum eſt, interpretum alium aliam rationem emendandi probaſſe. Cod. *Vat. A.* nihil auxilii nobis praebet ad h. l. emendandum, quippe, qui tantum verba ὦδε· ἐπεί τοι γίνῃ καλῶν ἐπὶ τῶν ἐμβόλων· ἄνθρωπε, ἐπελάθου, τί ταῦτα ἦν; ναί· ἀλλὰ τούτοις περισπούδαστα· διὰ τοῦτ' οὖν καὶ — omiſit, et deinde pro ἀπονείμας legit: ἀπέμεινας. — Nolui igitur absque Codd. auctoritate in textu quidquam immutare. In Interpretatione quam lectionem ſecutus ſim, jam declarabo. Verba: Μὴ ὁλοσχερῶς usque ad καὶ ὦδε· mihi recte ſe habere videntur, nec emendatione ulla indigere. *Antonino* enim haec ſcribenti aut *Epicteti* Enchir. c. XVI. aut alius locus ejusdem argumenti obverſatus fuiſſe videtur. In ſequentibus

λὰ βοηθεῖν μὲν κατὰ δύναμιν καὶ κατ' ἀξίαν. κἂν εἰς τὰ μέσα ἐλαττῶνται, μὴ μέν τοι βλάβην αὐτὸ φαντάζεσθαι. κακὸν γὰρ ἔθος. ἀλλ' ὡς ὁ γέρων ἀπελθὼν τὸν τοῦ θρέπτου ῥόμβον ἀπήτει, μεμνημένος, ὅτι ῥόμβος· οὕτως οὖν καὶ ὧδε. Ἐπεί τοι γίνῃ καλῶν ἐπὶ τῶν ἐμβόλων· ἄνθρωπε, ἐπελάθου τί ταῦτα ἦν; ναί· ἀλλὰ τούτοις περισπούδαστα. διὰ τοῦτ' οὖν καὶ σὺ μωρὸς γένῃ; ἐγενόμην ποτὲ ὁπουδήποτε καταλειφθείς, εὔμοιρος ἄνθρωπος· τὸ δὲ εὔμοιρος, ἀγαθὴν μοῖραν σεαυτῷ ἀπονείμας· ἀγαθαὶ δὲ μοῖραι, ἀγαθαὶ τροπαὶ ψυχῆς, ἀγαθαὶ ὁρμαί, ἀγαθαὶ πράξεις.

bus expreſſi hanc lectionem: Εἰ δὲ καὶ σὺ γίνῃ καλῶν ἐπὶ τῶν ἐμβόλων, ἄνθρ. ἐπελάθου, τί ταῦτα ἦν; ναί· ἀλλὰ τούτοις περισπούδαστα· διὰ τοῦτ' οὖν καὶ σὺ μωρὸς γίνῃ; γίνου ἤδη ποτὲ, ὁπουδήποτε καταλειφθεὶς, εὔμορος ἄνθρωπος· ὁ δὲ εὔμορος, ἀγαθὴν μοῖραν ἑαυτῷ ἀπονείμας· ἀγαθαὶ δὲ μοῖραι, ἀγαθαὶ τροπαὶ ψυχῆς, ἀγαθαὶ ὁρμαὶ, ἀγαθαὶ πράξεις. Jam ad ſingula loca adnotabo, quaenam aliis debeantur, et qua ratione ſinguli interpretes huic loco mederi ſtuduerint.

κἂν εἰς τὰ μέσα ἐλαττῶνται] *Reisk.* emendabat: — ἐλαττῶμαι.

κακὸν γὰρ ἔθος] *Gatak.*: „ſ. κακὸν γὰρ οὐδὲν.„

Ἐπεί τοι γίνῃ κ. τ. λ.] *Gatak.* emendat: ὅπου ſ. εἰ που γίνῃ κ. τ. λ. *Xyl.* legiſſe videtur: γίνηται καλὸν. *Caſ.*: ἐπεὶ, τί γίνῃ — *nam quid tibi vis his pro roſtris clamoribus et querelis?* ut γίνεσθαι ἐπὶ τῶν ἐμβόλων ſit h. l. *praeſentem roſtris*

MAR-

tuis et [rei] dignitate fer opem; etiamsi in mediis illis rebus detrimenti quid patiuntur, noli id revera damnum putare: malo enim sit more: sed quemadmodum senex discedens pueruli turbinem poscebat, non immemor tamen, nihil esse, nisi turbinem; sic igitur tu quoque istuc [agas]. Si vero et tu declamitans pro rostris fueris, oblitusne es, homo, haec quid sibi velint? „Nequaquam: at illis videntur studio digniſſima.„ Propterea igitur et te stultum esse oportet? Sis tandem aliquando, ubicunque neglectus jaceas, homo fortunatus: fortunatus autem est, qui bonam sibi fortunam comparavit. Bona autem fortuna bonis animi motibus, bonis conatibus, bonis denique actionibus constat.

rostris esse. — *Moro* post ἐμβόλων aut ἐπίλεγε σεαυτῷ, aut simile quid addendum videbatur. Pro καλῶν *Salmas.* malebat καλὸς, i. e. *splendide vestitus* et *pulcher.*

ἐγενόμην ποτὲ] Haec verba *Xyl.* ad sequentia referebat. *Casaubon.* autem ad priora. *Boot.* emendabat: γένοιο ἂν ποτὲ aut γίνου ποτὲ, cui adstipulatur *Gatak.*

ὁπουδήποτε καταλειφθεὶς κ. τ. λ.] *Xyl.* ὅπως δήποτε legisse videtur. *Casaub.*, qui ab his verbis novam Sectionem constituebat, καταληφθεὶς legebat, consentientibus *Gatak.* et *Boot.* *Salmas.* ἐγενόμην ποτὲ εὔμορος· Ἄνθρωπε, σὺ δὲ εὔμορος, ὁπουδήποτε καταληφθεὶς, ἀγαθὴν μοῖραν κ. τ. λ., ingenioſe sane.

τὸ δὲ εὔμορος κ. τ. λ.] *Reisk.* et *Mor.* malebant: ὁ δὲ εὔμορος — *Reisk.* — ἑαυτῷ.

ἀγαθαὶ τροπαὶ] *Salmas.* conj. ἀγαθοὶ τρόποι.

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ
ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ
Τῶν εἰς ἑαυτὸν
ΒΙΒΛΙΟΝ ϛ'.

α'. Ἡ τῶν ὅλων οὐσία, εὐπειθὴς, καὶ εὐτρεπής· ὁ δὲ ταύτην διοικῶν λόγος οὐδεμίαν ἐν ἑαυτῷ αἰτίαν ἔχει τοῦ κακοποιεῖν· κακίαν γὰρ οὐκ ἔχει, οὐδέ τι κακῶς ποιεῖ, οὐδὲ βλάπτεταί τι ὑπ' ἐκείνου. πάντα δὲ κατ' ἐκεῖνον γίνεται καὶ περαίνεται.

β'. Μὴ διαφέρου, πότερον ῥιγῶν, ἢ θαλπόμενος τὸ πρέπον ποιεῖς· καὶ πότερον νυστάζων, ἢ ἱκανῶς ὕπνου ἔχων· καὶ πότερον κακῶς ἀκούων, ἢ εὐφημούμενος· καὶ πότερον ἀποθνήσκων, ἢ πράττων τι ἄλλοῖον. μία γὰρ τῶν βιωτικῶν πράξεων καὶ αὕτη ἐστὶ καθ' ἣν ἀποθνήσκομεν· ἀρκεῖ οὖν καὶ ἐπὶ ταύτης τὸ παρὸν εὖ θέσθαι.

γ'. Ἔσω βλέπε· μηδενὸς πράγματος μήτε ἡ ἰδία ποιότης, μήτε ἡ ἀξία παρατρεχέτω σε.

δ'. Πάντα τὰ ὑποκείμενα τάχιστα μεταβάλλει, καὶ ἤτοι ἐκθυμιαθήσεται, εἴπερ ἤνωται ἡ οὐσία, ἢ σκεδασθήσεται.

ε'. Ὁ

Ad Librum VI.

Titulus hujus libri, ut ceterorum, in *Vat. A.* non legitur.

Ad Sect. 1. *(ap. Lugdun.* 1. *Caſ.* 1.)

εὐπειθὴς] *Arg.* εὐπειθης, penacute.

πάντα δὲ κατ' ἐκεῖνον γίνεται] *Vat. A.* depravate: γίνονται.

Ad Sect. 2. *(ap. Lugdun.* 2. *Caſ.* 2.)

καὶ αὕτη ἐστὶ καθ' ἣν ἀποθνήσκομεν] *Vat. A.* vitioſe:

MARCI ANTONINI
IMPERATORIS
COMMENTARIORUM, QUOS IPSE SIBI SCRIPSIT,
LIBER SEXTUS.

1. Universi materia obsequens facileque se fingi patitur: ratio autem, quae eam administrat, nullam in se habet maleficii caussam: malitiam enim nec in se habet, nec malefacit cuiquam, nec ab ea quidquam laeditur. Omnia vero secundum hanc fiunt ac perficiuntur.

2. Noli curare, frigore rigens an calore fotus, quod officii tui est, feceris: nec utrum dormituriens, an somni satur, male audiens, an celebratus, moriens, an aliud quid agens. Unum enim ex vitae officiis et hoc est, quod morimur: sufficit igitur et in hoc, quod instat, bene collocare.

3. Acriter intuere: nec propria ullius rei natura, nec dignitas ejus te fugiat.

4. Omnia, quae sunt, celerrime mutantur et aut in exhalationem abibunt, si quidem unita est prima rerum materia, aut dissipabuntur.

5. Ratio

tiose: καὶ αὕτη ἐστὶν καθὼς (sic) ἀποθν. — *Menag.* malebat αὐτὴ.

τὸ παρὸν εὖ θέσθαι.] *Suidas* habet τὸ παρὸν εὖ τίθεσθαι, qui ad h. l. respexisse videtur (s. v. τὸ παρὸν), quod tamen non obstat, quo minus h. l. θέσθαι legerit.

Sectio 3. *(ap. Lugdun.* 3. *Cas.* 3. *p.)*

Ad Sect. 4. *(ap. Lugdun.* 4. *Cas.* 3. *p.)*

ἐκθυμιαθήσεται] *Lugd.* ἐκθυμιασθήσεται. *Gat.* ἐκθυμισθήσεται. — In iis, quae sequuntur, nodum in scirpo mihi quaerere videntur Viri cete-

ε'. Ὁ διοικῶν λόγος οἶδε πῶς διακείμενος, καὶ τί ποιεῖ, καὶ ἐπὶ τίνος ὕλης.

ς'. Ἄριστος τρόπος τοῦ ἀμύνεσθαι, τὸ μὴ ἐξομοιοῦσθαι.

ζ'. Ἐνὶ τέρπου καὶ προσαναπαύου, τῷ ἀπὸ πράξεως κοινωνικῆς μεταβαίνειν ἐπὶ πρᾶξιν κοινωνικὴν, σὺν μνήμῃ θεοῦ.

η'. Τὸ ἡγεμονικόν ἐστι, τὸ ἑαυτὸ ἐγείρον καὶ τρέπον, καὶ ποιοῦν μὲν ἑαυτὸ οἷον ἂν ᾖ καὶ θέλῃ, ποιοῦν δὲ ἑαυτῷ φαίνεσθαι πᾶν τὸ συμβαῖνον, οἷον αὐτὸ θέλει.

θ'. Κατὰ τὴν τῶν ὅλων Φύσιν ἕκαστα περαίνεται. οὐ γὰρ κατ' ἄλλην γέ τινα Φύσιν, ἤτοι ἔξωθεν περιέχουσαν, ἢ ἐμπεριεχομένην ἔνδον, ἢ ἔξω ἀπηρτημένην.

ι'. Ἤτοι κυκεὼν καὶ ἀντεμπλοκὴ, καὶ σκεδασμός· ἢ ἕνωσις καὶ τάξις, καὶ πρόνοια. εἰ μὲν οὖν τὰ πρότερα, τί καὶ ἐπιθυμῶ εἰκαίῳ συγκρίματι καὶ Φυρμῷ τοιούτῳ ἐνδιατρίβειν; τί δέ μοι καὶ μέλει ἄλλου τινὸς, ἢ τοῦ ὅπως ποτὲ αἶχ γίνεσθαι; τί δὲ καὶ ταράσσομαι; ἥξει γὰρ ἐπ' ἐμὲ ὁ σκε-

ceteroquin docti. *Reisk.* quidem οὐσίᾳ in ἐκουσίᾳ et *Reche* verba εἴπερ ἥνωται in εἰ περικαίεται mutanda putabat. Cf. *Commentar.* ad h. l.

Sectio 5. (*ap. Lugdun.* 5. *Caſ.* 4.)

Sectio 6. (*ap. Lugdun.* 6. *Caſ.* 5. *p.*)

Sectio 7. (*ap. Lugdun.* 7. *Caſ.* 5. *p.*)

Ad Sect. 8. (*ap. Lugdun.* 8. *Caſ.* 6.)

ποιοῦν μὲν ἑαυτὸ οἷον ἂν ᾖ καὶ θέλῃ] Caeterae Edd. omnes: — οἷον ἂν καὶ θέλῃ. Neque tamen dubitavi auctoritate *Vat. A.* ᾖ ante καὶ recipere. *De Joly* vulg. ſequitur, ne verbulo quidem de varietate lectionis monens.

Sectio 9. (*ap. Lugdun.* 9. *Caſ.* 7.)

Ad

5. Ratio univerſi gubernatrix novit, quomodo ſe habeat, quid agat, et in qua materia [verſetur].

6. Optima ulciſcendi ratio eſt, [alteri] non fieri ſimilem.

7. Delectet te tibique ſatisfaciat hoc unum, Dei ſcilicet memorem ab una actione, quae ſocietatem adjuvet, transire ad alteram.

8. Pars animi principalis ea eſt, quae ſe ipſa ſuſcitat ac vertit, quae ſe ipſa talem facit, qualis eſt et eſſe cupit, quaeque facit, ut, quidquid contingat, tale ſibi videatur, quale velit.

9. Secundum Univerſi naturam ſingula perficiuntur: neque enim ſecundum aliam ullam vel exterius ambientem vel intrinſecus incluſam, nec foris discretam [quidquam perficitur].

10. Aut confuſio et complexus fortuitus et diſſipatio, aut unitas et ordo et providentia [in hac rerum Univerſitate eſt]. Si igitur prius illud eſt, quid eſt, cur huic mixturae inani atque colluviei immorari cupiam? Quid aliud mihi curae eſt, quam quo modo aliquando in terram redigar? Cur

Ad Sect. 10. (*ap. Lugd.* 10. *Caſ.* 8.)

καὶ τάξις καὶ πρόνοια] Sic et *Xyl.* 1., *Caſ.* et *Oxon.* Deeſt autem vocula καὶ in *Argent.* (opinor et *Baſil.*) et reliquis. Addendam tamen monuit *Gatak.*

καὶ Φυρμῷ τοιούτῳ] *Vat. A.* vitioſe: καὶ Φρυμῷ τοιούτῳ.

μέλει ἄλλου τινὸς, ἢ τοῦ κ. τ. λ.] *Reisk.* malebat: μέλει ἢ ἄλλου τινὸς, ἢ τοῦ κ. τ. λ., quod et ego malim: et potuit profecto ἢ illud facile omitti a librariis ob praecedens εἰ. Nolui tamen contra libror. auctoritatem illud recipere, quum et vulg. haud male ſe habeat.

ὅπως ποτὲ αἶα γίνεσθαι] Cave, cum *Menagio* corrigas — γαῖα γενέσθαι. Non enim certe conſtat, eum ad *Homer.* Iliad. VII, 99. re-

ὁ σκεδασμὸς, ὅ,τι ἂν ποιῶ· εἰ δὲ θάτερά ἐστι, σέβω καὶ εὐσταθῶ, καὶ θαῤῥῶ τῷ διοικοῦντι.

ια'. Ὅταν ἀναγκασθῇς ὑπὸ τῶν περιεστηκότων οἱονεὶ διακαραχθῆναι, ταχέως ἐπάνιθι εἰς ἑαυτὸν, καὶ μὴ ὑπὲρ τὰ ἀναγκαῖα ἐξίστασο τοῦ ῥυθμοῦ, ἔσῃ γὰρ ἐγκρατέστερος τῆς ἁρμονίας, τῷ συνεχῶς εἰς αὐτὴν ἐπανέρχεσθαι.

ιβ'. Εἰ μητρυιάν τε ἅμα εἶχες καὶ μητέρα, ἐκείνην τ' ἂν ἐθεράπευες, καὶ ὅμως ἡ ἐπάνοδός σοι πρὸς τὴν μητέρα συνεχὴς ἐγίνετο. τοῦτό σοι νῦν ἐστιν ἡ αὐλὴ, καὶ Φιλοσοφία· ὧδε πολλάκις ἐπάνιθι, καὶ προσαναπαύου ταύτῃ, δι' ἣν καὶ τὰ ἐκεῖ σοι ἀνεκτὰ φαίνεται, καὶ σὺ ἐν αὐτοῖς ἀνεκτός.

ιγ'. Οἷον δὴ τὸ φαντασίαν λαμβάνειν ἐπὶ τῶν ὄψων καὶ τῶν τοιούτων ἐδωδίμων· ὅτι νεκρὸς οὗτος ἰχθύος, οὗτος δὲ νεκρὸς ὄρνιθος, ἢ χοίρου· καὶ πάλιν, ὅτι ὁ Φάλερνος, χυλάριόν ἐστι σταφυλίου· καὶ ἡ περιπόρφυρος, τριχία προβατίου αἱματίῳ κόγχης δεδευμένα· καὶ ἐπὶ τῶν κατὰ τὴν

spexisse: potuit et ad alius nescio cujus poetae locum alludere, in quo αἶα legebatur.

ὅ,τι ἂν ποιῶ] *Xyl.* perperam: ὅτι ἂν ποιῶ.

Ad Sect. 11. (*ap. Lugd.* 11. *Cas.* 9. *p.*)

ταχέως ἐπάνιθι εἰς ἑαυτὸν] *Adnot. Lugd.* malebat: — πρὸς ἑαυτὸν. n. n.

ἔσῃ γὰρ ἐγκρατέστερος κ. τ. λ.] Pro ἔσῃ *Vat. A.* εἰ habet: quod ferri nequit, nisi in sequentibus ἔσῃ additur.

Ad Sect. 12. (*ap. Lugd.* 12. *Cas.* 9. *p.*)

ἡ αὐλὴ καὶ Φιλοσοφία] Exspectaveram cum *Reisk.* — καὶ ἡ Φιλοσοφία. Verum *Vatic. A.* cum omnibus Impressis articulum h. l. ignorat.

ἀνεκτὰ φαίνεται] *Menag.* malebat: φανεῖται. Cf. vero, quae monuit *Fischer.* in Animadv. ad *Weller.* III, 2, p. 53.

Ad Sect. 13. (*ap. Lugd.* 13. *p. Cas.* 10. *p.*)

Haec Sectio quoque servata est in *Vat.* 2. 3. 5. 6., *Med.-Flor.*

Cur etiam perturbor? Quidquid enim egerim, tamen diſſipatio me manet. Sin alterum verum eſt, pietatem colo omniumque rerum rectore fretus tranquillo ſum animo.

11. Quando a rebus, quae circumſtant, quaſi conturbari coactus es, cito ad te redi, nec ultra, quam neceſſe eſt, a tenore te removeri ſinas: eo enim facilius harmoniam tueberis, quo ſaepius ad eam te receperis.

12. Si novercam ſimul matremque haberes, etiamſi et illam coleres, ad matrem tamen frequentiſſime te reciperes. Eadem tibi nunc ratio eſt ad aulam et philoſophiam: ad hanc ſaepe reverte et in ea adquieſce, per quam et quae illic ſunt, tibi tolerabilia videntur, et tu ipſe tolerabilis, dum in illis verſaris.

13. Quemadmodum vero de obſoniis et iſtiusmodi eduliis imaginem animo concipimus: hoc piſcis cadaver eſſe; illud cadaver avis aut porci; item: Falernum uvulae ſuccum eſſe; purpuram oviculae capillos conchae cruore tinctos: de coitu, eſſe inteſtini frictionem et excretionem

Flor. 1. 2. 3. 4., *Pariſ.* et *Guelf.* Deſinit hoc Excerptum in καταγοητεύει.

οἷον δὴ τὸ φαντασίαν λαμβάνειν] *Vat.* 3. vitioſe: — φαντασίᾳ, et Ed. *Caſ.* λαχβάνειν.

οὗτος δὲ νεκρὸς κ. τ. λ.] *Vat.* 4. corrupte: ἔντος (lic) δὲ νεκρ.

ὅτι ὁ Φάλερνος χυλάριόν ἐστι σταφυλίου καὶ] Haec verba abſunt ab omnibus Codd., qui Excerpta ex *Antonino* continent. Leguntur autem in *Vat. A.* Paullo ante iidem καὶ ante πάλιν ignorant, praeter *Med.* 1. 2. 3. 4., *Vat.* 5. et *Guelf.* Copulativam plane alieno loco ante περιπόρφυρος habet *Vatic.* 4.

τριχία προβατίου] *Vatic.* 6. corrupte: τριχεία. *Vatic.* 2., *Med.* 1. 2. 3. 4. et *Guelf.* τριχία ἐστὶ προβατίου (*Vat.* 2. προβάτου). Mox pro αἱματίῳ *Vat. A.* dabat αἵματι. Sed praeſtat forma deminutiva, qua noſter pro Stoicorum more frequentius uti ſolet ad rerum vilitatem ſignificandam.

τὴν συνουσίαν, ἐντερίου παράτριψις, καὶ μετά τινος σπασμοῦ μυξαρίου ἔκκρισις. (οἷαι δὴ αὗταί εἰσιν αἱ Φαντασίαι καθικνούμεναι αὐτῶν τῶν πραγμάτων καὶ διεξιοῦσαι δι' αὐτῶν, ὥστε ὁρᾶν οἷά τινά ποτ' ἐστίν.) οὕτως δεῖ παρ' ὅλον τὸν βίον ποιεῖν, καὶ ὅπου λίαν ἀξιοπιστότατα πράγματα Φαντάζεται, ἀπογυμνοῦν αὐτὰ, καὶ τὴν εὐτέλειαν αὐτῶν, ἐφ' ᾗ σεμνύνεται, περιαιρεῖν. δεινὸς γὰρ ὁ τῦφος παραλογιστής· καὶ ὅτε δοκεῖς μάλιστα περὶ τὰ σπουδαῖα καταγίνεσθαι, τότε μάλιστα καταγοητεύει. ὅρα γοῦν, ὁ Κράτης τί περὶ αὐτοῦ τοῦ Ξενοκράτους λέγει.

ιδ'. Τὰ πλεῖστα, ὧν ἡ πληθὺς θαυμάζει, εἰς γενικώτατα ἀνάγεται· τὰ ὑπὸ ἕξεως ἢ Φύσεως συνεχόμενα, λίθους,

οἷαι δὴ αὗταί εἰσιν αἱ Φαντασίαι] Omnes Edd. praeter *Caſ.*, *Oxon.* et *De-Jol.* legunt: οἷαν δὴ κ. τ. λ. Perſpecte tamen monuit *Gataker.*, legendum eſſe οἷαι, quod auctoritate omnium Codicum, qui Excerpta continent, in textum recipere haud dubitavi. — Pro δὴ in *Vat.* 2. legitur δέ.

διεξοῦσαι δι' αὐτῶν] *Vat.* 2. 5. 6., *Med.* 1. 2. 3. 4. et *Pariſ.* — διεξοῦσαι αὐτῶν, omiſſa praepoſitione: perperam, ni fallor.

ὥστε ὁρᾶν οἷά τινά ποτ' ἐστίν·] Ceterae Edd. omnes: ἅτινά ποτ' ἐστίν. Verum *Vatic. A.* 2. 3. 4. 6., *Med.* 1. 3. 4. et *Pariſ.* — οἷά τινα κ. τ. λ., quod mihi arridet.

οὕτως δεῖ παρ' ὅλον τὸν βίον] Variant h. l. libri. *Vat.* 2. οὕτω παρ' ὅλον τ. β. *Pariſ.* οὕτω δεῖ παρ' ὅλον τ. β. — *Vat.* 6. οὕτω δὴ παρ' ὅλ. τ. β.

καὶ ὅπου λίαν ἀξιοπιστότατα πράγματα Φαντάζεται] *Vat.* 2. 3. 4. 5. 6., *Med.* 1. 4. — ἀξιόπιστα (τὰ addunt *Vatic.* 4. et 6. bene): quod malim. Non enim memini, me usquam legere λίαν cum Superlativo conjunctum. Nolui tamen textum mutare, praeſertim quum mihi arrideret *Reiskii* conjectura: — λίαν ἀξιοσπούδαστα τὰ πράγματα, quam adeo in textum recepiſſem, nili temeritatis notam metuiſſem.

ἀπογυμνοῦν αὐτὰ κ. τ. λ.] Ed. *Mori* operarum errore: ἀπογυμνῶν αὐτά.

καὶ τὴν ἱστορίαν, ἐφ' ᾗ σεμνύνεται κ. τ. λ.] Haud

muci cum convulsione quadam: (quales profecto sunt rerum imagines, quae res ipsas adsequuntur easque penetrant, ut, quaenam tandem sint, videre liceat:) sic et per totam vitam facere nos oportet ac res, etiamsi studio dignissimae videantur, denudare atque falsam illam speciem, qua gloriantur, tollere: gravis enim impostor fastus est, et quando maxime putas, te res serias agere, tum maxime in fraudem inducit. Vide saltem, Crates quid de ipso Xenocrate dixerit.

14. Pleraque eorum, quae vulgus hominum admiratur, ad generalissima haec rerum capita referuntur: alia vi

Haud dubitavi pro vulgari ὑφ' ἡ σεμνύνεται recipere: ἐφ' ἡ σεμν. auctoritate *Med.* 1. 2. 3. 4. et *Guelf.* Idem jam *De Joly* dedit, et σεμνύνεσθαι aut cum praepositione ἐπὶ, aut cum dandi Casu sine praepositione, aut cum Accusat., ut apud *Herodian.* V, 7. struitur. Ad ἱστορίαν, quod et mihi suspectum est, haec adnotavit *Reisk.*: „ἱστορίαν, *contemplationem, considerationem*, rationem, unde spectata vita nobis magnifica videtur. Vid. supra V, 31. Forte tamen legendum: τερθρείαν. Sane ICTOPIAN et TEPΘPEIAN non multum differunt, quod attinet ad literarum ductus.„ —

τότε μάλιστα καταγοητεύει] Corrupte *Paris.* καταγοητέου et *Med.* 4. καταγοητεύη.

τί περὶ αὐτοῦ τοῦ Ξενοκράτους] *Menag.* ad h. l.: „Fortasse Σωκράτους.„

Ad Sect. 14. *(ap. Lugd.* 13. *p.* 14. *Cas.* 10. *p.)*

εἰς γενικώτατα ἀνάγεται· τὰ ὑπὸ κ. τ. λ.] *Morus* emendabat: — εἰς γενικὸν ὑπὸ Φύσεως συνεχόμενον, *classis, quam constituit essentia rerum*: cum res, inquit, ejusdem essentiae ad idem genus, ad eandem classem, referunt. — At haec, fateor, non satis intelligo. Nisi vehementer fallor, vulgata se recte habet. Malim tamen τὰ μὲν ὑπὸ κ. τ. λ., ut commode referri possit ad ea, quae sequuntur· τὰ δὲ — τὰ δὲ —

εἰς

θους, ξύλα, συκᾶς, ἀμπέλους, ἐλαίας· τὰ δὲ ὑπὸ τῶν ὀλίγῳ μετριοτέρων, εἰς τὰ ὑπὸ ψυχῆς, οἷον, ποίμνας, ἀγέλας· τὰ δὲ ὑπὸ τῶν ἔτι χαριεστέρων, εἰς τὰ ὑπὸ λογικῆς ψυχῆς, οὐ μέντοι καθολικῆς, ἀλλὰ καθό τεχνική, ἢ ἄλλως πως ἐντρεχής, ἢ κατὰ ψιλόν, τὸ πλῆθος ἀνδραπόδων κεκτῆσθαι. ὁ δὲ ψυχὴν λογικὴν καθολικήν καὶ πολιτικὴν τιμῶν, οὐδὲν ἔτι τῶν ἄλλων ἐπιστρέφεται· πρὸ ἁπάντων δὲ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν λογικῶς καὶ κοινωνικῶς ἔχουσαν, καὶ κινουμένην διασώζει, καὶ τῷ ὁμογενεῖ εἰς τοῦτο συνεργεῖ.

ιε'. Τὰ μὲν σπεύδει γίνεσθαι, τὰ δὲ σπεύδει γεγονέναι, καὶ τοῦ γινομένου δὲ ἤδη τι ἀπέσβη· ῥύσεις καὶ ἀλλοιώσεις, ἀνανεοῦσι τὸν κόσμον διηνεκῶς, ὥσπερ τὸν ἄπειρον αἰῶνα ἡ τοῦ χρόνου ἀδιάλειπτος Φορὰ νέον ἀεὶ παρέχεται. ἐν δὴ τούτῳ τῷ ποταμῷ τί ἄν τις τούτων τῶν παραθεόντων ἐκτιμήσειεν ἐφ' οὗ στῆναι οὐκ ἔξεστιν; ὥσπερ εἴ τίς

εἰς τὰ ὑπὸ ψυχῆς κ. τ. λ.] *Morus* hic rurſus emendandum cenſebat: — γενικὸν τὸ ὑπὸ ψυχῆς συνεχόμενον.

κατὰ ψιλὸν, τὸ πλῆθος κ. τ. λ.] Malim h. l. cum *Moro*: κατὰ ψιλὸν, οἷον τὸ πλῆθος κ. τ. λ.

λογικὴν, καθολικὴν] καθολικὴν non legitur in *Vatic. A.*

οὐδὲν ἔτι τῶν ἄλλων ἐπιστρέφ.] *Lugdun.* operarum errore: οὐδὲν ἐπὶ ἔτι (ſic) τῶν ἄλλ. κ. τ. λ.

καὶ κοινωνικῶς ἔχουσαν] Quid *Gatak.* ſibi velit, — ἴσχουσαν emendans, non video. Vulgata recte habet.

καὶ κινουμένην] κινουμένην, quod adeo Grammaticis praecepta poſtulant, ex antiquioribus Edd. *Xyl.* 1. puta, *Arg.*, *Lugd.*, *Caſ.* et *Ox.* revocavi. *Gatak.* et reliquae omnes: κινούμενον. Monuit tamen *Morus*, κινουμένην eſſe reſtituendum.

Ad Sect. 15. *(ap. Lugd.* 15. 16. *p. Caſ.* 11.)

ῥύσεις καὶ ἀλλοιώσεις ἀνα-

aut natura continentur, lapides, arbores, ficus, vites, oleae; alia verò, quae paullo moderatiores admirantur, anima continentur, ut greges et armenta: alia denique, quibus urbaniores capiuntur, anima rationali praedita ſunt, non ſane quidem univerſali, ſed quatenus artium perita aut alia quadam ſolertia inſignis eſt, aut ſimpliciter [rationalis], ut ſervitiorum turbam poſſidere. Qui autem animam rationalem univerſalem et ſocietatis amantem veneratur, caetera non curat, ſed omnibus poſtpoſitis animum ita affectum et ita ſe moventem, ut rationi et civitati convenit, conſervat, et cognatum ſuum, ut idem conſequatur, adjuvat.

15. Haec fieri properant: illa fuiſſe: quin et ejus, quod fit, jam aliquid evanuit. Fluxus et mutationes mundum perpetuo renovant, quemadmodum immenſum illud aevum adſiduo temporis lapſu novum redditur. In hoc igitur flumine quis horum, quae praelabuntur, quibusque inſiſtere non licet, quidquam in pretio habeat? perinde ac ſi

ἀναγεοῦσι τὸν κόσμον διηνεκῶς, ὥσπερ τὸν ἄπειρον αἰῶνα ἡ τοῦ χρόνου κ. τ. λ.] *Xyl.* 1., *Arg.* et *Lugdun.* dabant ξύσεις καὶ ἀλλοιώσεις ἀνανέουσι τὸν ἄπειρον αἰῶνα τὸν κόσμον κ. τ. λ. At perſpecte monuit *Gatak.* verba τὸν ἄπειρον αἰῶνα loco ſuo mota eſſe, eaque poſt παρέχεται collocanda putabat, nihil tamen in ipſo textu immutans. At *Caſaubonus*, minus religioſus, eadem ante νέον inculcavit. *Morus* autem eadem loco illo non movenda cenſebat, ſed τὸν ἄπειρον αἰῶνα per διὰ τὸν ἄπειρον αἰῶνα explicabat, et poſt παρέχεται ſubintelligebat τὸν χρόνον. At omnem dubitationem tollit *Vat. A.*, qui haec verba eo loco exhibet, ubi et nos, praeeunte *De Joly*, ea collocavimus.

τί ἄν τις τούτων τῶν παραδεόντων ἐκτιμήσειεν] *Xyl.* 1. operarum vitio: τί ἄν τις τούτων παραδεόντων τῶν (*ſic*) ἐκτιμήσειεν.

τῶν

τίς τι τῶν παραπετομένων στρουθίων φιλεῖν ἄρχοιτο· τὸ δ' ἤδη ἐξ ὀφθαλμιῶν ἀπελήλυθεν. τοιοῦτον δή τι καὶ αὐτὴ ἡ ζωὴ ἑκάστου, οἷον ἡ ἀφ' αἵματος ἀναθυμίασις, καὶ ἡ ἐκ τοῦ ἀέρος ἀνάπνευσις. ὁποῖον γάρ ἐστι τὸ ἄπαξ ἑλκῦσαι τὸν ἀέρα καὶ ἀποδοῦναι, ὅπερ παρέκαστον ποιοῦμεν, τοιοῦτόν ἐστι καὶ τὸ τὴν πᾶσαν ἀναπνευστικὴν δύναμιν, ἣν χθὲς καὶ πρώην ἀποτεχθεὶς ἐκτήσω, ἀποδοῦναι ἐκεῖ, ὅθεν τὸ πρῶτον ἔσπασας.

ις'. Οὔτε τὸ διαπνεῖσθαι, ὡς τὰ φυτά, τίμιον· οὔτε τὸ ἀναπνεῖν, ὡς τὰ βοσκήματα καὶ τὰ θηρία· οὔτε τὸ τυποῦσθαι κατὰ φαντασίαν· οὔτε τὸ νευροσπαστεῖσθαι καθ' ὁρμήν· οὔτε τὸ συναγελάζεσθαι, οὔτε τὸ τρέφεσθαι· τοῦτο γὰρ ὅμοιον τῷ ἀποκρίνειν τὰ περιττώματα τῆς τροφῆς. τί οὖν τίμιον; τὸ κροτεῖσθαι; οὐχί. οὐκοῦν οὐδὲ τὸ ὑπὸ γλωσσῶν κροτεῖσθαι· αἱ γὰρ παρὰ τῶν πολλῶν εὐφημίαι, κρότος γλωσσῶν. ἀφῆκας οὖν καὶ τὸ δοξάριον, τί καταλείπεται τίμιον; δοκῶ μέν, τὸ κατὰ τὴν ἰδίαν κατασκευὴν κινεῖσθαι, καὶ ἴσχεσθαί, ἐφ' ὃ καὶ αἱ ἐπιμέλειαι ἄγουσι καὶ αἱ τέχναι. ἥ τε γὰρ τέχνη πᾶσα τούτου στοχάζεται, ἵνα τὸ κατασκευασθὲν ἐπιτηδείως ἔχῃ πρὸς τὸ ἔργον πρὸς ὃ κατεσκεύα-

τῶν παραπετομένων στρουθίων] *Vat. A.* στρουθαρίων. Bene: amat enim noſter formam deminutivorum.

Ad Sect. 16. *(ap. Lugd.* 16. *p. Caſ.* 12.)

Οὔτε τὸ διαπνεῖσθαι, ὡς τὰ φυτά, τίμιον· οὔτε τὸ ἀναπνεῖν κ. τ. λ.] *Xyl.* 1. *(Baſ.)*, *Arg.*, *Lugd.*, *Caſ.* et *Oxon.* dabant: Ὡς τὰ φυτὰ τίμιον οὔτε τὸ διαπνεῖσθαι οὔτε τὸ ἀναπνεῖν κ. τ. λ. Qui verborum ordo quum ferri non poſſet, *Gataker.* edidit: Τίμιον οὔτε τὸ διαπνεῖσθαι, ὡς τὰ φυτά· οὔτε τὸ ἀναπνεῖν κ. τ. λ., quem poſteriores omnes ſecuti ſunt. *Vat. A.* enim verborum ordinem habet, quem nos, praeeunte *De Joly*, in edendo ſequuti ſumus.

οὔτε τὸ νευροσπαστεῖσθαι] *Arg.* corrupte: οὔτε τὸν νευροσπ.

σκευα-

κινεῖ-

quis praetervolantium paſſerculorum aliquem diligere inciperet, atque is jam e conſpectu ejus abierit. Ejusmodi ſane eſt vita uniuscujusque, cujusmodi eſt exhalatio ſanguinis aut ſpiritus ab aëre attractio. Quale enim eſt semel animam trahere et efflare, quod ſingulis temporis momentis facimus, tale etiam eſt, omnem illam reſpirandi facultatem, quam heri aut nudiustertius in ortu accepiſti, eo reddere, unde eam primo hauſiſti.

16. Neque quod perſpiramur ſtirpium more, aeſtimatione dignum eſt, neque quod reſpiramus, ut pecudes et belluae, neque quod ſpecies rerum externarum per viſa animis noſtris imprimuntur, neque quod agendi impetu huc illuc rapimur, neque quod congregamur et nutrimur: hoc enim perinde eſt ac alimenti quod eſt ſuperfluum, excernere. Quid ergo eſt, quod aeſtimatione dignum ſit? Num plauſus? Nequaquam; itaque nec linguarum plauſus: multitudinis enim laus quid aliud eſt, quam linguarum ſtrepitus? Sublata igitur gloriola, quid reſtat, quod aeſtimemus? Hoc opinor, ſecundum conſtitutionem peculiarem et moveri et motum ſiſtere: quo etiam tum ſtudia tum artes ducunt.

 Nam

κινεῖσθαι καὶ ἴσχεσθαι, ἐφ' ὃ καὶ αἱ ἐπιμέλειαι κ. πολλ.] ἴσχεσθαι dedi cum *Xyl.* 1., *Lugdun.*, *Caſaub.* et *Oxoni.*, pro quo *Arg.*, *Gatak.* et reliquae Edd. omnes, praeter *De. Jol.*, ἴσχεσθαι habent. Quod quum ferri non poſſet, olim conjeceram ἔσεσθαι, quod jam *Reisk.* placuiſſe poſtea cognovi. *Reche* malebat ἰχνᾶσθαι, quod minus mihi placet, quia cum κινεῖσθαι conjungitur. Lectio ἴσχεσθαι, in quam et *Vat. A.* conſentit, haud incommoda eſt. Cf. IX, 12. X, 38.

τούτου στοχάζεται] Haud dubitavi cum *Caſaub.*, quem *Oxon.* ſequitur, τούτου reſcribere pro τοῦτο, quod ceterae Edd. omnes dabant. Illud enim uſus loquendi poſtulat: στοχάζεσθαι enim ubique cum gignendi caſu ſtruitur.

σκεύασται· ὅ τε φυτουργὸς ὁ ἐπιμελούμενος τῆς ἀμπέλου, καὶ ὁ πωλοδάμνης, καὶ ὁ τοῦ κυνὸς ἐπιμελούμενος, τοῦτο ζητεῖ. αἱ δὲ παιδαγωγίαι, αἱ διδασκαλίαι ἐπί τι σπεύδουσιν· ὧδε οὖν τὸ τίμιον. καὶ τοῦτο μὲν ἂν εὖ ἔχῃ, οὐδὲν τῶν ἄλλων περιποιήσῃ σεαυτῷ. οὐ παύσῃ καὶ ἄλλα πολλὰ τιμῶν; οὔτ' οὖν ἐλεύθερος ἔσῃ, οὔτε αὐτάρκης, οὔτε ἀπαθής. ἀνάγκη γὰρ φθονεῖν, ζηλοτυπεῖν, ὑφορᾶσθαι τοὺς ἀφελέσθαι ἐκεῖνα δυναμένους, ἐπιβουλεύειν τοῖς ἔχουσι τὸ τιμώμενον ὑπό σου· ὅλως πεφύρθαι ἀνάγκη τὸν ἐκείνων τινὸς ἐνδεῆ· προσέτι δὲ πολλὰ καὶ τοῖς θεοῖς μέμφεσθαι· ἡ δὲ τῆς ἰδίας διανοίας αἰδὼς καὶ τιμὴ, σεαυτῷ τε ἀρεστόν σε ποιήσει, καὶ τοῖς κοινωνικοῖς εὐάρμοστον, καὶ τοῖς θεοῖς σύμφωνον, τουτέστιν, ἐπαινοῦντα ὅσα ἐκεῖνοι διανέμουσι καὶ διατετάχασιν.

ιζ'. Ἄνω, κάτω, κύκλῳ, φοραὶ τῶν στοιχείων. ἡ δὲ τῆς ἀρετῆς κίνησις ἐν οὐδεμιᾷ τούτων, ἀλλὰ θειότερόν τι, καὶ ὁδῷ δυσεπινοήτῳ προϊοῦσα εὐοδεῖ.

ιή'. Οἷόν ἐστιν, ᾧ ποιοῦσιν; τοὺς μὲν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ χρόνου, καὶ μεθ' ἑαυτῶν ζῶντας ἀνθρώπους εὐφημεῖν οὐ θέλουσιν·

αἱ δὲ παιδαγωγίαι — ἐπί τι σπεύδουσιν· ὧδε κ. τ. λ.] Sic dedi cum *Xyl.* 1., *Arg.* et *Lugd.* — pro quo *Caſ.*, *Oxon.*, *Gatak.* et reliquae — ἐπὶ τί σπεύδουσι; interrogative legunt. At jam *Morus* monuit, interrogandi ſignum h. l. eſſe tollendum.

οὐδὲν τῶν ἄλλων περιποιήσῃ σεαυτῷ· οὐ παύσῃ κ. τ. λ.] *Reisk.* ad h. l.: „Poteſt vulgaris lectio defendi: malim tamen περιποιήσεις.„ In iis, quae ſequuntur, depravatus eſt *Vat. A.*, ubi ita legitur hic locus: ᾧ οὐ παύσῃ οὔτε αὐτάρκης καὶ ἄλλα πολλὰ τιμῶν οὔτ' οὖν ἐλεύθερος ἔσῃ, οὔτε ἀπαθής.

καὶ τοῖς κοινωνικοῖς εὐάρμοστον] κοινωνικοῖς abeſt a *Vat. A.*

Ad

Nam et omnis ars hoc reſpicit, ut id, quod paratur, aptum ſit ad opus, ad quod paratur: et vinitor, qui vites colit, et qui equos domat aut canes curat, huic ſtudet rei. Porro et puerorum educatio et diſciplina aliquem finem conſequi ſtudent; ibi ergo reperitur, quod in pretio habendum eſt: quod ſi bene habuerit, nihil caeterorum tibi parare ſtudebis. Non deſines et multa alia aeſtimare? Nec liber itaque eris, nec tibi ſufficies, nec animi perturbationibus vacuus eris: non enim fieri poteſt, quin invideas, aemuleris eosque ſuſpectos habeas, qui illis te privare poſſint, iisque inſidias ſtruas, qui id, quod tanti a te aeſtimatur, poſſident. Omnino neceſſe eſt, te macerari, ſi illarum rerum aliqua indigeas; praeterea et ſaepe de Diis conqueri: propriae autem mentis verecundia et honor te tibi gratum reddet, ſociis commodum, Diisque conſentientem; id eſt: quaecunque attribuunt et conſtituunt, laudibus celebrantem.

17. Surſum, deorſum, in orbem feruntur elementa; virtutis autem motus nulla harum viarum fertur; ſed divinior quaedam res atque via comprehenſu difficili incedens, feliciter progreditur.

18. Quid eſt, quod faciunt? Eos quidem, qui eodem ſecum tempore vivunt, laudare nolunt: ipſi vero a poſteris,

Ad Sect. 17. *(ap. Lugd.* 17. *Caſ.* 13.)

κύκλῳ Φοραὶ τῶν στοιχείων] *Reisk.* malebat αἱ Φοραὶ. Ipſe olim κυκλοφορίαι reſtituendum putaveram. Jam vero nihil mutem.

καὶ ὁδῷ δυςεπινοήτῳ προϊοῦσα εὐοδεῖ] *Reche* malebat — δυςεπινοήτως. n. n. et *Menag.* εὐοδοῖ. At εὐοδεῖν in libris probatiſſimorum auctorum haud uno loco legitur.

Ad Sect. 18. *(ap. Lugd.* 18. *Caſ.* 14.)

Οἷόν ἐστιν, ὃ ποιοῦσιν;] *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugd.*, *Caſ.* et *Oxon.*: οἷόν ἐστι, ὃ ποιοῦσιν;

Ad

λουσιν· αὐτοὶ δὲ ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων εὐφημηθῆναι, οὓς οὔτε εἶδον ποτὲ οὔτε ὄψονται, περὶ πολλοῦ ποιοῦνται. τοῦτο δὲ ἐγγύς ἐστι τῷ λυπηθῆναι ἄν, ὅτι οὐχὶ καὶ οἱ προγενέστεροι περί σου λόγους εὐφήμους ἐποιοῦντο.

ιθ'. Μὴ εἴ τι αὐτῷ σοι δυςκαταπόνητον, τοῦτο ἀνθρώπῳ ἀδύνατον ὑπολαμβάνειν. ἀλλ' εἴ τι ἀνθρώπῳ δυνατὸν καὶ οἰκεῖον, τοῦτο καὶ σεαυτῷ ἐφικτὸν νόμιζε.

κ'. Ἐν τοῖς γυμνασίοις καὶ ὄνυξι κατέδρυψέ τις, καὶ τῇ κεφαλῇ ἐῤῥαγεὶς πληγὴν ἐποίησεν. ἀλλ' οὔτε ἐπισημαινόμεθα, οὔτε προςκόπτομεν, οὔτε ὑφορώμεθα ὕστερον, ὡς ἐπίβουλον· καί τοι φυλαττόμεθα, οὐ μέν τοι ὡς ἐχθρὸν, οὐδὲ μεθ' ὑποψίας, ἀλλ' ἐκκλίσεως εὐμενοῦς. τοιοῦτόν τοι γενέσθω, καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς μέρεσι τοῦ βίου· πολλὰ παρενθυμώμεθα, τῶν οἷον προςγυμναζομένων. ἔξεστι γὰρ, ὡς ἔφην, ἐκκλίνειν, καὶ μηδὲ ὑποπτεύειν, μηδὲ ἀπέχθεσθαι.

κα'. Εἴ τις μὲ ἐλέγξαι, καὶ παραστῆσαί μοι, ὅτι οὐκ ὀρθῶς ὑπολαμβάνω, ἢ πράσσω, δύναται, χαίρων μεταθήσομαι· ζητῶ γὰρ τὴν ἀλήθειαν, ὑφ' ἧς οὐδεὶς πώποτε ἐβλά-

Ad Sect. 19. (*ap. Lugd.* 19. *p. Cas.* 15.)

τοῦτο ἀνθρώπῳ ἀδύνατον] *Vat. A.* vitiose: — ἀνθρώπων —. Pro δυςκαταπόνητον *Menag.* malebat: δυςκατανόητον, repugnante orationis serie.

Ad Sect. 20. (*ap. Lugd.* 19. *p. Cas.* 16.)

κατέδρυψέ τις καὶ τῇ κεφαλῇ ἐῤῥαγεὶς πληγὴν ἐποίησεν· ἀλλ' οὔτε κ. τ. λ.] *Vat. A.* pro κατέδρυψέ τις vitiose: κατέκρυψέ τις. Quod deinde sequitur ἐῤῥαγεὶς vereor, ne sit corruptum, nisi forte pro ῥαγεὶς aut pro ἐνραγεὶς positum sit. *Annot. Lugd.* restituendum putabat: προςῥαγεὶς, quod tamen, ut recte observavit *Gatak.*, a vulgari scriptura longius discedit. *Casaub.* aut: καὶ τῇ κεφαλῇ ἐῤῥά-

ſteris, quos nec viderunt, nec unquam videbunt, celebrari plurimi faciunt: hoc idem eſt fere ac ſi quis doleret, quod priſcae aetatis homines eum laudibus non celebrarunt.

19. Noli ſi quid tibi fuerit effectu difficile, opinari, hominem hoc non poſſe praeſtare: ſed quidquid homo poteſt, quidquid ei convenit, te quoque poſſe exiſtimes.

20. In palaeſtra ſi quis vel unguibus nos laceravit vel capite adliſo vulnus nobis inflixit, eum neque [tanquam inimicum] notamus, neque offendimur, neque eum poſtea tanquam inſidiatorem ſuſpectum habemus: cavemus tamen ab eo, ſed nec tanquam ab hoſte nec cum ſuſpicione, ſed placide eum declinamus. Idem ſane et in caeteris vitae partibus faciamus, et ad multa eorum, quae faciunt ii, qui nobiscum quaſi in certamine committuntur, animum non advertamus. Licet enim, ut dixi, declinare, et nec ſuſpicioſum eſſe, nec odio illos habere.

21. Si quis me convincere mihique oſtendere poteſt, me non recte agere aut opinari, laeto animo ad meliorem frugem redeo. Veritatem enim ſector, a qua nemo unquam

ἐῤῥάγης· πληγὴν ἐποίησεν, ἀλλ' οὔτε κ. τ. λ., quod vix dubitarem in textum recipere, niſi ſequeretur ἐπισημαινόμεθα — προκόπτομεν etc. in prima perſ. plur. — aut: τὴν κεφαλὴν ἐῤῥάξας πληγὴν ἐποίησεν· ἀλλ' κ. τ. λ. Ego vero malim aut ἐῤῥωγὼς aut ἐκραγείς. Vid. *Valckenaer* ad *Eurip.* Hippolyt. v. 1338. p. 309., quam obſervationem ad *Lennepii* Lexic. Etymolog. retulit *Ev. Scheidius* ſ. v. ῥήσσω.

οὔτε προσκόπτομεν] *Vat. A.* οὔτε προκόπτομεν. perperam.

Ad Sect. 21. *(ap. Lugd.* 20. *Caſ.* 17. *p.)*

καὶ παραστῆσαί μοι] *Vatic. A.* καὶ παραστήσαι με (*ſic*). perperam.

Ad

ἐβλάβη. Βλάπτεται δὲ ὁ ἐπιμένων ἐπὶ τῆς ἑαυτοῦ ἀπάτης καὶ ἀγνοίας.

κβ'. Ἐγὼ δὲ ἐμαυτοῦ καθῆκον ποιῶ· τὰ ἄλλα μὲ οὐ περισπᾷ· ἤτοι γὰρ ἄψυχα, ἢ ἄλογα, ἢ πεπλανημένα, καὶ τὴν ὁδὸν ἀγνοοῦντα.

κγ'. Τοῖς μὲν ἀλόγοις ζώοις καὶ καθόλου πράγμασι καὶ ὑποκειμένοις, ὡς λόγον ἔχων, λόγον μὴ ἔχουσι, χρῶ μεγαλοφρόνως καὶ ἐλευθέρως. τοῖς δὲ ἀνθρώποις, ὡς λόγον ἔχουσι, χρῶ κοινωνικῶς. ἐφ' ἅπασι δὲ θεοὺς ἐπικαλοῦ· καὶ μὴ διαφέρου πρὸς τὸ πόσῳ χρόνῳ· ταῦτα πράξεις· ἀρκοῦσι γὰρ καὶ τρεῖς ὧραι τοιαῦται.

κδ'. Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν, καὶ ὁ ὀρεωκόμος αὐτοῦ ἀποθανόντες εἰς τ' αὐτὸ κατέστησαν· ἤτοι γὰρ ἐλήφθησαν εἰς τοὺς αὐτοὺς τοῦ κόσμου σπερματικοὺς λόγους· ἢ διεσκεδάσθησαν ὁμοίως εἰς τὰς ἀτόμους.

κε'. Ἐνθυμήθητι, πόσα κατὰ τὸν αὐτὸν ἀκαριαῖον χρόνον ἐν ἑκάστῳ ἡμῶν ἅμα γίνεται, σωματικὰ ὁμοῦ καὶ ψυχικά. καὶ οὕτως οὐ θαυμάσεις, εἰ πολὺ πλείω, μᾶλλον δὲ πάντα τὰ γινόμενα ἐν τῷ ἑνί τε καὶ σύμπαντι, ὃ δὴ κόσμον ὀνομάζομεν, ἅμα ἐνυφίσταται.

κς'. Ἐάν

Ad Sect. 22. (*ap. Lugd.* 21. *p. Caſ.* 17. *p.*)

Ἐγὼ δὲ κ. τ. λ.] Malim cum *Gatak.* ἐγὼ τὸ [f. μὲν] ἐμαυτοῦ — et τὰ [δὲ] ἄλλα κ. τ. λ.

Ad Sect. 23. (*ap. Lugd.* 21. *p. Caſ.* 17. *p.*)

καὶ ἐλευθέρως] *Reisk.* καὶ ἐλευθερίως. n. n.

Ad Sect. 24. (*ap. Lugd.* 22. *Caſ.* 18.)

ὁμοίως εἰς τὰς ἀτόμους] *Vat. A.* corrupte: — ἀντόμους.

Ad Sect. 25. (*ap. Lugd.* 23. *Caſ.* 19.)

ἐν τῷ ἑνί τε καὶ σύμπαντι κ. τ. λ.] *Vat. A.* ἐν τῷ ἑνί τε καὶ γεννητῷ καὶ σύμπαντι κ. τ. λ. Verba καὶ γεν-

quam laesus est; laeditur autem, qui in errore suo et ignorantia persistit.

22. Ego, quod meum est, facio: caetera me non distrahunt: aut enim anima, aut ratione carent, aut viae ignara aberrarunt.

23. Animantibus adeoque omnibus omnino rebus atque subjectis ratione carentibus tu, utpote ratione praeditus, magno liberoque animo utaris; hominibus vero, quippe qui ratione praediti sunt, ita ut communionis ac societatis rationem habeas. In omnibus vero Deorum auxilium implora, nec cura, quamdiu hoc facturus sis; sufficerint enim tres horae sic exactae.

24. Alexander Macedo ejusque mulio post mortem ad idem redacti sunt: nam vel in easdem mundi rationes seminales recepti sunt, vel pariter in atomos dissipati.

25. Considera, quam multa uno eodemque temporis momento in uniuscujusque nostrum cum animo tum corpore fiant. Quo facto non miraberis, quod multo plura, vel cuncta potius, quae fiunt, in uno hoc atque Universo, quod mundum vocamus, simul existunt.

26. Si

γεννητῷ *De Joly* in textum recepit, ne verbo quidem lectorem de ea re admonens. Versio ejusdem Gallica h. l. ita reddit: *dans cet être unique et périssable et universel que nous appellons le monde*, addita hac nota: „*Périssable* est une addition du manuscrit du Vatican.„ Mihi vero, ut dicam, quid sentiam, additamentum hoc eo saltem sensu, quo *De Joly* hoc verbum accepit, huic loco non adeo aptum visum est, ut hanc lectionem in contextum, quem vocant, recipere auderem. Utitur scilicet *Antoninus* h. l. ea argumentandi ratione, quam *a minori ad majus* vocant Logici. Num igitur in hac orationis et ratiocinationis serie aptum cuiquam videri potest, de *mundo*,

κς'. Ἐάν τις σοὶ προβάλῃ, πῶς γράφεται τὸ Ἀντωνίνου ὄνομα, μήτι κατεντεινόμενος προσίσῃ ἕκαστον τῶν στοιχείων; τί οὖν, ἐὰν ὀργίζωνται, μήτι ἀντοργιῇ; μήτι οὐκ ἐξαριθμήσῃ πράως, προϊὼν ἕκαστον τῶν γραμμάτων; οὕτως οὖν καὶ ἐνθάδε μέμνησο, ὅτι πᾶν καθῆκον ἐξ ἀριθμῶν τινων συμπληροῦται. τούτους δεῖ τηροῦντα, καὶ μὴ θορυβούμενον, μηδὲ τοῖς δυσχεραίνουσιν ἀντιδυσχεραίνοντα, περαίνειν ὁδῷ τὸ προκείμενον.

κζ'. Πῶς ὠμόν ἐστι μὴ ἐπιτρέπειν τοῖς ἀνθρώποις ὁρμᾷν ἐπὶ τὰ φαινόμενα αὐτοῖς οἰκεῖα καὶ συμφέροντα. καί τοι τρόπον τινὰ οὐ συγχωρεῖς αὐτοῖς τοῦτο ποιεῖν, ὅταν ἀγανακτεῖς, ὅτι ἁμαρτάνουσι. φέρονται γὰρ πάντως ὡς ἐπὶ οἰκεῖα καὶ συμφέροντα αὐτοῖς. ἀλλ' οὐκ ἔχει οὕτως. οὐκοῦν δίδασκε, καὶ δείκνυε μὴ ἀγανακτῶν.

κή. Θάνατος ἀνάπαυλα αἰσθητικῆς ἀντιτυπίας, καὶ ὁρμητικῆς νευροσπαστείας, καὶ διανοητικῆς διεξόδου, καὶ τῆς πρὸς τὴν σάρκα λειτουργίας.

κθ'. Αἰ-

do, quem cum ſingulis hominibus comparatum ſummis laudibus ornare conſtituit, *interitum* praedicare, qui ei cum omnibus communis eſt, nec quidquam habet, quod ad laudes mundi referri poſſit. Neque tamen inficias eo, hoc additamentum mihi ab ingenio librarii, qui *Vat. A.* deſcripſit, additum non videri. Judicent igitur de h. l. peritiores!

Ad Sect. 26. (*ap. Lugd.* 24. *p. Caſ.* 20.)

ἐάν τις σοὶ προβάλῃ] *Vat. A.* — προβάλλῃ.

μήτε κατεντεινόμενος προσίσῃ κ. τ. λ.] Neſciebam, quid voluerit *Menag.*, qui καθ' ἓν γενόμενος h. l. legendum putabat. κατεντείνεσθαι eſt verbum noſtro familiare pro κατατείνεσθαι. Vid. Index ſ. h. v. *Caſ.* legit: μήτι κατεντεινόμενος οὐ προσίσῃ — et vertit: *nonne ſingulatim in hoc intentus unum proferes?*

τί οὖν; ἐὰν ὀργίζωνται κ. τ. λ.] Signum interrogandi poſt οὖν deeſt in *Woll.* et *Mori* Ed. — Caeterum verba: τί οὖν;

26. Si quis te rogaverit, Antonini nomen quomodo ſcribatur, num magna vocis contentione ſingulas proferes literas? Quid igitur? ſi tibi iraſcuntur, num tu viciſſim illis iraſceris? Nonne placide omnes ac ſingulas [illis] enumerabis literas? Sic et iſtic memento, officium omne quibusdam [quaſi] numeris abſolvi: quos obſervare oportet et nec perturbatum, nec aliis indignantibus viciſſim indignantem recta pergere ad id, quod propoſitum eſt.

27. Quam inhumanum eſt, hominibus non permittere, ut ad ea ferantur, quae ad ſe pertinere ſibique conducere opinantur: atqui quodammodo non permittis, ut hoc faciant, quum aegre fers illos peccare: feruntur enim omnino ad ea, quae ad ſe pertinere, ſibique prodeſſe putant. Verum res non ita habet, [inquis]. Tu igitur illos doceto iisque hoc oſtendito ſine indignatione.

28. Mors quietem nobis praeſtat a ſenſuum repugnantia, ab adfectuum impulſu huc illuc nos jactante, a discurſibus mentis et a carnis miniſterio.

29. Turpe

οὖν; ἐὰν — ἀντοργιῇ; — et μηδὲ τοῖς δυσχεραίνουσιν ἀντιδυσχεραίνοντα delenda cenſebat *Morus*, ut quae non ſatis congrua exemplo propoſito viderentur; de qua re pluribus in Commentar. ad h. l. differemus.

ἕκαστον τῶν γραμμάτων;] *Xyl.* vertit h. l., tanquam legiſſet: τῶν πραγμάτων. At vulg. h. l. minime ſollicitanda eſt.

τούτους δεῖ τηροῦντα κ. τ. λ.] *Vatic. A.* τούτους δὲ τηρ.

Ad Sect. 27. (*ap. Lugd.* 24. *p. Caſ.* 21.)

πῶς ὠμόν ἐστι μὴ κ. τ. λ.] *Caſaub.* malebat: πῶς οὐκ ὠμόν ἐστι —. Idem et *Gatak.* placuit, aut Ὠμόν πως ἐστὶ μὴ κ. τ. λ. Quid autem obſtat, quo minus τῷ πῶς h. l. *uſum expoſtulantis ſ. objurgantis* tribuamus? de quo vid. *Hoogeveen* Doctr. partic. Gr. ed. *Schütz.* pag. 724. Cf. et *Schweighaeuſer* ad *Arrian.* Diſſ. Ep. III, 1, 11.

Sect. 28. (*ap. Lugd.* 25. *p. Caſ.* 22. *p.*)

κθ'. Αἰσχρόν ἐστι, ἐν ᾧ βίῳ τὸ σῶμά σοι μὴ ἀπαυδᾷ, ἐν τούτῳ τὴν ψυχὴν προαπαυδᾷν.

λ'. Ὅρα μὴ ἀποκαισαρωθῇς, μὴ βαφῇς· γίνεται γάρ. τήρησον οὖν σεαυτὸν ἁπλοῦν, ἀγαθόν, ἀκέραιον, σεμνόν, ἄκομψον, τοῦ δικαίου φίλον, θεοσεβῆ, εὐμενῆ, φιλόστοργον, ἐρρωμένον πρὸς τὰ πρέποντα ἔργα. ἀγώνισαι, ἵνα τοιοῦτος συμμείνῃς, οἷόν σε ἠθέλησε ποιῆσαι φιλοσοφία. αἰδοῦ θεοὺς, σώζε ἀνθρώπους. βραχὺς ὁ βίος· εἷς καρπὸς τῆς ἐπιγείου ζωῆς, διάθεσις ὁσία, καὶ πράξεις κοινωνικαί. πάντα, ὡς Ἀντωνίνου μαθητής· τὸ ὑπὲρ τῶν κατὰ λόγον πρασσομένων εὔτονον ἐκείνου, καὶ τὸ ὁμαλὲς πανταχοῦ, καὶ τὸ ὅσιον καὶ τὸ εὔδιον τοῦ προσώπου, καὶ τὸ μειλίχιον, καὶ τὸ ἀκενόδοξον, καὶ τὸ περὶ τὴν κατάληψιν τῶν πραγμάτων φιλότιμον· καὶ ὡς ἐκεῖνος οὐκ ἄν τι ὅλως παρῆκεν, μὴ πρότερον εὖ μάλα κατιδὼν, καὶ σαφῶς νοήσας· καὶ ὡς ἔφερεν ἐκεῖνος τοὺς ἀδίκως αὐτὸν μεμφομένους μὴ ἀντιμεμφόμενος· καὶ ὡς ἐπ' οὐδὲν ἔσπευδεν· καὶ ὡς διαβολὰς οὐκ ἐδέχετο· καὶ ὡς ἀκριβὴς ἦν ἐξεταστὴς ἠθῶν καὶ πράξεων· καὶ οὐκ ὀνειδιστὴς, οὐ ψοφοδεὴς, οὐχ ὑπόπτης, οὐ σοφιστής· καὶ

Sect. 29. (*ap. Lugd.* 25. *p. Caſ.* 22. *p.*)

Ad Sect. 30. (*ap. Lugd.* 25. *p.* 26. *Caſ.* 23.)

Ὅρα μὴ ἀποκαισαρωθῇς] *Vatic. A.* ὕρα μὴ ἀποκαισαριχνωθῇς (ſic).

τήρησον οὖν κ. τ. λ.] Revocavi τήρησον ex *Xyl.* 1., *Argent.*, *Lugd.*, *Caſ.* et *Oxon.*, pro quo in *Gatak.* et reliquis omnibus τήρησαι legitur. τήρησαι illud autem recepiſſe videtur *Gatak.*, propter ἀγώνισαι, quod ſequitur.

ἀγώνισαι, ἵνα τοιοῦτος κ. τ. λ.] Pro ἀγώνισαι vix dubito, quin legendum ſit ἀγώνισον. Infinitivus h. l. inde ortus eſt, quod ii, qui *Xyl.* Editionem figuris ſtanneis deſcripſerunt, ἀγώνισαι ad ἐρρωμένον referebant, quod apparet ex eo, quod poſt ἔργα orationem non diſtinxerunt. *Xyl.* tamen recte ἀγώνισαι cum ſequentibus conjunxit, et in imperandi modo transtulit.

οἷόν

29. Turpe eſt, in qua vita corpus non ſuccumbit, in ea animam ſuccumbere.

30. Cave, ne in mores nimium Caeſareos degeneres, ne inficiaris. Solet enim hoc fieri. Serva te igitur ſimplicem, bonum, integrum, gravem, elegantiae non ſtudioſum, pium, benevolum, ad amorem naturalem propenſum, in officiis praeſtandis ſtrenuum. Adnitere, ut talis permaneas, qualem te facere volebat philoſophia. Deos venerare, hominum ſaluti proſpice: brevis eſt vita et unus fructus hujus vitae terreſtris, ſancta animi adfectio et actiones hominum ſocietati utiles. Omnia ut Antonini diſcipulus [praeſta]: conſtantem illius firmitatem in agendo ſecundum rationem, ejus, quae ubique apparebat, aequabilitatem ſanctitatemque, ejus porro in vultu ſerenitatem ac comitatem, gloriae inanis contemtum et in rebus percipiendis ſtudium: et quemadmodum ille nihil omnino praetermiſit, priusquam ſedulo id conſideraverat et accurate intellexerat: quemadmodum ille eos tulit, qui immerito eum reprehendebant, nec eos viciſſim reprehendit: quemadmodum ille nihil feſtina-

οἷόν σε ἠθέλησε ποιῆσαι ἡ φιλοσοφία] Caeterae Edd. omnes absque articulo — φιλοσοφία. Ego vero cum auctore *Reisk.* addere haud dubitavi.

τὸ ὑπὲρ — εὔτονον ἐκείνου] *Reisk.* malebat τὸ — ἔντονον, qua tamen emendatione, ſi quid video, non opus eſt. *Arrianus* ſaltem in Diſſ. Ep. II, 15, 8. de animi firmitate vocabulo εὐτονία uſus eſt.

καὶ τὸ εὔδιον προσώπου] Caeterae Edd. καὶ τὸ εὐόδιον τοῦ προσώπου. Neque tamen dubitavi, ex veriſſima *Xylandri* conjectura, quam *Gatak.* comprobavit, pro depravato εὐόδιον, in quod et *Vat. A.* conſentit, εὔδιον recipere.

τοὺς ἀδίκως αὐτὸν μεμφομένους] Sic dedi cum *Xyl.*, *Arg.*, *Lugdun.*, *Caſ.* et *De-Jol.* *Gat.* autem, et quae ex ea manarunt, αὐτὸν omittunt.

οἷον

καὶ ὡς ὀλίγοις ἀρκούμενος, οἷον οἰκήσει, στρωμνῇ, ἐσθῆτι, τροφῇ, ὑπηρεσίᾳ· καὶ ὡς φιλόπονος, καὶ μακρόθυμος· καὶ οἷος μὲν ἐν τῷ μέχρι ἑσπέρας διὰ τὴν λιτὴν δίαιταν, μηδὲ τοῦ ἀποκρίνειν τὰ περιττώματα παρὰ τὴν συνήθη ὥραν χρήζων· καὶ τὸ βέβαιον καὶ ὅμοιον ἐν ταῖς φιλίαις αὐτοῦ· καὶ τὸ ἀνέχεσθαι ἀντιβαινόντων παῤῥησιαστικῶς ταῖς γνώμαις αὐτοῦ, καὶ χαίρειν, εἴ τις δεικνύοι κρεῖττον· καὶ ὡς θεοσεβὴς χωρὶς δεισιδαιμονίας· ἵν' οὕτως εὔσυνειδήτῳ σοι ἐπιστῇ ἡ τελευταία ὥρα, ὡς ἐκείνῳ.

λα'. Ἀνάνηφε καὶ ἀναπαλοῦ σεαυτόν. καὶ ἐξυπνισθεὶς πάλιν καὶ ἐννοήσας, ὅτι ὄνειροί σοι ἠνώχλουν, πάλιν ἐγρηγορὼς βλέπε ταῦτα, ὡς ἐκεῖνα ἔβλεπες.

λβ'. Ἐκ σωματίου εἰμὶ καὶ ψυχῆς. τῷ μὲν οὖν σωματίῳ πάντα ἀδιάφορα· οὐδὲ γὰρ δύναται διαφέρεσθαι. τῇ δὲ

οἷον οἰκήσει κ. τ. λ.] οἰκήσει ignorat *Vatic. A.*, idemque mox pro ἐσθῆτι depravate εὐθύτι *(sic)* dedit.

καὶ οἷος μὲν ἐν τῷ μέχρι κ. τ. λ.] Locus haud dubie depravatus. Emendationum optima mihi videtur, quam proposuit *Is. Casaubonus*: καὶ οἷος μένειν ἐν τῷ αὐτῷ μέχρι κ. τ. λ. Hanc igitur, quam et *Gatak.* commendabat, in Translat. lat. expressi. — *Mer. Cas.* ad h. l. haec habet: „Scribo καὶ οἷος ἦν ἐν τῷ μ. etc. Et mox: παρὰ τὴν σ. ὥρ. χρήζειν. nempe, ut ita suppleas, quasi dixisset: καὶ ὅτι τοιοῦτος ἦν οἷος etc. Nisi quis malit, ut illud οἷος admirantis sit: καὶ οἷος ἦν, et qualis, quam admiratione dignus in eo, quod etc.„ *Reiskius*: οἷος μένειν ἐγρηγορότως μ. ἐ.

μηδὲ τοῦ ἀποκρίνειν τὰ περιττώματα —] ἀποκρίνειν dedi ex *Xyl.*, *Argent.*, *Lugd.*, *Cas.* et *Oxon.*; ὑποκρίνειν primum dedit *Gat.* operarum,

ſtinavit, nec delationes admiſit; quemadmodum accuratus ille erat morum actionumque explorator, nec calumniator, nec meticuloſus nec ſuſpicioſus nec ſophiſta; quemadmodum paucis erat contentus, ut domo, ſtrato, veſte, victu et ſervitio laboris, porro tolerans et animo leni: [ſic tu, fac, ſis atque agas]. Potuit et propter victus tenuitatem in eodem usque ad veſperam verſari; nec niſi conſueta hora excernere ei neceſſe erat. Conſtantem atque aequabilem in amicitiis colendis ſe praeſtitit: eos, qui ſententias ejus libere impugnabant, tulit adeoque gaviſus eſt, ſi quis melius quidquam proferebat: Deos denique citra ſuperſtitionem coluit. [Hunc, inquam, imitare], ut bene actorum conſcio tibi, ſicut illi olim, ſuperveniat hora noviſſima.

31. Expergiſcere teque revoca, ſomnoque iterum excuſſo ubi intellexeris, ſomnia fuiſſe, quae te conturbaverant, vigilans denuo haec intuere, quemadmodum illa intuitus es.

32. Ex corpuſculo et anima conſto. Corpuſculo indifferentia ſunt omnia: non enim poteſt eorum discrimen

rarum, opinor, errore, quod in reliquas Edd. manavit, adeoque in *De-Iol. Morus* tamen obſervavit, ἀποχρίνειν eſſe legendum.

Ad Sect. 31. *(ap. Lugd.* 27. *Caſ.* 24.*)*

Hanc Sectionem ſervarunt quoque *Vatic.* 2. 3. 4. 5. 6., *Med.-Flor.* 1. 2. 3. 4., *Pariſ.* et *Guelf.*

καὶ ἐξυπνισθεὶς πάλιν καὶ ἐννοήσας] Copulativa ante ἐξυπνισθεὶς in *Vat.* 3. non legitur, et ante ἐννοήσας eandem ignorat *Med.* 2. *Caſaubono* ſuſpectum erat τὸ πάλιν, in quod tamen omnes libri conſentiunt.

ὅτι ὄνειροί σοι ἠνώχλουν] *Xyl.* 1. depravate: ἔνοιροι. *Pariſ.* ὅτι ὄνειρα σοῦ ἐνώχλ.

Ad Sect. 32. *(ap. Lugd.* 28. *Caſ.* 25.*)*

Ἐκ σωματίου εἰμὶ καὶ ψυχῆς] *Xyl.* 1. et *Arg.* — εἰμὴ.

καὶ

δὲ διανοίᾳ ἀδιάφορα, ὅσα μὴ ἐστιν αὐτῆς ἐνεργήματα. ὅσα δέ γε αὐτῆς ἐστιν ἐνεργήματα, ταῦτα πάντα ἐπ' αὐτῇ ἐστιν. καὶ τούτων μέν τοι, ἃ περὶ μόνον τὸ παρὸν πραγματεύεται· τὰ γὰρ μέλλοντα καὶ παρῳχηκότα ἐνεργήματα αὐτῆς, καὶ αὐτὰ ἤδη ἀδιάφορα.

λγ'. Οὐκ ἔστιν ὁ πόνος τῇ χειρὶ, οὐδὲ τῷ ποδὶ παρὰ Φύσιν, μέχρις ἂν ποιῇ ὁ ποῦς τὸ τοῦ ποδὸς, καὶ ἡ χεὶρ τὰ τῆς χειρός. οὕτως οὖν οὐδὲ ἀνθρώπῳ ὡς ἀνθρώπῳ παρὰ Φύσιν ἐστὶν ὁ πόνος, μέχρις ἂν ποιῇ τὰ τοῦ ἀνθρώπου. εἰ δὲ παρὰ Φύσιν αὐτῷ οὐκ ἔστιν, οὐδὲ κακὸν οὐκ ἔστιν αὐτῷ.

λδ'. Ἡλίκας ἡδονὰς ἥσθησαν λῃσταὶ, κίναιδοι, πατραλοῖαι, τύραννοι;

λε'. Οὐχ ὁρᾷς πῶς οἱ βάναυσοι τεχνῖται ἁρμόζονται μὲν ἄχρι τινὸς πρὸς τοὺς ἰδιώτας, οὐδὲν ἧσσον μέν τοι ἀντέχονται τοῦ λόγου τῆς τέχνης, καὶ τούτου ἀποστῆναι οὐχ ὑπομένουσιν; οὐ δεινὸν εἰ ὁ ἀρχιτέκτων, καὶ ὁ ἰατρὸς μᾶλλον αἰδέσονται τὸν τῆς ἰδίας τέχνης λόγον, ἢ ὁ ἄνθρωπος τὸν ἑαυτοῦ, ὃς αὐτῷ κοινός ἐστι πρὸς τοὺς θεούς;

λς'. Ἡ Ἀσία, ἡ Εὐρώπη, γωνίαι τοῦ κόσμου· πᾶν πέλαγος, σταγὼν τοῦ κόσμου· Ἄθως βωλάριον τοῦ κόσμου· πᾶν

καὶ τούτων μέντοι, ἃ περὶ κ. τ. λ.] *Menag.* malebat: — τούτων μέν τινα, ἃ κ. τ. λ. *Reisk.* καὶ τούτων μόνα μέντοι, ἃ κ. τ. λ. Ferri tamen utcunque potest lectio vulgaris.

Ad Sect. 33. *(ap. Lugd.* 29. *Caſ.* 26. *p.)*

ὁ ποῦς τὸ τοῦ ποδὸς] *Lugdun.*, *Caſ.* et *Oxon.* — τὰ τοῦ ποδός. Bene; neque tamen vulgare contemnendum, in quod conſentit *Vat. A.*

οὐδὲ κακὸν οὐκ ἔστιν αὐτῷ.] *Xyl.* 1. et *Arg.* — οὐ ἔστιν. *Menag.* et *Reisk.* malebant: οὐδὲ κακὸν οὖν ἔστιν αὐτῷ, quod quidem lubentiſſime

intelligere. Menti autem indifferentia ſunt, quaecunque non ſunt ipſius actiones: omnia vero, quae quidem actiones ejus ſunt, in poteſtate ſua ſita habet: et ex his tamen ea tantum curat, quae circa id, quod praeſens eſt, verſantur; quae enim futurae ſunt aut praeteritae ejus actiones, et illae nunc ſunt indifferentes.

33. Neque manui labor eſt neque pedi contra naturam, quamdiu pes facit, quod pedis eſt, manus, quod manus eſt. Sic igitur nec homini, quatenus homo eſt, labor contra naturam accidit, quamdiu facit, quod hominis eſt: ſi autem non contra naturam illius eſt, nec malum illi eſt.

34. Quantis voluptatibus fruuntur latrones, cinaedi, parricidae, tyranni?

35. Videsne, ut, qui illiberales profitentur artes, aliquatenus quidem ad imperitam multitudinem ſe adcommodent, nihilominus autem artis rationem retineant, nec ab ea decedere ſuſtineant? Nonne turpiſſimum eſt, architectum medicumque artis ſuae rationem pluris facere, quam hominem rationem ſuam, quae illi cum Diis ipſis eſt communis?

36. Aſia, Europa, anguli mundi; omne mare, guttula mundi: Athos, mundi glebula: omne, quod inſtat, tempus

me dediſſem, ſi Codice aliquo comprobatum eſſet: nunc vero in vulgari adquieſcendum putavi.

Ad Sect. 34. *(ap. Lugd.* 30. *Caſ.* 26. *p.)*

κίναιδοι] *Xyl.* 1., *Lugd.*, *Caſ.* et *Oxon.* κίνναιδοι, perperam. *Arg.* et reliquae recte κίναιδοι.

Ad Sect. 35. *(ap. Lugd.* 31. *Caſ.* 26. *p.)*

μὲν ἄχρι τινὸς κ. τ. λ.] *Vat. A.* μὲν μέχρι τινὸς — εἰ ὁ ἀρχιτέκτων] *Vat. A.* εἰ ἀρχιτέκτων, articulo perperam omiſſo.

Ad

πᾶν τὸ ἐνεστὼς τοῦ χρόνου, στιγμὴ τοῦ αἰῶνος. πάντα μικρὰ, εὔτρεπτα, ἐναφανιζόμενα. πάντα ἐκεῖθεν ἔρχεται, ἀπ' ἐκείνου τοῦ κοινοῦ ἡγεμονικοῦ ὁρμήσαντα, ἢ κατ' ἐπακολούθησιν· καὶ τὸ χάσμα οὖν τοῦ λέοντος, καὶ τὸ δηλητήριον, καὶ πᾶσα κακουργία, ὡς ἄκανθα, ὡς βόρβορος, ἐκείνων ἐπιγεννήματα τῶν σεμνῶν καὶ καλῶν. μὴ οὖν αὐτὰ ἀλλότρια τούτου, οὗ σέβεις, φαντάζου· ἀλλὰ τὴν πάντων πηγὴν ἐπιλογίζου.

λζ'. Ὁ τὰ νῦν ἰδὼν, πάντα ἑώρακεν, ὅσα τε ἐξ ἀϊδίου ἐγένετο, καὶ ὅσα εἰς τὸ ἄπειρον ἔσται· πάντα γὰρ ὁμογενῆ, καὶ ὁμοειδῆ.

λη'. Πολλάκις ἐνθυμοῦ τὴν ἐπισύνδεσιν πάντων τῶν ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ σχέσιν πρὸς ἄλληλα. τρόπον γάρ τινα πάντα ἀλλήλοις ἐπιπέπλεκται, καὶ πάντα κατὰ τοῦτο φίλα ἀλλήλοις ἐστὶ, καὶ γὰρ ἄλλῳ ἐξῆς ἐστι τοῦτο, διὰ τὴν τοπικὴν κόνησιν καὶ σύμπνοιαν, καὶ τὴν ἕνωσιν τῆς οὐσίας.

λθ'. Οἷς

Ad Sect. 36. (*ap. Lugd.* 32. *Caſ.* 27.)

πάντα μικρὰ, εὔτρεπτα, ἐναφανιζόμενα] *Menagio* poſt ἐναφανιζόμενα deeſſe videbatur: ἐν τῷ κόσμῳ. At ſolet noſter brevitatis ſtudioſiſſimus talia omittere.

πάντα ἐκεῖθεν ἔρχεται, ἀπ' ἐκείνου — ὁρμήσαντα, ἢ —] Hic locus varie tentatus eſt a viris doctis. *Caſ.*: „Scribe ὁρμήσαντος, i. e. βουλεύσαντος: ut paullo poſt c. 32. [nobis 44.] et lib. VII. cap. ult. [ſ. 75.] Ἡ τοῦ ὅλου φύσις — ὥρμησεν.„ Cum eo conſentit *Gat. Reiskius*: „ſ. ἡγεμονικοῦ ἢ αὐθεκάστως (vel ἀνεπιστάτως) ὁρμήσαντα ἢ κ. τ. λ. Cf. §. 42.„ — *Morus* denique: — ἢ ἀπ' ἐκείνου — ὁρμήσαντα, ἢ —

τὴν πάντων πηγὴν] *Xyl.* 1. operarum errore: τῆς π. π.

Sect.

punctum aevi: parva omnia, caduca, evanida: omnia inde veniunt ab univerſae illius Rationis conſilio profecta vel per conſequentiam. Leonis igitur rictus quoque et venenum mortiferum et noxium quidvis, ut ſpina, ut lutum, ſpecioſarum illarum rerum atque pulchrarum adpendices ſunt. Noli igitur iſta ab eo, quem colis, aliena opinari, ſed rerum univerſarum originem tecum perpende.

37. Qui praeſentia cernit, omnia vidit, quae ab aeterno fuerunt et in infinitum usque erunt: omnia enim ejusdem generis ſunt atque formae ejusdem.

38. Saepe tecum perpende rerum omnium, quae in mundo ſunt, connexum mutuamque adfectionem: quodammodo enim omnia ſibi invicem ſunt implexa, eaque ratione ſibi invicem amica. Aliud enim ex alio ſequitur per connexionem localem, per conſpirationem et unitatem materiae.

Sect. 37. (*ap. Lugdun.* 33. *Caſ.* 28. *p.*)

Ad Sect. 38. (*ap. Lugd.* 34. *Caſ.* 28. *p.*)

καὶ γὰρ ἄλλῳ ἐξῆς ἐστι τοῦτο] *Reisk.* malebat: καὶ γὰρ ἄλλῳ ἐξῆς ἐστι τοῦτο καὶ τούτῳ ἄλλο διὰ τὴν κ. τ. λ.

διὰ τὴν τοπικὴν κόνησιν καὶ σύμπνοιαν] Si lectio τοπικὴν vera eſt, κόνησιν locum non habet, ſed aut cum *Xyl.* et *Menag.* κίνησιν, aut cum *Gatak.* σύννησιν, aut cum *Caſ.* κόλλησιν legendum eſt. *Gatak.* conjecturam in Verſione ſecutus ſum. Haud ſcio tamen, an melior ſit lectio Cod. *Vat. A.* διὰ τὴν τονικὴν κόνησιν. — τονικός, niſi fallunt Lexicographi, occurrit in Ariſtotele, et κόνησις ita ex Analogiae regulis a κονέω deductum eſt, ut νόησις a νοέω, δόκησις a δοκέω, ejusque generis alia. Neque ſenſus, qui hinc oritur, ab h. l. alienus videtur.

Ad

λϑ'. Οἷς συγκεκλήρωσαι πράγμασι, τούτοις συνάρμοζε σεαυτόν. καὶ οἷς συνείληχας ἀνθρώποις, τούτους φίλει, ἀλλ' ἀληθινῶς.

μ'. Ὄργανον, ἐργαλεῖον, σκεῦος πᾶν, εἰ πρὸς ὃ κατεσκεύασται ποιεῖ, εὖ ἔχει. καίτοι ἐκεῖ ὁ κατασκευάσας ἐκποδών. ἐπὶ δὲ τῶν ὑπὸ φύσεως συνεχομένων, ἔνδον ἐστὶ, καὶ παραμένει ἡ κατασκευάσασα δύναμις. καϑὸ καὶ μᾶλλον αἰδεῖσϑαι αὐτὴν δεῖ καὶ νομίζειν, ἐὰν κατὰ τὸ βούλημα ταύτης ἔχῃς καὶ διεξαγαγῇς, ἔχειν σοι πάντα κατὰ νοῦν. ἔχει δὲ οὕτως καὶ τῷ παντὶ κατὰ νοῦν τὰ ἑαυτοῦ.

μα'. Ὅ,τι ἂν τῶν ἀπροαιρέτων ὑποστήσῃς αὐτῷ ἀγαϑὸν, ἢ κακὸν, ἀνάγκη, κατὰ τὴν περίπτωσιν τοῦ τοιούτου κακοῦ, ἢ τὴν ἀπότευξιν τοῦ τοιούτου ἀγαϑοῦ μέμψασϑαί σε ϑεοῖς, καὶ ἀνϑρώπους δὲ μισῆσαι τοὺς αἰτίους ὄντας, ἢ ὑποπτευομένους ἔσεσϑαι, τῆς ἀποτεύξεως, ἢ τῆς περιπτώσεως· καὶ ἀδικοῦμεν δὴ πολλὰ, διὰ τὴν πρὸς ταῦτα διαφοράν. ἐὰν δὲ

Ad Sect. 39. (*ap. Lugd.* 35. *Caſ.* 29. *p.*)

Hanc Sectionem et ſequentem ſervarunt quoque *Vat.* 2. 3. 4. 5. 6., *Med.-Flor.* 1. 2. 3. 4., *Pariſ.* et *Guelf.*

Οἷς συγκεκλήρωσαι] *Vatic. A.* Τί συγκεκλ. perperam.

τούτοις συνάρμοζε σεαυτόν] τούτοις omittit *Med.* 3. — *Vat.* 5. συναρμόττε.

Ad Sect. 40. (*ap. Lugd.* 36. *Caſ.* 29. *p.*)

σκεῦος πᾶν, εἰ κ. τ. λ.] *Vat.* 2. vitioſe: πᾶν εἰς.

ποιεῖ, εὖ ἔχει. καίτοι ἐκεῖ ὁ κατασκευάσας ἐκποδών.] Verba ποιεῖ — κατασκευάσας deſunt in *Vat.* 3. καίτοι abeſt a *Vatic.* 4. et 5. Pro ποιεῖ *Med.* 2. corrupte: ποιεῖν, idemque c. *Pariſ.* et *Med.* 3. perperam: ἐμποδών pro ἐκποδών. — *Med.* 3. pro ἐκεῖ ὁ κατασκ. dat: ἐκεῖνο ὁ κατασκ. κ. τ. λ. haud abſurde. Etiam *Menag.* malebat: ἐκεῖνα ὁ κατασκ. Vereor tamen, ne ἐκεῖνο illud librarii emendationi debeamus.

ἐὰν κατὰ τὸ βούλημα ταύτης ἔχῃς καὶ διεξαγα-

39. Quibus forte addictus es rebus, iis te adcommoda, et quibuscum conjunctus es hominibus, eos amore eoque vero, fac, profequaris.

40. Organum, inſtrumentum, vas quodlibet, ſi id, ad quod conditum eſt, praeſtat, bene habet: quamquam ibi, qui condiderat, opifex jam abiit. In iis vero, quae a natura continentur, intus eſt et permanet, quae ea condidit, vis. Proinde et magis illam vereri te oportet, atque exiſtimare, ſi ſecundum illius voluntatem te habueris degerisque, omnia tibi ex animi ſententia habere: ſic et Univerſo ex animi ſui ſententia ſe ſua habent.

41. Si quid illorum, quae arbitrii tui non ſunt, bonum malumve eſſe praeſumſeris, non poterit non fieri, quin, ubi iſtiusmodi vel in malum incideris, vel bono excideris, Deos incuſes et oderis homines, qui horum alterius tibi vel auctores fuerint, vel etiam, ut ſuſpicaris, futuri ſint. Et profecto multum peccamus, quod illarum rerum

γαγῆς] Mire variant in his verbis Codd. MSS. Articulum τὸ ante βούλημα ignorant *Vat.* 2. 3. 4. 5. 6. — κατὰ vero *Med.* 2. et *Pariſ.* — tum porro *Vat.* 2. 3. 4. 5. 6., *Med.* 1. 2. 3. 4., *Pariſ.* et *Guelf.* ταύτης διεξάγης (*Med.* 1. 2. διεξαγάγης, et 4. διεξαγῆς) *Guelf.* διεξάγης, *Vat. A.* ταύτης αὐτὸν διεξάγης. — *Xyl.* 1. et *Arg.* διεξαγάγῃς.

ἔχειν σοι πάντα] Omnes Edd., praeter *De Jol.*, ἔχει σοι πάντα. At haud cunctanter, praeeunte *De Joly*, ex *Vat. A.*, *Med.* 1. 2. 3. 4. et *Pariſ.* ἔχειν recepi, quod ratio Grammatica poſtulabat. — Mox pro οὕτως *Pariſ.* dabat: οὕτω.

Ad Sect. 41. (*ap. Lugd.* 37. *Caſ.* 30.)

τοῦ τοιούτου κακοῦ ἢ τὴν ἀποστευξιν] Haec verba librarii negligentia et feſtinantia abſunt a *Vat. A.*

καὶ ἀδικοῦμεν δὴ πολλὰ] Pro δὴ *Xyl.* 1., *Arg.* et *Lugd.* δὲ legunt. *Caſ.* et reliquae omnes δή, quod malim.

ἀγα-

δὲ μόνα τὰ ἐφ' ἡμῖν ἀγαθὰ καὶ κακὰ κρινῶμεν, οὐδεμία αἰτία καταλείπεται, οὔτε θεῷ ἐγκαλέσαι, οὔτε πρὸς ἄνθρωπον στῆναι στάσιν πολεμίου.

μβ'. Πάντες εἰς ἓν ἀποτέλεσμα συνεργοῦμεν, οἱ μὲν εἰδότως καὶ παρακολουθητικῶς, οἱ δὲ ἀνεπιστάτως. ὥσπερ καὶ τοὺς καθεύδοντας, οἶμαι, ὁ Ἡράκλειτος ἐργάτας εἶναι λέγει, καὶ συνεργοὺς τῶν ἐν τῷ κόσμῳ γινομένων. ἄλλος δὲ κατ' ἄλλο συνεργεῖ· ἐκ περιουσίας δὲ καὶ ὁ μεμφόμενος, καὶ ὁ ἀντιβαίνειν πειρώμενος, καὶ ἀναιρεῖν τὰ γινόμενα. καὶ γὰρ τοῦ τοιούτου ἔχρῃζεν ὁ κόσμος. λοιπὸν οὖν σύνες εἰς τίνας ἑαυτὸν κατατάσσεις· ἐκεῖνος μὲν γὰρ πάντως σοι καλῶς χρήσεται ὁ τὰ ὅλα διοικῶν, καὶ παραδέξεταί σε εἰς μέρος τι τῶν συνεργῶν καὶ συνεργητικῶν. ἀλλὰ σὺ μὴ τοιοῦτο μέρος γένῃ, οἷος ὁ εὐτελὴς καὶ γελοῖος στίχος ἐν τῷ δράματι, οὗ Χρύσιππος μέμνηται.

μγ'. Μήτι ὁ ἥλιος τὰ τοῦ ὑετοῦ ἀξιοῖ ποιεῖν; μήτι ὁ Ἀσκληπιὸς τὰ τῆς καρποφόρου; τί δὲ τῶν ἄστρων ἕκαστον, οὐχὶ διάφορα μὲν, συνεργὰ δὲ πρός τ' αὐτόν;

μδ'. Εἰ

ἀγαθὰ καὶ κακὰ κρινῶμεν] Haud dubitavi, pro κινῶμεν, quod in omnibus Edd. legebatur, ex veriſſima *Gatak.* conjectura κρινῶμεν edere. *De Joly* tamen ad h. l.: „*Gatak.* κρινῶμεν legit, ſed κινῶμεν ſtare poteſt.„ Quae Adnotatio, quibus argumentis defendi poſſit, viderit ipſe *De Joly*.

στῆναι στάσιν πολεμίου] *Caſaubon.* conjiciebat: πολέμου. At vulgaris praeſtat. Eodem ſenſu φιλοσόφου στάσις, ἰδιώτου στάσις etc. apud *Arrian.* in Diſſ. Epict. occurrit.

Ad Sect. 42. (*ap. Lugd.* 38. *p. Caſ.* 31. *p.*)

οἱ δὲ ἀνεπιστάτως] *Gatak.* ad h. l.: „Forſan ἀνεπιστήτως.„ Hoc vero vocabulum an unquam occurrat, dubito.

rum noſtra intereſt. Quodſi ea ſola bona malaque cenſuerimus, nulla jam ſupererit alia cauſſa, cur Deum accuſemus aut contra homines inimici partes geramus.

42. Omnes ad unum eundemque effectum operam conferimus, alii ſcientes ac intelligentes, alii, quid faciant, inſcii: quemadmodum et dormientes Heraclitus, opinor, operarios eſſe dixit et conferre ad ea, quae in mundo fiunt. Alius vero alio modo hoc opus adjuvat: ex abundanti vero et is, qui quiritatur et iis reniti conatur, quae in mundo fiunt, eaque tollere: nam et talibus mundo opus erat. Caeterum igitur cogita, quorum in numerum tu te referas. Ille quidem, qui rerum univerſitatem adminiſtrat, omnino bene te utetur, atque te in partem operariorum, eorumque, quae operi conducunt, recipiet: tu vero cave pars talis ſis, qualis in fabula vilis et ridiculus verſus, cujus meminit Chryſippus.

43. Numquid Sol Pluviae munus ambit? aut Frugiferae Aeſculapius? Quid ſiderum quaeque? nonne, etiamſi diverſa, idem tamen opus adjuvant?

44. Si

bito. ἀνεπιστάτως autem ſatis bene habet, quod vel *Polybius* docere poteſt. Cf. *Schweighaeuſeri* Lexic. Polyb.

καὶ ὁ ἀντιβαίνειν πειρώμενος] *Xyl.* 1. corrupte: ἀνταβαίνειν.

καὶ γὰρ τοῦ τοιούτου ἔχρησεν κ. τ. λ.] *Menagius* conj. καὶ γὰρ καὶ τοιούτου — n. n.

Ad Sect. 43. (*ap. Lugd.* 38. *p. Caſ.* 31. *p.*)

Μήτι ὁ ἥλιος κ.τ.λ.] *Menagius*, qui ſibi perſuaſerat, h. l. eſſe verſus poetae cujusdam, fortaſſe *Euripidis*, interrogabat, an ſic legi poſſent:

Μήτι τὰ ὑετοῦ ἥλιος ἀξιοῖ ποιεῖν;
Μήτι δὲ ποιεῖν τὰ καρποφόρου Ἀσκληπιός;

Ad

μδ'. Εἰ μὲν οὖν ἐβουλεύσαντο περὶ ἐμαῦ καὶ τῶν ἐμοὶ συμβῆναι ὀφειλόντων οἱ θεοί, καλῶς ἐβουλεύσαντο· ἄβουλον γὰρ θεὸν οὐδὲ ἐπινοῆσαι ῥᾴδιον. κακοποιῆσαι δέ με διὰ τίνα αἰτίαν ἔμελλον ὁρμᾷν; τί γὰρ αὐτοῖς, ἢ τῷ κοινῷ, οὗ μάλιστα προνοοῦνται, ἐκ τούτου περιεγένετο; εἰ δὲ μὴ ἐβουλεύσαντο κατ' ἰδίαν περὶ ἐμοῦ, περί γε τῶν κοινῶν πάντως ἐβουλεύσαντο, οἷς κατ' ἐπακολούθησιν καὶ ταῦτα συμβαίνοντα, ἀσπάζεσθαι καὶ στέργειν ὀφείλω. εἰ δ' ἄρα περὶ μηδενὸς βουλεύονται, πιστεύειν μὲν οὐχ ὅσιόν, ἢ μηδὲ θύωμεν, μηδὲ εὐχώμεθα, μηδὲ ὀμνύωμεν, μηδὲ τἆλλα πράσσωμεν, ἅπερ ἕκαστα ὡς πρὸς παρόντας καὶ συμβιοῦντας τοὺς θεοὺς πράσσομεν. εἰ δὲ ἄρα περὶ μηδενὸς τῶν καθ' ἡμᾶς βουλεύονται, ἐμοὶ μὲν ἔξεστι περὶ ἐμαυτοῦ βουλεύεσθαι. ἐμοὶ δέ ἐστι σκέψις περὶ τοῦ συμφέροντος· συμφέρει δὲ ἑκάστῳ, τὰ κατὰ τὴν ἑαυτοῦ κατασκευὴν καὶ φύσιν· ἡ δὲ ἐμὴ φύσις λογικὴ καὶ πολιτική· πόλις καὶ πατρίς, ὡς μὲν Ἀντωνίνῳ μοι ἡ Ῥώμη, ὡς δὲ ἀνθρώπῳ, ὁ κόσμος. τὰ ταῖς πόλεσιν οὖν ταύταις ὠφέλιμα, μόνα ἐστί μοι ἀγαθά.

με'. Ὅσα ἑκάστῳ συμβαίνει, ταῦτα τῷ ὅλῳ συμφέρει· ἤρκει τοῦτο· ἀλλ' ἔτι ἐκεῖνο, ὡς ἐπίπαν ὄψει παρα-

φυ-

Ad Sect. 44. (*ap. Lugd.* 39. *p. Caſ.* 32. *p.*)

ἔμελλον ὁρμᾷν] *Menag.* conjiciebat: ἔμελλεν. At vulgaris recte habet: pluralis numerus referendus eſt ad *Deos*, et confirmatur ſequenti αὐτοῖς.

ἢ μηδὲ θύωμεν κ. τ. λ.] Omnes Edd. ἢ μηδὲ θ., pro quo ἢ totius loci ſenſus poſtulat,

44. Si quidem igitur Dii de me, iisque, quae mihi eveniunt, conſuluerunt, bene conſuluerunt: etenim conſilii expertem Deum nec cogitare facile eſt: ut autem male faciendi conſilium caperent, quaenam eos cauſſa impuliſſet? quid enim aut ipſis aut Univerſo, cujus maxime curam gerunt, inde accederent? Sin de me privato nihil, de rebus Univerſi certe conſuluerunt: ex quibus quum et ea, quae mihi eveniunt, neceſſario conſequantur, amplecti haec debeo atque diligere. Sin vero de nulla prorſus re conſuluerunt; quod tamen credere nefas eſt; profecto neque ſacrificemus, neque preces fundamus, neque jurejurando utamur, neque alia faciamus, quae facimus omnia tanquam praeſentibus Diis et nobiscum una viventibus. Sin vero de nulla rerum mearum conſuluerunt, mihi licet, de me ipſo conſilium capere. Mea autem deliberatio ad id, quod utile eſt, ſpectat: utile vero cuique eſt, quod naturae et conſtitutioni ejus conſentaneum eſt: natura autem mea rationalis eſt, et civitatis amans: civitas et patria mihi, quatenus Antoninus ſum, Roma, quatenus homo ſum, mundus: his igitur civitatibus, quae utilia ſunt, et mihi ſunt bona.

45. Quaecunque unicuique eveniunt, ea Univerſo proſunt: hoc ſuffecerit: verum et illud [adjiciatur], quod quum

lat, quod igitur haud cunctanter reponere auſus ſum.

εἰ δὲ ἄρα περὶ μηδενὸς τῶν καθ' ἡμᾶς βουλεύονται] Omnes Edd. dabant: — τῶν καθ' ἡμῶν. Ex *Vat. A.* autem recepi καθ' ἡμᾶς, quod jam *Reisk.* ſubtilitas conjecerat. Eodem ſenſu *Arrian.* Diſſ. Ep. III, 22, 13. ſcripſit: τὰ κατὰ σαυτόν.

Ad

φυλάξας, ὅσα ἀνθρώπῳ * ἢ ἑτέροις ἀνθρώποις. κοινότερον δὲ νῦν τὸ συμφέρον ἐπὶ τῶν μέσων λαμβανέσθω.

μξ'. Ὥσπερ προσίσταταί σοι τὰ ἐν τῷ ἀμφιθεάτρῳ καὶ τοῖς τοιούτοις χωρίοις, ὡς ἀεὶ τὰ αὐτὰ ὁρώμενα, καὶ τὸ ὁμοειδὲς, προσκορῆ τὴν θέαν ποιεῖ· τοῦτο καὶ ἐπὶ ὅλου τοῦ βίου πάσχειν. πάντα γὰρ ἄνω κάτω τὰ αὐτὰ, καὶ ἐκ τῶν αὐτῶν. μέχρι τίνος οὖν;

μξ'. Ἐννόει συνεχῶς παντοίους ἀνθρώπους, καὶ παντοίων μὲν ἐπιτηδευμάτων, παντοδαπῶν δὲ ἐθνῶν, τεθνεῶτας· ὥστε κατιέναι τοῦτο μέχρι Φιλιστίωνος, καὶ Φοίβου, καὶ Ὀργανίωνος. μέτιθι νῦν ἐπὶ τὰ ἄλλα φῦλα. ἐκεῖ δὲ μετοικιλεῖν ἡμᾶς δεῖ, ὅπου τοσοῦτοι μὲν δεινοὶ ῥήτορες, τοσοῦτοι δὲ σεμνοὶ φιλόσοφοι, Ἡράκλειτος, Πυθαγόρας, Σωκράτης· τοσοῦτοι δὲ ἥρωες πρότερον· τοσοῦτοι δὲ ὕστερον στρατηγοὶ, τύραννοι· ἐπὶ τούτοις δὲ Εὔδοξος, Ἵππαρχος, Ἀρχιμήδης, ἄλλαι φύσεις ὀξεῖαι, μεγαλόφρονες, φιλόπονοι, παντοῦργοι, αὐθάδεις· αὐτῆς τῆς ἐπικήρου καὶ ἐφημέρου τῶν ἀνθρώ-

Ad Sect. 45. (ap. Lugd. 39. p. Caſ. 32. p.)

ὅσα ἀνθρώπῳ * ἢ ἑτέροις ἀνθρώποις] Locum hunc mutilatum opinor, quod asteriſco indicavi. *Gatak.* pro ἢ ἑτέροις legendum putabat: καὶ ἑτέροις, et *Menag.* poſt ἀνθρώποις excidiſſe συμβαίνει ſuſpicabatur. Neque tamen video, quid his Emendationibus proficiatur. Rectius, ni fallor, *Caſaub.*: — ὅσα ἑκάστῳ συμβαίνει, πάντα τῷ αὐτῷ συμφέρει ὡς ἀνθρώπῳ ἢ ἑτέροις ἀνθρώποις. Hanc igitur conjecturam in Translatione lat. expreſſi.

Ad Sect. 46. (ap. Lugd. 40. p. Caſ. 33. p.)

Ὥσπερ προσίσταταί σοι τὰ ἐν τῷ ἀμφιθεάτρῳ καὶ τοῖς κ. τ. λ.] Ὥσπερ ex *Xyl.* 1., *Lugd.*, *Caſ.* et *Oxon.* revocavi, pro quo in *Arg.* (ni fallor, jam in *Baſ.*) *Gat.*

quum animum adverteris, ubique deprehendes, quaecunque homini [eveniant, ea vel ipſi] vel aliis hominibus [eſſe utilia]. Vocabulum *utilis* autem hoc loco ſenſu vulgari de rebus mediis intelligendum eſt.

46. Quemadmodum te taedio adficiunt, quae in amphitheatro et ejusmodi locis ſpectantur, quippe eadem ſemper ejusdemque generis quae ſpectas, ſpectandi ſatietatem adferunt, idem te in tota vita pati neceſſe eſt: cuncta enim ſurſum deorſum eadem et ex iisdem; quousque igitur?

47. Adſiduo conſidera, omnis generis omniumque tam ſtudiorum quam nationum homines eſſe mortuos: deſcende hoc modo usque ad Philiſtionem, Phoebum, Origanionem: jam ad alias claſſes te transfer. Eodem concedere nos oportet, quo tot oratores diſerti, tot philoſophi venerabiles, Heraclitus, Pythagoras, Socrates, tot heroes priſci, tot poſtea imperatores, tyranni, Eudoxus praeterea, Hipparchus, Archimedes, alii porro acutis praediti ingeniis, magnanimis, laborioſis, verſutis, arrogantibus, ipſi denique vitae hujus caducae et in diem durantis ſubſannatores, Menippus

Gat. et reliquis ὅςπερ legitur, nullo ſenſu. Pro τὰ ἐν τῷ ἀμφιθεάτρῳ caeterae Edd. omnes dabant: τὰ ἀμφὶ τῷ θεάτρῳ. Illud vero haud cunctanter ex *Vat. A.* recepi, quamquam *De Joly* ne verbo quidem hujus lectionis mentionem fecerat.

καὶ ἐπὶ ὅλου τοῦ βίου πάσχειν] Exſpectaveram πάσχεις. Sed omnes Edd. in πάσχειν conſentiunt. Nec ex *Vat. A.* varietatis quidquam enotatum erat; reliqui igitur πάσχειν in textu, quum utcunque ferri poſſe videatur.

Ad Sect. 47. (*ap. Lugd.* 40. *p. Caſ.* 33. *p.*)

καὶ Ὀριγανίωνος] *Reiskius*, neſcio cur, malebat: Ὀργανίωνος aut Ὀριγένους.

αὐτῆς τῆς ἐπικήρου κ. τ. λ.] *Reisk.* „pro αὐτῆς f. leg. αὖ τις.„ n. n.

ἀνθρώπων ζωῆς χλευασταί, οἷον Μένιππος καὶ ὅσοι τοιοῦτοι. περὶ πάντων τούτων ἐννόει, ὅτι πάλαι κεῖνται· τί οὖν τοῦτο δεινὸν αὐτοῖς; τί δαὶ τοῖς μηδ' ὀνομαζομένοις ὅλως; ἓν ὧδε πολλοῦ ἄξιον, τὸ μετ' ἀληθείας καὶ δικαιοσύνης εὐμενῆ τοῖς ψεύσταις καὶ ἀδίκοις διαβιοῦν.

μή. Ὅταν εὐφρᾶναι σεαυτὸν θέλῃς, ἐνθυμοῦ τὰ προτερήματα τῶν συμβιώντων. οἷον, τοῦ μὲν, τὸ δραστήριον· τοῦ δὲ τὸ αἰδῆμον· τοῦ δὲ τὸ εὐμετάδοτον· ἄλλου δὲ ἄλλο τι. οὐδὲν γὰρ οὕτως εὐφραίνει, ὡς τὰ ὁμοιώματα τῶν ἀρετῶν, ἐμφαινόμενα τοῖς ἤθεσι τῶν συζώντων, καὶ ἀθρόα ὡς οἷόν τε συμπίπτοντα. διὸ καὶ πρόχειρα αὐτὰ ἐκτέον.

μθ'. Μήτι δυσχεραίνεις, ὅτι τοσῶνδε τινῶν λιτρῶν εἶ, καὶ οὐ τριακοσίων; οὕτω δὲ καὶ ὅτι μέχρι τοσῶνδε ἐτῶν βιωτέον σοι, καὶ οὐ μέχρι πλείονος· ὥσπερ γὰρ τῆς οὐσίας, ὅσον ἀφώρισταί σοι στέργεις, οὕτως καὶ ἐπὶ τοῦ χρόνου.

ν'. Πειρῶμεν πείθειν αὐτούς. πράττε δὲ, καὶ τῶν ἀκόντων, ὅταν τῆς δικαιοσύνης ὁ λόγος οὕτως ἄγῃ. ἐὰν μέντοι βίᾳ τις προσχρώμενος ἐνίστηται, μετάβαινε ἐπὶ τὸ εὐάρεστον καὶ ἄλυπον, καὶ συγχρῶ εἰς ἄλλην ἀρετὴν τῇ κωλύσει·

τί δαὶ τοῖς κ. τ. λ.] δαὶ cum *Xyl.* 1. et *Arg.* dedi pro καὶ, quod caeterae Editiones conſtanter tenent. *Reiskius* emendabat: τί δὲ καὶ τ.

τοῖς ψεύσταις καὶ ἀδίκοις] *Vatic. A.* corrupte: — ἀδίκως.

Ad Sect. 48. (*ap. Lugd.* 41. *Caſ.* 34.)

ἐμφαινόμενα τοῖς ἤθεσι τῶν συζώντων] Haec verba perperam omittit *Vatic. A.*

Ad Sect. 49. (*ap. Lugd.* 42. *Caſ.* 35.)

ὅτι τοσῶνδε τινῶν λιτρῶν — μέχρι τοσῶνδε ἐτῶν βιοτέον] Caeterae Edd.: τοσῶν δὲ τινῶν — τοσῶν δὲ ἐτῶν. — Ego vero *Gatak.* ſententiam amplexus τοσῶνδε utroque loco edere non dubitavi.

nippus ejusque generis alii. Quos omnes jam dudum occubuisse memento: quid inde illis mali? quid porro iis, quorum ne nomina quidem supersunt? Unum igitur istic est, quod pluris sit aestimandum, ut veritatem justitiamque ipse colens erga mendaces et injustos benevolum te praestes.

48. Oblectare te si quando libet, virtutes eorum, qui tecum vivunt, cogita, ut hujus alacritatem in negotiis obeundis, illius verecundiam; alterius munificentiam, alterius aliam aliquam: nihil enim animum ita oblectat, ut virtutum imagines in moribus eorum, quibuscum vivimus, expressae et confertim sese oculis offerentes: quare et in promptu tibi sint.

49. Numquid tot pondo nec trecentorum te esse aegre fers? nec itaque, quod tot annos, nec plures, victurus es, [animo iniquo feras]. Sicut enim materiae, sic et temporis, quantum tibi adsignatum est, tanto contentus sis oportet.

50. Conemur iis persuadere: sed ipsis etiam invitis facito, quod justitiae ratio exigit: quod si quis tamen vi adhibita tibi obsistit, ad aequanimitatem et tranquillitatem te transfer, eoque, quod obstat, ad aliam virtutem exer-

 cendam

tavi. Posteriori loco *Arg.* — ἐτῶν τῶν, operarum, ni fallor, errore.

ὅσον ἀφώρισταί σοι στέργεις] *Xyl.* 1. στέργοις. *Arg.* et reliquae recte στέργεις.

Ad Sect. 50. *(ap. Lugd.* 43. *Cas.* 36.)

Πειρῶμεν πείθειν αὐτούς.] *Reisk.* conjecit: πειρώμεθα. Qua tamen emendatione non admodum opus esse videtur: nam non solum *Homerus* Il. τ, v. 30, sed etiam *Lucian.* de Luctu 4. pag. 283. Vol. II. ed. *Schmiederi* πειρᾶν cum Infinitivo construxit.

καὶ τῶν ἀκόντων] Cum *Menag.* καὶ αὐτῶν ἀκόντων legendum arbitror, nisi malis cum *Reisk.* καὶ πάντων ἀκόντων.

ὅτι

λύσει· καὶ μέμνησο ὅτι μεθ' ὑπεξαιρέσεως ὁρμᾷς, ὅτι καὶ τῶν ἀδυνάτων οὐκ ὀρέγου. τίνος οὖν; τῆς τοιᾶσδέ τινος ὁρμῆς. τούτου δὲ τυγχάνεις· ἐφ' οἷς προήχθημεν, ταῦτα γίνεται.

να'. Ὁ μὲν Φιλόδοξος ἀλλοτρίαν ἐνέργειαν ἴδιον ἀγαθὸν ὑπολαμβάνει· ὁ δὲ Φιλήδονος, ἰδίαν πεῖσιν· ὁ δὲ νοῦν ἔχων, ἰδίαν πρᾶξιν.

νβ'. Ἔξεστι περὶ τούτου μηδὲν ὑπολαμβάνειν, καὶ μὴ ὀχλεῖσθαι τῇ ψυχῇ· αὐτὰ γὰρ τὰ πράγματα οὐκ ἔχει φύσιν ποιητικὴν τῶν ἡμετέρων κρίσεων.

νγ'. Ἔθισον σεαυτὸν πρὸς τὸ ὑφ' ἑτέρου λεγόμενον γίνεσθαι ἀπαρενθυμήτως, καὶ ὡς οἷόν τε ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ λέγοντος γίνου.

νδ'. Τὸ τῷ σμήνει μὴ συμφέρον, οὐδὲ τῇ μελίσσῃ συμφέρει.

νε'. Εἰ κυβερνῶνται οἱ ναῦται, ἢ ἰατρεύονται οἱ κάμνοντες, κακῶς ἔλεγον; ἄλλῳ τίνι ἂν προσεῖχον, ἢ πῶς αὐτὸς

ὅτι καὶ τῶν ἀδυνάτων οὐκ ὀρέγου.] Pro ὅτι καὶ *Gatak.* et *Menag.* malebant: καὶ ὅτι. — Pro ὀρέγου iidem ὠρέγου reſcribendum putarunt. Malim tamen cum *Reiskio* et *Moro*: ὀρέγῃ.

τίνος οὖν; τῆς τοιᾶσδέ τινος ὁρμῆς· τούτου τυγχάνεις· ἐφ' οἷς προήχθημεν, ταῦτα γίνεται.] Lectio vulgaris h. l. utcunque ferri poſſe videtur, ſi modo cum *Caſaub.* et ex *Gatak.* ſententia pro τοίας δέ τινος ὁρμῆς, ut nos fecimus, τοιᾶσδέ τινος ὁρμῆς ſcribitur, ut δε h. l. ſit encliticum, non conjunctivum, et poſt τυγχάνεις punctum majus collocatur, quod jam a *Caſaubono* factum video. — Caeterum *Gat.*: — κἂν ἐφ' οἷς προήχθημεν ſ. potius προήχθης, ταῦτα μὴ ſ. ταῦτ' οὐ γίνεται reſcribendum putabat. *Reisk.* vero, quippe audacior, ita: τινὸς οὖν; τῶν δυνατῶν· ἀπὸ τῆς τοίας δέ τινος ὁρμῆς τοῦ τοιοῦδε τυγχάνεις κ. τ. λ.

Ad Sect. 51. *(ap. Lugd.* 44. *p. Gat.* 37.)

ἰδίαν πεῖσιν] *Menagius* ma-

cendam utere: memento etiam, te cum exceptione hoc opus aggreſſum, nec ea voluiſſe, quae fieri non poſſunt: quid igitur [voluiſti]? ut tale agendi conſilium habeas: hunc et adſequeris: ad quae nati ſumus, ea fiunt.

51. Gloriae cupidus in aliena actione bonum ſuum ſitum opinatur: voluptati deditus in adfectione, qua ipſe adficitur: vir prudens in ſua ipſius actione.

52. Licet de hac re nihil opinari, neque animo perturbari: res enim ipſae non ejus ſunt naturae, ut judicia noſtra cogere poſſint.

53. Adſueſce iis, quae ab aliis dicuntur, animum ſedulo adhibere, et quantum poteris, in dicentis animo ineſſe.

54. Quod examini non prodeſt, nec api prodeſt.

55. Nautae ubi gubernatori et aegroti ubi medico traduntur, num iis male dicunt? num ad aliud quid animum

malebat πῆσιν, quod an Graecum ſit, vehementer dubito.

Sectio 52. *(ap. Lugd.* 44. *p. Caſ.* 38.*)*

Ad Sect. 53. *(ap. Lugd.* 45. *Caſ.* 39.*)*

πρὸς τὸ ὑφ' ἑτέρου λεγόμενον γίνεσθαι ἀπαρενθυμήτως] λεγόμενον, praeeunte *De Joly*, dedi ex *Vatic. A.* pro λεγομένῳ, quod caeterae Edd. conſtanter tenent. Mox vero *Vat. A.* depravate: ἀπαρενθυμήτων. *Menag.* conjiciebat: ἀπαρενθύμητος. n. n.

Sectio 54. *(ap. Lugdun.* 46. *Caſ.* 40.*)*

Ad Sect. 55. *(ap. Lugd.* 47. *Caſ.* 41.*)*

Εἰ κυβερνῶνται κ. τ. λ.] Hunc locum ſic dedit *Xyl.*: εἰ κυβερνῶνται οἱ ναῦται, ἢ ἰατρεύονται οἱ κάμνοντες κακῶς ἔλεγον, ἄλλῳ τίνι ἂν προσεῖχον, ἢ πῶς αὐτὸς ἐνεργοίη, τὸ τοῖς ἐμπλέουσι σωτήριαν, ἢ τὸ τοῖς θεραπευομένοις ὑγιεινόν; *Guilielmus Canterus* autem in Nov. Lectt. VII, c. 1. pag. 408. ſq. ed. Antverp. a. 1571. legendum eſſe docuerat: κυβερνῶντα et ἰατρεύοντα. Quam emendatio-

τὸς ἐνεργοίη, τὸ τοῖς ἐμπλέουσι σωτήριον, ἢ τὸ τοῖς θεραπευομένοις ὑγιεινόν;

νς'. Πόσοι μεθ' ὧν εἰςῆλθον εἰς τὸν κόσμον, ἤδη ἀπεληλύθασιν.

νζ'. Ἰκτεριῶσι τὸ μέλι πικρὸν φαίνεται· καὶ λυσσοδήκτοις τὸ ὕδωρ φοβερόν· καὶ παιδίοις τὸ σφαιρίον καλόν. τί οὖν ὀργίζομαι; ἢ δοκεῖ σοι ἔλασσον ἰσχύειν τὸ διεψευσμένον ἢ τὸ χολίον τῷ ἰκτεριῶντι, καὶ ὁ ἰὸς τῷ λυσσοδήκτῳ;

νή. Κατὰ τὸν λόγον τῆς σῆς φύσεως, βιοῦν σε οὐδεὶς κωλύσει· παρὰ τὸν λόγον τῆς κοινῆς φύσεως, οὐδέν σοι συμβήσεται.

νθ'. Οἷοί εἰσιν, οἷς θέλουσιν ἀρέσκειν, καὶ δι' οἷα περιγινόμενα, καὶ δι' οἵων ἐνεργειῶν· ὡς ταχέως ὁ αἰὼν πάντα καλύψει, καὶ ὅσα ἐκάλυψεν ἤδη.

dationem quum probaſſet *Gatak.* poſt προσεῖχον ſignum interrogandi poſuit, et in margine monuit legendum eſſe συβεργῶντα et ἰατρεύοντα, vulgata ſcilicet in contextu, quem vocant, relicta. Ego vero mihi perſuadere non potui, hanc emendationem, ſatis ingenioſam, admodum neceſſariam eſſe, ſi modo locus hic ita interpungitur, quemadmodum praeeunte *Caſaub.* eum conſtitui.

Ad Sect. 56. (*ap. Lugd.* 48. *Caſ.* 42.)

Πόσοι — ἀπεληλύθασιν.] *Vat. A.* ὅσοι habet pro πόσοι. — *Reisk.* in fine malebat: ἤδη προαπεληλύθασιν. n. n.

Ad

mum advertunt, quam quomodo ille navigantibus ſalutem, aegrotantibus ſanitatem paret?

56. Quam multi eorum, quibuscum in mundum intraveram, ex eo jam exceſſerunt!

57. Aurigine adfectis mel amarum videtur, et iis, qui a rabido cane morſi ſunt, aqua formidini eſt: pueris pila res pulchra videtur. Quid igitur iraſcor? An minus valere putas mentis errorem, quam apud aquatum bilem, apud lymphaticum virus?

58. Quo minus ſecundum naturae tuae rationem agas, nemo prohibebit: contra naturae communis rationem vero nihil tibi eveniet.

59. Quales ſunt, quibus placere ſtudent, et quo operae pretio et quibus officiis! Quam cito aevum omnia abscondet! immo quam multa jam abscondidit!

Ad Sect. 57. (*ap. Lugd.* 49. *p. Caſ.* 43. *p.*)

παιδίοις τὸ σφ. καλ. τί οὖν ὀργίζ.] Pro παιδίοις *Arg.* operarum errore παιδίος, et pro οὖν *Caſ.* νῦν exhibet.

ἢ δοκεῖ σοι κ.τ.λ.] Hunc locum *Reisk.* ſic emendandum putabat: ἢ δοκεῖ σοι τὸ κρίμα ſ. δόγμα ἔλασσον ἰσχύειν τῷ διεψευσμένῳ. Ingenioſe.

Sect. 58. (*ap. Lugdun.* 49. *p. Caſ.* 43. *p.*)

Ad Sect. 59. (*ap. Lugd.* 50. *Caſ.* 44.)

καὶ δι' οἷα περιγινόμενα] *Vat. A.* vitioſe: καὶ δι' οἷα οἱ τὰ (*ſic*) περιγινόμενα.

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ
ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ
Τῶν εἰς ἑαυτὸν
ΒΙΒΛΙΟΝ ζ'.

α'. Τί ἐστι κακία; τοῦτ' ἔστιν, ὃ πολλάκις εἶδες· καὶ ἐπὶ παντὸς δὲ τοῦ συμβαίνοντος πρόχειρον ἔχε, ὅτι τοῦτό ἐστιν ὃ πολλάκις εἶδες. ὅλως ἄνω κάτω τὰ αὐτὰ εὑρήσεις, ὧν μεσταὶ αἱ ἱστορίαι αἱ παλαιαὶ, αἱ μέσαι, αἱ ὑπόγυιοι· ὧν νῦν μεσταὶ αἱ πόλεις καὶ οἰκίαι. οὐδὲν καινόν· πάντα καὶ συνήθη καὶ ὀλιγοχρόνια.

β'. Τὰ δόγματα πῶς ἄλλως δύνανται νεκρωθῆναι, ἐὰν μὴ αἱ κατάλληλοι αὐτοῖς Φαντασίαι σβεσθῶσιν; ἃς διηνεκῶς ἀναζωπυρεῖν ἐπί σοί ἐστι· δύναμαι περὶ τούτου, ὃ δεῖ, ὑπολαμβάνειν. εἰ δύναμαι, τί ταράσσομαι; τὰ ἔξω τῆς ἐμῆς διανοίας οὐδὲν ὅλως πρὸς τὴν ἐμὴν διάνοιαν· τοῦτο πάθε, καὶ ὀρθὸς εἶ. ἀναβιῶναί σοι ἔξεστιν· ἴδε πάλιν τὰ πράγματα, ὡς ἑώρας· ἐν τούτῳ γὰρ τὸ ἀναβιῶναι.

γ'. Πομ-

Ad Librum VII.

Inſcriptio hujus, ut et ceterorum librorum, deeſt in *Vat. A.*

Ad Sect. 1. *(ap. Lugd.* 1. *p. Caſ.* 1.)

Τί ἐστι κακία;] *Vat. A.* perperam: τουτέστι κακία.

πάντα καὶ συνήθη καὶ ὀλιγοχρόνια] Ita quidem cum *Vat. A.* edere haud dubitavi, quod jam *Caſ.* ex conjectura fecerat, et *Menag.*, *Gatak.* aliique commendarunt. *De Joly*: πάντα συνήθη καὶ ὀλιγοχρόνια edidit.

Ad

MARCI ANTONINI
IMPERATORIS
COMMENTARIORUM, QUOS IPSE SIBI SCRIPSIT,
LIBER SEPTIMUS.

1. Quid eſt vitioſitas? Id, quod ſaepe vidiſti. Quidquid vero acciderit, hoc tibi in promptu ſit, eſſe id, quod ſaepe videris: omnino ſurſum deorſum eadem deprehendes, quorum refertae ſunt hiſtoriae priſcae, mediae, recentes, quibusque et urbes et domus nunc ſcatent: nihil novi: omnia et uſitata et brevi durantia tempore.

2. Decreta qua alia ratione aboleri poſſunt, quam cogitationibus, quae iis reſpondent, exſtinctis? quas quidem ut continentur ſuſcites in tua ſitum eſt poteſtate. Poſſum, quod oportet, de hac re opinari: ſi poſſum, quid animo perturbor? Quae extra mentem ſita ſunt: nihil ad mentem meam [valent]. Sic adfectus ſis, et rectus eris. Reviviſcere tibi licet: intuere denuo res, quemadmodum [prius] eas intuitus es: hoc enim eſt reviviſcere.

Ad Sect. 2. (ap. Lugdun. 1. Caſ. 2. p.)

Τὰ δόγματα πῶς ἄλλως δύναται κ. τ. λ.] *Vatic. A.* ἢ τὰ δόγματα πῶς γὰρ ἄλλως δύν.

κατάλληλοι] In Vulgar. eſt κατάλληλαι. Veram formam, adſtipulante *Vat. A.*, praeeuntibus Edd. *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugd.*, *Caſ.* et *Oxon.* reſtitui.

ἄς] Ita *Vat. A.* rectius pro vulgari ὡς; illud jam *Gatak.* conjecerat; *Caſ.* cum *Oxon.* et *De Joly* ediderunt.

ἀναβιῶναί σε ἔξ.] Ab his verbis incipit *Sect.* 3. in *Caſ.*; haud male.

Ad

γ'. Πομπῆς νεκροπουδία, ἐπὶ σκηνῆς δράματα, ποίμνια, ἀγέλαι, διαδορατισμοὶ, κυνιδίοις ὀστάριον ἐρριμμένον, ψωμίον εἰς τὰς τῶν ἰχθύων δεξαμενὰς, μυρμήκων ταλαιπωρίαι, καὶ ἀχθοφορίαι, μυϊδίων ἐπτοημένων διαδρομαὶ, σιγιλλάρια νευροσπαστούμενα· χρὴ οὖν ἐν τούτοις εὐμενῶς μὲν καὶ μὴ καταφρυαττόμενον ἑστάναι· παρακολουθεῖν μέν τοι, ὅτι τοσούτου ἄξιος ἕκαστός ἐστιν, ὅσου ἄξιά ἐστι ταῦτα περὶ ἃ ἐσπούδακεν.

δ'. Δεῖ κατὰ λέξιν παρακολουθεῖν τοῖς λεγομένοις, καὶ καθ' ἑκάστην ὁρμὴν τοῖς γινομένοις. καὶ ἐπὶ μὲν τοῦ ἑτέρου, εὐθὺς ὁρᾶν, ἐπί τινα σκόπον ἡ ἀναφορά· ἐπὶ δὲ τοῦ ἑτέρου, παραφυλάσσειν, τί τὸ σημαινόμενον.

ε'. Πότερον ἐξαρκεῖ ἡ διάνοιά μου πρὸς τοῦτο, ἢ οὔ; εἰ μὲν ἐξαρκεῖ, χρῶμαι αὐτῇ πρὸς τὸ ἔργον, ὡς ὀργάνῳ παρὰ τῆς τῶν ὅλων Φύσεως δοθέντι. εἰ δὲ μὴ ἐξαρκεῖ, ἤτοι παραχωρῶ τοῦ ἔργου τῷ δυναμένῳ κρεῖττον ἐπιτελέσαι, ἐὰν ἄλλως τοῦτο μὴ καθήκῃ· ἢ πράσσω ὡς δύναμαι, προσπαραλαβὼν τὸν δυνάμενον κατὰ πρόσχρησιν τοῦ ἐμοῦ ἡγεμονικοῦ ποιῆσαι τὸ εἰς τὴν κοινωνίαν νῦν καίριον καὶ χρήσιμον.

Ad Sect. 3. (*ap. Lugdun.* 2. *Caſ.* 3. *p.*)

ποίμνια, ἀγέλαι] *Reche* mal. ποικιλαὶ ἀγλαΐαι. Verum cf. Commentar. ad h. l.

δεξαμενὰς] In *Gatak.* eſt δεξαμένας. Monuit tamen in margine Editor, legendum eſſe δεξαμενὰς.

μὴ καταφρυαττόμενον ἑστάναι] Sic *Vat. A.*, (non, ut *de Joly* perhibet: μὴ ναὶ σοὶ καταφρ. ἑστάναι) quem ſecutus ſum. Ceterae Edd. μὴ φρυαττόμενον ἑστάναι. Malit fortaſſe aliquis μὴ καταφραττόμενον ἑστάναι, *non tanquam vallo ab aliis ſeparatum conſiſtere.*

Ad Sect. 4. (*ap. Lugdun.* 3. *Caſ.* 4.)

τοῖς λεγομένοις, κ. κ. ἑκ. ὁρμ. τοῖς γινομένοις. καὶ ἐπὶ μὲν τοῦ κ. τ. λ.] Ar-

3. Inane pompae ſtudium, fabulae ſcenicae, greges, armenta, velitationes, offiſculum catulis projectum, offula in piſcinam injecta, formicarum aerumnae et bajulationes, muſculorum perterritorum diſcurſus, ſigillaria verticillis commota — [haec vitae ſumma]! In his igitur benevolo placidoque animo conſiſtere oportet, et intelligere tamen, tanti quemquam eſſe, quanti illud ſit, in quo ſtudium poſuerit.

4. In ſermone iis, quae dicuntur, in agendi impetu iis, quae fiunt, animum advertas oportet, ita quidem, ut hic intelligas, quem ad finem referantur, illic vero, quid ſignificent.

5. Sufficitne ingenium meum ad hanc rem, nec ne? Si ſufficit, eo tanquam inſtrumento a natura mihi dato, ad rem efficiendam utor, ſin minus, aut opus hoc illi concedo, qui me melius id efficere poteſt; niſi hoc omnino me dedecet, aut ipſe pro virili perago, adſcito mihi auxiliario, qui mentis meae opera adjutus id efficere poteſt, quod ad ſocietatem humanam hoc ipſo tempore tempeſti-

vum

Articulum τοῖς ante γινομένοις ex *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugd.*, *Caſ.* et *Oxon.* reſtitui. *Gat.* ceteraeque perperam eundem omiſerunt. *Vatic. A.* omnia turbat, inſerendo poſt λεγομένοις verba: ἐπὶ μὲν τοῦ ἑτέρου.

καὶ ἐπὶ τοῦ ἑτέρου, εὐθὺς ὁρᾷν κ. τ. λ.] Omnia hic recte ſe habent, nec audiendus eſt *Gat.*, qui haec loco ſuo mota putat. *Ad Sect.* 5. (*cap. Lugdun.* 4. *Caſ.* 5.)

ἐπιτελέσαι, ἐὰν ἄλλως τοῦτο μὴ καθήκῃ· ἢ πράσσω κ. τ. λ.] Fateor, mihi hunc locum eſſe ſuſpectum. *Aeg. Menag.* emendabat μοι pro μή; haud male. Aptior tamen videtur *Reisk.* emendatio: — ἐπιτελέσαι, ἢ, ἐὰν ἄλλῳ τοῦτο μὴ καθήκῃ, πράσσω κ. τ. λ.

σιμον. ὅ,τι γὰρ ἂν δι' ἐμαυτοῦ, ἢ σὺν ἄλλῳ ποιῶ, ὧδε μόνον χρὴ συντείνειν, εἰς τὸ κοινῇ χρήσιμον καὶ εὐάρμοστον.

ς'. Ὅσοι μὲν πολυΰμνητοι γενόμενοι, ἤδη λήθῃ παραδέδονται; ὅσοι δὲ τούτους ὑμνήσαντες πάλαι ἐκποδών;

ζ'. Μὴ αἰσχύνου βοηθούμενος· πρόκειται γάρ σοι ἐνεργεῖν τὸ ἐπιβάλλον, ὡς στρατιώτῃ ἐν τειχομαχίᾳ. τί οὖν ἐὰν σὺ μὲν χωλαίνων ἐπὶ τὴν ἔπαλξιν ἀναβῆναι μόνος μὴ δύνῃ, σὺν ἄλλῳ δὲ δυνατὸν ἤ τοῦτο;

η'. Τὰ μέλλοντα μὴ ταρασσέτω. ἥξεις γὰρ ἐπ' αὐτὰ, ἐὰν δεήσῃ, φέρων τὸν αὐτὸν λόγον, ᾧ νῦν πρὸς τὰ παρόντα χρᾷ.

θ'. Πάντα ἀλλήλοις ἐπιπλέκεται καὶ ἡ σύνδεσις ἱερά, καὶ σχεδόν τι οὐδὲν ἀλλότριον ἄλλο ἄλλῳ. συγκατατέτακται γὰρ, καὶ συγκοσμεῖ τὸν αὐτὸν κόσμον. κόσμος τε γὰρ εἷς ἐξ ἁπάντων, καὶ Θεὸς εἷς διὰ πάντων, καὶ οὐσία μία, καὶ νόμος

ὅ,τι γὰρ ἂν δι' ἐμαυτοῦ κ. τ. λ.] *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugd.*, *Caſ.* et *Oxon.* ὅτι γὰρ ἂν κ. τ. λ. In ceteris rectius ὅ,τι γὰρ κ. τ. λ.

εὐάρμοστον] In *Gatak.* operarum vitio: εὐάμοστον expreſſum eſt.

Ad Sect. 6. (*ap. Lugdun.* 5. *Caſ.* 5. *p.*)

παραδέδονται] In *Lugd.* primum editum eſt παραδίδονται. Hinc in *Caſ.* et *Oxon.* manavit.

Ceterum *Xyl.* hanc periochen a librario aliunde interjectam cenſet, quia quae ſ. 7. ſequuntur, eodem pertinent, quo priora illa ſ. 5. „Verum nihil obſtat, obſerv. *Gat.*, quo minus a *Marco* [*Anton.*] ipſo ita fuerint digeſta, qui, prout in mentem nunc haec nunc illa venerant, chartis illinere ſolemne habuit.„

Ad Sect. 7. (*ap. Lugdun.* 6. *Caſ.* 5. *p.*)

Hanc Sectionem ſervarunt quoque *Vatic.* 2. 3. 4. 5. 6., *Med.-Flor.* 1. 2. 3. 4., *Pariſ.* et *Guelf.*

τὸ

vum et utile eſt: quidquid enim vel per me vel cum alio facio, id eo tantum dirigendum eſt, ut communi ſocietati utile et conſentaneum ſit.

6. Quam multi, qui celebres admodum fuerunt, jam oblivioni traditi ſunt! Quam multi eorum, qui illos celebrarunt, e medio ſublati!

7. Auxilii ne te pudeat: tibi enim eſt propoſitum, ut, quod tuum eſt, facias, perinde ac militi in murorum oppugnatione: quid igitur, ſi tu claudicans ad propugnaculum adſcendere nequeas, ab altero autem adjutus poſſis?

8. Futuris noli perturbari: accedes enim ad ea, ſi ita opus fuerit, ratione eadem inſtructus, qua nunc ad praeſentia uteris.

9. Omnia ſibi invicem implexa ſunt et ſacro quodam vinculo devincta, ut nihil fere alterum ab altero ſit alienum: certo enim ordine diſpoſita ſunt et mundum exornant: unus enim mundus ex omnibus, unus Deus in omnibus,

τὸ ἐπιβάλλον] *Vatic.* 2. τὸ ᾽πιβάλλον. *Vatic.* 6., *Med.* 1. 2., *Pariſ.* et *Guelf.* τοὐπιβάλλον. *Vat.* 5. τὸ ὑπιβάλλον.

ὡς στρατιώτῃ] *Med.* 2. 3. et *Pariſ.* στρατιώτης, perperam.

χωλαίνων] *Med.* 1. 2. 3. 4. et *Pariſ.* χωλεύων; ſenſu eodem.

σὺν ἄλλῳ δὲ δυνατὸν ἢ τοῦτο] *Reiske* putat τὸ δὲ tollendum et aut σ. ἄλλῳ δυν. ἢ τοῦτο, aut σ. ἄ. δυνατὸς ἧς τοῦτο ποιεῖν.

Ad Sect. 9. *(ap. Lugdun.* 8. *Caſ.* 7. *p.)*

κόσμος τε γὰρ εἷς ἐξ ἁπάντων] In prioribus Edd. erat: κ. τ. εἷς διὰ ἁπάντων. Meliorem lectionem ex *Vatic. A.* recepi, in quo κόσμος τε γὰρ εἰς [immo εἷς] ἐξ ἁπάντων. Nec igitur neceſſaria eſt emendatio *Menag.*: διὰ πάντων reponentis.

καὶ Θεὸς εἷς διὰ πάντων] Copulat. καὶ ex *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugd.*, *Caſ.* et *Oxon.* reſtitui. *Gat.* et reliquae eam omittunt.

καὶ

νόμος εἷς, λόγος κοινὸς πάντων τῶν νοερῶν ζώων, καὶ ἀλήθεια μία· εἴγε καὶ τελειότης μία τῶν ὁμογενῶν, καὶ τοῦ αὐτοῦ λόγου μετεχόντων ζώων.

ί. Πᾶν τὸ ἔνυλον, ἐναφανίζεται τάχιστα τῇ τῶν ὅλων οὐσίᾳ· καὶ πᾶν αἴτιον, εἰς τὸν τῶν ὅλων λόγον τάχιστα ἀναλαμβάνεται· καὶ παντὸς μνήμη τάχιστα ἐγκαταχώννυται τῷ αἰῶνι.

ια'. Τῷ λογικῷ ζώῳ ἡ αὐτὴ πρᾶξις κατὰ φύσιν ἐστὶ, καὶ κατὰ λόγον.

ιβ'. Ὀρθὸς, ἢ ὀρθούμενος;

ιγ'. Οἷόν ἐστιν ἐν ἡνωμένοις τὰ μέλη τοῦ σώματος, τοῦτον ἔχει τὸν λόγον ἐν διεστῶσι τὰ λογικὰ, πρὸς μίαν τινὰ συνεργίαν κατεσκευασμένα. μᾶλλον δέ σοι ἡ τούτου νόησις προσπεσεῖται, ἐὰν πρὸς ἑαυτὸν πολλάκις λέγῃς, ὅτι μέλος εἰμὶ τοῦ ἐκ τῶν λογικῶν συστήματος. ἐὰν δὲ [διὰ τοῦ ῥῶ στοιχείου] μέρος εἶναι ἑαυτὸν λέγῃς, οὔπω ἀπὸ καρδίας φιλεῖς τοὺς ἀνθρώπους· οὔπω σε καταληπτικῶς εὐφραίνει τὸ εὐεργετεῖν· ἔτι ὡς πρέπον αὐτὸ ψιλὸν ποιεῖς· οὔπω ὡς αὐτὸν εὖ ποιῶν.

ιδ'. Ὁ

καὶ νόμος εἷς, λόγος κοινὸς κ. τ. λ.] *Menagius* emendat: καὶ νόμος εἷς, εἷς λόγος κοινὸς κ. τ. λ., quod profecto vulgari melius, nisi λόγ. κοινὸς etc. sit appositio τοῦ νόμου.

Ad Sect. 10. (*ap. Lugdun.* 9. *Caſ.* 7. *p.*)

ἀναλαμβάνεται· καὶ παντὸς μνήμη τάχιστα] Haec verba *Vat. A.* perperam omittit. Duplex τάχιστα ſine dubio errandi anſam praebuit librario.

Sectio 11. (*ap. Lugdun.* 10. *Caſ.* 8. *p.*)

Ad Sect. 12. (*ap. Lugd.* 11. *p. Caſ.* 8. *p.*)

Ὀρθὸς, ἢ ὀρθούμενος;] Coll. III, 5. interrogandi ſignum pro puncto majori repoſui.

bus, una materia, una lex, ratio omnibus animantibus ratione praeditis communis, et una veritas; si quidem et una est perfectio omnium animantium, quae ejusdem sunt generis ejusdemque participia rationis.

10. Quidquid est materiae, id in universi materiam communem quam celerrime evanescit; et quidquid caussae est, id in omnium rerum Rationem quam celerrime recipitur: memoria denique rei cujusque quam celerrime in aevo quasi sepelitur.

11. Animali ratione praedito eadem actio est et secundum naturam et secundum rationem.

12. Rectusne, an erectus?

13. Quam rationem in unitis corporibus membra habent, eandem in disitis obtinent ea, quae ratione sunt praedita, ad unam quandam actionem nata. Hoc eo magis animum tuum tanget, si saepius tibi dixeris: *membrum* sum ejus, quod ex ratione praeditis compositum est, corporis: Quamdiu autem te *partem* illius duntaxat dicis, homines ex animo nondum diligis: hoc ipsum benefacere per se nondum te delectat: adhuc tanquam quod fieri decet, hoc facis, nondum perinde, ac si tibi ipsi benefacis.

14. Quid-

posui. *Cas.* autem, *Upton.* ad *Arrian.* I, 28, 21. et *Reche* malebant: μὴ ὀρθούμενος, sensu quidem eodem. Malit tamen fortasse aliquis haec cum praecedentibus conjungere et ὀρθὸν ἢ ὀρθούμενον legere.

Ad Sect. 13. (*ap. Lugd.* 11. *p. Cas.* 9.)

διὰ τοῦ ῥῶ στοιχείου] Haec verba, sine dubio ex adnotatione marginali orta et postea textui illata, quod jam *Gat.* observaverat, uncis inclusi.

οὔπω σε καταληπτικῶς εὐφραίνει κ.τ.λ.] *Gat.* malebat καταληκτικῶς coll. IX. s. 42. At vulgaris defendi potest, coll. V, 6.

ἔτι ὡς πρέπον αὐτὸ κ. τ. λ.] *Vat. A.* perperam: ἔτι εἰ ὡς πρ.

Ad

ιδ'. Ὃ θέλει, ἔξωθεν προσπιπτέτω τοῖς παθεῖν ἐκ τῆς προσπτώσεως ταύτης δυναμένοις. ἐκεῖνα γὰρ, ἐὰν θελήσῃ, μέμψεται τὰ παθόντα· ἐγὼ δὲ, ἐὰν μὴ ὑπολάβω, ὅτι κακὸν τὸ συμβεβηκὸς, οὔπω βέβλαμμαι. ἔξεστι δέ μοι μὴ ὑπολαβεῖν.

ιε'. Ὅ,τι ἄν τις ποιῇ ἢ λέγῃ, ἐμὲ δεῖ ἀγαθὸν εἶναι. ὡς ἂν εἰ ὁ χρυσὸς, ἢ ὁ σμάραγδος, ἢ ἡ πορφύρα τοῦτο ἀεὶ ἔλεγεν, ὅ,τι ἄν τις ποιῇ, ἢ λέγῃ, ἐμὲ δεῖ σμάραγδον εἶναι, καὶ τὸ ἐμαυτοῦ χρῶμα ἔχειν.

ις'. Τὸ ἡγεμονικὸν αὐτὸ ἑαυτῷ οὐκ ἐνόχλει, οἷον λέγω, οὐ φόβει ἑαυτὸ [εἰς ἐπιθυμίαν]. εἰ δέ τις ἄλλος αὐτὸ φοβῆσαι ἢ λυπῆσαι δύναται, ποιείτω. αὐτὸ γὰρ ἑαυτὸ ὑπολῃπτικῶς οὐ τρέψει εἰς τοιαύτας τροπάς. τὸ σωμάτιον μὴ πάθῃ τι, αὐτὸ μεριμνάτω, εἰ δύναται, καὶ λεγέτω, εἴ τι πάσχει· τὸ δὲ ψυχάριον, τὸ φοβούμενον, τὸ λυπούμενον, τὸ περὶ τούτων ὅλως

Ad Sect. 14. (*ap. Lugd.* 12. *Caſ.* 10.)

τοῖς παθεῖν ἐκ τῆς προσπτώσεως κ. τ. λ.] *Vatic. A.* τοῖς πάθεσιν ἐκ τῆς προσπτώσ. κ. τ. λ. perperam. In *Lugd.* προσεπιπτώσεως.

Ad Sect. 15. (*ap. Lugd.* 13. *Caſ.* 11.)

Ὅ,τι ἄν τις ποιῇ κ. τ. λ.] *Xyl.* 1., *Lugd.* et *Gat.* ὅτι ἄν κ. τ. λ. At *Arg.*, *Caſ.*, *Oxon.* caeteraeque melius: ὅ,τι ἄν τις κ. τ. λ.

ὅ,τι ἄν τις ποιῇ κ. τ. λ.] Sic primus edidi, prout jam *Gat.* et *Menag.* emendaverant, pro vulgari ὅ,τις ἂν ποιῇ, ſecutus ſcilicet veſtigia *Vat. A.*, in quo: ὅ ἄν τις ποιῇ κ. τ. λ. reperitur.

Ad Sect. 16. (*ap. Lugd.* 14. *Caſ.* 12. 13. *p.*)

Aptius mihi quidem videbatur, hanc Sectionem cum priori conjungere. Nolui tamen nimium a priorum Editorum auctoritate discedere, quod ſemel iterumque monuiſſe ſat erit.

Τὸ ἡγεμονικὸν αὐτὸ ἑαυτῷ οὐκ ἐνόχλει, οἷον λέγω, οὐ φόβει ἑαυτὸ [εἰς ἐπιθυμίαν]] Sic primus edidi et diſtinxi pro vulgari: τὸ ἡγεμονικὸν, αὐτὸ ἑαυτῷ οὐκ ἐνοχλεῖ· οἷον λέγω, οὐ φοβεῖ ἑαυτὸ εἰς ἐπιθυμίαν. In *Va-*

14. Quidquid velit, extrinſecus accidant iis, quae ejusmodi caſibus adfici poſſunt: illa enim, quae adfecta ſunt, conquerantur, ſi velint: Ego vero ſi malum non cenſeo, quod accidit, neque laedor: licet autem hoc non opinari.

15. Quidquid faciat vel dicat quisquam, me probum eſſe oportet: haud aliter, quam ſi aurum aut ſmaragdus aut purpura hoc ſemper diceret: quidquid vel faciat vel dicat quisquam, me ſmaragdum eſſe oportet nitoremque meum retinere.

16. Principalis animi pars ne ſe ipſam perturbet, nec in triſtitiam ſe demittat: ſi autem quis alius eam aut terrere aut ei dolorem afferre poteſt, faciat: ipſa enim nulla opinione talibus ſibi dabit motibus, corpuſculum ne quid patiatur, ſibi curae habeat, ſi poteſt, et, ſi quid patitur, conqueratur: animus vero, qui et timet et dolet et de his omni-

Vatic. A. nihil discriminis a vulgari eſt, praeterquam quod pro τὸ ἡγεμονικὸν αὐτὸ exhibet: τὸ ἡγεμονικὸν τοῦτο. Quum vero vulgaris defendi non poſſit, nili, quod *Gat.* voluit, poſt ἐνοχλεῖ et deinde poſt ἐπιθυμίαν ſ. ἀθυμίαν ſignum interrogandi collocas et nihilominus, hac emendatione admiſſa, nimis durum ſit, pro totius orationis contextu, haud vereor, ne nimis audax alicui videar, quod ἐνόχλει et φόβει in Imperat. modo reſcripſi, et εἰς ἐπιθυμίαν tanquam e nota marginali orta et perperam textui illata uncis tanquam ſpuria deſigna-

vi, quae jam *Morus* tollenda cenſuit. Supereſt, ut Conjecturas ab aliis prolatas paucis recenſeam. *Boot.* ſic emendat: Τὸ ἡγεμ. αὐτὸ ἑαυτῷ οὐκ ἐνοχλεῖ; οἷον λ., οὐ φοβεῖ ἑαυτὸ; οὐ λυπεῖ; εἰς ἐπιθυμίαν οὐ κινεῖ; *Salmaſ.*: - - φοβεῖ ἑαυτὸ; οὐκ ἄγει εἰς ἀθυμίαν (ſ. λειποθυμίαν); (omiſſa voce λέγω.) *Caſ.*: οὐ φοβεῖ ἑαυτὸ, οὐκ ἄγει εἰς ἀθυμίαν (ſ. ἐπιθυμίαν).

εἴ τι πάσχει· τὸ δὲ ψυχ.] *Vat. A.* perperam: εἰ τὸ πάσχει τόδε ψυχ.

τὸ περὶ τούτων ὅλως ὑπολαμβάνον] *Reisk.* malebat: τὸ περὶ τῶν ὅλων ὑπολαμβάνον.

ὅλως ὑπολαμβάνον, οὐδὲν μὴ πάθῃ· οὐ γὰρ ἔξεις αὐτὸ εἰς κρίσιν τοιαύτην· ἀπροσδεές ἐστιν ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ, τὸ ἡγεμονικὸν, ἐὰν μὴ ἑαυτῷ ἔνδειαν ποιῇ· κατὰ ταὐτὰ δὲ καὶ ἀτάραχον, καὶ ἀνεμπόδιστον, ἐὰν μὴ ἑαυτὸ ταράσσῃ καὶ ἐμποδίζῃ.

ιζ'. Εὐδαιμονία ἐστὶ δαίμων ἀγαθὸς [ἢ ἀγαθόν.]· τί οὖν ὧδε ποιεῖς, ὦ Φαντασία; ἀπέρχου, τοὺς θεούς σοι, ὡς ἦλθες· οὐ γὰρ χρήζω σου. ἐλήλυθας δὲ κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἔθος. οὐκ ὀργίζομαί σοι· μόνον ἄπιθι.

ιή. Φοβεῖταί τις μεταβολήν; τί γὰρ δύναται χωρὶς μεταβολῆς γενέσθαι; τί δαὶ φίλτερον ἢ οἰκειότερον τῇ τῶν ὅλων Φύσει; σὺ δὲ αὐτὸς λούσασθαι δύνασαι, ἐὰν μὴ τὰ ξύλα μεταβάλῃ; τραφῆναι δὲ δύνασαι, ἐὰν μὴ τὰ ἐδώδιμα μεταβάλῃ; ἄλλο δὲ τί τῶν χρησίμων δύναται συν-

οὐ γὰρ ἔξεις αὐτὸ εἰς κρ. τ.] Locus sine dubio corruptus. *Xyl.* legisse videtur: οὐδὲ γὰρ ἔξις αὐτῷ εἰς κρ. τ. *Salmas.* emendabat: εἰ οὐκ ἄξεις ſ. παρέξεις αὐτὸ εἰς κρ. τ. *Cas.* τὸ περὶ τούτων ὅλως ὑπολαμβάνον οὐδὲν, οὐδὲν ἂν πάθῃ· (vel οὐδὲ μὴ πάθῃ·) οὐδὲ γὰρ ἄξεις εἰς κρ. τ. *Salmasium* in Translat. lat. secutus sum.

ἀπροσδεές ἐστιν κ. τ. λ.] In *Casaub.* operarum errore ἀπροδεές ἐστιν κ. τ. λ. Hic ap. *Cas.* incipit Sect. 13.

Ad Sect. 17. (*ap. Lugd.* 15. *Cas.* 13. *p.*)

Εὐδαιμονία ἐστὶ δαίμων ἀγαθὸς [ἢ ἀγαθόν]·] Verba ἢ ἀγαθόν, quae e glossemate ἢ ἀγαθὸν ἡγεμονικὸν orta et perperam textui illata videntur, ut spuria, quod jam *Morus* perspecte viderat, uncis inclusi. *Gatak.* post ἀγαθὸν addi malebat ἡγεμονικόν, et *Cas.* emendat: ἢ ἀγαθῶν, *bonum faciens.* *Uptonus* ad *Arriani* Diss. Epict. III, 1, 36.: ἢ ἀγαθόν τι.

τί οὖν ὧδε ποιεῖς κ. τ. λ.] *Morus* malebat: τί οὖν ὧδε σοὶ ποιεῖς, ὦ Φαντασία, πολλοὺς ſ. ἄλλους θεούς; Ἀπέρχου, ὡς ἦλθες h. ſ. *Felicitas* (i. e. animi tranquillitas) *est numen propitium. Quid ergo, phantasia, plura tibi numina creas?* (v. c. honores, opes) *Discede, ut veneras.* — Eodemque fere sensu *Reche* verba ita transponenda putabat: τί οὖν ὧδε ποιεῖς, ὦ Φαντασία, τοὺς θεούς

omnino opinatur, nihil mali patietur, niſi eum in judicium iſtiusmodi demiſeris. Nullius rei per ſe indigens eſt, niſi ipſa indigentiam ſibi facit: hinc et perturbatione vacat, nec impediri poteſt, niſi ſe ipſe perturbat et impedit.

17. Felicitas eſt bonus genius. Quid ĩgitur hic facis, phantaſia? Abi, per Deos oro, uti acceſſiſti: nihil enim te opus habeo: conſuetudine autem priſca acceſſiſti: nec ſuccenſeo tibi: abi tantum.

18. Mutationem quis metuit? Quid enim fieri poteſt ſine mutatione? Quid porro gratius aut familiarius univerſi naturae? ipſe num balneo uti potes, niſi ligna mutentur? num ali, niſi nutrimentis mutatis? numquid aliud utile perfici poteſt ſine mutatione? non igitur vides ean-

θεούς σοι; — Verum nihil temere h. l. mutandum. Vid. Comment. ad h. l.

Ad Sect. 18. (*ap. Lugd.* 16. *p. Caſ.* 14. *p.*)

Hanc Sectionem ſervarunt quoque *Vatic.* 2. 3. 4. 5. 6., *Med. Flor.* 1. 2. 3., *Pariſ.* et *Guelf.*

Φοβεῖταί τις μεταβολήν;] τις omittit *Vat.* 6. — τὴν μεταβολὴν *Vatic.* 2. et 3. Sed praeſtat vulgaris.

τί γὰρ δύναται κ. τ. λ.] τί δὲ δύναται *Vat.* 2. 4. 5. 6., *Med. Flor.* 1. 2. 3., *Pariſ.* et *Guelf.*, quod, quamquam ſpecioſum, praeferas cave. Vid. Comment.

τί δαὶ φίλτερον κ. τ. λ.] *Med. Flor.* 1. 2. 3., *Pariſ.* et *Guelf.* τί δὲ φίλτερον, quod eodem fere redit. *Vatic. A.* perperam: τὸ δὲ φίλτερον κ. τ. λ.

ἐὰν μὴ τὰ ξύλα μεταβάλῃ] *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugd.*, *Caſ.* et *Oxon. Gat.* et rel. μεταβάλῃ, praeter *Woll.*, in qua μεταβάλῃ. Verum *Vatic.* 3. 4. 5., *Med. Flor.* 1. 2. 3., *Pariſ.* et *Guelf.* μεταβάλῃς.

τραφῆναι δὲ δύνασαι] *Vat.* 4. δὲ omiſit.

ἐὰν μὴ τὰ ἐδώδιμα μεταβάλῃς] *Xyl.* 1., operarum errore, opinor, μεταβάλει, *Arg.* ceteraeque Edd. ut noſtra. *Vat.* 2. et 6. μεταβάλλῃς, perperam. At *Med. Flor.* 1. 2. 3., *Pariſ.* et *Guelf.* recte μεταβάλῃς.

ἄλλο δὲ τί τῶν χρησίμων κ. τ. λ.] *Vat.* 2. ἄλλο δὲ τὶ

συντελεσθῆναι χωρὶς μεταβολῆς; οὐχ ὁρᾷς οὖν, ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ σὲ μεταβαλεῖν ὅμοιόν ἐστι καὶ ὁμοίως ἀναγκαῖον τῇ τῶν ὅλων φύσει;

ιθ'. Διὰ τῆς τῶν ὅλων οὐσίας, ὡς διὰ χειμάῤῥου διεκπορεύεται πάντα τὰ σώματα, τῷ ὅλῳ συμφυῆ καὶ συνεργὰ, ὡς τὰ ἡμέτερα μέρη ἀλλήλοις. πόσους ἤδη ὁ αἰὼν Χρυσίππους, πόσους Σωκράτεις, πόσους Ἐπικτήτους καταπέπωκεν; τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ παντὸς οὑτινοστοῦν σοι ἀνθρώπου τε καὶ πράγματος προσπιπτέτω.

κ'. Ἐμὲ ἓν μόνον περισπᾷ, μήτι αὐτὸς ποιήσω, ὃ ἡ κατασκευὴ τοῦ ἀνθρώπου οὐ θέλει, ἢ ὡς οὐ θέλει, ἢ ὃ νῦν οὐ θέλει.

κα'. Ἐγγὺς μὲν ἡ σὴ περὶ πάντων λήθη. ἐγγὺς δὲ ἡ πάντων περί σου λήθη.

κβ'. Ἴδιον ἀνθρώπου Φιλεῖν καὶ τοὺς πταίοντας. τοῦτο δὲ γίνεται, ἐὰν συμπροσπίπτῃ σοι, ὅτι καὶ συγγενεῖς, καὶ δι' ἄγνοιαν, καὶ ἄκοντες ἁμαρτάνουσι, καὶ ὡς μετ' ὀλίγον ἀμφότεροι τεθνήξετε καὶ πρὸ πάντων, ὅτι οὐκ ἔβλαψέ σε, οὐ γὰρ τὸ ἡγεμονικόν σου χεῖρον ἐποίησεν, ἢ πρόσθεν ἦν.

κγ'. Ἡ

τὶ ἀπὸ τῶν χρησ., quod displicet.

συντελεσθῆναι] *Vat.* 2. 4. 5., *Med.* 1. 2. 3. et *Paris.* τελεσθῆναι.

οὐχ ὁρᾷς οὖν κ. τ. λ.] *Vat.* 2. οὖν omisit.

Sectio 19. (*ap. Lugd.* 16. *p. Caſ.* 14. *p.*)

Ad Sect. 20. (*ap. Lugd.* 17. *Caſ.* 14. *p.*)

μήτι αὐτὸς ποιήσω κ. τ. λ.] *Vat. A.* perperam: μή τι αὐτὸ ποιήσω.

Sectio 21. (*ap. Lugdun.* 18. *Caſ.* 14. *p.*)

Ad Sect. 22. (*ap. Lugd.* 19. *Caſ.* 15.)

Hanc Sectionem ſervarunt etiam *Vat.* 2. 3. 4. 5. 6., *Med.-Flor.* 1. 2. 3., *Pariſ.* et *Guelf.*

Ἴδιον ἀνθρώπου Φιλεῖν κ. τ. λ.] *Vat.* 5. ἴδ. ἀνθρ. τὸ Φιλεῖν κ. τ. λ. haud male.

τοῦ-

dem esse mutationem tui, nec minus necessariam Universi naturae?

19. Per rerum omnium materiam, tanquam per torrentem transeunt corpora omnia, universo ipsi cognata et cooperantia, uti nostra invicem membra: quot jam Chrysippos, quot Socrates, quot Epictetos aevum absorpsit! idem vero de quovis tum homine tum re tibi succurrat!

20. Hoc unum me sollicitum tenet, ne quid ipse faciam, quod hominis conditio aut omnino nolit, aut hac ratione nolit, aut hoc tempore nolit.

21. Instat tempus, quo tu omnium oblitus eris: instat et, quo omnes tui.

22. Homini proprium est, etiam eos, qui offendunt, diligere: hoc autem fit, quando tibi succurrit, tum esse tibi cognatos, tum inscios invitosque peccare, et paullo post utrumque vestrum esse moriturum, et ante omnia, te ab eo non laesum esse: non enim rationem tuam deteriorem reddidit, quam antea erat.

 23. Uni-

τοῦτο δὲ γίνεται] Ita et in *Vat. A.* et *Med.* 1. *Vat.* autem 2. 3. 4. 5. 6., *Med.* 2. 3. et *Paris.* τοῦτο δὲ γένοιτ' ἄν, quod ferri potest.

ἐὰν συμπροσπίπτῃ σοι] *Vat.* 2. 3. 4. 5. 6., *Med.* 1. 2. 3., *Paris.* et *Guelf.* ἐὰν προσπίπτῃ σοι. Auctoritate autem *Vat. A.* vulgaris confirmatur.

καὶ ἄκοντες] Copulat. καὶ in *Med.* 2. 3. et *Paris.* deest.

καὶ ὡς μετ' ὀλίγον ἀμφότεροι τεθνήξετε] *Vatic. A.* ὡς ante μετ' ὀλίγον ignorat. *Vat.* 2. 3. 4. 5. 6., *Med.* 1. 2. 3. et *Guelf.* καὶ ὅτι περ ἀμφότεροι τεθνήξεσθε. Retinui tamen τεθνήξετε, quia *Antoninus* et aliis in locis hac forma usus est, ut τεθνηξόμενος III, 10. At IV, 6. τεθνήξεσθε.

Sectio

κγ'. Ἡ τῶν ὅλων Φύσις, ἐκ τῆς ὅλης οὐσίας, ὡς κηροῦ, νῦν μὲν ἵππάριον ἔπλασε· συγχέασα δὲ τοῦτο, εἰς δένδρου Φύσιν συνεχρήσατο τῇ ὕλῃ αὐτοῦ· εἶτα εἰς ἄνθρωπάριον, εἶτα εἰς ἄλλο τι· ἕκαστον δὲ τούτων πρὸς ὀλίγιστον ὑπέστη. δεινὸν δὲ οὐδὲν τὸ διαλυθῆναι τῷ κιβωτίῳ· ὥσπερ οὐδὲ τὸ συμπαγῆναι·

κδ'. Τὸ ἐπίκοτον τοῦ προσώπου λίαν παρὰ Φύσιν, ὅταν πολλάκις ἐναποθνήσκειν ᾖ πρόσχημα, ἢ τὸ τελευταῖον ἀπεσβέσθη, ὥστε ὅλως ἐξαφθῆναι μὴ δύνασθαι αὐτῷ γε τούτῳ παρακολουθεῖν πειρῶ, ὅτι παρὰ τὸν λόγον. εἰ γὰρ καὶ ἡ συναίσθησις τοῦ ἁμαρτάνειν οἰχήσεται, τίς ἔτι τοῦ ζῆν αἰτία;

κε'. Πάν-

Sectio 23. (*ap. Lugdun.* 20. *Caſ.* 16.)

Ad Sect. 24. (*ap. Lugd.* 21. *Caſ.* 17.)

Haec Sectio ita quidem depravata eſt, ut vix ſit ſperandum, textum ſine meliorum Codicum uſu reſtitutum iri. Ex *Vatic. A.* nihil discriminis a textu *Xyl.* adnotatum eſt, niſi quod pro ἢ τὸ τελευταῖον exhibet ᾗ τὸ τελευταῖαν *(ſic)*, ex quo quid proficiamus, non video. Textum igitur vulgarem intentatum relinquendum putavi. Supereſt, ut paucis Virorum doctorum conjecturas recenſeam. *Boot.*, quem ſequitur *Gatak.*, malebat: Τὸ ἐπίκοτον τοῦ πρ. λ. π. Φύσιν· ὅταν πολλ. γίγνηται (vel etiam transpoſitione facta: ᾗ), ἐναποθνήσκειν καὶ τὸ πρόσχημα τὸ τελευταῖον etc. h. ſ. *torvitas vultus eſt valde praeter naturam: ubi ſaepius contigerit, immori ſolet; vultusque decor ita inde exſtinguitur, ut denuo omnino reaccendi nequeat.* Quid vero tum ſibi velint, quae ſequuntur: εἰ γὰρ ἡ συναίσθησις κ. τ. λ., plane non video. *Salmaſius*, qui hic omnia perturbata et transpoſita putat, ſic verba jungit: τὸ ἐπίκοτον τοῦ προσώπου λίαν παρὰ Φύσιν. αὐτῷ γε τούτῳ παρακολουθεῖν πειρῶ, ὅτι παρὰ τὸν λόγον, eaque poſt Sect. 11. inculcanda cenſet, tanquam exemplum praecepti, quod ibi tradidit. Illud vero: ἢ τὸ τελευταῖον – δύνασθαι – ad praecedentia Sect. 23. pertinere ſuſpicatur, et de *lucerna* dici, quae aliquando ſic exſtinguitur,

23. Univerſitatis natura ex univerſa materia, tanquam ex cera, nunc equuleum effingit, nunc hoc diſſoluto materia ejus ad arborem producendam utitur: tum ad homunculum, deinde ad aliud quidpiam: horum autem quodlibet ad breve temporis ſpatium ſubſiſtit: non autem moleſtum eſt naviculae diſſolvi, quemadmodum nec compingi.

24. Irati vultus omnino eſt contra naturam, quando ſaepius immoriendi ſit praetextus, aut ad extremum exſtinctus eſt, ut omnino inflammari non potuerit. Hoc ipſo intelligere labora, iram a ratione eſſe alienam. Nam ſi etiam ſenſus peccati nullus erit, quae erit vivendi cauſſa?

tur, ut poſſit iterum accendi, aliquando vero, ubi in totum oleo caret, ita exſtinguitur, ut denuo accendi nequeat. — Reliqua porro aliunde irrepſiſſe autumat, quibus ſublatis Sect. 23. et 25. optime cohaerere. *Caſaubonus* pro ἢ τὸ τελευταῖον edidit ex conjectura εἰ τὸ τελευταῖον etc., et pro — συναίσθησις τοῦ ἁμαρτάνειν iterum ex conjectura: συναίσθ. τοῦ μὴ ἁμαρτάνειν, et locum ita reddidit: *Vultus iratus quam ſit contra naturam, vel inde liquet, quod is oris habitus mortis praenuncius ſaepe ſit, et indicium. Sed fac omnes irae ſcintillas in te ſic penitus exſtinctas, ut in poſterum ſuſcitari et reviviſcere ne minima quidem ex parte queant; hoc tamen ipſum ut certo comprehendas adlaborandum tibi eſt, iram rectae rationi contrariam eſſe. Nam ſi nullus ſenſus ex non peccandi conſcientia; quid porro eſt, quod in vita te retineat?* — Hoc vero quam durum ſit, longa demonſtratione non eget. Nec denique *Reiskii*: τὸ ἐπίκοτον — ἐναποθνήσκειν· αὐτῷ συμβῇ τὸ πρόσχημα καὶ τὸ τελευταῖον ἐναπεσβέσθη — nec *Rechii*: ὅταν ἡ πρᾳότης ἀποθνήσκει, καὶ τὸ πρόσχημα τὸ τελευταῖον ἀπεσβέσθη κ. τ. λ. conjecturae ita ſunt comparatae, ut iis admiſſis locus cum ſequentibus εἰ γὰρ καὶ ἡ συναίσθησις κ. τ. λ. ſine duritate conjungi poſſit. Denique moneo, me, ut in re dubia, *Xyl.* Translationem retinuiſſe.

Sectio

κε'. Πάντα ὅσα ὁρᾷς, ὅσον οὔπω μεταβαλεῖ ἡ τὰ ὅλα διοικοῦσα Φύσις, καὶ ἄλλα ἐκ τῆς οὐσίας, αὐτῶν ποιήσει καὶ πάλιν ἄλλα ἐκ τῆς ἐκείνων οὐσίας, ἵνα ἀεὶ νεαρὸς ᾖ ὁ κόσμος.

κς'. Ὅταν τις ἁμάρτῃ τι εἰς σὲ, εὐθὺς ἐνθυμοῦ, τί ἀγαθὸν ἢ κακὸν ὑπολαβὼν ἥμαρτε. τοῦτο γὰρ ἰδὼν, ἐλεήσεις αὐτὸν, καὶ οὔτε θαυμάσεις, οὔτε ὀργισθήσῃ. ἤτοι γὰρ καὶ αὐτὸς τὸ αὐτὸ ἐκείνῳ ἀγαθὸν ἔτι ὑπολαμβάνεις, ἢ ἄλλο ὁμοιειδές. δεῖ οὖν συγγινώσκειν. εἰ δὲ μηκέτι ὑπολαμβάνεις τὰ τοιαῦτα ἀγαθὰ καὶ κακὰ, ῥᾷον εὐμενὴς ἔσῃ τῷ παροροῦντι.

κζ'. Μὴ τὰ ἀπόντα ἐννοεῖν, ὡς ἤδη ὄντα· ἀλλὰ τῶν παρόντων τὰ δεξιώτατα ἐκλογίζεσθαι, καὶ τούτων χάριν ὑπομιμνήσκεσθαι, πῶς ἂν ἐπεζητεῖτο, εἰ μὴ παρῆν. ἅμα μέντοι Φυλάσσου, μὴ διὰ τοῦ οὕτως ἀσμενίζειν αὐτοῖς, ἐθίσῃς ἐκτιμᾷν αὐτὰ, ὥστε, ἐάν ποτε μὴ παρῇ, ταραχθήσεσθαι.

κη'. Εἰς αὐτὸν συνειλοῦ. Φύσιν ἔχει τὸ λογικὸν ἡγεμονικὸν, ἑαυτῷ ἀρκεῖσθαι δικαιοπραγοῦντι, καὶ παρ' αὐτὸ τοῦτο γαλήνην ἔχοντι.

κθ'. Ἐξάλειψον τὴν Φαντασίαν. στῆσον τὴν νευροσπαστίαν. περίγραψον τὸ ἐνεστὼς τοῦ χρόνου. γνώρισον τὸ συμβαῖνον, ἢ σοι, ἢ ἄλλῳ. δίελε καὶ μέρισον τὸ ὑποκείμενον,

Sectio 25. (ap. Lugdun. 22. Caſ. 18.)

Ad Sect. 26. (ap. Lugd. 23. Caſ. 19.)

ἢ ἄλλο ὁμοειδές.] In *Xyl.* 1. expreſſum eſt, errore, opinor, operarum: εἰ ἄλλο κ. τ. λ. *Arg.* ceteraeque recte: ἢ ἄλλο —.

τὰ τοιαῦτα ἀγαθὰ] *Menagius* et *Morus* malebant: τὰ αὐτὰ [. ταὐτὰ. Ferri tamen utcunque poteſt vulgaris.

Ad

25. Quaecunque vides, haec omnia jamjam mutabit natura, quae res omnes adminiſtrat, aliaque ex eorum materia efficiet, et ex horum rurſus alia, ut mundus ſemper ſit novus.

26. Si quis quidquid contra te peccaverit, ſtatim conſidera, qua boni malive opinione ductus peccaverit: hoc enim perſpecto, miſereberis illius nec aut miraberis aut ſuccenſebis: nam forte et ipſe idem, quod ille, aut aliud ejusdem generis bonum opinaris: oportet igitur illi ignoſcere: ſin ejusmodi res nec bona nec mala habueris, erranti facile benignus eris.

27. Noli tam ſaepe cogitare ea, quae tibi deſunt, quam quae adſunt: ſed ex iis, quae adſunt, optima quaeque ſelige, quo reputes tecum, quanto ſtudio, niſi adverſent, tibi ea requireres: cave tamen ſimul, ne dum illis libenter adquieſcis, adſuefcas ea tanti aeſtimare, ut ſi quando defueris, animo conturberis.

28. In temet ipſum te contrahe: ita comparata eſt mens ratione praedita, ut ſibi ipſa ſufficiat, juſta agens et hoc ipſo tranquillitatem nacta.

29. Imaginationes absterge: adfectuum motus compeſce: tempus praeſens circumſcribe: cognoſce, quidquid vel tibi vel alii contingit: rem ſubjectam in materiam et

Ad Sect. 27. (*ap. Lugd.* 24. *Caſ.* 20.)

καὶ τούτων χάριν ὑπομιμνήσκεσθαι] Haec verba in *Vat. A.* perperam ſunt omiſſa.

μὴ διὰ τοῦ οὕτως ἀσμενίζειν] *Vatic. A.* μὴ διὰ τοῦ οὕτως ἀσμενίζειν. *Annot. Lugdun.* malebat διὰ τὸ οὕτως. n. n.

Sectio 28. (*ap. Lugd.* 25. *p. Caſ.* 21. *p.*)

Sectio 29. (*ap. Lugd.* 25. *p.* 26. *p. Caſ.* 21. *p.*)

Ad

νον, εἰς τὸ αἰτιῶδες καὶ ὑλικόν. ἐννόησον τὴν ἐσχάτην ὥραν. τὸ ἐκείνῳ ἁμαρτηθὲν, ἐκεῖ κατάλιπε, ὅπου ἡ ἁμαρτία ὑπέστη.

λ'. Συμπαρεκτείνειν τὴν νόησιν τοῖς λεγομένοις. εἰςδύεσθαι τὸν νοῦν εἰς τὰ γινόμενα καὶ ποιοῦντα.

λά. Φαίδρυνον σεαυτὸν ἁπλότητι καὶ αἰδοῖ καὶ τῇ πρὸς τὸ ἀνὰ μέσον ἀρετῆς καὶ κακίας, ἀδιαφορίᾳ. Φίλησον τὸ ἀνθρώπινον γένος. ἀκολούθησον θεῷ. ἐκεῖνος μέν φησιν, ὅτι πάντα νομιστί. ἔτι εἰ δαίμονα τὰ στοιχεῖα· ἀρκεῖ δὲ μεμνῆσθαι, ὅτι τὰ πάντα νομιστὶ ἔχει· ἤδη λίαν ὀλίγα.

λβ'. Περὶ θανάτου· εἰ σκεδασμὸς, ἢ ἄτομοι, ἢ κένωσις, ἤτοι σβέσις, ἢ μετάστασις.

λγ'. Περὶ πόνου· τὸ μὲν ἀφόρητον, ἐξάγει· τὸ δὲ χρονίζον, φορητόν· καὶ ἡ διάνοια τὴν ἑαυτῆς γαλήνην κατὰ ἀπόληψιν διατηρεῖ, καὶ οὐ χεῖρον τὸ ἡγεμονικὸν γέγονεν. τὰ δὲ κακούμενα μέρη ὑπὸ τοῦ πόνου, εἴ τι δύναται, περὶ αὐτοῦ ἀποφηνάσθω.

λδ'. Περὶ

Ad Sect. 30. (*ap. Lugd.* 26. *p. Caſ.* 22. *p.*)

εἰς τὰ γινόμενα] Verba εἰς τὰ *Vat. A.* perperam omiſit.

Ad Sect. 31. (*ap. Lugd.* 27. *Caſ.* 22. *p.*)

ἔτι εἰ δαίμονα τὰ στοιχεῖα] Depravatio hujus loci certa, emendatio non item. Hinc religioni mihi duxi, quidquam in textu immutare. *Menagius* malebat: καὶ τὰ δαιμόνια καὶ τὰ στοιχεῖα, et jam *Xyl.* δαιμόνια ſ. δαίμονες in mentem venerat. *Mer. Caſ.* [in Notis ad Verſ. Angl.] teſte *Gat.*: τί δαὶ, εἰ μόνα τὰ στοιχεῖα; — in notis ad Edit. vero: εἰ δ' ἄτομα τὰ στοιχεῖα vel εἰ δὲ μόνα τὰ στοιχεῖα. *Boot.*: ἔτι μᾶλλον εἰ διάμονα τ. στ. *Reiske*: οὐχὶ δὲ μόνα τὰ στοιχεῖα· — ἀρκεῖ δὲ μ., ὁ. π. νομ. ἔχει, οὐδὲν ἀνομιστί, ἢ, εἰ δὴ, λίαν ὀλίγα. *Reche* denique: εἶπε δὲ (ſc. κατὰ) μόνα τὰ στοιχεῖα. Malim tamen: ἤτοι τὰ δαιμόνια, ἢ τὰ στοιχεῖα — ἀρκεῖ δὲ, *ſive Dei, ſive elementa* (atomi) ſc. ſint, ex quibus omnia ortum traxerint, tamen — Jam vero ſubit Antonino, ſatis eſſe, quod dixiſſet; pergit igitur: ἀρκεῖ δὲ κ. τ. λ.

ἤδη λίαν ὀλίγα] *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugd.*; *Gatak.* et quae eam

formam divide: de hora noviſſima cogita: quod ab altero peccatum eſt, ibi relinque, ubi peccatum exſtitit.

30. Intendendus eſt animus iis, quae dicuntur, mente penetrandum in ea, quae fiunt eorumque cauſſas.

31. Exorna te ſimplicitate, verecundia et indifferenti ad ea, quae ſunt medio inter virtutem et vitium loco, adfectione: genus humanum dilige: obſequere Deo. Omnia, inquit ille, certa fiunt lege: aut Dii aut atomi: at ſufficit illud: omnia lege fiunt. Jam admodum pauca.

32. De morte: ſive diſſipatio ſit, ſive in atomos redactio, ſive exinanitio, aut exſtinctio eſt, aut translatio.

33. De dolore: ſi intolerabilis eſt, mortem adfert: ſi diutius durat, tolerabilis eſt: mens etiam, dum in ſemet ſe recipit, tranquillitatem ſuam ſervat, nec deterior fit principalis animi pars: membra vero, quae dolore afficiuntur, de eo, ſi poſſunt, ſtatuant.

34. De

eam ſequuntur, dabant ἢ δηλίαν ὀλίγα. *Caſ.* et *Oxon.* ἤδη λίαν ὀλίγα. — *Caſ.* malebat: ἢ δὴ λίαν ὀλίγα, *aut pauca ſaltem, quae ſecus*, quod vero an his verbis ſignificari poſſit, dubito. *Boot.* εἰ μὴ λίαν ὀλίγα, *aut paucis tantum* exceptis. Ego, ut ſenſus verbis ineſſet, cum *Caſ.* ἤδη exprimendum curavi et ad ſequentia retuli.

Ad Sect. 32. (*ap. Lugd.* 28. *Caſ.* 23. *p.*)

εἰ σκεδασμὸς κ. τ. λ.] *Xyl.* vertit, tanquam legiſſet: ἢ σκεδασμὸς; ſed praeſtat vulgaris. Ingenioſa eſt *Mer. Cafauboni* conjectura: ἢ σκεδασμὸς, εἴ ἄτομοι, εἰ δ' ἕνωσις, ἤτοι σβέσις, ἢ μετάστασις. — Ed. *Caſ.* ἢ σκεδασμὸς, — caetera, ut vulgo.

Ad Sect. 33. (*ap. Lugd.* 29. *Caſ.* 23. *p.*)

κατὰ ἀπόληψιν διατηρεῖ] Retinui vulgarem, quia quodammodo defendi poteſt. Pluribus tamen arriſerit *Gatakeri* Conjectura κατὰ ὑπόληψιν — quae ſ. hujus libri ſ. 14, et VIII, ſ. 28, XII, ſ. 22. confirmari videtur.

περὶ αὐτοῦ ἀποφηνάσθω] *Reiske* malebat: περὶ αὐτῶν. n. n.

Ad

λδ'. Περὶ δόξης· ἴδε τὰς διανοίας αὐτῶν, οἷαι, καὶ οἷα μὲν φεύγουσαι, οἷα δὲ διώκουσαι. καὶ ὅτι ὡς αἱ θῖνες ἄλλαι ἐπ' ἄλλαις ἐπιφορούμεναι κρύπτουσι τὰ πρότερα· οὕτως ἐν τῷ βίῳ, τὰ πρότερα ὑπὸ τῶν ἐπενεχθέντων τάχιστα ἐκαλύφθη.

λε'. [Πλατωνικόν·] ᾧ οὖν ὑπάρχει διάνοια μεγαλοπρεπὴς, καὶ θεωρία παντὸς μὲν χρόνου, πάσης δὲ οὐσίας, ἆρα οἴει τούτῳ μέγα τι δοκεῖν εἶναι τὸν ἀνθρώπινον βίον; ἀδύνατον, ἦ δ' ὅς. οὐκοῦν καὶ θάνατον οὐ δεινόν τι ἡγήσεται ὁ τοιοῦτος. ἥκιστά γε.

λς'. [Ἀντισθενικόν·] βασιλικὸν εὖ μὲν πράττειν, κακῶς δὲ ἀκούειν.

λζ'. Αἰσχρόν ἐστι, τὸ μὲν πρόσωπον ὑπήκοον εἶναι, καὶ σχηματίζεσθαι, καὶ κατακοσμεῖσθαι ὡς κελεύει ἡ διάνοια, αὐτὴν δ' ὑφ' ἑαυτῆς μὴ σχηματίζεσθαι καὶ κατακοσμεῖσθαι.

λη'. Τοῖς πράγμασι γὰρ οὐχὶ θυμοῦσθαι χρέων·
Μέλει γὰρ αὐτοῖς οὐδέν.

λθ'. Ἀθα-

Ad Sect. 34. (*ap. Lugd.* 30. *p. Caſ.* 23. *p.*)

ἐπ' ἄλλαις] Ed. *Woll.*, *Glasg.* et *Mori*: ἐπ' ἄλλα, perperam.

κρύπτουσι τὰ πρότερα] In *Xyl.* τὰ προτέρη, operarum errore.

τὰ πρότερα ὑπὸ τῶν ἐπ. ταχ. ἐκαλ.] Neſcio, quid cogitaverit librarius, cui *Vatic. A.* debemus, cum ſcriberet τὰ ἑταίρα ὑπὸ τῶν κ. τ. λ.

Ad Sect. 35. (*ap. Lugd.* 30. *p. Caſ.* 24. *p.*)

Πλατωνικόν·] Haec vox in *Vat. A.* deeſt. Videtur a librario quodam addita.

ᾧ οὖν ὑπάρχει διάνοια κ. τ. λ.] Apud *Platonem* (de Rep. VI, p. 73. edit. Bipont.) eodem ſenſu, verbis paullulum immutatis, legitur: ᾗ οὖν ὑπάρχει διανοίᾳ μεγαλοπρέπεια καὶ θεωρία κ. τ. λ. et ita fortaſſe *Antoninus* quoque ſcripſerat. *Vat.* enim *A.* ita habet: ᾗ οὖν ὑπάρχει διανοίᾳ

34. De gloria: Mentes illorum intuere, quales ſint, qualia et fugiant et ſectentur: et ſicut arenarum cumuli alii ſuper alios expulſi priores abſcondant, ſic et in vita priora a ſuccedentibus quam celerrime abſcondi.

35. [Platonicum]: Qui mente praeditus eſt ſublimi et tempus omne atque omnem rerum naturam diligenter contemplatus eſt, isne tibi videtur vitam humanam magni aeſtimare? Non profecto, inquit ille. Igitur nec mortem ille terribilem exiſtimabit. Minime vero.

36. [Antiſthenis illud]: Regium eſt, cum recte facias, male audire.

37. Turpe eſt, vultum obſequi animo, et ejus juſſu ſe conformare et componere, ipſum autem animum ad ſui ipſius arbitrium non conformari et componi.

38. *Nam neutiquam homines rebus iraſci decet:*
Nil quippe curant ipſae.

39. *Diis*

νοίᾳ μεγαλοπρέπη καὶ θεωρία κ. τ. λ.

ἆρα οἴει κ. τ. λ.] Apud *Platonem* ipſum: οἰόντε οἴει.

ἢ δ' ὅς.] Perperam expreſſum eſt: ἢ δ' ὁς in *Xyl.* 1. et *Arg.*

Ad Sect. 36. *(ap. Lugd.* 31. *Caſ.* 24. *p.)*

Ἀντισθενικὸν·] Deeſt in *Vatic. A.* et a librariis additum videtur.

εὖ μὲν πράττειν κ. τ. λ.] Haud dubitavi, pro vulgari μὲν εὖ πράττειν ſic edere, ut apud *Arrian.* in Diſſ. Epictet. IV, 6, 20. legitur. Eandemque lectionem, vel: εὖ μὲν πράττειν, jam *Gatak.* commendavit.

Ad Sect. 37. *(ap. Lugd.* 32. *Caſ.* 24. *p.)*

ὑφ' ἑαυτῆς μὴ σχηματίζεσθαι καὶ κ. τ. λ.] *Vatic. A.* perperam: ὑφ' ἑαυτῆς καὶ σχηματίζεσθαι καὶ etc.

Ad Sect. 38. (*ap. Lugd.* 33. *p. Caſ.* 25. *p.)*

τοῖς πράγμασιν γὰρ κ. τ. λ.] πράγμασι cum *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugd.*, *Caſ.* et *Oxon.* dedi. Ceterae πράγμασιν.

Sect.

λϑ'. Ἀθανάτοις τε θεοῖς καὶ ἡμῖν χάρματα δοίης.

μ'. Βίον θερίζειν, ὥστε κάρπιμον στάχυν,
Καὶ τὸ μὲν εἶναι, τὸ δὲ μή.

μα'. Εἰ δ' ἠμελήθην ἐκ θεῶν καὶ παῖδ' ἐμὼ,
Ἔχει λόγον καὶ τοῦτο.

μβ'. Τὸ γὰρ εὖ μετ' ἐμοῦ καὶ τὸ δίκαιον.

μγ'. Μὴ συνεπιθρηνεῖν, μὴ σφύζειν.

μδ'. [Πλατωνικά·] Ἐγὼ δὲ τούτῳ ἂν δίκαιον λόγον ἀντείποιμι· ὅτι οὐ καλῶς λέγεις, ὦ ἄνθρωπε, εἰ οἴει δεῖν κίνδυνον ὑπολογίζεσθαι τοῦ ζῆν, ἢ τεθνάναι ἄνδρα, ὅτου τι καὶ σμικρὸν ὄφελος· ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνο μόνον σκοπεῖν ὅταν πράττῃ, πότερον δίκαια ἢ ἄδικα πράττει, καὶ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ ἔργα ἢ κακοῦ.

με'. Οὕτω γὰρ ἔχει, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῇ ἀληθείᾳ, οὗ ἄν τις αὑτὸν τάξῃ ἡγησάμενος βέλτιστον εἶναι, ἢ ὑπ' ἄρχοντος ταχθῇ, ἐνταῦθα δεῖ, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, μένοντα κινδυ-

Sect. 39. (*ap. Lugd.* 33. *p. Caſ.* 25. *p.*)

Ad Sect. 40. (*ap. Lugd.* 33. *p. Caſ.* 25. *p.*)

καὶ τὸ μὲν εἶναι, τὸ δὲ μή] *Gat.* et *Menagius* malebant: καὶ τὸν μὲν εἶναι, τὸν δὲ μή, et ſic editum reperio apud *Plutarch.* in Παραμυθητ. πρὸς Ἀπολλ. p. 388. ed. *Wyttenb.* Lipſ. et p. 341. ed. *Hutten.* — In praeced. verſu τὸ ὥστε in ed. *Xyl.* 1. in ὡς σε depravatum eſt. At *Arg.* ceteraeque cum *Vatic. A.* recte tenent: ὥστε.

Ad Sect. 41. (*ap. Lugd.* 33. *p. Caſ.* 25. *p.*)

παῖδ' ἐμὼ,] Ed. *Lugdun.* ἐμοῦ, *Vat. A.* ἐμῶν.

Sect. 42. (*ap. Lugd.* 33. *p. Caſ.* 25. *p.*)

Sectio 43. (*ap. Lugd.* 33. *p. Caſ.* 25. *p.*)

Ad Sect. 44. (*ap. Lugd.* 34. *p. Caſ.* 26. *p.*)

Πλατωνικά·] Deeſt in *Vat. A.* et a librario quodam additum videtur.

ἐγὼ δὲ τούτῳ ἂν δίκαιον λόγον κ. τ. λ.] *Xyl.* 1. ἐγὼ δὲ τοῦτον δίκαιον ἂν λόγον κ. τ. λ., quam ſequitur *Lugd.*,

39. *Diis leto exemtis et nobis gaudia dones.*

40. — — — *tum vita omnibus*
Metenda, ut fruges: — — —
Ut ille vivat, ille non.

41. *Si me meosque liberos Dii negligant,*
Hujus etiam conſtat ratio.

42. *Aequum bonumque a me eſt.*

43. Cum aliis neque lamentari neque exſultare.

44. [Platonica]: „Ego vero huic haud injuria hoc reſponderim: Parum recte dicis, homo, ſi putas magnam aut vitae aut mortis habendam eſſe rationem homini, qui vel ullius ſit uſus; et non illud potius duntaxat conſiderandum, quando quid agit, utrum juſta agat an injuſta, ea, quae probi, an ea, quae improbi ſunt.

45. Profecto enim res ita ſe habet, Athenienſes. Quo quisque loco ſe ipſum conſtituerit, id optimum ſibi eſſe ratus aut a magiſtratu conſtitutus fuerit, in eo, ut mihi videtur,

Lugd., *Caſ.* et *Oxon.* Jam vero *Arg.* melius: ἐγὼ δὲ τούτῳ δίκαιον ἂν λόγον κ. τ. λ. *Gat.* vero ceteraeque, prout et nos edidimus, et ap. *Platonem* Apol. Socr. IX, ſ. 16. ed. *Fiſcheri* p. 65. ed. *Bipont.* legitur.

ὅτου τι καὶ σμικρὸν ὄφελος] Apud *Platonem* l. l. additur ἔστιν.

ὅταν πράττῃ] *Ficinus*, obſ. *Fiſchero*, ad *Plat.* l. l. legiſſe videtur: ὅταν τι πράττῃ. *Fiſcherus* tamen malebat: ὅ, τ' ἂν πράττῃ, et ſic edendum curavit.

ἀγαθοῦ ἔργα ἢ κακοῦ.] Vox ἔργα omittitur in *Xyl.* 1., *Lugd.*, *Caſ.* et *Oxon.*; additur in *Argent.* ceterisque, ut et apud *Platonem* l. l.

Ad Sect. 45. (*ap. Lugd.* 34. *p. Caſ.* 26. *p.*)

αὐτὸν τάξῃ] In libris *Platonis* l. l. in ſ. ſ. 16. ed. *Fiſch.* p. 66. ed. Bip. ἑαυτὸν τάξῃ.

ὑπ' ἄρχοντας] *Xyl.* 1. et *Lugd.* perperam: ὑπάρχοντας. *Arg.* ceteraeque: prout editum a nobis. In libris vero *Platonis* ὑπὸ ἄρχοντος ſcriptum eſt.

ἐνταῦθα δεῖ, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ,

κινδυνεύειν, μηδὲν ὑπολογιζόμενον, μήτε θάνατον, μήτε ἄλλο μηδὲν πρὸ τοῦ αἰσχροῦ.

μς'. Ἀλλ', ὦ μακάριε, ὅρα μὴ ἄλλο τι τὸ γενναῖον, καὶ τὸ ἀγαθὸν, ἢ τὸ σώζειν τε καὶ σώζεσθαι. μὴ γὰρ τοῦτο μὲν, τὸ ζῆν ὁποσονδὴ χρόνον, τόν γε ὡς ἀληθῶς ἄνδρα, ἑατέον ἐστὶ, καὶ οὐ φιλοψυχητέον, ἀλλ' ἐπιτρέψαντα περὶ τούτων τῷ θεῷ, καὶ πιστεύσαντα ταῖς γυναιξὶν, ὅτι τὴν εἱμαρμένην οὐδεὶς ἂν ἐκφύγοι, τὸ ἐπὶ τούτῳ σκεπτέον, τίνα ἂν τρόπον, τοῦτον, ὃν μέλλει χρόνον βιῶναι, ὡς ἄριστα βιώῃ.

μζ'. Περισκοπεῖν ἄστρων δρόμους, ὥσπερ συμπεριθέοντα· καὶ τὰς τῶν στοιχείων εἰς ἄλληλα μεταβολὰς συνεχῶς ἐννοεῖν. ἀποκαθαίρουσι γὰρ αἱ τούτων φαντασίαι τὸν ῥύπον τοῦ χαμαὶ βίου.

μή. Καλὸν τὸ τοῦ Πλάτωνος. καὶ δὴ περὶ ἀνθρώπων τοὺς λόγους ποιούμενον, ἐπισκοπεῖν δεῖ καὶ τὰ ἐπίγεια, ὥσπερ ποθὲν ἄνωθεν, κατὰ ἀγέλας, στρατεύματα, γεώργια, γάμους,

δοκεῖ, κ. τ. λ.] In *Xyl.* 1., *Lugd.* et *Caſ.* perperam editum eſt: ἐνταῦθα ὡς ἐμοὶ δοκεῖν. At jam *Arg.* veram lectionem exhibuit.

μήτε ἄλλο μηδὲν κ. τ. λ.] Legendum, ut apud *Platonem* editum reperio: μή τε ἄλλο τι μηδὲν κ. τ. λ., quamquam τι illud omnes *Antonini* libri et editi et ſcripti ignorare videntur.

Ad Sect. 46. (*ap. Lugd.* 34. *p. Caſ.* 26. *p.*)

γενναῖον] Operarum vitio in *Woll.* γενεῖον editum eſt.

καὶ τὸ ἀγαθὸν, ἢ τὸ σώζειν κ. τ. λ.] Ferri utcunque poteſt haec omnium *Antonini* librorum lectio. Praeſtat tamen, quod apud *Platonem* legimus in *Gorg.* p. 142. ed. Bip.: καὶ τὸ ἀγαθὸν ἢ τοῦ σώζειν κ. τ. λ.

μὴ γὰρ τοῦτο μὲν] *Reiske* malebat: μὴ γὰρ τοῦτο μόνον.

ἑατέον ἐστὶ] *Caſ.* et *Lugdun.* εὐκτέον, ut et apud *Platonem* editum eſt. Ferri tamen

detur, permanere eum oportet, etiamsi cum vitae periculo sit conjunctum, neque mortem, neque aliud quidquam magis, quam turpitudinem, formidare.

46. Verum vide, o bone, ne aliud quid sit generosum et bonum, quam servare et servari: neque enim vivere hic quantumcunque tempus optandum est viro, qui vir sit: neque hujus vitae avidum esse oportet, sed his Deo permissis et fide habita mulierculis, fieri non posse, ut fatum quisquam effugiat, hoc ei perpendendum est, qua ratione hoc ipso tempore, quo vita fungitur, quam optime vivat.„

47. Astrorum cursus contemplare quasi cum illis una circumactus et elementorum alius in aliud mutationes semper considera: ejusmodi enim cogitationes vitae terrestris sordes abstergunt.

48. Praeclarum est illud Platonis: et profecto eum, qui de hominibus loquitur, oportet et terrestria quasi ex superiore quodam loco intueri, singulas illas greges, exercitus,

men potest vulgaris, quod et *Reiske* ad h. l. adnotavit, si pro μὲν legitur μόνον, h. sensu: neque solum, quidquid vitae est, omittendum est, absque omni id retinendi studio, etc.

ταῖς γυναιξὶν] Haec verba sollicitavit *Xyl.* et audacter tolli jussit *Ann. Lugdun.*, at temere.

οὐδεὶς ἂν ἐκφύγοι] Melius apud *Platonem*: οὐδ' ἂν εἷς ἐκφύγοι.

τὸ ἐπὶ τούτῳ, κ. τ. λ.] *Marc. Anton. Menage* malebat: τὸ δ' ἐπὶ τούτῳ κ. τ. λ.

Ad Sect. 47. (*ap. Lugd.* 35. *p. Cas.* 27. *p.*)

ἄστρων δρόμους] *Vat. A*, ἄστρων δρόμον. haud male.

Ad Sect. 48. (*ap. Lugd.* 35. *p.* 36. *p. Cas.* 27. *p.*)

Καλὸν τὸ τοῦ Πλάτωνος] *Uptonus* ad *Arriani* Diss. Epict. II, 14, 23. legi jubet καλὸν τὸ τοῦ Πυθαγόρου et hanc Sectionem cum priore jungi.

ὥσπερ ποθὲν ἄνωθεν, κατὰ ἀγέλας κ. τ. λ.] *Cas.*

γάμους, διαλύσεις, γενέσεις, θανάτους, δικαστηρίων θόρυβον, ἐρήμους χώρας, βαρβάρων ἔθνη ποικίλα, ἑορτὰς, θρήνους, ἀγορὰς, τὸ παμμιγὲς, καὶ τὸ ἐκ τῶν ἐναντίων συγκεκοσμούμενον.

μθ'. Τὰ προγεγονότα ἀναθεωρεῖν· τὰς τοσαύτας τῶν ἡγεμονιῶν μεταβολάς. ἔξεστι καὶ τὰ ἐσόμενα προεφορᾷν. ὁμοειδῆ γὰρ πάντως ἔσται, καὶ οὐχ οἷόν τε ἐκβῆναι τοῦ ῥυθμοῦ τῶν νῦν γινομένων· ὅθεν καὶ ἴσον, τὸ τεσσαράκοντα ἔτεσιν ἱστορῆσαι τὸν ἀνθρώπινον βίον, τῷ ἐπὶ ἔτη μύρια. τί γὰρ πλέον ὄψει;

ν'. Καὶ — — — —

Τὰ μὲν ἐκ γῆς φύντα, εἰς γαῖαν·
Τὰ δ' ἀπ' αἰθερίου βλαστόντα γένη,
Εἰς αἰθέριον πάλιν ἦλθε πόλον.

Ἢ τοῦτο διάλυσις τῶν ἐν ταῖς ἀτόμοις ἀντεμπλοκῶν, καὶ τοιοῦτός τις σκορπισμὸς τῶν ἀπαθῶν στοιχείων.

να'. Καὶ,

ex conjectura edidit ὥςπερ ποθὲν ἄνωθεν κάτω ἀγέλας κ. τ. λ., eumque ſequitur *Oxon.*

Ad Sect. 49. (*ap. Lugd.* 36. *p. Caſ.* 28. *p.*)

τὰ προγεγονότα κ. τ. λ.] *Menagius* malebat cum priori jungi et legi: καὶ τὰ προγεγ. κ. τ. λ.

καὶ τὰ ἐσόμενα προεφορᾷν] *Vatic. A.* perperam: καὶ τὰ σεμνὰ προεφορᾷν.

Ad Sect. 50. (*ap. Lugd.* 36. *p. Caſ.* 28. *p.*)

Καὶ - - - - τὰ μὲν ἐκ γῆς κ. τ. λ.] In his verſibus, ex *Euripidis Chryſippo* prolatis, ut docuit *Clem. Alexandr.* Strom. *l.* VI. nihil contra Codicum *Antonini* auctoritatem mutare volui. Omnia igitur ita invenies, ut in prioribus Edd., niſi quod μὲν a nobis poſt τὰ collocatum eſt, in quo nobis praeivit Cod. *Vatic. A.* Idem quoque, ſed perperam, pro

citus, agriculturas, nuptias, inducias, ortus, interitus, judiciorum turbas, loca deserta, varias barbarorum gentes, festa, funera, nundinas, promiscuam colluviem atque mundum ex rebus contrariis adornatum.

49. Praeterita mente recolere oportet et tot imperiorum mutationes: licet [inde] et, quae futura sunt, prospicere: ejusdem enim omnino generis erunt, neque poterunt eorum, quae nunc sunt, modum transgredi: proinde etiam par est, per quadraginta annos vitam perlustrare humanam, atque per decem annorum millia: quid enim amplius videbis?

50. Et:

[Retroque meant,] quae terra dedit,
Iterum in terram: quod ab aetherio
Venerat ortu, coelestе poli
Repetit templum.

Quid hoc? dissolutio atomorum invicem complexarum et talis aliqua dispersio elementorum sensu carentium.

51. Et:

pro γῆς exhibet τῆς, in seq. versu: τὰ δὲ π'αθερίου *(sic)*. *Grotius* ita disponendos et restituendos putabat:

[Χωρεῖ δ' ὀπίσω] τὰ μὲν ἐκ γαίας
Φύντ' εἰς γαῖαν· τὰ δ' ἀπ' αἰθερίου
Βλαστόντα γονῆς εἰς οὐράνιον
Πόλον ἦλθε πάλιν· - - - -

Ἢ τοῦτο διάλυσις κ. τ. λ.] *Reiskius* H vel tollendum putat, quippe ex praecedenti N ortum, sive τί τοῦτο; διάλυσις κ. τ. λ. legendum: quae quidem conjectura caeteris, quas seq. nota indicabo, palmam praeripere videtur.

καὶ τοιοῦτός τις σκορπισμὸς κ. τ. λ.] *Gat.* malebat: ἢ τοιοῦτός τις κ. τ. λ. aut ἢ καὶ τοιοῦτός τις κ. τ. λ. *Morus* autem ἤ τις σκορπισμὸς.

να'. Καὶ,

Σιτοῖσι καὶ ποτοῖσι, καὶ μαγγανεύμασι
Παρεκτρέποντες ὀχετὸν, ὥστε μὴ θανεῖν.

Θεόθεν δὲ πνέοντ' οὖρον
Ἀνάγκη τλῆναι καμάτοις ἀνοδύρτοις.

νβ'. Καββαλικώτερος ἀλλ' οὐχὶ κοινωνικώτερος, οὐδὲ αἰδημονέστερος, οὐδ' εὐτακτότερος ἐπὶ τοῖς συμβαίνουσιν, οὐδὲ εὐμενέστερος πρὸς τὰ τῶν πλησίον παροράματα.

νγ'. Ὅπου ἔργον ἐπιτελεῖσθαι δύναται κατὰ τὸν κοινὸν θεοῖς καὶ ἀνθρώποις λόγον, ἐκεῖ οὐδὲν δεινόν· ὅπου γὰρ ὠφελείας τυχεῖν ἔξεστι διὰ τῆς εὐοδούσης καὶ κατὰ τὴν κατασκευὴν προϊούσης ἐνεργείας, ἐκεῖ οὐδεμίαν βλάβῃ ὑφορατέον.

νδ'. Παν-

Ad Sect. 51. *(ap. Lugd.* 37. *Caſ.* 28. *p.)*

Σιτοῖσι καὶ ποτοῖσι καὶ μαγγανεύμασι] ποτοῖσι dedi ex *Xyl.* 1., quacum conſentit *Vatic. A.* Perperam autem ſcriptum in illo: πότοισι. *Baſ.* (teſte *Caſ.*) et *Argent.* ceteraeque πότοις legunt. Apud *Plutarchum* in *Conſolat.* ad *Apollon.* p. 339. T. VII. ed. *Hutton.*, p. 386. ed. *Wyttenb.* Lipſ. hic verſus ſic exhibetur: Βρωτοῖσι καὶ ποτοῖσι καὶ μαγεύμασι. Codd. vero *Euripidis*, ex cujus Supplicibus duo priores hujus ſectionis verſus afferuntur, teſte *Gat.* νωτοῖσι καὶ στρωμναῖσι καὶ μαντεύμασι, apud quem pro νωτοῖσι *Brodaeus* emendabat: νωθροῖσι, repugnante *Cantero*; *Grotius* vero νόσοισι, *Camerarius* denique ὄχοισι, eodem obſervante *Gat.*

Caeterum inter Sect. 51. et 52. in *Xyl.* 1. *(Baſ.)*, *Arg.* et *Lugd.* haec verba leguntur: οὔκ ἐστιν ἀρχὴ τοῦτο, ἀλλὰ τῶν ἀνωτέρω τῶν πρὸ τῶν Πλατωνικῶν συναφές. Verum jam *Caſ.* et *Gatak.* ea, quippe e gloſſa, eaque falſa, in textum illata, exilire juſſerunt.

Ad Sect. 52. *(ap. Lugd.* 38. *Caſ.* 29.)

Καββαλικώτερος· ἀλλ' οὐχὶ κ. τ. λ.] Praeeunte *Caſ.* pro vulgari καββαλιώτερος recepi καββαλικώτερος, quod et *Gat.* probat. *Vat. A.* in παμβαλιώτερος depravavit. Nimis lepidus erat *Boot.*, dum vulgarem

51. Et:

Potu ciboque atque id genus cupediis
Cursum moramur, cita mors ne nos obruat.

Divinitus at spirantem auram
Pati necesse est cum labore et lacrimis.

52. Est aliquis te luctae peritior: at non societatis amantior, non verecundior, non obsequentior ad ea, quae accidunt, nec placidior adversus aliorum peccata.

53. Ubi effici potest opus ullum secundum rationem eam, quae hominibus cum Diis ipsis communis est, ibi nihil potest esse, quod reformides: ubi enim fructum consequi licet actionis prospere fluentis et secundum constitutionem tuam progredientis, ibi ne suspicio quidem damni est.

garem per τὸ *peritior* transtulisse sibi videbatur.

κοινωνικώτερος] Veram hujus vocabuli formam cum *Moro* restitui; in vulgaribus legitur κοινωνικότερος, quod et invito *Gat.*, in editione *Cantabrig.* exhibetur.

εὐτακτότερος] *Vatic. A.* perperam: ἀτακτότερος.

Ad Sect. 53. *(ap. Lugd.* 39. *p. Cas.* 30. *p.)*

Hanc Sectionem servarunt etiam *Vat.* 3. 4. 5. 6., *Med. Flor.* 1. 2. 3. 4., *Paris.* et *Guelf.*

καὶ ἀνθρώποις] *Vat.* 3. 4. 5. 6., *Flor.* 2. 4. et *Paris.* perperam: καὶ ἀνθρώπων. *Vatic. A.* autem et *Flor.* 1. et 3. recte servarunt καὶ ἀνθρώποις. Ne quid praeteream, et hoc moneo, articulum τὸν ante κοινὸν perperam in *Vatic.* 4. omissum esse.

κατὰ τὴν κατασκευὴν προϊούσης κ. τ. λ.] *Vat.* 3. 4. 5. 6., *Med.* 1. 2. et *Paris.* legunt κατὰ τὴν σκευήν, perperam. Vera lectio in *Vat. A.* et *Med.* 4. servata est. *Med.* 3. a prima manu quoque: κατὰ τὴν κατασκευήν; in margine vero ab insulso lectore s. scriptore notatur: γρ. κατὰ τὴν σκευήν. Idem *Med.* 3. et *Paris.* προϊούσης in ποιούσης depravavit.

ὑφορατέον] In *Xyl.* 1. mendose expressum est ὀφορατέον. ὑφορατέον autem omnes Codd. nostri constanter tenent.

νδ'. Παντα χοῦ καὶ διηνεκῶς ἐπὶ σοί ἐστι, καὶ τῇ
16 παρούσῃ ξυμβάσει θεοσεβῶς εὐαρεστεῖν, καὶ τοῖς παροῦσιν
ἀνθρώποις κατὰ δικαιοσύνην προσφέρεσθαι, καὶ τῇ παρούσῃ
φαντασίᾳ ἐμφιλοτεχνεῖν, ἵνα μήτι ἀκατάληπτον παρεισρυῇ.

νε'. Μὴ περιβλέπου ἀλλότρια ἡγεμονικά, ἀλλ' ἐκεῖ
βλέπε κατ' εὐθύ, ἐπί τί σε ἡ φύσις ὁδηγεῖ, ἥτε τοῦ ὅλου
διὰ τῶν συμβαινόντων σοι, καὶ ἡ σή, διὰ τῶν πρακτέων
ὑπό σου. πρακτέον δὲ ἑκάστῳ τὸ ἐξῆς τῇ κατασκευῇ: κατ-
εσκεύασται δὲ τὰ μὲν λοιπὰ τῶν λογικῶν ἕνεκεν, ὥσπερ καὶ
ἐπὶ παντὸς ἄλλου, τὰ χείρω τῶν κρειττόνων ἕνεκεν, τὰ δὲ
λογικὰ ἀλλήλων ἕνεκεν. τὸ μὲν οὖν προηγούμενον ἐν τῇ τοῦ
ἀνθρώπου κατασκευῇ, τὸ κοινωνικόν ἐστι· δεύτερον δὲ, τὸ
ἀνένδοτον πρὸς τὰς σωματικὰς πείσεις. λογικῆς γὰρ καὶ νοε-
ρᾶς κινήσεως ἴδιον περιορίζειν ἑαυτὴν, καὶ μήποτε ἡττᾶσθαι
μήτε αἰσθητικῆς μήτε ὁρμητικῆς κινήσεως· ζωώδεις γὰρ ἑκά-
τεραι. ἡ δὲ νοερὰ ἐθέλει πρωτιστεύειν, καὶ μὴ κατακρα-
τεῖσθαι ὑπ' ἐκείνων. δικαίως γε· πέφυκε γὰρ χρηστικὴ πᾶ-
σιν ἐκείνοις. τρίτον ἐν τῇ λογικῇ κατασκευῇ τὸ ἀπρόπτωτον
καὶ ἀνεξαπάτητον. τούτων οὖν ἐχόμενον τὸ ἡγεμονικὸν εὐθέα
περαινέτω, καὶ ἔχει τὰ ἑαυτοῦ.

νς'. Ὡς

Ad Sect. 54. (*ap. Lugd.* 39. *p. Caſ.* 30. *p.*)

παρούσῃ] Haud dubitavi cum *Caſ.* et *Oxon.* παρούσῃ pro vulgari οὔσῃ reſcribere, quod et *Gat.* et, quod graviſſimum eſt, ipſe contextus ſuadet. Praecedunt enim τῇ παρού-
σῃ συμβάσει, τοῖς παροῦσιν ἀνθρώποις.

Ad Sect. 55. (*ap. Lugd.* 40. *Caſ.* 31.)

ἥ τε τοῦ ὅλου κ. τ. λ.] *Vat. A.* perperam: ἥ τε τῶν τοῦ ὅλου.

πρακτέον δὲ ἑκάστῳ] In

54. Ubique et ſemper in te ſitum eſt, et in caſu praeſenti pie adquieſcere, et cum hominibus, qui nunc tecum ſunt, ſecundum jus fasque verſari, et ea, quae nunc ſe obferunt, viſa accurate explorare, ne viſum, quod comprehendi non poteſt, clam ſubrepat.

55. Noli aliorum mentes circumſpicere, ſed eo rectà intuere, quo natura te ducit; natura, inquam, Univerſi per ea, quae tibi contingunt, tua vero per ea, quae te agere jubet: hoc autem unicuique agendum, quod conſtitutioni ejus conſentaneum eſt: nata autem ſunt reliqua animalia rationalium cauſſa, ſicut et in omnibus aliis deteriora meliorum gratia, ratione praedita autem ſui invicem cauſſa: atqui praeſtantiſſimum in hominis natura eſt, ſocietatis ſtudium; ſecundum corporeis adfectionibus non ſuccumbere: adfectioni enim, quae a ratione et intellectu oritur, proprium eſt, ſe ipſam circumſcribere, neque unquam ſenſuum atque impetus adfectionibus ſuccumbere: animalium enim utraque eſt: intellectualis vero principatum ſibi vindicat, nec ab illis regi ſe patitur: natura enim ita eſt comparata, ut illis utatur: tertium in natura rationali eſt, a temeritate in adſentiendo et errore alienum eſſe. In haec igitur intenta principalis illa animi pars rectà procedat, et habebit, quod ſuum eſt.

In *Caſ.* operarum errore ἐκάσῳ expreſſum reperio.

ὥςπερ καὶ ἐπὶ παντὸς —] ὥςπερ illud perperam omiſſum eſt in *Vat. A.*

τὰ χείρω τῶν κρειττόνων ἔνεκεν] *Vatic. A.*: — τῶν κρείττον, perperam.

τὰ δὲ λογικά] In *Xyl.* r. perperam: τὰ τὸ λογικὰ expreſſum eſt.

καὶ μήποτε ἡττᾶσθαι] *Vat. A.* καὶ μήπω ἡττᾶσθαι.

περαινέτω, καὶ ἔχει-] *Menag.* malebat: περαίνει τε καὶ ἔχει κ. τ. λ. n. n.

νς'. Ὡς ἀποτεθνηκότα δεῖ καὶ μέχρι νῦν βεβιωκότα, τὸ λοιπὸν ἐκ τοῦ περιόντος, ζῆσαι κατὰ τὴν φύσιν.

νζ'. Μόνον φιλεῖν τὸ ἑαυτῷ συμβαῖνον καὶ συγκλωθόμενον. τί γὰρ ἁρμοδιώτερον;

νή. Ἐφ' ἑκάστου συμβάματος ἐκείνους πρὸ ὀμμάτων ἔχειν, οἷς τὰ αὐτὰ συνέβαινεν, ἔπειτα ἤχθοντο, ἐξενίζοντο, ἐμέμφοντο· νῦν οὖν ἐκεῖνοι ποῦ; οὐδαμοῦ· τί οὖν καὶ σὺ θέλεις ὁμοίως; οὐχὶ δὲ τὰς μὲν ἀλλοτρίας τροπὰς καταλιπεῖν τοῖς τρέπουσι καὶ τρεπομένοις; αὐτὸς δὲ περὶ τὸ πῶς χρῆσθαί αὐτοῖς ὅλος γίνεσθαι; χρήσῃ γὰρ καλῶς· καὶ ὕλη σου ἔσται· μόνον πρόσεχε, καὶ θέλε σεαυτῷ καλὸς εἶναι ἐπὶ παντὸς οὗ πράσσεις· καὶ μέμνησο ἀμφοτέρων, ὅτι καὶ διάφορον, ἐφ' οὗ ἡ πρᾶξις.

νθ'. Ἐν-

Ad Sect. 56. (ap. Lugd. 41. Caſ. 32. p.)

Retinui h. l. lectionem vulgarem; non, quod placet, ſed quod defendi poteſt. Conjecturarum vero, quas ad h. l. protulerunt VV. DD. omnium maxime placet *Reiskii*, qui poſt νῦν addit negativam οὐ, h. l.: *oportet te, tanquam mortuus fuiſſes, nec ad hoc usque tempus vixiſſes, quidquid vitae tibi ſupereſt, id naturae convenienter vivere.* Quod ſi cui non placet, *Reiskius* poſt νῦν inculcari jubet παρὰ φύσιν. *Reche* denique malebat: ὡς ἀποτεθνηκότα τῷ μέχρι νῦν βεβιωμένῳ.

Ad Sect. 57. (ap. Lugd. 42. p. Caſ. 32. p.)

Non improbanda mihi videtur ratio *Caſaub.*, qui hanc Sectionem, praeeunte utraque *Xyl.* editione, priori jungendam putabat.

μόνον φιλεῖν] In *Xyl.* 1. expreſſum erat μόνος; hinc monuit *Menag.* ad h. l.: „vel μόνως vel μόνον legendum.„ At μόνον in ceteris Edd. obtinet.

τὸ

56. Ad mortui inſtar ejusque, cui ad hoc duntaxat tempus vivere licuit, quod reliquum eſt vitae, id quaſi ex abundanti naturae convenienter, fac, vivas.

57. Id ſolum dilige, quod obvenit et fato tibi deſtinatum eſt: quid enim magis congruum?

58. In ſingulis, quae accidunt, eos ante oculos habeas oportet, qui, quum eadem ipſis evenirent, aegre tulerunt, rei novitatem mirati ſunt eamque reprehenderunt. Ubi jam ſunt illi? Nusquam. Cur igitur tu horum ſimilis eſſe vis? cur non potius motus hos alienos iis relinquis, qui alios talibus adficiunt iisque ipſi adficiuntur; ipſe quidem in id ſolum intentus, qua ratione illis utaris? Uteris autem recte tibique materia erunt, modo ſedulo animum adverteris et omni in actione te bonum praeſtare volueris. Denique memento utriusque, [nihil tua intereſſe, quae eveniant,] maximi autem tua intereſſe, quid agas.

τὸ ἑαυτῷ συμβαῖνον] *Menag.* malebat: σεαυτῷ. n. n. *Ad Sect.* 58. (*ap. Lugd.* 42. *p. Caſ.* 33.)

οἷς τὰ αὐτὰ συνέβαινεν] *Vat. A.* perperam: οἱ τὰ αὐτὰ κ. τ. λ. περὶ τὸ πῶς χρῆσθαι κ. τ. λ.] *Reiske* malebat: περὶ τὸ πῶς χρὴ χρῆσθαι κ. τ. λ. n. n.

ὕλη σου ἔσται] *Gat.* σοὶ malebat.

μόνον πρόσεχε καὶ θέλε σεαυτῷ καλὸς εἶναι] *Gat.* τὸ σεαυτῷ loco ſuo motum et ſtatim poſt πρόσεχε addendum eſſe autumat. At vulgaris defendi poteſt.

οὐ πράσσεις] *Menagii* conjecturae: ὁ πράττων aut ἡ πρᾶξις paucis probatum iri puto.

καὶ μέμνησο ἀμφοτέρων, ὅτι καὶ διάφορον, ἐφ' οὗ ἡ πρᾶξις] Haec verba, quamquam ſine dubio corrupta, tamen intacta relinquenda putavi, quum incerta in talibus ſit emendatio ſine meliorum Codd. uſu. *Gatak.* corrigebat: ἐπ' ἀμφοτέρων, et deinde ἀδιάφορον. *Reiske:*

νθ'. Ἔνδον βλέπε. ἔνδον ἡ πηγὴ τοῦ ἀγαθοῦ, καὶ ἀεὶ ἀναβλύειν δυναμένη, ἐὰν ἀεὶ σκάπτῃς.

ξ'. Δεῖ καὶ τὸ σῶμα πεπηγέναι, καὶ μὴ διερρίφθαι, μήτε ἐν κινήσει, μήτε ἐν σχέσει. οἷον γάρ τι ἐπὶ τοῦ προσώπου παρέχεται ἡ διάνοια συνετὸν αὐτὸ καὶ εὔσχημον συντηροῦσα, τοιοῦτο καὶ ἐπὶ ὅλου τοῦ σώματος ἀπαιτητέον. πάντα δὲ ταῦτα σὺν τῷ ἀνεπιτηδεύτῳ φυλακτέα.

ξα'. Ἡ βιωτικὴ τῇ παλαιστικῇ ὁμοιοτέρα, ἢ περ τῇ ὀρχηστικῇ. κατὰ τὸ πρὸς τὰ ἐμπίπτοντα καὶ οὐ προεγνωσμένα, ἕτοιμος καὶ ἀπτὼς ἑστάναι.

ξβ'. Συνεχῶς ἐφίστάναι, τίνες εἰσὶν οὗτοι, ὑφ' ὧν μαρτυρεῖσθαι θέλεις, καὶ τίνα ἡγεμονικὰ ἔχουσιν. οὔτε γὰρ μέμψῃ τοῖς ἀκουσίως πταίουσιν, οὔτε ἐπιμαρτυρήσεως δεήσῃ, ἐμβλέπων εἰς τὰς πηγὰς τῆς ὑπολήψεως καὶ ὁρμῆς αὐτῶν.

ξγ'. Πᾶσα ψυχὴ ἄκουσα, φησὶν, στέρεται ἀληθείας· οὕτως οὖν καὶ δικαιοσύνης καὶ σωφροσύνης, καὶ εὐμενείας. καὶ παντὸς τοῦ τοιούτου. ἀναγκαιότατον δὲ τὸ διηνεκῶς τούτου μεμνῆσθαι. ἔσῃ γὰρ πρὸς πάντας πραότερος.

ξδ'. Ἐπὶ

ke: ὅτι ἐκεῖ τὸ διάφορον, ὅπου ἡ πρᾶξις. Ego vero malim: καὶ μέμνησο ἀμφοτέρων, ὅτι καὶ τὸ συμβαῖνον ἀδιάφορόν ἐστι καὶ διάφορον, ἐφ' οὗ ἡ πρᾶξις. Facile ſane fieri potuiſſet, ut librarii oculus ab altero καὶ ad alterum aberraret.

Ad Sect. 59. (*ap. Lugd.* 43. *Caſ.* 34.)

Ἔνδον βλέπε] *Vatic. A.* legit: ἔνδον σκέπε. Opinor igitur ab initio ſcriptum fuiſſe: ἔνδον σκάπτε.

Ad Sect. 60. (*ap. Lugd.* 44. *Caſ.* 35.)

καὶ εὔσχημον συντηροῦσα] *Vatic. A.* perperam: καὶ εὔσχημον καὶ συντηροῦσα. Pro συνετὸν *Caſ.* συνεστὸς legendum eſſe ſuſpicabatur. n. n.

Sectio 61. (*ap. Lugdun.* 45. *Caſ.* 36.)

Ad Sect. 62. (*ap. Lugd.* 46. *p. Caſ.* 37. *p.*)

Hanc et ſequentem Sectionem ſervarunt etiam *Vat.* 2. 3. 4.

59. Introſpice: intus enim fons eſt boni isque perenniter ſcaturiens, ſiquidem ſemper fodias.

60. Oportet etiám corpus fixum eſſe et nec motu nec geſtu temere jactari: ſicut enim vultu mens ſe prodit, eumque et compoſitum et decorum ſervare ſtudet, ita et in toto corpore, ut idem fiat, adnitendum eſt: haec autem omnia ſine adfectatione obſervanda ſunt.

61. Ars vivendi luctatoriae quam ſaltatoriae ſimilior eſt: quatenus et illa ad ea, quae ex improviſo incidunt, paratus et immotus conſiſtit.

62. Adſiduo tecum perpende, quales ſint ii, a quibus laudari et praedicari cupis, et qualibus praediti mentibus: tum enim nec eos incuſabis, qui inviti peccant, neque eorum teſtimonium deſiderabis, opinionum conſiliorumque, quae capiunt, fontibus cauſſisque perſpectis.

63. „*Omnis anima*, inquit, *invita veritate privatur*.„ Ergo et juſtitia et temperantia et benevolentia, et omnibus ejus generis virtutibus. Hoc autem crebro meminiſſe quam maxime neceſſarium eſt: eris enim ita erga omnes mitior.

64. In

3. 4. 5. 6., *Med.* *Flor.* 1. 2. 3. 4., *Pariſ.* et *Guelf.*

ἐφιστάναι] *Med.* 3. ἐφίστανε. Ceteri nihil mutant.

οὔτε ἐπιμαρτυρήσεως] *Guelf.* οὔτ' ἐπιμαρτυρήσεως.

ἐμβλέπων εἰς τὰς κ. τ. λ.] ἐμβλέπων ex *Vat.* 2. 3. 4. 5., *Med.* 1. 2. 3. 4. et *Hoeſchel.* dedi pro vulgari εἰ βλέπων, quod *Gat.* vel in εἰςβλέπων vel in εἰ βλέπεις immutandum putabat. *Vat.* 6. legit εἰ βλέπων, et in *Pariſ.* ἐκβλέπων ſcriptum eſt, quod et *Menag.* ad h. l. adnotavit, qui eam lectionem vulgari praeferendam putabat.

Ad Sect. 63. (*ap. Lugd.* 46. *p. Caſ.* 37. *p.*)

Πᾶσα ψυχὴ ἄκουσα, φησὶν, στέρεται κ. τ. λ.] *Vat.* 2. 3. 4. 6., *Pariſ.* et *Guelf.* πᾶσαν ψ., φησὶν, ἄκουσαν στέρεται κ. τ. λ.

οὕτως οὖν] *Vatic.* 2. perperam: αὕτων οὖν.

καὶ σωφροσύνης] Haec verba *Vat.* 2. ignorat.

Ad

ξδ'. Ἐπὶ μὲν παντὸς πόνου, πρόχειρον ἔστω, ὅτι οὐκ αἰσχρὸν, οὐδὲ τὴν διάνοιαν τὴν κυβερνῶσαν χείρω ποιεῖ· οὔτε γὰρ καθὸ ὑλική ἐστιν, οὔτε καθὸ κοινωνική, διαφθείρει αὐτήν· ἐπὶ μέν τοι τῶν πλείστων πόνων, καὶ τὸ τοῦ Ἐπικούρου σοι βοηθείτω, ὅτι οὔτε ἀφόρητον, οὔτε αἰώνιον, ἐὰν τῶν ὅρων μνημονεύῃς, καὶ μὴ προσδοξάζῃς· κἀκείνου δὲ μέμνησο, ὅτι πολλὰ πόνῳ τὰ αὐτὰ ὄντα, λανθάνει δυσχεραινόμενα, οἷον τὸ νυστάζειν, καὶ τὸ καυματίζεσθαι, καὶ τὸ ἀνορεκτεῖν· ὅταν οὖν τινι τούτων δυσχρεστῇς, λέγε ἑαυτῷ, ὅτι πόνῳ ἐνδίδως.

ξε'. Ὅρα, μήποτε τοιοῦτον πάθῃς πρὸς τοὺς ἀπανθρώπους, οἷον οἱ ἄνθρωποι πρὸς τοὺς ἀνθρώπους.

ξς'. Πόθεν ἴσμεν, εἰ μὴ Τηλαύγης Σωκράτους τὴν διάθεσιν κρεῖσσων ἦν· οὐ γὰρ ἀρκεῖ, εἰ Σωκράτης ἐνδοξότερον ἀπέθανεν, καὶ ἐντρεχέστερον τοῖς σοφισταῖς διελέγετο, καὶ

Ad Sect. 64. (ap. Lugd. 47. Caſ. 38.)

οὐδὲ τὴν διάνοιαν τὴν κυβερν.] *Xyl.* 1. et *Arg.* operarum, opinor, vitio: διάνοιαν τῶν κυβερν. ſcriptum exhibent.

καθὸ ὑλική ἐστιν] Quamquam quodammodo explicari poteſt haec lectio vulgaris, magis tamen placet emendatio vel *Caſ.*: καθὸ λογική ἐστι, vel *Reisk.*: καθὸ καθολική ἐστι. *Caſauboni* conjecturam in Interpretatione lat. ſecutus ſum.

Ad Sect. 65. (ap. Lugd. 48. Caſ. 39.)

Ὅρα, μήποτε κ. τ. λ.] *Vat. A.* perperam: ἄρα, μήποτε κ. τ. λ.

οἷον οἱ ἄνθρωποι πρὸς κ. τ. λ.] *Gat.* malebat: οἷον οἱ ἀπάνθρωποι πρὸς κ. τ. λ., quae quidem conjectura, quamquam non admodum neceſſaria, tamen ſatis ingenioſa eſt.

Ad Sect. 66. (ap. Lugd. 49. Caſ. 40.)

Hanc Sectionem ſervarunt quoque *Vatic.* 3. 4. 5. 6., *Medicei quatuor*, *Pariſ.* et *Guelf.*

εἰ

64. In omni dolore hoc in promptu ſit, eum nec turpem eſſe, nec mentem gubernatricem reddere deteriorem: neque enim eam, quatenus ratione praedita eſt, neque quatenus ſocietatis amans, corrumpere poteſt: re vera quidem in plerisque doloribus adjumentum tibi ſit Epicuri illud, nec intolerabilem eſſe dolorem, nec aeternum, ſi finium, quibus continetur, memor ſis, nec ex opinione aliquid adjicias. Id quoque recordare, multa, quae eandem cum labore habeant naturam, occulte moleſtiam exhibere, ut dormiturire, aeſtu adfici, faſtidire: quorum quoties aliquid moleſte fers, dic tibi, dolori te ſuccumbere.

65. Cave unquam erga inhumanos ſic adficiaris, ut homines erga homines.

66. Unde nobis conſtat, an non Telauges praeſtantiore fuerit indole, quam Socrates? neque enim ſatis eſt, Socratem glorioſiori morte occubuiſſe aut ſolertius cum ſophiſtis

εἰ μὴ Τηλαύγης Σωκράτους τὴν διάϑ.] Sic cum *de Joly* edidimus, Codd. Mſptt. fidem ſecuti. Editiones ceterae dabant: εἰ τηλαύγης (ſcribendum ſane foret τηλαυγὴς) Σωκράτης καὶ διάϑεσιν etc. *Vatic. A.* ita locum legit: εἰ μὲν (voluit ſine dubio μὴ) Τηλαύγης Σωκράτους τὴν διάϑ. *Codd. Med.-Flor.* et *Pariſ.* cum *Guelf.* prout nos edidimus, niſi quod *Med.* 2. articulum τὴν ante διάϑ. omittit. *Vatic.* 3. 5. 6. perperam omittunt particulam negativ. poſt εἰ; in caeteris vero cum aliis libris ſcriptis congruunt. Ex reliquis Codd. nihil varietatis a lect. vulgari adnotatum reperimus. *Menag.* (ad Diog. Laert. II, ſ. 24. et in Notis mſptis) autem et *Reiskius* locum hunc ita legendum putarunt: εἰ Τηλαύγους Σωκράτης τὴν διάϑ. etc. Quae quidem conjectura, quod ad ſenſum attinet, cum lectione Codd. Mſptt. optime convenit, et a *Dacierio* comprobata eſt.

ἐντρεχέστερον] Cod. *Pariſ.* ἐντρεχέστερος, quod quidem ferri poſſit.

καὶ καρτερικώτερον ἐν τῷ πάγῳ διενυκτέρευεν, καὶ τὸν Σαλαμίνιον κελευσθεὶς ἄγειν γεννικώτερον ἔδοξεν ἀντιβῆναι, καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς ἐβρενθύετο· περὶ οὗ καὶ μάλιστ' ἄν τις ἐπιστήσειεν, εἴπερ ἀληθὴς ἦν· ἀλλ' ἐκεῖνο δεῖ σκοπεῖν, ποίαν τινὰ τὴν ψυχὴν εἶχε Σωκράτης, καὶ εἰ ἐδύνατο ἀρκεῖσθαι τῷ δίκαιος εἶναι τὰ πρὸς ἀνθρώπους, καὶ ὅσιος τὰ πρὸς θεούς, μήτε εἰκῇ πρὸς τὴν κακίαν ἀγανακτῶν, μηδὲ μὴν δουλεύων τινὸς ἀγνοίᾳ. μήτε τῶν ἀπονεμομένων ἐκ τοῦ ὅλου ὡς ξένον τι δεχόμενος, ἢ ὡς ἀφόρητον ὑπομένων, μήτε τοῖς τοῦ σαρκιδίου πάθεσιν ἐμπαρέχων συμπαθῆ τὸν νοῦν.

ξζ'. Ἡ Φύσις οὐχ οὕτως συνεκέρασε τῷ συγκρίματι, ὡς μὴ ἐφεῖσθαι περιορίζειν ἑαυτὸν, καὶ τὰ ἑαυτοῦ ὑφ' ἑαυτῷ ποιεῖσθαι. λίαν γὰρ ἐνδέχεται θεῖον ἄνδρα γενέσθαι, καὶ ὑπὸ μηδενὸς γνωρισθῆναι· τούτου μέμνησο ἀεί. καὶ ἔτι ἐκείνου,

καρτερικώτερον] Hoc quidem retinui, quippe concinnius, quum Comparativa et praecedant et sequantur. Idem quoque habent *Vatic. A.* 2. et 3. Ceteri autem *Vat.* et *Flor.* καρτερικώταται, et *Paris.* καρτερικώτατον.

γεννικώτερον] Hanc lectionem, quam omnes Mspti constanter tenent, nisi quod *Med.-Flor.* 1. γενικώτερον habet, ex Edd. *Xyl.*, *Lugdun.*, *Cas.* et *Oxon.* revocavi. In *Basil.*, puto, primo editum erat vulg. γενναιώτερον; (saltem *Argent.*, quae eam presse sequitur, ita legit). Hinc in caeteras *Edd.*, ne *De-Iolyana* quidem excepta, manavit.

ἐν ταῖς ὁδοῖς] In *Xyl.* perperam: ἐν τοῖς ὁδοῖς expressum est.

ἐπιστήσειεν] Ita omnes libri scripti pariter ac editi. Retinui igitur, quamquam et *Menag.* ad Diogen. Laert. II, s. 24. et *Gatak.* ἀπιστήσειεν reponi malebant; de quo pluribus in Commentario ad h. l.

ποίαν τινὰ τὴν ψυχὴν] *Vat.* 3. perperam: ποίας τινὰ τὴν ψυχήν.

εἰ ἐδύνατο ἀρκεῖσθαι κ. τ. λ.] Codd. *Vat.* 4. 5. 6., *Med.-Flor.* 4. et *Paris.* inverso ordine legunt: εἰ ἐδύνατο τῷ δίκαιος εἶναι ἀρκεῖσθαι τὰ πρὸς κ. τ. λ., omisso insuper in *Med.* 4.

phiſtis differuiſſe et patientius in ſummo frigore pernoctaſſe, Salaminium illum ſiſtere juſſum generoſius reſiſtere maluiſſe aut in viis faſtum prae ſe tuliſſe, (ad quod quis vel maxime animum adverterit, ſi modo verum ſit): ſed hoc conſiderare oportet, quali animo fuerit Socrates, an hoc contentus agere potuerit, quod juſtum ſe hominibus praebuerit, et pium erga Deos, nec malitiae cujusquam fruſtra indignatus ſit, nec ignorantiae ſervili modo adſentatus, nec denique quidquam ab Univerſo ſibi adſignatum aut tanquam peregrinum quid exceperit, aut tanquam intolerandum ſuſtinuerit, nec unquam carunculae adfectionibus mentem adfici paſſus ſit.

67. Non ita te naturae huic mixtioni commiſit, ut tibi non liceat te ipſum circumſcribere, et, quae tui ſunt muneris, per te ipſum efficere: omnino enim fieri poteſt, ut divinus homo ſias et nemini tamen notus ſis. Hujus ſem-

Med. 4. articulo τῷ ante δίκαιος.

μήτε εἰκῇ] Codd. *Med.-Flor.* 1. 3. 4. μήτ' ἐκεῖ habent.

μηδὲ μὴν δουλεύων] *Med.* 2. μηδὲ μὴ δουλεύων, *Pariſ.* μὴ δὲ μὴ δ. *(ſic)* et *Med.* 3. μὴν ante δουλεύων omittit.

ὑπομένων] In omnibus et Editis et Scriptis comparet. Nec ſane neceſſaria admodum, quamvis apta eſt *Reiskii* Conject. ὑποτρέμων ſ. ὑποφεύγων reponentis.

τὸν νοῦν] Haec verba cum ſequenti Sectione conjungi placuit *de Joly*. Verum ita h. l. aliqua vox deſideraretur.

Ad Sect. 67. *(ap. Lugd.* 50. *Caſ.* 41. *p.* 42.)

συνεκέρασε τῷ συγκρίματι] Defendi quodammodo poteſt vulgaris ita, ut ſubaudiatur σεαυτόν. Interim non nego, hanc rationem eſſe paullo duriorem. Malim igitur poſteriora verba Sect. praeced. duplicare et hanc Sectionem ita legere: τὸν νοῦν ἡ φύσις κ. τ. λ., aut utramque Sectionem continuare addito ὃν ab initio Sectionis poſterioris. *Menage* et *Gatak.* malebant ἡ Φ. οὐ. οὐ. συνεκέρασε σὲ τῷ συγκρίματι (ſ. συγκράματι addit *Men.*). *Salmaſ.* autem συνεκέρασε τὸ σοῦ συγκρίματιον.

ἀπήλ-

νου, ὅτι ἐν ὀλιγίστοις κεῖται τὸ εὐδαιμόνως βιῶσαι. καὶ μὴ ὅτι ἀπήλπισας διαλεκτικὸς καὶ Φυσικὸς ἔσεσθαι, διὰ τοῦτο ἀπογνῷς καὶ ἐλεύθερος, καὶ αἰδήμων, καὶ κοινωνικὸς, καὶ εὐπειθὴς Θεῷ.

ξή. Ἀβιάστως διαζῆσαι ἐν πλείστῃ θυμηδίᾳ, κἂν πάντες καταβοῶσιν, ἅτινα βούλονται, κἂν τὰ θηρία διασπᾷ τὰ μελύδρια τοῦ περιτεθραμμένου τούτου φυράματος. τί γὰρ κωλύει ἐν πᾶσι τούτοις τὴν διάνοιαν σώζειν ἑαυτὴν ἐν γαλήνῃ, καὶ κρίσει περὶ τῶν περιεστηκότων ἀληθεῖ, καὶ χρήσει τῶν ὑποβεβλημένων ἑτοίμῃ; ὥστε τὴν μὲν κρίσιν λέγειν τῷ προσπίπτοντι, τοῦτο ὑπάρχεις κατ' οὐσίαν, κἂν κατὰ δόξαν ἀλλοῖον φάνῃ· τὴν δὲ χρῆσιν λέγειν τῷ ὑποπίπτοντι, σὲ ἐζήτουν· ἀεὶ γάρ μοι τὸ παρὸν, ὕλη ἀρετῆς λογικῆς καὶ πολιτικῆς, καὶ τὸ σύνολον τέχνης ἀνθρώπου ἢ θεοῦ. πᾶν γὰρ τὸ συμβαῖνον, θεῷ ἢ ἀνθρώπῳ ἐξοικειοῦται, καὶ οὔτε καινὸν, οὔτε δυσμεταχείριστον, ἀλλὰ γνώριμον καὶ εὐεργές.

ξθ'. Τοῦτο ἔχει ἡ τελειότης τοῦ ἤθους, τὸ πᾶσαν ἡμέραν ὡς τελευταίαν διεξάγειν, καὶ μήτε σφύζειν, μήτε νωθρᾶν, μήτε ὑποκρίνεσθαι.

ο'. Οἱ θεοὶ ἀθάνατοι ὄντες, οὐ δυσχεραίνουσιν, ὅτι ἐν τοσούτῳ αἰῶνι δεήσει αὐτοὺς πάντως ἀεὶ τοιούτων ὄντων καὶ τοσού-

ἀπήλπισας] *Vat. A.* vitiose: εὐπηλπίσας.

ἐλεύθερος] *Caſ.* malebat: ἐλευθέριος. n. n.

Ad Sect. 68. *(ap. Lugd.* 51. *Caſ.* 42.)

καταβοῶσιν] *Arg.*, neſcio, an et *Baſil.*, καταβιῶσιν, ſenſu quidem haud inepto.

καὶ κρίσει περὶ τῶν περιεστηκότων κ. τ. λ.] καὶ κρίσει τῇ περὶ τῶν περιεστ. *Xyl.*, *Arg.*, *Lugd.*, *Caſ.* et *Oxon.* Ignorat autem hunc articulum *Vat. A.*, qui inverſo ordine haec verba ita exhibet: καὶ περὶ τῶν περιεστηκότων κρίσει ἀληθεῖ. καὶ χρήσει κ. τ. λ.

κἂν

ſemper memento, ſimul et illius, pauciſſimis ad vitam beatam opus eſſe, et quamquam deſperes, te Dialecticae aut Phyſicae peritum futurum, noli tamen deſperare, te liberum, verecundum, ſocietatis ſtudioſum et Deo obſequentem fore.

68. Tutum ab omni vi in ſumma animi hilaritate vivere licet, etiamſi omnes, quae velint, adverſus te vociferentur, etiamſi membra corporeae illius miſcelae, quae te circumdat, a feris lanientur. Quid enim obſtat, quo minus inter haec omnia mens tranquillam ſe ſervet, de rebus, quae circumſtant, recte judicet, iisque, quae prae manibus ſunt, prout decet utatur: ita ut judicium rei, quae incidit, dicat: hoc es re vera, quamquam opinione alius generis eſſe videris; uſus porro rei, quae incidit, dicat: te quaerebam. Etenim ſemper mihi praeſens res quaecunque virtutis rationi et ſocietati conſentaneae et in univerſum aut humanae aut divinae artis materia eſt: Quidquid enim accidit, id vel Deo vel homini familiare eſt, et neque novum neque tractatu difficile, ſed familiare et tractabile.

69. Morum perfectio hoc praeſtat, ut omnem diem tanquam ſupremum agas, neque palpites, neque torpeas, neque ſimules.

70. Dii, immortales quum ſint, tamen non aegre ferunt, quod in aevo tam diuturno ſemper omnino tot talesque

---

ἂν κατὰ δόξαν ἀλλοῖον φάνῃ] *Menage* malebat φανῆς. Ferri tamen poteſt vulgaris.

τέχνης ἀνθρώπου ἢ θεοῦ] *Reiske* malebat ἀνθρώπου θείου. Non vero temere ſollicitanda eſt vulgaris.

θεῷ ἢ ἀνθρώπῳ] *Reiske* rurſus emendat θείῳ ἀνθρώπῳ.

Ad Sect. 69. (*ap. Lugd.* 52. *Caſ.* 43.)

τοῦτο ἔχει ἡ τελειότης] *Vatic. A.* vitioſe: τοῦτο ἔχει τοῦ τελειότης.

Ad Sect. 70. (*ap. Lugd.* 53. *p. Caſ.* 44. *p.*)

Hanc Sectionem ſervarunt etiam *Vat.* 2. 3. 4. 5. 6., *Med.-Florent.* 1. 2. 3. 4., *Pariſ.* et *Guelf.*

τοσούτων φαύλων ἀνέχεσθαι· προςέτι δὲ καὶ κήδονται αὐτῶν παντοίως. σὺ δὲ ὅσον οὐδέπω λήγειν μέλλων, ἀπαυδᾷς; καὶ ταῦτα, εἰς ὧν τῶν φαύλων;

οά. Γελοῖόν ἐστι τὴν μὲν ἰδίαν κακίαν μὴ φεύγειν, ὃ καὶ δυνατόν ἐστι· τὴν δὲ τῶν ἄλλων φεύγειν, ὅπερ ἀδύνατον.

οβ'. Ὁ ἂν ἡ λογικὴ καὶ πολιτικὴ δύναμις εὑρίσκῃ μήτε νοερὸν, μήτε κοινωνικὸν, εὐλόγως καταδεέστερον ἑαυτῆς κρίνει.

ογ'. Ὅταν σὺ εὖ πεποιηκὼς ᾖς, καὶ ἄλλος εὖ πεπονθὼς, τί ἔτι ζητεῖς τρίτον παρὰ ταῦτα, ὥσπερ οἱ μωροὶ, τὸ καὶ δόξαι εὖ πεποιηκέναι, ἢ τὸ ἀμοιβῆς τυχεῖν;

οδ'. Οὐδεὶς κάμνει ὠφελούμενος. ὠφέλεια δὲ πρᾶξις κατὰ φύσιν. μὴ οὖν κάμνε ὠφελούμενος, ἐν ᾧ ὠφελεῖς.

οε'. Ἡ τοῦ ὅλου φύσις ἐπὶ τὴν κοσμοποιΐαν ὥρμησεν· νῦν δὲ ἤτοι πᾶν τὸ γινόμενον κατ' ἐπακολούθησιν γίνεται, ἢ ἀλόγιστα καὶ τὰ κυριώτατά ἐστιν, ἐφ' ἃ ποιεῖται ἰδίαν ὁρμὴν τὸ τοῦ κόσμου ἡγεμονικόν. εἰς πολλὰ σε γαληνότερον ποιήσει, τοῦτο μνημονευόμενον.

Guelf. Plerique eorum quoque ſequentem. In omnibus autem cum textu a *Xyl.* vulgato conſentiunt, praeterquam quod *Pariſ.* f. 70. poſt verbum δεήσει vocem αὐτοὺς perperam omittit.

Sect. 71. (*ap. Lugdun.* 53. *p. Caſ.* 44. *p.*)

Ad Sect. 72. (*ap. Lugd.* 54. *Caſ.* 45.)

ὁ ἂν ἡ λογικὴ κ. τ. λ.] *Vat. A.* καὶ ἂν ἡ λογικὴ — vitioſe.

Ad Sect. 73. (*ap. Lugd.* 55. *p. Caſ.* 46. *p.*)

τὸ καὶ δόξαι] *Vat. A.* τόδε

MAR-

que qui ſint, improbos perferre ipſos oporteat: quid? quod et curam eorum omni ratione gerunt: tu vero, qui jamjam moriturus es, certamini renuncias, idque quum ex eorum ipſe ſis numero.

71. Ridiculum eſt, tuam ipſius vitioſitatem non fugere, id quod potes; aliorum autem velle fugere, quod non potes.

72. Quidquid rationalis vis atque ſocietatis amans reperit neque rationi conſentaneum neque ſocietati utile, id jure meritoque ſe ipſa indignum judicat.

73. Ubi tu alteri bene feciſti et hic beneficio adfectus eſt, quid ſtultorum inſtar tertium praeterea quaeris, ut bene feciſſe videaris aliis atque gratiam recipias?

74. Nemo defatigatur utilitatem accipiendo: utilitas vero actio naturae conſentanea eſt: nolis igitur defatigari, dum alii prodes, tibi ipſi prodeſſe.

75. Univerſi natura mundi condendi conſilium cepit: jam vero aut quidquid fit, per neceſſariam conſequentiam fit, aut ratione etiam nulla gubernantur, quae principalia ſunt, ad quae producenda ſingulari utitur conſilio: in multis te tranquilliorem reddet hujus rei recordatio.

δε καὶ δόξαι. *Caſ.* δόξαν, operarum errore.

Sectio 74. (*ap. Lugd.* 55. *p. Caſ* 46. *p.*)

Ad Sect. 75. (*ap. Lugd.* 56. *Caſ.* 47.)

ἡ τοῦ ὅλου Φύσις] *Vatic. A.* perperam articulum ἡ omittit.

ἢ ἀλόγιστα καὶ τὰ κυριώτατα] *Caſ.* malebat *vel:* ἢ ἃ λογικὰ (ſ. ἢ ἃ λογιστικὰ) τὰ κυριώτατα, *vel:* ἢ ἃ λογιστικὰ καὶ τὰ κυρ. *Reiske* autem: ἢ εὐλόγιστα αὐτοῦ τὰ κυριώτατα. At *Gat.* vulgarem bene defendit. Cf. Commentar. ad h. l.

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ
ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ
Τῶν εἰς ἑαυτὸν
ΒΙΒΛΙΟΝ ἡ'.

α'. Καὶ τοῦτο πρὸς τὸ ἀκενόδοξον φέρει, ὅτι οὐκ ἔτι δύνασαι τὸν βίον ὅλον, ἢ τόν γε ἀπὸ νεότητος φιλόσοφον βεβιωκέναι· ἀλλὰ πολλοῖς τε ἄλλοις, καὶ αὐτὸς σεαυτῷ δῆλος γέγονας, πόρρω φιλοσοφίας ὤν. πέφυρσαι οὖν· ὥστε τὴν μὲν δόξαν τὴν τοῦ φιλοσόφου κτήσασθαι, οὐκέτι σοι ῥᾴδιον· ἀνταγωνίζεται δὲ καὶ ἡ ὑπόθεσις· εἴπερ οὖν ἀληθῶς ἑώρακας, ποῦ κεῖται τὸ πρᾶγμα, τὸ μέν, τί δόξεις, ἄφες· ἀρκέσθητι δὲ, εἰ κἂν τὸ λοιπὸν τοῦ βίου, ὅσον δήποτε ἡ σὴ Φύσις θέλει βιώσειν. καταύόησον οὖν, τί θέλει. καὶ μηδὲν ἄλλο σε περισπάτω· πεπείρασαι γὰρ περὶ πόσα πλανηθείς, οὐδαμοῦ εὗρες τὸ εὖ ζῆν· οὐκ ἐν συλλογισμοῖς, οὐκ ἐν πλούτῳ, οὐκ ἐν δόξῃ, οὐκ ἐν ἀπολαύσει, οὐδαμοῦ. ποῦ οὖν ἐστιν; ἐν τῷ ποιεῖν, ἃ ἐπιζητεῖ ἡ τοῦ ἀνθρώπου Φύσις· πῶς οὖν ταῦτα ποιήσει; ἐὰν δόγματα ἔχῃ, ἀφ' ὧν αἱ ὁρμαὶ

Ad Librum VIII.

Μάρκου Ἀντωνίνου κ. τ. λ.] Inſcriptio libri hujus, ut et aliorum, deſideratur in *Vat. A.*

Ad Sect. 1. *(ap. Lugdun.* 1. *Caſ.* 1.)

ὥστε τὴν μὲν δόξαν τὴν τοῦ φιλοσόφου κτήσασθαι] — *Vat. A.* poſt φιλοσόφου perperam addit: σου.

εἰ κἂν τὸ λοιπὸν τοῦ βίου — βιώσεις] Locus haud dubie depravatus, fortaſſe et mutilatus. *Caſ.* ex conjectura edidit: εἰ κἂν τὸ λοιπὸν τοῦ βίου ὡς ἡ σὴ Φύσις θέλει, βιώσεις. Idemque et *Gatak.* legendum putavit. At, ut ingenue profitear, quid ſentiam, non placet illud εἰ κἂν, quod nusquam, puto, oc-

MARCI ANTONINI
IMPERATORIS
COMMENTARIORUM, QUOS IPSE SIBI SCRIPSIT,
LIBER OCTAVUS.

1. Hoc quoque ad inanis gloriae ſtudium minuendum facit, quod totam vitam, eam ſaltem, quae a prima aetate transacta eſt, non ut philoſophum decet, transigere potuiſti: ſed et multis aliis et tibi ipſi viſus es longe a philoſophia abeſſe. Conturbatae igitur ſunt rationes tuae, ut philoſophi nomen haud facile tueri poſſis: etiam vitae inſtitutum adverſatur. Proinde ſi vere perſpexiſti, in quo res ſit poſita, miſſa exiſtimatione, in hoc duntaxat incumbe, ut reliquum vitae, quantumcunque demum velit natura ad vivendum tibi dare, [bene transigas.] Intuere igitur, quid velit, nec aliud quidquam te ſollicitum habeat: expertus enim es, circa quot res vagatus beatam vitam nullibi inveneris, non in ratiocinationibus, non in divitiis, non in gloria, non in voluptate, non ullibi. Ubi igitur eſt? in

occurrit, quamquam καὰν εἰ ſatis tritum eſt. Malim igitur: εἰ καὰν (pro καὶ ἐν) τῷ λοίπῳ τοῦ βίου ὡς ἡ σὴ φύσις θέλει, βιώσεις. Neque tamen ſine meliorum Codicum ope lectionem temere immutandam putavi. *Vat. A.* ipſo vulgato depravatior exhibet: ἡ σὴ φύσις οὐ θέλει, — caetera, ut Edd. impreſſae.

καὶ μηδὲν ἄλλο σε περισπάτω] Sic primus edidi, ex auctoritate Cod. *Vatic. A.*, pro quo in reliquis legitur: καὶ ἄλλο μηδὲν περισπάτω. *De Joly* tacite addidit: σε.

πῶς οὖν ταῦτα ποιήσει; ἐὰν ἔχῃ —] *Gatak.* malebat: — ποιήσει τις. At recte *Reisk.* ad h. l.: „Subintelligi τις,

μαὶ καὶ αἱ πράξεις. τίνα δόγματα; τὰ περὶ ἀγαθῶν, καὶ κακῶν· ὡς οὐδενὸς μὲν ἀγαθοῦ ὄντος ἀνθρώπῳ, ὃ οὐχὶ ποιεῖ δίκαιον, σώφρονα, ἀνδρεῖον, ἐλεύθερον, οὐδενὸς δὲ κακοῦ, ὃ οὐχὶ ποιεῖ τἀναντία τοῖς εἰρημένοις.

β'. Καθ' ἑκάστην πρᾶξιν ἐρώτα σεαυτὸν, πῶς μοι αὕτη ἔχει; μὴ μετανοήσω ἐπ' αὐτῇ; μικρὸν καὶ τέθνηκα, καὶ πάντ' ἐκ μέσου. τί πλέον ἐπιζητῶ, εἰ τὸ παρὸν ἔργον ζώου νοεροῦ, καὶ κοινωνικοῦ καὶ ἰσονόμου θεῷ;

γ'. Ἀλέξανδρος δὲ καὶ Γάϊος, καὶ Πομπήϊος τί πρὸς Διογένη, καὶ Ἡράκλειτον, καὶ Σωκράτην; οἱ μὲν γὰρ εἶδον τὰ πράγματα καὶ τὰς αἰτίας, καὶ τὰς ὕλας, καὶ τὰ ἡγεμονικὰ ἦν αὐτῶν ταὐτά· ἐκεῖ δὲ ὅσων πρόνοια; καὶ δουλεία πόσων;

δ'. Ὅτι

τις, nec tamen addi neceſſe eſt.„ — Caeterum cum *Vatic. A.* dedi ἐὰν, pro quo in reliquis Edd. legitur: ἐπὰν, quod ferri non poteſt, quum h. l. non *temporis* rationem habeat *Antoninus*, ſed *rationis*, qua quis eo pervenit, ut ea faciat, quae natura humana exigit.

ὃ οὐχὶ ποιεῖ δίκαιον] — ὃ perperam deeſt in *Vatic. A.*

ἐλεύθερον] *Caſ.* malebat: ἐλευθέριον. haud malè. Nec tamen vulgaris ſpernenda.

Ad Sect. 2. (ap. Lugdun. 2. Caſ. 2)

μικρὸν καὶ τέθνηκα] *Vat. A.* corrupte — τεθνηκότα.

ἐπιζητῶ] *Xyl. 1.* ἐπιζηλῶ. Ceterae omnes: ἐπιζητῶ, in quam lectionem et *Vatic. A.* conſentit.

Ad Sect. 3. (ap. Lugd. 3. p. Caſ. 3.)

Ne quid praeteriiſſe videar, en tibi, L. B., conatus *Caſp. Barthii* in Adverſar. L. I, c. IX, p. 25. locum hunc, in quo turbata et mirifice luxata omnia putabat, reſtituendi. Sic ſcilicet hanc et ſeq. Sect. con-

eo, ut facias, quae natura humana exigit. Haec vero quomodo aliquis faciet? ſi decreta ei fuerint, ex quibus agendi impetus atque actiones tales exiſtant. Quaenam decreta? de bonis et malis: nihil ſcilicet bonum eſſe, quod hominem non juſtum, temperantem, fortem liberumque reddat, et nihil malum, quod non iſtis contrarium efficiat.

2. In ſingulis actionibus te interroga: quomodo haec mihi ſeſe habet? num ejus me poenitebit? prope adeſt tempus, quo moriar et omnia eſſe deſinent: ſi id, quod nunc ago, animantis eſt ratione praediti, ſocietatis ſtudioſi, eademque cum Deo ipſo lege agentis, quid eſt, quod amplius requiram?

3. Alexander et Cajus et Pompejus, quid ad Diogenem, Heraclitum, Socratem? Hi enim et res earumque cauſſas ac materias habebant perſpectas, et una eademque ſemper iis mens erat. In illis vero quot rerum erat cautio, quantarum rerum ſervitus!

4. Ni-

conſtituendam opinatur: Ἀλέξανδρος δὲ καὶ Γάϊος [pro quo tamen malebat Καίσαρ] καὶ Πομπήϊος τί πρὸς Διογένη, καὶ Ἡράκλειτον, καὶ Σωκράτην; Οὐ μὲν γὰρ εἶδον τὰ πράγματα καὶ τὰ ἡγεμονικά· ἦν αὐτῶν ταῦτα πρόνοια καὶ αἱ αἰτίαι καὶ αἱ ὕλαι. ἐκεῖ δὲ ὅσων δουλείᾳ πεσών· ὅτι οὐδὲν ἧττον τὰ αὐτὰ ποιήσουσι, κἂν σὺ διαῤῥαγῇς. i. e.: „*Alexander et Cajus et Pompejus quid ad Diogenem et Heraclitum et Socratem? At non exercitati hi erant rebus gerendis, neque, quae ducis officia forent, noverant! Horum inſtar erit* [voluit: *erat*] *his Providentia et Cauſae et Materiae. Procul ab his erat aliquis cadens ob Servitutem: quod ſi cum omni potentia te rupiſſes, non potuiſſes cogere, ut aliquid deterius aut a propoſito ſuo alienum facerent.*„ — Verum haec *merae nugae* ſunt, quod quisque videt.

καὶ τὰ ἡγεμονικά· ἦν αὐτῶν ταῦτα] Pro ταῦτα in *Vat. A.* legitur αὐτά. — *Caſ.* et *Xyl.* ταῦτα ſ. τοιαῦτα legiſſe videntur, quod quidem praeferam.

ἐκεῖ δὲ ὅσων πρόνοια; καὶ δουλεία πόσων;] *Vatic. A.* ἐκεῖ δὲ ὅση πρόνοια; καὶ

δ'. Ὅτι οὐδὲν ἧττον τὰ αὐτὰ ποιήσουσι, κἂν σὺ διαῤῥαγῇς.

ε'. Τὸ πρῶτον μὴ ταράσσου· πάντα γὰρ κατὰ τὴν τοῦ ὅλου Φύσιν· καὶ ὀλίγου χρόνου οὐδεὶς οὐδαμοῦ ἔσῃ· ὥσπερ οὐδὲ Ἀδριανὸς, οὐδὲ Αὔγουστος. ἔπειτα ἀτενίσας εἰς τὸ πρᾶγμα, ἴδε αὐτὸ καὶ συμμνημονεύσας, ὅτι ἀγαθόν σε ἄνθρωπον εἶναι δεῖ, καὶ τί τοῦ ἀνθρώπου ἡ Φύσις ἀπαιτεῖ, πρᾶξον τοῦτο ἀμεταστρεπτί. καὶ εἰπὲ, ὡς δικαιότατον φαίνεταί σοι· μόνον εὐμενῶς, καὶ αἰδημόνως, καὶ ἀνυποκρίτως.

ς'. Ἡ τῶν ὅλων Φύσις τοῦτο ἔργον ἔχει, τὰ ὧδε ὄντα ἐκεῖ μετατιθέναι, μεταβάλλειν, αἴρειν ἔνθεν καὶ ἐκεῖ φέρειν. πάντα τροπαί· οὐχ ὥστε φοβηθῆναι, μή τι καινόν· πάντα συνήθη· ἀλλὰ καὶ ἴσαι αἱ ἀπονεμήσεις.

ζ'. Ἀρκεῖται πᾶσα Φύσις ἑαυτῇ εὐοδούσῃ· Φύσις δὲ λογικὴ εὐοδεῖ, ἐν μὲν φαντασίαις, μήτε ψευδεῖ, μήτε ἀδήλῳ συγκατατιθεμένη· τὰς ὁρμὰς δὲ ἐπὶ τὰ κοινωνικὰ ἔργα μόνα ἀπευθύνουσα· τὰς ὀρέξεις δὲ καὶ ἐγκλίσεις τῶν ἐφ' ἡμῖν μόνον πεποιημένη· τὸ δὲ ὑπὸ τῆς κοινῆς Φύσεως ἀπονεμόμενον πᾶν ἀσπαζομένη. μέρος γὰρ αὐτῆς ἐστιν· ὡς ἡ τοῦ φύλλου Φύσις τῆς τοῦ φυτοῦ Φύσεως, πλὴν ὅτι ἐκεῖ μὲν ἡ τοῦ φύλλου Φύσις μέρος ἐστὶ Φύσεως, καὶ ἀναισθήτου, καὶ ἀλόγου, καὶ ἐμποδίζεσθαι δυναμένης. ἡ δὲ τοῦ ἀνθρώπου Φύσις, μέρος ἐστὶ ἀνεμποδίστου Φύσεως καὶ νοερᾶς καὶ δικαίας· εἴγε ἴσους καὶ κατ' ἀξίαν τοὺς μερισμοὺς χρόνων, οὐσίας

καὶ δουλεία πόσων; haud male. — *Caſ.* putabat emendandum: ἐκεῖ δὲ ὅσων παράνοια καὶ δουλεία τόσων! aut: ἐκεῖ δὲ ὅσονπερ ἀνοίας (vel ἀγνοίας) καὶ δουλείας τόσον!

Ad Sect. 4. (*ap. Lugd.* 3. *p. Caſ.* 4. *p.*)

κἂν σὺ διαῤῥαγῇς.] *Woll.* perperam: — διαῤῥαγῆς (ſine Jota ſubſcripto, ut ſemper fere).

Ad Sect. 5. (*ap. Lugdun.* 4. *Caſ.* 4. *p.*)

πρᾶξον τοῦτο ἀμεταστρεπτί.] *Xyl.* 1., *Argent.*, *Lugd.*, *Caſ.* et *Oxon.* — ἀμετατρεπτί, quod non ſpreverim,

4. Nihilominus eadem facient, etiamſi ruptus fueris.

5. Primum noli perturbari: cuncta enim ſecundum Univerſi naturam, et paullo poſt nullus et nuspiam eris; quomodo et Hadrianus et Auguſtus: deinde in rem intentus illam conſidera, memor ſimul te oportere eſſe virum bonum: quod autem hominis natura a te exigit, id conſtanter facito, et quod juſtiſſimum tibi videtur, loquitor; placide duntaxat, verecunde et ſine ſimulatione.

6. Rerum omnium natura hoc agit, ut quae hic ſunt, illuc transferat et mutet, hinc tollat et illic deponat: cuncta mutantur: hinc non eſt, quod metuas, ne quid novi: omnia uſitata: ſed et omnia aequaliter distribuuntur.

7. Natura omnis ſeſe proſpere procedente contenta eſt: natura autem rationalis proſpere procedit, ubi in oblatis rerum ſpeciebus, neque falſo neque incerto adſentitur: animi porro impetus ad eas ſolas actiones dirigit, quae ſocietatis humanae utilitatem ſpectant: ea denique tantum appetit et averſatur, quae in noſtra ſita ſunt poteſtate et quidquid a rerum natura adſignatum eſt, amplectitur: ejus enim pars eſt: quemadmodum folii natura pars eſt naturae arboris, hoc tamen discrimine, quod folii natura pars eſt naturae ſenſu ac ratione carentis ejusdemque quae impediri poteſt; hominis vero natura pars naturae, quae impediri non

 poteſt,

rim, quum certe ἀμεταστρέπτως hoc ſenſu occurrat. — *Gat.* tamen et reliquae: ἀμεταστρεπτί, in quod et *Vat. A.* conſentit.

Ad Sect. 6. (*ap. Lugd.* 5. *p. Caſ.* 5. *p.*)

οὐχ ὥστε φοβηθῆναι, μή τι καινὸν] *Gatak.* malebat: ὥστε οὐχὶ φοβηθῆναι, μή τι καινὸν. — At defendi quoque poteſt vulgaris. — Caeterum μή τι καινὸν ſcripſi pro vulg. μήτι καινὸν. —

Ad Sect. 7. (*ap. Lugd.* 5. *p. Caſ.* 5. *p.*)

εἴγε ἴσους καὶ κατ' ἀξίαν κ. τ. λ.] *Caſaub.* malebat: ἤγε,

οὐσίας, αἰτίου, ἐνεργείας, συμβάσεως, ἑκάστοις ποιεῖται· σκόπει δὲ, μὴ εἰ τὸ πρὸς ἓν ἴσον εὑρήσεις ἐπὶ παντὸς, ἀλλὰ εἰ συλλήβδην τὰ πάντα τοῦδε, πρὸς ἀθρόα τὰ τοῦ ἑτέρου.

ή. Ἀναγινώσκειν οὐκ ἔξεστιν. ἀλλὰ ὕβριν ἀνείργειν ἔξεστιν. ἀλλὰ ἡδονῶν καὶ πόνων καθυπερτερεῖν ἔξεστιν. ἀλλὰ τοῦ δοξαρίου ὑπεράνω εἶναι ἔξεστιν· ἀλλὰ ἀναισθήτοις καὶ ἀχαρίστοις, μὴ θυμοῦσθαι, προσέτι κήδεσθαι αὐτῶν ἔξεστιν.

θ. Μηκέτι σου μηδεὶς ἀκούσῃ καταμεμφομένου τὸν ἐν αὐλῇ βίον, μηδὲ τὸν σεαυτοῦ.

ί. Ἡ μετάνοιά ἐστιν ἐπίληψίς τις ἑαυτοῦ, ὡς χρήσιμόν τι παρεικότος· τὸ δὲ ἀγαθὸν χρήσιμόν τι δεῖ εἶναι, καὶ ἐπιμελητέον αὐτοῦ τῷ ἀγαθῷ καὶ καλῷ ἀνδρί· οὐδεὶς δ' ἂν καλὸς καὶ ἀγαθὸς ἀνὴρ μετανοήσειεν, ἐπὶ τῷ ἡδονήν τινα παρεικέναι· οὔτε ἄρα χρήσιμον, οὔτε ἀγαθὸν ἡδονή.

ια'. Τοῦτο τί ἐστιν αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ τῇ ἰδίᾳ κατασκευῇ;

ηγε, quod et *Gatak.* probat. — Verum εἴγε bene defendi poteſt. Eſt enim, ubi fere idem ſignificet, quam δή που vel δήπουγε: de qua notatione conſulendus *Hoogeveen* in Doctr. particular. Gr.

μὴ εἰ τὸ πρὸς τὸ ἓν ἴσον εὑρήσεις ἐπὶ παντὸς, ἀλλὰ κ. τ. λ.] Locus vix ſanus. *Caſ.* malebat: εἰ τὸ ἓν πρὸς τὸ ἓν ἴσον εὑρ. — At praeſtat emendatio *Mori*: Σκόπει δὲ μὴ ἓν πρὸς τὸ ἓν, εἰ (num) ἴσον εὑρήσεις ἐπὶ παντὸς, ἀλλὰ κ. τ. λ. — *Vat. A.* cum impreſſis conſentit. — Mox pro τοῦδε *Menagius* malebat τὸ δὲ, perperam. In Ed. *Gatak.* ſcriptum eſt: τοῦ δὲ.

Ad S. 8. *(ap. Lugd.* 5. *p.* 6. *Caſ.* 6.)

προσέτι κήδεσθαι αὐτῶν ἔξεστ.] *Reisk.* malebat: προσέτι δὲ καὶ κήδεσθ. — n. n.

Ad Sect. 9. *(ap. Lugdun.* 7. *Caſ.* 7.)

μηδὲ τὸν σεαυτοῦ] *Xyl.* 1.

poteſt, rationalis ac juſtae: quae utique ex aequo et tempus et materiam et formam et facultatem ſingulis quibusque pro uniuscujusque dignitate tribuit: conſidera autem, non ſingula cum ſingulis comparando, num omnia in omnibus aequalia invenias: ſed univerſis alterius cum alterius confertim comparatis.

8. Legere non licet. — At contumelia abstinere licet; at voluptates et dolores contemnere licet; at gloriola ſuperiorem eſſe licet; at ſtupidis et ingratis non iraſci licet: quid? quod et illorum curam gerere licet.

9. Nemo aut vitam aulicam aut tuam etiam reprehendentem te audiat.

10. Poenitentia eſt reprehenſio quaedam ſui ipſius propter bonum aliquod omiſſum: bonum autem utile ſit neceſſe eſt, et viro bono atque honeſto curae eſſe oportet: neminem vero bonum atque honeſtum poenitet, voluptatem aliquam omiſiſſe: neque igitur utile neque bonum eſt voluptas.

11. Hoc quidnam per ſe eſt ex ſingulari ſua conſtitutione?

Xyl. 1., *Lugd.*, *Caſ.* et *Oxon.* perperam dant: μηδὲ σὺ σεαυτοῦ. Recte *Arg.* et reliquae: μηδὲ τὸν —

Ad Sect. 10. *(ap. Lugdun.* 8. *Caſ.* 8.)

τὸ δὲ ἀγαθὸν χρήσιμόν τι δεῖ εἶναι κ. τ. λ.] *Reisk.* malebat: τὸ δὲ χρήσιμον ἀγαθόν τι δεῖ εἶναι — quod ſane lubenter recepiſſem, ſi Codd. auctoritate firmatum fuiſſet. Neque tamen omnino ſpernenda eſt h. l. lectio vulgaris.

τῷ ἀγαθῷ καὶ καλῷ ἀνδρί·] *Vat. A.* τῷ καλῷ καὶ ἀγαθῷ ἀνδρί — forte errore librarii Atticis ſcriptoribus adſueti.

Ad Sect. 11. *(ap. Lugdun.* 9. *Caſ.* 9.)

Τοῦτο τί ἐστιν αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ, τῇ ἰδίᾳ κατασκευῇ;] Verba τῇ ἰδίᾳ κατασκευῇ videntur eſſe interpretamentum τοῦ καθ' ἑαυτό. Fortaſſe tamen ab Antonino ipſo ſunt profecta.

Sect.

σκευῇ; τί μὲν τὸ οὐσιῶδες αὐτοῦ καὶ ὑλικόν; τί δὲ τὸ αἰτιῶδες; τί δὲ ποιεῖ ἐν τῷ κόσμῳ; πόσον δὲ χρόνον ὑφίσταται;

ιβ'. Ὅταν ἐξ ὕπνου δυσχερῶς ἐγείρῃ, ἀναμιμνήσκου, ὅτι κατὰ τὴν κατασκευήν σου ἐστὶ, καὶ κατὰ τὴν ἀνθρωπικὴν Φύσιν, τὸ πράξεις κοινωνικὰς ἀποδιδόναι, τὸ δὲ καθεύδειν κοινὸν καὶ τῶν ἀλόγων ζώων· ὃ δὲ κατὰ Φύσιν ἑκάστῳ, τοῦτο οἰκοιότερον καὶ προσφυέστερον, καὶ δὴ καὶ προσηνέστερον.

ιγ'. Διηνεκῶς καὶ ἐπὶ πάσης εἰ οἷόν τε Φαντασίας, Φυσιολογεῖν', παθολογεῖν, διαλεκτικεύεσθαι.

ιδ'. Ὡι ἂν ἐντυγχάνῃς, εὐθὺς σαυτῷ πρόλεγε· οὗτος τίνα δόγματα ἔχει περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν; ἢ γὰρ περὶ ἡδονῆς καὶ πόνου, καὶ τῶν ποιητικῶν ἑκατέρου, καὶ περὶ δόξης, ἀδοξίας, θανάτου, ζωῆς τοιάδε τινὰ δόγματα ἔχειν, οὐδὲν θαυμαστὸν ἢ ξένον μοι δόξει, ἐὰν τὰ δέ τινα ποιῇ· καὶ μεμνήσομαι, ὅτι ἀναγκάζεται οὕτως ποιεῖν.

ιε'. Μέμνησο, ὅτι ὥςπερ αἰσχρὸν ξενίζεσθαι, εἰ ἡ συκὴ σῦκα φέρει, οὕτως εἰ ὁ κόσμος τάδε τινὰ φέρει, ὧν ἐστι

Sect. 12. (*ap. Lugd.* 10. *p. Caſ.* 10.)

Sect. 13. (*ap. Lugd.* 10. *p.* 11. *p. Caſ.* 11. *p.*)

Ad Sect. 14. (*ap. Lugd.* 11. *p.* 12. *p. Caſ.* 11. *p.*)

ἢ γὰρ περὶ ἡδονῆς — ἔχειν, οὐδὲν θαυμαστὸν ἢ ξένον μοι δόξει, ἐὰν κ. τ. λ.] Quis eſt, quin videat, textum h. l. eſſe depravatum? Neque tamen ita corruptus, ut non facile ſit intellectu, quid *Antoninus* h. l. voluerit. Hinc factum eſt, ut conjecturae virorum doctorum h. l. eodem fere redeant. *Gat.* enim malebat ὁ γὰρ ; et deinde ἔχων — quo facto tamen durior eſt h. l. conſtructio. — Probo igitur conjecturam a *Reiskio*, *Moro* et Doctiſſ. *Coray* commendatam: εἰ γὰρ — et deinde ἔχει. — Nec ſpernenda eſt

tione? quaenam illius ſubſtantia et materia? quae forma? quid facit in mundo? quamdiu ſubſiſtit?

12. Quando gravatim e ſomno expergiſceris, reminiſcere, et conſtitutioni tuae et naturae humanae conſentaneum eſſe, ut agas, quod ſocietati prodeſt, dormire autem tibi etiam cum brutis animantibus commune eſſe: quod autem unicuique ſecundum naturam eſt, id ei familiarius eſt et aptius, praeter haec et jucundius.

13. Adſiduo in omni, quanto potes, viſo phyſices, morum et dialectices praecepta in promptu tibi ſunto.

14. Ubi quemquam convenis, ſtatim tu tecum: quaenam hic de bonis malisque habet decreta? ſi enim talia de voluptate et dolore, iisque, quae utrumque efficiunt, de fama porro et ignominia, de morte et vita habet decreta, neque mirum neque novum mihi videbitur, ſi talia fecerit et memor ero, eum vi coactum ita agere.

15. Memento aeque turpe eſſe, mirari quemquam tanquam de re inſueta, ſi mundus ea, quorum ferax eſt, ferat,

eſt *Caſ.*, qui malebat: εἰ γὰρ περὶ ἡδονῆς — τοιάδε τινὰ δόγματα ἔχειν οὐδὲν θαυμαστὸν ἦ, ξένον μοι δόξει, ἐὰν — ποιῇ; — Verba, quae ſequuntur: καὶ μεμνήσομαι — ποιεῖν operarum errore in *Xyl.* 1. bis repetita ſunt.

Ad Sect. 15. (*ap. Lugd.* 12. *p. Caſ.* 11. *p.*)

Hanc Sectionem ſervarunt quoque *Vatic.* 2. 3. 4. 5. 6., *Med.-Flor.* 1. 2. 4., *Pariſ.* et *Guelf.*

Μέμνησο, ὅτι ὥσπερ αἰσχρὸν ξενίζεσθαι, εἰ κ. τ. λ.] μεμνήσομαι perperam exhibent *Lugd.*, *Caſ.* et *Ox.* Reliquae Editiones: μέμνησο, in quod conſentiunt omnes Codd., praeter *Vat.* 3., qui μέμνησον habet. — Poſt αἰσχρὸν addunt ἐστὶ *Vat. A.* 2., *Med.* 1. 2. 4., *Pariſ.* et *Guelf.*

καὶ

ἐστι Φορός· καὶ ἰατρῷ δὲ καὶ κυβερνήτῃ αἰσχρὸν ξενίζεσθαι, εἰ πεπύρεχεν οὗτος, ἢ εἰ ἀντίπνοια γέγονεν.

ις'. Μέμνησο, ὅτι, καὶ τὸ μετατίθεσθαι καὶ ἕπεσθαι τῷ διορθοῦντι, ὁμοίως ἐλεύθερόν ἐστι. σὴ γὰρ ἐνέργεια, κατὰ τὴν σὴν ὁρμὴν καὶ κρίσιν, καὶ δὴ καὶ κατὰ νοῦν τὸν σὸν περαινομένη.

ιζ'. Εἰ μὲν ἐπὶ σοί, τί αὐτὸ ποιεῖς; εἰ δὲ ἐπ' ἄλλῳ, τίνι μέμφῃ; ταῖς ἀτόμοις, ἢ τοῖς θεοῖς; ἀμφότερα μανιώδη. οὐδενὶ μεμπτέον. εἰ μὲν γὰρ δύνασαι, διόρθωσον· εἰ δὲ τοῦτο μὴ δύνασαι, τό γε πρᾶγμα αὐτὸ· εἰ δὲ μηδὲ τοῦτο, πρὸς τί ἔτι σοι φέρει τὸ μέμψασθαι; εἰκῇ γὰρ οὐδὲν ποιητέον.

ιή'. Ἔξω

καὶ κυβερνήτῃ αἰσχρὸν ξενίζεσθαι] Hic iterum poſt αἰσχρὸν addit *Vatican. 6.* ἐστί. —

ἢ εἰ ἀντίπνοια γέγονεν] *Pariſ.* ἢ εἰ γέγονεν ἀντίπνοια. — *Med. 1.* ἢ ἀντίπνοια γέγονεν, omiſſo εἰ. —

Ad Sect. 16. (ap. Lugd. 13. Caſ. 12.)

ὁμοίως ἐλεύθερόν ἐστι.] *Reisk.* ad h. l.: „Poſt ἐστὶ aut facile ſubaudiendum aut potius excidiſſe credendum: τῷ αὐτὸς ὀρθοῦσθαι, vel: ἢ τὸ αὐτὸς ὀρθὸς εἶναι.„

σὴ γὰρ ἐνέργεια, κατὰ τὴν σὴν ὁρμὴν κ. τ. λ.] Sic recte legitur in *Xyl. 1.*, *Lugdun.*, *Caſ.*, *Oxon.*, *Mor.* et *De-Jol.* In *Baſil.*, opinor, primum operarum vitio impreſſum eſt: σὺ γὰρ ἐνέργ. κ. τ. σὺν ὁρμὴν etc., quod *Arg.*, *Gat.* reliquaeque Editiones retinuerunt, improbante tamen *Gatakerp.* — *Woll.* primo loco σὺ — poſt vero σὴν. —

Ad Sect. 17. (ap. Lugd. 14. Caſ. 13.)

Verba hujus Sectionis inde ab Οὐδενὶ μεμπτέον usque ad ποιητέον ſervata quoque ſunt in *Vat. 2. 3. 4. 5. 6.*, *Med. 1. 2. 4*, *Pariſ.* et *Guelf.* — Neque tamen lectores quidquid varietatis e Codicibus *Med.-Florent.* adnotatum reperient: quia ſcilicet, niſi fallor, collatores putarunt, haec verba non ab *Antonino* eſſe profecta, ſed ut alia, quae in his Excerptis leguntur, aliunde illata.

ταῖς

ferat, ac mirari, ficum ficus ferre: etiam medico atque gubernatori turpe eſt mirari, ſi quis febri laboret aut ventus adverſus exiſtat.

16. Memento, ſententiam mutare et recte monenti obſequi, perinde eſſe liberi hominis: tua enim eſt actio, quae ſecundum tuum conſilium et judicium adeoque ex animi tui ſententia perficitur.

17. Si tui eſt arbitrii, quid facis? ſin alterius, quem accuſas? atomos an Deos? utrumque eſt inſanire. Nihil reprehendendum: ſi enim potes, [eum, qui in cauſſa eſt,] corrige, ſi hoc nequis, rem ipſam ſaltem; ſin neutrum potes, quid tibi prodeſt, reprehendiſſe? nihil autem temere faciendum.

18. Quod

τοῖς ἀτόμοις] Sic cum *Xyl.* 1., *Lugd.*, *Caſ.* et *Oxon.* dedi. *Arg.*, *Gatak.* et reliquae: τοῖς ἀτόμοις.

εἰ μὲν γὰρ δύνασαι, διόρθωσον· εἰ δὲ τοῦτο μὴ δύνασαι, τό γε πρᾶγμα αὐτό· εἰ δὲ μηδὲ τοῦτο, πρὸς τί ἔτι σοι φέρει κ. τ. λ.] In *Xyl.* 1. et reliquis Editionibus omnibus ſic locus hic legitur: εἰ μὲν γὰρ δύνασαι, διόρθωσον τόδε πρᾶγμα αὐτό· εἰ δὲ τοῦτο μὴ δύνασαι, πρὸς τί κ. τ. λ. At ſatis apparet, ex verſione *Xyl.* in Cod. Palatino quoque ea lecta eſſe, quae nos ex MSS. addidimus. Sic enim habet Translatio latina: „*Nam ſi potes, vel eum, qui cauſſa eſt, corrige, vel, ſi prius nequis, rem ipſam: ſin neutrum, quid jam tibi profuit, reprehendiſſe?*„ — Noſtri vero Codices locum exhibent ſic: εἰ μὲν γὰρ δύνασαι, διόρθωσον· εἰ δὲ τοῦτο μὴ δύνασαι, τό γε (*Vatic. A.* τὸ δὲ) πρᾶγμα αὐτό· εἰ δὲ μηδὲ (*Vat. A.* et *Guelf.* μὴ, *Vatic. 2. 3. 5. 6.* μὴ δὲ) τοῦτο (*Vat. A.* addit πράσσοι; perperam) πρὸς τί ἔτι σοι φέρει (*Hoeſchel.*, auctore *Caſ.*, συμφέρει pro σοι φέρει. Idem et *Pariſ.* — Monet tamen *Menag.* in Notis MSS. in Cod. Reg., qui idem eſt, ac noſter *Pariſ.*, qui nunc in Bibliotheca Nationis Gallicae adſervatur, a prima manu ſcriptum fuiſſe σοι φέρει, emendatum poſtea eſſe in συμφέρει) τὸ μέμψασθαι; — Malim quidem: συμφέρει. Ferri tamen utcunque poteſt vulgaris.

Ad

ιή. Ἔξω τοῦ κόσμου τὸ ἀποθανὸν οὐ πίπτει. εἰ ὧδε μένει, καὶ μεταβάλλει ὧδε καὶ διαλύεται εἰς τὰ ἴδια, ἃ στοιχεῖά ἐστι τοῦ κόσμου καὶ σά. καὶ αὐτὰ δὲ μεταβάλλει, καὶ οὐ γογγύζει.

ιθ. Ἕκαστον πρός τι γέγονεν, ἵππος, ἄμπελος· τί θαυμάζεις; καὶ ὁ ἥλιος ἐρεῖ, πρός τι ἔργον γέγονα, καὶ οἱ λοιποὶ θεοί. σὺ οὖν πρὸς τί; τὸ ἥδεσθαι; ἴδε εἰ ἀνέχεται ἡ ἔννοια.

κ. Ἡ Φύσις ἐστόχασται ἑκάστου, οὐδέν τι ἔλασσον τῆς ἀπολήξεως, ἢ τῆς ἀρχῆς τε καὶ διεξαγωγῆς, ὡς ὁ ἀναβάλλων τὴν σφαῖραν· τί οὖν ἀγαθὸν τῷ σφαιρίῳ ἀναφερομένῳ, ἢ κακὸν καταφερομένῳ, ἢ καὶ πεπτωκότι; τί δὲ ἀγαθὸν τῇ πομφόλυγι συνεστώσῃ, ἢ κακὸν διαλυθείσῃ, τὰ ὅμοια δὲ καὶ ἐπὶ λύχνου.

κα. Ἔκστρεψον, καὶ θεάσαι οἷόν ἐστι, γηράσαν δὲ οἷον

Ad Sect. 18. (*ap. Lugd.* 15. *Caſ.* 14.)

εἰ ὧδε μένει, καὶ μεταβάλλει ὧδε καὶ διαλύεται κ. τ. λ.] Hunc locum eadem ratione, qua *Caſaub.*, interpungendum duxi: de qua re et *Reisk.* monuit. — *Gatak.* et reliquae locum ſic diſtinguunt: εἰ ὧδε μένει καὶ μεταβάλλει, ὧδε καὶ διαλύεται, εἰς τὰ ἴδια, ἃ στοιχεῖά ἐστι τοῦ κόσμου καὶ σά· minus commode, niſi fallor. — ἐστὶ poſt στοιχεῖα ignorat *Kat. A.*

καὶ αὐτὰ δὲ μεταβάλλει] *Reisk.* malebat: καὶ αὐτά τε. — Verum ſatis notum eſt, καὶ — δὲ ſignificare; *et vero, et autem, et quidem, et praeterea:* de qua hujus formulae vi conferant tirones *Hoogeveenii* Doctr. Partic. Gr. ed. *Schütz.* p. 176. ſq. XXI.

Ad Sect. 19. (*ap. Lugd.* 16. *Caſ.* 15.)

καὶ ὁ ἥλιος ἐρεῖ κ. τ. λ.] — *Vat.* — πρὸς τί ἔτι (pro ἔργον) γέγονεν, vitioſe. — *Gat.* malebat: καὶ ὁ ἥλιος ἄρα πρός τι ἔργον γέγονε. n. n. *Upton.* ad *Arrian.* Diſſ. Epict. I, 10, 7. locum non ſolum corruptum putat, ſed et verba quaedam e loco ſuo mota. Corrigit igitur ſic: Ἕκαστον πρός τι γέγονεν· ἵππος, ἄμπελος.

18. Quod moritur, mundo non excidit: si hic manet, etiam mutatur hic et dissolvitur in elementa sua, quae eadem et mundi sunt et tua: atque haec quoque mutantur nec murmurant tamen.

19. Unumquodque alicujus rei caussa natum est, ut equus, vitis: quid miraris? et sol dicet: alicujus rei caussa factus sum — idemque reliqui Dii: tu igitur cujus rei caussa? an voluptatis? vide, an intellectus hoc ferat.

20. Naturae cujusque rei rationem habet perinde quod ad finem ejus adtinet, ac ad initium et durationem, ejus instar, qui pilam mittit. Quid igitur boni pilae sursum missae aut mali eidem descendenti atque cadenti? Quid et bullae consistenti boni aut dissolutae mali? Eadem de lucerna valent.

21. Inverte [corpus] et considera, quale sit, senio vero

λος. Τί θαυμάζεις; καὶ ὁ ἥλιος καὶ οἱ λοιποὶ Θεοί· Σὺ οὖν πρὸς τί γέγονας; πρὸς τὸ ἥδεσθαι; ἴδε, εἰ κ. τ. λ.

Ad Sect. 20. (*ap. Lugd.* 17. 18. *p. Caſ.* 16. 17. *p.*)

ὡς ὁ ἀναβάλλων] *Caſ.* et *Xyl.* ab his verbis novam periochen ordiuntur. Pessime, si quid video. Recte vero cum praecedentibus conjunxit *Gatak.*

Ad Sect. 21. (*ap. Lugd.* 18. *p.* 19. *Caſ.* 17. 18. *p.*)

Ἔκστρεψον] Ed. *Lugd.* habet: ἔστρεψον. *Annot.* vero monet legendum esse: στρέψον. *Morus* malebat: ἔξω στρέψον. „*Dedas te*, inquit, *externis* (converte te ad contemplandum corpus) *et nihil nisi mala reperies.* Sed primo excidit σῶμα, deinde νοσῆσάν τε καὶ ἀποπνεῦσαν correxit *Gatak.*„ Haec ille. — At bene, puto, habet vulgaris. Sensum expressit *Caſ.* in Translat. lat.: „*Inverte* [sc. corpus, h. e. quod interius est, extra verte] *et cogita, quale sit hoc* (*quod vulgo tanti fit, et extra tam speciosum apparet corpusculum*) *vel senio confectum* etc. Cf. *Suidas* s. v. ἔκστρεψον et *Scholiast.* ad *Aristophan.* Nub. v. 89, ubi do-

οἷον γίνεται, νοσῆσαν δὲ, πορνεῦσαν.

Βραχύβιον καὶ ὁ ἐπαινῶν καὶ ὁ ἐπαινούμενος, καὶ ὁ μνημονεύων, καὶ ὁ μνημονευόμενος. προσέτι δὲ καὶ ἐν γωνίᾳ τούτου τοῦ κλίματος, καὶ οὐδὲ ἐνταῦθα πάντες συμφωνοῦσι, καὶ οὐδὲ αὐτός τις ἑαυτῷ· καὶ ὅλη δὲ ἡ γῆ στιγμή.

κβ'. Πρόσεχε τῷ ὑποκειμένῳ, ἢ τῷ δόγματι, ἢ τῇ ἐνεργείᾳ, ἢ τῷ σημαινομένῳ·

Δικαίως ταῦτα πάσχεις· μᾶλλον δὲ θέλεις ἀγαθὸς αὖριον γενέσθαι, ἢ σήμερον εἶναι;

κγ'. Πράσσω τι; πράσσω ἐπ' ἀνθρώπων εὐποιΐαν ἀναφέρων· συμβαίνει τι μοί; δέχομαι, ἐπὶ τοὺς θεοὺς ἀναφέρων, καὶ τὴν πάντων πηγήν, ἀφ' ἧς πάντα τὰ γινόμενα συμμηρύεται.

κδ'. Ὁποῖόν

cent, proprie dici ἐκστρέφειν de vestibus, quarum pars interior extra vertitur.

νοσῆσαν δὲ, πορνεῦσαν.] Fateor, mihi magis arridere conjecturam *Gat.* in nota praeced. prolatam. Nolui tamen sine Codd. auctoritate locum tentare. — Caeterum *Menag.* malebat: — καὶ θεάσαι τὸ σωμάτιον νέον, γηράσαν δὲ οἷον γίνεται, νοσῆσάν τε καὶ πορνεῦσαν. — *Reiske:* — οἷον ἀκμάζον τί ἐστιν; οἷον δὲ γίνεται νοσῆσαν δὲ; ἀποπνεῦσαν. —

Βραχύβιον καὶ ὁ ἐπαινῶν] Ceterae Edd. omnes, adeoque, quod miror, *De-Jol.*, dant: Βραχύβιον δὲ καὶ κ. τ. λ. Recte vero abest a *Vat. A.* δὲ illud minime opportunum. Caeterum, monente *Moro*, a voce Βραχύβιον novam Periochen constitui. — *Adnot. Lugd.* malebat: βραχὺς ὁ βίος καὶ ὁ ἐπαινῶν κ. τ. λ., qua emendatione non opus esse, jam rectè monuit *Menagius.*

Ad Sect. 22. (ap. Lugd. 20. p. Cas. 19.)

τῷ ὑποκειμένῳ κ. τ. λ.] *Vat. A.* inverso ordine et vitioso: τῷ ὑποκειμένῳ, ἢ τῇ ἐνερ-

vero confectum quale fiat, aut morbo languidum, aut libidine enervatum.

Brevis eſt vita et laudantis et ejus, qui laudatur; ejus, qui mentionem facit, et ejus, cujus mentio fit: praeterea ſit hoc in plagae iſtius angulo, et ne ibi quidem omnes conſentiunt, immo ne ſibi quidem ipſi quisquam: omnis denique terra puncti inſtar eſt.

22. Animum adverte ſubjectae rei, opinioni, actioni, aut ſermoni.

Merito haec pateris: mavisne vero cras bonus fieri, quam hodie eſſe?

23. Facio quidquam? ita facio, ut ad hominum ſalutem illud referam: contingit mihi quidquam? ita excipio, ut ad Deum hoc referam, fontem rerum omnium, a quo, quaecunque fiunt, inter ſeſe connexa dependent.

ἐνεργείᾳ, ἢ τὸ (*ſic*) δόγματι, ἢ τῷ σημαινομένῳ. —

Δικαίως — εἶναι;] A voce Δικαίως, monente *Moro*, novam periochen orditus ſum. At tum ferri nequit τὸ δὲ poſt μᾶλλον, niſi in fine hujus Sectionis ſignum interrogandi collocatur, quod igitur facere meum duxi. Malim tamen, ne quid diſſitear, τὸ δὲ in γὰρ mutari, quum ſatis conſtat, has voces ſaepiſſime a librariis permutatas eſſe. *Uptonus* quidem ad *Arrian.* Diſſ. Epict. IV, 12, 21. de noſtro loco agens: „*Ubi*, inquit, *nihil mutā*, δὲ *pro* γὰρ, *quod uſitatiſſimum.*„ — At cf., quae contra hoc Grammaticorum commentum monuit *Hoogeveen* in Doctr. Partic. Graec. l. XIV. Sect. I, 16 — 19. pag. 174 ſqq. Ed. *Schütz.* — *Reisk.* emend.: — εἰ μᾶλλον θέλεις.

Ad Sect. 23. (*ap. Lugd.* 20. *p. Caſ.* 20.)

Πρᾶσσω τι; πρᾶσσω ἐπ' ἀνθρώπων κ. τ. λ.] — *Reisk.* malebat: πρᾶσσω ὅ,τι πρᾶσσω —. At obſtat totius Periodi forma, quo minus haec Conjectura admitti poſſit.

Ad

κδ'. Ὁποῖόν σοι φαίνεται τὸ λούεσθαι; ἔλαιον, ἱδρὼς, ῥύπος, ὕδωρ, γλοιῶδες, πάντα σικχαντά. τοιοῦτον πᾶν μέρος τοῦ βίου, καὶ πᾶν ὑποκείμενον.

κε'. Λούκιλλα Οὐῆρον· εἶτα Λούκιλλα· Σέκουνδα Μάξιμον· εἶτα Σέκουνδα· Ἐπιτύγχανος Διότιμον· εἶτα Ἐπιτύγχανος. Φαυστίναν, Ἀντωνῖνος· εἶτα Ἀντωνῖνος. τοιαῦτα πάντα. Κέλερ Ἀδριανόν· εἶτα Κέλερ. οἱ δὲ δριμεῖς ἐκεῖνοι, ἢ προγνωστικοὶ ἢ τετυφωμένοι, ποῦ; οἷον, δριμεῖς μὲν, Χάραξ καὶ Δημήτριος ὁ Πλατωνικὸς, καὶ Εὐδαίμων, καὶ εἴ τις τοιοῦτος. πάντα ἐφήμερα, τεθνηκότα πάλαι· ἔνιοι μὲν οὐδὲ ἐπ' ὀλίγον μνημονευθέντες· οἱ δὲ εἰς μύθους μεταβαλόντες· οἱ δὲ ἤδη καὶ ἐκ μύθων ἐξίτηλοι· τούτων οὖν μεμνῆσθαι, ὅτι δεήσει ἤτοι σκεδασθῆναι τὸ συγκριμάτιόν σου, ἢ σβεσθῆναι τὸ πνευμάτιον, ἢ μεταστῆναι, καὶ ἀλλαχοῦ καταταχθῆναι.

κς'. Εὐφροσύνη ἀνθρώπου, ποιεῖν τὰ ἴδια ἀνθρώπου. ἴδιον δὲ ἀνθρώπου εὔνοια πρὸς τὸ ὁμόφυλον, ὑπερόρασις τῶν αἰσθητικῶν κινήσεων, διάκρισις τῇ πιθανῶν φαντασιῶν, ἐπιθεώρησις τῆς τῶν ὅλων φύσεως καὶ τῶν κατ' αὐτὴν γινομένων.

κζ'. Τρεῖς σχέσεις· ἡ μὲν πρὸς τὸ αἴτιον τὸ περικείμε-

Ad Sect. 24. (*ap. Lugd.* 21. *Caſ.* 21.)

ὕδωρ γλοιῶδες] Ceterae Edd. ὕδωρ, γλοιῶδες. Comma vero, monente *Reiskio*, ſuſtuli, quod commodius videbatur: *aqua viſcida.*

Ad Sect. 25. (*ap. Lugd.* 22. *Caſ.* 22.)

εἶτα Ἀντωνῖνος] Haec verba abſunt a *Vatic. A.* perperam.

οἱ δὲ δριμεῖς ἐκεῖνοι] *Arg.* operarum errore: ἐκεῖνο.

Χάραξ] Dedi cum *Xyl.* 1., *Lugd.*, *Caſ.* et *Oxon. Baſil.* puto primum dedit: Χίραξ, quod in *Arg.*, *Gatak.* ceterasque transiit. — *Gatak.*: „f. Ἱέραξ.

οἱ δὲ ἤδη καὶ ἐκ μύθων κ. τ. λ.] Sic dedi cum Edd. prioribus, *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugdun.*, *Caſ.* et *Oxon.* — καὶ autem

24. Lavari quale quid tibi videtur? Oleum, ſudor, ſordes, aqua viſcida, omnia putida: talis et quaeque vitae pars eſt et omnis res ſubjecta.

25. Lucilla Verum [extulit]; deinde Lucilla [elata eſt]: Secunda Maximum, mox et Secunda: Epitynchanus Diotimum, mox et Epitynchanus; Fauſtinam Antoninus, mox et Antoninus: hujusmodi ſunt omnia: Celer Hadrianum, deinde et Celer: quin et acuti illi et futurorum praeſcii et faſtu inflati ubinam ſunt? ut ex acutis Charax, Demetrius Platonicus, Eudaemon et ſi qui alii ejus generis: omnia caduca et jamdudum morte ſepulta: aliorum ne minimum quidem tempus duravit memoria: alii in fabulas abierunt: alii jam ex fabulis quoque evanuerunt: horum igitur memento, aut compagem tui diſſipatum iri aut exſtinctum iri ſpiritum aut migraturum eſſe aut alibi translatum iri.

26. Laetatur homo, quando facit, quod hominis eſt: hominis autem eſt benevolum eſſe erga contribules, ſenſuum motus contemnere, viſa probabilia discernere, rerum omnium naturam atque ea, quae ſecundum eam fiunt, contemplari.

27. Tres tibi ſunt relationes, una ad cauſſam ambien-

tem poſt ἤδη abeſt a *Gat.* et reliquis: minus commode.

καὶ ἀλλαχοῦ καταταχθῆναι] Sic dedi ex priorum Edd. *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugdun.*, *Caſ.* et *Oxon.* fide. — *Gatak.* et reliquae, praeter *De-Jol.*, καταχθῆναι.

Ad Sect. 26. (*ap. Lugd.* 23. *p. Caſ.* 23. *p.*)

Εὐφροσύνη ἀνθρώπου] *Gat.* malebat: — ἀνθρώπῳ.

Ad Sect. 27. (*ap. Lugd.* 23. *p. Caſ.* 23. *p.*)

ἡ μὲν πρὸς τὸ αἴτιον τὸ περιεχείμενον.] *Reisk.* ad h. l.: „Cl. *Valkenaer* ad *Ammonium* bene emendat ἀγγεῖον.„ Ingenioſe ſane, neque tamen admodum commoda Viri Doctiſſimi conjectura! —

κείμενον· ἡ δὲ πρὸς τὴν θείαν αἰτίαν, ἀφ' ἧς συμβαίνει πᾶσιν πάντα· ἡ δὲ πρὸς τοὺς συμβιοῦντας.

κή. Ὁ πόνος ἤτοι τῷ σώματι κακόν· οὐκοῦν ἀποφαινέσθω· ἢ τῇ ψυχῇ· ἀλλ' ἔξεστιν αὐτῇ τὴν ἰδίαν αἰθρίαν καὶ γαλήνην διαφυλάσσειν, καὶ μὴ ὑπολαμβάνειν ὅτι κακόν. πᾶσα γὰρ κρίσις, καὶ ὁρμὴ, καὶ ὄρεξις, καὶ ἔκκλισις, ἔνδον. καὶ οὐδὲν κακὸν ὧδε ἀναβαίνει.

κθ. Ἐξάλειφε τὰς φαντασίας, συνεχῶς σεαυτῷ λέγων· νῦν ἐπ' ἐμοί ἐστιν, ἵνα ἐν ταύτῃ τῇ ψυχῇ μηδεμία πονηρία ᾖ, μηδὲ ἐπιθυμία, μηδὲ ὅλως ταραχὴ τίς· ἀλλὰ βλέβων πάντα ὁποῖά ἐστι, χρῶμαι ἑκάστῳ κατ' ἀξίαν. μέμνησο ταύτης τῆς ἐξουσίας κατὰ φύσιν.

λ. Λαλεῖν, καὶ ἐν συγκλήτῳ, καὶ πρὸς πάνθ' ὁντινοῦν κοσμίως, μὴ περιτρανῶς· ὑγιεῖ λόγῳ χρῆσθαι.

λα. Αὐλὴ Αὐγούστου, γυνὴ, θυγάτηρ, ἔγγονοι, πρόγονοι, ἀδελφὴ, Ἀγρίππας, συγγενεῖς, οἰκεῖοι, Φίλοι, Ἄρειος, Μαικήνας, ἰατροὶ, θύται, ὅλης αὐλῆς θάνατος· εἶτα ἔπιθι τὰς ἄλλας, μὴ καθ' ἑνὸς ἀνθρώπου θάνατον, οἷον Πομπηΐων· κἀκεῖνο δὲ τὸ ἐπιγραφόμενον τοῖς μνήμασιν, ἔσχατος τοῦ ἰδίου γένους· ἐπιλογίζεσθαι, πόσα ἐσπάσθησαν οἱ πρὸ αὐτῶν, ἵνα διάδοχόν τινα καταλίπωσιν· εἶτα, ἀνάγκη

Ad Sect. 28. (*ap. Lugd.* 24. *p. Caſ.* 24.)

καὶ οὐδὲν κακὸν ὧδε ἀναβαίνει] *Vat. A.* ignorat κακόν, quod nemo facile deſideraret, ſi abeſſet.

Sectio 29. (*ap. Lugd.* 24. *p.* 25 *Caſ.* 25.)

Ad Sect. 30. (*ap. Lugd.* 26. *Caſ.* 26.)

κοσμίως, μὴ περιτρανῶς· ὑγιεῖ κ. τ. λ.] *Menag.* malebat: — καὶ περιτρανῶς. *Gat.* — ὑγιεῖ δὲ. *Boot.* poſt περιτρανῶς punctum majus ponit, et ea, quae ſequuntur, cum ſeq. Sectione conjungit: Ὑγιεῖ λόγῳ χρῆσθαι, αὐλὴ Αὐγ. κ. τ. λ. — *Reisk.* denique: κοσμίῳ καὶ περιτράνῳ καὶ ὑγιεῖ λόγῳ χρῆσθαι. — Ego vero nihil mutem: punctum tamen minus poſt περιτρανῶς collocandum putavi. De ſenſu cf. Commentar. ad h. l.

Ad

tem, alia ad cauſſam divinam, a qua omnibus evenit, quidquid evenit, alia ad eos, quibuscum hac in vita verſaris.

28. Dolor aut corpori malum eſt: hoc igitur pronuntiet: aut animo: verum huic licet, ſerenitatem ſuam et tranquillitatem ſervare nec opinari, malum eſſe: omne enim judicium et impetus et appetitus et averſatio intus eſt, quo nihil mali adſcendit.

29. Imaginationes dele, ſaepe tecum loquendo: nunc in poteſtate mea ſitum eſt, ut nulla in hoc animo improbitas inſit, nulla cupiditas, nulla omnino perturbatio: ſed omnibus, qualia ſint, perſpectis, ſingulis pro dignitate utar: memor ſis hujus poteſtatis a natura tibi tributae.

30. Et in ſenatu et apud quemlibet privatim modeſte loquere, nec voce nimis intenta: ſano ſermone utere.

31. Auguſti aula, uxor, filia, nepotes, privigni, ſoror, Agrippa, Areus, Maecenas, medici, ſacerdotes: tota aula morti conceſſit: tum perge ad alia [monumenta ſepulchralia], quae non ad unius mortem pertinent, ut Pompejorum: ad id, quod tumulis iuſcribitur: gentis ſuae ultimus: et reputa tecum, quanto ſtudio majores eorum in id incubuerint, ut ſucceſſorem ſibi ſuperſtitem relinquerent:

Ad Sect. 31. *(ap. Lugd.* 27. 28. *p. Caſ.* 27. *p.)*

εἶτα ἔπιθι τὰς ἄλλας, μὴ καθ' ἑνὸς ἀνθρώπου θάνατον, οἷον Πομπηΐων·] *Caſ.* et *Gat.* malebant: — τὰ ἄλλα —. *Reisk.* defendit vulgarem: „*Subaudi*, inquit, πόλεις *aut* γενεάς. *Si prius reſpicit*, τῶν Πομπηΐων *ad Pompejopolin in Calabria terrae motu everſam* [cf. IV, 48.]; *ſi poſterius ad gentem* [familiam voluit] *Pompejam: poteſt etiam* ταφὰς *ſubaudiri: gentes etiam nobiles gentilia etiam monumenta habuerunt.*„ — *Morus* malebat: — Πομπηΐου· ἐκεῖνο δὲ κ. τ. λ.

ἔσχατος τοῦ ἰδίου γένους.] *Adnot. Lugd.* malebat: ἔσχατον, perperam.

Ad

κη ἔσχατόν τινα γενέσθαι· πάλιν ὧδε ὅλου γένους θάνατον.

λβ'. Συντιθέναι δεῖ τὸν βίον, κατὰ μίαν πρᾶξιν· καὶ εἰ ἑκάστη τὸ ἑαυτῆς παρέχει, ὡς οἷόν τε, ἀρκεῖσθαι· ἵνα δὲ τὸ ἑαυτῆς ἀπέχῃ, οὐδὲ εἷς σε κωλῦσαι δύναται. ἀλλὰ στήσεταί τι ἔξωθεν; οὐδὲν εἷς γε τὸ δικαίως καὶ σωφρόνως καὶ εὐλογίστως· ἄλλο δέ τι ἴσως ἐνεργητικὸν κωλυθήσεται; ἀλλὰ τῇ πρὸς αὐτὸ τὸ κώλυμα εὐαρεστήσει, καὶ τῇ ἐπὶ τὸ διδόμενον εὐγνώμονι μεταβάσει εὐθὺς ἄλλη πρᾶξις ἀντικαθίσταται, ἐναρμόσουσα εἰς τὴν σύνθεσιν, περὶ ἧς ὁ λόγος.

λγ'. Ἀτύφως μὲν λαβεῖν, εὐλύτως δὲ ἀφεῖναι.

λδ'. Εἴ ποτε εἶδες χεῖρα ἀποκεκομμένην, ἢ πόδα, ἢ κεφαλὴν ἀποτετμημένην, χωρὶς πού ποτε ἀπὸ τοῦ λοιποῦ σώματος κειμένην, τοιοῦτον ἑαυτὸν ποιεῖ, ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ, ὁ μὴ θέλων τὸ συμβαῖνον, καὶ ἀποσχίζων ἑαυτὸν, ἢ ὁ ἀποι-

νώνη-

Ad Sect. 32. *(ap. Lugd.* 28. *p. Caſ.* 28. *p.)*

καὶ εἰ ἑκάστη τὸ ἑαυτῆς παρέχει] *Vat. A.* pro παρέχει exhibet: πάσχει. At praeſtat vulgaris, quamquam non nego, πάσχειν interdum ſenſu bono adhiberi.

ἵνα δὲ τὸ ἑαυτῆς ἀπέχῃ κ. τ. λ.] Malim cum *Moro* et *Reiskio* pro ἀπέχῃ legere παρέχῃ, non quaſi illud per ſe reprobandum eſſet, ſed quia praecedit παρέχειν. — ἀπέχειν, ſi ſana eſt lectio vulg., h. l. eſt: *ſibi auferre, habere.* coll. IV, 49.

ἀλλὰ στήσεταί τι ἔξωθεν;] Vix dubito, quin cum *Reisk.* et *Mor.* emendandum ſit: ἐνστήσεται. Eodem certe ſenſu infra ſ. 35. τὸ ἐνιστάμενον, cui jungitur τὸ ἀντιβαῖνον, ſ. 41. ἔνστημα. — ſ. 47. ἀλλὰ ἰσχυρότερόν τι ἐνίσταται. — Nolui tamen, quamvis ſatis certa videri poſſit haec emendatio, ſine Codd. auctoritate vulgatam mutare.

οὐδὲν εἷς γε τὸ δικαίως — εὐλογίστως] *Morus* poſt εὐλογίστως addendum putabat: πράττειν. — Malim vero hoc vel ſimile verbum, ut

tum porro, neceſſe eſſe, aliquis ultimus ſit: tum denique totius gentis mortem.

32. In ſingulis actionibus vitam ordinare te oportet: et ſi ſingula, quantum fieri poteſt, praeſtat, quod ſuum eſt, in eo adquieſce: haec vero quo minus praeſtet, quod ſuum eſt, nemo prohibere poteſt. Verum extrinſecus aliquid obſtabit? Nihil quidem, quo minus juſte ſobrie et conſiderate agas: alius autem fortaſſe effectus impedietur? Verum impedimentum hoc placide ferendo et aequo animo ad id, quod conceditur, te transferendo, alia ſtatim orietur actio eaque conſentanea illi, de quo ſermo eſt, vitae ordini.

33. Sine faſtu accipe: aequo animo dimitte.

34. Si quando manum abſciſſam vidiſti aut pedem aut caput amputatum et ſeorſim alicubi a reliquo corpore poſitum: ſcito, talem ſeſe facere, quantum in ſe ipſo ſit, qui id, quod contingit, non vult et ſeſe abſcindit aut facit,

ut ἔχειν ſubaudiri, quam temere in textum recipi. Conciſum enim eſt genus ſcribendi, quo *Antoninus* noſter utitur, ita ut brevitatis nimis fere ſtudioſus multa praetermittat, quae vix in alio Scriptore ferenda eſſent.

ἐναρμόσουσα εἰς τὴν σύνθεσιν] *Menag.* malebat ἐναρμόζουσα. n. n.

Sectio 33. (*ap. Lugd.* 28. *p. Caſ.* 28. *p.*)

Ad Sect. 34. (*ap. Lugd.* 29. *Caſ.* 29.)

Hanc Sectionem ſervarunt quoque *Vatic.* 2. 3. 4. 5. 6., *Med.-Flor.* 1. 2. 3. 4., *Pariſ.* et *Guelf.*

ἢ κεφαλὴν ἀποτετμημένην] ἀποτετμημένην abeſt a *Med.* 2. 3. et *Pariſ.* Quamquam vero non admodum deſideraretur, quum praecedat ἀποκεκομμένην, ſi ab omnibus Codd. abeſſet illud ἀποτετμημένην, nolim tamen paucorum Codd. auctoritate illud exulare.

χ'ωρὶς πού ποτε] ποτε h. l. ignorant *Vat.* 2. 4. 5. 6., *Med.* 1. 2. 3. 4. et *Pariſ.* perperam.

ἀπ-

νώνητόν τι πράσσων. ἀπέρριψαι πού ποτε ἀπὸ τῆς κατὰ φύσιν ἑνώσεως. ἐπεφύκεις γὰρ μέρος· νῦν σεαυτὸν ἀπέκοψας. ἀλλ' ὦδε κομψὸν ἐκεῖνο, ὅτι ἔξεστί σοι πάλιν ἑνῶσαι σεαυτόν. τοῦτο ἄλλῳ μέρει οὐδενὶ θεὸς ἐπέτρεψεν, χωρισθέντι καὶ διακοπέντι, πάλιν συνελθεῖν. ἀλλὰ σκέψαι τὴν χρηστότητα, ᾗ τετίμηκε τὸν ἄνθρωπον· καὶ γὰρ ἵνα τὴν ἀρχὴν μὴ ἀποῤῥαγῇ ἀπὸ τοῦ ὅλου, ἐπ' αὐτῷ ἐποίησε· καὶ ἀποῤῥαγέντι πάλιν ἐπανελθεῖν, καὶ συμφῦναι, καὶ τὴν τοῦ μέρους τάξιν ἀπολαβεῖν ἐποίησεν.

λέ. Ὥσπερ τὰς ἄλλας δυνάμεις ἑκάστῳ τῶν λογικῶν σχεδὸν ὅσον ἡ [τῶν λογικῶν] φύσις *, οὕτως καὶ ταύτην παρ'

ἀπέρριψαι πού ποτε κ. τ. λ.] h. l. που ignorant *Vat.* 2. 3. 4., *Pariſ.* et *Med.* 1. 2. 3. 4. — *Med.* 4. ἀποῤῥίψαί ποτε (*ſic*) perperam. — Paullo ante in *Vat.* 2. omiſſus eſt articulus ὁ ante ἀκοινώνητον librarii errore.

νῦν σεαυτὸν ἀπέκοψας] *Med.* 4. νῦν δὲ σεαυτὸν — haud male. Videtur tamen librario deberi particula, quum in caeteris Codd. non compareat.

ἀλλὰ σκέψαι τὴν χρηστότητα, ᾗ τετίμηκε -] *Xyl.*, *Lugdun.*, *Caſ.* et *Oxon.* perperam exhibent: ἣ τετίμηκε. Recte vero *Arg.* ceteraeque: ᾗ τετίμηκε.

καὶ γὰρ ἵνα τὴν ἀρχ. — ἐπ' αὐτῷ ἐποίησε.] *Vatic.* 4. 5. et *Pariſ.* inverſo ordine: — ἵνα μὴ τὴν ἀρχὴν ἀποῤῥαγῇ κ. τ. λ. *Vat.* 3. perperam τὴν ἀρχὴν ignorat. — *Med.* 1. ἐπ' αὐτὸ habet pro ἐπ' αὐτῷ. male.

καὶ ἀποῤῥαγέντι πάλιν ἐπανελθεῖν — ἐποίησεν.] Omnes Edd. ſuperiores, et ipſa *de Iol.* — καὶ ἀποῤῥαγὲν πάλιν κ. τ. λ. — Quae tamen lectio merito jam *Caſ.* ſuſpecta erat, qui quidem ex MSS. *Hoeſchel.* lectionem ἀποῤῥαγέντι recipiendam, in fine vero periodi pro ἐποίησεν emendandum putabat ἐπέτρεψεν. — *Reisk.* et *Mor.* malebant: ἀποῤῥαγέντα, haud male. Ego tamen in lectione Codd. acquieſcendum putavi. *Vat.* ſcil. 3. 4., *Med.* 1. 2. 3. 4. et *Pariſ.* exhibent: ἀποῤῥαγέντι. — Sic vero mihi verba haec videntur ordinanda: καὶ ἐποίησε (ſc. ἐπ' αὐτῷ, quae ex ſuperioribus repeten-

quod ſocietati repugnat: abjeciſti te alicubi revulſum ab ea, quae ſecundum naturam eſt, unione: pars enim natura fueras: nunc te avulſiſti; verum ſcitum eſt illud, quod unire te denuo licet: hoc autem nulli alii parti Deus conceſſit, ut revulſa ſemel et praeciſa denuo coaleſceret: at benignitatem ejus conſidera, quae homini tantum honoris tribuit: nam et in ipſo homine poſuit, ne primitus ab univerſo avelleretur, eique in poteſtate dedit, ut avulſus redire, coaleſcere et partis locum recuperare poſſet.

35. Sicut reliquas facultates unicuique, qui ratione praeditus eſt, communis rationalium natura tribuit; ſic et hanc

petenda ſunt) ἀποῤῥαγέντι, πάλιν ἐπανελθεῖν κ. τ. λ.

Ad Sect. 35. (*ap. Lugd.* 29. *p. Caſ.* 30.)

Ὥςπερ τὰς ἄλλας δυνάμεις ἑκάστῳ τῶν λογικῶν σχεδὸν ὅσον ἡ [τῶν λογικῶν] Φύσις *, οὕτως καὶ κ. τ. λ.] Superiores Edd. ſic: Ὥςπερ τὰς ἄλλας δυνάμεις ἕκαστος τῶν λογικῶν σχεδὸν ὅσον ἡ τῶν λογικῶν Φύσις κ. τ. λ. *Xyl.* vertit, tanquam legiſſet: ἡ Φύσις, omiſſis verbis τῶν λογικῶν inter ἡ et Φύσις. — *Gat.* emendabat: — τῆς τῶν ὅλων Φύσεως. — *Caſ.* aut — δυνάμεις εἰς ἕκαστον τῶν λογικῶν ἐσκέδασεν ἡ τῶν λογικῶν Φύσις κ. τ. λ., aut ὥςπερ τὰς ἄλλας δυνάμεις διέμεινε ἑκάστῳ τῶν λογ. σχεδὸν ὅσον κ. τ. λ. — Quid ſibi vero velit h. l. ἡ τῶν λογικῶν Φύσις, id me plane non intelligere profiteor. *Reisk.* — ἑκάστοις τῶν λογικῶν ἔδωκε ἡ τῶν ὅλων Φύσις κ. τ. λ. — Cod. *Vat. A.* nihil varietatis exhibet, niſi quod pro ἕκαστος exhibet indandi caſu: ἑκάστῳ. — Commodius ſane, quam vulgare, et aptius ſequenti Nominativo ἡ Φύσις. — Jam vero deeſt verbum, aut ἔδωκε aut ſimile, quod fortaſſe *Antoninus*, brevitatis nimis ſtudioſus, ipſe omiſit. Reſtat, quod emendandum videtur: ἡ τῶν λογικῶν Φύσις, quae quid et qualis ſit, nemo nobis declaravit. Quamquam facile ſero eum, qui emendarit: ἡ τῶν ὅλων Φύσις, procliviorem tamen me ſentio ad illud τῶν Φυσικῶν prorſus tollendum. Depravationem ſcilicet hujus loci hanc originem habuiſſe opinor. Omiſſa erant in exemplari

παρ' αὐτῆς εἰλήφαμεν. ὃν τρόπον γὰρ ἐκείνη πᾶν τὸ ἐνιστάμενον καὶ ἀντιβαῖνον ἐπιπεριτρέπει, καὶ κατατάσσει εἰς τὴν εἱμαρμένην, καὶ μέρος ἑαυτῆς ποιεῖ, οὕτως καὶ τὸ λογικὸν ζῶον δύναται πᾶν κώλυμα ὕλην ἑαυτοῦ ποιεῖν, καὶ χρῆσθαι αὐτῷ ἐφ' οἷον ἂν καὶ ὥρμησε.

λς'. Μή σε συγχείτω ἡ τοῦ ὅλου βίου Φαντασία. μὴ συμπερινόει ἐπίπονα οἷα καὶ ὅσα πιθανὸν ἐπιγεγενῆσθαι· ἀλλὰ καθ' ἕκαστον τῶν παρόντων ἐπερώτα σεαυτὸν, τί τοῦ ἔργου τὸ ἀφόρητον καὶ ἀνύποιστον; αἰσχυνθήσῃ γὰρ ὁμολογῆσαι. ἔπειτα ἀναμίμνησκε σεαυτὸν, ὅτι οὔτε τὸ μέλλον, οὔτε τὸ παρωχηκὸς βαρεῖ σε, ἀλλὰ ἀεὶ τὸ παρόν. τοῦτο δὲ καταμικρύνεται, ἐὰν αὐτὸ μόνον περιορίσῃς, καὶ ἀπελέγχῃς τὴν διάνοιαν, εἰ πρὸς τοῦτο ψιλὸν ἀντέχειν μὴ δύναται.

λζ'. Μήτι νῦν παρακάθηται τῇ τοῦ κυρίου σορῷ, Πάνθεια, ἢ Πέργαμος; τί δὲ τῇ τοῦ Ἀδριανοῦ, Χαυρίας, καὶ Διότιμος; γελοῖον. τί δὲ εἰ παρεκάθηντο, ἔμελλον αἰσθάνε-

plari quodam verba τῶν λογικῶν poſt vocem ἑκάστῳ, et in margine adnotata; hinc ea his recepit librarius oſcitans. Quam ob cauſam haec verba uncis incluſi et ad *Φύσις* Aſteriſcum poſui ad dubium meum declarandum.

καὶ καταστάσσει] καὶ abeſt a *Vat. A.*

Ad Sect. 36. *(ap. Lugd.* 30. *Caſ.* 31.)

οἷα καὶ ὅσα πιθανὸν ἐπιγεγενῆσθαι] *Vatic. A.* ἃ καὶ ὅσα πιθαν. κ. τ. λ. Pro ἐπιγεγενῆσθαι *Gatak.* emendandum putabat: ἐπιγενήσεσθαι in futuro tempore. At ſine Codd. auctoritate talia immutare nolim.

ἔπειτα ἀναμίμνησκε] *Gat.* operarum errore: ἀναμίνησκε.

Ad Sect. 37. *(ap. Lugd.* 31. *Caſ.* 32.)

τῇ τοῦ κυρίου σορῷ] *Vat. A.* τοῦ Κύρου, in quod et olim *Annotator Lugdun.* atque *Gatak.* inciderant, quorum tamen hic recte poſtea ſententiam mutavit. *Salmaſius* ma-

hanc nos ab eadem accepimus: quod, quemadmodum illa quidquid obſtat et reſiſtit circumvenit, in neceſſaria rerum ſerie collocat, et ſui ipſius partem facit, ita et animal ratione praeditum omne impedimentum ſibi materiam facere poteſt, eoque uti ad conſilium ſuum conſequendum, quodcunque hoc fuerit.

36. Ne confundat te totius vitae cogitatio, neque animo ſimul complectere, quot quantasque moleſtias tibi ſuperventuras eſſe veroſimile ſit, ſed in ſingulis, quae adſunt, te interroga, quid in hac re ſit, quod ferri et ſuſtineri nequeat: erubeſces enim hoc confiteri: tum cogita tecum, neque futurum neque praeteritum tibi moleſtiam adferre, ſed id ſemper tantum, quod adeſt: hoc autem minuitur, ſi ſuis limitibus id terminas et mentem tuam redarguis, quod ne huic quidem ferendo par eſt.

37. Numquid adhuc domini tumulo adſidet Panthea aut Pergamus? num Hadriani Chabrias et Diotimus? ridiculum. Quid vero ſi adſiderent, ſentirentne illi? aut ſi quidem

malebat: Οὐήρου. Ingenioſa quidem nec tamen admodum neceſſaria emendatio. Quid enim obſtat, quo minus *Antoninus* κυρίου ſcripſerit, et *Verum* intellexerit, cujus *Panthea* liberta et *Pergamus* libertus fuerat.

τί δὲ τῇ τοῦ Ἀδριανοῦ κ. τ. λ.] Editiones, quae *Gatak.* praeceſſerunt, exhibent: — τῇ Ἀδριανοῦ. *Gatak.* et poſteriores: — τοῦ Ἀδριανοῦ, omiſſa τῇ, quam particulam ex prioribus, utpote neceſſariam recepi, et τοῦ addidi, quod ratio Grammatica poſtulabat.

Χαυρίας καὶ Διότιμος] καὶ Δ. dedi cum *Xyl.* 1., *Argent.*, *Lugd.*, *Caſ.* et *Oxon.*, quod cur a *Gatakero*, quem ceteri Editores ſecuti ſunt, in ᾗ mutatum ſit, haud intelligo. — Pro Χαυρίας *Xyl.*, *Caſ.* et *Gat.* malebant: Χαβρίας; *Xyl.* ſaltem in Verſ. lat. *Chabrias*. *Reisk.* malebat: Χαιρέας.

τί δὲ εἰ παρεκάθηντο — ἔμελλον ἡσθήσεσθαι;] — *Vat. A.* pro εἰ παρεκάθηντο

θθάνεσθαι; τί δὲ εἰ ἡσθάνοντο, ἔμελλον ἡσθήσεσθαι; τί δὲ εἰ ἥδοντο, ἔμελλον οὗτοι ἀθάνατοι εἶναι; οὐ καὶ τούτους πρῶτον μὲν γραίας καὶ γέροντας γενέσθαι οὕτως εἵμαρτο, εἶτα ἀποθανεῖν; τί οὖν ὕστερον ἔμελλον ἐκεῖνοι ποιεῖν τούτων ἀποθανόντων; γράσων πᾶν τοῦτο, καὶ λύθρον ἐν θυλάκῳ.

λή. Εἰ δύνασαι ὀξὺ βλέπειν, βλέπε κρίνων, φησί, σοφωτάτοις. *

λθ'. Δικαιοσύνης κατεξαναστατικὴν ἀρετὴν οὐχ ὁρῶ ἐν τῇ τοῦ λογικοῦ ζώου κατασκευῇ· ἡδονῆς δὲ ὁρῶ, τὴν ἐγκράτειαν.

μ'. Ἐὰν ἀφέλῃς τὴν σὴν ὑπόληψιν περὶ τοῦ λυπεῖν σε δοκοῦντος, αὐτὸς ἐν τῷ ἀσφαλεστάτῳ ἔστηκας. τίς αὐτός; ὁ λόγος. ἀλλ' οὐκ εἰμὶ λόγος. ἔστω. οὐκοῦν ὁ μὲν λόγος αὐτὸς ἑαυτὸν μὴ λυπείτω. εἰ δέ τι ἄλλο σοι κακῶς ἔχει, ὑπολαβέτω αὐτὸ περὶ αὑτοῦ.

μά. Ἐμποδισμὸς αἰσθήσεως, κακὸν ζωτικῆς φύσεως. ἐμποδισμὸς ὁρμῆς, ὁμοίως κακὸν ζωτικῆς φύσεως. ἔστι δέ τι ἄλλο ὁμοίως ἐμποδιστικὸν καὶ κακὸν τῆς φυτικῆς κατασκευῆς.

το dat vitiose οὐ παρεκάθ. — et Ed. *Cas.* atque *Oxon.* pro ἡσθήσεσθαι dant ἡδήσεσθαι, perperam. Verba: ἡσθάνοντο, ἔμελλον ἡσθήσεσθαι; τί δὲ εἰ, absunt a *Vatic. A.* perperam, ut saepe.

γράσων πᾶν τοῦτο κ. τ. λ.] Pro γράσων cum *Gatak.* malim γράσος. At nihil varietatis nec Edd. nec *Vat. A.* habet; hinc in vulgata lectione, quum utcunque ferri posse videatur, acquiescendum putavi.

Ad Sect. 38. *(ap. Lugd.* 32. *Cas.* 33.)

Εἰ δύνασαι — σοφωτάτοις. *] Tota haec Sectio haud dubie depravata, sed vix sine meliorum Codd. usu restituenda; nihil enim varietatis e Cod. *Vatic. A.* ad h. l. adnotatum reperio. Satis igitur duxi, asteriseo dubitationem meam indicare. In versione autem *Reiskii* conjecturam secutus sum. Jam, quid viri docti in. l. conjecerint, vi-

dem ſentirent, voluptatem inde caperent? aut ſi eam caperent, immortales eſſent? Nonne et his fato conſtitutum erat primum, ut ſenes et vetulae fiant, deinde moriantur? quid igitur poſtea illi facerent, his mortuis? foetor eſt hoc omne et ſanies in ſacco.

38. Si acute videre potes, vide et quam ſapientiſſime judica.

39. Quae juſtitiae opponatur, virtutem in animantis ratione praediti natura non video: at voluptati quae opponatur, temperantiam video.

40. Si opinionem ab eo: quod dolorem tibi afferre videtur, ſejungis, ipſe in tutiſſimo es collocatus. Quis ipſe? ratio. At non ſum ratio. Eſto: igitur ne ratio ſe triſtitia afficiat: ſi quid aliud autem male habet, id ipſum de hoc ipſo opinetur.

41. Senſus impedimentum eſt malum naturae animalis: motus impedimentum pariter naturae animalis malum: eſt et aliud, quod vegetivam conditionem impediat ejusque malum

videamus. *Xyl.* legiſſe videtur — σοφώτατα —. *Salmaſ.* malebat: — βλέπε Κρίτων aut Ξήνων σοφώτατος. — *Menag.* — aut — ὁ σοφώτατος, aut: — σοφώτατα, aut — σοφωτάτως. — *Caſ.* — σοφός τις, aut: — σοφώτατα. *Reisk.* — κρίνων φρεσὶ σοφώτατοις. *Reche:* — κρίνων τὴν φύσιν σοφωτάτην. coll. II, 11. [nobis 8.] V, 8. 32. X, 6.

Sectio 39. (*ap. Lugdun.* 33. *Caſ.* 34.)

Ad Sect. 40. (*ap. Lugd.* 34. *Caſ.* 35.)

ἀλλ' οὐκ εἰμὶ λόγος. ἔστω. οὐκοῦν ὁ μὲν λόγος αὐτός·] Haec verba omnia a *Vat. A:* abſunt, negligentia librarii ſatis nota.

Ad Sect. 41. (*ap. Lugd.* 35. 36. *Caſ.* 36.)

ἔστι δέ τι ἄλλο ὁμοίως κ. τ. λ.] *Reisk.* f. ἐστὶ δ' ἔτι τὶ καὶ ἄλλο ὁμοίως κ. τ. λ. Nec tamen vulgatum ſpernendum, quam-

σκευῆς. οὕτως τοίνυν ἐμποδισμὸς νοῦ, κακὸν νοερᾶς Φύσεως. πάντα δὴ ταῦτα ἐπὶ σεαυτὸν μετάφερε. πόνος, ἡδονὴ ἅπτεταί σου; ὄψεται ἡ αἴσθησις. ὁρμήσαντι ἔνστημα ἐγένετο; εἰ μὲν ἀνυπεξαιρέτως ὥρμας, ἤδη ὡς λογικοῦ κακόν. εἰ δὲ τὸ κοινὸν λαμβάνεις, οὔπω βέβλαψαι, οὐδὲ ἐμπεπόδισαι. τὰ μέν τοι τοῦ νοῦ ἴδια οὐδεὶς ἄλλος εἴωθεν ἐμποδίζειν· τούτου γὰρ οὐ πῦρ, οὐ σίδηρος, οὐ τύραννος, οὐ βλασφημία, οὐχ ὁτιοῦν ἅπτεται· ὅταν γένηται σφαῖρος, κυκλοτερὴς μένει.

μβ'. Οὐκ εἰμὶ ἄξιος ἐμαυτὸν λυπεῖν, οὐδὲ γὰρ ἄλλον πώποτε ἑκὼν ἐλύπησα.

μγ'. Εὐφραίνει ἄλλον ἄλλο· ἐμὲ δὲ, ἐὰν ὑγιὲς ἔχω τὸ ἡγεμονικὸν, μὴ ἀποστρεφόμενον, μήτε ἄνθρωπόν τινα, μήτε τι τῶν ἀνθρώποις συμβαινόντων· ἀλλὰ πᾶν εὐμενέσιν ὀφθαλμοῖς ὁρῶντα καὶ δεχόμενον, καὶ χρώμενον ἑκάστῳ κατ' ἀξίαν.

μδ'. Τοῦτον ἰδοὺ τὸν χρόνον σεαυτῷ χαρίσαι· οἱ τὴν ὑστερο-

quamquam facile *Reiskio* concedo, illam conjecturam veri ſpeciem prae ſe ferre.

εἰ μὲν ἀνυπεξαιρέτως ὥρμας κ. τ. λ.] Exſpectaveram cum *Reisk.* ὁρμᾶς. — Verum non variat h. l. *Vat. A.*

ἅπτεται· ὅταν γένηται σφαῖρος, κυκλοτερὴς μένει.] *Gatak.* vertit, quaſi legiſſet: ἅπτεται, ὅταν γένηται σφαῖρ' ὡς κυκλοτερής. At vulgarem ſollicitare nolim.

Ad Sect. 42. (*ap. Lugd.* 37. *p. Caſ.* 37. *p.*)

Οὐκ εἰμὶ ἄξιος κ. τ. λ.] Ed. *Xyl.*, *Arg.* et *Lugd.* operarum errore — εἰ μὴ pro εἰμὶ dabant.

Ad Sect. 43. (*ap. Lugd.* 37. *p. Caſ.* 37. *p.*)

μήτε ἄνθρωπόν τινα, μήτε τι τῶν ἀνθρώποις συμβαινόντων] Superiores Edd. omnes: μήτε ἄνθρωπόν τινα, μήτε τῶν ἀνθρώπ. συμβ. — Quamquam vero nihil varietatis h. l. ex Cod. *Vat. A.* adnotatum video, neutiquam tamen dubitavi, ex veriſſima *Adnot. Lugd.* conjectura poſt μήτε inſerere τι ante τῶν ἀνθρ. συμ-

malum ſit: ſic mentis quoque impedimentum naturae mente praeditae impedimentum eſt: haec jam tu omnia ad te transfer. Dolor et voluptas tangit te? Viderit ſenſus! Conſilio tuo obſtitit aliquid? ſi quidem ſine exceptione hoc moliebaris, tuum jam, quatenus ratione praeditus es, malum eſt: ſin in univerſum, quod ratio jubet, moliebaris, nec laeſus es, nec impeditus: mentis ſane quidem quae propria ſunt, nemo impedire ſolet: hanc enim nec ignis nec ferrum nec tyrannus nec criminatio, nec aliud quidquam tangere poteſt: ſphaera cum ſit, teres atque rotunda manet.

42. Indignum eſt, me mihi ipſi dolorem afferre, qui nullum unquam alium lubens laeſerim.

43. Alios alia oblectant: me ſi animi partem principalem habeo ſanam nec hominem nec humanum quidquam averſantem, ſed, quidquid evenit, benigno vultu adſpicientem et accipientem et ſingulis pro dignitate utentem.

44. Tempus, quod adeſt, tibi fac impertias: qui famam

συμβαιν. Eandemque conjecturam comprobari video a *Schweighaeuſero*, V. Cl. ad *Arrian.* Diſſ. Epict. III, 5, 14. — Caeterum *Reisk.* malebat μήτε ἀνθρώπων τινὰ μήτε τῶν ἀνθρώποις συμβ. — *Upton.* ad *Arrian.* l. l. transponi malebat τὸ τινὰ, et ſic quidem: μήτε ἄνθρωπον, μήτε τινὰ τῶν ἀνθρώποις κ. τ. λ. — Praeterea malim: τῶν τοῖς ἀνθρώποις συμβ.

ὁρῶντα καὶ δεχόμενον] *Caſ.* et *Oxon.* ὁρῶν τε καὶ δεχόμενον, quod et *Reisk.* malebat. Id quoque poſcere videtur grammatica ratio: praecedit enim τὸ ἡγεμονικόν. Hinc et *Gatak.* monuit ſcribendum eſſe: ὁρῶν καὶ δεχόμενον. Malim profecto *Caſ.* lectionem: poteſt tamen et vulgaris lectio defendi, ita ut ὁρῶντα uſurpatum h. l. dicamus κατὰ σχῆμα πρὸς τὸ σημαινόμενον, ſcil. λόγον. Cf. *Uptoni* Obſ. de h. l. ad *Arriani* l. l.

Ad Sect. 44. *(ap. Lugd.* 38. *Caſ.* 38.)

Τοῦτον ἰδοὺ τὸν χρόνον σεαυτῷ χαρίσαι.] Haec verba ignorat *Vat. A.* —

ὑστεροφημίαν μᾶλλον διώκοντες, οὐ λογίζονται, ὅτι ἄλλοι τοιοῦτοι μέλλουσιν ἐκεῖνοι εἶναι, οἷοί εἰσιν οὗτοι οὓς βαροῦνται· κἀκεῖνοι δὲ θνητοί. τί δὲ ὅλως πρὸς σὲ, ἂν ἐκεῖνοι φωνοῖς τοιαύταις ἀπηχῶσιν, ἢ ὑπόληψιν τοιαύτην περί σου ἔχωσιν.

με'. Ἆρόν με καὶ βάλε ὅπου θέλεις. ἐκεῖ γὰρ ἔξω τὸν ἐμὸν δαίμονα ἵλεων, τοῦτ' ἔστιν, ἀρκούμενον εἰ ἔχοι καὶ ἐνεργοίη κατὰ τὸ ἐξῆς τῇ ἰδίᾳ κατασκευῇ. ἆρα τοῦτο ἄξιον, ἵνα δι' αὐτὸ κακῶς μου ἔχῃ ἡ ψυχὴ, καὶ χεῖρον ἑαυτῆς ᾖ, ταπεινουμένη, ὀρεγομένη, συνδυομένη, πτυρομένη; καὶ τί εὑρήσεις τούτου ἄξιον;

μς'. Ἀνθρώπῳ οὐδενὶ συμβαίνειν τι δύναται, ὃ οὐκ ἔστιν ἀνθρωπικὸν σύμπτωμα· οὐδὲ βοΐ, ὃ οὐκ ἔστι βοϊκόν· οὐδὲ ἀμπέλῳ, ὃ οὐκ ἔστιν ἀμπελικόν. οὐδὲ λίθῳ, ὃ οὐκ ἔστι λίθῳ ἴδιον. εἰ οὖν ἑκάστῳ συμβαίνει, ὃ καὶ εἴωθεν, καὶ πέφυκεν, τί ἂν δυσχεραίνοις; οὐ γὰρ ἀφόρητόν σοι ἔφερεν ἡ κοινὴ φύσις.

μζ'. Εἰ

ἰδοὺ depravatum videtur, pro quo quidem *Gatak.* malebat: ἤδη. Ego ἰδὲ velim: quo quidem in ſimili orationis ſerie utitur *Arrian.* Diſſ. Epictet. I, 17, 16.

ὅτι ἄλλοι τοιοῦτοι κ. τ. λ.] *Morus* videtur ἄλλοι ante τοιοῦτοι tollere. At ἄλλος τοιοῦτος ſaepiſſime occurrit, ut ap. *Arrian.* Diſſ. Epict. III, 2, 22. — Quid vero ſecutus ſit *Menag.*, quum ad h. l. adnotaret, fortaſſe ἐκείνου eſſe legendum, prorſus non intelligo.

Ad Sect. 45. (*ap. Lugd.* 39. 40. *p. Caſ.* 39. 40. *p.*)

Ἆρόν με καὶ βάλε ὅπου θέλεις] βάλε ex *Xyl.* 1., *Argent.*, *Lugd*, *Caſ.* et *Oxon.* reſtitui. *Gat.* vero et reliquae omnes βάλου dederunt.

κακῶς μου ἔχῃ ἡ ψυχὴ] Articulum ἡ ex *Xyl.*, *Argent.*, *Lugd.*, *Caſ.* et *Oxon.* reſtitui, quem temere *Gat.* et reliquae Edd. omiſerunt, perſpecte tamen et *Reisk.* et *Morus* reſtituendum *Antonino* monuerunt. — Caeterum et pro μου libenter arripuiſſem μοι, quod

mam posthumam sectantur, non cogitant, alios quosdam ejusmodi fore posteros illos, quales hi sunt, quos nunc gravatim ferunt: et illi mortales sunt: quid vero omnino tua interest, si talibus vocibus illi adstrepant aut ita de te sentiant.

45. Tolle me et quocunque vis projice: ibi enim genio meo utar propitio; id est, contento, si se habet et agit naturae meae convenienter. Num hoc tanti est, ut propterea animus meus male se habeat, et se ipso deterior fiat, depressus scilicet, cupiditate extensus, in semet compressus et consternatus? Quid reperies, quod tanti sit?

46. Homini nihil evenire potest, quod non sit humanum, neque bovi, quod bovis non sit, neque viti, quod non sit vitis, nec lapidi, quod lapidis non sit: si igitur unicuique accidit, quod consuetum et naturae consentaneum est, quid est, quod aegre feras? nihil enim tibi tulit natura communis, quod ferri non possit.

quod et his duumviris placuisse video, si modo Cod. noster hanc lectionem obtulisset.

ταπεινουμένη, ὀρεγομένη, συνδυομένη, πτυρομένη;] *Vatic. A.* ταπεινουμένη, μὴ ὀρεγομένη — vitiose, τῷ μὴ praecedentis verbi perperam duplicato. Pro συνδυομένη, quod vix in alio quodam Scriptore Graeco legitur, *Gatak.* malebat aut συγχεομένη vel συγχυομένη, *confusa*, aut συνδεομένη, una cum corpore constricta. At *Reisk.* in Not. ad h. l.: „συνδυομένη bene habet: *in semet contracta et velut compressa.*„ Nolui igitur absque Codd. meliorum auctoritate textum refingere, quamquam semper de *Reisk.* ratione h. l. interpretandi vehementer dubitavi.

Ad Sect. 46. (*ap. Lugd.* 40. *p. Cas.* 40. *p.*)

ὃ οὐκ ἔστι βοϊκόν·] *Xyl.*, *Lugd.*, *Cas.* et *Oxon.* βοεικόν. At *Argent.* ceteraeque recte: βοϊκόν.

Ad

μζ'. Εἰ μὲν διά τι τῶν ἐκτὸς λυπῇ, οὐκ ἐκεῖνό σοι ἐνοχλεῖ, ἀλλὰ τὸ σὸν περὶ αὐτοῦ κρίμα. τοῦτο δὲ ἤδη ἐξαλεῖψαι ἐπί σοι ἐστίν. εἰ δὲ λυπεῖ σέ τι τῶν ἐν τῇ σῇ διαθέσει, τίς ὁ κωλύων διορθῶσαι τὸ δόγμα; ὅμως δὲ καὶ εἰ λυπῇ, ὅτι οὐχὶ τόδε τι ἐνεργεῖς ὑγιές σοι Φαινόμενον, τί οὐχὶ μᾶλλον ἐνεργεῖς, ἢ λυπῇ; ἀλλὰ ἰσχυρότερόν τι ἐνίσταται· μὴ οὖν λυποῦ· οὐ γὰρ παρά σε ἡ αἰτία τοῦ μὴ ἐνεργεῖσθαι. ἀλλὰ οὐκ ἄξιον ζῆν, μὴ ἐνεργουμένου τούτου. ἄπιθι οὖν ἐκ τοῦ ζῆν εὐμενής, ἢ καὶ ὁ ἐνεργῶν ἀποθνήσκει, ἅμα ἵλεως τοῖς ἐνισταμένοις.

μή'. Μέμνησο, ὅτι ἀκαταμάχητον γίνεται τὸ ἡγεμονικὸν, ὅταν εἰς ἑαυτὸ συστραφὲν ἀρκεσθῇ ἑαυτῷ, μὴ ποιοῦντι ὃ μὴ θέλει, κἂν ἀλόγως παρατάξηται. τί οὖν ὅταν καὶ μετὰ λόγου περιεσκεμμένως κρίνῃ περί τινος; διὰ τοῦτο ἀκρόπολίς ἐστιν ἡ ἐλευθέρα παθῶν διάνοια· οὐδὲν γὰρ ὀχυρώτε-

Ad Sect. 47. (*ap. Lugd.* 40. *p. Caſ.* 40. *p.*)

ὅτι οὐχὶ τόδε τι ἐνεργεῖς ὑγιές σοι Φαινόμενον] Monente *Gatakero* ſcripſi τόδε, ubi ceterae Edd. τὸ δὲ exhibent.

ἀλλὰ ἰσχυρότερόν τι ἐνίσταται] *Xyl.* 1. et *Lugd.* vitioſe: ἐνίασται. *Arg.* autem ceteraeque recte: ἐνίσταται.

ἢ καὶ ὁ ἐνεργῶν ἀποθνήσκει] Locus haud dubie corruptus. *Caſ.*, quem *Oxon.* ſecutus eſt, edidit ex conjectura: εἴγε ἐνεργῶν ὃς ἀποθνήσκει ἅμα ἵλεως (perperam ap. *Caſ.* ἵλεως expreſſum eſt) τοῖς ἐνισταμένοις, *quando et is agit, qui moritur aequus impedientibus.* Ego vero malim aut cum *Gatak.* ἢ καὶ ὁ ἐνεργῶν ἀποθνήσκει, ἅμα ἵλεως τοῖς ἐνισταμ. *quomodo is ſolet mori, cui agere conceditur*, aut, quod omnium veriſimillimum mihi videtur, cum *Menag.* et *Reisk.* εἰ καὶ ὁ ἐνεργῶν ἀποθν., quam igitur lectionem in Verſione ſecutus ſum. Eam quoque ſecutus videtur *Xyl.*, qui autem verba, quae ſequuntur, ἅμα ἵλεως ad τὸν ἐνεργοῦντα perperam retulit: ſic enim conſtruenda videntur: ἄπιθι — εὐμενής, (καὶ) ἅμα ἵλεως τοῖς ἐνισταμένοις. — Caeterum

47. Si qua res externa te dolore afficit, non res ipſa, ſed tuum de ea judicium dolore te adficit: hoc autem delere in tua ſitum eſt poteſtate, ſin in animi tui diſpoſitione ineſt, quod dolore te afficit, quis te prohibet, quo minus decretum illud corrigas: pari modo ſi dolore te afficit, quod non facis, quod ſanum tibi videtur, cur non potius facis hoc, quam dolore te afficis? Sed obſtat aliquid potentius. Noli igitur dolere: non enim in te ſita eſt cauſſa nihil agendi. At nullius pretii eſt vivere, niſi hoc actum eſt: aequo igitur animo e vita decede: ([nam] et is, qui agit, moritur) atque propitius iis, qui obſtant.

48. Memento, partem tui principalem fieri inexpugnabilem, quum in ſe collecta ſe ipſa contenta ſit, nihil, quod nolit, faciente, etiamſi ſine ratione obſtinatus agat. Quid ergo, ubi ratione in conſilium adhibita de re aliqua ſententiam fert? Hinc arx quaedam eſt mens perturba-

terum *Vatic. A.* pro ἐνισταμένοις habet: ἐπισταμένοις, perperam.

Ad Sect. 48. (*ap. Lugd.* 41. *Caſ.* 41.)

Hanc Sectionem ſervarunt quoque *Vatic.* 2. 3. 4. 5. 6., *Med.-Flor.* 1. 2. 3. 4., *Pariſ.* et *Guelf.*

μὴ ποιοῦντι ὃ μὴ θέλει] *Med.* 2. et *Pariſ.* (qui fere ubique conveniunt et ex eodem Cod. fluxiſſe, videntur) μὴ ποιοῦντί τι, ὃ μὴ θέλει; haud male. Paullo ante *Med.* 4. pro συστραφὲν exhibet ſimplex στραφέν.

κἂν ἀλόγως παρατάξηται.] *Gat.* operarum errore: — παραταξεται.

τί οὖν ὅταν καὶ μετὰ λόγου περιεσκεμμένως κ. τ. λ.] Pro περιεσκεμμένως *Vat.* 2. 3. 4. 6., *Med.* 1. 2. 3. 4. et *Pariſ.* ſimplex ἐσκεμμένως habent, et poſt λόγου copulativam καὶ addunt *Med.* 1. 2. 4. et *Pariſ.*

ἡ ἐλευθέρα παθῶν διάνοια] *Med.* 3. perperam: ἡ ἐλευθ. πασῶν (*ſic*) διάνοια.

οὐδὲν γὰρ ἰσχυρώτερον ἔχει ἄνθρωπος] *Pariſ.* — ὁ ἄνθρωπος. Mox *Vat. A.* pro ἀνιάλωτος vitioſe: ἀλιάλωτος (*ſic*).

ρώτερον ἔχει ἄνθρωπος, ἐφ' ὃ καταφυγὼν ἀνάλωτος λοιπὸν ἂν εἴη· ὁ μὲν οὖν μὴ ἑωρακὼς τοῦτο, ἀμαθής· ὁ δὲ ἑωρακὼς καὶ μὴ καταφεύγων, ἀτυχής.

μθ'. Μηδὲν πλέον σαυτῷ λέγε, ὧν αἱ προηγούμεναι φαντασίαι ἀναγγέλλουσιν· ἤγγελται, ὅτι ὁ δεινά σε κακῶς λέγει. ἤγγελται τοῦτο. τὸ δὲ, ὅτι βέβλαψαι, οὐκ ἤγγελται· βλέπω, ὅτι νοσεῖ τὸ παιδίον; βλέπω. ὅτι δὲ κινδυνεύει, οὐ βλέπω. οὕτως οὖν μένε ἀεὶ ἐπὶ τῶν πρώτων φαντασιῶν, καὶ μηδὲν αὐτὸς ἔνδοθεν ἐπίλεγε, καὶ οὐδέν σοι γίνεται· μᾶλλον δὲ ἐπίλεγε, ὡς γνωρίζων ἕκαστα τῶν ἐν τῷ κόσμῳ συμβαινόντων.

ν'. Σίκυος πικρός· ἄφες. βάτοι ἐν τῇ ὁδῷ· ἔκκλινον. ἀρκεῖ. μὴ προσεπείπῃς, τί δὴ καὶ ἐγίνετο ταῦτα ἐν τῷ κόσμῳ; ἐπεὶ καταγελασθήσῃ ὑπὸ ἀνθρώπου φυσιολόγου, ὡς ἂν καὶ ὑπὸ τέκτονος καὶ σκυτέως γελασθείης, καταγινώσκων, ὅτι ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ ξέσματα καὶ περιτμήματα τῶν κατασκευαζομένων ὁρᾷς. καί τοι ἐκεῖνοί γε ἔχουσι ποῦ αὐτὰ ῥίψωσιν· ἡ δὲ τῶν ὅλων φύσις, ἔξω οὐδὲν ἔχει· ἀλλὰ τὸ θαυμαστὸν τῆς τέχνης ταύτης ἐστὶν, ὅτι περιορίσασα ἑαυτὴν, πᾶν τὸ ἔνδον διαφθειρέσθαι καὶ γηράσκειν καὶ ἄχρηστον εἶναι δοκοῦν, εἰς ἑαυτὴν μεταβάλλει, καὶ ὅτι πάλιν ἄλλα νεαρὰ ἐκ τούτων αὐτῶν ποιεῖ· ἵνα μήτε οὐσίας ἔξωθεν χρήζῃ, μήτε ὅπου ἐκβάλῃ τὰ σαπρότερα προσδέηται. ἀρκεῖται οὖν καὶ χώρᾳ τῇ ἑαυτῆς, καὶ ὕλῃ τῇ ἑαυτῆς, καὶ τέχνῃ τῇ ἰδίᾳ.

να'. Μήτε

ὁ μὲν οὖν — ἀμαθής· ὁ δὲ — ἀτυχής] *Guelf.* mendose: ὁ μὴ οὖν μὴ κ. τ. λ. — Pro ἀμαθὴς vero *Paris.* cum *Med.* 2. et 3. perperam ἀτυχὴς, et in fine pro ἀτυχὴς habet εὐτυχής.

Sectio 49. (*ap. Lugd.* 42. *p. Caſ.* 42. *p.*)

Ad Sect. 50. (*ap. Lugd.* 42. *p. Caſ.* 42. *p.*)

μὴ προσεπείπῃς, τί δὴ καὶ ἐγένετο κ. τ. λ.] *Xyl.* 1., *Lugdun.*, *Caſ.* et *Oxon.* — τί δαὶ καὶ ἐγ. — *Arg.* — τί δὲ *(ſic)*

tionibus libera: nihil enim munitius homo habet, quo confugiens ſuperari non poſſit: hoc igitur qui non videt, imperitus eſt; qui videt, nec tamen eo ſe recipit, infelix.

49. Ne quid iis addas, quae viſa primario tibi renunciaverint: nunciatum tibi eſt, illum tibi male dicere: nunciatum eſt hoc, non vero et illud, te laeſum eſſe. Video puerulum aegrotare; hoc video, non autem, eundem vitae discrimen adire. Sic ſemper in primo viſis conſiſte, nec quidquam intus adjice, et nihil tibi accidet, aut potius adjice, ſed ut qui omnia, quae in mundo eveniunt, perſpecta penitus habeas.

50. Amarus eſt cucumis: mitte! vepres in via: declina! ne pergas dicere: quare quaeſo haec in mundo ſunt? Ludibrio enim fores homini ſcientiae naturalis perito, perinde atque fabro et ſutori, ſi vitio ei verteres, quod eorum, quae conficiuntur, ramenta et ſegmenta in officina ejus cerneres: quamquam hi quidem, quo talia projiciant, habent, rerum omnium natura autem extra ſe nihil habet: ſed, quod maxime in hac arte mireris, quum ſe certis terminis circumſcripſerit, quidquid intra ſe corrumpi, ſeneſcere et inutile fieri videtur, in ſe ipſam mutat rurſusque ex his alia nova efficit; ita ut neque materia extra ſe opus habeat, neque, quo putrefacta projiciat, deſideret: itaque contenta manet loco ſuo et materia ſua et arte ſibi propria.

 51. Nec

(ſic) et *Vat. A.* τί δαὶ, omiſſa copulativa καὶ — haud male.

ἀλλὰ τὸ θαυμαστὸν τῆς τέχνης ταύτης ἐστίν.] Malim pro ταύτης cum *Reisk.* αὐτῆς, ſc. τῆς φύσεως.

μήτε ὅπου ἐκβάλῃ κ. τ. λ.] *Reisk.* „fortaſſe μήτε τόπου, οὗ ἐκβάλῃ κ. τ. λ.„ quam lectionem lubenter arripuiſſem, ſi a Cod. mihi oblata fuiſſet.

ἀρκεῖται οὖν καὶ χώρᾳ κ. τ. λ.] *Vat. A.* mendoſe: ἀρκεῖ τοῦ καὶ χώρᾳ κ. τ. λ.

Ad

ναί. Μήτε ἐν ταῖς πράξεσιν ἐπισύρειν· μήτε ἐν ταῖς ὁμιλίαις φύρειν· μήτε ἐν ταῖς φαντασίαις ἀλᾶσθαι· μήτε τῇ ψυχῇ καθάπαξ συνέλκεσθαι ἢ ἐνθόρυσθαι· μήτε ἐν τῷ βίῳ ἀσχολείσθαι. κτείνουσι, κρεανομοῦσι, κατάραις ἐλαύνουσι. τί οὖν ταῦτα πρὸς τὸ τὴν διάνοιαν μένειν καθαρὰν, φρενήρη, σώφρονα, δικαίαν; οἷον εἴ τις παραστὰς πηγῇ διαυγεῖ καὶ γλυκείᾳ, βλασφημοίη αὐτὴν, ἡ δὲ οὐ παύεται πότιμον ἀναβλύουσα· κἂν πηλὸν ἐμβάλῃ, κἂν κοπρίαν, τάχιστα διασχεδάσει αὐτὰ, καὶ ἐκπλύσει, καὶ οὐδαμῶς βαφήσεται. πῶς οὖν; πηγὴν ἀέννaον ἕξεις [καὶ μὴ φρέαρ], ἂν φυλάσσῃς σεαυτὸν πάσης ὥρας ἐλεύθερον μετὰ τοῦ εὐμενῶς, καὶ ἁπλῶς, καὶ αἰδημόνως.

νβ'. Ὁ

Ad Sect. 51. (*ap. Lugd.* 43. *Caſ.* 43.)

πῶς οὖν; πηγὴν ἀέννaον ἕξεις, [καὶ μὴ φρέαρ], ἂν φυλάσσῃς κ. τ. λ.] Ceterae Editiones ſic dabant: πῶς οὖν πηγὴν ἀέννaον ἕξεις, καὶ μὴ φρέαρ; φύου σεαυτὸν κ. τ. λ. — At verba: καὶ μὴ φρέαρ ignorat *Vat. A.* et videntur mihi ex nota marginali, quae inſerviret explicando τῷ πηγὴ ἀέννaος, in textum illata: hinc uncis ea incluſi. Signum vero interrogandi poſt πῶς οὖν ponendum duxi, ut ἂν illud cum ἕξεις referri poſſet.

ἕξεις [καὶ μὴ φρέαρ], ἂν φυλάσσῃς σεαυτὸν πάσης ὥρας ἐλεύθερον μετὰ τοῦ εὐμενῶς κ. τ. λ.] Ceterae Edd. omnes: — φύου (omiſſo ἂν) σεαυτὸν πάσης ὥρας εἰς ἐλευθερίαν μετὰ τοῦ εὐμ. κ. τ. λ.] — Ad lectionem φύου *Gatak.* haec adnotavit: „*Compone te*, vertit *Xyl.* — *gigne*, *Caſaub.* [in Verſ. Angl. ſcil. in Translat. lat.: *Perpetuo id age, ut natura duce te ad veram libertatem excolas*, et in Notis monuit, ſe φύε legere, quia φύομαι nusquam ſenſu activo occurreret.] phraſis duriuſcula et Syntaxis inſolens! Itaque ſuſpecta mihi lectio: quam tamen ſi retinere libuerit, quia alia commoda non occurrit, malim vertere: *congenitam et quaſi nativam fac tibi uſu atque induſtria jugi libertatem;* [i. e.] in hoc te aſſiduo exerce, ut virtus quaſi in naturam transeat tibi.„ Haec ille. Quae quidem interpretatio quam dura ſit, omnibusque interpretationis grammaticae praeceptis contraria,

51. Nec in actionibus negligens; nec in congreſſibus turbidus ſis; nec in cogitationibus vagus: animus nec ſubito ſe contrahat, nec gaudio exſiliat, nec in vita otio careat. Occidunt, mactant, diris te devovent. Quid vero haec obſtant, quo minus animus ſit purus, prudens, ſobrius, juſtus? Perinde ac ſi quis fonti limpido ac dulci adſiſtens eum vituperaret, at ille nihilominus non ceſſaret puram aquam ſcaturire: quin et ſi quis lutum injiceret aut ſtercus, cito hoc diſpergeret et elueret, nec vero inquinaretur. Quid igitur? Fontem habebis perennem [non puteum], ſi te ſemper ſervaveris liberum, nec non benevolum, ſimplicem atque verecundum.

traria, non eſt, quod moneamus. — *Marus:* „Deeſt verbum, quod ſignificet: *vindica te.*„ Hinc ego olim: ῥύου σεαυτὸν κ. τ. λ. — *Reiskius:* „aut ἴθυνε legendum hujus verbi loco, aut φέρουσαν, ita ut redeat ad πηγήν. — *Coray*, Vir Doctiſſ., quem honoris cauſa nomino, aut φυσίου σεαυτῷ πάσης ὥρας ἐλευθερίαν, aut φυσίου σεαυτὸν πάσης ὥρας εἰς ἐλευθερίαν. — *Reche*, V. D., Χύου εἰς σεαυτὸν πάσης ὥρας ἐλευθερίαν. — Quid multa? omnes in eo conſentiunt, lectionem vulgarem eſſe corruptam: incertiſſimam autem eſſe ex conjecturis Emendationem, vel ex iis, quae appoſui, ſatis apparet. Secutus igitur ſum *Cod. Vat. A.*, qui veſtigia ſaltem verae lectionis mihi ſervaſſe videbatur. Sic enim habet: ἂν φυλάσσεις σεαυτὸν εἰς ἐλεύθερον μετὰ τοῦ κ. τ. λ. Pro φυλάσσεις igitur φυλάσσῃς reſcripſi, poſtulante id Syntaxi τοῦ ἄν, et εἰς ante ἐλεύθερον ejeci, quod ortum debere praecedenti ſyllabae ας mihi perſuaſeram, aut correctioni librarii, qui neſciebat φυλάσσειν σεαυτὸν ἐλεύθερον, ut τηρεῖν σεαυτὸν ἐλεύθερον ſignificare: *locum hominis liberi tueri.* Ne tamen quid diſſimulem, fatendum eſt, *Antoninum* mihi ſic ſcripſiſſe videri: ἂν φυλάσσῃς τὸν πάσης ὥρας ἐλεύθερον κ. τ. λ., et hoc depravatum eſſe ex librariorum pruritu emendandi ea, quae non intelligerent.

μετὰ τοῦ εὐμενῶς καὶ ἁπλῶς καὶ αἰδημόνως.] *Reisk.* malebat: μετὰ τοῦ εὐμενοῦς καὶ ἁπλοῦ καὶ αἰδήμονος.

νβ'. Ὁ μὲν μὴ εἰδὼς ὅ,τι ἔστι κόσμος, οὐκ οἶδεν ὅπου ἐστίν. ὁ δὲ μὴ εἰδὼς πρὸς ὅ,τι πέφυκεν, οὐκ οἶδεν ὅστις ἐστὶν, οὐδὲ τί ἐστι κόσμος. ὁ δὲ ἕν τι τούτων ἀπολιπὼν, οὐδὲ πρὸς ὅ,τι αὐτὸς πέφυκεν εἴποι. τίς οὖν φαίνεταί σοι ὁ τὸν τῶν κροτούντων ἔπαινον * φεύγων ἡδίων, ἢ οἱ οὐδ' ὅπου εἰσὶν, οὔτε οἵ τινές εἰσι γινώσκουσι;

νγ'. Ἐπαινεῖσθαι θέλεις ὑπὸ ἀνθρώπου, τρὶς τῆς ὥρας ἑαυτῷ καταρωμένου; ἀρέσκειν θέλεις ἀνθρώπῳ, ὃς οὐκ ἀρέσκει ἑαυτῷ; ἀρέσκει ἑαυτῷ, ὁ μετανοῶν ἐφ' ἅπασι σχεδὸν οἷς πράσσει;

νδ'. Μηκέτι μόνον συμπνεῖν τῷ περιέχοντι ἀέρι, ἀλλὰ ἤδη καὶ συμφρονεῖν τῷ περιέχοντι πάντα νοερῷ. οὐ γὰρ ἧττον ἡ νοερὰ δύναμις πάντῃ κέχυται καὶ διαπεφοίτηκε τῷ

Ad Sect. 52. (*ap. Lugd.* 44. 45. *p. Caſ.* 44. *p.*)

Ὁ μὲν μὴ εἰδὼς, ὅ,τι ἔστι κόσμος] Monente *Menag.* dedi ὅ,τι pro ὅτι, quod ceterae Edd. omnes habent: quamquam et hoc utcunque ferri poteſt, ſi κόσμος emphatice explicatur.

ὁ δὲ μὴ εἰδὼς πρὸς ὅ,τι πέφυκεν] *Caſ.* operarum, ut ipſe monuit, errore — ὅ,τι πέφυκεν, omiſſo τῷ πρός.

ὁ δὲ ἕν τι τούτων ἀπολιπὼν] *Caſ.* conjecit: ὁ δὲ ἕν τινι τούτων ἀπολιπών, aut: ᾧ δὲ ἕν τι τούτων ἀπολείπει. Neque tamen lectio vulgaris h. l. mihi ſpernenda videtur.

ὁ τὸν τῶν κροτούντων ἔπαινον * φεύγων ἡδίων ἢ οἱ οὐδ' ὅπου κ. τ. λ.] Locus haud dubie depravatus. Quum tamen incerta ſit ejus emendatio, ſatis duxi, aſteriſco appoſito lectorem de corruptela monere. *Xyl.* vertit, tanquam legiſſet: τίς οὖν σοι φαίνεται ἡδίων ἢ ὁ τὸν τῶν κρατούντων ἔπαινον φεύγων ἢ οἱ οὐδ' ὅπου κ. τ. λ. — *Gatak.* corrigendum pronunciavit, aut: ὁ τὸν τῶν κροτ. ἔπαινον ἢ εὐφημίαν διώκων, οἱ κ. τ. λ., aut: ὁ τῶν κροτούντων ἢ ψόγον φεύγων, ἢ ἔπαινον διώκων. (Ceterum idem falſo *Lugdun.* lectionem ἢ διώκων tribuit.) *Caſ.* ſcribendum putabat: τῶν κροτ. ἔπ. φεύγων ἢ διώκων, ita ut ψόγον elegantiori βραχυλογίᾳ ſubintelligeretur. coll. I. ad *Corinth.* IV, 5. — *Reisk.* ad h. l. ita: „Confuſa hic error et emendatio librarii. Librarius per errorem

52. Qui, quid mundus ſit, neſcit, et ubi ipſe ſit, neſcit: qui vero, ad quid natus ſit, neſcit, nec quis ipſe, nec quid mundus ſit, novit: qui in horum alterutro deficit, nec ad quid natus ſit, dicere poteſt. Quis igitur tibi videtur, qui eorum hominum plauſum captat, qui nec ubi ſint nec qui ſint ipſi, norunt?

53. Cupisne laudari ab homine, qui intra unius horae ſpatium ter ſe ipſe exſecratur? Studesne placere ei, qui nec ſibi ipſe placet? Num vero ſibi placet, quem omnium fere, quae ipſe facit, poenitet?

54. In poſterum non tantum cum aëre ambiente conſpirare te oportet, ſed etiam cum mente, quae omnia amplectitur, conſentire: non minus enim vis illa intellectualis

rem ſcripſerat φεύγων, cum debuiſſet διώκων: nolebat tamen Codicem litura deturpare: ſubjiciebat igitur ἢ διώκων. Inde natum geminum vitium ſic emendandum, ut legatur: ἔπαινον διώκων, οἳ — caeteris deletis. Saepe ἢ nota eſt correctoris, ſignificans, priorem dictionem vitioſe fuiſſe exaratam, et ſic emendandum eſſe, ut ſequitur.„ — Hanc quidem emendationem, ut quae maximam habet veritatis ſpeciem, in Verſione ſecutus ſum.

Ad Sect. 53. (*ap. Lugd.* 45. *p. Caſ.* 44. *p.*)

ὃς οὐκ ἀρέσκει ἑαυτῷ;] *Xyl.* 1. operarum errore: ἀρέσνευ. *(ſic.)*

ἀρέσκει ἑαυτῷ, ὁ μετανοῶν ἐφ' ἅπασι] Haec omnia in *Vatic. A.* non leguntur, mendoſe. Caeterum cum *Reisk.* malim ἀρέσκει γὰρ (ſcilicet) ἑαυτῷ κ. τ. λ.;

Ad Sect. 54. (*ap. Lugd.* 46. *Caſ.* 45.)

Hanc Sectionem ſervarunt quoque *Vat.* 3. 5., *Med.-Flor.* 1. 2. 3. 4., *Pariſ.* et *Guelf.*

ἀλλὰ ἤδη συμφρονεῖν -] *Pariſ.* ἀλλ' ἤδη — et *Vatic.* 3. mendoſe: σωφρωνεῖν.

οὐ γὰρ ἧττον ἡ νοερὰ δύναμις κ. τ. λ.] *Xyl.* 1. et *Arg.* — ἧττον ἢ τῷ νοερὰ κ. τ. λ. — habent, atque τῷ illud alieno loco intruſum ante σπάσαι poſtea omittunt. *Vatic. A.* et *Med.* 1. 2. 3. et 4., *Pariſ.* et *Guelf.* cum reliquis Edd. — ἡ νοερὰ — recte.

πάντη κέχυται καὶ διαπεφοίτηκε κ. τ. λ.] Mire variant h. l. MSS. *Vat. A.* pro διά-

τῷ σπᾶσαι δυναμένῳ, ἥπερ ἡ ἀερώδης τῷ ἀναπνεῦσαι δυναμένῳ.

νε'. Γενικῶς μὲν, ἡ κακία οὐδὲν βλάπτει τὸν κόσμον. ἡ δὲ κατὰ μέρος, οὐδὲν βλάπτει τὸν ἕτερον. μόνῳ δὲ βλαβερά ἐστι τούτῳ, ᾧ ἐπιτέτραπται καὶ ἀπηλλάχθαι αὐτῆς, ὁπόταν πρῶτος οὕτως θελήσῃ.

νς'. Τῷ ἐμῷ προαιρετικῷ τὸ τοῦ πλησίον προαιρετικὸν ἐπίσης ἀδιάφορόν ἐστιν, ὡς καὶ τὸ πνευμάτιον αὐτοῦ, καὶ τὸ σαρκίδιον. καὶ γὰρ εἰ ὅτι μάλιστα ἀλλήλων ἕνεκεν γεγόναμεν, ὅμως τὰ ἡγεμονικὰ ἡμῶν ἕκαστον τὴν ἰδίαν κυρίαν ἔχει· ἐπεί τοι ἔμελλεν ἡ τοῦ πλησίον κακία ἐμοῦ κακὸν εἶναι· ὅπερ οὐκ ἔδοξε τῷ θεῷ, ἵνα μὴ ἐπ' ἄλλῳ ἧ τὸ ἐμὲ ἀτυχεῖν.

νζ'. Ὁ

διαπεφοίτηκε vitiose διαπεφύτηκε. *Med.* 2. et 3.: — πάντη πέφυκε *(sic)* καὶ διαπεφοίτηκε. *Paris.* πάντη πέφυκε τῷ σπάσαι δυναμ.

τῷ σπᾶσαι δυναμένῳ, ἥπερ ἡ ἀερώδης τῷ ἀναπνεῦσαι δυναμένῳ] *Vat.* 3. — τῷ σπᾶσαι βουλομένῳ, ἥπερ ἀερόδης (sic) κ. τ. λ. — *Med.* 3. — ἀερώδης τῷ σπᾶσαι καὶ ἀναπνεῦσαι δυναμένῳ. — Caeterum ex legibus Grammatices postulari videtur, ut cum *Reisk.* τῶν σπᾶσαι δυναμένων et τῶν ἀναπνεῦσαι δυναμένων legamus, nisi quis τοῦ σπ. δυναμένου et τοῦ ἀναπν. δυναμένου malit. Διάφοιτάω enim vix cum dandi casu construi potest.

Ad Sect. 55. (*ap. Lugd.* 47. *Cas.* 46.)

ᾧ ἐπιτέτραπται κ. τ. λ.] Recte habet, nec opus est emendatione *Menagii* ἐπιτέθραπται.

ὁπόταν πρῶτος οὕτως θελήσῃ.] Placet *Reisk.* emendatio: ὁπόταν πρῶτον αὐτὸς θελήσῃ, *quamprimum ipse voluerit.* Nolim tamen talia contra Codd. auctoritatem textui inferri.

Ad Sect. 56. (*ap. Lugd.* 48. *Cas.* 47.)

Hanc Sectionem servarunt quoque *Vatic.* 2. 3. 4., *Med.-Florent.* 1. 2. 3. 4., *Paris.* et *Guelf.*

ὡς καὶ τὸ πνευμάτιον αὐτοῦ καὶ τὸ σαρκίδιον.] καὶ post ὡς ignorant omnes Mspti, qui Excerpta ex *Antonino* servarunt, praeter *Guelf.* — Sequens τὸ in τὶ depravavit *Vatic.* 2. — et πνευμάτιον in

lis ubique funditur et ea permeat, qui eam poſſunt adtrahere, quam aërea illa, quae reſpirare poſſunt.

55. In univerſum vitioſitas mundo non nocet: in ſpecie non laedit alterum, ſed ei ſoli nocet, cui conceſſum eſt, quamprimum voluerit, illa liberari.

56. Arbitrio meo pariter indifferens eſt alterius arbitrium, ac animula ejus vel caruncula: etiamſi enim quam maxime alter alterius cauſſa nati ſumus, tamen mentium noſtrarum cuilibet peculiaris ſua conſtat poteſtas: alioquin profecto alterius vitioſitas mihi malum foret, quod Deo non viſum eſt, ne in alterius eſſet poteſtate, me miſerum reddere.

57. Sol

in πνευμάτων *Vat.* 3. — αὐτου rurſus omnes ignorant. — Ed. *Gatak.* operarum errore: — πνευμάτων.

καὶ γὰρ εἰ ὅτι μάλιστα κ. τ. λ.] *Pariſ.* corrupte: — εἰ ἔτι μάλιστα. —

ἀλλήλων ἕνεκεν γεγόαμεν, ὅμως τὰ] Haec verba a *Vat. A.* abſunt. — *Vatic.* 3. — ὅμως τὴν τὰ ἡγεμονικὰ κ. τ. λ.

τὰ ἡγεμονικὰ ἡμῶν ἕκαστου τὴν ἰδίαν κυρίαν ἔχει·] *Reisk.* emend.: — ἑκάστων. At vulgaris bene defendi poteſt. τὰ ἡγεμονικὰ ἕκαστον per Anacoluthon ſcripſit pro ἕκαστον τῶν ἡγεμονικῶν. — Caeterum κυρείαν habent *Med.* 1. 2. 3.

ἐπεί τοι ἔμελλεν ἡ τοῦ πλησίον κ. τ. λ.] Pro ἐπεί τοι *Vat.* 2. ἐπεὶ ἔτι —. *Med.* 1. 2. 3. 4. cum *Pariſ.* et *Guelf.* ἐπεί τί: quae quidem lectio mihi quam maxime arridet; atque in eam jam *Reiskius* incidit, qui ad h. l. haec adnotavit: „ἐπεὶ τί; ἔμελλεν — εἶναι; quid enim? ſc. οἴει vel ἐστὶ; quid enim tibi videtur? oportebatne alterius malitiam mihi in malum cedere?„ — Neque tamen vulgarem ſpreverim, quae mihi commode exponi poſſe videtur: „*alioquin profecto* alterius malitia mihi in malum cederet.„ — Caeterum pro ἐμοῦ κακὸν *Med.* 4. ἐμοῦ κακία. —

τὸ ἐμὲ ἀτυχεῖν] *Menag.* ad h. l.: „Mſpt. Reg. (idem, quem nos *Pariſ.* vocamus) εὐτυχεῖν.„ perperam.

Ad

νζ'. Ὁ ἥλιος καταπεχύσθαι δοκεῖ, καὶ πάντῃ γε πέχυται, οὐ μὴν ἐκπέχυται. ἡ γὰρ χύσις αὕτη τάσις ἐστίν. ἀκτῖνες γοῦν αἱ αὐγαὶ αὐτοῦ, ἀπὸ τοῦ ἐκτείνεσθαι λέγονται. ὁποῖόν δέ τι ἐστὶν ἀκτίς, ἴδοις ἂν εἰ διά τινος στενοῦ εἰς ἐσκιασμένον οἶκον τὸ ἀΦ' ἡλίου Φῶς εἰσδυόμενον θεάσαιο· γίνεται γὰρ κατ' εὐθύ, καὶ ὥσπερ διαιρεῖται δὴ πρὸς τὸ στερέμνιον, ὅ,τι ἂν ἀπαντήσῃ, διεῖργον τὸν ἐπέκεινα ἀέρα· ἐνταῦθα δὲ ἔστη, καὶ οὐ κατώλισθεν, οὐδὲ ἔπεσε. τοιαύτην οὖν τὴν λύσιν καὶ διάχυσιν τῆς διανοίας εἶναι χρὴ, μηδαμῶς ἔκχυσιν, ἀλλὰ τάσιν, καὶ πρὸς τὰ ἀπαντῶντα κωλύματα, μὴ βίαιον μηδὲ ῥαγδαίαν τὴν ἐπέρεισιν ποιεῖσθαι· μηδὲ μὴν καταπίπτειν, ἀλλὰ ἵστασθαι, καὶ ἐπιλάμπειν τὸ δεχόμενον. αὐτὸ γὰρ ἑαυτὸ στερήσει τῆς αὐγῆς, τὸ μὴ παραπέμπον αὐτήν.

νή. Ὁ τὸν θάνατον Φοβούμενος, ἤτοι ἀναισθησίαν Φοβεῖται, ἢ αἴσθησιν ἑτεροίαν. ἀλλ' εἴτε οὐκέτι αἴσθησιν, οὐδὲ κακοῦ τινος αἰσθήσῃ· εἴτε ἀλλοιοτέραν αἴσθησιν κτήσῃ, ἀλλοῖον ζῷον ἔσῃ, καὶ τοῦ ζῆν οὐ παύσῃ.

νθ'. Οἱ

Ad Sect. 57. (*ap. Lugd.* 49. *Caſ.* 48.)

Hanc Sectionem ſervarunt quoque *Vatic.* 2. 3. 4. 5. 6., *Med.-Flor.* 1. 2. 3. 4., *Pariſ.* et *Guelf.*

καὶ πάντῃ γε κέχυται] γε in *Vatic.* 2. 3., *Med.* 1. 2. 3. 4., *Pariſ.* et *Guelf.* non legitur. A ſyllaba ſequenti κε ſublatum videtur.

ἡ γὰρ χύσις αὕτη κ. τ. λ.] *Xyl.* 1. operarum errore: — αὕτι.

εἰς ἐσκιασμένον οἶκον κ. τ. λ.] *Xyl.* 1. vitioſe: εἰ ἐσκιασμένον οἰκ.

καὶ ὥσπερ διαιρεῖται δὴ πρὸς κ. τ. λ.] *Reiskius* emendandum putabat: καὶ ὥσπερ διερείδεται πρὸς — *et quaſi luctatur* etc. — coll. verbis ἐπέρεισιν ποιεῖσθαι. Sed, ni fallor, temere haec pronunciavit.

διεῖργον τὸν ἐπέκεινα ἀέρα] *Guelf.* διείργοντος ἐπέκεινα κ. τ. λ.

ἐν-

57. Sol diffundi videtur et ubique quidem diffunditur, non effunditur tamen: diffusio enim haec intensio est: hinc et radii ejus ἀκτῖνες ab ἐκτείνειν, extendere, dicti sunt: qualis autem sit radius, perspicere licet, ubi lumen a sole profectum per angustum [foramen] in domum tenebricosam immissum vides: recta enim procedit et ad solidum corpus, quod aërem intercipit, dividitur profecto quodammodo: ibi autem consistit et nec delabitur nec decidit. Talem igitur oportet esse mentis solutionem et diffusionem, minime effusionem, sed intentionem, nec eam oportet violento ac rapido impetu ad impedimenta quaevis obvia collidere, neque profecto decidere, sed consistere et illustrare, quod eam recipiat: privabit enim sese splendore illius, quod eam non admiserit.

58. Mortem qui timet, aut sensuum exstinctionem timet, aut alium quendam sensum. Verum, si nullum habebis sensum, neque malum senties; sin alium quendam sensum habebis, animal aliud eris, nec vivere desines.

59. Ho-

ἐνταῦθα δὲ ἔστη] *Med.* 1. 3. *Guelf.* ἐστὶ, *Paris.* ἐστὶν — corrupte.

τοιαύτην οὖν τὴν λύσιν κ. τ. λ.] χύσιν malebant *Editor Oxon.* (II.) et *Reisk.*

μηδαμῶς ἔκχυσιν] *Menag.* καὶ μηδαμῶς ἔκχ. — n. n.

μὴ βίαιον μηδὲ ἐξαγδαίαν κ. τ. λ.] *Med.* 1. 2. 4. ἐχγδαῖον. *Paris.* ἐχγδαίον.

μηδὲ μὴν καταπίπτειν] μὴν primus dedi pro μὲν cum *Med.* 2. et *Guelf.* — Mox *Paris.* ἀλλ' ἱστασθ. *Vat.* 2. post ἐπιλάμπει articulum perperam omisit. — Et *Paris.* cum *Med.* 3. in fine hujus Sectionis pro αὐτὴν habet αὐγήν.

Ad Sect. 58. *(ap. Lugd.* 50. *Cas.* 49.*)*

ἀλλ' εἴτε οὐκέτι αἴσθησιν κ. τ. λ.] *Reisk.* conjecit: ἀλλ' εἴτε οὐκέτι αἰσθήσῃ aut αἴσθησιν ἕξεις. At ex sequentibus ad αἴσθησιν subintelligi potest: κτήσῃ.

καὶ τοῦ ζῆν οὐ παύσῃ] Articulum τοῦ ante ζῆν, quem cum

νϑ'. Οἱ ἄνθρωποι γεγόνασιν ἀλλήλων ἕνεκεν. διδασκε οὖν, ἢ φέρε.

ξ'. Ἄλλως βέλος, ἄλλως νοῦς φέρεται· ὁ μέν τοι νοῦς, καὶ ὅταν εὐλαβῆται, καὶ ὅταν περὶ τὴν σκέψιν στρέφηται, φέρεται κατ' εὐθὺ οὐδὲν ἧττον, καὶ ἐπὶ τὸ προκείμενον.

ξά. Εἰσιέναι εἰς τὸ ἡγεμονικὸν ἑκάστου· παρέχει δὲ καὶ ἑτέρῳ παντὶ εἰσιέναι εἰς τὸ ἑαυτοῦ ἡγεμονικόν.

cum *Gatak.* posteriores Edd. omnes omiserunt, ex *Xyl.* 1., *Arg.*. *Lugdun.*, *Cas.* et *Oxon.* restitui.

Sectio 59. (*ap. Lugdun.* 51. *Cas.* 50.)

Ad Sect. 60. (*ap. Lugd.* 52. *p. Cas.* 51.)

ὁ μέν τοι νοῦς] Articulus ὁ abest ab *Argent.* perperam.

ὅταν εὐλαβῆται] *Menag.* malebat εὐλαβεῖται. — Mox perperam στρέφεται *Gat.* et quae eam sequuntur.

φέρεται κατ' εὐθὺ οὐδὲν ἧττον, καὶ ἐπὶ τὸ προ-

MAR-

59. Homines alter alterius cauſſa nati ſunt: igitur aut doce aut fer.

60. Aliter ſagitta, aliter mens fertur: mens utique et quando et cavet et in conſiderando verſatur, recta tamen fertur non minus quam ad propoſitum.

61. In mentem alterius cujusque deſcende: ſed et in tuam deſcendere quemlibet patere.

προκείμενον.] Locus depravatus, quem varie emendare ſtuduerunt viri docti. *Gat.* φέρεται κατ' εὐθὺ οὐδὲν ἧττον ἐπὶ τὸ προκείμενον. — *Reisk.* οὐδὲν ἧττον βέλους ἐπὶ τὸ προκ. — An forte pro καὶ legendum ἢ?

Ad Sect. 61. (*ap. Lugd.* 52. *p. Caſ.* 52.)

Haec Sectio in *Vat. A.* non legitur.

Εἰσιέναι κ. τ. λ.] *Gatak.* malebat conjunctim cum praecedentibus καὶ εἰσιέναι πέφυκε, et deinde, ut *Caſaub.* edidit: παρέχειν. neutro opus eſt.

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ
ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ
Τῶν εἰς ἑαυτὸν
ΒΙΒΛΙΟΝ Θ'.

α'. Ὁ ἀδικῶν, ἀσεβεῖ. τῆς γὰρ τῶν ὅλων Φύσεως κατεσκευακυίας τὰ λογικὰ ζῶα ἕνεκεν ἀλλήλων, ὥστε ὠφελεῖν μὲν ἄλληλα κατ' ἀξίαν, βλάπτειν δὲ μηδαμῶς· ὁ τὸ βούλημα ταύτης παραβαίνων, ἀσεβεῖ δηλονότι εἰς τὴν πρεσβυτάτην τῶν θεῶν. καὶ ὁ ψευδόμενος δὲ ἀσεβεῖ παρὰ τὴν αὐτὴν θεόν. ἡ γὰρ τῶν ὅλων Φύσις, ὄντων ἐστὶ Φύσις. τὰ δέ γε ὄντα πρὸς τὰ ὑπάρχοντα πάντα οἰκείως ἔχει. ἔτι δὲ καὶ ἀλήθεια αὕτη ὀνομάζεται, καὶ τῶν ἀληθῶν ἁπάντων πρώτη

Ad Librum IX.

Μάρκου Ἀντωνίνου αὐτοκράτορος τῶν εἰς ἑαυτὸν βιβλ. Θ'.] Titulus hujus libri, ut et caeterorum, abeſt a *Vatic. A.*

Ad Sect. 1. (*ap. Lugdun.* 1. *Caſ.* 1.)

Hanc Sectionem ſervarunt quoque *Vat.* 2. 3. 4. 5., *Med.* 1. 2. 3. 4., *Pariſ.* et *Guelf.*, qui omnes deſinunt in his: — οὐκ ἐπίσης ἔχει, δῆλον, ὡς ἀσεβεῖ.

Ὁ ἀδικῶν, ἀσεβεῖ.] Articulus ὁ abeſt a *Vat. A.*, littera hac, conſulto, opinor, praetermiſſa, ut ornatus poſtea fingeretur, quod in pluribus librorum initiis obſervabunt lectores, qui in id intenti fuerint.

Φύσεως κατεσκευακυίας] In *Gat.* operarum errore καταςκευαστακυίας impreſſum eſt.

καὶ ὁ ψευδόμενος δὲ ἀσεβεῖ παρὰ τὴν αὐτὴν θεόν.] Haec verba, in omnibus Edd. veterioribus omiſſa, praeeunte *De Joly* in textum recipere haud dubitavi. Primum enim non ſolum *Vat. A.*, ſed et omnes Codd., qui Excerpta ſervarunt, ea agnoſcunt. Deinde iis praetermiſſis aliquid deeſſe, cuique apparebit. Tria enim ſunt, quae h. l. docet *Antoninus*:

1) *in-*

MARCI ANTONINI
IMPERATORIS
COMMENTARIORUM, QUOS IPSE SIBI SCRIPSIT,
LIBER NONUS.

1. Qui injuſte agit, impie agit: etenim quum omnium rerum Natura animantia ratione praedita ſui invicem gratia condiderit, ut ſibi pro cujusque dignitate mutuo proſint, minime vero noceant; is, qui hujus voluntatem transgreditur, manifeſto impie agit adverſus numinum omnium antiquiſſimum: porro qui mentitur, impie agit adverſus idem numen: rerum enim univerſarum natura eſt natura eorum, quae ſunt: at ea profecto, quae ſunt, ad omnia, quae

 rebus

1) *injuſte qui agat, etiam impium eſſe:* ὁ ἀδικῶν ἀσεβεῖ — ἀσεβεῖ δηλονότι εἰς τὴν κ. τ. λ. 2) *mendacem impie agere:* καὶ ὁ ψευδόμενος ἀσεβεῖ — ὁ μὲν οὖν ἐκὼν ψευδόμενος ἀσεβεῖ κ. τ. λ. 3) *eum, qui voluptates ut bona ſectetur, et dolores ut mala fugiat, impie agere:* καὶ ὁ μὲν τὰς ἡδονὰς κ. τ. λ. ἀσεβεῖ — οὐκ ἐπίσης ἔχει, δῆλον, ὡς ἀσεβεῖ. Denique auctoritas *Cod. Palatini*, quo uſus eſt *Xyl.*, nobis opponi non poteſt. Apparet enim, quod jam *Mer. Caſaub.* obſervavit, ex verſione *Xyl.*, verba καὶ ὁ ψευδόμ. — θεὸν in *Cod. Palat.* fuiſſe, et operarum errore e Contextu Graeco excidiſſe. Ceterum Ed. *De-Jol.* cum omnibus Codd. *Vat.*, *Med.*, *Pariſ.* et *Guelf.* exhibet: καὶ ὁ ψευδόμενος δὲ ἀσ. περὶ τὴν αὐτὴν θεὸν — pro quo παρὰ reſcribendum putavi, quod *Mſpt. Hoeſchel.* habuiſſe teſtatur *Caſ.* et quod *Vat. A.* ſuperſcriptum τῷ περὶ habet. Sola *Med.* 1. — ἐπὶ τὴν αὐτ. θ., haud male.

ὄντων ἐστὶ φύσις] *Medic.* 1., *Vat.* 2. 4. ὄντως ἐ. φ. In *Vatic.* 4. praeterea τὸ ἐστὶ excidit. — *Reisk.* malebat τῶν ὄντως ἐ. φ.

τὰ ὑπάρχοντα πάντα οἰκείως κ. τ. λ.] πάντα omittunt *Vat. A.* et 3., *Med.* 1. 2. 3. et *Pariſ.*

ἐπὶ

πρώτη αἰτία ἐστίν. ὁ μὲν οὖν ἑκὼν ψευδόμενος ἀσεβεῖ, καθόσον ἐξαπατῶν ἀδικεῖ· ὁ δὲ ἄκων, καθόσον διαφωνεῖ τῇ τῶν ὅλων Φύσει, καὶ καθόσον ἀκοσμεῖ, μαχόμενος τῇ τοῦ κόσμου Φύσει· μάχεται γὰρ ὁ ἐπὶ τἀναντία τοῖς ἀληθέσι φερόμενος παρ' ἑαυτόν· ἀφορμὰς γὰρ προειλήφει παρὰ τῆς Φύσεως. ὧν ἀμελήσας οὐχ οἷός τε ἐστὶ νῦν διακρίνειν τὰ ψευδῆ ἀπὸ τῶν ἀληθῶν. καὶ μὴν ὁ τὰς ἡδονὰς ὡς ἀγαθὰ διώκων, τοὺς δὲ πόνους ὡς κακὰ Φεύγων, ἀσεβεῖ. ἀνάγκη γὰρ τὸν τοιοῦτον μέμΦεσθαι πολλάκις τῇ κοινῇ Φύσει, ὡς παρ' ἀξίαν τι ἀπονεμούσῃ τοῖς Φαύλοις, καὶ τοῖς σπουδαίοις· διὰ τὸ πολλάκις τοὺς μὲν Φαύλους ἐν ἡδοναῖς εἶναι, καὶ τὰ ποιητικὰ τούτων κτᾶσθαι· τοὺς δὲ σπουδαίους, πόνῳ, καὶ τοῖς ποιητικοῖς τούτου περιπίπτειν. ἔτι δὲ ὁ Φοβούμενος τοὺς πόνους, Φοβηθήσεταί ποτε καὶ τῶν ἐσομένων τι ἐν τῷ κόσμῳ· τοῦτο δὲ ἤδη ἀσεβές. ὅ, τε διώκων τὰς ἡδονάς, οὐκ ἀΦέξεται τοῦ ἀδικεῖν· τοῦτο δὲ ἐναργῶς ἀσεβές. χρὴ δὲ πρὸς ἃ ἡ κοινὴ Φύσις ἐπίσης ἔχει (οὐ γὰρ ἀμΦότερα ἂν ἐποίει, εἰ μὴ πρὸς ἀμΦότερα ἐπίσης εἶχε) πρὸς ταῦτα καὶ τοὺς τῇ Φύσει βουλομένους ἕπεσθαι ὁμογνώμονας ὄντας, ἐπίσης

ἐπὶ τἀναντία τοῖς ἀληθέσι φερόμενος] *Pariſ.* ἐπὶ τἀναντία φερόμενος τοῖς ἀληθέσι: minus commode.

οὐχ οἷός τε ἐστὶ νῦν διακρίνειν κ.τ.λ.] *Vat.* 2. 3., *Med.* 1. 2. 3. et *Pariſ.* perperam — διακρίνων exhibent.

καὶ μὴν ὁ τὰς ἡδονὰς ὡς ἀγαθὰ διώκων] Sic primus edidi pro vulgari — ὡς ἀγαθάς: quod quidem ferri poteſt. Concinnius tamen illud, quum et proxime ſequatur ὡς κακὰ: et praeterea auctoritate *Vat.* 4. 5., *Med.* 1. 2. 3., *Pariſ.* et *Guelf.* confirmatur.

ὡς παρ' ἀξίαν τι ἀπονεμούσῃ] *Med.* 1. corrupte: ἀπονεμοῦσι.

Φοβηθήσεταί ποτε καὶ τῶν ἐσομέν.] Copulativam καὶ ante τῶν ἐσομένων recepi ex *Vat.* 2. 3. 4. 5., *Med.* 1. 2. 3. 4., *Pariſ.* et *Guelf.*, quod jam

rebus inſunt, familiari ratione ſe habent: praeterea autem et veritas appellatur, et omnium, quae vera ſunt, prima eſt cauſſa: qui igitur volens mentitur, impie agit, quatenus eo, quod decipit, impie agit: qui autem nolens peccat, quatenus ab univerſi natura diſſentit et quatenus mundi ordinem turbat, naturae ejus adverſans: adverſatur enim, qui per ſe ad ea fertur, quae veris repugnant: praeſidia enim veritatis a natura acceperat, quibus neglectis jam factum eſt, ut falſa a veris non poſſit discernere: profecto et is, qui voluptates tanquam bona ſectatur et dolores tanquam mala fugit, impie agit: neceſſe eſt enim, ut qui ita adfectus eſt, ſaepe de Univerſi natura conqueratur, quaſi bonis malisque, nulla dignitatis ratione habita, aliquid tribuerit, propterea, quod mali ſaepe voluptatibus fruuntur et ea poſſident, quae voluptatem afferre poſſunt: boni contra dolore adficiuntur, et in ea incidunt, quae dolorem excitent: praeterea qui dolorem timet, et ea interdum timebit, quae in mundo futura ſunt: hoc jam impium eſt: qui voluptates ſectatur, porro ab injuſtitia non abstinebit: hoc autem aperte

jam *De Joly*, ſed tacite, fecerat. Caeterum *Med.* 4. corrupte: φοβήσεται.

ὅ,τε διώκων τὰς ἡδονὰς — ἐναργῶς ἀσεβές·] Haec omnia exciderunt librario *Med.* 3.

οὐ γὰρ ἀμφότερα ἂν ἐποίει, εἰ κ. τ. λ.] Conjunctionem δυνητικὴν ἄν ante ἐποίει recepi ex *Vat.* 2. 3. 5., *Med.* 1. 2. 4. et *Guelf.*, quam ceterae Edd. omnes ignorant. — *Med.* 3. eandem conjunctionem, ſed ante ἀμφότερα, exhibet. — Caeterum verba: οὐ γὰρ ἀμφότερα ἂν ἐποίει, εἰ μὴ πρὸς ἀμφότερα ἐπίσης a *Vat.* 4. abſunt.

εἰ μὴ πρ. ἀμφ. ἐπίσης εἶχε] Ed. *Gatak.* dat: εἴχεται. Ceterae Edd. cum omnibus Codd. εἶχε, praeter *Guelf.*, in quo ἔχει.

ὁμογνώμονας ὄντας] *Med.* 4. ὡς ὁμογνώμονας ὄντας; haud male.

ὅστις

σης διακεῖσθαι. ὅστις οὖν πρὸς πόνους, καὶ ἡδονὰς, ἢ θάνατον καὶ ζωὴν, ἢ δόξαν καὶ ἀδοξίαν, οἷς ἐπίσης ἡ τῶν ὅλων Φύσις χρῆται, αὐτὸς οὐκ ἐπίσης ἔχει, δῆλον ὡς ἀσεβεῖ. λέγω δὲ τὸ χρῆσθαι τούτοις ἐπίσης τὴν κοινὴν Φύσιν, ἀντὶ τοῦ [κατὰ τὸ] συμβαίνειν ἐπίσης κατὰ τὸ ἑξῆς γινομένοις, καὶ ἐπιγινομένοις ὁρμῇ τινι ἀρχαίᾳ τῆς προνοίας, καθ' ἣν ἀπό τινος ἀρχῆς ὥρμησεν ἐπὶ τήνδε τὴν διακόσμησιν, συλλαβοῦσά τινας λόγους τῶν ἐσομένων, καὶ δυνάμεις γονίμους ἀφορίσασα, ὑποστάσεών τε, καὶ μεταβολῶν, καὶ διαδοχῶν τοιούτων.

β'. Χαριεστέρου μὲν ἦν ἀνδρὸς ἄγευστον ψευδολογίας, καὶ πάσης ὑποκρίσεως καὶ τρυφῆς καὶ τύφου γενόμενον ἐξ ἀνθρώπων ἀπελθεῖν. τὸ δ' οὖν κορεσθέντα γε τούτων ἀποπνεῦσαι, δεύτερος πλοῦς, ἢ προῃρῆσθαι προσκαθῆσθαι τῇ κακίᾳ.

ὅστις οὖν πρὸς πόνους, καὶ ἡδονὰς] *Vatic. A.* 2. 3. 4. 5., *Med.* 1. 2. 3. 4., *Paris.* et *Guelf.* ὅστ. οὖν πρ. πόνον καὶ ἡδονήν; quae quidem lectio concinnior videri possit, quum singularis numerus in caeteris sequatur.

δῆλον ὡς ἀσεβεῖ] *Guelf.* δηλονότι ὡς ἀσεβεῖ.

ἀντὶ τοῦ [κατὰ τὸ] συμβαίνειν κ. τ. λ.] Uncinis inclusi verba κατὰ τὸ, quae ex sequentibus huc in locum alienum illata videntur, quod jam *Morus* perspecte viderat. *Reisk.* malebat: ἀντὶ τοῦ τὸ καὶ τὸ συμβαίνειν κ. τ. λ.

κατὰ τὸ ἑξῆς γινομένοις καὶ ἐπιγινομένοις κ. τ. λ.] *Reisk.* putabat emendandum esse: κατὰ τὸ ἑξῆς τοῖς γινομένοις καὶ ἀπογινομένοις; qua tamen emendatione non opus esse videtur.

Ad

impium: oportet vero, ad quae communis natura ex aequo ſe habet, (nec utrumque feciſſet, niſi ad utrumque ex aequo ſe habuiſſet,) ad ea quoque ex aequo adfectum eſſe eum, qui naturam tanquam ducem ſequi et cum eadem conſentire velit. Qui igitur ad dolores et voluptates, vel ad mortem vitamque vel ad gloriam et infamiam non ex aequo adfectus eſt, quemadmodum rerum univerſarum natura ex aequo iis utitur, procul dubio impie agit. Quod autem dico, communem naturam illis ex aequo uti, ita intelligendum eſt, ea ſcilicet ex neceſſaria rerum ſerie iis, quae principali quodam providentiae conſilio, quo illa a quodam temporis initio, rationibus quibusdam [ſeminalibus] rerum futurarum conceptis, et foecundis quibusdam ſubſtantiarum, mutationum et hujus generis viciſſitudinum determinatis ad mundum condendum acceſſit, iis, inquam, et quae fiunt et quae deinceps naſcuntur, pariter in utramque partem evenire.

2. Gratius quidem foret homini, mendacii omnisque ſimulationis, luxus et faſtus inexpertum hac vita defungi: horum autem ſatietate affectum vita migrare malle, quam huic improbitati immorari, ſecunda [ut ajunt] navigatio.

Ad Sect. 2. (*ap. Lugdun.* 2. *Caſ.* 2.)

Χαριεστέρου μὲν ἦν ἀνδρὸς ἄγευστον ψευδολογίας κ. τ. λ.] „Vertit *Xyl.* (inquit *Caſ.*), quaſi ſcriptum eſſet: Χαριέστερον μὲν ἢ ἂν ἄγευστον κ. τ. λ., quae fortaſſe vera lectio.„ — Verum bene defendi poteſt vulgaris. Caeterum *Arg.* operarum errore ψευδολογίας.

δεύτερος πλοῦς, ἢ προηρῆσθαι προσκαθῆσθαι κ. τ. λ.] Sic omnes Edd., praeter *Lugd.*, in qua δεύτ. πλοῦς προηρῆσθαι, ἢ προσκαθῆσθαι legitur, quod *Gat.* praeferendum putabat. *Morus* malebat: ἢ προήρησαι; *num mavis?* — Neque tamen his Emendationibus omnino opus eſſe videtur. In priori enim membro omittitur μᾶλλον, quod ſaepiſſime ante ἢ fieri ſolet; de qua quidem ellipſi pluribus egit L. *Bos* p. 555. ſqq. ed. *Schwebel.*

λοι-

κακίᾳ. καὶ οὔπω σε οὐδὲ ἡ πεῖρα πείθει φεύγειν ἐκ τοῦ λοιμοῦ; λοιμὸς γὰρ διαφθορὰ διανοίας, πολλῷ γε μᾶλλον ἢπερ ἡ τοῦ περικεχυμένου τούτου πνεύματος τοιάδε τις δυσκρασία καὶ τροπή. αὕτη μὲν γὰρ ζώων λοιμὸς, καθὸ ζῶά ἐστιν· ἐκείνη δὲ ἀνθρώπων, καθὸ ἄνθρωποί εἰσιν.

γ'. Μὴ καταφρόνει θανάτου, ἀλλὰ εὐαρέστει αὐτῷ, ὡς καὶ τούτου ἑνὸς ὄντος, ὧν ἡ Φύσις ἐθέλει. οἷον γάρ ἐστι τὸ νεάσαι, καὶ τὸ γηράσαι, καὶ τὸ αὐξῆσαι, καὶ τὸ ἀκμάσαι, καὶ ὀδόντας, καὶ γένειον, καὶ πολιὰς ἐνεγκεῖν, καὶ σπεῖραι, καὶ κυοφορῆσαι, καὶ ἀποκυῆσαι, καὶ τὰ ἄλλα τὰ Φυσικὰ ἐνεργήματα, ὅσα αἱ τοῦ σοῦ βίου ὧραι φέρουσιν, τοιοῦτο καὶ τὸ διαλυθῆναι. τοῦτο μὲν οὖν κατὰ ἄνθρωπόν ἐστι λελογισμένον, μὴ ὁλοσχερῶς, μηδὲ ὠστικῶς, μηδὲ ὑπερηφάνως πρὸς τὸν θάνατον ἔχειν· ἀλλὰ περιμένειν ὡς μίαν τῶν Φυσικῶν ἐνεργειῶν· ὡς νῦν περιμένεις, πότε ἔμβρυον ἐκ τῆς γαστρὸς τῆς γυναικός σου ἐξέλθῃ, οὕτως ἐκδέχεσθαι τὴν ὥραν, ἐν ᾗ τὸ ψυχάριόν σου τοῦ ἐλύτρου τούτου ἐκπεσεῖται. εἰ δὲ καὶ ἰδιωτικὸν παράπηγμα ἀψικάρδιον θέλεις, μάλιστά σε εὔκολον πρὸς τὸν θάνατον ποιήσει, ἡ ἐπίστασις ἡ ἐπὶ τὰ ὑποκείμενα, ὧν μέλλεις ἀφίστασθαι, καὶ μεθ' οἵων ἠθῶν οὐκέτι

λοιμὸς γὰρ διαφθορὰ διανοίας] *Xyl.* 1. operarum errore — διαθορά.

καθὸ ζῶά ἐστιν· ἐκείνη δὲ ἀνθρώπων.] Haec verba omnia a *Vat. A.* abſunt. Peſſime.

Ad Sect. 3. (*ap. Lugdun.* 3. *Caſ.* 3.)

καὶ τὸ ἀκμάσαι] *Arg.* operarum vitio: καὶ τὸ ἀκμάσα.

τοιοῦτο καὶ τὸ διαλυθῆναι] *Vatic. A.* τοιοῦτο καὶ τοῦτο διαλυθῆναι: perperam.

μὴ ὁλοσχερῶς, μηδὲ ὠστικῶς κ. τ. λ.] *Reiskius* malebat: μὴ γλίσχρως: *oportet vitae non nimis anxie tenacem eſſe ſervandaeque indecenter ſtudioſum*, μηδὲ ὠστικῶς, *neque contra inconſulta moriendi cupiditate in mortem proruendum.*

εἰ

Nondumne tibi ne experientia quidem ſuadet, ut peſtem fugias? peſtis enim mentis corruptio eaque longe perniciosior, quam aëris quaedam intemperies et immutatio. Haec enim animalibus peſtis eſt, quatenus ſunt animalia; illa hominum, quatenus homines ſunt.

3. Mortem noli contemnere, ſed animo lubenti eam excipe, tanquam unum eorum, quae natura vult: cujusmodi enim generis eſt, in pueritia eſſe, ſeneſcere, adoleſcere, vigere, dentire, barbatum eſſe, ſeneſcere, liberos creare, praegnantem eſſe, parere, aliaque, quae natura efficit, et vitae aetates ſecum adferunt, ejusmodi etiam eſt diſſolvi. Hominis igitur omnia conſiderantis eſt, neque negligenter, neque violenter, neque faſtuoſe erga mortem ſe gerere, ſed eam tanquam unam ex naturae actionibus exſpectare: quemadmodum nunc exſpectas, quando foetus uxoris tuae utero prodeat, ita et hora tibi exſpectanda eſt, qua animula tua ex hoc involucro excidet: ſi autem vulgare vis praeceptum, quod tamen in cor penetrare poſſit, quam maxime, ut mortem facile feras, efficiet, ſi conſideraveris, et quales ſint res ſubjectae, a quibus divelleris, et quales

εἰ δὲ καὶ ἰδιωτικὸν παράπηγμα ἀψικάρδιον θέλεις] *Suidas* ſ. v. ἀψικάρδιος — παράπληγμα — ſ. v. παράπηγμα autem rurſus παράπηγμα. En autem ipſius verba: „Ἀψικάρδιος. Εἰ δὲ ἰδιωτικὸν παράπληγμα ἀψικάρδιον ἐθέλεις, εἰρήσεται ἂν ταχέως τῆς καρδίας ἁπτόμενον.„ — Et iterum: Παράπηγμα· κάνων· καὶ εἶδός τι ὀργάνου ἀστρονομικοῦ· Εἰ δὲ ἰδιωτικὸν παράπηγμα ἀψικάρδιον ἐθέλεις πρὸς τὸν θάνατον, εἶπω.

μηθ' οἵων ἠθῶν] *Reisk.* „f. παθῶν; neque tamen locus ſic perſanatus videtur: neque enim dicitur ἐμφύρεσθαι μετὰ τινός, ſed τινί.„ Poſſit tamen defendi τὸ μεθ' οἵων, ſi aut ἡ ἐμπεφυρμένη, quod ſequitur, cum *Caſ.* ſubſtantive ſumatur, ut ἡ εἱμαρμένη, aut pro ἐμπεφυρμένη legatur

ἔτι ἔσται ἡ ἐμπεφυρμένη. προσκόπτεσθαι μὲν γὰρ αὐτοῖς ἥκιστα δεῖ, ἀλλὰ καὶ κήδεσθαι καὶ πρᾴως φέρειν· μεμνῆσθαι μέντοι ὅτι οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων ὁμοδογματούντων σοι ἡ ἀπαλλαγὴ ἔσται. τοῦτο γὰρ μόνον, εἴ περ ἄρα, ἀνθεῖλκεν ἂν καὶ κατεῖχεν ἐν τῷ ζῆν, εἰ συζῆν ἐφεῖτο τοῖς τὰ τοιαῦτα δόγματα περιπεποιημένοις. νῦν δὲ ὁρᾷς, ὅσος ὁ κόπος ἐν τῇ διαφωνίᾳ τῆς συμβιώσεως, ὥστε εἰπεῖν, θᾶττον ἔλθῃς, ὦ θάνατε, μή που καὶ αὐτὸς ἐπιλάθωμαι ἐμαυτοῦ.

δ'. Ὁ ἁμαρτάνων ἑαυτῷ ἁμαρτάνει. ὁ ἀδικῶν ἑαυτὸν κακοῖ, κακὸν ἑαυτὸν ποιῶν.

ε'. Ἀδικεῖ πολλάκις ὁ μὴ ποιῶν τι, οὐ μόνον ὁ ποιῶν τι.

ς'. Ἀρκεῖ ἡ παροῦσα ὑπόληψις καταληπτικὴ, καὶ ἡ παροῦσα πρᾶξις κοινωνικὴ, καὶ ἡ παροῦσα διάθεσις εὐαρεστικὴ πρὸς πᾶν τὸ παρὰ τὸ ἐκ τῆς αἰτίας συμβαῖνον.

ζ'. Ἐξαλεῖψαι φαντασίαν· στῆσαι ὁρμήν· σβέσαι ὄρεξιν· ἐφ' ἑαυτῷ ἔχειν τὸ ἡγεμονικόν.

η'. Εἰς μὲν τὰ ἄλογα ζῶα, μία ψυχὴ διήρηται· εἰς δὲ τὰ λογικὰ μία νοερὰ ψυχὴ μεμέρισται. ὥσπερ καὶ μία γῆ

tur συμφυρμένη. coll. *Platon.* Phaed. ſ. 11. ed. *Fiſcher.*

ἡ ἐμπεφυρμένη] *Gatak.* ἡ ψυχὴ ἐμπεφυρμένη. — Vid. not. praeced.

πρᾴως φέρεσθαι] In *Xyl.* 1. operarum errore πρώως φ. excuſum eſt.

νῦν δὲ ὁρᾷς] *Xyl.* 1., *Argent.*, *Lugd.*, *Caſ.* et *Oxon.* νῦν δ' ὁρᾷς.

τὰ τοιαῦτα δόγματα] *Gat.* malebat: τὰ αὐτὰ δόγμ.

Ad Sect. 4. (*ap. Lugd.* 4. *p. Caſ.* 4. *p.*)

ἑαυτὸν κακοῖ] Haec verba ignorat *Vatic. A.* perperam.

Sectio 5. (*ap. Lugdun.* 4. *p. Caſ.* 4. *p.*)

Ad

mores, quibuscum non amplius conjunctus erit [animus]: quamquam enim iis offendi neutiquam te oportet, ſed curam eorum gerere eosque placide ferre, meminiſſe tamen licet, tibi ab hominibus non idem tecum ſentientibus eſſe discedendum: hoc enim ſolum, ſi tamen quid poſſet, nos retraheret et in vita retineret, ſi cum hominibus eadem ſentientibus vivere liceret: nunc autem vides, quanta moleſtia ex diſſenſu eorum, quibuscum vivitur, oriatur, ut dicere libeat: „Propere accede, o Mors, ne quando et mei ipſius obliviſcar.„

4. Qui peccat, ſibi ipſi peccat: qui injuſte agit, ſibi nocet, ſe ipſe malum reddens.

5. Saepe injuriam facit, qui nihil agit; non is modo, qui agit.

6. Si adeſt certa de rebus ſententia, et actio ſocietati humanae utilis, et animus ita adfectus, ut boni conſulat omnia, quae ab externa proficiſcuntur cauſſa, ſufficit.

7. Opiniones tolle: ſiſte animi impetum: appetitionem exſtingue: mentemque in ſui poteſtate ſerva.

8. In bruta animantia una diſtributa eſt anima: animantibus autem ratione praeditis una anima rationalis distributa

Ad Sect. 6. (ap. Lugd. 5. p. Caſ. 5. p.)

ὑπόληψις καταληπτικὴ, καὶ ἡ παροῦσα] Haec verba ob homoteleuta παροῦσα exciderunt librario *Vatic. A.*

πρὸς πᾶν τὸ παρὰ τὸ ἐκ τῆς αἰτίας συμβαῖνον·] Locus ſine dubio depravatus. Hinc *Gatak.* emendandum putabat aut πρὸς πᾶν τὸ παρὸν ἐκ τῆς αἰτίας συμβ., aut: πρὸς παν τὸ παρὰ τῆς αἰτ. συμβ. Malim autem cum *Caſ.* πρ. πᾶν τὸ παρὰ τὴν ἐκτὸς αἰτίαν συμβ., aut cum *Reisk.* πρ. πᾶν τὸ παρὰ τῆς ἐκτὸς αἰτίας συμβ. coll. S. 31. ab initio.

Sectio 7. (ap. Lugdun. 5. p. Caſ. 5. p.)

Ad

γῇ ἐστὶν ἁπάντων τῶν γεωδῶν, καὶ ἐνὶ Φωτὶ ὁρῶμεν, καὶ ἕνα ἀέρα ἀναπνέομεν, ὅσα ὁρατικὰ καὶ ἔμψυχα πάντα.

θ'. Ὅσα κοινοῦ τινος μετέχει, πρὸς τὸ ὁμογενὲς σπεύδει. τὸ γεῶδες πᾶν ῥέπει ἐπὶ γῆν, τὸ ὑγρὸν πᾶν σύῤῥουν, τὸ ἀερῶδες ὁμοίως· ὥστε χρήζειν τῶν διειργόντων καὶ βίας. τὸ πῦρ ἀνωφερὲς μὲν, διὰ τὸ στοιχειῶδες πῦρ· παντὶ δὲ πυρὶ ἐνταῦθα πρὸς τὸ συνεξάπτεσθαι ἕτοιμον οὕτως, ὥστε καὶ πᾶν τὸ ὑλικὸν τὸ ὀλίγῳ ξηρότερον, εὐέξαπτον εἶναι, διὰ τὸ ἔλαττον ἐγκεκρᾶσθαι αὐτῷ τὸ κωλυτικὸν πρὸς ἔξαψιν. καὶ τοίνυν πᾶν τὸ κοινῆς νοερᾶς Φύσεως μέτοχον, πρὸς τὸ συγγενὲς ὁμοίως σπεύδει, ἢ καὶ μᾶλλον. ὅσῳ γάρ ἐστι κρεῖττον παρὰ τὰ ἄλλα, τοσούτῳ καὶ πρὸς τὸ συγκιρνᾶσθαι τῷ οἰκείῳ καὶ συγχεῖσθαι ἑτοιμότερον. εὐθὺς γοῦν ἐπὶ μὲν τῶν ἀλόγων εὑρήθη σμήνη, καὶ ἀγέλαι, καὶ νεοσσοτροφίαι, καὶ οἷον ἔρωτες. ψυχαὶ γὰρ ἤδη ἦσαν ἐνταῦθα, καὶ τὸ συναγωγὸν ἐν τῷ κρείττονι ἐπιτεινόμενον εὑρίσκετο, οἷον οὔτε ἐπὶ φυτῶν ἦν, οὔτε ἐπὶ λίθων, ἢ ξύλων. ἐπὶ δὲ τῶν λογικῶν ζώων, πολιτείαι, καὶ φιλίαι, καὶ οἶκοι, καὶ σύλλογοι, καὶ ἐν πολέμοις συνθῆκαι καὶ ἀνοχαί. ἐπὶ δὲ τῶν ἔτι κρειττόνων καὶ ἐνδιεστηκότων τρόπον τινὰ ἕνωσις ὑπέστη, οἷα ἐπὶ τῶν ἄστρων. οὕτως ἡ ἐπὶ τὸ κρεῖττον ἐπανάβασις συμπάθειαν καὶ

Ad Sect. 8. (*ap. Lugdun.* 6. *Caſ.* 6. *p.*)

ἔμψυχα πάντα] Parum refert, utrum πάντα ad hanc, an cum *Caſ.* ad ſequentem Sectionem trahas.

Ad Sect. 9. (*ap. Lugdun.* 7. *Caſ.* 6. *p.*)

καὶ τὸ ὑγρὸν πᾶν σύῤῥουν] *Xyl.* 1. et *Lugd.* σόῤῥουν; hinc *Adnot. Lugd.* emendandum putabat ἐπὶ τὸν ῥοῦν. At *Arg.* ceteraeque recte — σύῤῥουν.

τὸ πῦρ ἀνωφερὲς] In *Xyl.* 1. operarum errore: τὸ πῦν.

πᾶν τὸ κοινῆς νοερᾶς Φύσεως μέτοχον] *Vat. A.* corrupte: πᾶν τὸ κοινονῆς μὲν νοερᾶς Φύσ. μέτοχ.

συγ-

buta eſt: quemadmodum omnium terrenorum una eſt terra, et una luce cernimus unumque aërem ſpiramus, quotquot viſus et animae participes ſumus.

9. Quaecumque aliquid habent commune, ad id, quod ejusdem generis eſt, contendunt: terrenum omne ad terram vergit; in idem confluit humidum omne et aërium pariter, ita ut requirantur, quae vi adhibita illa intercludant. Ignis quidem ſurſum fertur propter ignem elementarem: omni tamen cum igni, qui hic eſt, ſimul accendi promptus atque paratus, ut et materia quaevis paullo ſiccior facile incendatur, propterea, quod minus admixtum habet, quo incendium prohibetur. Quae quum ita ſint, omne, quod communis mentis particeps eſt, ad id, quod ſui generis eſt, ſimiliter contendit, aut multo magis etiam: quanto enim aliis rebus praeſtantius eſt, tanto aptius cum eo, quod ejusdem generis, commiſceri poteſt atque coaleſcere: quare quidem inter animantia rationis expertia ſtatim inventa ſunt examina, armenta, pullorum educationes, et quaſi amores: anima enim jam hic ineſt, et in praeſtantiori hoc genere invenitur intenſior illa conciliandi vis, qualem in plantis, lapidibus et arboribus fruſtra quaeris: inter animantia autem ratione praedita res publicae, amicitiae, familiae, concilia, inter

συγκιρνᾶσθαι τῷ οἰκείῳ καὶ συγχεῖσθαι] Sic cum *Xyl.* 1., *Argent.*, *Lugd.*, *Caſ.* et *Oxon.*, conſentiente *Vat. A.*, dedi: quod cur in *Gat.* et reliquis in συγκ. τ. οἰκ. καὶ συγκεῖσθαι immutatum ſit, neſcio.

ἐπὶ μὲν τῶν ἀλόγων εὑρήθη μόνη] *Vat. A.* vitioſe: ἐ. μ. τ. ἀλ. εὑρήθης μόνη.

ἐν τῷ κρείττονι ἐπιτεινόμενον] *Vat. A.* librarii errore: ἐν τῷ κρείττου ἐπιτεινόμ. *(ſic.)*

πολιτείαι, καὶ φιλίαι] *Vat. A.* iterum corrupte: πολιτείται καὶ φιλίαι.

ἢ ἐπὶ τὸ κρεῖττον ἐπαναβ.] *Xyl.* 1. operarum errore: ἢ ἐπὶ τὸ κρεῖττομ — ἐργά-

καὶ ἐν διεστῶσιν ἐργάσασθαι ἐδύνατο. ὅρα οὖν τὸ νῦν γινόμενον. μόνα γὰρ τὰ νοερὰ νῦν ἐπιλέλησται τῆς πρὸς ἄλληλα σπουδῆς καὶ συννεύσεως, καὶ τὸ σύρρουν ὧδε μόνον οὐ βλέπεται. ἀλλ' ὅμως καί τοι Φεύγοντες περικαταλαμβάνονται· κρατεῖ γὰρ ἡ Φύσις· ἅψει δὲ ὃ λέγω παραφυλάσσων. θᾶσσον γοῦν εὕροι τις ἂν γεῶδές τι μηδενὸς γεώδους προσαπτόμενον, ἤπερ ἄνθρωπον ἀνθρώπου ἀπεσχισμένον.

ί. Φέρει καρπὸν, καὶ ἄνθρωπος, καὶ θεὸς, καὶ ὁ κόσμος· ἐν ταῖς οἰκείαις ὥραις ἕκαστα Φέρει. εἰ δὲ ἡ συνήθεια κυρίως τέτριφεν ἐπὶ ἀμπέλου καὶ τῶν ὁμοίων, οὐδὲν τοῦτο. ὁ λόγος δὲ, καὶ κοινὸν, καὶ ἴδιον καρπὸν ἔχει· καὶ γίνεται ἐξ αὐτοῦ τοιοῦθ' ἕτερα, ὁποῖόν τι αὐτός ἐστιν ὁ λόγος.

ια'. Εἰ μὲν δύνασαι, μεταδίδασκε. εἰ δὲ μὴ, μέμνησο, ὅτι πρὸς τοῦτο ἡ εὐμένειά σοι δέδοται· καὶ οἱ θεοὶ δὲ εὐμενεῖς τοῖς τοιούτοις εἰσίν. εἰς ἔνια δὲ καὶ συνεργοῦσιν, εἰς ὑγίειαν, εἰς πλοῦτον, εἰς δόξαν· οὕτως εἰσὶ χρηστοί. ἔξεστι δὲ καὶ σοί· εἰ εἰπὲ, τίς ὁ κωλύων;

ιβ'. Πόνει μὴ ὡς ἄθλιος, μηδὲ ὡς ἐλεεῖσθαι ἢ θαυμάζεσθαι θέλων. ἀλλὰ μόνον ἓν θέλε, κινεῖσθαι καὶ ἴσχεσθαι, ὡς ὁ πολιτικὸς λόγος ἀξιοῖ.

ιγ'. Σή-

ἐργάσασθαι ἐδύνατο.] *Vat. A.* ἐργάσασθαι δύναται.

ἄνθρωπον ἀνθρώπου ἀπεσχισμένον] *Vatic. A.* corrupte: ἄνθρωπον ἀνθρώπου ἀντεσχισμένου.

Ad Sect. 10. *(ap. Lugd.* 8. *Caſ.* 7.)

εἰ δὲ ἡ συνήθεια κυρίως τέτριφεν] Sic cum *Xyl.* 1., *Lugdun.*, *Caſ.*, *Oxon.* et *Dejol.* dedi. *(Baſ.)* autem, *Arg.* ceteraeque τέτροφεν, quod *Reisk.*

inter ipſa quoque bella foedera et induciae: in praeſtantioribus adhuc et quodammodo longiſſime diſtantibus unitas quaedam exiſtit, qualis in aſtris cernitur: ſic altior excellentiae gradus etiam in diſtantibus mutuam adfectionem efficere valebat. Jam vide, nunc quid fiat: ſola quidem animantia ratione praedita mutui illius invicem ſtudii ac conſenſus oblita ſunt, confluxusque ille in his ſolis non cernitur. Veruntamen fugiant licet hoc homines, undique occupantur: praevalet enim natura: diligenti contemplatione, quod dico, comperies: quare facilius quidem invenies terrenum aliquid nulli rei terrenae adjunctum, quam hominem ab homine prorſus avulſum.

10. Fructum fert et homo et Deus et mundus, ſuo quodcunque tempore: nam quod uſu loquendi hoc de vite aliisque ejusdem generis rebus tritum eſt, hoc nihil ad rem. Ratio autem fructum habet et communem et proprium, et naſcuntur ex ea alia ejusmodi, cujusmodi eſt ipſa ratio.

11. Si potes, meliora doce: ſin minus, memento, in hunc finem manſuetudinem tibi datam eſſe: et Deos etiam talibus eſſe clementes, adeoque illis ad conſequendam ſanitatem, divitias et gloriam auxilium ferre: adeo ſunt benigni: quod et tibi licet, aut dic, quis te prohibeat?

12. Labora, nec ut miſer, nec ut qui vel miſericordiam vel laudem conſequi ſtudeas: ſed unum hoc tibi ſit propoſitum, moveri et motum ſiſtere, prout ratio exigit.

13. Ho-

Reisk. in τέτροχεν immutari malebat.

καὶ γίνεται ἐξ αὐτοῦ] Copulativa καὶ excidit librario *Vat. A.*

Ad Sect. 11. *(ap. Lugdun.* 9. *Caſ.* 8.)

εἰ εἶπὲ, τίς ὁ κωλύων;] Videtur cum *Gat.* legendum eſſe: ἢ εἰπὲ, κ. τ. λ.

Sectio 12. *(ap. Lugdun.* 10. *Caſ.* 9.)

Sectio

ιγ'. Σήμερον ἐξῆλθον πάσης περιστάσεως· μᾶλλον δὲ ἐξέβαλον πᾶσαν περίστασιν. ἔξω γὰρ οὐκ ἦν, ἀλλὰ ἔνδον ἐν ταῖς ὑπολήψεσι.

ιδ'. Πάντα ταῦτα συνήθη μὲν τῇ πείρᾳ· ἐφήμερα δὲ τῷ χρόνῳ· ῥυπαρὰ δὲ τῇ ὕλῃ. πάντα νῦν, οἷα ἐπ' ἐκείνων, οὓς κατεθάψαμεν.

ιε'. Τὰ πράγματα ἔξω θυρῶν ἔστηκεν, αὐτὰ ἐφ' ἑαυτῶν, μηδὲν μήτε εἰδότα περὶ αὐτῶν, μήτε ἀποφαινόμενα. τί οὖν ἀποφαίνεται περὶ αὐτῶν; τὸ ἡγεμονικόν.

ις'. Οὐκ ἐν πείσει, ἀλλ' ἐνεργείᾳ τὸ τοῦ λογικοῦ, πολιτικοῦ ζώου κακὸν καὶ ἀγαθόν, ὥσπερ οὐδὲ ἡ ἀρετὴ καὶ κακία αὐτοῦ ἐν πείσει, ἀλλὰ ἐνεργείᾳ.

ιζ'. Τῷ ἀναῤῥιφέντι λίθῳ οὐδὲν κακὸν τὸ κατενεχθῆναι, οὐδὲ ἀγαθὸν τὸ ἀνενεχθῆναι.

ιη'. Δίελθε ἔσω εἰς τὰ ἡγεμονικὰ αὐτῶν, καὶ ὄψει τίνας κριτὰς φοβῇ, οἵους καὶ περὶ αὐτῶν ὄντας κριτάς.

ιθ'. Πάντα ἐν μεταβολῇ. καὶ αὐτὸς σὺ ἐν διηνεκεῖ ἀλλοιώσει, καὶ κατά τι φθορᾷ· καὶ ὁ κόσμος δὲ ὅλος.

κ'. Τὸ

Sectio 13. (*ap. Lugdun.* 11. *Caſ.* 10.)

Ad Sect. 14. (*ap. Lugd.* 12. *Caſ.* 11.)

Πάντα ταῦτα συνήθη κ. τ. λ.] *Gatak.* malebat: πάντα ταὐτὰ, συνήθη κ. τ. λ. n. n.

ῥυπαρὰ δὲ τῇ ὕλῃ· πάντα νῦν, οἷα ἐπ' ἐκείνων, οὓς κατεθάψαμεν.] *Vatic. A.* corrupte: ῥυπαρὰ δὲ τῇ ὅλῃ πάντων νῦν, οἷα ἐπ' ἐκείνων, οὓς κατέθαψε (*ſic*).

Ad Sect. 15. (*ap. Lugd.* 13. *p. Caſ.* 12. *p.*)

μήτε εἰδότα περὶ αὐτῶν] *Vat. A.* corrupte: μήτε εἶδον τὰ περὶ αὐτῶν. — *Gatak.* pro αὐτῶν malebat αὑτῶν: qua tamen emendatione non opus eſt. Scriptores enim Graeci ſerioris aetatis caſibus obliquis pronominis αὐτὸς utuntur pro ἑαυτοῦ, ἑαυτῶν etc.

Ad

13. Hodie ex omni, in qua verſabar, moleſtia evaſi; immo vero, omnem, dic, moleſtiam foras ejeci; neque enim extra te erat, ſed intra te, in opinionibus.

14. Haec omnia uſu familiaria, tempore caduca, materiâ ſordida: omnia nunc talia, qualia apud illos, quos ſepelivimus.

15. Res ipſae foris apud ſemet conſiſtunt, nec quidquam de ſe norunt, nec pronunciant: quid igitur de iis pronunciat? mens.

16. Non in adfectione, ſed in actione animantis rationalis et civilis bonum malumque ſitum eſt, ſicut nec virtus nec vitium in adfectione, ſed in actione conſiſtit.

17. Lapidi projecto neque malum, deorſum, neque bonum, ſurſum ferri.

18. Mentes eorum introſpice et videbis, quales judices timeas, qualesque in ſua ipſorum cauſſa ſint judices.

19. Omnia ſunt in mutatione, tu ipſe quoque in perpetua variatione et quodammodo corruptione et mundus tecum univerſus.

20. Al-

Ad Sect. 16. (*ap. Lugd.* 13. *p. Caſ.* 12. *p.*)

Οὐκ ἐν πείσει, ἀλλ' ἐνεργείᾳ] *Menag.* malebat — ἀλλ' ἐν ἐνεργείᾳ. n. n.

Ad Sect. 17. (*ap. Lugd.* 14. *p. Caſ.* 12. *p.*)

Τῷ ἀναῤῥιφέντι λίθῳ κ. τ. λ.] Reſtitui veterum Edd. *Xyl.* 1., *Argent.*, *Lugd.*, *Caſ.* et *Oxon.* lectionem ἀναῤῥιφέντι, in quod conſentit *Vatic. A.* *Gat.* Ed. contra et reliquae ſine neceſſitate in ἀναῤῥιφθέντι hoc immutarunt.

Ad Sect. 18. (*ap. Lugd.* 14. *p. Caſ.* 13.)

οἵους καὶ περὶ αὐτῶν ὄντας κριτάς.] *Gat.* malebat — περὶ αὐτῶν —. Verum vid. ad Sect. 15. a nobis adnotata.

Ad Sect. 19. (*ap. Lugd.* 15. *p. Caſ.* 14.)

Πάντα ἐν μεταβολῇ] *Vat. A.* Αὐτὰ ἐν μετ. — Debuerat ſaltem: Ταῦτα.

κ'. Τὸ ἄλλου ἁμάρτημα, ἐκεῖ δεῖ καταλιπεῖν·

κά. Ἐνεργείας ἀπόληξις, ὁρμῆς, ὑπολήψεως παῦλα, καὶ οἷον θάνατος, οὐδὲν κακόν. μέτιθι νῦν ἐπὶ ἡλικίαν, οἷον τὴν παιδικὴν, τὴν τοῦ μειρακίου, τὴν νεότητα, τὸ γῆρας· καὶ γὰρ τούτων πᾶσα μεταβολὴ, θάνατος· μήτι δεινόν; μέτιθι νῦν ἐπὶ βίον τὸν ὑπὸ τῷ πάππῳ, εἶτα τὸν ὑπὸ τῇ μητρὶ, εἶτα τὸν ὑπὸ τῷ πατρί· καὶ ἄλλας δὲ πολλὰς διαφορὰς καὶ μεταβολὰς καὶ ἀπολήξεις εὑρίσκων, ἐπερώτα σεαυτὸν, μήτι δεινόν· οὕτως τοίνυν οὐδὲ ἡ τοῦ ὅλου σου βίου λῆξις, καὶ παῦλα, καὶ μεταβολή.

κβ'. Τρέχε ἐπὶ τὸ σεαυτοῦ ἡγεμονικὸν καὶ τὸ τοῦ ὅλου, καὶ τὸ τούτου. τὸ μὲν σεαυτοῦ, ἵνα νοῦν δικαϊκὸν αὐτὸ ποιήσῃς· τὸ δὲ τοῦ ὅλου, ἵνα συμμνημονεύσῃς, τίνος μέρος εἶ· τὸ δὲ τούτου, ἵνα ἐπιστήσῃς πάτερον ἄγνοια, ἢ γνώμη, καὶ ἅμα λογίσῃ, ὅτι συγγενές.

κγ'. Ὥσπερ αὐτὸς σὺ πολιτικοῦ συστήματος συμπληρωτικὸς εἶ, οὕτως καὶ πᾶσα πρᾶξίς σου συμπληρωτικὴ ἔστω ζωῆς

Sectio 20. (*ap. Lugd.* 15. *p. Caſ.* 15.)

Ad Sect. 21. (*ap. Lugd.* 15. *p. Caſ.* 16.)

ὁρμῆς, ὑπολήψεως παῦλα, καὶ οἷον θάνατος, οὐδὲν κακόν.] *Gatakerus*: „Forſan, inquit, ὁρμῆς καὶ ὑπολήψεως παῦλα, οἷον θάνατος, οὐδὲν κακόν.„ — Ipſe tamen fatetur, vulgarem bene defendi poſſe.

τούτων πᾶσα μεταβολὴ, θάνατος] *Reisk.* placebat: τούτων πασῶν μεταβολὴ, θάνατος. At vulgaris mihi praeferenda videtur.

παῦλα καὶ μεταβολή.] *Vatic. A.* — παῦλα, μεταβολή, omiſſa perperam copulativa.

Ad Sect. 22. (*ap. Lugd.* 16. *p. Caſ.* 17. *p.*)

ἵνα νοῦν δικαϊκὸν αὐτὸ ποιήσῃς·] — ποιήσῃς dedi cum *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugdun.*, *Caſ.* et *Oxon.* Contra in *Gat.* ποιήσῃ legitur, operarum, opinor, errore, qui in reliquas Edd., exceptas *De-Jol.*, transiit. *Vat. A.* ἵνα νοῦν δικανικὸν αὐτῷ ποιήσε τε *(ſic)*:

20. Alterius peccatum ibi relinquendum.

21. Actionis ceſſatio appetitus et opinionum quies, et, ut ita dicam, mors, nihil mali. Jam ad aetates transi, pueritiam puta, adoleſcentiam, juventutem, ſenectutem: nam et omnis harum mutatio mors, ſed numquid mali? transi porro ad aetatem ſub avo, tum ſub matre, mox ſub patre transactam, et quum alias tot viciſſitudines, mutationes atque ceſſationes deprehenderis, te interroga, numquid mali in iis fuerit. Ergo nec in totius vitae tuae fine, ceſſatione et mutatione [mali quid ineſt].

22. Recurrito ad mentem et tuam et Univerſi et ſingulorum hominum: ad tuam, ut juſtam eam reddas: ad univerſi, ut recorderis, cujus ſis pars: ad alterius, ut intelligas, ſitne in ea ignorantia an conſilium, et ſimul cogites, eſſe tibi cognatam.

23. Ut tu ipſe ad corpus quoddam civile complendum natus es, ſic ſingulas actiones tuas ad vitam civilem

(ſic): ποιήσε τε aperte corrupta ſunt. Quid vero, ſi legamus: ἵνα νοῦν δικανικὸν αὐτῷ ποιήσῃς? Certe δικαϊκὸς nusquam, puto, occurrit, niſi h. l. et V, 34. Quo minus tamen haec immutarem, obſtabat auctoritas *Suidae*, apud quem ſ. v. δικαϊκὸς haec leguntur: Δικαϊκὸν. Τρέχε ἐπὶ τὸ σεαυτοῦ ἡγεμονικὸν, ἵνα νοῦν [νοῦν abeſt ab Ed. *Suidae Froben.*] δικαϊκὸν αὐτὸ ποιήσῃς. — Hinc quoque *Suidae* auctoritate fretus juſſit *Toup* (in Opuſc. crit. T. I. p. 88. ed. Lipſ.) reſcribere apud noſtrum: ποιήσῃς —, ut a nobis factum eſt.

πότερον ἄγνοια ἢ γνώμη] *Gat*: „Forſan ſcribendum: πότερον ἀγνοίᾳ ἢ γνώμῃ.„ Verum hac emendatione minime opus eſt.

Ad Sect. 23. *(ap. Lugd.* 16. *p. Caſ.* 17. *p.)*

Ὥςπερ αὐτὸς σὺ κ. τ. λ.] *Menag.*, qui haec cum praecedentibus conjungebat, legendum putavit: ὥςπερ οὖν αὐτὸς σὺ κ. τ. λ., aut: ὥςπερ δ' αὐτὸς σὺ κ. τ. λ. n. n.

ζωῆς πολιτικῆς. ἥτις ἐὰν οὖν πρᾶξίς σου μὴ ἔχῃ τὴν ἀναφορὰν, εἴτε προσεχῶς, εἴτε πόρρωθεν ἐπὶ τὸ κοινωνικὸν τέλος, αὕτη διασπᾷ τὸν βίον, καὶ οὐκ ἐᾷ ἕνα εἶναι, καὶ στασιώδης ἐστὶν, ὥσπερ ἐν δήμῳ ὁ τὸ καθ' αὑτὸν μέρος διϊστάμενος ἀπὸ τῆς τοιαύτης συμφωνίας.

κδ'. Παιδίων ὀργαὶ, καὶ παίγνια, καὶ πνευμάτια νεκροὺς βαστάζοντα, ὥστε ἐναργέστερον προσπεσεῖν τὸ τῆς νεκυίας.

κε'. Ἴθι ἐπὶ τὴν ποιότητα τοῦ αἰτίου. καὶ ἀπὸ τοῦ ὑλικοῦ αὐτὸ περιγράψας θεάσαι· εἶτα καὶ τὸν χρόνον περιόρισον, ὅσον πλεῖστον ὑφίστασθαι πέφυκε τοῦτο τὸ ἰδίως ποιόν.

κς'. Ἀνέ-

ἥτις ἐὰν οὖν πρᾶξις κ. τ. λ.] — In ed. *Lugd.* operarum, opinor, errore, exſculptum erat pro οὖν νοῦν. Hinc *Adnotat.* putabat, et ἐὰν et νοῦν eſſe tollendum. At recte monuerunt *Menag.* et *Gatak.* ἥτις ἐὰν dictum pro ἥτις ἂν ſignificare: *quaecumque.* Cujus formulae plura exempla congeſſit ex Scriptoribus Atticis *Zeunius* ad Viger. de Idiot. L. Gr. p. 516. ed. II.

ἐπὶ τὸ κοινωνικὸν τέλος] — *Xyl.* 1. operarum errore: ἐπὶ τὸ κοινωνηκὸν.

ἀπὸ τῆς τοιαύτης συμφωνίας.] *Salmaſ.* ab his verbis novam periodum incipiendam et pro συμφωνίας legendum putabat ἀσυμφωνίας, h. ſ. *ab tali diſſenſione*, orta ſcil. ex eo, quod actiones non ad certum finem referuntur, *oriuntur puerorum rixae* etc. Sed obſtant, quae ſequuntur, quo minus hanc *Salmaſii* conjecturam comprobare poſſimus.

Ad Sect. 24. (*ap. Lugd.* 16. *p. Caſ.* 18.)

καὶ πνευμάτια νεκροὺς βαστάζοντα] Aptiſſima ſane videtur *Mori* ratio, qui καὶ tollendum putabat. Tum enim

complendam facere oportet: quaecunque igitur actio tua nec propiorem nec remotiorem ad communem illum finem rationem habet, vitam tuam divellit, nec unam eandemque eam esse patitur, et seditiosa est ad ejus instar, qui in populo suae factionis homines a reliqui corporis consensu divellit.

24. Puerulorum rixae et ludicra et animulae cadavera gestantes, ut vehementius adficiat illud Νεκυίας.

25. Quali sit forma; animo, fac, consideres, eamque a materia secretam contemplare: deinde et longissimum, quod res sic adfecta natura sua perdurare potest, tempus definito.

enim πνευμάτια νεκρούς βαστάζοντα subjectum orationis forent, quae cum *puerorum rixis et ludis* compararentur. Nec tamen ea emendatio omnino necessaria videtur, si modo supplemus: *Omnia terrestria*, et τὸ τῆς νεκυίας ad Odyss. XI, 541. sqq. referimus. — Cf. Commentar. ad h. l.

ὥστε ἐναργέστερον προσπεσεῖν τὸ τῆς νεκυίας.] Haud dubitavi, quamquam invitis omnibus, quas vidi, Editionibus, et *Vatic. A.* pro ἐνεργέστερον edere ἐναργέστερον, quod sensus loci nostri aperte postulat, ut bene monuit *Toup* in Opp. Crit. T. II. p. 218. ed. Lips. — De frequenti vocabulorum ἐνεργὴς et ἐναργὴς confusione cf. *Schweighaeus.*, V. Cl., ad *Polyb.* I, 1, 2. et XVI, 23, 5. — Ceterum *Reche* τὸ ὥστε interrogative explicandum et deinde προσπέσει legendum putabat. n. n.

Ad Sect. 25. (*ap. Lugd.* 17. *Cas.* 19.)

ὅσον πλεῖστον ὑφίστασθαι κ. τ. λ.] ὅσον abest a *Vat. A.* librarii negligentia.

Ad

κς'. Ἀνέτλης μυρία, διὰ τὸ μὴ ἀρκεῖσθαι τῷ σῷ ἡγεμονικῷ ποιοῦντι ταῦτα οἷα κατεσκεύασται· ἀλλὰ ἄλις.

κζ'. Ὅταν ἄλλος ψέγῃ σε, ἢ μισῇ, ἢ τοιαῦτά τινα ἐκφωνῶσιν, ἔρχου ἐπὶ τὰ ψυχάρια αὐτῶν, δίελθε ἔσω, καὶ ἴδε ποῖοί τινές εἰσιν. ὄψει, ὅτι οὐ δεῖ σε σπᾶσθαι, ἵνα τούτοις τί ποτε περί σου δοκῇ. εὐνοεῖν μέν τοι αὐτοῖς δεῖ· Φύσει γὰρ Φίλοι. καὶ οἱ θεοὶ δὲ παντοίως αὐτοῖς βοηθοῦσι, δι' ὀνείρων, διὰ μαντειῶν, πρὸς ταῦτα μέν τοι, πρὸς ἃ ἐκεῖνοι διαΦέρονται.

κή. Ταῦτά ἐστι τὰ τοῦ κόσμου ἐγκύκλια, ἄνω κάτω, ἐξ αἰῶνος εἰς αἰῶνα. καὶ ἤτοι ἐΦ' ἕκαστον ὁρμᾷ ἡ τοῦ ὅλου διάνοια· ὅπερ εἴ ἐστιν, ἀποδέχου τὸ ἐκείνης ὁρμητόν. ἢ ἅπαξ ὥρμησε, τὰ δὲ λοιπὰ κατ' ἐπακολούθησιν καί τί ἦν τίνι. τρόπον

Ad Sect. 26. (*ap. Lugd.* 18. *Caſ.* 20.)

ποιοῦντι ταῦτα, οἷα κατεσκεύασται] ποιοῦντι dedi cum *Xyl.* 1., *Lugdun.*, *Caſ.* et *de-Jol.* In *Baſ.* primum, puto, exſculptum erat ποιοῦτι, quod et in *Arg.* (non ποιοῦ τινὸς, quod *Gatak.* contendit), in *Gat.* reliquisque legitur. — οἷα κατεσκεύασται ſc. ποιεῖν. Quod ſi ſubintelligimus, haud aegre carebimus emendatione *Menagii*, qui εἰς ἃ κατεσκεύασται malebat.

ἀλλὰ ἄλις] Si vera eſt lectio, ſupplendum ἔστω, quod *Gat.* addi malebat. *Böot.* conjecit ἀλλ' ἀλλοῖα. *Salmaſ.* cum ſequentibus conjungendum putat: ἀλλ' ὅταν ἄλλος κ.τ.λ.

Ad Sect. 27. (*ap. Lugd.* 19. *p. Caſ.* 21.)

ἢ μισῇ] *Arg.* operarum errore: ἢ μησῇ.

ἢ τοιαῦτά τινα ἐκφωνῶσιν] *Gatak.*, ut conſtructio cum ſuperioribus conſtet malebat: ἢ τ. τινα ἐκφωνήσῃ, aut: ἢ τοιαῦτά τινες ἐκφωνῶσιν. Quamquam autem ſatis durus hic a numero ad numerum transitus videtur, nolui tamen contra librorum auctoritatem hoc immutare, memor quippe, me in ſerioris temporis ſcriptore eodemque elegantiae non admodum ſtudioſo verſari. Caeterum

26. Innumera perpeſſus es hanc ob cauſſam, quod non eras contentus mente tua agente ea, ad quae comparata eſt. Verum ſatis.

27. Quando alii te reprehendunt, aut oderunt, aut tales contra te clamores tollunt, adi animulas eorum, et quales ſint, diligenter conſidera. Videbis, nihil eſſe, quod te angat, quidquid illis de te videatur. Bene tamen iis velle debes: natura enim amici ſunt; quin et Dii illis omni ratione conſulunt, per inſomnia et vaticinia in iis revera quidem rebus, quae curae iis ſunt.

28. Haec ſunt mundi viciſſitudines in orbem redeuntes, ſurſum deorſum, a ſaeculo in ſaeculum, et aut ad ſingula quaeque conſilium capit univerſi mens; quod ſi eſt, tu excipe, quae ex ejus conſilio proficiſcuntur: aut ſemel illa

terum *Vat. A.* locum ita legit: ἢ ταῦτα εἴ τινα ἐκφωνῶσιν.

καὶ ἴδε ποῖοί τινές εἰσίν] *Vat. A.* depravate: καὶ ἴδε ποῖόν τινές εἰσιν.

πρὸς ταῦτα μέν τοι κ. τ. λ.] Cur *Menag.* πρὸς ejiciendum putaret, non intelligo.

Ad Sect. 28. (*ap. Lugd.* 19. *p.* 20. 21. *p. Caſ.* 22. 23. *p.*)

Ταῦτά ἐστι τὰ κ. τ. λ.] Legendum videtur aut cum *Gatak.* ταὐτά ἐστι κ. τ. λ., aut cum *Reisk.* τοιαῦτα ἔστι κ. τ. λ.

ἢ ἅπαξ ὥρμησε] Haud dubitavi, monente *Moro*, pro vulgari ἡ ἅπαξ ὥρμησε, ut in reliquis editum eſt, ex veriſſima, ſi quae unquam, *Gataker*i conjectura, edere: ἢ ἅπαξ ὥρμησε. Ex *Xylandri* enim translatione apparet, eum quoque in Cod. ſuo legiſſe ἢ. Vertit enim: *aut ſemel* etc.

καὶ τί ἓν τίνι. τρόπον γάρ τινα ἄτομοι, ἢ ἀμερῆ·] Locus ſine dubio depravatus, et forte mutilatus. Ni fallor, *Antoninus* locum ita ſcripſit: καὶ τί ἕν· ἢ ἄτομοι καὶ ἀμερῆ. ita ut verba: τρόπον γάρ τινα, orta ſint ex obſervatione ad marginem facta, quo aliquis ulterius declarare voluerit, qua ratione *unum quoddam* dici poſſint res, quae ex ea, quam ſemel ingreſſa ſit natura, rerum conſtitutione ſequerentur. *Aut*, ſi illud non placuerit,

τρόπον γάρ τινα ἄτομοι, ἢ ἀμερῆ· τὸ δὲ ὅλον, εἴ τις θεὸς, εὖ ἔχει πάντα· εἴτε τὸ εἰκῇ, μὴ καί συ εἰκῇ· Ἤδη πάντας ἡμᾶς γῆ καλύψει· ἔπειτα καὶ αὐτὴ μεταβαλεῖ· κἀκεῖνα εἰς ἄπειρον μεταβαλεῖ· καὶ πάλιν ἐκεῖνα εἰς ἄπειρον. τὰς γὰρ ἐπικυματώσεις τῶν μεταβολῶν καὶ ἀλλοιώσεων ἐνθυμούμενός τις, καὶ τὸ τάχος, παντὸς θνητοῦ καταφρονήσει.

ηθ'. Χειμάῤῥους ἡ τῶν ὅλων αἰτία· πάντα φέρει. ὡς εὐτελῆ δὲ καὶ τὰ πολιτικὰ ταῦτα, καί, ὡς οἴεται, φιλοσόφως πρακτικὰ ἀνθρώπεια, μυξῶν μεστά; ἄνθρωπε, τί ποτε; ποίησον, ὃ νῦν ἡ Φύσις ἀπαιτεῖ. ὅρμησον, ἐὰν δίδῶται, καὶ μὴ περιβλέπου, εἴ τις εἴσεται· μηδὲ τὴν Πλάτωνος πολιτείαν ἔλπιζε· ἀλλὰ ἀρκοῦ, εἰ τὸ βραχύτατον πρό-

cuerit, fatendum erit, locum esse mutilatum, et post verba τρόπον γάρ τινα excidisse plura, quae in parenthesi legenda fuerint. Illud in versione expressi. — Jam alios audiamus. *Boot.* malebat: καὶ ἕν τι γίνεται. — *Salmas.* pro καὶ τι ἓν τινὶ legendum putabat: καὶ τί ἐν τινὶ, et pro ἄτομοι malebat ἄτομα. — *Gatak.* ἢ ἄτομοι καὶ ἀμερῆ. — *Reisk.* quid secutus sit, quum pro ἢ ἀμερῆ proponeret: ἢ μέρη, non intelligo. *Reche* denique malebat: καὶ δι' ἕν τι, ἢ ἄτομοι καὶ ἀμερῆ. — Sane sensus aperte postulat: ἢ ἄτομοι. Sin vero et post ἄτομοι retinenda sit particula ἢ, pro ἀμερῆ proclive esset rescribere: ὁμοιομερῆ, quod in simili *Arriani* loco Fragm. 175. *Gesnero* et *Schweighaeusero* probatum video. — Caeterum pro ἓν τίνι in *Cas* et *Gat.*, nescio an consulto, scriptum est ἐν τίνι, quod sequitur *Oxon.* Antiquiores autem omnes constanter ἓν servarunt.

εἴ τις θεὸς] *Vat. A.* εἴ τε θεὸς, quod fortasse vulgari praeferendum est.

εἴ τε τὸ εἰκῇ] *Morus* malebat: εἰ δὲ τὸ εἰκῇ. — *Reisk.* εἴ τε τὸ πᾶν εἰκῇ.

ἔπειτα καὶ αὐτὴ μεταβαλεῖ] *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugd.*, *Cas.* et *Oxon.* μεταβαλῇ. h. m.

ἐπικυματώσεις] *Vatic.* ἐπικαλυμματώσεις, omisso praeterea τῷ γάρ.

Ad

cepit consilium, ut caetera per necessariam consequentiam sequantur et unum quoddam constituant: aut atomi et corpora indivisibilia. In universum autem si Deus est, omnia bene habent: sin temere omnia, ne tu quoque temere sis. Jamjam terra nos omnes occultabit: mox et ipsa mutabitur et ista mutabuntur in infinitum. Enimvero si quis hos mutationum vicissitudinumque fluctus, earumque celeritatem consideraverit, omnia is mortalia contemnet.

29. Torrentis est instar rerum natura: omnia rapit. Quam viles autem actiones hominum, quibus vel civitatis administrandae peritiae vel philosophiae studium prae se ferre opinantur, quam plenae muci! Quid tandem, mi homo? Id age, quod nunc tua poscit natura: aggredere rem, si tibi datur, nec circumspice, num quis adsit, qui

Ad Sect. 29. (*ap. Lugd.* 21. *p.* 22. 23. *p. Cas.* 23. *p.* 24.)

Χειμάῤῥους — φέρει.] Malim cum *Cas.* haec verba ad Sect. praecedentem referre.

ἡ τῶν ὅλων αἰτία] Ingeniosa est *Reisk.* emendatio: οὐσία.

καὶ, ὡς οἴεται, φιλοσόφως πρακτικὴ ἀνθρώπεια.] Non est, quod cum *Adnot. Lugd.* emendemus ὡς οἴεται φιλοσόφους. Nec necessaria est conjectura *Gatakeri*, qui ἀνθρώπια malebat. Quid enim obstat, quo minus haec de *actionibus humanis* accipiamus?

ἄνθρωπε, τί ποτε; ποίησον, ὃ νῦν κ. τ. λ.] Cum *Cas.* et *Oxon.* post ποτὲ interrogandi signum collocandum putavi, h. l. *Quid tandem?* (scil. faciendum, si omnia, quibus gloriantur homines, vana pronuntiamus) *o bone! Id age, quod natura tua poscit* etc. — In caeteris editionibus verba τί ποτε ποίησον conjuncta leguntur. Hinc *Morus* emendandum putabat: σύ ποτε ποίησον, et *Reisk.* ἤδη ποτὲ (*tandem aliquando*) ποίησον aut τί ποτε προσδέχῃ;

καὶ μὴ περιβλέπου, εἴ τις εἴσεται· μηδὲ τὴν Πλάτ.] *Vatic. A.* vitiose: καὶ μὴ περιβλ. εἴ τις οἴσεται, μὴ τὴν Πλ.

ὡς

πρόεισι· καὶ τούτου αὐτοῦ τὴν ἔκβασιν, ὡς οὐ μικρόν τι ἐστὶ, διανοοῦ. δόγμα γὰρ αὐτῶν τίς μεταβάλλει; χωρὶς δὲ δογμάτων μεταβολῆς, τί ἄλλο ἢ δουλεία στενόντων, καὶ πείθεσθαι προσποιουμένων; ὕπαγε νῦν καὶ Ἀλέξανδρον, καὶ Φίλιππον, καὶ Δημήτριον τὸν Φαληρέα μοι λέγε. ὄψονται, εἰ εἶδον, τί ἡ κοινὴ Φύσις ἤθελε, καὶ ἑαυτοὺς ἐπαιδαγώγησαν. εἰ δὲ ἐτραγῴδησαν, οὐδείς με κατακέκρικε μιμεῖσθαι· ἁπλοῦν ἐστι καὶ αἰδῆμον τὸ Φιλοσοφίας ἔργον. μή με ἄπαγε ἐπὶ σεμνοτυφίαν.

λ'. Ἄνωθεν ἐπιθεωρεῖν ἀγέλας μυρίας, καὶ τελετὰς μυρίας, καὶ πλοῦν παντοῖον ἐν χειμῶσι καὶ γαλήναις, καὶ διαφορὰς γινομένων, συγγινομένων, ἀπογινομένων. ἐπινόει δὲ καὶ τὸν ὑπ' ἄλλων πάλαι βεβιωμένον βίον, τὸν μετά σε βιωθησόμενον, καὶ τὸν νῦν ἐν τοῖς βαρβάροις ἔθνεσι βιούμενον· καὶ ὅσοι μὲν οὐδὲ ὄνομά σου γινώσκουσιν, ὅσοι δὲ τάχιστα ἐπιλήσονται, ὅσοι δὲ ἐπαινοῦντες ἴσως νῦν σε τάχιστα ψέξουσι· καὶ ὡς οὔτε ἡ μνήμη ἀξιόλογόν γε, οὔτε ἡ δόξα, οὔτε ἄλλο τι τὸ σύμπαν.

λα'. Ἀτα-

ὡς οὐ μικρόν τι ἐστὶ, διανοοῦ.] *Menag.* post haec verba quaedam excidisse putabat; vereor, ne sine ratione satis firma.

τίς μεταβάλλει;] *Reiskius* malebat: τίς μεταβαλεῖ; At satis constat, Praesentia saepissime pro Futuris poni, praesertim si Futura habeant vim omnium Temporum, atque adeo Praesentium, ut h. l. Conferant tirones ea, quae monuit *Zeunius* ad Viger. de Idiot. L. Gr. p. 211. ed. II. Zeun. et *Fischerus* ad Platon. Phaedon. 58. n. 19.

ὕπαγε νῦν καὶ Ἀλέξ.] *Vat. A.* ἄπαγε νῦν καὶ Ἀλέξ.

τί ἡ κοινὴ Φύσις ἤθελε] *Vat. A.* corrupte: τί ἢ ἡ κοινὴ κ. τ. λ.

κατα-

hoc cernat: neque Platonis rem publicam exſpecta, ſed ſufficiat tibi, ſi vel parum procedant, et hunc ipſum progreſſum ne parvum quid exiſtimes: decreta enim eorum, quis eſt, qui mutare poſſit? Sine horum autem mutatione quid aliud eſt, quam ingemiſcentium et perſuaſos ſe ſimulantium ſervitus? Age nunc et Alexandrum, Philippum, Demetrium Phalereum mihi narra. Viderint, an, quid communis natura vellet, intellexerint, et ſe ipſi ſub diſciplina tenuerint. Si vero tragicorum more ſe geſſerunt, nemo me, ut eos imitarer, damnavit. Simplex eſt et modeſtum philoſophiae opus: noli me ad faſtum, qui gravitatem prae ſe ferat, abducere.

30. Ex ſuperiore quaſi loco intuere armenta innumerabilia et ritus innumerabiles et navigationis omne genus in tempeſtatibus et maris tranquillitate, et rerum praeteritarum, praeſentium, decedentium differentias: conſidera vero et vitam olim ſub aliis transactam et poſt te transigendam, eamque, quae nunc in gentibus barbaris vivitur; et quam multi ſint, qui ne nomen quidem tuum norint, quam multi, qui ejus mox obliviſcantur, quam multi, qui quum te nunc laudent, mox vituperaturi ſint; denique, quam nullius momenti ſit memoria aut gloria, aut aliud quidvis [ejus generis].

31. Men-

κατακέκρικε] *Xyl.* 1. operarum errore: κατακάκριπε.

μή με ἄπαγε] *Xyl.* 1. iterum corrupte: μή με ἄπαγεε. Quod vero poſt σεμνοτυφίαν nec punctum majus nec minus collocatum eſt, id non conſulto factum eſſe, ex translatione *Xyl.* latina appareret.

Ad Sect. 30. (*ap. Lugd.* 23. *p.* 24. *Caſ.* 25. *p.*)

καὶ πλοῦν παντοῖον] Non eſt, quod cum *Gatakero* pro πλοῦν aliquis πλοῦτον emendandum putet.

πάλαι βεβιωμένου βίου, τὸν μετὰ κ. τ. λ.] *Vat. A.* π. βεβ. β. καὶ τὸν μετὰ κ. τ. λ. haud male.

Ad

λά. Ἀταραξία μὲν, περὶ τὰ ἀπὸ τῆς ἐκτὸς αἰτίας συμβαίνοντα. δικαιότης δὲ, ἐν τοῖς παρὰ τὴν ἐκ σοῦ αἰτίαν ἐνεργουμένοις· τουτέστιν, ὁρμὴ καὶ πρᾶξις, καταλήγουσα ἐπ' αὐτὸ τὸ κοινωνικῶς πρᾶξαι, ὡς τοῦτό σοι κατὰ Φύσιν ὄν.

λβ'. Πολλὰ περισσὰ περιελεῖν τῶν ἐνοχλούντων σοι δύναται, ὅλα ἐπὶ τῇ ὑπολήψει σου κείμενα· καὶ πολλὴν εὐρυχωρίαν περιποιήσεις ἤδη σεαυτῷ.

Τὸν ὅλον κόσμον περιειληφέναι τῇ γνώμῃ, καὶ τὸν ἴδιον αἰῶνα περινοεῖν, καὶ τὴν τοῦ κατὰ μέρος ἑκάστου πράγματος ταχεῖαν μεταβολὴν ἐπινοεῖν, ὡς βραχὺ μὲν τὸ ἀπὸ γενέσεως μέχρι διαλύσεως, ἀχανὲς δὲ τὸ πρὸ τῆς γενέσεως, ὡς καὶ τὸ μετὰ τὴν διάλυσιν ὁμοίως ἄπειρον.

λγ'. Πάντα, ὅσα ὁρᾷς, τάχιστα φθαρήσεται· καὶ οἱ φθειρόμενα αὐτὰ ἐπιδόντες, τάχιστα καὶ αὐτοὶ φθαρήσονται. καὶ ὁ ἐσχατόγηρως ἀποθανὼν εἰς ἴσον καταστήσεται τῷ προώρῳ.

λδ'. Τίνα τὰ ἡγεμονικὰ τούτων, καὶ περὶ οἷα ἐσπουδάκασι, καὶ δι' οἷα φιλοῦσι καὶ τιμῶσι, γυμνὰ νόμιζε βλέπειν

Ad Sect. 31. (*ap. Lugd.* 25. *p. Caſ.* 25. *p.*)

Ἀταραξία μὲν περὶ τὰ — συμβαίνοντα] *Vatic. A.* haud male: Ἀταραξία μὲν περὶ τῶν — συμβαινόντων.

Ad Sect. 32. (*ap. Lugd.* 25. *p.* 26. *p. Caſ.* 26. *p.* 27. *p.*)

περιποιήσεις ἤδη σεαυτῷ] *Menag.* malebat ἤδὺ. n. n.

Τὸν ὅλον κόσμον περιειληφέναι] Ab his verbis cum *Caſ.* nova periodus incipienda videtur. Qui vero malit cum *Gatak.* haec cum prioribus conjungi, is cum eodem ante τὸν inculcandum putet τῷ.

καὶ τὸν ἴδιον αἰῶνα] Elegans eſt, et, ni fallor, praeferenda *Caſ.* conjectura καὶ τὸν ἀΐδιον αἰῶνα, quam et ipſe et *Oxon.* in textum recepit.

μέ-

31. Mentis tranquillitas in iis, quae ab externa proficiſcuntur cauſſa: juſtitia autem in iis, quarum tu ipſe es in cauſſa: hoc eſt, agendi impetus et actio, quibus hic tantum finis propoſitus eſt, ut, ſocietati humanae quod proſit, facias, utpote quod naturae tuae ſit conveniens.

32. Ex iis, quae moleſtiam tibi creant, multa ſupervacanea praecidere potes, quae tota in tua ſita ſunt opinione: quo facto liberum tibi comparabis amplumque ſpatium.

Totum mundum mentem complectere aeternumque aevum conſidera atque per ſingulas partes celerrimam omnium rerum mutationem contemplare. Quam breve inter ortum tuum et diſſolutionem temporis ſpatium, immenſum vero, quod ortum praeceſſit, et quod diſſolutionem excipiet, pariter infinitum!

33. Brevi corrumpentur, quaecunque vides: et haec, qui corrumpi vident, et ipſi brevi corrumpentur: et qui extrema confectus ſenectute moritur, in idem redigetur cum eo, qui immaturus obiit.

34. Quales eorum mentes ſint, quibus rebus ſtudeant, quarum cauſſa diligant et colant, [ut breviter dicam] nudas quaſi

μέχρι διαλύσεως — ὁμοίως] Deſunt in *Vat. A.*

Ad Sect. 33. (*ap. Lugd.* 26. *p. Caſ.* 27. *p.*)

εἰς ἴσον καταστήσεται] *Arg.* operarum vitio: — καταστίσεται.

Ad Sect. 34. (*ap. Lugd.* 27. *Caſ.* 28.)

Τίνα τὰ ἡγεμονικὰ κ. τ. λ.] *Woll.* et *Mori:* Σίνα — operarum errore.

καὶ δι' οἷα φιλοῦσι καὶ τιμῶσι, γυμνὰ νόμιζε βλέπειν τὰ ψυχάρια αὐτῶν] Ceterae Edd. omnes poſt τιμῶσι punctum habent et verbum βλέπειν omittunt, quod primus e Cod. *Vatic. A.* recepi. Caeterum non eſt dubium, quin *Xyl.* in Cod. *Palat.* βλέπειν legeret. Vertit enim: „*judica te nudas ipſorum intueri animas.*„ — Caeterum ita, ni fallor, conſtruen-

πειν τὰ ψυχάρια αὐτῶν. Ὅτε δοκοῦσι βλάπτειν φέγοντες, ἢ ὠφελεῖν ἐξυμνοῦντες, ἄπη οἴησις!

λε'. Ἡ ἀποβολὴ οὐδὲν ἄλλο ἐστίν, ἢ μεταβολή. τούτῳ δὲ χαίρει ἡ τῶν ὅλων Φύσις, καθ' ἣν πάντα καλῶς γίνεται. ἐξ αἰῶνος ὁμοειδῶς ἐγίνετο, καὶ εἰς ἄπειρον τοιαῦθ' ἕτερα ἔσται. τί οὖν λέγεις, ὅτι ἐγίνετό τε πάντα, [ὃ] καὶ πάντα ἀεὶ κακῶς ἔσται, καὶ οὐδεμία ἄρα δύναμις ἐν τοσούτοις θεοῖς ἐξευρέθη ποτὲ ἡ διορθώσουσα ταῦτα, ἀλλὰ κατακέκριται ὁ κόσμος ἐν ἀδιαλείπτοις κακοῖς συνέχεσθαι;

λς'. Τὸ σαπρὸν τῆς ἑκάστῳ ὑποκειμένης ὕλης, ὕδωρ, κόνις, ὀστάρια, γράσος· ἢ πάλιν, πῶροι γῆς τὰ μάρμαρα· καὶ ὑποστάθμαι ὁ χρυσὸς, ὁ ἄργυρος· καὶ τριχία ἡ ἐσθής· καὶ αἷμα ἡ πορφύρα· καὶ τὰ ἄλλα πάντα τοιαῦτα. καὶ τὸ πνευματικὸν δὲ ἄλλο τοιοῦτον· ἐκ τούτων εἰς ταῦτα μεταβάλλον.

λζ'. Ἅλις τοῦ ἀθλίου βίου, καὶ γογγυσμοῦ καὶ πιθηκισμοῦ. τί ταράσσῃ; τί τούτων καινόν; τί σε ἐξίστησι; τὸ αἴτιον; ἴδε αὐτό. ἀλλ' ἡ ὕλη; ἴδε αὐτήν. ἔξω δὲ τούτων οὐδέν

struendum est: Νόμιζε βλέπειν, τίνα τὰ ἡγεμονικὰ αὐτῶν (sc. ἀνθρώπων), καὶ περὶ οἷα ἐσπ. καὶ δι' οἷα φιλ. κ. τιμῶσι, uno verbo, γυμνὰ νόμιζε βλέπειν τὰ ψυχάρια αὐτῶν. — Idem jam perspecte viderat *Reisk.*, qui aut ἰδεῖν, aut καθορᾶν, aut ἀνασκοπεῖσθαι, aut simile verbum addendum putabat. — *Adnotat. Lugdun.* pro φιλοῦσι malebat χολοῦσι. n. n.

ὅση οἴησις] *Vat. A.* corrupte: — οἴηση (*sic*). *Lugd.* corrupte: οἴσις.

Ad Sect. 35. (*ap. Lugd.* 28. *Cas.* 29.)

Ἡ ἀποβολὴ κ. τ. λ.] *Vatic. A.* absque articulo: ἀποβολή. Verum primas Sectionum litteras in *Vatic. A.* saepissime desiderari, passim monitum est.

καθ' ἣν πάντα καλῶς γίνεται·] *Reisk.* c. seqq. hoc conjungendum et ἃ inferendum

quasi eorum animulas intueri, tibi sit solemne. Quando vel vituperando nocere vel prodesse laudando sibi videntur, quanta, quaeso, opinio!

35. Amissio nihil aliud est, quam mutatio: hac autem gaudet natura, quae nihil non recte facit: ab aeterno ista pariter facta sunt, et in aeternum alia ejusmodi fient. Num igitur dicis, omnia facta fuisse et semper factum iri male, et inter tot Deos nullum esse repertum, qui haec corrigeret, sed mundum esse damnatum, ut perpetuis malis conflictetur?

36. Quam putida est subjecta cuique rei materia! aqua, pulvis, ossicula, foetor: rursus calli terrae, marmora: aurum et argentum, faeces: pili, vestis: purpura, sanguis: et ejusdem generis reliqua sunt omnia: etiam quod formae rationem obtinet, aliud quid ejusmodi est, et ex aliis in alia transit.

37. Jam satis miserae vitae est et obmurmurationis et nugarum! Quid perturbaris? Quid in his novi? Quid te percellit? num forma? adspice eam: num materia? adspice

dum putabat: καθ' ἣν πάντα, ἃ καλῶς γίνεται, ἐξ αἰῶνος κ. τ. λ.. Emendatio ingeniosa quidem, nec tamen admodum necessaria.

τί οὖν λέγεις κ. τ. λ.] Possis etiam sic h. l. distinguere: τί οὖν; λέγεις κ. τ. λ., hoc sensu: *Quid igitur?* scil. tu, qui amissione doles. — Respondet: *tu dicis* etc.

ὅτι ἐγίνετό τε πάντα [ὃ] καὶ πάντα ἀεὶ κακῶς ἔσται] ὃ illud, quod seriem orationis turbat, uncinis inclusi, quod *Cas.* plane sustulerat, quem sequitur *Ox.*, et *Morus* tollendum pronunciaverat. *Gat.* pro ὃ καὶ reponi malebat: καὶ ὅτι — *Reisk.* — ἐγίνετο δὲ πάντα κακῶς; καὶ πάντα ἀεὶ κακῶς ἔσται.

Ad Sect. 36. *(ap. Lugd.* 29. *Cas.* 30.)

καὶ ὑποστάθμαι ὁ χρυσὸς, ὁ ἄργυρος] *Gat.* malebat: καὶ ὁ ἄργυρος.

Ad

οὐδέν ἐστιν. ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς θεοὺς ἤδη ποτὲ ἁπλούστερος καὶ χρηστότερος γένου. ἴσον τὸ ἑκατὸν ἔτεσι, καὶ τὸ τρισὶ ταῦτα ἱστορῆσαι.

λή. Εἰ μὲν ἥμαρτεν, ἐκεῖ τὸ κακόν. τάχα δ' οὐχ ἥμαρτεν.

λθ'. Ἤτοι ἀπὸ μιᾶς πηγῆς νοερᾶς πάντα, ὡς ἑνὶ σώματι, ἐπισυμβαίνει· καὶ οὐ δεῖ τὸ μέρος τοῖς ὑπὲρ τοῦ ὅλου γινομένοις μέμφεσθαι· ἢ ἄτομοι, καὶ οὐδὲν ἄλλο, ἢ κυκεὼν καὶ σκεδασμός. τί οὖν ταράσσῃ; τῷ ἡγεμονικῷ λέγεις, τέθνηκας, ἔφθαρσαι, τεθηρίωσαι, ὑποκρίνῃ, συναγελάζει, βόσκῃ;

μ'. Ἤτοι οὐδὲν δύνανται οἱ θεοὶ, ἢ δύνανται. εἰ μὲν οὖν

Ad Sect. 37. (*ap. Lugd.* 30. 31. *Caſ.* 31. 32.)

πρὸς τοὺς θεοὺς] *Caſ.* malebat πρὸς τῶν θεῶν, ut lit formula jurandi.

ἁπλούστερος καὶ χρηστότερος γένου.] — γένου cum *Gatak.* et reliquis dedi. *Xyl.* 1. vero, *Arg.*, *Lugdun.*, *Caſ.* et *Oxon.* γενοῦ. Errat autem, opinor, *Gatak.*, dum *Xyl.* ἐγένου legiſſe perhibet, niſi forſan in *Baſ.* ita ſcriptum eſt.

ἴσον τὸ ἑκατὸν κ. τ. λ.] *Vat. A.* corrupte: ὅσον τὸ ἑκατὸν κ. τ. λ.

Sectio 38. (*ap. Lugdun.* 32. *Caſ.* 33.)

Ad Sect. 39. (*ap. Lugd.* 33. *Caſ.* 34.)

Ἤτοι ἀπὸ μιᾶς πηγῆς νοερᾶς πάντα] Exſpectaveram cum *Reisk.* ἤτοι ἀπὸ μιᾶς πηγῆς; νοερᾶς πᾶσι πάντα. At *Vat. A.* in vulgarem conſentit.

τῷ ἡγεμονικῷ λέγεις, τέθνηκας, ἔφθαρσαι, τεθηρίωσαι, ὑποκρίνῃ, συναγελάζει, βόσκῃ;] Locum hunc, ni fallor, admodum corruptum intactum relinquere, quam meo periculo depravare malui, niſi quod τεθηρίωσαι, praeeunte *De Joly*, in textum recepi ex *Vatic. A.* Jam de conjecturis VV. DD. videamus. *Caſ.* — ἀποκρίνει, συναγελάζεται, βόσκεται; aut ἀποκρίνει, συναγελάζει, βόσκει; (abſolute et intranſitive) malebat. *Boot.*: τί οὖν ταράσσῃ τῷ ἡγεμονικῷ; λέγεις, τεθεώρηκα· ἔφθαρσαι, ὑποκρίνῃ rel. *Salmaſ.*, τί οὖν ταράσσῃ; μήτι τῷ ἡγεμονικῷ λέγεις, τέθνηκας, ἔφθαρ-

ſpice et hanc: praeter has autem nihil: quin erga Deos tandem aliquando ſimplicior et melior ſis. Perinde eſt centum ac tribus annis haec contemplari.

38. Si quis peccavit, penes ipſum eſt malum: fortaſſe vero non peccavit.

39. Vel ab una mente, quaſi fonte communi, tanquam uni corpori, eveniunt omnia, nec partim oportet de iis queri, quae a toto fiunt: vel atomi et nihil aliud niſi confuſio et diſſipatio temeraria. Quid igitur perturbaris? principali mentis parte te privas, mortuus es et corruptus, in belluam totus transiiſti, excernis, armentitius es, pecudis inſtar paſceris.

40. Aut nihil poſſunt Dii, aut poſſunt: jam quidem ſi nihil

ἔφθαρσαι, ὑποκρίνῃ, συναγελάζῃ, βόσκῃ, θηρίωσαι; *aut* τί δῆτα ταράσσῃ; τί λέγεις; τῷ ἡγεμονικῷ τέθνηκας, ἔφθαρσαι κ. τ. λ. — *Gatak.* nihil mutat, niſi quod in fine — τεθηρίωσαι addit. — *Reisk.*: — οὐδὲ τῷ ἡγεμονικῷ λέγεις — ἀποτεθηρίωσαι; — *Reche*: εἰ τοῦ ἡγεμονικοῦ λήγεις, τέθνηκας, ἔφθ. ἀποκρίνῃ (at debuerat: ἀποκρίνεις). — — Maxime omnium placet haec emendatio; malim tamen: τοῦ ἡγεμονικοῦ λήγεις, τέθνηκας, ἔφθαρσαι, τεθηρίωσαι, ἀποκρίνεις, συναγελάζῃ, βόσκῃ — hoc ſenſu: *quid ergo perturbaris? principali animi parte te privas, mortuus es, atque corruptus, et totus in belluam transiiſti* etc. — niſi quis interrogative malit: *num vero et animi principatu* (i. e. ratione) *privatus es? num mortui inſtar et corrupti?* etc.

Ad Sect. 40. (*ap. Lugd.* 34. *Caſ.* 35.)

Servarunt hanc Sect. quoque *Vatic.* 2. 3. 4. 5., *Med.-Florent.* 1. 2. 3. 4., *Pariſ.* et *Guelf.*

Ἦται οὐδὲν δύνανται οἱ θεοὶ, ἢ δύνανται] Editi omnes, praeter *De Jol.*, ἤτοι οὐδὲν δύνανται θηρίωσαι ἢ δύν. — quod quum ab hoc loco alienum eſſet, *Lugdun. Adnot.* malebat δράσαι, *Gat.* et *Caſ.* eliminandum putarunt: et recte quidem. Deeſt in omnibus Codd., adeoque in *Palat.*, quo uſus eſt *Xyl.*, quod ex ejus Translatione lat. apparet.

οὖν μὴ δύνανται, τί εὔχῃ; εἰ δὲ δύνανται, διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον εὔχῃ διδόναι αὐτοὺς, τὸ μήτε φοβεῖσθαί τι τούτων, μήτε ἐπιθυμεῖν τινος τούτων, μήτε λυπεῖσθαι ἐπί τινι τούτων μᾶλλον, ἤπερ τὸ μὴ παρεῖναί τι τούτων, ἢ τὸ παρεῖναι; πάντως γὰρ εἰ δύνανται συνεργεῖν ἀνθρώποις, καὶ εἰς ταῦτα δύνανται συνεργεῖν. ἀλλὰ ἴσως ἐρεῖς, ὅτι ἐπ' ἐμοὶ αὐτὰ οἱ θεοὶ ἐποίησαν. εἶτα, οὐ κρεῖσσον χρῆσθαι τοῖς ἐπί σοι μετ' ἐλευθερίας, ἢ διαφέρεσθαι πρὸς τὰ μὴ ἐπί σοι μετὰ δουλείας καὶ ταπεινότητος; τίς δέ σοι εἶπεν, ὅτι οὐχὶ καὶ εἰς τὰ ἐφ' ἡμῖν οἱ θεοὶ συλλαμβάνουσιν; ἄρξαι γοῦν περὶ τούτων εὔχεσθαι, καὶ ὄψει. οὗτος εὔχεται, πῶς κοιμηθῶ μετ' ἐκείνης; σὺ, πῶς μὴ ἐπιθυμήσω τοῦ κοιμηθῆναι μετ' ἐκείνης; ἄλλος, πῶς στερηθῶ ἐκείνου; σὺ, πῶς μὴ χρήζω τοῦ στερηθῆναι; ἄλλος, πῶς μὴ ἀποβάλω τὸ τεκνίον; σὺ, πῶς μὴ φοβηθῶ ἀποβαλεῖν; ὅλως ὧδε ἐπίτρεψον τὰς εὐχὰς, καὶ θεώρει, τί γίνεται.

μά. Ὁ

διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον εὔχῃ διδόναι αὐτοὺς τὸ μήτε φοβ. κ. τ. λ.] οὐχὶ ante μᾶλλον deeſt in *Vat. A. Pariſ.* pro μήτε legit μὴ, et mox *Vatic.* 3. ante τούτων omiſit τι.

μήτε λυπεῖσθαι ἐπί τινι τούτων μᾶλλον ἤπερ τὸ μὴ παρεῖναί τι τούτων ἢ τὸ παρεῖναι;] Edd. omnes ſic: μήτε λυπεῖσθαι ἐπί τινος τούτων, μᾶλλον τῷ μὴ παρεῖναί τι τούτων ἢ τῷ παρεῖναι; — pro quo *Gatak.* malebat — τοῦ μὴ παρεῖναι — ἢ τοῦ παρεῖναι; — *Reiſk.* — τὸ μὴ παρεῖναι — ἢ τὸ παρεῖναι; — *Mor.* — μᾶλλον ἢ μὴ παρεῖναι — ἢ παρεῖναι; Jam vero de Codd. lectione videamus. *Vatic. A.* λυπεῖσθαι ἐπί τινι τούτων μᾶλλον ἤπερ τὸ μὴ παρεῖναί τι τούτων μᾶλλον ἢ τῷ παρεῖναι; Idem omnes *Codd.*, qui Excerpta ex *Antonino* continent, hoc tamen discrimine. Fluctuant inter ἤπερ et ἤπερ: illud *Vat.* 2. 3. 4. 5., *Med.* 1. 3. et *Pariſ.* — hoc vero *Med.* 2. 4. et *Guelf.* — In omnibus utroque loco pro τὸ ſcriptum eſt τῷ. — *Pariſ.* et *Med.* 3. in fine: ἢ τῷ μὴ παρεῖναι, quod aperte corruptum eſt. Caeterum ex omnibus veram *Antonino* lectio-

nihil poſſunt, cur precaris? ſin poſſunt, cur non potius precibus eos rogas, ut tibi dent, ne quid horum aut extimeſcas aut cupias, neque tali re doleas, quam ut horum aliquid aut abſit aut adſit? Si enim omnino poſſunt hominibus praeſtare auxilium, id quoque in talibus poſſunt. Verum fortaſſe dices, Deos haec in tua poſuiſſe poteſtate. Nonne ergo praeſtat, iis, quae tui ſunt arbitrii, cum libertate uti, quam illa, quae arbitrii tui non ſunt, animo ſervili et abjecto curare? quamquam quis tibi dixit, Deos nobis ad ea, quae in noſtra poſuerunt poteſtate, opem non ferre? haec igitur precibus ab iis poſcere incipe, et videbis. Alius precatur, ut cum muliercula illa concubitus ſibi contingat; tu, ne illius concubitum appetas: ille, ut certa aliqua re liberetur; tu, ne illa liberari opus habeas: ille, ne filiolum amittat; tu, ne id ipſum metuas. Huc omnino vota tua verte, et quid futurum ſit, vide.

41. Ego,

ctionem ut reſtituerem, operam dedi; qua fortuna, judicent alii! Miror autem, τὸ ἐπί τινος aliis Interpretibus non ſuſpectum fuiſſe.

καὶ εἰς ταῦτα δύν. συνεργεῖν.] *Med.* 2. 3. et *Pariſ.* — καὶ εἰς αὐτά —.

καὶ εἰς τὰ ἐφ' ἡμῖν] εἰς deeſt in *Vat.* 2.

ἄρξαι γοῦν] γοῦν illud non agnoſcunt *Med.* 2. 3. et *Pariſ.* — *Guelf.* autem dat: οὖν, haud male.

σὺ, πῶς μὴ ἐπιθυμήσω τοῦ κοιμηθῆναι κ. τ. λ.] *Pariſ.* corrupte: — ἐπιθυμῆσαι. — *Med.* 3. τοῦ ante κοιμηθῆναι omittit. Verba σὺ, πῶς μὴ — ἐκείνης abſunt a *Vat. A.* et 2. et 3.

ἄλλος, πῶς στερηθῶ κ. τ. λ.] *Vat.* 2. — πῶς μὲν στερηθῶ. *Vat.* 2. 5., *Med.* 1. 2. 3. 4., *Pariſ.* et *Guelf.* — πῶς μὴ στερηθῶ, ſenſu inepto. Pro ἄλλος πῶς *Vatic.* 3. ἀλλ' ὅπως, corrupte, ut infra.

ἄλλος, πῶς μὴ ἀπ. τὸ τεκνίον] *Med.* 4. — τέκνον. — *Vat.* 3. vitioſe: ἀλλ' ὅπως.

ὅλως ὧδε ἐπίτρεψον] *Med.* 1. ὅλως δὲ ὧδε — haud male. *Med.* 4. — τρέψον. *Reiſk.* malebat: ὅλως ὧδε πῆ τρέψον.

Ad

μά. Ὁ Ἐπίκουρος λέγει, ὅτι ἐν τῇ νόσῳ οὐκ ἦσάν μοι αἱ ὁμιλίαι περὶ τῶν τοῦ σωματίου παθῶν, οὐδὲ πρὸς τοὺς εἰσιόντας τοιαῦτά τινα, φησίν, ἐλάλουν. ἀλλὰ τὰ προηγούμενα Φυσιολογῶν διετέλουν, καὶ πρὸς αὐτῷ τούτῳ ὤν, πῶς ἡ διάνοια συμμεταλαμβάνουσα τῶν ἐν τῷ σαρκιδίῳ τοιούτων κινήσεων ἀταρακτεῖ, τὸ ἴδιον ἀγαθὸν τηροῦσα. οὐδὲ τοῖς ἰατροῖς ἐμπαρεῖχον, φησί, καταφρυάττεσθαι, ὥς τι ποιοῦσιν, ἀλλ' ὁ βίος ἤρετο εὖ καὶ καλῶς. ταῦτα οὖν ἐκείνῳ ἐν νόσῳ *, ἐὰν νοσῇς, καὶ ἐν ἄλλῃ τινὶ περιστάσει. τὸ γὰρ μὴ ἀφίστασθαι Φιλοσοφίας ἐν οἷς δήποτε τοῖς προσπίπτουσι, μηδὲ τῷ ἰδιώτῃ καὶ Φυσιολόγῳ συμφλυαρεῖν, πάσης αἱρέσεως κοινόν, πρὸς μόνῳ τῷ νῦν πρασσομένῳ εἶναι, καὶ τῷ ὀργάνῳ δι' οὗ πράσσει.

μβ'. Ὅταν

Ad Sect. 41. *(ap. Lugd.* 35. *Caſ.* 36.)

Ὁ Ἐπίκουρος λέγει] Articulus ὁ abeſt a *Vat. A.*

καὶ πρὸς αὐτῷ τούτῳ ὤν] ὤν hoc vacare putabat *Menag.* Verum ipſis tironibus notum eſt, *participium* tale verbo διατελεῖν addi ſolere. — Idem mox malebat: ἀταραχτῇ. n. n.

οὐδὲ τοῖς ἰατροῖς ἐμπαρεῖχον, φησί, καταφρυάττεσθαι] Ceterae Edd. — καταφράττεσθαι, excepta *De-Jol.*, in qua recte καταφρυάττεσθαι e Cod. *Vatic. A.* receptum eſt, quod jam *Salmaſ.* conjecerat. Idem tamen *Vat. A.* corrupte pro φησὶ legit Φύσιν. — καταφρυάττεσθαι confirmatur uſu loquendi *Antonino* proprio. VII, 3. X, 13.

ἀλλ' ὁ βίος ἤρετο] Vix dubito, quin cum *Boot.*, *Menag.*, *Gat.* et *Uptono* legendum ſit: — ἤγετο, niſi quis malit, quod tamen minus placet, cum *Reisk.* εἴρετο, *nectebatur*, aut ἤνετο, pro ἠνύετο, *perficiebatur.*

ταῦτα οὖν ἐκείνῳ ἐν νόσῳ *, ἐὰν νοσῇς, καὶ ἐν ἄλλῃ τινὶ περιστάσει.] *Gat.* malebat ταὐτὰ — ſubintellecto in fine periodi πράττε. — *Morus*: ταὐτὰ οὖν ἐκείνῳ ἐν νόσῳ ἐννόησον ἢ ἐν ἄλλῃ κ. τ. λ. — *Reisk.*: Ταῦτα οὖν ἐκεί-

41. Ego, quum aegrotarem, inquit Epicurus, non de corporis adfectionibus cum iis, qui me inviſebant, colloquia habebam, nec iſtiusmodi ſermonibus illos adloquebar: ſed perpetuo ea, quae coeperam, de rerum natura meditabar, et praecipue in hoc verſabar, quomodo mens, etiamſi motuum in corpuſculo iſtiusmodi particeps, tamen imperturbata conſiſtere bonumque ſuum ſervare poſſet: neque medicis occaſionem praebebam, ut ſeſe jactarent, quaſi magni quid facerent: ſed vita bene atque beate agebatur. Sic ille in morbo egit; [eadem et tu, fac, agas,] et in morbo et in aliis quibusvis moleſtiis, in quibus verſaris. Hoc enim omnibus philoſophorum ſectis commune eſt, quaecumque tandem inciderint, philoſophia non abſiſtere, nec cum vulgo rerum naturae ignaro una nugari, ſed ſoli rei, quae nunc in manibus eſt, intentum eſſe, atque inſtrumento illi, quo res perficitur.

 42. Quam-

ἐκείνῳ (ſc. ἐπράττετο) ἐν νόσῳ· σὺ δὲ καὶ τὰ αὐτὰ, ἐὰν νοσῇς καὶ κ. τ. λ. — quae emendatio, ni fallor, plurimis ſe comprobabit: hinc eam in Translatione expreſſi. — Caeterum *Menag.* malebat — ἐν ἄλλῃ ἢ τινι περιστάσει.

τὸ γὰρ μὴ ἀφίστ.] *Morus* malebat: τοῦτο γὰρ μὴ κ. τ. λ. n. n.

ἐν οἷς δήποτε κ. τ. λ.] Videtur cum *Reisk.* et *Corai*, V. D., legendum: ἐν οἵοις δήποτε κ. τ. λ.

μηδὲ τῷ ἰδιώτῃ καὶ Φυσιολόγῳ συμφλυάρεῖν] *Vatic. A.* μηδὲ τῷ μὴ ἰδιώτῃ, corrupte. — Pro ἰδ. καὶ Φυσιολ. *Gat.* malebat: ἰδιώτῃ μὴ Φυσιολόγῳ (quod proxime accedit ad veſtigia *Vat. A.*, in quo μὴ forſan loco ſuo motum ſit), aut: ἰδιώτῃ καὶ μὴ Φυσιολόγῳ, aut ἰδιώτῃ καὶ ἀΦυσιολόγῳ. — Somniavit autem *Menag.*, qui Φυσιλόγῳ (*ſic*) aut Φιλολόγῳ reponendum putabat.

πρὸς μόνῳ τῷ νῦν πρασσομ. εἶναι] Legendum cum *Gat.* πρὸς δὲ τῷ μόνῳ — aut potius, ut *Morus* malebat, πρὸς μόνῳ δὲ τῷ πρασσ., niſi quis cum *Menag.* malit: καὶ πρὸς μόνῳ κ. τ. λ.

δι' οὗ πράσσει.] *Menag.* et *Reisk.* malebant: δι' οὗ πράσσεις. n. n.

Ad

μβ'. Ὅταν τινὸς ἀναισχυντίᾳ προσκόπτῃς, εὐθὺς πυνθάνου σεαυτοῦ, δύνανται οὖν ἐν τῷ κόσμῳ ἀναίσχυντοι μὴ εἶναι; οὐ δύνανται. μὴ οὖν ἀπαίτει τὸ ἀδύνατον. εἷς γὰρ καὶ οὗτός ἐστιν ἐκείνων τῶν ἀναισχύντων, οὓς ἀνάγκη ἐν τῷ κόσμῳ εἶναι. τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ τοῦ πανούργου, καὶ ἐπὶ τοῦ ἀπίστου, καὶ παντὸς τοῦ ὁτιοῦν ἁμαρτάνοντος, ἔστω σοι πρόχειρον. ἅμα γὰρ τῷ ὑπομνησθῆναι, ὅτι τὸ γένος τῶν τοιούτων ἀδύνατόν ἐστι μὴ ὑπάρχειν, εὐμενέστερος ἔσῃ πρὸς τοὺς καθ' ἕνα· εὔχρηστον δὲ κἀκεῖνο εὐθὺς ἐννοεῖν, τίνα ἔδωκεν ἡ Φύσις τῷ ἀνθρώπῳ ἀρετὴν πρὸς τοῦτο τὸ ἁμάρτημα. ἔδωκε γὰρ, ὡς ἀντιφάρμακον, πρὸς μὲν τὸν ἀγνώμονα τὴν πραότητα, πρὸς δὲ ἄλλον ἄλλην τινὰ δύναμιν. ὅλως δὲ ἔξεστί σοι μεταδιδάσκειν τὸν πεπλανημένον. πᾶς δὲ ὁ ἁμαρτάνων, ἁφαμαρτάνει τοῦ προκειμένου, καὶ πεπλάνηται. τί δὲ καὶ βέβλαψαι; εὑρήσεις γὰρ μηδένα τούτων πρὸς οὓς παροξύνῃ, πεποιηκότα τι τοιοῦτον, ἐξ οὗ ἡ διάνοιά σου χείρων ἔμελλε γενήσεσθαι. τὸ δὲ κακόν σου καὶ τὸ βλαβερὸν, ἐνταῦθα πᾶσαν τὴν ὑπόστασιν ἔχει. τί δὲ κακὸν, ἢ ξένον γέγο-

Ad Sect. 42. (*ap. Lugd.* 36. *Caſ.* 37.)

Hanc Sectionem ſervarunt quoque *Vat.* 2. 3. 4. 5., *Med.-Florent.* 1. 2. 3. 4., *Pariſ.* et *Guelf.*

ἀναισχυντίᾳ προσκόπτῃς] *Pariſ.* corrupte: ἀναισχυντίαν προσκ.

εἷς γὰρ καὶ οὗτός ἐστιν —] *Vat. A.* εἷς γὰρ καὶ τούτος κ. τ. λ.

καὶ παντὸς τοῦ ὁτιοῦν ἁμαρτάν.] καὶ et τοῦ abſunt a *Vat.* 2.

εὐθὺς ἐννοεῖν] *Med.* 1. εὐθὺς νοεῖν.

ὡς ἀντιφάρμακον] *Vatic. A.* corrupte: ὡς ἂν τὸ φάρμακον.

ὅλως δὲ ἔξεστι κ. τ. λ.] Verba ὅλως δὲ abſunt a *Vat.* 4.

πᾶς δὲ ὁ ἁμαρτάνων κ. τ. λ.] Magis, fateor, placebat lectio *Pariſ.* et *Med.* 3.: πᾶς γὰρ ὁ ἁμαρτάνων, et fortaſſe

42. Quamprimum alicujus impudentia offenderis, te percontare: fierine ergo poteſt, ut nulli ſint in mundo impudentes? non poteſt: ne igitur id poſtula, quod fieri nequit: nam et hic unus eſt impudentium illorum, quos in mundo eſſe neceſſe eſt. Idem vero et de verſuto et infido et quolibet vitioſo in promptu tibi ſit: ſimulac enim recordatus fueris, non fieri poſſe, quin talium hominum genus ſit, ſingulis eorum te aequiorem praebebis. Utile id quoque eſt, ſtatim cogitare, quam homini natura virtutem contra id peccatum dederit: dedit enim, tanquam remedium, contra ingratum manſuetudinem, contra alium aliam aliquam facultatem: omnino vero licet tibi deceptum melius edocere: quisquis autem peccat, a fine ſibi propoſito aberrat et deceptus eſt. Num vero et tibi inde damnum illatum eſt? nihil enim horum, quibus iraſceris, quemquam feciſſe deprehendes, quo mens tua pejor poſſit reddi: in qua tamen malum damnumque tuum duntaxat conſiſtit. Quid vero mali aut inſueti ſit, ſi indoctus, quae indocti ſunt, facit?

taſſe δὲ illud ex compendio ſcribendi ortum, ut paſſim in *Arriani* Diſſert. Epict., ubi *Schweighaeuſer* reſtituit γάρ. — Nolui tamen vulgarem mutare, *partim*, quod interdum δὲ a Graecis poni videtur, ubi γὰρ exſpectes; *partim*, quod non ſatis conſtat, utrum haec verba argumentum contineant, quo, quae praecedunt, firmentur, an vero ſingularem conſtituant disputationis partem cum ſeqq. conjungendam.

ἀφαμαρτάνει τοῦ προκειμ.] *Pariſ.* et *Med.* 2. 3. ἐφαμαρτάνει. vitioſe.

τί δὲ καὶ βέβλαψαι] Lubenter recepiſſem: σὺ δὲ καὶ βέβλαψαι, ſi unus tantum Codex hanc lectionem obtuliſſet. At omnes in τί conſentiunt.

πρὸς οὓς παροξύνῃ] *Pariſ.* πρὸς οὓς καὶ παροξύνῃ; haud male.

τί δὲ κακὸν] *Xyl.* 1. τί δαὶ, idem *Codd. Vat.*

τὰ

γέγονεν, εἰ ὁ ἀπαίδευτος τὰ τοῦ ἀπαιδεύτου πράσσει; ὅρα, μὴ σαυτῷ μᾶλλον ἐγκαλεῖν ὀφείλῃς, ὅτι οὐ προσεδόκησας τοῦτον τοῦτο ἁμαρτήσεσθαι. σὺ γὰρ καὶ ἀφορμὰς ἐκ τοῦ λόγου εἶχες πρὸς τὸ ἐνθυμηθῆναι, ὅτι εἰκός ἐστι τοῦτον τοῦτο ἁμαρτήσεσθαι, καὶ ὅμως ἐπιλαθόμενος θαυμάζεις, εἰ ἡμάρτηκε. μάλιστα δὲ ὅταν ὡς ἀπίστῳ, ἢ ἀχαρίστῳ μέμφῃ, εἰς ἑαυτὸν ἐπιστρέφου. προδήλως γὰρ σὸν τὸ ἁμάρτημα, εἴτε περὶ τοῦ τοιαύτην τὴν διάθεσιν ἔχοντος ἐπίστευσας, ὅτι τὴν πίστιν φυλάξει, εἴτε τὴν χάριν δίδους, μὴ καταληπτικῶς ἔδωκας, μηδὲ ὥστε ἐξ αὐτῆς τῆς σῆς πράξεως εὐθὺς ἀπειληφέναι πάντα τὸν καρπόν. τί γὰρ πλέον θέλεις εὖ ποιήσας ἄνθρωπον; οὐκ ἀρκεῖ τοῦτο, ὅτι κατὰ φύσιν τὴν σὴν τι ἔπραξας, ἀλλὰ τούτου μισθὸν ζητεῖς; ὡς εἰ ὁ ὀφθαλμὸς ἁμοιβὴν ἀπῄτει, ὅτι βλέπει· ἢ οἱ πόδες, ὅτι βαδί-

τὰ τοῦ ἀπαιδεύτου πράσσει] *Vat.* 5. perperam — ἀπαίδευτον.

ὅρα, μὴ σαυτῷ μᾶλλον ἐγκαλεῖν ὀφείλῃς] Omnes Editi ὀφείλεις. Ego vero ὀφείλῃς recepi secutus auctoritatem *Med.* 1. 4. et *Paris.* (duo tamen posteriores scribunt ὀφείλης). *Vatic.* 2. perperam ὀφείλει.

τοῦτον τοῦτο ἁμαρτήσεσθαι] *Vat.* 3. vitiose: τούτων τοῦτο ἁμαρτ.

σὺ γὰρ καὶ ἀφορμὰς κ. τ. λ.] Omnes Editi: σὺ μὲν γὰρ — μὲν vero illud, quum hoc loco vacare videatur et a *Codd. Vat.*, *Med.*, *Paris.* et *Guelf.* absit, tollendum putavi.

ὡς ἀπίστῳ] ὡς abest a *Guelf.* perperam.

εἰς ἑαυτὸν ἐπιστρέφου.] *Med.* 1. 2. 3. 4. et *Guelf.* εἰς σεαυτὸν ἐπιστρ. sensu eodem.

προδήλως γὰρ σὸν τὸ ἁμάρτημα] *Vat.* 2. προόδηλον —

εἴτε περὶ τοῦ τοιαύτην τὴν διάθ.] *Med.* 4. pro περὶ legit παρὰ — et *Med.* 2. τὴν τοιαύτην τὴν διάθεσιν.

ὅτι

Vide, ne potius te ipſe reprehendere deberes, qui non exſpectaveris fore, ut is eo modo peccaret: tu enim, quamquam ratione nactus eras occaſiones cogitandi, probabile eſſe, hunc illud admiſſurum, tamen hujus oblitus eum deliquiſſe miraris. Maxime vero, ubi aliquem ut infidum aut ingratum accuſas, in te reverte: peccatum enim proculdubio tuum eſt, ſive quod hominem ita adfectum fidem tibi ſervaturum credidiſti, ſive quod, beneficium quum dares, non ſimpliciter dediſti, nec tanquam qui ex ipſa actione omnem ejus fructum ſtatim percepiſſes. Quid enim, beneficio in alterum collato, plus requiris? nonne ſufficit, te naturae tuae convenienter egiſſe, ſed et mercedem inſuper deſideras? perinde ac ſi oculus, quod vidiſſet, mercedem poſtularet, et pedes, quod ambulaſſent: quemadmodum enim

ὅτι τὴν πίστιν φυλ.] *Vat.* 3. 4. 5. ὥστε —

εἴτε τὴν χάριν διδοὺς κ. τ. λ.] *Reisk.* malebat: εἴτε τινὰ χάριν κ. τ. λ.

μὴ καταληκτικῶς —] *Vatic. A.* εἰ μὴ καταληκτικῶς.

οὐκ ἀρκεῖ τοῦτο, ὅτι κατὰ φύσιν τὴν σήν τι ἔπραξας, ἀλλὰ τούτου μισθὸν ζητεῖς;] In caeteris Editionibus ſic legitur: οὐκ ἀρκεῖ σοι; κατὰ φύσιν τὴν σήν τι ἔπραξας; τούτου μισθὸν ζητεῖς; — *Gatak.* autem, ſentiens duram hanc eſſe lectionem, poſt σοι addi malebat εἰ aut ὅτι. — Nos Codd. auctoritatem ſecuti ſumus. *Vatic. A.* legit: οὐκ ἀρκεῖ τούτο (leg. τοῦτο) τι (legendum ὅτι) κατὰ φύσιν τὴν σήν τι ἔπραξας, ἀλλὰ τούτου κ. τ. λ. *Vat.* 2. 3. 4. 5., *Med.* 1. 2. 3. 4., *Pariſ.* et *Guelf.* οὐκ ἀρχῇ (*Pariſ.* ἀρκεῖ) τούτῳ (*Vat.* 3., *Med.* 1. et *Guelf.* τοῦτο), ὅτι κατὰ φύσιν τὴν σὴν (τι addit *Med.* 2.) ἔπραξας, ἀλλὰ (hoc ignorant *Med.* 2. 3. 4. et *Guelf.*) τούτου κ. τ. λ. Diu dubitavi, an τι illud in textu eſſet relinquendum. Obtemperavi denique Grammaticorum auctoritati, qui

βαδίζουσιν. ὥςπερ γὰρ ταῦτα πρὸς τόδε τι γέγονεν, ἅπερ κατὰ τὴν ἰδίαν κατασκευὴν ἐνεργοῦντα ἀπέχει τὸ ἴδιον· οὕτως καὶ ὁ ἄνθρωπος εὐεργετικὸς πεφυκὼς, ὁπόταν τι εὐεργετικὸν, ἢ ἄλλως εἰς τὰ μέσα συνεργετικὸν πράξῃ, πεποίηκε, πρὸς ὃ κατεσκεύασται, καὶ ἔχει τὸ ἑαυτοῦ.

qui affirmant, πράττειν Caſum rei poſtulare. Vid. *Fiſcheri* not. 11. ad *Platon.* Apolog. Socr. §. 16. (Ed. III.)

πρὸς τόδε τι γέγονεν] Videtur cum *Reisk.* *aut* πρὸς τοιόνδε τι, *aut* πρὸς τόδε, omiſſo τι, legendum eſſe.

ἅπερ κατὰ τὴν ἰδίαν κ. τ. λ.] *Menag.* et *Gat.* malebant: ὅπερ. Defendi tamen poteſt ἅπερ, quoniam ad collectivum refertur. — τὴν abeſt

MAR-

haec ad munus aliquod facta ſunt, quo pro conditionis ſuae natura, ubi funguntur, quod ſuum eſt, habent: ſic et homo, quum ad benefaciendum natus ſit, ſi in alios beneficium confert, aut iisdem auxilium praeſtat in rebus externis comparandis, ad quod conditum eſt, facit, et quod ſuum eſt, obtinet.

eſt a *Vat.* 2. Mox poſt ἐνεργοῦντα *Adnot. Lugd.* addi malebat: ἔχουσι. perperam.

οὕτως καὶ κ. τ. λ.] *Vatic.* 2. 3. οὕτω.

ἢ ἄλλως εἰς τὰ μέσα συνεργετικόν] Haec verba deſunt in omnibus Codd., qui Excerpta *Antonini* continent.

πεποίηκε] *Med.* 1. πεποίηται, haud male. Praeſtat tamen vulgaris, quia ſequitur ἔχει.

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ
ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ
Τῶν εἰς ἑαυτὸν
ΒΙΒΛΙΟΝ ι'.

α'. Ἔσῃ ποτὲ ἄρ', ὦ ψυχή, ἀγαθὴ, καὶ ἁπλῆ, καὶ μία, καὶ γυμνὴ, φανερωτέρα τοῦ περικειμένου σοι σώματος; γεύσῃ ποτὲ ἆρα τῆς φιλητικῆς καὶ στερκτικῆς διαθέσεως; ἔσῃ ποτὲ ἆρα πλήρης, καὶ ἀνενδεὴς, καὶ οὐδὲν ἐπιποθοῦσα, οὐδὲ ἐπιθυμοῦσα οὐδενὸς, οὔτε ἐμψύχου, οὔτε ἀψύχου πρὸς ἡδονῶν ἀπολαύσεις; οὐδὲ χρόνου, ἐν ᾧ ἐπὶ μακρότερον ἀπολαύσεις; οὐδὲ τόπου, ἢ χώρας, ἢ ἀέρων εὐκαιρίας, οὐδὲ ἀνθρώπων εὐαρμοστίας; ἀλλὰ ἀρκεσθήσῃ τῇ παρούσῃ καταστάσει, καὶ ἡσθήσῃ τοῖς παροῦσι πᾶσι, καὶ συμπείσεις σεαυτὴν ὅτι πάντα σοι πάρεστι, πάντα σοι εὖ ἔχει, καὶ παρὰ τῶν θεῶν πάρεστι, καὶ εὖ ἔξει ὅσα φίλον αὐτοῖς, καὶ ὅσα μέλλουσι δώσειν ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῦ τελείου ζώου, τοῦ ἀγαθοῦ, καὶ δικαίου, καὶ καλοῦ, καὶ γεννῶντος πάντα καὶ συνέχοντος, καὶ περιέχοντος, καὶ περιλαμβάνοντος διαλυόμενα εἰς γένεσιν ἑτέρων ὁμοίων; ἔσῃ ποτὲ ἆρα

Ad Librum X.

Μάρκου Ἀντωνίνου —] Inscriptio hujus libri, ut caeterorum, deest in *Vat. A.*

Ad Sect. 1. (*ap. Lugdun.* 1. *Cas.* 1.)

στερκτικῆς] Quamquam *Cas.* putabat, vulgarem coll. III, 5. et V, 15. defendi posse, non tamen dubitavi ex verissima *Gatakeri* Conjectura pro vulgari στερητικῆς rescribere στερκτικῆς, licet *Vat. A.* cum vulgato errore consentit. Satis enim solennem esse horum vocabulorum permutationem apud librarios, docent ea, quae *Uptonus* et Clariss. *Schweighaeuser* ad *Arriani* Diss. Epict.

MARCI ANTONINI
IMPERATORIS
COMMENTARIORUM, QUOS IPSE SIBI SCRIPSIT,
LIBER DECIMUS.

1. Quando tandem bona eris, o anima, ſimplex, una, nuda, corporeque, quo circumdatus es, dilucidior? quando tandem guſtabis diſpoſitionem ad amorem et genuinum adfectum proclivem? quando tandem eris plena, nullius rei indigens, nihil ulterius deſiderans, nihil expetens vel animatum vel inanimatum, quo voluptatibus frui poſſis? neque tempus, in quo diutius fruaris, neque locum aut regionem aut blandam aëris temperiem aut hominum inter ſe conſenſum? ſed conditione, quae nunc eſt, contenta delectaberis praeſentibus tibique perſuaſum habebis, cuncta tibi adeſſe, cuncta bene ſe habere, et a Diis proficiſci, beneque habitura, quaecunque iis probata fuerint et quaecunque daturi ſint ad ſalutem perfecti illius animantis, boni, juſti et honeſti, quod cuncta illa, quae, ut alia ſimilia inde oriantur,

Epict. II, 10, 23. adnotarunt.

ἀλλὰ ἀρκεσθήσῃ] *Vatican. A.* vitioſe: ἀρκεσθήσει; idemque verba ſequentia: τῇ παρούσῃ — ἡσθήσῃ perperam omittit.

πάντα σοι εὖ ἔχει] *Vatic. A.* iterum vitioſe: πᾶν καὶ εὖ ἔχει.

παρὰ τῶν θεῶν] Articulum, quem et *Gat.*, et quae eam ſequuntur, temere omiſerunt, e *Xyl.* 1., *Argent.*, *Lugd.*, *Caſ.* et *Oxon.* reſtitui.

καὶ δικαίου] In *Xyl.* 1. perperam δεκαίου expreſſum reperio.

Ad

ἆρα τοιαύτη, οἵα θεοῖς τε καὶ ἀνθρώποις οὕτω συμπολιτεύεσθαι, ὡς μήτε μέμφεσθαί τι αὐτοῖς, μήτε καταγινώσκεσθαι ὑπ' αὐτῶν;

β'. Παρατήρει, τί σου ἡ φύσις ἐπιζητεῖ, ὡς ὑπὸ φύσεως μόνον διοικουμένου· εἶτα ποίει αὐτὸ καὶ προίεσο, εἰ μὴ χεῖρον μέλλει διατίθεσθαί σου ἡ ὡς ζώου φύσις. ἔξῆς δὲ παρατηρητέον, τί ἐπιζητεῖ σου ἡ ὡς ζώου φύσις. καὶ πᾶν τοῦτο παραλῃπτέον, εἰ μὴ χεῖρον μέλλει διατίθεσθαι ἡ ὡς ζώου λογικοῦ φύσις. ἔστι δὲ τὸ λογικὸν εὐθὺς καὶ πολιτικόν. τούτοις δὴ κανόσι χρώμενος, μηδὲν περιεργάζου.

γ'. Πᾶν τὸ συμβαῖνον ἤτοι οὕτως συμβαίνει; ὡς πέφυκας αὐτὸ φέρειν, ἢ ὡς οὐ πέφυκας αὐτὸ φέρειν. εἰ μὲν οὖν συμβαίνει σοι ὡς πέφυκας φέρειν, μὴ δυσχέραινε· ἀλλ' ὡς πέφυκας, φέρε. εἰ δὲ ὡς μὴ πέφυκας φέρειν, μὴ δυσχέραινε· φθαρήσεται γάρ σε ἀπαναλῶσαν. μέμνησο μέντοι ὅτι πέφυκας φέρειν πᾶν, περὶ οὗ ἐπὶ τῇ ὑπολήψει ἐστὶ τῇ σῇ φορητὸν καὶ ἀνεκτὸν αὐτὸ ποιῆσαι, κατὰ φαντασίαν τοῦ συμφέρειν ἢ καθήκειν σεαυτῷ τοῦτο ποιεῖν.

δ'. Εἰ μὲν σφάλλεται, διδάσκειν εὐμενῶς, καὶ τὸ παρορώμενον δεικνῦναι. εἰ δὲ ἀδυνατεῖς, σεαυτὸν αἰτιᾶσθαι, ἢ μηδὲ σεαυτόν.

ε'. Ὅ,τι

Ad Sect. 2. (*ap. Lugdun.* 2. *Caſ.* 2.)

εἰ μὴ χεῖρον — ζώου φύσις] *Menagius* h. l. malebat: ἡ ὡς ζώου λογικοῦ φ. At vulgaris bene habet.

ἐπιζητεῖ σου ἡ ὡς ζώου φύσις] Hic *Reiskius* λογικοῦ addi τῷ ζώου malebat, quod temere factum fuerit.

μέλλει διατίθεσθαι ἡ ὡς ζώου —] *Menagius* malebat: μέλλει διατίθεσθαί σου ἡ ὡς ζώου κ. τ. λ., quod aptum ſane foret. Ferri tamen utcunque poteſt vulgaris.

Ad

tur, disſolvuntur, gignit, continet, ambit et complectitur? quando tandem talis eris, ut cum Diis et hominibus ita verſeris, ut neque quidquam in iis reprehendas, neque ab iis ipſa condemneris?

2. Obſerva, quid natura tua requirat, quatenus a natura mera regitur: id deinde fac et admitte, niſi natura tua, qua animal es, eo fit deterior. Tum obſervandum, quid natura tua, qua animal es, requirat: et hoc, quidquid eſt, tibi concedas, velim, niſi natura tua, qua animal es ratione praeditum, eo deterior fit: quod autem rationi conſentaneum eſt, id quoque civitati convenit: his jam regulis uſus, ne nimium atque curioſum in aliqua re ſtudium ponas.

3. Quidquid contingit, vel ut id ferre natus es, vel ut ferre non natus es, contingit: ſi ita contingit, ut ferre natus es, ne indignare, ſed, ut natus es, perfer: ſin, ut ferre natus non es, ne ſic quidem graveris: quod enim te abſumſit, et ipſum abſumetur: memento tamen, te a natura comparatum eſſe ad tolerandum quidlibet, quod, ut tolerabile faciat, in opinione tua ſitum eſt, cogitando ſcilicet, conducere tibi aut officii tui eſſe, ut hoc facias.

4. Si quis fallitur, comiter eum doce, et errorem ei indica: quod ſi non potes, te ipſum culpa, aut ne te quidem.

5. Quid-

Ad Sect. 3. (*ap. Lugdun.* 3. *Caſ.* 3.)

ἤτοι οὕτως συμβ.] *Vatic. A.* vitioſe: ἤποι οὕτω συμβαίνει.

ἀπαναλῶσαν] Sic edidi, veterum Edd. *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugd.*, *Caſ.* et *Oxon.* fidem ſecutus. In *Gat.* et iis, quae eam ſequuntur, ſcriptum eſt: ἐπαναλῶσαν.

Ad Sect. 4. (*ap. Lugdun.* 4. *Caſ.* 4.)

ἢ μηδὲ σεαυτόν.] *Upto-nus* reſcribendum putabat: ἢ μηδὲ αὐτόν, *aut certe non illum:* temere, ut jam *Schweighaeu-*

ε'. Ὅ,τι ἂν σοι συμβαίνῃ, τοῦτό σοι ἐξ αἰῶνος προκατεσκευάζετο· καὶ ἡ ἐπιπλοκὴ τῶν αἰτίων συνέκλωθε τήν τε σὴν ὑπόστασιν ἐξ ἀϊδίου, καὶ τὴν τούτου σύμβασιν.

ς'. Εἴ τε ἄτομοι, εἴ τε Φύσις, πρῶτον κείσθω, ὅτι μέρος εἰμὶ τοῦ ὅλου ὑπὸ Φύσεως διοικουμένου. ἔπειτα, ὅτι ἔχω πως οἰκείως πρὸς τὰ ὁμογενῆ μέρη. τούτων γὰρ μεμνημένος καθότι μὲν μέρος εἰμί, οὐδὲν δυσαρεστήσω τῶν ἐκ τοῦ ὅλου ἀπονεμομένων. οὐδὲν γὰρ βλαβερὸν τῷ μέρει, ὃ τῷ ὅλῳ συμφέρει. οὐ γὰρ ἔχει τι τὸ ὅλον, ὃ μὴ συμφέρει ἑαυτῷ. πασῶν μὲν Φύσεων κοινὸν ἐχουσῶν τοῦτο· τῆς δὲ τοῦ κόσμου προσειληφυίας, τὸ μηδὲ ὑπό τινος ἔξωθεν αἰτίας ἀναγκάζεσθαι βλαβερόν τι ἑαυτῇ γεννᾶν. κατὰ μὲν δὴ τὸ μεμνῆσθαι, ὅτι μέρος εἰμὶ ὅλου τοῦ τοιούτου, εὐαρεστήσω παντὶ τῷ ἀποβαίνοντι. καθόσον δὲ ἔχω πως οἰκείως πρὸς τὰ ὁμογενῆ μέρη, οὐδὲν πράξω ἀκοινώνητον· μᾶλλον δὲ στοχάσομαι τῶν ὁμογενῶν, καὶ πρὸς τὸ κοινῇ συμφέρον πᾶσαν ὁρμὴν ἐμαυτοῦ ἄξω, καὶ ἀπὸ τοὐναντίου ἀπάξω. τούτων δὲ οὕτω περαινομένων, ἀνάγκη τὸν βίον εὐροεῖν· ὡς ἂν καὶ πολίτου βίον εὔρουν ἐπινοήσειας, προϊόντος διὰ πράξεων τοῖς πολί-

haeuſer obſervavit ad *Arriani* Diſſ. Epict. II, 26, 7.

Ad Sect. 5. (*ap. Lugdun.* 5. *Caſ.* 5.)

Ὅ,τι ἂν] Sic recte in *Argent.*, *Gat.*, *Wolt.* et *de Jol.* editum eſt, vitioſe autem ὅτι in *Xyl.* 1., *Lugd.*, *Caſ.*, *Oxon.* et *Mori.*

Ad Sect. 6. (*ap. Lugdun.* 6. *Caſ.* 6.)

εἴ τε Φύσις] Haud dubitavi ex veriſſima *Gataker*i et *Caſaub.* conjectura Φύσις reſcribere pro vulgari Φύσεις. Cf. XI, 18. εἰ μὴ ἄτομοι, Φύσις κ. τ. λ. Ita quoque *Xyl.* legiſſe mihi perſuaſum habeo, quamquam *Gat.* putabat, eum

Φύσει

5. Quidquid tibi contingit, ab aeterno deſtinatum eſt tibi: et complexa cauſſarum ſeries ab aeterno utrumque hoc conjunxit, ut et tu eſſes et hoc tibi accideret.

6. Sive atomi, ſive natura [obtinet], primum hoc teneo, me eſſe partem Univerſi a natura adminiſtrati: deinde, me ſingulari quadam neceſſitudine cum partibus ejusdem generis eſſe conjunctum: horum enim ſi recordatus fuero, quatenus pars ſum, nihil aegre feram eorum, quae ab Univerſo mihi tributa ſunt: nihil enim parti nocet, quod univerſo prodeſt: etenim nihil habet univerſum, quod ipſi non proſit: idque cum omnibus commune eſt naturis, tum Univerſi naturae hoc accedit, quod ne ab ulla quidem cauſſa externa cogi poſſit, ut aliquid ſibi noxium proferat: atque ita quidem, quum recordatus fuero, me univerſi illius partem eſſe, quidquid obtigerit, id gratum acceptumque habebo: quatenus vero ſingulari quadam neceſſitudine cum ejusdem generis partibus conjunctus ſum, nihil faciam, quod ſocietatis jus violet, ſed potius cognatorum rationem habebo, omnemque conatum ad id, quod ſocietati communi proſit,

φύσει praetuliſſe. Locum ita vertit *Xyl.*: „*Sive impartilibus corpuſculis, ſive naturâ mundus conſtat.*„

ὅτι ἔχω πως οἰκείως] *Vat. A.* vitioſe: ὅ. ἔ. πῶς οἰκείω.

οὐδὲν δυςαρεστήσω κ. τ. λ.] Quum οὐδὲν illud ferri *Marc. Anton.* nequeat, niſi ſubintelligatur κατὰ, quod in tali orationis ſerie durum foret, malim cum *Reiskio* legere: οὐδενὶ δυςαρεστήσω.

οὐ γὰρ ἔχει τι τὸ ὅλον] *Vat. A.* οὐ γὰρ ἔχει τὸ ὅλον, temere omiſſo τι.

πολίταις λυσιτελῶν, καὶ ὅπερ ἂν ἡ πόλις ἀπονέμῃ, τοῦτο ἀσπαζομένου.

ζ'. Τοῖς μέρεσι τοῦ ὅλου, ὅσα, φημί, περιέχεται ὑπὸ τοῦ κόσμου, ἀνάγκη φθείρεσθαι· λεγέσθω δὲ τοῦτο σημαντικῶς τοῦ ἀλλοιοῦσθαι· εἰ δὲ, φημί, κακόν τε, καὶ ἀναγκαῖόν ἐστι τοῦτο αὐτοῖς, οὐκ ἂν τὸ ὅλον καλῶς διεξάγοιτο, τῶν μερῶν εἰς ἀλλοτρίωσιν ὄντων, καὶ πρὸς τὸ φθείρεσθαι διαφόρως κατεσκευασμένων. πότερον γὰρ ἐπεχείρησεν ἡ Φύσις αὐτὴ τὰ ἑαυτῆς μέρη κακοῦν, καὶ περιπτωτικὰ τῷ κακῷ, καὶ ἐξ ἀνάγκης ἔμπτωτα εἰς τὸ κακὸν ποιεῖν, ἢ ἔλαθεν αὐτὴν τοιάδε τινὰ γενόμενα; ἀμφότερα γὰρ ἀπίθανα. εἰ δέ τις καὶ ἀφέμενος τῆς Φύσεως κατὰ τὸ πεφυκέναι ταῦτα ἐξηγοῖτο, καὶ ὡς γελοῖον, ἅμα μὲν φάναι πεφυκέναι τὰ μέρη

Ad Sect. 7. (ap. Lugdun. 7. Caſ. 7.)

ὅσα, φημὶ, περιέχεται ὑπὸ κ. τ. λ.] Alienum ab hoc loco videtur φημὶ illud, quod jam perſpecte viderat *Adnotator Lugdun.*, qui illud tollendum putabat, quem etiam *Morum* ſecutum video. Malim tamen illud in φησὶ mutare, quum mihi perſuaſum habeo, verba: τοῖς μέρεσι - - - ἀλλοιοῦσθαι objectionem continere, quam *Antoninus* notiſſima formula: φησὶ, *dicat aliquis*, protulerit, quae vero ſequantur, ad eam objectionem refellendam eſſe comparata: de quo quidem pluribus in Commentario ad h. l.

εἰ δὲ, φημὶ, κακόν τε κ. τ. λ.] Hoc φημὶ in φησὶ immutandum putabat *Morus*. Qui autem nobiscum ab his verbis reſponſionem *Antonini* ad objectionem incipere putaverit, nihil mutabit.

εἰς ἀλλοτρίωσιν ὄντων] *Gatak.* malebat: εἰς ἀλλοίωσιν ὄντων. *Morus* vero: εἰς ἀλλοτρίωσιν ἰόντων, in quod et *Menagius* inciderat. Hoc, quamquam et mihi quam maxime placebat, nolui tamen ſine

Codd.

profit, dirigam, et ab eo, quod huic repugnet, abstinebo. His ita peractis, vita prospere mihi fluat, necesse est, quemadmodum civis illius vitam prospere fluere existimes, qui actionibus semper operam dat, quae ejusdem civitatis consortibus prosint, et quidquid civitas ei tribuit, id lubenter amplectitur.

7. Universi partes, quotquot, inquis, mundi ambitu continentur, corrumpi necesse est: corrumpi idem dico, quod aliud atque aliud esse. — Hoc autem si et malum et necessarium esset, Universum non bene se haberet, partibus ejusdem modo in hoc, modo in illud transeuntibus et varia quidem ratione ad corrumpendum comparatis: [non vero malum est] utrum enim natura ipsa consilium ceperit, partes suas damno adficiendi, et tales eas efficiendi, ut non solum in malum incidere possent, sed etiam necessario inciderent, an inscia tales eas effecerit? neutrum enim verisimile est. Quodsi quis etiam, non habita naturae ra-

 tione,

Codd. auctoritate in textum recipere.

εἰ δέ τις καὶ ἀφέμενος κ. τ. λ.] Recte se habere videtur h. l. vulgaris, nec opus esse emendatione *Mori* satis ingeniosa: εἰ δέ τις, ἀφέμενος τὸ τῆς φύσεως (*non habita ratione animae mundi*, quae paullo post μήτηρ dicitur, non tribuens haec τῷ ὅλῳ νοερῷ) οὕτω πεφυκέναι ταῦτα (*hanc esse rerum conditionem*, undecunque sit, etsi non ab illa anima mundi) ἐξηγοῖτο, ὡς γελοῖον κ. τ. λ.

ἐξηγοῖτο, καὶ ὡς γελοῖον, ἅμα μὲν φᾶναι κ. τ. λ.] *Reisk.* malebat pro ἐξήγοιτο aut ἐξάγοιτο, *extra se rapiatur*, aut ἐξάπτοιτο, *irascatur*: utraque tamen emendatione opus non est. In iis, quae sequuntur, exspectaveram: καὶ ὡς (cum accentu) γελοῖον — *vel* s. *etiam sic ridiculum foret* etc., quamquam et apud *Clement. Alexandr.* ὡς hoc sensu sine accentu scriptum esse me docuit *Vigerus* de Idiot. L. Gr. p. 571. ed. 2. Zeun. Hoc autem si cuiquam displiceat, is cum *Menag.* καὶ ante ὡς tollendum censeat. — Pro φᾶναι *Vatic. A.* corrupte: φαίη.

μέρη τοῦ ὅλου μεταβάλλειν, ἅμα δὲ ὡς ἐπί τινι τῶν παρὰ φύσιν συμβαίνοντι θαυμάζειν, ἢ δυσχεραίνειν; ἄλλως τε καὶ τῆς διαλύσεως εἰς ταῦτα γινομένης, ἐξ ὧν ἕκαστον συνίσταται. ἢ τοι γὰρ σκεδασμὸς στοιχείων, ἐξ ὧν συνεκρίθη, ἢ τροπή, τοῦ μὲν στερεμνίου εἰς τὸ γεῶδες, τοῦ δὲ πνευματικοῦ εἰς τὸ ἀερῶδες. ὥστε καὶ ταῦτα ἀναληφθῆναι εἰς τὸν τοῦ ὅλου λόγον, εἴτε κατὰ περίοδον ἐκπυρουμένου, εἴτε ἀϊδίοις ἀμοιβαῖς ἀνανεουμένου. καὶ τὸ στερέμνιον δὲ, καὶ τὸ πνευματικὸν μὴ φαντάζου τὸ ἀπὸ τῆς γενέσεως. πᾶν γὰρ τοῦτο ἐχθὲς καὶ τρίτην ἡμέραν, ἐκ τῶν σιτίων καὶ τοῦ ἑλκομένου ἀέρος τὴν ἐπιῤῥοὴν ἔλαβεν. τοῦτο οὖν ὃ ἔλαβε, μεταβάλλει, οὐχ ὃ ἡ μήτηρ ἔτεκεν. ὑπόθου δ', ὅτι ἐκεῖνό σε λίαν προσπλέκει τῷ ἰδίως ποιῷ, οὐδὲν ὄντι οἶμαι πρὸς τὸ νῦν λεγόμενον.

ἡ. Ὀνόματα θέμενος σαυτῷ ταῦτα, ἀγαθὸς, αἰδήμων, ἀληθὴς, ἔμφρων, σύμφρων, ὑπέρφρων, πρόσεχε μήποτε

ἅμα δὲ ὡς ἐπί τινι τῶν παρὰ φύσιν συμβαίνοντι κ. τ. λ.] Locus haud dubie corruptus, et meliorum codicum ope olim reſtituendus. Equidem aut cum *Menagio*: ἅμα δὲ ἐπί τινι ὡς παρὰ φύσιν συμβαίνοντι, aut ἅμα δὲ ὡς ἐπί τινι τῶν παρὰ φύσιν συμβαινόντων, aut ἅμα δὲ ἐπί τινι τούτων ὡς παρὰ φύσιν συμβαίνοντι exſpectaveram. At ex *Vat. A.* nihil discriminis a vulgari ad h. l. adnotatum reperio.

καὶ τῆς διαλύσεως εἰς ταῦτα γινομ.] *Gat.* malebat: εἰς ταὐτά. n. n.

ἐξ ὧν συνεκρίθη, ἢ τροπὴ κ. τ. λ.] *Vat. A.* corrupte: ἐξ ὧν συνεκρίθην, ἡ τροπὴ κ. τ. λ. — Poſſit tamen aliquis συνεκρίθην defendere, tanquam ſubito transitus eſſet factus a tertia perſona ad primam. Poſterior ſane pars hujus ſectionis ad homines tantum referenda videtur.

καὶ

tione, diceret, haec inde esse, quod ita natura comparatae sint mundi partes, vel sic ridiculum foret, dicere, universi partes ita esse comparatas, ut mutarentur, et tamen hoc, quasi contra naturam eveniret, mirari, atque aegre ferre: praesertim quum in eadem, ex quibus conflata sunt, singula dissolvantur: est enim aut dissipatio elementorum, ex quibus concretum est, aut mutatio et solidi quidem in terram, et spiritus in aërem: ut et ista recipiantur in rationem Universi, sive hoc certo temporis spatio revoluto conflagret, sive vicissitudinibus perpetuis semper renovetur: quin et solidum illud et spirituale ne cogites, quod ab ortu exstitit; hoc enim quidquid est, heri et nudiustertius ex alimento et inspirato aëre influxit: id igitur, quod recepit, mutatur, non id, quod mater genuit: fac autem, illud esse, quod te tam vehementer peculiari tuae adfectioni addicat, nihil tamen hoc obstare puto, quo minus verum sit, quod dixi.

8. Boni, verecundi, veracis, prudentis, unanimis, magnanimi nomina quando tibi comparavisti, cave, ne

καὶ τοῦ ἁλισκομένου ἀέρος] Articulum, quem ceterae Edd. ignorant, habes ex *Vatic. A.*

οὐχ ὃ ἡ μήτηρ ἔτεκεν] Post haec verba plura excidisse putabat *Menagius*. Vid. not. seq.

ὅτι ἐκεῖνό σε λίαν προσπλέκει] *Vatic. A.* ὅτι ἐκείνῳ σε προσπλέκει — quod fere magis placet, quam vulgaris, nisi quod librarii errore λίαν omissum videtur.

πρὸς τὸ νῦν λεγόμενον.] *Vatic. A.* vitiose: πρὸς τὸν νῦν λεγόμενον. Ceterum *Morus* pro ἰδίως ποιῷ malebat ἰδιωτικῷ. n. n.

Ad Sect. 8. (*ap. Lugd.* 8. 9. *Cas.* 8.)

Ὀνόματα θέμενος σαυτῷ] *Vat. A.* perperam αὐτῷ, *Cas.* σεαυτῷ.

καὶ

ποτε μετονομάζῃ, καὶ ἀπολλύῃς ταῦτα τὰ ὀνόματα, καὶ ταχέως ἐπάνιε ἐπ' αὐτά. μέμνησο δὲ, ὅτι τὸ μὲν ἔμφρον, ἐβούλετό σοι σημαίνειν τὴν ἐφ' ἕκαστα διαληπτικὴν ἐπίστασιν, καὶ τὸ ἀπαρενθύμητον. τὸ δὲ σύμφρον, τὴν ἑκούσιον ἀπόδεξιν τῶν ὑπὸ τῆς κοινῆς Φύσεως ἀπονεμομένων. τὸ δὲ ὑπέρφρον, τὴν ὑπέρτασιν τοῦ Φρονοῦντος μορίου ὑπὲρ λείαν ἢ τραχεῖαν κίνησιν τῆς σαρκὸς, καὶ τὸ δοξάριον, καὶ τὸν θάνατον, καὶ ὅσα τοιαῦτα. ἐὰν οὖν διατηρεῖς σεαυτὸν ἐν τούτοις τοῖς ὀνόμασι, μὴ γλιχόμενος τοῦ ὑπ' ἄλλων κατὰ ταῦτα ὀνομάζεσθαι, ἔσῃ ἕτερος, καὶ εἰς βίον εἰσελεύσῃ ἕτερον. τὸ γὰρ ἔτι τοιοῦτον εἶναι, οἷος μέχρι νῦν γέγονας, καὶ ἐν βίῳ τοιούτῳ σπαράσσεσθαι καὶ μολύνεσθαι, λίαν ἐστὶν ἀναισθήτου καὶ Φιλοψύχου, καὶ ὁμοίου τοῖς ἡμιβρώτοις θηριομάχοις, οἵ τινες μεστοὶ τραυμάτων καὶ λύθρου, παρακαλοῦσιν, ὅμως εἰς τὴν αὔριον Φυλαχθῆναι, παραβληθησόμενοι τοιοῦται τοῖς αὐτοῖς ὄνυξι καὶ δήγμασιν. ἐμβιβασον οὖν σαυτὸν εἰς τὰ ὀλίγα ταῦτα ὀνόματα. κἂν μὲν ἐπ' αὐτῶν μένειν δύνῃ, μένε, ὥσπερ εἰς μακάρων τινὰς νήσους μετῳκισμένος. ἐὰν δὲ αἴσθῃ ὅτι ἐκπίπτεις, καὶ οὐ περικρατεῖς, ἄπιθι θαῤῥῶν εἰς γωνίαν τινὰ, ὅπου κρατήσεις. ἢ καὶ παντάπασιν ἔξιθι τοῦ βίου, μὴ ὀργιζόμενος, ἀλλὰ ἁπλῶς καὶ ἐλευθέρως, καὶ αἰδημόνως, ἕν γε τοῦτο μόνον πράξας ἐν τῷ βίῳ, τὸ οὕτως ἐξελθεῖν. πρὸς μέντοι τὸ μεμνῆσθαι τῶν ὀνομάτων, μεγά-

καὶ ἀπολλύῃς ταῦτα τὰ ὀνομ.] Quod pro vulgari: καὶ ἀπολλύεις ταῦτα τὰ ὀνόματα reſcripſi: καὶ ἀπολλύῃς, prout ratio grammatica poſtulat, praecedentibus πρόσεχε μήποτε, non longa, opinor, eget defenſione. Ita quoque locum hunc emendabat *Uptonus* ad *Arriani* Diſſ. Epict. II, 1, 14. Malim tamen cum *Moro* legi: κἂν ἀπολλύῃς ταῦτα τὰ ὀνόματα, ταχέως, prout jam *Caſ.* emendabat, niſi quod ἀπολλύεις intactum perperam relinquebat. Nolui tamen hanc emendationem textui inferre, repugnante omni-

quando te transnominent: et ſi forte amiſeris, celeriter ad ea reverte. Memento autem *prudentiae* nomine tibi ſignificari ſedulam rerum conſiderationem, qua de ſingulis clare ſtatuere poſſis, *unanimitatis* vero ſpontaneam eorum comprobationem, quae a communi natura adſignantur, *magnanimitatis* porro intentionem mentis atque elevationem ſupra levem aſperumve carnis motum et gloriolam et mortem et ejusmodi alia. Haec igitur nomina ſi tibi ſervaveris, neque tamen admodum adpetens, ut alii iisdem te ornent, alius eris aliamque inibis vitae rationem: talem enim porro eſſe, qualis hactenus fuiſti, et in ejusmodi vita raptari et inquinari, hominis eſt plane ſenſuum expertis vitaeque avidi et beſtiariis illis ſimillimi, qui vulneribus et ſanie repleti, ut in craſtinum diem reſerventur, obſecrant, quamquam iterum iidem iisdem unguibus et morſibus objiciendi. In pauca igitur haec nomina te immerge, et ſi fieri poteſt, ea tuere, tanquam in Beatorum Inſulas quasdam trajectus: ſin iis te excidere ſenſeris, nec ea poſſe tueri, in angulum aliquem audacter te recipe, ubi tuearis; aut omnino e vita abi, nec iratus tamen, ſed ſimplici, libero atque modeſto animo, ut qui certe hoc unum in vita egeris, quod ita deceſſiſti. Ut vero illorum nominum memoriam retineas, utique magnum tibi erit auxilium, ſi Deo-

omnium Edd. et *Vat. A.* auctoritate, in quibus utroque loco καὶ reperio.

ὑπὲρ λείαν ἢ τραχεῖαν κίνησιν] *Vatic. A.* vitioſe: ὑπὲρ λίας ἢ τραχίας κινήσεως.

ἐὰν οὖν διατηρεῖς;] Non video, cur *Menagio* placeret — διατηρεῖ.

παραβληθησόμενοι τοιοῦτοι τοῖς αὐτοῖς κ. τ. λ.] *Reisk.* emendandum putabat: παραβληθησόμενοι τοιοῦτοι ὄντες τοῖς αὐτοῖς κ. τ. λ.

σαυτὸν] Ed. *Caſ.* σεαυτὸν.

Ad

μεγάλως συλλήψεταί σοι, τὸ μεμνῆσθαι θεῶν, καὶ ὅτι περ οὐ κολακεύεσθαι οὗτοι θέλουσιν, ἀλλὰ ἐξομοιοῦσθαι ἑαυτοῖς τὰ λογικὰ πάντα· καὶ εἶναι, τὴν μὲν συκὴν τὰ συκῆς ποιοῦσαν, τὸν δὲ κύνα, τὰ κυνὸς, τὴν δὲ μέλισσαν, τὰ μελίσσης, τὸν δὲ ἄνθρωπον, τὰ ἀνθρώπου.

θ'. Μίμος, πτόλεμος, πτοία, νάρκα, δουλεία, καθ' ἡμέραν ἀπαλείψεταί σοι τὰ ἱερὰ ἐκεῖνα δόγματα, ὁπόσα ὁ Φυσιολογητὸς Φαντάζῃ καὶ παραπέμπεις. δεῖ δὲ πᾶν οὕτω βλέπειν καὶ πράσσειν ὥστε καὶ τὸ περιστατικὸν ἅμα συντελεῖσθαι, καὶ ἅμα τὸ θεωρητικὸν ἐνεργεῖσθαι, καὶ τὸ ἐκ τῆς περὶ ἑκάστων ἐπιστήμης αὔθαδες σώζεσθαι λανθάνον, οὐχὶ κρυπτόμενον. πότε γὰρ ἁπλότητος ἀπολαύσεις; πότε δὲ σεμνότητος; πότε δὲ τῆς ἐφ' ἑκάστου γνωρίσεως, τί τε ἐστὶ κατ'

Ad Sect. 9. *(ap. Lugd.* 10. *Caſ.* 9. 10.)

Μίμος, πτόλεμος κ. τ. λ.] Pro μίμος *Xyl.* λοίμος et pro πτόλεμος *Gat.* πόλεμος malebat, quippe qui τ illud ex ſequenti vocabulo irrepſiſſe putat.

νάρκα] Haec vocabuli forma, conſentiente *Vat. A.*, in omnibus Edd. obtinet, exc. *Glasg.*, *Woll.*, *Mor.*, *De-Jol.*, in quibus νάρκη.

ἀπαλείψεταί σου τὰ ἱερὰ κ. τ. λ.] Sic recte quidem *Arg.*, *Gat.* et *Mori.* Contra *Xyl.*, *Lugd.*, *Caſ.*, *Woll.*, *De-Jol.* ἀπολείψεται. — Ceterum *Caſaub.* locum ita diſtinxit: Μίμος, πτόλεμος, πτοία, δουλεία καθ' ἡμέραν. ἀπολείψεταί (apparet autem e verſione, eum voluiſſe ἀπαλείψεταί) σου τὰ ἱερὰ ἐκεῖνα δόγματα. Jam novam orditur Sectionem: Ὁπόσα κ. τ. λ. — *Reisk.* malebat: ἀπαλείψει σου τὰ ἱερὰ κ. τ. λ., quod et ego malim.

ὁπόσα ὁ Φυσιολογητὸς Φαντάζῃ καὶ παραπέμπεις] Locus corruptus videtur. Primum enim ſuſpecta eſt vox Φυσιολογητὸς, quae nullibi occurrit. Deinde ὁπόσα huic loco non aptum videtur, niſi cum *Caſ.* novam ab hoc vocabulo Sectionem ordiris, quod tamen loci contextus prohibere videtur. Nihil tamen praeſidii in Cod. *Vatic. A.* reperitur, qui ne minimum quidem variat. *Menag.* malebat: ὁ Φυσιολογητὴς.

rum recorderis, atque eos nolle, animantia ratione praedita iis adulari, ſed velle, ut haec omnia iis ipſis quam ſimillima fiant: atque ficum, quae ficus ſunt, canem, quae canis ſunt, apem, quae apis ſunt, hominem autem, quae hominis ſunt, facere oportere.

9. Mimus, bellum, terror, torpor, ſervitus quotidie ſacra illa decreta delebunt, quaecunque e ſtudioſa naturae contemplatione hauſta [mox] praetermittis. Omnia autem ſic conſiderare et facere oportet, ut tum id, quod praeſens poſtulat neceſſitas, perficiatur, tum facultas contemplandi exerceatur, tum fiducia ex certa rei cujusque ſcientia orta conſervetur, latens quidem, nec vero abscondita. Quando enim ſimplicitate frueris? quando gravitate? quando di-

τῆς. *Gat.*: „Quid ſi ἀφυσιολογήτως legerimus? ut ſit *Marci* mens: *quae, absque naturae ipſius contemplatione ſeria ac conſiderata, temere imaginaris, et citra examen juſtum admittis.* — cf. II, 12. et III, 11.„ — Haec ille. In loco tam difficili peritiorum judicia exſpectare, quam quid meo periculo immutare malo. Hoc tamen moneo, me in Translatione vulgarem lectionem eſſe ſecutum, et ſenſum eum expreſſiſſe, qui, etſi fortaſſe non inſit huic loco, tamen ineſſe videri poſſit.

δεῖ δὲ πᾶν οὕτω βλέπειν κ. τ. λ.] *Vat. A.* ἤδη δὲ πᾶν οὕτω κ. τ. λ.

καὶ τὸ περιστατικὸν ἅμα συντελεῖσθαι] *Reisk.* malebat: καὶ τὸ παραστατικὸν ἅμα συντελειοῦσθαι, h. l.: *ut illud, quod fortitudine implet atque firmat, ad perfectionem adducatur.*

ἅμα συντελεῖσθαι, καὶ ἅμα τὸ θεωρητικὸν] Haec omnia verba ab *Vatic. A.* abſunt.

πότε γὰρ ἁπλότητος — πότε δὲ — πότε δὲ] *Gatak.* ubique pro πότε reponendum putabat: τότε. Qua tamen emendatione non opus eſt, dummodo in fine hujus Sectionis haec ſuppleamus: *His omnibus tum frueris, quum certa tibi fiducia adfutura ſit, ex cujusque rei intima ſcientia orta.*

τί τε ἐστὶ κατ' οὐσίαν] *Arg.* τί τε ἐστὶν κ. τ. λ.

Ad

κατ' οὐσίαν, καὶ τίνα χώραν ἔχει ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ ἐπὶ πόσον πέφυκεν ὑφίστασθαι, καὶ ἐκ τίνων συγκέκριται, καὶ τίσι δύναται ὑπάρχειν, καὶ τίνες δύνανται αὐτὸ διδόναι τε καὶ ἀφαιρεῖσθαι;

ί. Ἀράχνιον μυῖαν θηράσαν μεγαφρονεῖ, ἄλλος δὲ λαγίδιον, ἄλλος δὲ ὑποχῇ ἀφύην, ἄλλος δὲ συΐδια, ἄλλος δὲ ἄρκτους, ἄλλος Σαρμάτας. οὗτοι γὰρ οὐ λῃσταί, ἐὰν τὰ δόγματα ἐξετάζῃς;

ια'. Πῶς εἰς ἄλληλα πάντα μεταβάλλει, θεωρητικὴν μέθοδον κτῆσαι. καὶ διηνεκῶς πρόσεχε, καὶ συγγυμνάσθητι περὶ τοῦτο τὸ μέρος. οὐδὲν γὰρ οὕτω μεγαλοφροσύνης ποιητικόν. ἐξεδύσατο τὸ σῶμα, καὶ ἐννοήσας, ὅτι ὅσον οὐδέπω πάντα ταῦτα καταλιπεῖν ἀπιόντα ἐξ ἀνθρώπων δεήσει, ἀνῆκεν ὅλον ἑαυτὸν, δικαιοσύνῃ μὲν εἰς τὰ ὑφ' ἑαυτοῦ ἐνεργούμενα, ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις συμβαίνουσι, τῇ τῶν ὅλων Φύσει. τί δ' ἐρεῖ τις, ἢ ὑπολήψεται περὶ αὐτοῦ, ἢ πράξει κατ' αὐτοῦ, οὐδ' εἰς νοῦν βάλλεται. δύο τούτοις ἀρκούμενος αὐτὸς, δικαιοπραγεῖν τὸ νῦν πρασσόμενον, καὶ Φιλεῖν τὸ νῦν ἀπο-

Ad Sect. 10. (*ap. Lugd.* 11. 12. *p. Caſ.* 11.)

ἄλλος δὲ ὑποχῇ ἀφύην] *Reiske* putabat, in ὑποχῇ nomen piſcis aut ferae et ἢ latere, ideoque forte legendum eſſe: ἄλλος δὲ λύκον ἢ ἀφύην, qua tamen emendatione non opus eſt. Si quis tamen ὑποχῇ omnino e contextu tollere malit, equidem non repugnem. Videtur enim a librario quodam margini adſcriptum, qui adnotaverat, piſciculos illos ὑποχαῖς ſolere capi, et poſtea textui illatum. Certe ab *Antonino* in ceteris animalibus non notatur, cujus generis retibus aut inſtrumentis capiantur.

ἐὰν τὰ δόγματα ἐξετάζῃς] *Vatic. A.* κἂν τὰ δόγματα — perperam.

Ad Sect. 11. (*ap. Lugd.* 12. *p.* 13. *Caſ.* 12.)

θεωρητικὴν μέθοδον] *Vatic. A.* vitioſe: θεωρητικὸν μέθοδον.

ἐξ-

ſtincta rei cujusque notitia, quae per naturam ſuam ſit, quem locum in mundo occupet, quamdiu natura ſua perdurare poſſit, ex quibus conflata ſit, quibus ineſſe poſſit, et qui eam et dare et auferre poſſint?

10. Aranea, muſca capta, ſe effert: alius ubi lepuſculum, alius, ubi reticulo apuam, alius, ubi apros, alius, ubi urſos, alius, ubi Sarmatas cepit: nonne enim et hi latrones, ſi decreta ſpectaveris?

11. Paratam habeas viam ac rationem contemplandi, quo modo cuncta in ſe invicem mutentur: huic ſemper animum adverte et in hac parte te exerce: nihil enim eſt, quod perinde magnum animum efficiat: corpus exuit, reputansque ſecum, jamjam ab hominibus discedentem ſe haec omnia relicturum eſſe, juſtitiae in iis rebus, quas ipſe agit, univerſae autem naturae in iis, quae aliunde eveniunt, totum ſeſe permittit: quid alii de ipſo ſentiant aut dicant aut contra ipſum faciant, id ne cogitat quidem, his quippe duobus contentus, quod nunc agat, juſte agere, et quod nunc ob-

ἐξεδύσατο τὸ σῶμα κ. τ. λ.] *Reisk.* malebat: ὡς εἴ τις ἐξεδύσατο — et *Menag.* ἐξέδυσας τὸ σῶμα κ. τ. λ. neutra tamen emendatione opus eſt.

καταλιπεῖν ἀπιόντα ἐξ ἀνθρώπων] Sic recte omnes Edd., praeter *Glasg.*, *Woll.*, *Mor.* et *De-Jol.*, in quibus vitioſe ἀπιόντι ſcriptum reperio.

ἀνῆκεν ὅλον ἑαυτὸν] Non video, cur *Adn. Lugdun.* ἀνῆκε melius putaverit.

δύο τούτοις ἀρκούμενος αὐτὸς, δικαιοπραγεῖν τὸ ν. πρασσ. καὶ φιλεῖν τὸ νῦν —] *Vatic. A.* δύο τούτοις ἀρκούμενος εἰ αὐτὸς, δικαιοπράγει τὸν [τὸ] νῦν πρασσόμενον, καὶ φίλει τὸν [τὸ] νῦν ἀπονεμόμενον. — Per ſe quidem haud inepta eſt haec lectio; at ſequentia prohibent, quo minus eam pro vera habeamus.

ἀσχο-

ἀπονεμόμενον ἑαυτῷ· ἀσχολίας δὲ πάσας καὶ σπουδὰς ἀφῆκεν, καὶ οὐδὲν ἄλλο βούλεται, ἢ εὐθεῖαν περαίνειν διὰ τοῦ νόμου, καὶ εὐθείαν περαίνοντι ἕπεσθαι τῷ θεῷ.

ιβ'. Τίς ὑπονοίας χρεία, παρὸν σκοπεῖν τί δεῖ πραχθῆναι; καὶν μὲν συνορᾷς, εὐμενῶς, ἀμεταστρεπτὶ ταύτῃ χωρεῖν· ἐὰν δὲ μὴ συνορᾷς, ἐπέχειν, καὶ συμβούλοις τοῖς ἀρίστοις χρῆσθαι· ἐὰν δὲ ἕτερά τινα πρὸς ταῦτα ἀντιβαίνῃ, προϊέναι κατὰ τὰς παρούσας ἀφορμὰς λελογισμένως, ἐχόμενον τοῦ φαινομένου δικαίου. ἄριστον γὰρ κατατυγχάνειν τούτου. ἐπεί τοι ἤ γε ἀπόπτωσις ἀπὸ τούτου ἔστω· σχολαῖόν τι καὶ ἅμα εὐκίνητόν ἐστι, καὶ φαιδρὸν ἅμα καὶ συνεστηκὸς, ὁ τῷ λόγῳ κατὰ πᾶν ἑπόμενος.

ιγ'. Πυνθάνεσθαι ἑαυτοῦ, εὐθὺς ἐξ ὕπνου γινόμενον, μήτι διοίσει σοι, ἐὰν ὑπὸ ἄλλου γένηται τὰ δίκαια καὶ καλῶς ἔχοντα; οὐ διοίσει. μήτι ἐπιλέλησαι, ὅτι οὗτοι οἱ ἐν τοῖς περὶ ἄλλων ἐπαίνοις καὶ ψόγοις φρυαττόμενοι, τοιοῦτοι μὲν ἐπὶ

ἀσχολίας δὲ πάσας κ. τ. λ.] In *Gat.* perperam ἀσκολίας expreſſum eſt.

Ad Sect. 12. (*ap. Lugd.* 14. 15. *Caſ.* 13. 14.)

καὶν μὲν συνορᾷς, εὐμενῶς, ἀμεταστρεπτὶ κ. τ. λ.] *Caſ.* malebat: εὖ μόνος ſ. τὸ εὖ μόνος. *Gat.* vero ante ἀμεταστρεπτὶ addi copulativam καὶ. Illud autem ab hoc loco alienum videtur: neque *Gatakerianum* placet, quum uſitatiſſima ſit copulativae omiſſio, quod recte *Upton.* ad *Arriani* Diſſ. Epict. I, 7, 5. obſervavit.

ἐὰν δὲ ἕτερά τινα] Sic omnes Edd., praeter *Glasg.*, *Woll.*, *Mori* et *De-Jol.*, in quibus ἐὰν καὶ ἕτερά τινα.

ἀντιβαίνῃ] *Vatic. A.* vitioſe: ἀντιβῆναι.

ἐπεί τοι ἤ γε ἀπόπτωσις ἀπὸ τούτου ἔστω· σχολαῖόν τι κ. τ. λ.] Locum hunc ſine dubio corruptum ſine codicum meliorum auctoritate refingere nolui. *Vat. A.* ἐπεί τοι ἤ γε ἀπόπτωσις ἀπὸ τούτου ἔστω· σχόλῳ ὄντι καὶ κ. τ. λ., ex quo quid vulgari melius effici poſſit, non video. Jam vero Virorum

obtingat, libenter amplecti, negotiis ſtudiisque reliquis omnibus miſſis, nihil aliud cupit, quam recta via ſecundum legem progredi Deumque ſequi et ipſum rectà progredientem.

12. Quid ſuſpicione opus eſt, quum conſiderare deberes, quid agendum ſit? et ſi perſpexeris, placide, conſtanter eâ, fac, progrediaris: ſi vero non perſpexeris, ſustineas adſenſionem et optimos quosque in conſilium adhibeas: ſi denique alia, quo minus eâ procedas, obſtiterint, conſiderate progrediaris, ei, quod juſtum viſum fuerit, firmiter adhaerendo: hoc enim conſequi optimum eſt, quoniam profecto ab hoc aberrare idem eſt, [quam aberrare a natura humana]. Quietus ſimul et agilis tamen, alacris pariter et compoſitus eſt, quisquis rationi in omnibus obſequitur.

13. Somno excuſſo ſtatim te percontare, numquid tua interſit, ſi, quod juſtum et honeſtum eſt, ab alio quodam fiat? non tua intererit. Numquid oblitus eſt, iſti, qui aliis vel laudandis vel vituperandis tantopere ſe jactant, qua-

rum doctorum conjecturas paucis referam, monitis tamen, antea lectoribus, in *Xyl.* 1. et *Arg.* ante ἔστω punctum majus collocatum eſſe. *Menag.* emendandum putabat: ἐπεί τοι ἥ γε ἀπ. ἀ. τ. ἔσται· σχολαῖον τί κ. τ. λ. *Boot.* ἐπεί τοι ἥ γε ἀπ. ἀ. τ. ἐστί, cui et *Gatak.* calculum adjiciebat. *Reisk.* ἐπεί τοι ἥ γε ἀπ. ἀπὸ τούτου· (Nova Sententia) Ἔστω σχολαίόν τι, καὶ ἅμα εὐκίνητον, ἔτι δὲ καὶ φαιδρόν κ. τ. λ. — *Morus*: ἐπεί γε ἀπόπτωσις ἀπὸ τούτου ἔσται ἀπόστευγμα τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου. (quem in translatione ſecutus ſum.) — *Reche* denique: ἐπὶ σοὶ ἥ γε ἀπ. ἀ. τ. ἔσται. — *Caſ.* pro ἔστω edidit ἐστὶ ex conjectura, idemque a σχολαῖον novam Sectionem conſtituit.

Ad Sect. 13. *(ap. Lugd.* 16. 17. *Caſ.* 15.)

ἐὰν ὑπὸ ἄλλου γένηται κ. τ. λ.] *Menag.* malebat: ἐὰν ἐπ' ἄλλῳ. n. n.

οἱ ἐν τοῖς περὶ ἄλλων ἐπαίνοις — φρυαττόμενοι] *Menag.* malebat: οἱ ἐν τοῖς παρ' ἄλλων κ. τ. λ. Idem

ιή. Εἰς ἕκαστον τῶν ὑποκειμένων ἐφίσταντα, ἐπινοεῖν αὐτὸ ἤδη διαλυόμενον, καὶ ἐν μεταβολῇ, καὶ οἷον σήψει ἢ σκεδάσει γινόμενον, ἢ καθότι ἕκαστον πέφυκεν, ὥσπερ θνήσκειν.

ιθ. Οἷοί εἰσιν ἐσθίοντες, καθεύδοντες, ὀχεύοντες, ἀποπατοῦντες, τὰ ἄλλα; εἶτα οἷοι ἀνδρονομούμενοι, καὶ γαυρούμενοι, ἢ χαλεπαίνοντες, καὶ ἐξ ὑπεροχῆς ἐπιπλήττοντες; πρὸ ὀλίγου δὲ ἐδούλευον πόσοις, καὶ δι' οἷα; καὶ μετ' ὀλίγον, ἐν τοιούτοις ἔσονται;

κ. Συμφέρει ἑκάστῳ, ᾧ φέρει ἑκάστῳ ἡ τῶν ὅλων φύσις. καὶ τότε συμφέρει, ὅτε ἐκείνη φέρει.

κά. Ἐρᾷ μὲν ὄμβρου γαῖα· ἐρᾷ δὲ ὁ σεμνὸς αἰθήρ· ἐρᾷ δὲ ὁ κόσμος ποιῆσαι, ὃ ἂν μέλλῃ γίνεσθαι. λέγω οὖν τῷ κόσμῳ, ὅτι σοι συνερῶ. μήτι δ' οὕτω καὶ κεῖνο λέγεται, ὅτι φιλεῖ τοῦτο γίνεσθαι;

κβ. Ἤτοι

Ad Sect. 18. (*ap. Lugd.* 22. *p. Caſ.* 19. *p.*)

Εἰς ἕκαστον τῶν ὑποκειμένων] In *Gatak.* operarum errore: τῶν ὑποκειμένον.

ὥσπερ θνήσκειν] Exſpectaveram cum *Moro* ὥστε θνήσκειν. At nihil mutat *Vatic. A.*

Ad Sect. 19. (*ap. Lugd.* 22. *p. Caſ.* 19. *p.*)

Οἷοί εἰσιν ἐσθίοντες] *Vatic. A.* τί οἱ εἰσιν — perperam.

εἶτα οἷοι ἀνδρονομούμενοι] Vox ἀνδρονομούμενοι plerisque interpretibus ſuſpecta eſt, prp qua igitur *Caſ.* ἀγορανομούμενοι, i. e. *imperioſi* (*Plautus* enim *aedilitatem gerere* proverbialiter pro *imperioſum eſſe* dixit); *Reiskius* vero αὐρονομούμενοι, i. e. *ventis paſti*, aut ἀβρυνόμενοι, i. e. *inſolentes* [ut in *Arriani* Fragm. 132.].

ἐπιπλήττοντες] In *Arg.* perperam ἐπιπλίττοντες expreſſum eſt.

πρὸ ὀλίγου δὲ ἐδούλευον πόσοις κ. τ. λ.] Sic omnes; praeter *Glasg.*, *Woll.*, *Mor.* et *De-Jol.*, in quibus πρὸ ὀλίγου δὲ καὶ ἐδούλευον.

ἐν

18. Ad rerum unamquamque animum advertens, eam conſidera jam diſſolutam, et in mutatione et quaſi putrefactione et diſſipatione verſantem, aut quatenus nata ſit, ut quodammodo moriatur.

19. Quales ſunt veſcentes, dormientes, coeuntes, excernentes, caetera? Deinde quales, ubi inflantur, efferuntur, iraſcuntur, et tanquam ex ſublimiori loco increpant? paullo ante autem quot rebus et qua mercede ſerviebant? et paullo poſt inter quales erunt?

20. Confert cuique, quod cuique rerum univerſarum natura fert: et eo confert tempore, quo illa fert.

21. Amat imbrem tellus: amat et almus aër: amat et mundus facere, quidquid futurum eſt, ut fiat: dico igitur mundo: *idem, quod tu, et ego amo.* Nonne vero hoc dicitur: *amat* [i. e. ſolet] *hoc fieri?*

22. Aut

ἐν τοιούτοις ἔσονται;] *Gatak.* margini adſcripſit: l. ὁποίοις.

Sect. 20. (*ap. Lugdun.* 23. *p. Caſ.* 20. *p.*)

Ad Sect. 21. (*ap. Lugd.* 23. *p. Caſ.* 20. *p.*)

Ἐρᾷ μὲν ὄμβρου γαῖα -] Hi *Euripidis* verſus plenius laudantur ab *Athenaeo* in Deipnoſoph. et *Ariſtotele* in Eth. Nicom. VIII, 2.

λέγω οὖν τῷ κόσμῳ, ὅτι σοι συνερῶ] *Vatic. A.* λ. οὖν τῷ κόσμῳ, σοι συνήρων.

μήτι δ' οὕτω κἀκεῖνο λέγεται, ὅτι φιλεῖ τοῦτο γίνεσθαι;] Antea quidem ſic legebatur: μήτι δ' οὕτω κἀκεῖνο γίνεται καὶ λέγεται. At jam *Reisk.* verba γίνεται καὶ delenda putabat. Et revera ab h. l. aliena ſunt. Argumentatur ſcilicet *Antoninus* a vulgari ſermonis uſu, quo φιλεῖν pro εἰωθέναι uſurpari ſolet; ad quod quomodo illud γίνεται καὶ pertineat, non video. Hinc non dubitavi, auctoritate *Cod. Vatic. A.* haec verba aliunde illata hinc tollere, quod et *De Joly* fecerat, tacite tamen nec verbulo lectorem admonens. — Ceterum *Caſ.* μήτι δ' οὐχ οὕτω κ. τ. λ. malebat.

κβ'. Ἤτοι ἐνταῦθα ζῇς, καὶ ἤδη εἴθικας· ἢ ἔξω ὑπάγεις, καὶ τοῦτο ἤθελες· ἢ ἀποθνήσκεις, καὶ ἀπελειτούργησας. παρὰ δὲ ταῦτα οὐδέν. οὐκοῦν εὐθύμει.

κγ'. Ἐναργὲς ἔστω ἀεὶ τὸ, ὅτι τοιοῦτο ἐκεῖνο ὁ ἀγρός ἐστι· καὶ πῶς πάντα ἐστὶ ταὐτὰ ἐνθάδε τοῖς ἐν ἄκρῳ τῷ ὄρει, ἢ ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ, ἢ ὅπου θέλεις. ἄντικρυς γὰρ εὑρήσεις τὰ τοῦ Πλάτωνος, σηκὸν ἐν ὄρει, φησὶ * *, περιβαλλόμενος· [καὶ βάλλειν βλήματα.]

κδ'. Τί ἐστί μοι τὸ ἡγεμονικόν μου; καὶ ποῖόν τι ἐγὼ αὐτὸ ποιῶ νῦν; καὶ πρὸς τί ποτε αὐτῷ νῦν χρῶμαι; μήτι κενὸν νοῦ ἐστι; μήτι ἀπόλυτον καὶ ἀπεσπασμένον κοινωνίας; μήτι προστετηκὸς καὶ ἀνακεκραμμένον τῷ σαρκιδίῳ, ὥστε τούτῳ συντρέπεσθαι;

κε'. Ὁ τὸν κύριον φεύγων, δραπέτης. κύριος δὲ ὁ νόμος. καὶ ὁ παρανομῶν, δραπέτης. ἅμα καὶ ὁ λυπούμενος, ἢ ὀρ-

Ad Sect. 22. (*ap. Lugd.* 24. *Caſ.* 21.)

καὶ ἤδη εἴθικας] *Reisk.* malebat: καὶ ἤδη σε συνείθικας. At ipſe recte obſervavit, *Antoninum* verbum ἐθίζειν absque accuſativo ponere ſolere, ut infra S. 37. XII, 2.

Ad Sect. 23. (*ap. Lugd.* 25. *Caſ.* 22. *p.*)

ὅτι τοιοῦτο ἐκ. ὁ ἀγρός ἐστι] Verba τοιοῦτο ἐκεῖνο haud dubie corrupta ſunt. Nihil tamen variat *Vatic. A. Gat.* ὅτι τοιοῦτό τι οἷον ἐκεῖνο ὁ ἀγρός ἐστι emendandum putabat, *Reisk.* autem ὅτι τοιοῦτο ἐκεῖνος ὁ ἀγρός ἐστι κ. τ. λ.

τοῖς ἐν ἄκρῳ τῷ ὄρει] *Reisk.* malebat: τοῖς ἐν ἀγρῷ ἢ ὄρει. n. n.

σηκὸν ἐν ὄρει, φησὶ * * περιβαλλόμενος] Aſteriſcis notavi, aut locum eſſe mancum, aut ſaltem ex *Platonis* Theaetet. (p. 118. ed. Bip.) ſubaudiendum eſſe: τεῖχος.

[καὶ βάλλειν βλήματα] Haec verba, quae ab hoc loco aliena videntur, uncis incluſi, et in verſione prorſus omiſi. *Vat. A.* βοάλλειν legit. Quum vero haec vox in *Platonis* l. l. proxime praecedat, in quo dicitur *hoc inter tyrannum et bubulcum intereſſe, quod reges et tyranni infenſius et inſidioſius animal curent*

22. Aut hic vivis et huic jam adſueviſti: aut foras abis et hoc volebas: aut moreris et vitae munere defunctus es: praeter haec nihil: bono igitur ſis animo.

23. Hoc tibi ſemper conſtet, et illum locum eſſe agrum: et omnia tibi eſſe iſtaec, quae in montium verticibus, aut in littore aut ubicunque demum, ubi volueris. Omnino enim reperies, verum eſſe illud Platonis: Sic [moenibus in urbe] circumdatus, ut [paſtor] caula in monte.

24. Quidnam mihi eſt pars mea principalis? qualem ego eam nunc praeſto? ad quidnam ea nunc utor? num intellectu eſt vacua? num a communi ſocietate ſoluta et divulſa? num carunculae ita adfixa et admixta, ut ſimul cum hac adficiatur?

25. Qui dominum fugit, eſt fugitivus: dominus autem eſt lex, et hanc qui transgreditur, fugitivus: ſimul et

curent et mulgeant, nonne videtur *Antoninus* ſibi hoc in uſum ſuum verbulo adnotaſſe? Quid vero βλήματα ſibi velit, prorſus non intelligo.

Ad Sect. 24. (*ap. Lugd.* 26. *Caſ.* 22. *p.*)

Caſaubonus novam periodum ab ultimis praeced. Sect. verbis: Βάλλειν βλήματα orditur, quippe qui putat, alludi in his verbis ad ambiguam verbi βάλλειν ſignificationem, quod ut proprie jacere et jaculari ſignificet, ita metaphorice tum ad cogitationes animi, ut hoc ipſo libro S. 12. [nobis 11.] οὐδ' εἰς νοῦν βάλλεται, tum ad ſermonis uſum tránsferatur: unde πρόβλημα: pro quo ſimplex hic βλῆμα poſuerit *Antoninus*. Locum itaque vertit: *tum vero quaeſtiones proponere*. At nimis durum hoc mihi videtur.

καὶ ποῖόν τι ἐγὼ αὐτὸ ποιῶ νῦν;] Minus placet, quod in *Vat. A.* legitur: καὶ ποῖον ταυτὸ ἐγὼ ποιῶ νῦν; — κοινωνίας; μήτι — ἀνακεκραμένον] Haec verba omnia prorſus ignorat *Vat. A.* perperam.

Ad Sect. 25. (*ap. Lugd.* 27. *Caſ.* 23.)

καὶ ὁ παρανομῶν, δραπέτης· ἅμα καὶ ὁ λυπούμενος κ. τ. λ.] *Menag.* malebat: δραπέτης ἅμα καὶ ὁ παρανομῶν καὶ ὁ λυπούμενος κ. τ. λ.

ὃ βού-

ἢ ὀργιζόμενος, ἢ φοβούμενος, ὃ βούλεταί τι γεγονέναι, ἢ γίνεσθαι, ἢ γενέσθαι, τῶν ὑπὸ τοῦ τὰ πάντα διοικοῦντος τεταγμένων, ὅς ἐστι νόμος, νέμων ὅσα ἑκάστῳ ἐπιβάλλει. ὁ ἄρα φοβούμενος, ἢ λυπούμενος, ἢ ὀργιζόμενος, δραπέτης.

κς'. Σπέρμα εἰς μήτραν ἀφεὶς ἀπεχώρησε, καὶ λοιπὸν ἄλλη αἰτία παραλαβοῦσα ἐργάζεται, καὶ ἀποτελεῖ βρέφος· ἐξ οἵου οἷον; πάλιν τροφὴν διὰ φάρυγγος ἀφῆκε, καὶ λοιπὸν ἄλλη αἰτία παραλαβοῦσα, αἴσθησιν, καὶ ὁρμὴν, καὶ τὸ ὅλον, ζωὴν, καὶ ῥώμην, καὶ ἄλλα (ὅσα καὶ οἷα;) ποιεῖ. ταῦτα οὖν τὰ ἐν τοιαύτῃ ἐγκαλύψει γενόμενα θεωρεῖν, καὶ τὴν δύναμιν οὕτως ὁρᾶν, ὡς, καὶ τὴν βρίθουσαν, καὶ τὴν ἀνωφερῆ, ὁρῶμεν, οὐχὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς, ἀλλ' οὐχ ἧττον ἐναργῶς.

κζ'. Συνεχῶς ἐπινοεῖν, πῶς πάντα τοιαῦτα ὁποῖα νῦν γίνεται, καὶ πρόσθεν ἐγίνετο· καὶ ἐπινοεῖν γενησόμενα. καὶ ὅλα δράματα καὶ σκηνὰς ὁμοειδεῖς, ὅσα ἐκ πείρας τῆς σῆς, ἢ τῆς πρεσβυτέρας ἱστορίας ἔγνως, πρὸ ὀμμάτων τίθεσθαι· οἷον αὐλὴν ὅλην Ἀδριανοῦ, καὶ αὐλὴν ὅλην Ἀντωνίνου, καὶ αὐλὴν ὅλην Φιλίππου, Ἀλεξάνδρου, Κροίσου· πάντα γὰρ ἐκεῖνα τοιαῦτα ἦν, μόνον δι' ἑτέρων.

κή'. Φαντάζου πάντα τὸν ἐφ' ὡτινιοῦν λυπούμενον, ἢ δυσαρεστοῦντα, ὅμοιον τῷ θυομένῳ χοιριδίῳ καὶ ἀπολακτίζοντι καὶ

ὃ βούλεταί τι γεγονέναι, ἢ γίνεσθαι ἢ γενέσθαι] *Xyl.* atque *Caſ.* Gatakero legiſſe videbantur: ὅ,τι βούλεται κ. τ. λ. Vix autem dubito, quin cum *Moro* emendandum ſit: οὐ γὰρ βούλεται κ. τ. λ., niſi quis cum *Gat.* et *Menag.* ὃ μὴ βούλεται κ. τ. λ., aut cum *Reisk.* ἐὰν μὴ βούλεται τί κ. τ. λ. — Verba ἢ γενέσθαι a *Glasg.*, *Woll.*, *Mor.* et *De-Jol.* abſunt. Certe cum *Reiskio* malim ἢ γενήσεσθαι, quamquam non ignoro, aoriſtos ſaepe pro futuris poni. *Ad Sect.* 26. (*ap. Lugd.* 28. *Caſ.* 24.)

καὶ τὴν δύναμιν οὕτως ὁρᾶν] *Reisk.* putabat legendum

qui dolet vel iraſcitur vel metuit: utpote qui non vult aliquid eorum, aut factum eſſe, aut fieri, aut futurum eſſe, quod ab Univerſitatis adminiſtratore conſtitutum eſt, qui ipſe lex eſt, cuique, quod ſuum eſt, tribuens. Igitur qui metuit aut dolet, aut iraſcitur, fugitivus eſt.

26. Hic discedit, miſſo in uterum ſemine: id deinde alia natura excipiens excolit foetumque abſolvit, ex quali qualem! Alimentum rurſus per gulam demittit, quod alia deinceps excipiens cauſſa ſenſum inde motumque ac omnino vitam et vires (quot quantaeque res!) efficit. Haec igitur, tanta licet involvantur caligine, contemplari oportet, et vim illam tam perſpicue cernere, quam eam, qua res vel deorſum vel ſurſum feruntur, videmus, non oculis quidem, ſed nec minus perſpicue tamen.

27. Semper tecum cogita, qualia nunc fiunt omnia, talia et antea facta: cogita et talia eſſe futura, et totas fabulas atque ſcenas ejusdem generis, quas vel experientia vidiſti vel ex hiſtoria antiqua cognoviſti, ob oculos tibi pone, ut totam Hadriani aulam, totam Antonini aulam, totam Philippi, Alexandri, Croeſi aulam: omnia enim illa ejus generis fuerunt, modo per alios.

28. Hominem de re ulla dolentem, aut eam indigne ferentem, ſimilem habe porcello, qui dum mactatur, calci-

dum eſſe: καὶ τὴν δύναμιν αὐτῶν οὕτως ὁρᾶν κ. τ. λ. n. n.

Ad Sect. 27. *(ap. Lugd.* 29. 30. *p. Caſ.* 25.)

καὶ ὅλα δράματα] *Reiskius* malebat: καὶ ὅμοια δράματα. At mihi vulgaris praeferenda videtur.

Ἀλεξάνδρου] Operarum errore haec vox a *Gat.* abeſt.

Ad Sect. 28. *(ap. Lugd.* 30. *p. Caſ.* 26.)

Hanc et ſequentem Sectionem ſervarunt etiam *Vat.* 2. 3. 4. 5., *Med.-Flor.* 1. 2. 3. 4., *Pariſ.* et *Guelf.*

καὶ ἀπολακτίζοντι καὶ κεκραγότι] *Copulativam* Ed. *Xyl.* 1., *Argent.*, *Lugd.*, *Caſ.*, *Oxon.* et *Cod. Vat.*, *Med.-Fl.*, nec

καὶ κεκραγότι. ὅμοιος καὶ ὁ οἰμώζων ἐπὶ τοῦ κλινιδίου μόνος σιωπῇ τὴν ἔνδεσιν ἡμῶν. καὶ ὅτι μόνῳ τῷ λογικῷ ζώῳ δέδοται, τὸ ἑκουσίως ἕπεσθαι τοῖς γινομένοις. τὸ δὲ ἕπεσθαι ψιλὸν, πᾶσιν ἀναγκαῖον.

κθ'. Κατὰ μέρος ἐφ' ἑκάστου ὧν ποιεῖς ἐφιστάνων, ἐρώτα σεαυτὸν, εἰ ὁ θάνατος δεινὸν διὰ τὸ τούτου στέρεσθαι.

λ'. Ὅταν προσκόπτῃς ἐπί τινος ἁμαρτίᾳ, εὐθὺς μεταβὰς, ἐπιλογίζου, τί παρόμοιον ἁμαρτάνεις· οἷον, ἀργύριον ἀγαθὸν εἶναι κρίνων, τὴν ἡδονὴν, ἢ τὸ δοξάριον, καὶ κατ' εἶδος. τούτῳ γὰρ ἐπιβάλλων, ταχέως ἐπιλήσῃ τῆς ὀργῆς· συμπίπτοντος τοῦ, ὅτι βιάζεται· τί γὰρ ποιήσει; ἢ εἰ δύνασαι, ἄφελε αὐτοῦ τὸ βιαζόμενον.

λα'. Σατύρωνα ἰδὼν Σωκρατικὸν, Φαντάζου ἢ Εὐτυχῆν,

nec non *Pariſienſis* ante ἀπολακτίζοντι addunt; abeſt autem a *Gataker.* omnibusque, quae eam ſequuntur.

ὅμοιος καὶ ὁ οἰμώζων] Haud cunctanter pro vulgari ὅμοιον ex Codd. *Vat.* 2. 3. 4. 5., *Med.* 1. 3. 4., *Pariſ.* et *Guelf.* recepi ὅμοιος, quod et *Gatakerus* et *Caſ.*, qui idem in MSS. *Hoeſchel.* invenerat, reponendum eſſe judicarunt. Exemplo nobis praeivit *De Joly.*

ἐπὶ τοῦ κλινιδίου μόνος σιωπῇ τὴν ἔνδεσιν ἡμῶν] Verba: ἐπὶ τοῦ κλινιδίου a *Vat.* 2. 3. 4. 5., *Med.* 1. 3. 4., *Pariſ.* et *Guelf.* abſunt. Pro τὴν ἔνδεσιν autem ſolus *Vat.* 2. τὴν ἔνδοσιν exhibet. — *Reche* malebat τὸ σιωπῇ in σιωπῶν mutari et cum ſequentibus jungi, καὶ σιωπῶν, ὅτι μόνῳ κ. τ. λ. At ſatis eleganter ὁ οἰμώζων σιωπῇ opponi videtur τῷ λυπουμένῳ καὶ δυσαρεστοῦντι, et omnia bene cohaerent, ſi verba ὅμοιος — ἡμῶν pro parentheſi habemus.

δέδοται] *Vatic.* 2. δίδοται, quod minus placet.

Ad Sect. 29. (*ap. Lugd.* 30. *p. Caſ.* 27.)

De *Codd.*, in quibus continetur, vide, quae ad initium Sectionis proxime praecedentis adnotavimus.

ἐρώ-

trat et vociferatur: hujus etiam ſimilis eſt, qui decumbens in lectulo tacite adligationem noſtram deplorat: [conſidera porro] animali duntaxat rationi praedito datum eſſe, ut iis, quae fiunt, ſponte poſſit obſequi, ſimpliciter autem ſequi, omnibus eſſe neceſſarium.

29. Singulatim ad res, quas agis, ſingulas animum advertens te percontare, an malum ſit mors propterea, quod hac re te privat.

30. Quando peccato alicujus offenderis ſtatim [ad te] transiens tecum perpende, quid ejusdem generis et ipſe pecces, ut, quod argentum bonum habes, aut voluptatem, aut gloriolam, aut hujus generis alia: huic enim rei intentus mox irae obliviſcaris, ſi et illud tibi ſuccurrerit, hominem vi coactum agere. Quid enim faciet? Si vero potes, libera eum vi illa cogente.

31. Satyronem ubi vides, Socraticum cogita Eutychem

ἐρώτα σεαυτὸν] *Vat.* 2. 3. 4. 5., *Med.* 1. 2. 3. 4. et *Pariſ.* ἐπερώτα (niſi quod in nonnullis perperam ἐπερωτᾷ ſcriptum eſt), quod eodem cum vulgato redit.

εἰ ὁ θάνατος δεινὸν διὰ τὸ τούτου στέρεσθαι] *Pariſ.* corrupte: ἢ ὁ θάνατος δεινὸν τὸ διὰ τούτου στέρεσθαι. — Lubens tamen amplecterer: δεινόν τι, ſi modo unus Codex hanc lectionem offerret.

Ad Sect. 30. (*ap. Lugd.* 31. *Caſ.* 28.)

Ὅταν προσκόπτῃς ἐπὶ κ. τ. λ.] *Vatic. A.* corrupte: ὅταις προκόπτῃς.

τί παρόμοιον ἁμαρτάνεις] *Vat. A.* iterum vitioſe: τί παρὼν ἁμαρτάνεις.

τὴν ἡδονήν] Exſpectaveram cum *Reisk.* ἢ τὴν ἡδονήν. At nihil variant nec Edd. nec *Vat. A.*

ἢ εἰ δύνασαι] *Gat.* operarum vitio: ἢ δύνασαι, omiſſa conditionali.

Ad Sect. 31. (*ap. Lugd.* 32. *Caſ.* 29.)

Σατύρωνα] Malim cum *Gat.* et *Reisk.* Σατυρίωνα. Libris tamen invitis, maxime in nominibus propriis, aliquid mutare, nimis audax videtur.

ἢ Εὐτυχῆν] *Reisk.* placebat Εὐτύχην, i. e. Εὐτύχιον.

ἢ Ὑμέ-

χῆν, ἢ Ὑμένα. καὶ Εὐφράτην ἰδὼν, Εὐτυχίωνα, ἢ Σιλουανὸν φαντάζου. καὶ Ἀλκίφρονα, Τροπαιοφόρον φαντάζου· καὶ Ξενοφῶντα ἰδὼν, Κρίτωνα ἢ Σεύηρον φαντάζου. καὶ εἰς ἑαυτὸν ἀπιδὼν, τῶν Καισάρων τινὰ φαντάζου, καὶ ἐφ' ἑκάστου τὸ ἀνάλογον. εἶτα συμπροσπιπτέτω σοι, ποῦ οὖν ἐκεῖνοι; οὐδαμοῦ· ἢ ὅπου δή; οὕτως γὰρ συνεχῶς θεάσῃ τὰ ἀνθρώπινα, καπνὸν, καὶ τὸ μηδέν. μάλιστα ἐὰν συμμνημονεύσῃς, ὅτι τὸ ἅπαξ μεταβαλὸν οὐκέτι ἔσται ἐν τῷ ἀπείρῳ χρόνῳ. σὺ οὖν ἐν τίνι; τί δ' οὐκ ἀρκεῖ σοι τὸ βραχὺ τοῦτο κοσμίως διαπερᾶσαι; οἵαν ὕλην καὶ ὑπόθεσιν φεύγεις; τί γάρ ἐστι πάντα ταῦτα ἄλλο, πλὴν γυμνάσματα λόγου ἑωρακότος ἀκριβῶς καὶ φυσιολόγως τὰ ἐν τῷ βίῳ; μένε οὖν, μέχρι ἐξοικειώσῃς σαυτῷ, καὶ ταῦτα ὡς ὁ ἐρρωμένος στόμαχος πάντα ἐξοικειοῖ, ὡς τὸ λαμπρὸν πῦρ, ὅ,τι ἂν βάλῃς, φλόγα ἐξ αὐτοῦ καὶ αὐγὴν ποιεῖ.

λβ'. Μηδενὶ ἐξέσπω εἰπεῖν ἀληθεύοντι περί σου, ὅτι οὐχ ἁπλοῦς, ἢ ὅτι οὐκ ἀγαθός· ἀλλὰ ψευδέσθω, ὅστις τούτων

ἢ Ὑμένα] *Reisk.* aut Ὑμέναιον aut Εὐμένη reſtituendum autumabat.

ἢ Σιλουανὸν] In *Xyl.* 1. operarum vitio, ut videtur, ἢ Συλουίαν expreſſum eſt.

καὶ εἰς ἑαυτὸν ἀπιδὼν τῶν Καισάρων τινὰ φαντάζου] Haec omnia a *Vatic. A.* abſunt.

καὶ ἐφ' ἑκάστου τὸ ἀνάλογον] *Vat. A.* καὶ ἐφ' ἑκάστου τῶν ἀναλόγως, quod aliquis fortaſſe praeferat.

ἢ ὅπου δή;] Haud dubitavi, monente *Gat.*, ὁπουδή, ut in omnibus editum eſt, in ὅπου δὴ disjungere, et poſt haec verba ſignum interrogandi collocare. Quis enim ignorat, librarios ſaepiſſime in talibus fuiſſe admodum negligentes?

καπνὸν καὶ τὸ μηδέν.] Haec verba *Menagio* initium Senarii videbantur. Hinc ita locum reſtituendum putabat: καπνόν τε καὶ κ. τ. λ.

μετα-

chem aut Hymenem: et Euphratem ubi vides, Eutychionem cogita aut Sylvanum: Alciphrone viſo, Tropaeophorum cogita: et Xenophonte, Critonem aut Severum: et te ubi adſpicis, Caeſarum aliquem cogita, et ſic in quolibet geminum ei aliquem. Tum tibi ſuccurrat: ubi jam illi? nusquam; aut ubi tandem? Sic enim ſemper perſpectum habebis, humana omnia fumum ac nihil eſſe: praeſertim ſi ſimul recordatus fueris, quod ſemel mutatum ſit, id non per infinitum tempus duraturum: tu vero quamdiu? Cur vero tibi non ſufficit, ſpatium hoc tam breve, prout decet, transigere: qualem agendi materiam, qualem rem, in qua elabores, praetermittis? Quid enim haec omnia ſunt, niſi exercitia rationis, quae accurate et prout naturae ſcrutatorem decet, ea, quae in vita fiunt, perſpexit? Perſiſte igitur, donec et haec tibi familiaria reddideris, quemadmodum ſtomachus robuſtus cuncta ſibi reddit familiaria, quemadmodum ignis validus, quidquid injeceris, flammam inde et fulgorem edit?

32. Nemini liceat vere de te dicere, non eſſe te ſimpliçem aut non eſſe te bonum: ſed mentiatur, quisquis

μεταβαλὸν] In *Gat.* operarum errore: μεταβολὸν.

σὺ οὖν ἐν τίνι;] *Vat. A.* τί οὖν ἐν τίνι; *Reiske* malebat: σὺ οὖν ἐκτείνῃ, aut τί οὖν ἐκτείνῃ, *quid ergo laboras? quid te angis?*

ὡς ὁ ἐῤῥωμένος στόμαχος] ὡς perperam ab *Arg.* abeſt. — *Vatic. A.* ſatis ridiculè pro στόμαχος exhibet στοχασμὸς.

Ad Sect. 32. (*ap. Lugd.* 33. *Caſ.* 30.)

Haec Sectio etiam in *Vat.* 2. 3. 4. 5., *Med.-Flor.* 1. 2. 3. 4., *Pariſ.* et *Guelf.* ſervata eſt.

Μηδενὶ ἐξέστω] *Guelf.* μηδενὶ ἐξίστω.

ὅστις τούτων τι περί σου ὑπολήψεται] — *Vatic.* 2. 4., *Pariſ.* et *Guelf.* inverſo ordine: ὅστις περί σου τούτων τι ὑπολήψεται.

πᾶν

τούτων τι περί σοὺ ὑπολήψεται· πᾶν δὲ τὸ τοιοῦτο ἐπὶ σοί. τίς γὰρ ὁ κωλύων ἀγαθὸν εἶναι καὶ ἁπλοῦν; σὺ μόνον κρῖνον μηκέτι ζῆν, εἰ μὴ τοιοῦτος ἔσῃ. οὐδὲ γὰρ αἱρεῖ λόγος μὴ τοιοῦτον ὄντα.

λγ'. Τί ἐστι τὸ ἐπὶ ταύτης τῆς ὕλης δυνάμενον κατὰ τὸ ὑγιέστατον πραχθῆναι ἢ ῥηθῆναι; ὅ,τι γὰρ ἂν τοῦτο ᾖ, ἔξεστιν αὐτὸ πρᾶξαι ἢ εἰπεῖν· καὶ μὴ προφασίζου, ὡς κωλυόμενος· οὐ πρότερον παύσῃ στένων, πρὶν ἢ τοῦτο πάθῃς, ὅτι οἷόν ἐστι τοῖς ἡδυπαθοῦσιν ἡ τρυφή, τοῦτό σοι τὸ ἐπὶ τῆς ὑποβαλλομένης καὶ ὑποπιπτούσης ὕλης ποιεῖν τὰ οἰκεῖα τῇ τοῦ ἀνθρώπου κατασκευῇ· ἀπόλαυσιν γὰρ δεῖ ὑπολαμβάνειν, πᾶν ὃ ἔξεστι κατὰ τὴν ἰδίαν φύσιν ἐνεργεῖν. πανταχοῦ δὲ ἔξεστι. τῷ μὲν οὖν κυλίνδρῳ οὐ πανταχοῦ. δίδοται φέρεσθαι τὴν ἰδίαν κίνησιν, οὐδὲ τῷ ὕδατι, οὐδὲ πυρί, οὐδὲ τοῖς ἄλλοις, ὅσα ὑπὸ φύσεως ἢ ψυχῆς ἀλόγου διοικεῖται· τὰ γὰρ διείργοντα καὶ ἑνιστάμενα πολλά. νοῦς δὲ καὶ λόγος διὰ παντὸς τοῦ ἀντιπίπτοντος οὕτως πορεύεσθαι δύναται, ὡς πέφυκε, καὶ ὡς θέλει. ταύτην τὴν ῥᾳστώνην πρὸ ὀμμάτων τιθέμενος καθ' ἣν ἐνεχθήσεται ὁ λόγος διὰ πάντων, ὡς πῦρ ἄνω, ὡς λίθος κάτω, ὡς κύλινδρος κατὰ πρανοῦς,

πᾶν δὲ τὸ τοιοῦτο ἐπί σοι] Haud dubitavi ex auctoritate *Med.* 2. et *Paris.* sic edere pro eo, quod antea vulgatum erat: πᾶν δὲ τοῦτο. *Med.* 3. τοιοῦτον.

τίς γὰρ ὁ κωλύων] Sic omnes Editi et *Vat. A.* Ceteri *Vatic.*, *Med.*, *Paris.* et *Guelf.* melius fortasse: τίς γὰρ ὁ κωλύσων, nisi quod in quibusdam vitiose κωλύσσων scriptum est.

ἀγαθὸν εἶναι καὶ ἁπλοῦν;] *Vatican.* 3. et 5., *Med.* 1. 2. 3. 4. et *Guelf.* ἀγαθὸν εἶναι σε καὶ ἁπλοῦν;

Ad Sect. 33. *(ap. Lugd.* 34. *Cas.* 31.)

πρὶν ἢ τοῦτο πάθῃς, ὅτι οἷον κ. τ. λ.] *Reisk.* putabat

horum aliquid de te opinetur. Hujus generis autem quidquid eſt, id omne in poteſtate tua eſt ſitum: quis enim prohibet, quo minus bonus atque ſimplex ſis? Tu tantum ſtatue, non diutius vivere, niſi talis ſis: neque enim, niſi talem [vivere te], ratio jubet.

33. Quid eſt, quod in hac materia optime vel fieri vel dici poſſit? quidquid enim fuerit, vel facere vel dicere licet: neque praetende, te impediri. Neque prius gemere deſine, quum ita adfectus ſit, ut, quod voluptariis ſunt deliciae atque luxus, idem tibi fuerit actio conſtitutioni humanae conſentanea in quavis materia ſubjecta tibique oblata; voluptatis enim fructus tibi exiſtimandus eſt, quidquid ſecundum naturam tuam agere tibi licet: hoc autem ubique licet: atque cylindro quidem non datur, ut proprio motu ubique feratur, neque aquae, neque igni, neque aliis, quae a natura [mera] aut anima ratione carente reguntur: multa enim ſunt, quae haec coërceant, iisque obſiſtant; mens autem et ratio per omnia, quae obſiſtunt ſecundum naturam ſuam et voluntatem procedere poteſt. Hanc facilitatem, qua ratio pergere poteſt per omnia, quemadmodum ignis ſurſum, lapis deorſum, cylindrus per declive, ob oculos tibi

tabat poſt πάθῃς punctum minus eſſe collocandum, deinde ὅτι, ut a librario profectum, tollendum, et a verbo οἷον novam Sectionem incipiendam. Ingenue autem profiteor, me nullo modo intelligere, quam ob cauſam his emendationibus opus ſit.

τοῦτό σοι τὸ ἐπὶ κ. τ. λ.] *Reisk.* malebat: τοιοῦτόν σοι ἐπὶ κ. τ. λ.

τῷ μὲν οὖν κυλίνδρῳ οὐ πανταχοῦ δίδοται κ. τ. λ.] *Vat. A.* corrupte: τῷ μὲν οὖν δειλάνδρῳ κ. τ. λ.

φέρεσθαι τὴν ἰδίαν κίνησιν] Exſpectaveram cum *Reiskio* κατὰ τὴν ἰδίαν κίνησιν. At nihil mutant libri, et ſubintelligi poteſt κατά.

ταύτην τὴν ῥᾳστώνην] *Vat. A.* particulam τὴν perperam neglexit.

ἐπεί

πρανοῦς, μηκέτι μηδὲν ἐπιζήτει. τὰ γὰρ λοιπὰ ἐγκόμματα ἤτοι τοῦ σωματικοῦ ἐστι τοῦ νεκροῦ, ἢ χωρὶς ὑπολήψεως, καὶ τῆς αὐτοῦ τοῦ λόγου ἐνδόσεως, οὐ θραύει οὐδὲ ποιεῖ κακὸν οὐδοτιοῦν· ἐπεί τοι καὶ ὁ πάσχων αὐτὸ, κακὸς ἂν εὐθὺς ἐγένετο. ἐπὶ γοῦν τῶν ἄλλων κατασκευασμάτων, πάντων ὅ,τι ἂν κακόν τινι αὐτῶν συμβῇ, παρὰ τοῦτο χεῖρον γίνεται αὐτὸ τὸ πάσχον· ἐνταῦθα δὲ, εἰ δεῖ εἰπεῖν, καὶ κρείττων γίνεται ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἐπαινετώτερος, ὀρθῶς χρώμενος τοῖς προσπίπτουσιν. ὅλως δὲ μέμνησο, ὅτι τὸν Φύσει πολίτην οὐδὲν βλάπτει, ᾧ πόλιν οὐ βλάπτει, οὐδέ γε πόλιν βλάπτει, ᾧ νόμον οὐ βλάπτει· τούτων δὲ τῶν καλουμένων ἀκληρημάτων οὐδὲν βλάπτει νόμον. ᾧ τοίνυν νόμον οὐ βλάπτει, οὔτε πόλιν, οὔτε πολίτην.

λδ'. Τῷ δεδηγμένῳ ὑπὸ τῶν ἀληθῶν δογμάτων, ἀρκεῖ καὶ τὸ βραχύτατον, καὶ ἐν μέσῳ κείμενον εἰς ὑπόμνησιν ἀλυπίας καὶ ἀφοβίας. οἷον,

Φύλλα τὰ μέν τ' ἄνεμος χαμάδις χέει, — — —
— — — — — — —
Ὡς ἀνδρῶν γενεή. — — — — — —

Φυλ-

ἐπεί τοι καὶ ὁ πάσχων αὐτὸ, κακὸς κ. τ. λ.] *Mer. Caſ.* malebat: καὶ ὁ πάσχων αὐτὸς, κακὸς κ. τ. λ.

οὐδέ γε πόλιν βλάπτει] *Vat. A.* perperam: οὐδέ γε πολίτην βλάπτει. Idem mox: ᾧ τὸν νόμον κ. τ. λ.

ᾧ τοίνυν νόμου κ. τ. λ.] *Vatic. A.* vitioſe: ὅτοι νῦν οὔτε πόλιν, οὔτε πολίτην, omiſſis verbis: νόμον οὐ βλάπτει.

Ad Sect. 34. *(ap. Lugd.* 35. *Caſ.* 32.)

Hanc Sectionem ſervarunt quoque *Vat.* 2. 3. 4. 5., *Med.-Flor.* 1. 2. 3. 4. et *Pariſ.*

τῷ δεδηγμένῳ] Hanc lectionem cum *Xyl.* 1., *Lugdun.*, *Caſ.*, *Oxon.* et omnibus Mſptis retinui. Nam et hi omnes, praeter *Guelf.*, δεδηγμένῳ retinent. Nec abſurdum videtur, quod *Caſ.* contendit, *Antoninum* fortaſſe alludere ad *Platon.* Conviv. locum, quem in Comment. ad h. l. indicabo. Cod. *Guelf.* et Ed. *(Baſ.) Arg.*, *Gatak.* et reliquae τῷ δεδειγμένῳ exhibent.

tibi pone, nec amplius quid require. Reliqua enim impedimenta aut corporis ſunt, id eſt, cadaveris, aut ſine opinione et ipſius rationis remiſſione nec vulnerant, nec minimum quidem mali efficiunt: alioquin etiam, qui hoc pateretur, ſtatim deterior fieret: in aliis quidem operibus certe id, cui mali quid contingit, et ipſum deterius redditur; hic autem, ſi dicere fas eſt, adeo melior fit homo et laude dignior, ſi iis, quae ſibi objiciuntur, recte utitur. Omnino autem memento, civem indigenam nihil laedere, quod non civitatem laedat, nihil vero civitatem violare, quod non legem violet: eorum autem, quae incommoda ſ. infortunia dicunt, nihil legem violat: quod igitur legem non violat, neque civitatem, neque civem laedit.

34. Qui veris animi decretis imbutus eſt, ei ſufficit et breviſſimum et e trivio arreptum ad eum exhortandum, ut moerorem atque metum profliget, ut:

Sternit humi frondes alias vis aſpera venti

— — — — — — —

Sic hominum genus eſt. — — — — — —

Fo-

bent. *Gatak.* autem emendandum putabat: τῷ δεδειγμένῳ, aut δεδιδαγμένῳ, aut πεπαιδευμένῳ. — *Amicus* quidam *Caſaub.* fil. δεδογμένῳ, quibus tamen omnibus non opus eſſe videtur.

Φύλλα τὰ μὲν τ' ἄνεμος χαμάδις χέει.
– – – – – – – – –
Ὡς ἀνδρῶν γενεή. – – –]

Plura horum verſuum ex *Homeri* Iliad. ζ', v. 147. etc. depromptorum verba nec *Xyl.* 1. nec *(Baſ.)* et *Lugd.* agnoſcit. In *Arg.* vero, *Caſ.*, *Gat.* reliquisque, excepta *De-Jol.*, ex *Homero* ſuppleti integri verſus ſic exhibentur:

Φύλλα τὰ μέν τ' ἄνεμος χαμάδις χέει, ἄλλα δέ θ' ὕλη
Τηλεθόωσα φύει, ἔαρος δ' ἐπιγίγνεται ὥρη·
Ὡς ἀνδρῶν γενεὴ, ἡ μὲν φύει, ἡ δ' ἀπολήγει.

At ea, quae ab Editoribus ſuppleta ſunt, ne ullus quidem Codex Mſptus exhibet, quare eadem, praeeunte *De-Joly*,

Φυλλάρια δὲ καὶ τὰ τεκνία σου· Φυλλάρια δὲ καὶ ταῦτα τὰ ἐπιβοῶντα ἀξιοπίστως, καὶ ἐπευφημοῦντα, ἢ ἐκ τῶν ἐναντίων καταρώμενα, ἢ ἡσυχῇ ψέγοντα, καὶ χλευάζοντα· Φυλλάρια δὲ ὁμοίως, καὶ τὰ διαδεξόμενα τὴν ὑστεροφημίαν. πάντα γὰρ ταῦτα ἔαρος ἐπιγίγνεται ὥρη· εἶτα ἄνεμος καταβέβληκεν· ἔπειθ' ἡ ὕλη ἕτερα ἀντὶ τούτων φύει. τὸ δὲ ὀλιγοχρόνιον κοινὸν πᾶσιν· ἀλλὰ σὺ πάντα ὡς αἰώνια ἐσόμενα, φεύγεις, καὶ διώκεις· μικρὸν καὶ καταμύσεις· τὸν δὲ ἐξενεγκόντα σε, ἤδη ἄλλος θρηνήσει.

λέ. Τὸν ὑγιαίνοντα ὀφθαλμὸν πάντα ὁρᾶν δεῖ τὰ ὁρατὰ, καὶ μὴ λέγειν, τὰ χλωρὰ θέλω· τοῦτο γὰρ ὀφθαλμιῶντός ἐστι. καὶ τὴν ὑγιαίνουσαν ἀκοὴν, καὶ ὄσφρησιν εἰς πάντα δεῖ τὰ ἀκουστὰ καὶ ὀσφραντὰ ἑτοίμην εἶναι. καὶ τὸν ὑγιαίνοντα στόμαχον πρὸς πάντα τὰ τρόφιμα ὁμοίως ἔχειν, ὡς μύλην πρὸς πάντα ὅσα ἀλέσουσα κατεσκεύασται· καὶ τοίνυν

Joly, ex *Antonini* contextu tollenda putavi. Ceterum *Vatic.* 3. 4. 5. vitiose τὰ φύλλα pro φύλλα τὰ exhibent. Pro χαμάδις χέει *Vat.* 3. χαμάδιον, omisso χέει. *Vat.* 4. χαμάδος χέει. *Vat.* 5. χαμάδιος χ.

Φυλλάρια δὲ καὶ τὰ τεκνία σου] Antea editum erat: Φυλλάριον δὲ καὶ τ. τ. σ. Pluralem ex *Vat.* 2. 3. 4. 5., omnibus *Med.* et *Paris.* recipiendum putavi.

τὰ ἐπιβοῶντα] Articulum τὰ *Vatic.* 4. et 5. non agnoscunt.

ἐπευφημοῦντα] Recepi hoc ex *Vat.* 2. 3., *Med.* 1. 3. et 4.; idemque in *Mspto Hoeschel.* repererat *Casaub.* Vulg. ἐπιφημοῦντα.

ἢ ἐκ τῶν ἐναντίων καταρώμενα] *Vatic.* 3. corrupte: ἢ ἐκ τ. ἐν. καταρκαταξώμενα.

ἢ ἡσυχῇ ψέγοντα] In *Xyl.* 1. perperam ἑσυχῇ expressum est. *Vatic. A.* 2. 3. 4. 5., *Med.* 1. 2. 3. et *Paris.* ἢ ἡσυχῇ λέγοντα, et *Med.* 4. vitiose λόγοντα.

πάντα γὰρ ταῦτα] *Vatic.* 3. 4. 5., *Med.* 1. 2. 3. 4. et *Paris.* πάντα γὰρ τὰ τοιαῦτα; haud male.

εἶτα ἄνεμος] *Paris.* εἶτ' ἄνεμος.

ἔπειθ' ἡ ὕλη] *Paris.* ἔπειθ' ὕλη, omisso articulo.

ἕτε-

Foliola et filioli tui; foliola et illi, qui maximo fublato clamore, ut fidem dictis faciant, alios celebrant, aut e contrario diris devovent, aut clam vituperant et fubſannant; foliola pariter ii, qui famam tui poſthumam excipient: haec enim omnia verno prodeunt tempore: poſt ventus humum ſternit: deinde alia ipſorum in locum ſilva profert: brevitas autem temporis omnibus eſt communis; tu vero omnia perinde ac aeterna forent, fugis et ſectaris: mox et tui claudentur oculi: eum vero, qui te extulit, mox alius lugebit.

35. Sani eſt oculi, cernere viſibilia quaevis, nec dicere, viridia ſe velle: hoc enim ejus eſt, qui oculis laborat: ſani porro et auditus et olfactus eſt ad omnia, quae auditu et olfactu percipi poſſunt, aptum eſſe et adcommodatum: ſtomachi porro valentis ad omnia alimenta pariter ſe habere, quemadmodum mola ſe habet ad omnia, ad quae mo-

ἕτερα ἀντὶ τούτων] *Pariſ.* ab altera manu: ἑτέρους ἀντὶ τούτων: perperam.

κοινὸν πᾶσιν] *Vat.* 2. 3. 4. 5., *Med.* 1. 2. 3. 4. et *Pariſ.* κοινὸν ἁπάντων.

μικρὸν καὶ καταμύσεις] *Vat.* 2. 3., *Med.* 1. 2. 3. 4. et *Pariſ.* μικρὸν οὖν καὶ καταμύσεις. At particula concluſiva ab hoc loco aliena videtur.

τὸν δὲ ἐξενεγκόντα σε ἤδη] ἤδη exhibent *Vatic. A.* 2. 4. 5., *Med.* 4. et omnes Editiones; omittunt *Vatic.* 3., *Med.* 1. 2. 3. et *Pariſ.*

Ad Sect. 35. (*ap. Lugd.* 36. *Caſ.* 33.)

Hanc Sectionem ſervarunt quoque *Vatic.* 2., *Med.* 1. 2. 3. 4. et *Guelf.*

εἰς πάντα δεῖ τὰ ἀκουστὰ καὶ ὀσφραντὰ ἑτοίμην εἶναι] *Vat.* 2., *Med.* 4. et *Guelf.* εἰς πάντα τὰ ἀκουστὰ καὶ ὀσφραντὰ ἑτοίμην δεῖ εἶναι.

πρὸς πάντα τὰ τρόφιμα] Antea edebatur: πρὸς πάντα τρόφιμα. Articulum habes ex *Medic.* 2. 3. et *Pariſ.*, quorum poſterior autem πρὸς illud perperam omiſit.

πρὸς πάντα ὅσα ἀλέσουσα κατασκεύαστται] ἀλέσουσα editi omnes et *Vatic. A.* Contra *Vat.* 2., *Med.* 1. et *Pariſ.* ἀλήσουσα. *Guelf.* ἀλήθουσα. *Med.* 4. ἀλήσασα, et *Med.* 3. ἀλήσουσαν.

τὰ

νυν τὴν ὑγιαίνουσαν διάνοιαν πρὸς πάντα δεῖ τὰ συμβαίνοντα ἑτοίμην εἶναι. ἡ δὲ λέγουσα, τὰ τεκνία σωζέσθω, καὶ πάντες ὅ,τι ἂν πράξω ἐπαινείτωσαν, ὀφθαλμός ἐστι τὰ χλωρὰ ζητῶν, ἢ ὀδόντες τὰ ἀπαλά.

λς'. Οὐδείς ἐστιν οὕτως εὔποτμος, ᾧ ἀποθνήσκοντι οὐ παρεστήξονταί τινες ἀσπαζόμενοι τὸ συμβαῖνον κακόν. σπουδαῖος καὶ σοφὸς ἦν. μὴ τὸ πανύστατον ἔσται τις ὁ καθ' αὑτὸν λέγων; ἀναπνεύσω μέν ποτε ἀπὸ τούτου τοῦ παιδαγωγοῦ. Χαλεπὸς μὲν οὐδενὶ ἡμῶν ἦν. ἀλλὰ ἠσθανόμην, ὅτι ἡσυχῇ καταγινώσκει ἡμῶν. ταῦτα μὲν οὖν ἐπὶ τοῦ σπουδαίου. ἐφ' ἡμῶν δὲ πόσα ἄλλα ἐστί, δι' ἃ πολὺς ὁ ἀπαλλακτιῶν ἡμῶν; τοῦτο οὖν ἐννοήσεις ἀποθνήσκων, καὶ εὐκολώτερον ἐξελεύσῃ, λογιζόμενος, ἐκ τοιούτου βίου ἀπέρχομαι, ἐν ᾧ αὐτοὶ οἱ κοινωνοί, ὑπὲρ ὧν τὰ τοσαῦτα ἠγωνισάμην, ἠὐξάμην, ἐφρόντισα, αὐτοὶ ἐκεῖνοι ἐθέλουσί με ὑπάγειν, ἄλλην τινὰ τυχὸν ἐκ τούτου ῥᾳστώνην ἐλπίζοντες. τί ἂν οὖν τις ἀντέχοιτο τῆς ἐνταῦθα μακροτέρας διατριβῆς; μὴ μέντοι διὰ τοῦτο ἧττον εὐμενὴς αὐτοῖς ἄπιθι, ἀλλὰ τὸ ἴδιον ἔθος διασώζων, φίλος, καὶ εὔνους, καὶ ἵλεως, καὶ μὴ πάλιν ὡς ἀποσπώμενος· ἀλλ', ὥσπερ ἐπὶ τοῦ εὐθανατοῦντος εὐκόλως τὸ ψυχάριον ἀπὸ τοῦ σώματος ἐξείλεῖται, τοιαύτην καὶ

τὰ τεκνία σωζέσθω] *Vat.* 2. σώζεσθαι: vitiose.

ἢ ὀδόντες τὰ ἀπαλά.] *Paris.* καὶ ὀδόντες τὰ ἀπ.

Ad Sect. 36. (*ap. Lugd.* 37. *Cas.* 34.)

ᾧ ἀποθνήσκοντι οὐ παρεστήξονταί τινες] Ita *Xyl.* 1., *Arg.* et *Lugd.* At παραστήσονται ediderunt *Cas.*, *Gat.* et reliqui. Rectum tamen illud puto, a verbo scilicet ἑστήκω formatum, de quo vid. *Ernesti* ad *Callimachi* Hymn. in Apollin. v. 14. et *Fischer.* Animadvv. ad *Welleri* Gramm. Gr. T. II. p. 249.

μὴ τὸ πανύστατον ἔσται τις ὁ καθ' αὑτὸν λέγων;] Negativam non agno-

molenda condita eſt. Sic igitur et mentis ſanae eſt, ad omnia, quae eveniant, eſſe paratam. Illa vero, quae, *liberos*, inquit, *mihi ſalvos velim, omnes, quidquid faciam, laudent, velim*, oculi eſt inſtar, viridia poſcentis aut dentium mollia poſtulantium.

36. Nemo adeo felix eſt, cui morienti non ſint adſtituri quidam, qui malo, quod accidit, laetentur. Bonus ſapiensque fuerit: an non ad extremum erit, qui de illo dicat? *Reſpirabo tandem ab hoc paedagogo: nemini quidem noſtrum gravis erat; ſed ſenſi tamen, tacite illum nos condemnare.* Haec igitur de viro probo. Nobis autem quam multa ſunt alia, ob quae a nobis liberari cupiant haud pauci? Haec igitur ſi inter moriendum cogitaveris, libentius discedes, reputans, te ex ea vita discedere, ex qua ipſi vitae ſocii et familiares, quorum gratia tot labores ſuscepiſti, tot fudiſti preces, tot curas ſuſtinuiſti, te volunt migrare, quod ex morte tua fortaſſe levaminis aliquid ſperant. Quid igitur eſt, cur quis diutius hic morari cupiat? nec propterea tamen minus illis propitius discede, ſed morem tuum ſervans, amicus, benevolus, mitis: neque tamen contra quaſi avellendus, ſed ut in eo, cui facilis obtigit mors, animula a corpore nullo negotio exſolvitur, talem

agnoſcit, et caetera verba ſine interrogatione legit *Vat. A.*

ἀναπνεύσω μέν ποτε] Exſpectaveram aut cum *Gatakero* ἀναπνεύσομέν ποτε, aut cum *Reiskio* ἀναπνεύσωμέν ποτε, aut ἀνεπνεύσαμέν ποτε. At nihil variant Editiones et *Vatic. A.*

καταγινώσκει ἡμῶν] *Xyl.* 1. operarum vitio, opinor: καταγινώσκη. Ceterae, prout et nos edidimus.

δι' ἃ πολὺς ὁ ἀπαλλάκτιῶν ἡμῶν; τοῦτο οὖν ἐννοήσεις κ. τ. λ.] *Vat. A.* vitioſe: δι' ἁπλοῦς ὁ ἀπαλλακτιῶν ἡμῶν; διὰ τοῦτο οὖν ἐννοήσεις κ. τ. λ.

αὐτοὶ ἐκεῖνοι ἐθέλουσί με κ. τ. λ.] *Vatic. A.* αὐτοὶ ἐκεῖνοι θέλουσί με κ. τ. λ.

καὶ τὴν ἀπὸ τούτων ἀποχώρησιν δεῖ γενέσθαι· καὶ γὰρ τούτοις ἡ Φύσις συνῆψε, καὶ συνέκρινεν. ἀλλὰ νῦν διαλύει; διαλύομαι, ὡς ἀπὸ οἰκείων μὲν, οὐ μὴν ἀνθελκόμενος, ἀλλ' ἀβιάστως· ἓν γὰρ καὶ τοῦτο τῶν κατὰ Φύσιν.

λζ'. Ἔθισον ἐπὶ παντὸς, ὡς οἷόν τε, τοῦ πρασσομένου ὑπό τινος, ἐπιζητεῖν κατὰ σαυτὸν, οὗτος τοῦτο ἐπὶ τίνα Φέρει; ἄρχου δὲ ἀπὸ σαυτοῦ, καὶ σαυτὸν πρῶτον ἐξέταζε.

λή. Μέμνησο, ὅτι τὸ νευροσπαστοῦν ἐστιν ἐκεῖνο, τὸ ἔνδον ἐγκεκρυμμένον· ἐκεῖνο ῥητορεία, ἐκεῖνο ζωὴ, ἐκεῖνο, εἰ δεῖ εἰπεῖν, ἄνθρωπος. μηδέποτε συμπεριφαντάζου τὸ περικείμενον ἀγγειῶδες, καὶ τὰ ὀργάνια ταῦτα τὰ περιπεπλασμένα. ὅμοια γάρ ἐστι σκεπάρνῳ. μόνον δὲ διαφέροντα, καθότι προσφυῆ ἐστιν. ἐπεί τοι οὐ μᾶλλόν τι τούτων ὄφελός ἐστι τῶν μορίων, χωρὶς τῆς κινούσης καὶ ἰσχούσης αὐτὰ αἰτίας, ἢ τῆς κερκίδος τῇ ὑφαντρίᾳ, καὶ τοῦ καλάμου τῷ γράφοντι, καὶ τοῦ μαστιγίου τῷ ἡνιόχῳ.

Ad Sect. 37. (*ap. Lugd.* 38. 39. *p. Caſ.* 35. *p.*)

Ἔθισον ἐπὶ κ. τ. λ.] *Vatic. A.* εἴθισον.

ἐπιζητεῖν κατὰ σαυτὸν] *Caſaub.*, quam ſequitur *Oxon.*, ἐπιζ. κ. σεαυτὸν. Semper ſic *Caſ.* σεαυτὸν, σεαυτῷ etc. pro σαυτὸν, σαυτῷ in aliis Edd., quod ſemel monuiſſe ſat eſto.

ἐπὶ τίνα Φέρει;] Haec omnium Codd. lectio, quacum *Vat. A.* conſentit, ferri poſſe

lem et tuam ab his oportet esse secessionem: cum illis enim natura copulaverat et conjunxerat; at nunc dissolvit; dissolvor igitur ut a familiaribus, nec tamen reluctans, sed sponte discedens: est enim et hoc unum eorum, quae naturae conveniunt.

37. Solemne tibi sit, in singulis aliorum actionibus, quoad fieri potest, te percontari, quo id fine faciant: a te ipso autem fac initium, teque primum examina.

38. Memento, illud, quod te tanquam fidiculis huc illuc impellat, intra te esse reconditum: hoc est suadela, hoc vita, hoc ipse, si verum volumus, homo. Noli igitur unquam eodem modo considerare circumjectum tibi vas et instrumenta illa undique tibi adhaerentia: similia enim sunt dolabrae, a qua eo tantum differunt, quod adnata sunt: siquidem membrorum istorum sine causa, quae ea movet et continet, non magis usus est, quam radii textrici, aut scriptori calami, aut flagelli aurigae.

posse videtur, quamquam magis placet, quod *Reisk.* restituendum esse putavit, scilicet: ἐπὶ τί ἀναφέρει;

Ad Sect. 38. (*ap. Lugd.* 39. *p. Cas.* 35. *p.*)

ἐκεῖνο ἑητορεία] In *Gatak.* operarum errore: ἐκοῦνο ἑητ.

καὶ τὰ ὀργάνια ταῦτα κ. τ. λ.] *Vat. A.* καὶ ὀργάνια, omisso articulo.

μόνον δὲ διαφέροντα κ. τ. λ.] *Vat. A.* μόνον διαφέρ. omisso δὲ.

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ
ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ
Τῶν εἰς ἑαυτὸν
ΒΙΒΛΙΟΝ ια΄.

α΄. Τὰ ἴδια τῆς λογικῆς ψυχῆς. ἑαυτὴν ὁρᾷ, ἑαυτὴν διαρθροῖ, ἑαυτὴν ὁποίαν ἂν βούληται ποιεῖ, τὸν καρπὸν, ὃν φέρει αὐτὴ καρποῦται. (τοὺς γὰρ τῶν φυτῶν καρποὺς, καὶ τὸ ἀνάλογον ἐπὶ τῶν ζώων, ἄλλοι καρποῦνται.) τοῦ ἰδίου τέλους τυγχάνει, ὅπου ἂν τὸ τοῦ βίου πέρας ἐπιστῇ. οὐχ ὥσπερ ἐπὶ ὀρχήσεως καὶ ὑποκρίσεως καὶ τῶν τοιούτων ἀτελὴς γίνεται ἡ ὅλη πρᾶξις, ἐάν τι ἐγκόψῃ· ἀλλ' ἐπὶ παντὸς μέρους, καὶ ὅπου ἂν καταληφθῇ, πλῆρες, καὶ ἀπροσδεὲς ἑαυτῇ τὸ προτεθὲν ποιεῖ· ὥστε εἰπεῖν, ἐγὼ ἀπέχω τὰ ἐμά. ἔτι δὲ περιέρχεται τὸν ὅλον κόσμον, καὶ τὸ περὶ αὐτὸν κενὸν, καὶ τὸ σχῆμα αὐτοῦ, καὶ εἰς τὴν ἀπειρίαν τοῦ αἰῶνος ἐκτείνεται, καὶ τὴν περιοδικὴν παλιγγενεσίαν τῶν ὅλων ἐμπεριλαμβάνει, καὶ περινοεῖ, καὶ θεωρεῖ, ὅτι οὐδὲν νεώτερον ὄψονται οἱ μεθ' ἡμᾶς, οὐδὲ περιττότερον εἶδον οἱ πρὸ ἡμῶν· ἀλλὰ τρόπον τινὰ ὁ τεσσαρακοντούτης, ἐὰν νοῦν ὁποσονοῦν ἔχῃ, πάντα τὰ γεγονότα, καὶ τὰ ἐσόμενα ἑώρακε κατὰ τὸ ὁμοειδές. ἴδιον δὲ λογικῆς ψυχῆς, καὶ τὸ φιλεῖν τοὺς πλησίον, καὶ ἀλήθεια, καὶ αἰδὼς, καὶ τὸ μηδὲν

Ad Librum XI.

Μάρκου Ἀντωνίνου αὐτοκράτορος τῶν εἰς ἑαυτὸν βιβλ. ια΄.] Haec, ut ceterorum librorum, inscriptio, a *Vat. A.* abest.

Ad Sect. 1. (*ap. Lugdun.* 1. *Caſ.* 1.)

καὶ τὴν περιοδικὴν παλιγγενεσίαν] *Vat. A.* περιοδικὴς

MARCI ANTONINI
IMPERATORIS
COMMENTARIORUM, QUOS IPSE SIBI SCRIPSIT,
LIBER DECIMUS PRIMUS.

1. Haec ſunt propria animae ratione praeditae: ſe ipſa cernit, ſe explicat, ſe, qualem vult, reddit, fructus, quos fert, ipſa percipit: plantarum enim fructus et quae his in animalibus reſpondent, alii percipiunt; finem porro illa ſuum conſequitur, ubicunque vitae terminus ſibi fuerit conſtitutus: neque ut in ſaltando aut fabulis agendis, ſi quid inciderit, tota actio mutila redditur, ſed in quacunque parte et ubicunque deprehenſa fuerit, quod ſibi propoſuit, perfectum et omnibus numeris abſolutum reddit, ut dicere liceat: *ego, quae mea ſunt, habeo omnia.* Totum praeterea mundum contemplando pervagatur, et, quod hunc ambit, vacuum, illius porro figuram et in aevi immenſitatem ſe extendens omnium rerum regenerationem certis temporis periodis circumſcriptam complectitur et conſiderat, atque intelligit, nihil novi viſuros eſſe poſteros noſtros, nihilque amplius vidiſſe majores noſtros, ſed eum, qui quadraginta egerit annos, ſi mentem modo aliquam habuerit, omnia et praeterita et futura vidiſſe, quum ejusdem omnia ſint formae.

δικῆς παλιγγενεσίας *(ſic.)* omiſſis καὶ τὴν.

ὅτι οὐδὲν μεώτερον ὄψονται κ. τ. λ.] *Caſ.* pro οὐδὲν operarum errore: ὄδεν.

ἐὰν νοῦν ὁποσονοῦν ἔχῃ;] *Menag.* malebat: ὁπωσονοῦν. Scripſit forte ὁπωςοῦν, quod tamen cur vulgari praeferendum ſit, non intelligo.

οὕτως

δὲν ἑαυτῆς προτιμᾷν, ὅπερ ἴδιόν καὶ νόμου· οὕτως ἄρ' οὐδὲν διήνεγκε λόγος ὀρθὸς, καὶ λόγος δικαιοσύνης.

β'. Ὠδῆς ἐπιτερποῦς, καὶ ὀρχήσεως, καὶ παγκρατίου καταφρονήσεις, ἐὰν τὴν μὲν ἐμμελῆ φωνὴν καταμερίσῃς εἰς ἕκαστον τῶν φθόγγων, καὶ καθ' ἕνα πύθῃ σεαυτοῦ, εἰ τούτου ἥττων εἶ· διατραπήσῃ γάρ. ἐπὶ δὲ ὀρχήσεως τὸ ἀνάλογον ποιήσας καθ' ἑκάστην κίνησιν ἢ σχέσιν. τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ τοῦ παγκρατίου. ὅλως οὖν χωρὶς ἀρετῆς καὶ τῶν ἀπ' ἀρετῆς, μέμνησο ἐπὶ τὰ κατὰ μέρος τρέχειν, καὶ τῇ διαιρέσει αὐτῶν εἰς καταφρόνησιν ἰέναι· τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ τὸν βίον ὅλον μετάφερε.

γ'. Οἵα ἐστὶν ἡ ψυχὴ ἡ ἕτοιμος, ἐὰν ἤδη ἀπολυθῆναι δέῃ τοῦ σώματος, καὶ ἤτοι σβεσθῆναι ἢ σκεδασθῆναι, ἢ συμμεῖναι; τὸ δὲ ἕτοιμον τοῦτο, ἵνα ἀπὸ ἰδικῆς κρίσεως ἔρχηται, μὴ κατὰ ψιλὴν παράταξιν, ὡς οἱ Χριστιανοὶ, ἀλλὰ λελογισμένως, καὶ σεμνῶς, καὶ ὥστε καὶ ἄλλον πεῖσαι, ἀπραγῴδως.

δ'. Πε-

οὕτως ἄρ' οὐδὲν διήνεγκε λόγος] *Vat. A.* pro διήνεγκε vitiose: διηνεκὲς.

Ad Sect. 2. (*ap. Lugdun.* 2. *Cas.* 2.)

ἐὰν τὴν μὲν ἐμμ. φ. καταμερίσῃς] Haec verba in *Vatic. A.* desiderantur.

εἰς ἕκαστον τ. φθ. — τὸ ἀνάλογον] *Vat. A.* corrupte sic legit: εἰς ἕκαστον τῶν φθόγ. (*sic*) καὶ καθ' ἕνα πύθῃ (omisso σεαυτοῦ), εἰ τούτου ἧττον εἶ. τραπήσῃ γάρ. ἐπὶ δὲ ὀρχήσεως, ὡς τὸ ἀνάλογον. — *Menag.* ad h. l. „f. νὴ δί (voluit, opinor, νὴ Δία) ἐντραπήσῃ γὰρ κ. τ. λ.„ — Mox pro ποιήσας *Morus* malebat ποιήσῃς, ut pendeat a superiore ἐὰν. Ferri tamen potest et lectio vulgaris.

ἐπὶ τοῦ παγκρατίου] *Vat. A.* corrupte: — παικρατίου.

Ad

mae. Proprius etiam animae ratione praeditae, proximorum amor, veritas, verecundia, et ſumma ſui ipſius aeſtimatio: quae omnia etiam legi propria ſunt: ita ut nihil interſit inter rectam rationem et juſtitiae rationem.

2. Cantilenam jucundam, ſaltationem et pancratium contemnes, ſi, voce concinna in ſingulos ſonos diviſa, de his ſingulatim te percunctatus fueris, an hoc ſis inferior; erubeſces enim: idemque ſi feceris in ſaltatione, quod ad ſingulos motus et geſtus adtinet, idemque et in pancratio. In omnibus igitur omnino rebus, virtute excepta et iis, quae a virtute proficiſcuntur, ad ſingulas earum partes recurrere memento, ut ab illarum diviſione res ipſas contemtum abeas: hoc autem ipſum ad totam vitam, fac, transferas.

3. Qualis eſt anima ea, quae, ſi jam debeat a corpore ſolvi, parata eſt vel exſtingui vel diſpergi vel permanere? parata autem eſt, quando promptitudo haec a proprio judicio proficiſcitur, non ex mera obſtinatione, ut in Chriſtianis, ſed bene ſubductis rationibus, et cum gravitate, et quo aliis perſuadere poſſis, citra faſtum tragicum.

4. Feci,

Ad Sect. 3. (*ap. Lugdun.* 3. *Caſ.* 3.)

Οἷα ἐστὶν ἡ ψυχὴ ἡ ἕτοιμος, ἐὰν ἤδη ἀπολυθῆναι δέῃ τοῦ σώματος κ. τ. λ.] *Gatak.* malebat — ἡ ἕτοιμος, ἐὰν ἤδη δέῃ, ἀπολυθῆναι, aut ἡ ἕτοιμος, ἐὰν δέῃ, ἤδη ἀπολυθῆναι, ut ἕτοιμος ad ἀπολυθῆναι aut ſaltem ad ἤδη ἀπολυθῆναι referatur. At hoc minime neceſſarium videtur, quum ſatis conſtet, ſaepiſſime τὸ ἕτοιμος abſolute poni de rebus paratis, quae ſemper in promtu parataeque ſunt. Nec magis placet opinio *Mori*, qui ad h. l. adnotavit: Senſus ab initio fuiſſe videtur: *cura, ut paratus ſit animus, ſi* etc.„ — Omnes enim *Antonini* lectores non ignorant, eum ſaepiſſime in medias res rapere lectores. — Caeterum *Lugd.* οἷ pro οἷα habet.

Ad

δ'. Πεποίηκά τι κοινωνικῶς; οὐκοῦν ὠφέλημαι· τοῦτο ἵνα ἀεὶ πρόχειρον ἀπαντᾷ· καὶ μηδαμοῦ παύου.

ε'. Τίς σου ἡ τέχνη; ἀγαθὸν εἶναι. τοῦτο δὲ πῶς καλῶς γίνεται, ἢ ἐκ θεωρημάτων, τῶν μὲν περὶ τῆς τοῦ ὅλου φύσεως, τῶν δὲ περὶ τῆς ἰδίας τοῦ ἀνθρώπου κατασκευῆς;

ς'. Πρῶτον αἱ τραγῳδίαι παρήχθησαν ὑπόμνηστικαὶ τῶν συμβαινόντων, καὶ ὅτι ταῦτα οὕτω πέφυκε γίνεσθαι, καὶ ὅτι οἷς ἐπὶ τῆς σκηνῆς ψυχαγωγεῖσθε, τούτοις μὴ ἄχθεσθε ἐπὶ τῆς μείζονος σκηνῆς. ὁρᾶτε γάρ, ὅτι οὕτω δεῖ ταῦτα περαίνεσθαι, καὶ ὅτι φέρουσιν αὐτὰ καὶ οἱ κεκραγότες, Ἰὼ Κιθαιρών. καὶ λέγεται δέ τινα ὑπὸ τῶν τὰ δράματα ποιούντων χρησίμως. οἷόν ἐστιν ἐκεῖνο μάλιστα·

Εἰ δ' ἐμελήθην ἐκ θεῶν καὶ παῖδ' ἐμιὼ,
Ἔχει λόγον καὶ τοῦτο.

Καὶ πάλιν,

Τοῖς πράγμασιν γὰρ οὐχὶ θυμοῦσθαι.

Καὶ,

Ad Sect. 4. (*ap. Lugd.* 4. *p. Caſ.* 4. *p.*)

καὶ μηδαμοῦ παύου] ſc. ποιῶν κοινωνικῶς. Quo ſubintellecto non opus eſt emendatione *Reiskii*, qui hanc ſectionem cum ſequente conjungendam putabat, ad hunc modum: καὶ μηδαμοῦ παύου σεαυτὸν ἐρωτῶν· τίς σου ἡ τέχνη; κ. τ. λ.

Ad Sect. 5. (*ap. Lugd.* 4. *p. Caſ.* 4. *p.*)

τοῦτο δὲ πῶς καλῶς γίνεται, ἢ ἐκ θεωρημάτων κ. τ. λ.] Ad *Arrian.* I, 15, 2. neſcio, utrum a *Schweighaeuſero* an *Uptono*, adnotatum, h. l. forte legendum eſſe ἄλλως pro καλῶς. *Morus* malebat: τοῦτο δὲ πῶς καλῶς γίνεται; ἐκ θεωρημάτων κ. τ. λ. At bene ad h. l. obſervat *Reiskius*: „Integra dictio foret: πῶς ἄλλως καλῶς γίνεται, ἢ κ. τ. λ. Sed ſaepe ἄλλως omittitur.„

Ad

4. Feci, quod ſocietati prodeſt: igitur meam utilitatem ſum conſecutus: hoc ut ſemper tibi in promptu ſit et occurrat et nunquam deſinas.

5. Quam artem profiteris? Bene vivendi. Hoc vero quanam ratione bene ſit, niſi praeceptorum ope, quae tum ad univerſi naturam, tum ad ſingularem hominis conſtitutionem pertinent?

6. Primum tragoediae ſunt inſtitutae, quae monerent de iis, quae accidere ſoleant, eamque eſſe rerum naturam, ut ſic eveniant: ne quibus in ſcena oblectamini, iisdem in majore theatro offendamini. Videtis enim, non poſſe fieri, quin haec accidant, eaque etiam illos ferre, qui: *eheu, Cithaeron!* exclamant: et dicuntur quidem ab illis, qui dramata compoſuerunt; nonnulla utiliter, ut:

Si me meosque liberos Dii negligunt:
Hujus etiam conſtat ratio.

Et rurſus:

Nam neutiquam hominem rebus iraſci decet.

Ad Sect. 6. (*ap. Lugdun.* 5. *Caſ.* 5.)

καὶ ὅτι οἷς ἐπὶ τῆς σκ. ψυχ., τούτοις μὴ ἄχθεσθε κ. τ. λ.] *Reisk.* malebat: καὶ ὅπως, οἷς — aut: καὶ ἵνα, οἷς — et deinde ἄχθησθε in Subjunct. n. n.

ὅτι οὕτω δεῖ ταῦτα περαίνεσθαι] ταῦτα dedi cum *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugd.*, *Caſ.* et *Oxon.*, pro quo *Gat.* et reliquae πάντα exhibent.

Εἰ δ' ἐμελήθην] *Xyl.* 1. εἰ δὲ ἐμελ. *Argent.* vero εἰ δ' ἐμελ., ut ſupra VII, 38. Τοῖς πράγμασιν γὰρ κ. τ. λ.] *Xyl.* 1. πράγμασι. *Arg.* vero πράγμασιν. — θυμοῦσθαι dedi cum *Xyl.* 1., *Lugd.*, *Caſ.* et *Oxon.*, conſentiente *Vatic. A.*, uti et ſupra VII, 38. in omnibus Edd. ſcriptum eſt. H. l. autem *Arg.* θυμέεσθαι legit, *Gatak.* et reliquae θυμεῖσθαι, forma minus uſitata et dubiae auctoritatis.

Καὶ,

Βίον θερίζειν, ὥστε κάρπιμον στάχυν.

καὶ ὅσα τοιαῦτα. μετὰ δὲ τὴν τραγῳδίαν ἡ ἀρχαία κωμῳδία παρήχθη, παιδαγωγικὴν παῤῥησίαν ἔχουσα, καὶ τῆς ἀτυφίας οὐκ ἀχρήστως δι' αὐτῆς τῆς εὐθυῤῥημοσύνης ὑπομιμνήσκουσα· πρὸς οἷόν τι καὶ Διογένης ταυτὶ παρελάμβανε. μετὰ ταῦτα τίς ἡ μέση κωμῳδία, καὶ λοιπὸν ἡ νέα πρὸς τί ποτε παρείληπται, ἢ κατ' ὀλίγον ἐπὶ τὴν ἐκ μιμήσεως φιλοτεχνίαν ὑπερῤῥύη, ἐπίστησον. ὅτι μὲν γὰρ λέγεται καὶ ὑπὸ τούτων τινὰ χρήσιμα, οὐκ ἀγνοεῖται· ἀλλὰ ἡ ὅλη ἐπιβολὴ τῆς τοιαύτης ποιήσεως καὶ δραματουργίας πρὸς τίνα ποτὲ σκοπὸν ἀπέβλεψε.

ζ'. Πῶς ἐναργὲς προσπίπτει τὸ μὴ εἶναι ἄλλην βίου ὑπόθεσιν εἰς τὸ φιλοσοφεῖν αὕτως ἐπιτήδειον, ὡς ταύτην ἐν ᾗ νῦν ὢν τυγχάνεις;

η'. Κλάδος τοῦ προσεχοῦς κλάδου ἀποκοπείς, οὐ δύναται μὴ καὶ τοῦ ὅλου φυτοῦ ἀποκεκόφθαι. οὕτω δὴ καὶ ἄνθρω-

Βίον θερίζειν κ. τ. λ.] Βίου cum *Xyl.* 1., *Lugdun.*, *Caſ.* et *Oxon.*, conſentiente *Vat. A.*, dedi, prout omnes Edd. ſupra VII, 40. At h. l. *Arg.* βίους, quod *Gatak.* et reliqui Editores, praeter *De Joly*, retinuerunt, quamquam illud probandum putarunt. — Caeterum *Vatic. A.* pro στάχυν depravate τάχυν habet.

πρὸς οἷόν τι καὶ Διογένης ταυτὶ παρελάμβανε] ταυτὶ, ſi vera eſt lectio, h. l. idem, quod ἐνταῦθα. At *Reisk.* malebat ταύτην, ſc. τὴν εὐθυῤῥημοσύνην.

μετὰ ταῦτα τίς ἡ μέση κ. τ. λ.] *Vatic. A.* μετὰ ταύτης ἡ μέση κ. τ. λ. Sed praeſtat vulgaris.

ἢ κατ' ὀλίγον — ἐπίστησον] Vix quidem dubito, quin cum *Gatak.* legendum ſit ἢ pro ἡ, ita ut verba ἢ — ὑπερῤῥύη conjungantur: et hoc in Translatione ſecutus ſum. Nolui tamen ſtatim textum immutare, maxime propterea, quod video, hunc locum ab aliis viris doctis aliter explicari, quamquam non intelligo, quid ſequantur. *Menag.* ad h. l.: „f. ἐπίστησον Gloſſema Lectoris.„ — At cujus,

Et:

Spicas velut frugiferas, ſic vitam metere.

et id genus alia Tragoediae ſucceſſit vetus comoedia paedagogicam uſurpans libertatem, ipſaque ſermonis libertate ad homines de faſtu admonendos non inutilis: quo fine etiam Diogenes quibusdam ex iis uſus eſt: qualis deinde fuerit media, et quem in finem nova tandem inſtituta ſit, quae paullatim in artificioſum imitationis ſtudium abiit, conſidera, (nam et ab his quaedam dici utilia, nemo ignorat,) ſed totum hujus poëſeos et fabularum inſtitutum quo reſpiciat?

7. Quam liquido compertum habes, nullum aliud eſſe vitae genus ad philoſophandum tam idoneum, quam hoc, in quo forte verſaris?

8. Ramus a proximo amputatus ramo, et a tota arbore abſciſſus ſit, neceſſe eſt. Sic igitur et homo ab uno avul-

cujus, quaeſo, vocis? *Xyl.* verba ὑπερῤῥύη et ἐπίστησον in Verſione prorſus omiſit. *Caſ.* vero locum noſtrum ſic transtulit: „*Poſt has et media Comoedia et ad extremum nova aſſumtae ſunt, haud alium ob finem, quam ad certamen et oſtentationem ſollertis imitationis. Effluit: cave! Certe et ab his dici* etc.„ Ejusque veſtigia preſſe ſequens B. J. K. (*Kruſe*, natione Suecus) gallice locum ita vertit: „*Après celles-là eſt venue une certaine comedie moyenne, et enfin la nouvelle, qui non eſté inventées, que pour faire voir l'addreſſe d'une imitation ingenieuſe. Il s'écoule; prenez garde! Certes, on ne peut nier* etc.„ Quomodo autem haec intelligi velint, de eo apud utrumque altum ſilentium. — In Cod. *Vat. A.* verba: ὑπερῤῥύη, ἐπίστησον. ὅτι μὲν γὰρ λέγεται καὶ deſiderantur.

Sectio 7. (*ap. Lugdun.* 6. *p. Caſ.* 6.)

Ad Sect. 8. (*ap. Lugd.* 6. *p. Caſ.* 7. 8. *p.*)

κλάδου ἀποκοπεὶς] *Vatic. A.* corrupte: κλάδου ἀποσκοπεῖς.

μι-

θρωπος, ἑνὸς ἀνθρώπου ἀποσχισθείς, ὅλης τῆς κοινωνίας ἀποπέπτωκε. κλάδον μὲν οὖν ἄλλος ἀποκόπτει· ἄνθρωπος δὲ αὐτὸς ἑαυτὸν τοῦ πλησίον χωρίζει, μισήσας καὶ ἀποστραφείς. ἀγνοεῖ δὲ ὅτι καὶ τοῦ ὅλου πολιτεύματος ἅμα ἀποτέτμηκεν ἑαυτόν. πλὴν ἐκεῖνό γε δῶρον τοῦ συστησαμένου τὴν κοινωνίαν Διός. ἔξεστι γὰρ πάλιν ἡμῖν συμφῦναι τῷ προσεχεῖ, καὶ πάλιν τοῦ ὅλου συμπληρωτικοῖς γίνεσθαι. πλεονάκις μέν τοι γινόμενον τὸ κατὰ τὴν τοιαύτην διαίρεσιν, δυξένωτον καὶ δυσαποκαθίστατον προχωροῦν ποιεῖ. ὅλως τε οὐχ ὅμοιος ὁ κλάδος ὁ ἀπ' ἀρχῆς συμβλαστήσας, καὶ σύμπνους συμμείνας, τῷ μετὰ τὴν ἀποκοπὴν αὖθις ἐγκεντρισθέντι. ὅ,τι ποτὲ λέγουσιν οἱ φυτουργοί, ὁμοθαμνεῖν μέν, μὴ ὁμοδογματεῖν δέ.

ϑ'. Οἱ

μισήσας καὶ ἀποστραφείς.] ἀποστραφείς dedi cum *Xyl.* 1., *Lugd.*, *Caſ.* et *Oxon.*, pro quo *Arg.*, *Gatak.* et reliquae ἀποτραφείς legunt: inimus recte. *Gat.* quoque margini adſcripſit: ἀποστραφείς.

ὅμα ἀποτέτμηκεν ἑαυτόν] *Caſi* operarum errore: ὑποτέτμηκεν, et *Woll.* ἀποτέτμηκεν.

καὶ πάλιν τοῦ ὅλου συμπληρωτικοῖς γίνεσθαι.] *Jun.* malebat: — τοῦ ὅλου συμπληρώματος γίνεσθαι. At ſana eſt vulgaris. Dativus enim pendet a praecedente ἔξεστι, quod Dativ. c. Infinit. poſtulat.

πλεονάκις — προχωροῦν ποιεῖ] Quamquam vix dubito, hunc locum a librariis eſſe depravatum, nolui tamen ſine librorum auctoritate textum vulgarem mutare. Jam vero *Menag.* pro γινόμενον τὸ malebat τοῦτο, non male: nec tamen eo perſanata videntur omnia. *Reisk.* pro δυσαποκαθίστατον ex analogia l. gr. reſcribi jubet δυσαποκατάστατον, et recte quidem. In ſequentibus vero aut τὸ προχωροῦν aut τὸν προχωροῦντα. Nec hoc quidem male, ſi per ſe ſpectatur. At pro προχωροῦν in *Vatic. A.* ſcriptum reperio: ἀποχωροῦν, cetera omnia, ut in impreſſis. Quidni igitur dicamus, *Antoninum* fortaſſe h. l. ſic ſcripſiſſe: πλεονάκις μέν-

avulsus homine, tota societate excidit: at ramum quidem alius amputat; homo autem se ipse a proximo separat, dum eum odit et aversatur: ignorat vero, se simul a tota civitate abscissum. Veruntamen hoc Jovis, qui hanc societatem condidit, munere habemus, ut rursus nobis ei, cui antea adhaesimus, coalescere et pars ad totius integritatem necessaria fieri liceat. Hoc tamen si saepius fit, efficit, ut quod hac avulsione longius processit, haud facile uniri iterum et in priorem locum restitui possit. Omnino ramus, qui ab initio cum arbore germinavit, et cum ea constanter quasi conspiravit, et is, qui statim, postquam abscissus erat, insertus est, non eandem habent rationem: quidquid dicant hortulani, stirpi quidem adhaeret, neque vero cum eadem curvatur.

9. Qui

μέντοι γινόμενον τὸ κατὰ τὴν τοιαύτην διαίρεσιν δυςένωτον καὶ δυςαποκατάστατον ποιεῖ, — et ἀποχωροῦν a librario quodam in margine additum esse ad explicandum: τὸ κατὰ τὴν ταύτην διαίρεσιν — et hinc in textum migrasse atque ab aliis in προχωροῦν depravatum fuisse. Libere tamen profiteor, hanc rationem mihi ipsi non admodum probari. Interim ea utantur lectores, donec meliora proferentur.

καὶ σύμπνους συμμείναις] *Casaub.* σύμπνοος.

ὅ,τι ποτὲ λέγουσιν οἱ Φυτουργοὶ, ὁμοθαμνεῖν μὲν, μὴ ὁμοδογματεῖν δέ.] Locum, quamvis vix sanum, nolui tamen sine Codicum meliorum auctoritate mutare, quum incerta sit emendatio. Ut sibi constet exemplum, quo utitur *Antoninus*, *Boot.* mavult pro ὁμοδογματεῖν legere ὁμοαυξεῖν aut ὁμοιοπαθεῖν, *Salmas.* ὁμοσωματεῖν, et *Gatak.* ὁμοσχηματεῖν: quarum quidem emendationum nullam probo. Si enim haec verba referenda sunt ad *ramum* s. surculum arbori insertum, aptius videtur verba ὅ,τι ποτὲ λέγουσιν οἱ Φυτουργοὶ interpretari: *quidquid dixerint hortulani.* Quo admisso, ea quae sequuntur, in 3 persona Indicativi sequantur necesse est. Tum quidem apta, puto, videbitur omnibus emen-

ϑ'. Οἱ ἐνιστάμενοι προϊόντι σοι κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον, ὥσπερ ἀπὸ τῆς ὑγιοῦς πράξεως ἀποστρέψαι σε οὐ δυνήσονται, οὕτως μηδὲ τῆς πρὸς αὐτοὺς εὐμενείας ἐκπρουέτωσαν· ἀλλὰ φύλασσε ἑαυτὸν ἐπ' ἀμφοτέρων ὁμοίως, μὴ μόνον ἐπὶ τῆς εὐσταθοῦς κρίσεως καὶ πράξεως, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς πρὸς τοὺς κωλύειν ἐπιχειροῦντας, ἢ ἄλλως δυσχεραίνοντας πραότητος. καὶ γὰρ τοῦτο ἀσθενὲς, τὸ χαλεπαίνειν αὐτοῖς, ὥσπερ τὸ ἀποστῆναι τῆς πράξεως, καὶ ἐνδοῦναι καταπλαγέντα· ἀμφότεροι γὰρ ἐπίσης λιποτάκται, ὁ μὲν ὑποτρέσας, ὁ δὲ ἀλλοτριωθεὶς πρὸς τὸν φύσει συγγενῆ, καὶ φίλον.

ι'. Οὐκ ἔστι χείρων οὐδεμία φύσις τέχνης· καὶ γὰρ αἱ τέχναι τὰς φύσεις μιμοῦνται. εἰ δὲ τοῦτο, ἡ πασῶν τῶν ἄλλων τελεωτάτη καὶ περιληπτικωτάτη φύσις, οὐκ ἂν ἀπολείποιτο τῆς τεχνικῆς εὐμηχανίας· πᾶσαι δέ γε τέχναι τῶν κρειττόνων ἕνεκεν τὰ χείρω ποιοῦσιν· οὐκοῦν καὶ ἡ κοινὴ φύσις· καὶ δὴ ἔνθεν μὲν γένεσις δικαιοσύνης, ἀπὸ δὲ ταύτης αἱ λοιπαὶ ἀρεταὶ ὑφίστανται· οὐ γὰρ τηρηθήσεται τὸ δί-

ἐmendatio doctiſſ. *Reche*: ὁμοϑαμνεῖ μὲν, μὴ ὁμοδοχμοῖ δὲ. — Neque tamen ſpernenda eſt *Mori* et *Reisk.* ratio, qui, verbis ὅ,τι — φυτουργοὶ ad praecedentia relatis, legunt: ὁμοϑαμνεῖ μὲν, μὴ ὁμοδογματεῖ δὲ, ſcil. homo, qui violarat τὸ κοινὸν, et tamen ad illud redit. — Poſſis denique cum *Caſaub.* puncto majori poſt φυτουργοὶ collocato vulgarem retinere et cum ſequenti Sectione conjungere. Durior tamen haec ratio eſt et fortaſſe vel propterea improbanda, quia Codd., qui in Excerptis ſeq. Sect. habent, omnes a verbis: Οἱ ἐνιστάμενοι, incipiunt. *Rechii* conjecturam in Translat. ſecutus ſum.

Ad Sect. 9. (*ap. Lugdun.* 7. *Caſ.* 8. *p.*)

Hanc Sectionem ſervarunt quoque *Vat.* 2. 3. 4. 5., *Med.* *Flor.* 1. 2. 3. 4., *Pariſ.* et *Guelf.*

ἀποστρέψαι σε οὐ δυνήσ.] *Vat.* 2. et *Guelf.* ἀποτρέψαι κ. τ. λ.

οὕτως μηδὲ τῆς πρὸς αὐτοὺς εὐμενείας κ. τ. λ.] — *Pariſ.* οὕτω. — *Xyl.* 1. operarum

9. Qui tibi ſecundum rectam rationem progredienti ſunt impedimento, ſicut a ſana agendi ratione te depellere nequeunt, ita neque benevolentiam erga ipſos tibi excutiant. Sed utrumque pariter tueare, in judicando agendoque conſtantiam, et contra eos, qui te impedire, aut alia ratione moleſti eſſe conantur, manſuetudinem: etenim imbecillis eſt animi non minus, illis ſuccenſere, quam ab actione deſiſtere et conſternatum ſuccumbere: uterque enim deſertae ſtationis reus eſt, et qui metu perculſus et qui cognatum ſibi natura et amicum averſatus eſt.

10. Nulla natura arte inferior eſt: etenim naturam ars imitatur. Quod ſi eſt, natura omnium praeſtantiſſima et ceteras omnes amplectens artium ſolertiae neutiquam cedet. Omnes vero artes ſaltem praeſtantiorum gratia deteriora efficiunt: igitur et communis natura. Atque hinc ſane eſt juſtitiae origo, ex qua reliquae oriuntur virtutes: non enim ſervabitur juſtitia, ſi res natura ſua neque bonas, neque

rarum errore: αὐτὸς pro αὐτοὺς. — *Vat.* 5. vitioſe: ἐμμενείας.

ἀλλὰ Φύλασσε ἑαυτὸν] *Med.* 1. 2. 3. 4., *Pariſ.* et *Guelf.* — σεαυτὸν. haud male. — *Vat. A.* autem ἑαυτὴν — perperam.

ὁμοίως] *Vatic.* 2. ὁμοίων, corrupte.

ἐπὶ τῆς εὐσταθοῦς κρίσεως κ. τ. λ.] *Guelf.* ἐ. τ. εὐσταθούσας *(ſic.)* vitioſe.

ὥςπερ τὸ ἀποστῆναι κ. τ. λ.] *Med.* 4. ὥς τε τὸ ἀποστῆναι.

ἀμφότεροι γὰρ ἐπίσης λιποτάκται] *Med.* 1. λειποτάκται ex alia ejusdem vocis forma, quam praeferendam putavit *Menag.*

Ad Sect. 10. *(ap. Lugd.* 8, *Caſ.* 9.)

ἡ πασῶν τῶν ἄλλων τελεωτάτη κ. τ. λ.] τελεωτάτη dedi cum *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugdun.*, *Gat.*, pro quo in *Caſ.*, *Oxon.*, *Glasg.*, *Woll.*, *Mor.* et *De-Jol.* τελειωτάτη ſcriptum video.

Ad

δίκαιον, ἐὰν ἤτοι διαφερώμεθα πρὸς τὰ μέσα, ἢ εὐεξαπάτητοι καὶ προπτωτικοὶ καὶ μεταπτωτικοὶ ὦμεν.

ια΄. Εἰ οὐκ ἔρχεται ἐπί σε τὰ πράγματα, ὧν αἱ διώξεις καὶ φυγαὶ θορυβοῦσί σε, ἀλλὰ τρόπον τινὰ αὐτὸς ἐπ᾽ ἐκεῖνα ἔρχῃ· τὸ γοῦν κρίμα τὸ περὶ αὐτῶν, ἡσυχαζέτω, κἀκεῖνα μένει ἀτρεμοῦντα, καὶ οὔτε διώκων οὔτε φεύγων ὀφθήσῃ.

ιβ΄. Σφαῖρα ψυχῆς αὐτοειδὴς, ὅταν μήτε ἐκτείνηται ἐπί τι, μήτε ἔσω συντρέχῃ, μήτε σπείρηται, μήτε συνιζάνῃ, ἀλλὰ φωτὶ λάμπηται, ᾧ τὴν ἀλήθειαν ὁρᾷ τὴν πάντων, καὶ τὴν ἐν αὐτῇ.

ιγ΄. Καταφρονήσει μου τίς; ὄψεται. ἐγὼ δὲ ὄψομαι ἵνα μήτι καταφρονήσεως ἄξιον πράσσων, ἢ λέγων εὑρίσκωμαι. μισήσει; ὄψεται. ἀλλὰ ἐγὼ εὐμενὴς καὶ εὔνους παντὶ, καὶ τούτῳ αὐτῷ ἕτοιμος τὸ παρορώμενον δεῖξαι, οὐκ ὀνειδιστικῶς, οὐδὲ ὡς κατεπιδεικνύμενος ὅτι ἀνέχομαι, ἀλλὰ γνησίως καὶ χρήστως, οἷος ὁ Φωκίων ἐκεῖνος, εἴ γε μὴ προς-

Ad Sect. 11. (*ap. Lugd.* 9. *Caſ.* 10.)

Εἰ οὐκ ἔρχεται ἐπὶ — ὀφθήσῃ] Offendit h. l. interpretes tum εἰ illud, quod minus aptum videtur ſeq. τῷ γοῦν, tum verba κἀκεῖνα μένει ἀτρεμοῦντα, quae alieno loco poſita videntur. — εἰ illud tollendum cenſuerunt *Menag.*, *Reisk.* et *Morus*, et fateor, abeſſe poſſe, nec facile ab aliquo deſiderari. Poſſis tamen quoque defendere, ut dicas, eſſe h. l. Anacoluthon conſtructionis. Incipit ergo: εἰ — et in ſequentibus dicere debuerat auctor: τὸ κρίμα τὸ κ. τ. λ. Immemor autem illius εἰ pergit: τὸ κρίμα γοῦν τὸ κ. τ. λ. Neque hoc a me impetrare poſſum, ut *Gatakero* calculum adjiciam, cui verba κἀκεῖνα μένει ἀτρεμοῦντα ſtatim poſt ἔρχῃ collocanda videbantur. Videtur enim ſignificari his verbis effectum τοῦ κρίματος ἡσυχάζοντος περὶ τῶν πραγμάτων τῶν ἐκτὸς, quam ſententiam qui comprobat, is nobiscum verbum μένει per futurum explicabit, quamquam non neceſſarium eſt cum *Reiskio* μενεῖ reſcribere, ut jam aliis in locis probavimus.

Ad

que malas curaverimus, aut deceptu faciles et in adſentiendo temerarii et inconſtantes fuerimus.

11. Non veniunt ad te res eae, quarum cupido et fuga te perturbat, ſed tu quodammodo accedis ad eas. Proinde quieſcat tuum de iis judicium, et illae quieſcent et tu eas neque perſequens, neque fugiens videberis.

12. Sphaera animi ex omnibus partibus ſibi ſimilis eſt, quando ſe nec extendit nec intus recipit, nec effertur nec ſubſidit, ſed lumine illuſtratur, quo veram tum rerum caeterarum naturam tum ſuam ipſius perſpicit.

13. Contemnit me aliquis: ipſe viderit! Ego vero cavebo, ne quid contemtu dignum vel egiſſe vel dixiſſe deprehendar. Odit me: ipſe viderit: ego vero omnibus ſum mitis et benevolus et paratus, qui huic errorem oſtendam, neque tamen exprobrandi cauſſa aut ut patientiam meam oſtentem, ſed ingenue et benigne, ut erat Phocion ille, niſi

Ad Sect. 12. (*ap. Lugd.* 10. *Caſ.* 11.)

Σφαῖρα ψυχῆς αὐτοειδὴς] *Caſ.* et *Oxon.* ψυχὴ, ſine librorum auctoritate. At recte habet vulgaris. Pro αὐτοειδὴς *Reisk.* malebat αὐτοτελὴς aut αὐγοειδὴς. n. n. Σφαῖρα enim αὐτοειδὴς eſt ſphaera, quae in ſingulis partibus ſibi ſimilis eſt, i. e. ſphaera perfecta, omnibusque numeris abſoluta.

μήτε ἔσω συντρέχῃ, μήτε σπείρηται κ. τ. λ.] Verba: μήτε σπείρηται, addidi praeeunte *De Joly* ex *Vat. A.*, ut μήτε συνιζάνῃ habeat, cui opponatur. — Caeterum *Vatic. A.* vitioſe σῶ pro ἔσω legit.

καὶ τὴν ἐν αὐτῇ] *Gatak.* emendabat: αὑτῇ. At paſſim monui, ſerioris aetatis ſcriptoribus pronomen αὐτὸς pro ἑαυτὸς in uſu fuiſſe.

Ad Sect. 13. (*ap. Lugd.* 11. *Caſ.* 12.)

μισήσει; ὄψεται] *Xyl.* 1. operarum errore: μησήσει; —

οἷος ὁ Φωκίων ἐκεῖνος] *Vat. A.* corrupte ἡ (*ſic*) ὁ Φωκίων ἐκεῖνος.

προσεποιεῖτο. τὰ ἔσω γὰρ δεῖ τοιαῦτα εἶναι, καὶ ὑπὸ τῶν θεῶν βλέπεσθαι ἄνθρωπον πρὸς μηδὲν ἀγανακτικῶς διακειμένον, μηδὲ δεινοπαθοῦντα. τί γάρ σοι κακὸν, εἰ αὐτὸς νῦν ποιεῖς τὸ τῇ Φύσει σου οἰκεῖον; οὐ δέχῃ τὸ νῦν τῇ τῶν ὅλων Φύσει εὔκαιρον, ἄνθρωπος τεταγμένος πρὸς τὸ γίνεσθαι δι' ὅτου δὴ τὸ κοινῇ συμφέρον;

ιδ'. Ἀλλήλων καταφρονοῦντες, ἀλλήλοις ἀρεσκεύοντες, καὶ ἀλλήλων ὑπερέχειν θέλοντες, ἀλλήλοις ὑποκατακλίνονται.

ιε'. Ὡς σαπρὸς καὶ κίβδηλος, ὁ λέγων, ἐγὼ προῄρημαι ἁπλῶς σοι προσφέρεσθαι; τί ποιεῖς, ἄνθρωπε; τοῦτο οὐ δεῖ προλέγειν. αὐτοῦ φανήσεται. ἐπὶ τοῦ μετώπου γεγράφθαι ὀφείλει εὐθὺς ἡ φωνὴ, τοιοῦτον ἔχει, εὐθὺς ἐν τοῖς

εἰ αὐτὸς νῦν ποιεῖς τὸ τῇ Φύσει σου οἰκεῖον;] ποιεῖς dedi cum *Caſ.* et *Oxon.*, comprobante *Gatak.* Praeterea in omnibus, excepta *De-Jol.*, legitur: τὸ ἐπὶ τῇ Φύσει. — At ἐπὶ illud h. l. haud opportunum *Caſ.* in ἐστὶ mutandum putabat, ita ut τὸ dictum ſit pro ὃ, quod tamen uſus loquendi vix fert. — At *Gatak.* ἐπὶ e contextu tollendum cenſebat; et deeſt in *Vat. A.* Hinc et nos cum *De Joly* τὸ ἐπὶ ſuſtulimus. Caeterum *Vat. A.* legit ποιεῖ νῦν. Videtur aptius eſſe, νῦν poſt τὸ collocari, ut alteri membro: οὐ δέχῃ τὸ νῦν τῇ κ. τ. λ. melius reſpondeat. Viderint peritiores. — Ingenioſa eſt *Reisk.* conjectura — εἰ αὐτὸς νῦν ποιεῖς τὸ ἐπί σοι, τὸ τῇ Φύσ. σου οἰκ. et facile ſane fieri potuiſſet, ut oculus librarii ab altero τὸ ad alterum aberraverit. — *Vat. A.* mox καὶ δέχοι. καὶ vulgari videtur praeferendum, nec vero δέχοι.

ἄνθρωπος τεταγμένος πρὸς τὸ γίνεσθαι δι' ὅτου δὴ τὸ κοινῇ συμφέρον;] Pro τεταγμένος *Xyl.* 1. τεταμένος, quod *Caſ.* ut ἐμφατικώτερον praeferendum putabat. Vereor, ne temere. *Baſ.* autem, teſte *Caſaub.*, *Arg.* et reliquae omnes τεταγμένος. — *Reisk.* pro δι' ὅτου δὴ malebat δι' αὐτοῦ ἀεὶ — ingenioſa ſane conjectura! Pro τὸ κοινῇ συμ-

niſi id ipſum ſimulabat: intus enim omnia ſe ita habere oportet et a Díis conſpici hominem nullam rem aegre ferentem aut quiritantem. Quid enim mali tibi accidit, dum ipſe id agis, quod naturae tuae eſt conſentaneum? Non libenter accipis, quod nunc Univerſi naturae tempeſtivum eſt, homo conſtitutus quum ſis, ut per omnia, qualiscunque demum ſint, ſocietatis ſaluti conſulas.

14. Qui ſe invicem contemnunt, iidem invicem ſibi adſentantur, et qui id agunt, ut alios praeſtent, aliis ſe ſubmittunt.

15. Quam putidus et inſincerus eſt, qui dicit: *ego aperte tecum agere conſtitui?* Quid agis, homo? Hoc praefari non decet: hic [in vultu tuo] apparebit. Fronti inſcriptam eſſe oportet hanc vocem: *ita ſe res habet; ſtatim*

συμφέρον malim, omiſſo articulo, κοινῇ συμφέρον.

Ad Sect. 14. (*ap. Lugd.* 12. *Caſ.* 13.)

ἀλλήλοις ἀρεσκεύοντες] *Caſ.* et *Oxon.* ἀρεσκεύονται, quod lubenter recepiſſem, ſi Cod. auctoritas acceſſiſſet. Interim ex *Xyl.* verſione apparere videtur, eum quoque ἀρεσκεύονται ſive in *Cod. Palat.* legiſſe, ſive legendum eſſe cenſuiſſe.

Ad Sect. 15. (*ap. Lugd.* 13. *Caſ.* 14.)

αὐτοῦ φανήσεται] *Gat.* malebat αὐτὸ. At recte ſe habet vulgaris αὐτοῦ, quam interpretari potes vel: *illico, ſtatim*, vel, quod malim, δεικτικῶς: *hic* (ſc. vultum et oculos innuens) *apparebit.*

ἐπὶ τοῦ μετώπου γεγράφθαι ὀφείλει εὐθὺς ἡ φωνή, τοιοῦτον ἔχει, εὐθὺς ἐν τοῖς ὄμμασιν ἐξέχει.] Vulgarem hanc lectionem defendi quidem poſſe puto, dummodo ἐξέχει ſenſu neutro accipias, et explices: — *ſtatim ex oculis meis eminet*, ſc. τοιοῦτον ἔχειν, h. e. ſtatim ſe oculis prodit animi mei integritas atque ſermonis veritas. — Malim tamen ἐξέχειν, ut pendeat ab ὀφείλει ἡ φωνή. — Jam, quid alii de h. l. cenſuerint, videamus. *Caſ.* poſt ὀφείλει ponit comma,

τοῖς ὄμμασιν ἐξέχει· ὡς τῶν ἐραστῶν ἐν τῷ βλέμματι πάντα εὐθὺς γνωρίζει ὁ ἐρώμενος. τοιοῦτον ὅλως δεῖ τὸν ἁπλοῦν καὶ ἀγαθὸν εἶναι, οἷον γράσωνα, ἵνα ὁ παραστὰς, ἅμα τῷ προσελθεῖν, θέλει οὐ θέλει, αἴσθηται. ἐπιτήδευσις δὲ ἁπλότητος σκάλμη ἐστίν. οὐδέν ἐστιν αἴσχιον λυκοφιλίας. πάντων μάλιστα τοῦτο φεῦγε. ὁ ἀγαθὸς, καὶ ἁπλοῦς, καὶ εὐμενὴς, ἐν τοῖς ὄμμασιν ἔχουσιν ταῦτα, καὶ οὐ λανθάνει.

ις'. Κάλλιστα δὲ ζῆν, δύναμις αὕτη ἐν τῇ ψυχῇ, ἐὰν πρὸς τὰ ἀδιάφορα ἀδιαφορῇ· ἀδιαφορήσει δὲ, ἐὰν ἕκαστον αὐτῶν θεωρῇ διηρημένως καὶ ὁλικῶς· καὶ μεμνημένος, ὅτι οὐδὲν αὐτῶν ὑπόληψιν περὶ αὐτοῦ ἡμῖν ἐμποιεῖ, οὐδὲ ἔρχεται ἐφ' ἡμᾶς· ἀλλὰ τὰ μὲν ἀτρεμεῖ· ἡμεῖς δὲ ἐσμὲν, οἱ τὰς περὶ αὐτῶν κρίσεις γεννῶντες, καὶ οἷον γράφοντες ἑαυτοῖς· ἐξὸν μὲν μὴ γράφειν, ἐξὸν δὲ κἄν που λάθῃ, εὐθὺς ἐξ-

ma, et deinde legit εὐθὺς ἡ φρὴν τοιοῦτον ἔχει, εὐθὺς ἐν τοῖς ὄμμ. ἐξέχει. — adductis *Senecae* verbis de Benefic. II, 25.: „*Conſcientia eminebit in vultu.*„ Minus placent conjecturae *Gat.*, qui aut ὁποῖον ἔχει, εὐθὺς ἐν τοῖς ὄμμασιν ἐξέχει, *quomodo ſe habeat, ſtatim ex oculis emineat*, aut τοιοῦτον ἔχει; εὐθὺς κ. τ. λ., *ita ſe habet? in oculis* rel., aut τοιοῦτον ἔχειν ſ. εἶναι, εὐθὺς κ. τ. λ., *talem eſſe*; ſ. *ſic affectum eſſe, in oculis ſe ſtatim prodit*, legi malebat. — *Reisk.*: „Varia de h. l. cogitavi, e. c. ὀφείλει, εὐθὺς ἡ φωνὴ τοιοῦτον ἤχειν, εὐθὺς ἐν τοῖς ὄμμασιν ἐξέχειν, aut: ὀφείλει εὐθύς· οὗ (*ubi*) ἡ φωνὴ τοιοῦτον γνησίως ἠχεῖ, ἐκεῖ εὐθὺς ἐν τοῖς ὄμμασιν ἐξέχειν.„ — Vereor, ne ſatis conſiderate.

ἐπιτήδευσις δὲ ἁπλότητος σκάλμη ἐστίν·] *Vatic. A.* vitioſe: ἐπιτηδεύμασι δι' ἁπλότητος σκάλμη ἐστίν. — Vox σκάλμη pluribus interpretum ſuſpecta conjecturis locum dedit. *Xyl.* malebat: σκαληνὴ. *Boot.*: σκαιὰ. *Salmaſ.*: σκαμβὴ, cujus a parte eſt h. l. *Gatak.* — At vulgarem defendit *Caſaub.*: „Σκάλμη ex *Heſych.* vel *Jul. Polluce*, inquiens, gladiolum ſeu pugionem interpretor. *Antoninus* ſimulationem ſimplicitatis pugionem vocat, morem illorum reſpiciens, qui inſidias

ex oculis eminet: quemadmodum ex amantis oculis cuncta ſtatim intelligit amator. Talem omnino oportet eſſe virum ſimplicem et probum, qualis eſt, qui hircum olet, ut qui ei adſtat, velit nolit, ſentiat: adfectatio vero ſimplicitatis pugionis inſtar eſt: nihil amicitia lupina turpius; hoc omnium maxime fuge: vir bonus, ſimplex et benevolus haec omnia in oculis habet, ut nunquam lateant.

16. Optime vivendi facultas in animo ipſo ſita eſt: nimirum ut res indifferentes in nullo ponat discrimine: id vero fiet, ſi earum unamquamque ſejunctim et ex omni parte conſideraverit, et recordatus fuerit, illarum nullam nos cogere, ut hoc vel illud de iis opinemur, neque ad nos accedere, ſed quietas perſiſtere: nos autem eſſe, qui judicia de iis proferamus, eaque in nobis quaſi depingamus:

dias aliis molientes, pugionem e cervicibus dependentem circumferebant.„ — Haec ille et recte quidem, ni ſallor. *Reiske* ad h. l. ita: „σκάλμη rectum puto: *decipula*, *eine Falle*, aſſerculus verſatilis, ita comparatus, ut, qui eum calcet, illo circumacto in foveam aut caveam delabatur, a σκάλλειν gradu infirmo, vacillante, incedere.„ — Unde haec verbi σκάλλειν notatio Viro optimo conſtiterit, omnino ignoro.

Ad Sect. 16. (*ap. Lugd.* 14. *Caſ.* 15.)

Κάλλιστα δὲ ζῆν] Pro δὲ ζῆν *Gatak.* malebat διαζῆν, quia novi argumenti h. l. eſt exordium. — *Morus* δὲ illud vero omnino ejiciendum putat. Non deſunt tamen exempla locorum, in quibus δὲ ab initio novi argumenti ponitur, praeſertim ubi affectus quidam loquitur.

διηρημένως καὶ ὁλικῶς] *Reiske:* „f. ὁδικῶς, *via et ratione*, i. e. methodice. n. n.

καὶ οἷον γράφοντες ἑαυτοῖς] *Vatic. A.* — ἐν ἑαυτοῖς. haud male.

ἐξὸν δὲ κἂν που λάθῃ, εὐθὺς ἐξαλ.] *Reisk.* malebat: ἐξὸν δὲ κἂν που λάθῃ γράφειν, εὐθὺς ἐξαλ. n. n.

τί

ἐξαλεῖψαι. ὅτι ὀλίγου χρόνου ἔσται ἡ τοιαύτη προσοχὴ, καὶ λοιπὸν πεπαύσεται ὁ βίος. τί μέντοι δύσκολον ἄλλως ἔχει ταῦτα; εἰ μὲν γὰρ κατὰ Φύσιν ἐστὶ, χαῖρε αὐτοῖς, καὶ ῥάδια ἔστω σοι· εἰ δὲ παρὰ Φύσιν, ζήτει, τί ἐστί σοι κατὰ τὴν σὴν Φύσιν. καὶ ἐπὶ τοῦτο σπεῦδε, κἂν ἄδοξον ᾖ· παντὶ γὰρ συγγνώμη τὸ ἴδιον ἀγαθὸν ζητοῦντι.

ιζ'. Πόθεν ἐλήλυθεν ἕκαστον, καὶ ἐκ τίνων ἕκαστον ὑποκειμένων, καὶ εἰς τί μεταβάλλει, καὶ οἷον ἔσται μεταβάλλον, καὶ ὡς οὐδὲν κακὸν πείσεται.

ιή. [Καὶ] πρῶτον, τίς ἡ πρὸς αὐτούς μοι σχέσις. καὶ ὅτι ἀλλήλων ἕνεκεν γεγόναμεν. καὶ καθ' ἕτερον λόγον, προστησόμενος αὐτῶν γέγονα, ὡς κριὸς ποίμνης, ἢ ταῦρος ἀγέλης· ἄνωθεν δὲ ἔπιθι, ἀπὸ τοῦ, εἰ μὴ ἄτομοι, Φύσις ἡ τὰ ὅλα διοικοῦσα. εἰ τοῦτο, τὰ χείρονα τῶν κρειττόνων ἕνεκεν· ταῦτα δὲ ἀλλήλων.

Δεύτερον δὲ, ὁποῖοί τινές εἰσιν ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἐν τῷ κλινιδίῳ, τἆλλα. μάλιστα δὲ, οἵας ἀνάγκας δογμάτων κει-

τί μέντοι δύσκολον ἄλλως ἔχει ταῦτα;] In caeteris omnibus editum est: τί μέντοι δύσκολον καλῶς ἔχειν ταῦτα; quod miror nulli interpretum suspectum fuisse, praeter *Reisk.*, qui malebat: πρὸς ταῦτα. — Ego vero auctoritatem *Vat. A.* secutus sum, qui ἄλλως ἔχει, non, ut falso tradit *De Joly*, ἄλλως ἔχειν, legit.

καὶ ῥάδια ἔστω σοι] *Gat.* — „f. ἔσται.„ n. m.

τὸ ἰδ. ἀγαθ. ζητοῦντι] *Arg.* ζητοῦτι, operarum errore.

Ad Sect. 17. (*ap. Lugd.* 15. *Cas.* 16. *p.*)

καὶ οἷον ἔσται μεταβάλλων] *Reisk.* malebat: μεταβαλὸν, *postquam aliam sibi formam induerit.* — Recte, puto. Tamen *Vat. A.* μεταβάλλων, quod nihili est. Idem καὶ ante ὡς ignorat.

Ad

quum liceat tamen aut omnino non depingere, aut, ubi clam irrepſerint, ſtatim ea delere: brevi tantum tempore hac cautione opus fore; poſtea autem vitae finem inſtare. Quid vero in his omnino difficile eſt? Si enim naturae conveniunt, illis laetare et facilia tibi ſunto; ſin contra naturam, quaere, quid tibi ſecundum naturam ſit, et ad hoc contende, etiamſi gloria careat: venia enim danda eſt cuique, qui bonum ſuum ſectatur.

17. Unde prodierint res ſingulae, quibus ex materiis conſtent, in quid mutentur, et mutatae quales ſint futurae, conſidera, et nihil mali eas pati.

18. Primum, quaenam mihi ad illos ſit relatio, [conſiderandum], et nos alterum alterius cauſſa natos eſſe, me autem alia quadam ratione illis eſſe praefectum, ut gregi aries, taurus armento. Altius vero rem repete, ſi non atomi, natura res adminiſtrat: quod ſi eſt, deteriora praeſtantiorum cauſſa ſunt nata: praeſtantiora ſui invicem.

Deinde, quales ſint ad menſam, [cogita,] et in lectulo, et alibi: praeſertim vero, quibus decretorum ne-

Ad Sect. 18. *(ap. Lugd.* 16. *Caſ.* 16.*)*

[Καὶ] πρῶτον, τίς κ. τ. λ.] Καὶ, quod παρέλκειν videtur, uncinis incluſi. Caeterum plura videntur deeſſe.

προστησόμενος αὐτῶν γέγονα] *Uptonus* ad *Arrian.* Diſſ. Epict. I, 2, 30. reſcribi jubet: γέγονας. At recte habet vulgaris.

ἄνωθεν δὲ ἔπιθι, ἀπὸ τοῦ, εἰ μὴ κ. τ. λ.] Verba ἀπὸ τοῦ deſunt in *Vat. A.*

τὰ χείρονα τῶν κρειττόνων ἕνεκεν] *Vat. A.* corrupte: τὰ χείρω αὐτῶν κρειττόνων ἕνεκα.

ἐν τῷ κλινιδίῳ, τ' ἄλλα, μάλιστα δὲ, οἷας κ. τ. λ.] *Vatic. A.* vitioſe: ἐν τῷ κλιν., τ' ἄλλα· τ' ἄλλα *(ſic)* μάλιστα δὲ οἷς ἀνάγκας κ. τ. λ. — Caeterum pro eo, quod ſequitur κειμένας, *Reisk.* malebat ἐπικειμένας. n. n.

μεθ'

κειμένας ἔχουσιν· καὶ αὐτὰ δὲ ταῦτα μεθ' οἵου τύφου ποιοῦσι.

Τρίτον, ὅτι εἰ μὲν ὀρθῶς ταῦτα ποιοῦσιν, οὐ δεῖ δυσχεραίνειν· εἰ δ' οὐκ ὀρθῶς, δηλονότι ἄκοντες καὶ ἀγνοοῦντες. πᾶσα γὰρ ψυχὴ ἄκουσα στέρεται, ὥσπερ τοῦ ἀληθοῦς, οὕτως καὶ τοῦ κατ' ἀξίαν ἑκάστῳ προσφέρεσθαι. ἄχθονται γοῦν ἀκούοντες ἄδικοι, καὶ ἀγνώμονες, καὶ πλεονέκται, καὶ καθάπαξ ἁμαρτητικοὶ περὶ τοὺς πλησίον.

Τέταρτον, ὅτι καὶ αὐτὸς πολλὰ ἁμαρτάνεις, καὶ ἄλλος τοιοῦτος εἶ. καὶ εἴ τινων δὲ ἁμαρτημάτων ἀπέχῃ, ἀλλὰ τήν γε ἕξιν ποιητικὴν ἔχεις, εἰ καὶ διὰ δειλίαν, ἢ δοξοκοπίαν, ἢ τοιοῦτό τι κακὸν ἀπέχῃ τῶν ὁμοίων ἁμαρτημάτων.

Πέμπτον, ὅτι οὐδὲ εἰ ἁμαρτάνουσι κατείληφας. πολλὰ γὰρ κατ' οἰκονομίαν γίνεται. καὶ ὅλως πολλὰ δεῖ πρότερον μαθεῖν, ἵνα τὶς περὶ ἀλλοτρίας πράξεως καταληπτικῶς τι ἀποφήνηται.

Ἕκτον, ὅτι ὅταν λίαν ἀγανακτῇς, ἢ καὶ δυσπαθῇς, ἀκαριαῖος ὁ ἀνθρώπειος βίος, καὶ μετ' ὀλίγον πάντες ἐξετάθημεν.

Ἕβδο-

μεθ' οἵου τύφου ποιοῦσι] *Vatic. A.* — ποιοῦσιν.

Τρίτον, ὅτι — ποιοῦσιν] Haec verba omisit librarius, qui *Vatic. A.* descripsit, aberrante scilicet oculo a ποιοῦσι, quod praecedit, ad ποιοῦσιν.

δηλονότι ἄκοντες κ. τ. λ.] Ed. *Gat.* δηλονότη *(sic)*: in marg. adnotato: δῆλον ὅτι.

ἄκουσα στέρεται] *Vatic. A.* ignorat ἄκουσα, perperam.

Τέταρτον, ὅτι καὶ αὐτὸς κ. τ. λ.] ὅτι perperam abest a *Vatic. A.* et post καὶ sequi perhibetur αὐτοὶ. Suspicor tamen hoc esse errorem ejus, qui hunc Cod. cum textu impresso contulit.

καὶ ἄλλος τοιοῦτος εἶ] Pro ἄλλος *Gatak.* malebat ἄλλως, h. sensu: *alias* s. *aliis in rebus*

ceſſitatibus cogantur, et haec ipſa quanto cum faſtu agant.

Tum, ſi recte hoc faciant, non eſſe aegre ferendum; ſin minus, eos aperte nolentes et neſcientes agere: omnis enim anima, ut veritate, ſic et juſtitia, qua quisque pro dignitate tribuitur, invita privatur: hinc quoque dolore afficiuntur, quando injuſti, ingrati, avari, omninoque erga alios injurii audiunt.

Porro, te ipſum multa peccare et alium te eſſe ejusdem generis, atque etiamſi quibusdam abstineas peccatis, tamen habitum tibi eſſe, ex quibus talia proficiſcantur: quamquam aut ignavia, aut gloriae cupidine, aut alia aliqua cauſſa vitioſa ſimilibus peccatis te abstineas.

Porro, an peccaverint, te non ſatis intelligere: multa enim ex prudenti dispenſatione fiunt; atque omnino multa explorata habere oportere, priusquam de aliorum actionibus certi aliquid ſtatuas.

Porro, ut maxime ſtomacheris aut inique feras, momentaneam eſſe vitam humanam, omnesque nos brevi via exceſſuros.

rebus ipſe paria peccas. Morus: αὐτὸς. At nihil temere h. l. mutem. Certe et *Arrian.* Diſſ. Epict. III, 22, 63. ἄλλος τοιοῦτος, *alius ſimilis.*

καὶ εἴ τινων δὲ ἁμαρτ. κ. τ. λ.] Malim pro δὲ cum *Moro* γε legere.

ἕξιν ποιητικὴν ἔχεις] Praeeunte *De Joly* ex *Vat. A.* recepi lectionem ἔχεις, pro qua in reliquis ἕξεις, quamquam et *Gat.* et *Morus* illam probarunt. — Caeterum pro ποιητικὴν idem *Vat.* corrupte ἐποιστικὴν exhibet.

πολλὰ γὰρ κατ' οἰκονομίαν κ. τ. λ.] *Vatic. A.* πολλὰ γὰρ καὶ κατ' οἰκονομ. haud male.

καταληπτικῶς τι ἀποφήνηται] *Reisk.* malebat: καταληκτικῶς. Verum haud dubito, quin ipſe ſententiam mutaviſſet, ſi memor fuiſſet loci IX, 42., quo *Antoninus* ſenſu

Ἕβδομον, ὅτι οὐχ αἱ πράξεις αὐτῶν ἐνοχλοῦσιν ἡμῖν· ἐκεῖναι γάρ εἰσιν ἐν τοῖς ἐκείνων ἡγεμονικοῖς· ἀλλὰ αἱ ἡμετέραι ὑπολήψεις. ἆρον γοῦν, καὶ θέλησον ἀφεῖναι τὴν ὡς περὶ δεινοῦ κρίσιν, καὶ ἀπῆλθεν ἡ ὀργή. πῶς οὖν ἀρῶ; λογισάμενος, ὅτι οὐκ αἰσχρόν. ἐὰν γὰρ μὴ μόνον ᾖ τὸ αἰσχρὸν κακόν, ἀνάγκη καί σε πολλὰ ἁμαρτάνειν, καὶ λήστην καὶ παντοῖον γενέσθαι.

Ὄγδοον, ὅσῳ χαλεπώτερα ἐπιφέρουσιν αἱ ὀργαὶ καὶ λύπαι αἱ ἐπὶ τοῖς τοιούτοις, ἤπερ αὐτά ἐστιν, ἐφ' οἷς ὀργιζόμεθα καὶ λυπούμεθα.

Ἔνατον, ὅτι τὸ εὐμενὲς ἀνίκητον, ἐὰν γνήσιον ᾖ καὶ μὴ σεσηρὸς, μηδὲ ὑπόκρισις. τί γάρ σοι ποιήσει ὁ ὑβριστικώτατος, ἐὰν διατελῇς εὐμενὴς αὐτῷ, καί, εἰ οὕτως ἔτυχε, πρᾴως παραινῇς καὶ μεταδιδάσκῃς εὐσχολῶν παρ' αὐτὸν ἐκεῖνον τὸν καιρὸν, ὅτε κακὰ ποιεῖν σε ἐπιχειρεῖ; μὴ τέκνον· πρὸς ἄλλα πεφύκαμεν. ἐγὼ μὲν οὐ μὴ βλαβῶ, σὺ δὲ βλάπτῃ, τέκνον. καὶ δεικνῦναι εὐαφῶς καὶ ὁλικῶς, ὅτι τοῦτο οὕτως ἔχει, ὅτι οὐδὲ μέλισσαι αὐτὸ ποιοῦσιν, οὐδ' ὅσα συναγελαστικὰ πέφυκε. δεῖ δὲ μήτε εἰρωνικῶς αὐτὸ ποιεῖν, μήτε ὑνειδιστικῶς, ἀλλὰ φιλοστόργως καὶ ἀδήκτως τῇ ψυχῇ· καὶ μὴ ὡς ἐν σχολῇ, μηδὲ ἵνα ἄλλος παραστὰς θαυμάσῃ· ἀλλ' ἤτοι πρὸς μόνον, καὶ ἐὰν ἄλλοι τινὲς περιεστήκωσι.

Τού-

sensu longe alio voce καταληπτικῶς usus erat.

ἐκεῖναι γὰρ εἰσιν ἐν κ. τ. λ.] *Reisk.* malebat: ἐκεῖ γάρ εἰσιν κ. τ. λ. n. n.

πῶς οὖν ἀρῶ;] *Vatic. A.* πῶς οὖν ἄρεις (*sic*). At praestat vulgaris.

Ὄγδοον, ὅσῳ χαλεπώτερα —] *Menag.*: „Est, qui legat ὅτι.„ — At non est, quod h. l. vulgatam mutemus.

διατελῇς εὐμενὴς αὐτῷ] *Reisk.* malebat: — αὐτῷ ὦν. n. n.

καὶ

Porro, non illorum actiones nobis moleſtiam creare, quippe quae in illorum mentibus inſint, ſed noſtras opiniones: tolle igitur ac miſſum fac judicium illud tanquam de re aliqua mala, et ira tua protinus evaneſcet. Quomodo igitur hanc tollam? reputans tecum, non eſſe inhoneſtum: niſi enim ſola turpitudo eſſet malum, te quoque multa peccare neceſſe foret, et latronem et quid non? fieri.

Porro, quanto graviora nobis adferant, quae ex his oriuntur, iracundia et dolor, quam res ipſae, propter quas iraſcimur et dolemus!

Denique, benevolentiam, ſi genuina fuerint, nec ſimulata et fucata, invictam fore. Quid enim tibi faciet, qui vel maxime contumelioſus eſt, ſi benevolus illi eſſe perrexerit, et, ſi occaſio tulerit, eum adhortatus fueris, adeoque ipſo tempore, quo te laedere conatur, quietus eum ſic admonueris? *Noli ſic agere, mi fili? ad alias res nati ſumus: equidem non laedar; at tu laederis, mi fili.* Hoc autem caute et omni ex parte illi oſtendas oportet, neque apes ſic agere, neque alia animalia, quae natura gregatim vivunt. Oportet vero hoc neque irridendi neque exprobrandi cauſſa facere, ſed cum ſincero amoris adfectu, atque animo non irritato: neque tanquam in ſchola, neque ut alius, qui forte adſtiterit, te admiretur, ſed ita ſemper, ut potius cum eo ſolo agas, etiamſi alii adſunt.

Ho-

καὶ μεταδιδάσκης εὐσχολῶν] Quid h. l. ſecutus ſit *Menag.* non intelligo. Hoc enim adnotavit: „f. εὐχολῶν aut ἐνχολῶν.„

εὐαφῶς καὶ ὁλικῶς] Prius *Xyl.* vertit *aperte*, ut cum *Menag.* credas, eum σαφῶς legiſſe. At praeſtat εὐαφῶς. Pro ὁλικῶς *Reisk.*, ut ſupra ſ. 16. malebat: ὁδικῶς.

καὶ ἀδήκτως τῇ ψυχῇ.] *Gatak.* malebat: ἀδήκτῳ τῇ ψυχῇ.

ἀλλ' ἤτοι πρὸς μόνον] *Xyl.* legiſſe videtur: ἀλλ' ἀεὶ ὡς

Τούτων τῶν ἐννέα κεφαλαίων μέμνησο, ὡς παρὰ τῶν Μουσῶν δῶρα εἰληφὼς, καὶ ἄρξαι ποτὲ ἄνθρωπος εἶναι, ἕως ζῇς· Φυλακτέον δὲ ἐπίσης τῷ ὀργίζεσθαι αὐτοῖς, τὸ κολακεύειν αὐτούς. ἀμφότερα γὰρ ἀκοινώνητα, καὶ πρὸς βλάβην φέρει. πρόχειρον δὲ ἐν ταῖς ὀργαῖς, ὅτι οὐχὶ τὸ θυμοῦσθαι ἀνδρικὸν, ἀλλὰ τὸ πρᾷον καὶ ἥμερον, ὥσπερ ἀνθρωπικώτερον, οὕτως καὶ ἀνδρενικώτερον· καὶ ἰσχύος καὶ νεύρων καὶ ἀνδρείας τούτῳ μέτεστιν, οὐχὶ τῷ ἀγανακτοῦντι καὶ δυσαρεστοῦντι. ὅσῳ γὰρ ἀπαθείᾳ τοῦτο οἰκειότερον, τοσούτῳ καὶ δυνάμει. ὥσπερ τε ἡ λύπη ἀσθενοῦς· οὕτως καὶ ἡ ὀργή. ἀμφότεροι γὰρ τέτρωνται, καὶ ἐνδεδώκασιν.

Εἰ δὲ βούλει, καὶ δέκατον παρὰ τοῦ μουσηγέτου δῶρον λάβε· ὅτι τὸ μὴ ἀξιοῦν ἁμαρτάνειν τοὺς Φαύλους μανικόν. ἀδυνάτου γὰρ ἐφίεται· τὸ δὲ συγχωρεῖν ἄλλοις μὲν εἶναι τοιούτους, ἀξιοῦν δὲ μὴ εἰς σὲ ἁμαρτάνειν, ἄγνωμον καὶ τυραννικόν.

ιθ'. Τέσσαρας μάλιστα τροπὰς τοῦ ἡγεμονικοῦ παραφυλακτέον διηνεκῶς, καὶ ἐπειδὰν φωράσῃς, ἀπαλειπτέον, ἐπιλέγοντα ἐφ' ἑκάστου οὕτως· τοῦτο τὸ φάντασμα οὐκ ἀναγκαῖον· τοῦτο λυτικὸν κοινωνίας· τοῦτο οὐκ ἀπὸ σαυτοῦ μέλ-

ὡς πρὸς μόνον, quod aptius videtur. *Caſaub.*, teſte *Gat.*, legendum putabat: ἀεί τοι, cui *Gat.* accedit. — Vereor tamen, ne h. l. alterum membrum deſit, incipiens ἢ κ. τ. λ. — *Reisk.* ἢ καὶ ἐὰν, quod non intelligo.

καὶ νεύρων καὶ ἀνδρείας κ. τ. λ.] *Xyl.* 1. — καὶ ἀνδρίας.

ὥσπερ τε ἡ λύπη ἀσθενοῦς] *Vatic. A.* — ἀσθενεῖ. haud male. Tum enim ſubintelligendum eſt ex praecedentibus οἰκεῖον.

καὶ ἐνδεδώκασιν] *Vatic. A.* corrupte: καὶ οὐ δεδώκασιν.

ὅτι τὸ μὴ ἀξιοῦν ἁμαρτάνειν κ. τ. λ.] *Vat. A.* ὅτι μὴ ἀξιοῦν, omiſſo τὸ, quod f. praeſtat. *Gat.* conjecit: ὅτι τὰ ἀξιοῦν μὴ ἁμαρτάνειν. —

συγ-

Horum novem capitum memento, quasi dona ea a Musis accepisses, et incipe tandem homo esse, dum vivis. Tam vero cavendum est, ne aduleris iis, quam ne irascaris: utrumque enim a societate alienum et damnosum est: in promptu autem tibi sit, ira accedente, non iram esse viri, sed mansuetudinem, ut humaniorem, ita et viro digniorem: huic robur et nervos et fortitudinem inesse, non ei, qui indignatur et offenditur: quanto enim propinquior haec est perturbationum animi vacuitati, tanto et potentiae propior est: quemadmodum autem tristitia, ita et ira infirmi est: uterque enim vulneratus succubuit.

Quod si lubet, etiam decimum ab Musarum praeside donum accipe: insani esse, velle, ne pravi homines peccent: esse enim hoc adpetere, quod fieri non possit: ut adversus alios tales sint, concedere, modo ne in te peccent, iniquum esse et tyrannicum.

19. Quatuor potissimum mentis aberrationes cavendae, et ubi deprehensae forent, mox inhibendae sunt eo, quod de singulis ita tecum loqueris: haec opinio non est necessaria: hoc societatis vinculum dissolvit, hoc non ex te dictu-

rus

συγχωρεῖν ἄλλοις μὲν εἶναι κ. τ. λ.] *Vatic. A.* — ἄλλους — perperam.

Ad Sect. 19. (*ap. Lugd.* 17. *Cas.* 17.)

Hanc Sectionem servarunt quoque *Vat.* 2. 3. 4. 5., *Med.* 1. 2. 3. 4., *Paris.* et *Guelf.*

Τέσσαρας μάλιστα τροπὰς] *Vat.* 2. — προτροπάς.

καὶ ἐπειδὰν φωράσῃς, ἀπαλειπτέον] *Guelf.* perperam — φράσῃς. — *Lugd.* operarum errore ἀπαληπτέον, ex qua et invito Edit. in *Cas.* migravit. — Caeterum *Cas.* ἀπολῃπτέον praestare putabat. — *Menag.* ad h. l.: „f. ἀπολειπτέον.„ — Voluit, opinor, ἀπλειπτέον: usus enim videtur Ed. *Lugdun.* aut *Cas.*

τὸ

μέλλεις λέγειν· τὸ γὰρ μὴ ἀφ' ἑαυτοῦ λέγειν ἐν τοῖς ἀτοποτάτοις νόμιζε. τέταρτον δέ ἐστι, καθ' ὃ σεαυτῷ ὀνειδιεῖς, ὅτι τοῦτο ἡττωμένου ἐστὶ καὶ ὑποκατακλινομένου τοῦ ἔν σοι θειοτέρου μέρους τῇ ἀτιμωτέρᾳ καὶ θνητῇ μοίρᾳ τῇ τοῦ σώματος, καὶ ταῖς τούτου παχείαις ἡδοναῖς.

ι'. Τὸ μὴν πνευμάτιόν σου, καὶ τὸ πυρῶδες πᾶν ὅσον ἐγκέκραται, καί τοι φύσει ἀνωφερῆ ὄντα, ὅμως πειθόμενα τῇ τῶν ὅλων διατάξει, παρακρατεῖται ἐνταῦθα ἐπὶ τοῦ συγκρίματος. καὶ τὸ γεῶδες δὲ τὸ ἐν σοὶ πᾶν, καὶ τὸ ὑγρὸν, καί τοι κατωφερῆ ὄντα, ὅμως ἐγήγερται καὶ ἕστηκε τὴν οὐχ ἑαυτῶν φυσικὴν στάσιν. οὕτως ἄρα καὶ τὰ στοιχεῖα ὑπακούει τοῖς ὅλοις, ἐπειδάν που καταταχθῇ σὺν βίᾳ, μένοντα, μέχρις ἂν ἐκεῖθεν πάλιν τὸ ἐνδόσιμον τῆς διαλύσεως σημήνῃ. οὐ δεινὸν οὖν μόνον τὸ νοερόν σου μέρος ἀπειθὲς εἶναι καὶ ἀγανακτεῖν τῇ ἑαυτοῦ χώρᾳ; καί τοι οὐδέν γε βίαιον τούτῳ ἐπιτάσσεται, ἀλλὰ μόνα, κατὰ φύσιν ἐστὶν αὐτῷ· οὐ μέν τοι ἀνέχεται, ἀλλὰ τὴν ἐναντίαν φέρεται. ἡ γὰρ ἐπὶ τὰ ἀδικήματα καὶ τὰ ἀκολαστήματα, καὶ τὰς ὀργὰς, καὶ τὰς λύπας, καὶ τοὺς φόβους κίνησις, οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν, ἢ ἀφιστα-

τὸ γὰρ μὴ ἀφ' ἑαυτοῦ λέγειν κ. τ. λ.] μὴ perperam abeſt a *Vatican.* 2. 3. 4., *Med.* 1. 2. 3. 4. et *Pariſ. Guelf.* ἐφ' ἑαυτοῦ.

καθ' ὃ σεαυτῷ ὀνειδιεῖς κ. τ. λ.] *Gat.* malebat: συνειδήσεις.

ὅτι τοῦτο ἡττωμένου κ. τ. λ.] *Pariſ.* perperam: τοῦτε.

τῇ τοῦ σώματος] τῇ abeſt a *Med.* 1. 2. 3. et *Pariſ.* vitioſe.

καὶ ταῖς τούτου παχείαις ἡδοναῖς] *Vatic. A.* omnesque *Codd.*, qui Excerpta ſervant, corrupte: — παχείας (*Guelf.* παχίαις) ἰδέαις. —

Ad Sect. 20. (*ap. Lugd.* 18. *Caſ.* 18.)

Τὸ μὴν πνευμάτιόν σου] *Vatic. A.* ὁ μὲν. — Verum jam paſſim monui literas initiales ſaepiſſime ab hoc Cod. abeſſe.

καί

rus es: non autem a te dicere, abſurdiſſimum habeto: quartum eſt, in quo tibi ipſe exprobras, proficiſci hoc ab devicta parte tui diviniore atque ſuccumbente parti viliori et mortali et craſſis ejusdem voluptatibus.

20. Aërium omne et igneum, quod tibi commiſtum eſt, quamvis natura ſurſum fertur, tamen Univerſi ordini et dispoſitioni obediens illic in maſſa commixta detinetur. Quidquid porro in te terreum et humidum eſt, quamquam deorſum fertur, ſimul tamen adtollitur et locum tuetur ſibi non proprium. Sic itaque et elementa Univerſo obtemperant, et poſtquam alicubi per vim collocata ſunt, ibi permanent, donec iterum diſſolutionis ſignum datur. Nonne igitur turpiſſimum eſt, ſolam rationem tuam eſſe immorigeram, et locum ſuum indignum ferre? quamquam re vera nihil ei violentum imponitur, ſed ea tantum, quae ejus naturae conveniunt, neque tamen ſuſtinet, ſed in contrariam fertur partem: motus enim ad injurias, voluptatum blanditias, iram, dolores et metus nihil aliud eſt, quam

καί τοι κατωφερῆ ὄντα] *Argent.* vitioſe: καὶ τὰ κ. τ. λ.

οὕτως ἄρα καὶ τὰ στοιχεῖα κ. τ. λ.] Pro ὅλοις *Vatic. A.* perperam ἄλλοις. — κατακχθῇ eſt lectio Cod. *Vatic. A.*, et *Edd. Glasg.*, *Woll.*, *Mori* et *De Joly*. — *Xyl.* 1., *Lugd.*, *Caſ.* et *Oxon.* κατατακχθῇ, et *Arg.* κατατάχθῃ. *Gat.* κατα— omiſſa ſeq. ſyllaba. — *Gat.-Stanh.* κατακχθῇ. — *Vatic. A.* denique σὺν βίῳ legit, at praeſtat vulgaris: σὺν βίᾳ.

ἀλλὰ μόνα, κατὰ φύσιν κ. τ. λ.] Legendum haud dubie cum *Caſ.* et *Gat.*: ἀλλὰ μόνα, ἃ κ. φ., niſi malis cum *Gat.* ἀλλ' ἃ μόνα κ. φ. — Minus placet *Menag.*: ἀλλὰ μόνα τὰ κ. φ.

καὶ τὰς ὀργὰς καὶ τὰς λύπας] Verba καὶ τὰς ὀργάς, quae ceterae Edd. ignorant, praeter *De-Jol.*, ex *Vat. A.* recepi.

πρὸς

σταμένου τῆς Φύσεως. καὶ ὅταν δέ τινι τῶν συμβαινόντων δυσχεραίνει τὸ ἡγεμονικὸν, καταλείπει καὶ τότε τὴν ἑαυτοῦ χώραν. πρὸς ἰσότητα γὰρ καὶ θεοσέβειαν κατεσκεύασται, οὐχ ἧττον ἢ πρὸς δικαιοσύνην. καὶ γὰρ ταῦτα ἐν εἴδει ἐστὶ τῆς εὐκοινωνησίας, μᾶλλον δὲ πρεσβύτερα τῶν δικαιοπραγημάτων.

κά. Ὧι μὴ εἷς καὶ ὁ αὐτός ἐστιν ἀεὶ τοῦ βίου σκοπὸς, οὗτος εἷς καὶ ὁ αὐτὸς δι' ὅλου τοῦ βίου εἶναι οὐ δύναται. οὐκ ἀρκεῖ δὲ τὸ εἰρημένον, ἐὰν μὴ καὶ κεῖνο προσθῇς, ὁποῖον εἶναι δεῖ τοῦτον τὸν σκοπόν. ὥσπερ γὰρ οὐχ ἡ πάντων τῶν ὁποσοῦν τοῖς πλείοσι δοκούντων ἀγαθῶν ὑπόληψις ὁμοία ἐστὶν, ἀλλ' ἡ τῶν τοιῶνδέ τινων, τουτέστι τῶν κοινῶν· οὕτω καὶ τὸν σκοπὸν δεῖ τὸν κοινωνικὸν καὶ πολιτικὸν ὑποστήσασθαι. ὁ γὰρ εἰς τοῦτον πάσας τὰς ἰδίας ὁρμὰς ἀπευθύνων, πάσας τὰς πράξεις ὁμοίας ἀποδώσει, καὶ κατὰ τοῦτο ἀεὶ ὁ αὐτὸς ἔσται.

κβ. Τὸν μῦν τὸν ὀρεινὸν, καὶ τὸν κατοικίδιον, καὶ τὴν πτοίαν τούτου καὶ διασόβησιν.

κγ. Σω-

πρὸς ἰσότητα καὶ θεοσέβειαν κατεσκεύασται] Haec verba a *Vat. A.* absunt. Pro ἰσότητα *Casaub.* malebat: ὁσιότητα, quod et mihi praeferendum videtur.

μᾶλλον δὲ πρεσβύτερα τῶν δικαιοπραγημάτων] *Vat. A.* μᾶλλον δὲ πρεσβυτάτων δικαιοπραγμάτων. — Paullo ante *Menag.* malebat pro ἐν εἴδει — εἴδη. n. n.

Ad Sect. 21. (*ap. Lugd.* 19. *Cas.* 19.)

Hanc Sectionem servarunt *Vat.* 3. 4. 5., *Med.-Flor.* 1. 2. 3. 4., *Paris.* et *Guelf.*

Ὧι μὴ εἷς καὶ ὁ αὐτὸς ἐστιν ἀεὶ κ. τ. λ.] ᾧ in *Vatic. A.* non comparet, ut et alibi literas initiales in ea desiderari observavimus. — Pro ἐστὶν *Paris.* ἐστὶ, idemque τὸ ἀεὶ ignorat.

οὐκ ἀρκεῖ δὲ τὸ εἰρημένον] δὲ post ἀρκεῖ ex *Vatic.*

quam a natura defectio: quin et mens, quoties aliquid eorum, quae accidunt, aegre fert, ſtationem ſuam deſerit: ad aequanimitatem enim et pietatem condita eſt non minus, quam ad juſtitiam: nam et haec inter ea ſunt, quae ad ſocietatem tuendam faciunt, immo actionibus juſtis antiquiora.

21. Cui non unus idemque vitae finis eſt, hic unus idemque per totam vitam eſſe non poteſt: non autem ſufficiet, quod dictum eſt, niſi et hoc addiderit, qualis hic finis eſſe debeat: quemadmodum enim non eadem eſt opinio de iis, quae vulgo hominum quoquo modo bona videntur, ſed de certis quibusdam, communibus nempe; ita et ſcopus nobis is proponendus, qui ſocietati communi et civitati adcommodatus eſt: ad hunc enim qui omnia conſilia ſua direxerit, is actiones ſibi ſimiles praeſtabit, et hoc modo ſemper unus idemque erit.

22. Murem montanum et domeſticum et hujus pavorem et trepidationem.

23. So-

tic. 3. 4., *Med.* 1. 2. 3., *Pariſ.* et *Guelf.* recepi; quod et tacite fecerat *De Joly*.

τοῖς πλείοσι δοκούντων] τοῖς, quod reliquae Edd. ignorant, praeeunte *De Joly*, ex *Vat.* 3. 4. 5., *Med.* 1. 3. 4. et *Pariſ.* recipiendum putavi. οἱ πλείονες noſtro ſunt, qui *Platoni* et *Arriano* οἱ πολλοί.

ἀλλ' ἡ τῶν τοιῶνδέ τινων] *Vat. A.* ἀλλ' ἡ τῶν τοιούτων δὲ τινῶν.

Marc. Anton.

οὕτω καὶ κ. τ. λ.] *Xyl.*, *Argent.*, *Lugd.*, *Caſ.* et *Oxon.* οὕτως. *Med.* 1. 2. 3. 4., *Pariſ.* et *Guelf.* οὕτω.

καὶ πολιτικὸν κ. τ. λ.] *Vatic. A.* καὶ τὸν πολιτικὸν, ὑποστήσασθαι recepi ex *Med.* 1. 2. 3., *Pariſ.* et *Guelf.* — Reliquae Edd. omnes: ὑποστήσεσθαι.

ἀπευθύνων] *Xyl.* 1. operarum errore: ἀπευθήνων.

Sectio 22. (*ap. Lugd.* 20. *p. Caſ.* 20. *p.*)

κγ'. Σωκράτης καὶ τὰ τῶν πολλῶν δόγματα, λαμίας ἐκάλει, [παιδίων δείματα].

κδ'. Λακεδαιμόνιοι τοῖς μὲν ξένοις ἐν ταῖς θεωρίαις ὑπὸ τῇ σκιᾷ τὰ βάθρα ἐτίθεσαν. αὐτοὶ δὲ οὗ ἔτυχεν ἐκαθέζοντο.

κε'. Τῷ Περδίκκᾳ ὁ Σωκράτης περὶ τοῦ μὴ ἔρχεσθαι παρ' αὐτὸν, ἵνα, ἔφη, μὴ τῷ κακίστῳ ὀλέθρῳ ἀπόλωμαι, τουτέστι, μὴ εὖ παθῶν οὐ δυνηθῶ ἀντευποιῆσαι.

κς'. Ἐν τοῖς τῶν Ἐφεσίων γράμμασι, παράγγελμα ἔκειτο, συνεχῶς ὑπομιμνήσκεσθαι τῶν παλαιῶν τινος τῶν ἀρετῇ χρησαμένων.

κζ'. Οἱ Πυθαγόρειοι, ἕωθεν εἰς τὸν οὐρανὸν ἀφορᾶν, ἵν' ὑπομιμνησκώμεθα τῶν ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως τὸ ἑαυτῶν ἔργον διανυόντων, καὶ τῆς τάξεως, καὶ τῆς καθαρότητος, καὶ τῆς γυμνότητος. οὐδὲν γὰρ προκάλυμμα ἄστρου.

κη'. Οἷος ὁ Σωκράτης τὸ κώδιον ὑπεζωσμένος, ὅτε ἡ Ξανθίππη λαβοῦσα τὸ ἱμάτιον ἔξω προῆλθε· καὶ ἃ εἶπεν ὁ Σω-

Ad Sect. 23. (*ap. Lugd.* 20. *p. Caſ.* 20. *p.*)

Σωκράτης καὶ κ. τ. λ.] καὶ tollendum putabat *Reisk.* n. n. Verba autem παιδίων δείματα, pro quibus perperam ſcriptum eſt in *Vatic. A.* παιδίων δήγματα, uncis incluſi, quippe quae e gloſſemate orta videntur et jam *Moro* ſuſpecta erant.

Ad Sect. 24. (*ap. Lugd.* 21. *Caſ.* 21.)

οὗ ἔτυχεν] *Vat. A.* corrupte: οὐ ἔτυχεν.

Ad Sect. 25. (*ap. Lugd.* 22. *Caſ.* 22.)

Τῷ Περδίκκᾳ ὁ Σωκρ.] Fortaſſe emendandum eſt: Τῷ Περδίκκου, ſc. υἱῷ. Saltem alii Scriptores idem fere de *Archelao*, Perdiccae filio, narrant, ut *Ariſtotel.* Rhetor. II, c. 23., *Xenoph.*, *Laërt.* et *Seneca* de Benef. V, c. 6. — *Reisk.* malebat: Τὸν Περδίκκαν ὁ Σωκρ. παρῃτεῖτο, μὴ κ. τ. λ.

Ad Sect. 26. (*ap. Lugd.* 23. *Caſ.* 23.)

Ἐν τοῖς τῶν Ἐφεσίων γράμ-

23. Socrates etiam vulgi decreta Lamias appellabat, [i. e. puerulorum terriculamenta].

24. Lacedaemonii peregrinis ſub umbram ſedem aſſignabant in ſpectaculis: ipſi, ubi res ferebat, conſidebant.

25. Socrates, quum apud Perdiccam ſe defenderet, quod non ad coenam veniſſet, *ne peſſimo*, inquit, *interitu peream: hoc eſt, ne gratiam in me collatam referre non poſſim.*

26. In Epheſiorum literis praeceptum erat, ut ſemper alicujus ex antiquis, qui virtutem coluerint, reminiſceremur.

27. Pythagoraei mane coelum ſuſpicere jubent, ut eorum recordemur, quae eundem perpetuo curſum tenent eodemque modo opus ſuum peragunt: item ordinis, puritatis et ſimplicitatis nudae: aſtro enim nullum eſt velamentum.

28. Qualis erat Socrates, pelle ſuccinctus, quum Xanthippe veſte ejus ſumta foras ſe proripuiſſet, et quid

γραμμασι] Ἐφεσίων depravatum videtur; idem tamen et *Vat. A.* exhibet. *Gataker.* malebat: τῶν Ἐπικουρείων aut τοῦ Ἐπικούρου, coll. *Senec.* Ep. 11. — Fortaſſe τοῦ Ἐφεσίου, i. e. Ἡρακλείτου, legendum eſt. Quidquid ſit, mendum ex Compendio ſcribendi ortum videtur.

τῶν παλαιῶν τινος τῶν ἀρετῇ χρησαμένων.] *Vatic. A.* vitioſe: τῶν παλαιῶν τινὲς ἀρετῇ χρησαμένων.

Ad Sect. 27. (*ap. Lugd.* 24. *Caſ.* 24.)

Οἱ Πυθαγόρειοι κ. τ. λ.] *Reisk.* poſt Πυθαγ. addi malebat: ἐκέλευον. Sed hoc aut ſimile quid commode ſubaudiri poteſt.

τῶν ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ] κατὰ temere cum *Glasg.* omittunt *Woll.*, *Mor.* et *De-Jol.*

Ad Sect. 28. (*ap. Lugd.* 25. *Caſ.* 25.)

ὅτε ἡ Ξανθίππη] *Vat. A.* perperam ὅτι ἡ Ξανθ.

οὕτως

ὁ Σωκράτης τοῖς ἑταίροις αἰδεσθεῖσι καὶ ἀναχωρήσασιν, ὅτε αὐτὸν εἶδον οὕτως ἐσταλμένον.

κθ'. Ἐν τῷ γράφειν καὶ ἀναγινώσκειν, οὐ πρότερον ἄρξεις, πρὶν ἀρχθῇς. τοῦτο πολλῷ μᾶλλον ἐν τῷ βίῳ.

λ'. Δοῦλος πέφυκας, οὐ μέτεστί σοι λόγου.

λα'. - - - Ἐμὸν δ' ἐγέλασσε φίλον κῆρ.

λβ'. Μέμψονται δ' ἀρετὴν χαλεποῖς βάζοντες ἔπεσσιν.

λγ'. Σῦκον χειμῶνος ζητεῖν, μαινομένου· τοιοῦτος ὁ παιδίον ζητῶν, ὅτε οὐκ ἔτι δίδοται.

λδ'. Καταφιλοῦντα τὸ παιδίον δεῖν, ἔλεγεν ὁ Ἐπίκτητος ἔνδον ἐπιφθέγγεσθαι, αὔριον ἴσως ἀποθανῇ. δύσφημα ταῦτα. οὐδὲν δύσφημον, ἔφη, φυσικοῦ τινος ἔργου σημαντικόν. ἢ καὶ τὸ τοὺς στάχυας θερισθῆναι δύσφημον;

λε'. Ὄμφαξ, σταφυλή, σταφίς, πάντα μεταβολαί, οὐκ εἰς τὸ μὴ ὄν, ἀλλ' εἰς τὸ νῦν μὴ ὄν.

λς'. Λη-

οὕτως ἐσταλμένον] Depravate: — ἐσταλμένων *Vat. A.*

Sectio 29. (*ap. Lugd.* 26. *p. Caſ.* 26. *p.*)

Sectio 30. (*ap. Lugd.* 26. *p. Caſ.* 26. *p.*)

Ad Sect. 31. (*ap. Lugd.* 26. *p. Caſ.* 26. *p.*)

Ἐμὸν κ. τ. λ.] Erat, qui mallet: ἐμοὶ. At vulgare etiam apud Homerum. Caeterum mihi hic verſus poſt eum, qui ſequitur, collocandus videtur, ut ſenſus commodus exiſtat.

Ad Sect. 32. (*ap. Lugd.* 26. *p. Caſ.* 26. *p.*)

Μέμψονται δ' ἀρετὴν κ. τ. λ.] Apud *Heſiodum* δ' ἄρα τοὺς legitur, ſc. τοκῆας. Sed ab *Autonino* ipſo paullulum immutatum videtur.

Ad Sect. 33. (*ap. Lugd.* 27. *Caſ.* 27.)

τοιοῦτος ὁ παιδίον ζητῶν κ. τ. λ.] *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugd.*, *Caſ.* et *Oxon.* — ὁ τὸ παιδίον ζ. —

Ad Sect. 34. (*ap. Lugd.* 28. 29. *p. Caſ.* 27. *p.*)

Hanc et ſequentem Sectionem ſervarunt quoque *Vat.* 2. 4. 5., *Med.* 1. 2. 3. 4., *Pariſ.* et *Guelf.*

δεῖν ἔλεγεν ὁ Ἐπίκτητος] Sic edidi ſecutus Ed. *De Joly*. Eandem lectionem exhibent *Vat. A.* 2. 4. 5., *Pariſ.*,

familiaribus ſuis dixit, pudore ſuffuſis atque recedentibus, quum illum viderent ſic indutum!

29. Nunquam ſcribendi et legendi praecepta dabis, niſi prius ipſe didiceris: id multo magis in vita [obſervandum].

30. *Quum liber haud ſis, jus loquendi non habes.*

31. - - - *at cor carum mihi riſit.*

32. *Virtuti gravibus facient convicia verbis.*

33. Ficum hieme quaerere inſani eſt: talis et is, qui liberos optat, quando non amplius conceditur.

34. Filiolum deoſculanti praecipiebat Epictetus, ſecum dicere: *cras fortaſſe morietur.* At hoc mali ominis. Nihil mali ominis eſt, inquit, quod opus naturae indicat: alioquin et mali ominis eſſet hoc: ſpicas demeti.

35. Uva acerba, matura, paſſa. Haec omnia rei ſunt mutationes non in nihilum, ſed in id, quod nunc non eſt.

riſ., *Guelf.* et *Med.* 1. 2. 3. *Med.* 4. autem: δεῖ, ἔλεγεν ὁ Ἐπ. — In Editionibus reliquis: Καταφιλοῦντα τὸ παιδίον, ἔλεγ. ὁ Ἐπ. absque δεῖν legitur. — Hinc *Menag.* malebat: ἐκέλευον.

δύσφημα ταῦτα] *Upton.* ad *Arrian.* Diſſert. Epict. III, 24, 88. malebat: ἀλλὰ δύσφημά ἐστι ταῦτα, qua tamen emendatione non opus videtur.

φυσικοῦ τινος ἔργου κ. τ. λ.] *Vat. A.* 2. 4. 5., *Med.* 1. 2. 3. 4., *Pariſ.* et *Guelf.*: ἀλλὰ φυσικοῦ κ. τ. λ. haud male. — ἔφη, quod praecedit, *Moro* tollendum videbatur. Vereor, ne temere. φησὶ nonnunquam et apud *Arrianum* ponitur, ut referendum ſit ad Epictetum. vid. *Schweighaeuſ.*, V. Cl., Index ad *Arrian.*

ἢ καὶ τὸ τοὺς στάχυας — δύσφημον;] *Schweighaeuſero* ad *Arriani* l. l. obſequutus punctum interrogandi poſt δύσφημον collocavi. — Caeterum articulum τοὺς ante στάχυας, quem omnes Codd. et vett. Edd. agnoſcunt, *Gat.* et reliquae Edd. omiſerunt. — Artic. τὸ perperam abeſt a *Med.* 2. 3. 4. et *Pariſ.*

Ad Sect. 35. (*ap. Lugd.* 29. *p. Caſ.* 27. *p.*)

Ὄμφαξ κ. τ. λ.] *Vat. A.* corrupte: ὄφαξ *(ſic)*.

Ad

λς'. Λῃστὴς προαιρέσεως οὐ γίνεται, τὸ τοῦ Ἐπικτήτου.

λζ'. Τέχνην δὲ ἔφη περὶ τὸ συγκατατίθεσθαι εὑρεῖν. καὶ ἐν τῷ περὶ τὰς ὁρμὰς τόπῳ τὸ προσεκτικὸν φυλάσσειν, ἵνα μεθ' ὑπεξαιρέσεως, ἵνα κοινωνικαί, ἵνα κατ' ἀξίαν. καὶ ὀρέξεως μὲν παντάπασιν ἀπέχεσθαι, ἐκκλίσει δὲ πρὸς μηδὲν τῶν οὐκ ἐφ' ἡμῖν χρῆσθαι.

λή. Οὐ περὶ τοῦ τυχόντος οὖν, ἔφη, ἐστὶν ὁ ἀγών, ἀλλὰ περὶ τοῦ μαίνεσθαι, ἢ μή.

λθ'. Ὁ Σωκράτης ἔλεγε· τί θέλετε; λογικῶν ψυχὰς ἔχειν, ἢ ἀλόγων; λογικῶν. τίνων λογικῶν; ὑγιῶν ἢ φαύλων; ὑγιῶν. τί οὖν οὐ ζητεῖτε; ὅτι ἔχομεν. τί οὖν μάχεσθε καὶ διαφέρεσθε;

Ad Sect. 36. (*ap. Lugd.* 29. *p.* 30. *p. Caſ.* 28. *p.*)

Λῃστὴς προαιρέσεως κ. τ. λ.] *Vat. A.* ῃστὴς προαιρ., omiſſa, ut paſſim, litera initiali.

Ad Sect. 37. (*ap. Lugd.* 30. *p.* 31. *p. Caſ.* 28. *p.*)

Τέχνην δὲ — εὑρεῖν.] *Reisk* ad h. l.: „Τέχνη an τέχνην legas, perinde eſt: at pro εὑρεῖν legendum eſſe εὑροεῖν, nullus dubito.„ — Acquie-

MAR-

36. Voluntatis latro nullus eſt, inquit Epictetus.

37. Artem vero adſenſum praebendi inveniendam monebat: et in loco de Impetu cautionem ſervandam, ut ſit cum exceptione, ut ſit ſociabilis et rei cujusque dignitatem ſequatur: et adpetitu quidem prorſus abstinendum eſſe; averſatione vero adverſus nihil eorum utendum eſſe, quae non ſint in noſtra poteſtate.

38. Non eſt itaque, inquit, de re vulgari certamen, ſed de eo, utrum inſaniamus, nec ne.

39. Socrates, quid vultis? inquit; utrum animas habere eorum, qui ratione praediti ſunt, an eorum, qui ratione carent? Eorum, qui ratione ſunt praediti. Quorumnam rationalium, ſanorum, an pravorum? Sanorum. Quare ergo non quaeritis? Quoniam habemus. Quid igitur pugnatis et contenditis?

quievit tamen et *Schweigh.*, qui h. l. in Fragm. *Arriani* collegit, in lectione vulgari.

Ad Sect. 38. (*ap. Lugd.* 31. *p. Caſ.* 28. *p.*)

μαίνεσθαι, ἢ μή.] Sic jubente *Gat.* dedi pro vulgari εἰ μή, ſecutus auctoritatem *Vatic. A.*

Ad Sect. 39. (*ap. Lugd.* 31. *p. Caſ.* 28. *p.*)

τί οὖν οὐ ζητ.] Sic recte *Xyl.* i. At in *Arg.* ceterisque perperam omiſſum eſt οὐ.

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ
ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ
Τῶν εἰς ἑαυτὸν
ΒΙΒΛΙΟΝ ιβ'.

α'. Πάντα ἐκεῖνα ἐφ' ἃ διὰ περιόδου εὔχῃ ἐλθεῖν, ἤδη ἔχειν δύνασαι, ἐὰν μὴ σαυτῷ φθονῇς. τοῦτο δέ ἐστιν, ἐὰν πᾶν τὸ παρελθὸν καταλίπῃς, καὶ τὸ μέλλον ἐπιτρέψῃς τῇ προνοίᾳ, καὶ τὸ παρὸν μόνον ἀπευθύνῃς πρὸς ὁσιότητα καὶ δικαιοσύνην. ὁσιότητα μέν, ἵνα φιλῇς τὸ ἀπονεμόμενον· σοὶ γὰρ αὐτὸ ἡ φύσις ἔφερε, καί σε τούτῳ· δικαιοσύνην δὲ, ἵνα ἐλευθέρως καὶ χωρὶς περιπλοκῆς λέγῃς τε ταὐληθῆ, καὶ πράσσῃς τὰ κατὰ νόμον, καὶ κατ' ἀξίαν. μὴ ἐμποδίζῃ δέ σε, μήτε κακία ἀλλοτρία, μήτε ὑπόληψις, μήτε φωνὴ, μηδὲ μὴν αἴσθησις τοῦ περιτεθραμμένου σοι σαρκιδίου. ὄψεται γὰρ τὸ πάσχον. ἐὰν οὖν ὅτε δήποτε πρὸς ἔξοδῳ γένῃ, πάντα τὰ ἄλλα καταλιπὼν, μόνον τὸ ἡγεμονικόν σου καὶ τὸ ἔν σοι θεῖον τιμήσῃς, καὶ τὸ μὴ παύσεσθαί ποτε ζῆν φοβηθῇς, ἀλλὰ τόγε μηδέποτε ἄρξασθαι κατὰ φύσιν ζῆν· ἔσῃ ἄνθρωπος ἄξιος τοῦ γεννήσαντος κόσμου, καὶ παύσῃ ξένος ὢν τῆς πατρίδος, καὶ θαυμάζων

Ad Librum XII.

Μάρκ. Ἀντ. — βιβλ. ιβ'.] Inſcriptio hujus libri, ut et caeterorum, non legitur in *Vatic. A.*

Ad Sect. 1. (*ap. Lugdun.* 1. *Caſ.* 1.)

ἐὰν πᾶν τὸ παρελθὸν καταλίπῃς] *Vat. A.* ἐάν τι παρελθὸν καταλίπῃς, omiſſo πᾶν, quod ſane ex ἐὰν ortum videri poteſt; τὸ autem ante παρελθὸν retinendum, nec cum τι, quod *Vat. A.* exhibet, commutandum.

αἴσθησις τοῦ περιτεθραμμένου κ. τ. λ.] *Ed. Caſaub.* — τοῦ περιτειραμμένου, operarum, ni fallor, errore. — *Gat.*, ſi, quis malit, non im-

MARCI ANTONINI
IMPERATORIS
COMMENTARIORUM, QUOS IPSE SIBI SCRIPSIT,
LIBER DECIMUS SECUNDUS.

I. Omnia iſta, quae per ambages adſequi cupis, jam nunc conſequi potes, niſi tibi ipſe invides; hoc eſt, ſi omiſſo eo, quod praeteriit, eoque, quod erit, providentiae commiſſo, id duntaxat, quod praeſens eſt, ad ſanctitatem et juſtitiam dirigis: ad ſanctitatem, ut diligas ea, quae fato tibi deſtinantur: tibi enim hoc tulit natura et te huic; ad juſtitiam autem, ut libere et ſine ambagibus veritatem loquaris atque ſecundum legem et pro cujusque rei dignitate agas. Non autem te impediat neque alterius vitioſitas, neque opinio, neque vox, neque adeo ſenſus circumdatae tibi carunculae: viderit enim, quod patitur. Si igitur quum in exitu futurus ſis, caeteris omnibus miſſis, mentem duntaxat tuam, et divinam, quae in te ineſt, particulam aeſtimaveris, neque hoc metueris, ne vivere aliquando deſinas, ſed ne quando vivere ſecundum naturam

improbat: τοῦ περιτετραμμένου —

ἐὰν οὖν ὅτε δήποτε πρὸς ἐξόδῳ γένῃ, πάντα τὰ ἄλλα καταλιπὼν] *Vat. A.* vitioſe: ἐὰν οὖν δήποτε πρὸς ἐξόδῳ γένῃ, τ' ἂν τὰ ἄλλα καταλιπὼν κ. τ. λ. Poſſit tamen aliquis ſuſpicari, librarium voluiſſe: κἂν τὰ ἄλλα.

καὶ τὸ μὴ παύσεσθαί ποτε ζῆν φοβηθῇς] Exſpectaveram cum *Gatak.*: καὶ μὴ τὸ παύσεσθαί ποτε, et deinde cum *Moro*: τοῦ ζῆν; at nihil variant libri. *Menag.* εἰ καὶ τὸ ζῆν παύσεσθαί ποτε μὴ φοβηθῇς emendandum putabat.

μάζων ὡς ἀπροσδόκητα τὰ καθ' ἡμέραν γινόμενα, καὶ πρεμάμενος ἐκ τοῦδε καὶ τοῦδε.

β'. Ὁ Θεὸς πάντα τὰ ἡγεμονικὰ, γυμνὰ τῶν ὑλικῶν ἀγγείων καὶ φλοιῶν καὶ καθαρμάτων ὁρᾷ. μόνῳ γὰρ τῷ ἑαυτοῦ νοερῷ μόνων ἅπτεται τῶν ἐξ ἑαυτοῦ εἰς ταῦτα ἐρρυηκότων καὶ ἀπωχετευμένων. ἐὰν δὲ καὶ σὺ τοῦτο ἐθίσῃς ποιεῖν, τὸν πολὺν περισπάσμον σεαυτοῦ περιαιρήσεις. ὁ γὰρ μὴ τὰ περικείμενα πρεάδια ὁρῶν, ἥπου γε ἐσθῆτα, καὶ οἰκίαν, καὶ δόξαν καὶ τὴν τοιαύτην περιβολὴν καὶ σκηνὴν θεώμενος, ἀσχολήσεται.

γ'. Τρία ἐστὶν ἐξ ὧν συνέστηκας, σωμάτιον, πνευμάτιον, νοῦς. τούτων τἄλλα μέχρι τοῦ ἐπιμελεῖσθαι δεῖν, σά ἐστι· τὸ δὲ τρίτον μόνον κυρίως σόν. ὃ ἐὰν χωρίσῃς ἀπὸ σεαυ-

Ad Sect. 2. (*ap. Lugdun.* 2. *Caſ.* 2.)

Hanc Sectionem ſervarunt quoque *Vat.* 2. 3. 4. 5., *Med.-Flor.* 1. 2. 3. 4. et *Pariſ.*

μόνων ἅπτεται τῶν ἐξ ἑαυτοῦ κ. τ. λ.] *Vat.* 2. 4., *Med.* 1. 2. 3. 4. et *Pariſ.* μόνων ignorant.

ἐὰν δὲ καὶ σὺ τοῦτο ἐθίσῃς ποιεῖν] ἐὰν καὶ, omiſſo δὲ, habent *Vat.* 2. 3. 5., *Med.* 1. 2. 4. — At poſt ἐθίσῃς σαυτὸν addunt *Vatic.* 3. 4. 5., *Med.* 1. 2. 4. et *Pariſ.*, quod fortaſſe ſit, qui praeferat; nolui tamen in textum recipere, quum *Antoninus* reciprocum poſt verbum ἐθίζειν omittere ſoleat.

ὁ γὰρ μὴ τὰ περικείμενα κ. τ. λ.] *Pariſ.* corrupte: ὁ γὰρ μὴ τὰ παρακείμενα. — *Menag.* putabat: ὁ γὰρ μὲν τὰ περικείμενα, et *Morus*: ὁ γὰρ τὰ περικείμενα, negativa omiſſa, eſſe emendandum: neutra tamen harum emendationum opus eſt.

ἥπου γε ἐσθῆτα κ. τ. λ.] ἥπου, circumflexa penultima, recte ſcriptum eſt in *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugdun.*, *Caſ.* et *Oxon.*, quod igitur reſtituendum putavi. ἥπου ſcilicet et ἥπου γε, praecedente negatione, ſignificat *multo minus*, de qua

non incipias; homo eris mundo, qui te protulit, dignus, et desines in patria tua peregrinus esse, eaque, quae quotidie fiunt, tanquam inopinata admirari, et ex hoc vel illo pendere.

2. Deus mentes omnes vasis hisce corporeis et corticibus et sordibus denudatas intuetur. Solo enim intellectu eas attingit a se ipso delibatas ac derivatas. Quod ipsum si tu quoque facere adsueveris, multa temet molestia liberabis: qui enim carnem sibi circumdatam non respicit, multo minus in veste, gloria, domo, aut apparatu instructuque reliquo contemplandis occupabitur.

3. Tria sunt, ex quibus constas, corpusculum, animula, mens: horum priora, quatenus eorum cura tibi commissa est, tua sunt; tertium vero proprie tuum. Si igitur a te,

qua hujus vocis vi conf. *Viger.* de Idiot. L. Gr. p. 412. ed. Zeun. et Zeunii notam p. 413. — In *Gat.* vero reliquisque scriptum est ἦπου, acuta penultima, quod quum prorsus ferri non posset, *Gatak.* μήπου γε malebat: qua emendatione autem non opus est, dummodo ἦπου γε legimus. — *Casaub.* in fine hujus periodi signum interrogandi posuit. At nec hoc opus est. Et ἦπου quidem in interrogatione usurpatur; dubito autem, an ἦπου γε.

καὶ σκηνήν] Haec a *Med.* 1. 3. et *Paris.* absunt.

ἀσχολήσεται] In *Xyl.* 1. videtur ἀσχολήσεσαι expressum esse operarum errore. Omnes Codd. scripti in ἀσχολήσεται cum Edd. caeteris consentiunt.

Ad Sect. 3. (*ap. Lugdun.* 3. *Cas.* 3.)

σωμάτιον, πνευμάτιον, νοῦς] *Vat. A.* σωμάτιον, πνευμάτιον, νοῦς

ὃ ἐὰν χωρίσῃς] Exspectaveram aut cum *Gat.* διὸ ἐὰν κ. τ. λ., aut cum *Reiskio:* Ὅταν χωρίσῃς κ. τ. λ. At nihil variant Edd., nisi quod Ed. *Cas.* ἐὰν οὖν exhibet, sed sine librorum auctoritate; eam sequitur *Oxon.*

ὅσα

σεαυτοῦ, τουτέστιν, ἀπὸ τῆς σῆς διανοίας, ὅσα ἄλλα ποιοῦσιν, ἢ λέγουσιν, ἢ ὅσα αὐτὸς ἐποίησας ἢ εἶπας, καὶ ὅσα ὡς μέλλοντα ταράσσει, καὶ ὅσα τοῦ περικειμένου σοι σωματίου, ἢ τοῦ συμφύτου πνευματίου, ἀπροαίρετα πρόσεστιν, καὶ ὅσα ἡ ἔξωθεν περιῤῥέουσα δίνη ἐλίσσει, ὥστε τῶν συνειμαρμένων ἐξηρμένην καθαρὰν τὴν νοερὰν δύναμιν ἀπόλυτον, ἐφ' ἑαυτῆς ζῆν, ποιοῦσαν τὰ δίκαια, καὶ θέλουσαν τὰ συμβαίνοντα, καὶ λέγουσαν τἀληθῆ, ἐὰν χωρίσῃς, φημί, τοῦ ἡγεμονικοῦ τούτου τὰ προσηρτημένα ἐκ προσπαθείας, καὶ τοῦ χρόνου τὰ ἐπέκεινα, ἢ τὰ παρῳχηκότα, ποιήσῃς τε σεαυτὸν, οἷος ὁ Ἐμπεδόκλειος,

Σφαῖρος κυκλοτερὴς μονῇ περιήθεϊ γαίων.

μόνον τε ζῆν ἐμμελετήσῃς, ὃ ζῆς, τουτέστι, τὸ παρόν· δυνήσῃ τόγε μέχρι τοῦ ἀποθανεῖν ὑπολιπόμενον, ἀταράκτως καὶ εὐγενῶς, καὶ ἵλεως τῷ σαυτοῦ δαίμονι διαβιῶναι.

δ'. Πολ-

ὅσα ἄλλα ποιοῦσιν, ἢ λέγουσιν] Videtur cum *Gatak.* legendum esse: ὅσα ἄλλοι ποιοῦσιν etc. Nolui tamen hoc invitis libris mutare.

καὶ ὅσα ὡς μέλλοντα ταράσσει] Haud dubitavi cum *Casaub.* et *Oxon.* edere ταράσσει, pro quo in ceteris Edd. omnibus legitur ταράσσεις. Hoc enim manifeste depravatum est; quare et *Gat.* ταράσσει σε malebat. *Vat. A.* tamen vulgato corruptius: ταράσσειας.

ἐξηρμένην καθαρὰν τὴν νοερὰν κ. τ. λ.] *Morus* ad h. l.: „An καθαρὰν interpretamentum vocis ἐξηρμένην?„

ἀπόλυτον] *Gat.* malebat: καὶ ἀπόλυτον.

τοῦ ἡγεμονικοῦ τούτου τὰ προσηρτ.] *Reisk.* pro τούτου malebat aut τοῦ σοῦ, aut ταῦτα.

Σφαῖρος κυκλοτερὴς μονῇ περιήθεϊ γαίων] *Vatic. A.* Σφαῖρος μονῇ περιήθει γεαίων. *Salmas.* vero ad *Solinum* p. 97. hunc in modum restituendum putabat hunc versum:

Σφαῖρος κυκλοτερὴς δίνῃ περιήγεϊ γαίων.

Hinc *Gataker.*

Σφαῖρ' ὡς κυκλοτερὴς δίνῃ περιήγεϊ γαίων.

Ex

te, hoc eſt, a mente tua ſeparaveris, quaecunque alii dicunt faciuntque, et quaecunque ipſe aliquando dixeris et feceris, et quaecunque tanquam futura conturbant, et quaecunque vel circumdati corpuſculi, vel hujus congenitae animulae, arbitrii tui non ſunt, et quaecunque externa rerum vertigo volvit, ita ut vis illa intellectu praedita rebus a fato obvenientibus exemta, pura ac libera apud ſe ipſa vitam degat, juſta agens, probans, quae accidunt, et, quae vera ſunt, loquens; ſi, inquam, a mente haec ſeparaveris, quae ex communi cum corpore adfectione illi adhaerere ſolent, et temporis quidquid futurum vel praeteritum eſt; feceriſque te talem, qualis globus Empedoclis,

Orbis habens inſtar jugi vertigine gaudens,

illudque tantummodo, quod vivis, hoc eſt, praeſens tempus, bene ut vivas, curaveris, poteris tandem, quod ſupereſt vitae, tranquillus, generoſus genioque tuo propitius transigere.

4. Saepe-

Ex *Caſaub.* ad l. noſtrum nota video jam Turnebum putaviſſe, reponendum eſſe τὸ δίνῃ. — *Achill. Statius* ſ. *Tatius* ad Arat. c. VI. ſic hunc verſum exhibet: Σφαῖρος κυκλοτερὴς μουνῇ περιήγει χαίρων. *Heerenius*, V. Cl., in Stobaeo I. p. 354. (ubi hic verſus *Parmenidi*, non *Empedocli*, tribuitur) verſum noſtrum ita edidit:

Σφαῖρ' ὡς κυκλοτερὴς δίνῃ
περιήγεϊ χαίρων.

At τὸ δίνῃ, quod recentiorum omnes fere probaverunt, displicuit *Bentleio*, qui in notis ad *Horat.* Serm. II, 7, v. 96. aut ζώνῃ, aut κώνῃ, *trocho*, *turbine*, aut μορφῇ, aut ſimile quid ſibi magis arridere ſignificat. *Reisk.* malebat: κίνῃ. — At *Salmaſianam* emendationem palmariam judicat C. F. *Heinrich*, V. D., in Spicileg. Obſervatt. in Parmenidis Fragmento, quod Parti VIII. Symbolarum ad hiſtor. philoſophiae inſertum eſt, quae Editore *Füllebornio* prodeunt, ubi vid. pag. 199. — In tanto Virorum Doctorum diſſenſu arbitrium penes peritiores eſto.

τόγε μέχρι τοῦ ἀποθανεῖν ὑπολειπόμενον] Ita *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugdun.*, *Caſ.* et *Oxon.*, quod praeter ne-

δ'. Πολλάκις ἐθαύμασα, πῶς ἑαυτὸν μὲν ἕκαστος μᾶλλον πάντων Φιλεῖ, τὴν δὲ ἑαυτοῦ περὶ αὐτοῦ ὑπόληψιν ἐν ἐλάττονι λόγῳ τίθεται, ἢ τὴν τῶν ἄλλων. ἐὰν γοῦν τινὰ θεὸς ἐπιστὰς, ἢ διδάσκαλος ἔμφρων, κελεύσῃ, μηδὲν καθ' ἑαυτὸν ἐνθυμεῖσθαι καὶ διανοεῖσθαι, ὃ μὴ ἅμα γε γινώσκων ἐξοίσει, οὐδὲ πρὸς μίαν ἡμέραν τοῦτο ὑπομενεῖ. οὕτω τοὺς πέλας μᾶλλον αἰδούμεθα, τί ποτε περὶ ἡμῶν Φρονήσουσιν, ἢ ἑαυτούς.

ε'. Πῶς ποτε πάντα καλῶς καὶ Φιλανθρώπως διατάξαντες οἱ θεοὶ, τοῦτο μόνον παρεῖδον, τὸ ἐνίους τῶν ἀνθρώπων καὶ πάνυ χρηστοὺς, καὶ πλεῖστα πρὸς τὸ θεῖον ὥσπερ συμβόλαια θεμένους, καὶ ἐπὶ πλεῖστον δι' ἔργων ὁσίων καὶ ἱερουργιῶν συνήθεις τῷ θείῳ γενομένους, ἐπειδὰν ἅπαξ ἀποθάνωσι, μηκέτι αὖθι γίνεσθαι, ἀλλ' εἰς τὸ παντελὲς ἀπεσβηκέναι; Τοῦτο δὲ εἴπερ καὶ οὕτως ἔχει, εὖ ἴσθι, ὅτι, εἰ ὡς ἑτέρως ἔχειν ἔδει, ἐποίησαν ἄν. εἰ γὰρ δίκαιον ἦν, ἦν ἂν καὶ δυνατόν· καὶ εἰ κατὰ Φύσιν, ἤνεγκεν ἄν

necessitatem in *Gat.* reliquisque in ὑπολιπόμενον immutatum est.

Ad Sect. 4. (*ap. Lugd.* 4. 5. *Cas.* 4.)

Initium hujus Sectionis: Πολλάκις usque ad ἢ τῶν ἄλλων, servatum est quoque in *Vat.* 2. 3. 4. 5., *Med.-Flor.* 2. 3. 4., *Paris.* et *Guelf.*

μᾶλλον πάντων φιλεῖ] πάντων a *Paris.* abest: perperam.

τὴν δὲ ἑαυτοῦ περὶ αὐτοῦ ὑπόλ.] Verba περὶ αὐτοῦ perperam absunt ab omnibus Codd., qui Excerpta tantum continent. At *Vat. A.* ea agnoscit.

ὑπόληψιν ἐν ἐλάττονι κ. τ. λ.] *Vatic.* 2. perperam: ὑπόληψιν ἐλάττων.

ὃ μὴ ἅμα γε γινώσκων ἐξοίσει] *Menagio* γε vacare videbatur. *Reisk.* malebat: ὃ μὴ ἅμα γεγωνίσκων ἐξοίσει, *quod non simul voce clara propalet.* Emendatio satis ingeniosa, qua tamen, si quid video, non opus est.

οὕτω

4. Saepenumero mirari ſoleo, quomodo fiat, ut quum ſeſe prae ceteris diligat unusquisque, ſuam tamen de ſe opinionem minoris faciat, quam aliorum. Igitur ſi quis Deus adſtans aut prudens praeceptor praeciperet cuiquam, ne quidquam cogitaret aut animo conciperet, quod non ſimulac conceperit, proferre poſſet, ne unum quidem diem id ſustineret: adeo magis alios, quid de nobis ſentiant, veremur, quam nos ipſos.

5. Quomodo ſit, ut Dii, qui pulchre et cum ſingulari erga genus humanum amore omnia diſpoſuerunt, hoc neglexerint, homines etiam illos, qui admodum probi ſint, qui frequentiſſima quaſi commercia cum Diis habuerint, atque per opera pia et ſacra miniſteria quam maxime familiares illis exſtiterint, ubi ſemel defuncti ſint, nusquam amplius reduci, ſed prorſus exſtingui? — Hoc ſi quidem ſic ſe habet, pro certo ſcito, ſi aliter fieri debuiſſet, Deos aliter hoc inſtituturos fuiſſe: ſi enim juſtum eſſet, fieri etiam poſſet;

οὕτω τοὺς πέλας κ. τ. λ.] *Vat. A.* corrupte.

ἢ ἑαυτούς.] *Vat. A.* corrupte: ἢ εᾶ τους *(ſic)*.

Ad Sect. 5. (*ap. Lugdun.* 6. *Caſ.* 5.)

Πῶς ποτε πάντα καλῶς κ. τ. λ.] *Vat. A.* ὡς ποτέ κ. τ. λ. corrupte.

ἐπὶ πλεῖστον] Ita *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugdun.*, *Caſ.* et *Oxon.* Quod praeter neceſſitatem et ſine Codd. auctoritate in *Gatak.* reliquisque in ἐπὶ πλεῖστα mutatum eſt.

μηκέτι αὖθι γίνεσθαι] *Vat. A.* μηκέτι αὐθις γίνεσθαι.

ὅτι, εἰ ὡς ἑτέρως ἔχειν ἔδει, ἐποίησαν ἄν.] Cur ὡς illud a *Gatakero*, et Editoribus, qui eum ſequuti ſunt, parentheſi incluſum ſit, neſcio. Satis enim conſtat ὡς Adverbiis ἀληθῶς, ἑτέρως aliisque ſic addi ſolere; de qua re cf. *Viger.* de Idiotiſm. L. Gr. p. 563. ed. II. Zeun. — Caeterum pro ἐποίησαν ἄν *Menag.* malebat ἐποίησε ἄν, ut ad τὸ θεῖον referatur: perperam, ni omnia me fallunt.

ἂν αὐτὸ ἡ Φύσις. ἐκ δὴ τοῦ μὴ οὕτως ἔχειν, εἴπερ οὐχ οὕτως ἔχει, πιστούσθω σοι τὸ μὴ δεῆσαι οὕτω γίνεσθαι. ὁρᾷς γὰρ καὶ αὐτὸς, ὅτι τοῦτο παραζητῶν δικαιολογῇ πρὸς τὸν θεόν. οὐκ ἂν δ' οὕτω διελεγόμεθα τοῖς θεοῖς, εἰ μὴ ἄριστοι καὶ δικαιότατοί εἰσιν. εἰ δὲ τοῦτο, οὐκ ἄν τι περιεῖδον ἀδίκως καὶ ἀλόγως ἠμεληκένον τῶν ἐν τῇ διακοσμήσει.

ς'. Ἔθιζε καὶ ὅσα ἀπογινώσκεις. καὶ γὰρ ἡ χεὶρ ἡ ἀριστερὰ, πρὸς τἀ ἄλλα διὰ τὸ ἀνέθιστον ἀργὸς οὖσα, τοῦ χαλινοῦ ἐρρωμενέστερον ἢ ἡ δεξιὰ κρατεῖ. τοῦτο γὰρ εἴθισται.

ζ'. Ὁποῖον δεῖ καταληφθῆναι ὑπὸ τοῦ θανάτου καὶ τώματι καὶ ψυχῇ· τὴν βραχύτητα τοῦ βίου, τὴν ἀχάνειαν τοῦ ὀπίσω καὶ πρόσω αἰῶνος, τὴν ἀσθένειαν πάσης ὕλης.

η'. Γυμνὰ τῶν φλοιῶν θεάσασθαι τὰ αἰτιώδη· τὰς ἀναφορὰς τῶν πράξεων· τί πόνος· τί ἡδονή· τί θάνατος· τί δόξα· τίς ὁ ἑαυτῷ ἀσχολίας αἴτιος· πῶς οὐδεὶς ὑπ' ἄλλου ἐμποδίζεται· ὅτι πάντα ὑπόληψις.

θ'. Ὅμοιον δ' εἶναι δεῖ ἐν τῇ τῶν δογμάτων χρήσει, παγκρατιαστῇ, οὐχὶ μονομάχῳ· ὁ μὲν γὰρ τὸ ξίφος, ᾧ χρῆ-

ἐκ δὴ τοῦ μὴ οὕτως ἔχειν] *Vat. A.* corrupte: ἐκ δὴ τοῦ μὴ ὄντος ἔχειν.

τὸ μὴ δεῆσαι οὕτω γίνεσθαι] *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugdun.*, *Caſ.* et *Oxon.* — οὕτως γίνεσθαι. — et ſic deinde quoque: δ' οὕτως διελεγόμεθα, ubi *Reisk.* pro διελεγόμεθα malebat ἐδικαιολογούμεθα.

εἰ δὲ τοῦτο] Haec verba ignorat *Vatic. A.*

Ad Sect. 6. (*ap. Lugdun.* 7. *Caſ.* 6.)

Ἔθιζε καὶ ὅσα ἀπογινώσκεις] *Vat.* εἴθιζε καὶ ὅσα ἀπογ.

poſſet; et ſi naturae conſentaneum eſſet, natura hoc ferret: ex eo igitur, quod non ita ſe habet, ſi quidem non ita habet, compertum tibi habeas, non oportere ita fieri: vides enim te ipſum in hujus rei indagatione cum Deo de jure disceptare; cum Diis vero non ita ageremus, niſi optimi et juſtiſſimi eſſent. Quod ſi ita eſt, nihil contra juſtitiae ac rationis legem in mundi diſpoſitione neglectum inſuper habuerunt.

6. Illis etiam adſueſce, quae fieri poſſe deſperas: nam et ſiniſtra manus, quum ad alia opera per deſuetudinem iners ſit, frenum tamen, quam dextra, validius tenet: quoniam huic adſueta eſt.

7. Qualem tum corpore tum animo a morte comprehendi oporteat; brevitatem porro vitae, aevi praeteriti atque futuri immenſitatem et materiae cujusvis imbecillitatem [conſidera].

8. Formas corticibus nudatas contemplare: quo referantur actiones: quid dolor, quid voluptas, quid mors, quid gloria; quis ſibi ipſi moleſtiarum auctor: quo modo nemo ab alio quopiam impediatur: omnia in opinione eſſe ſita.

9. Similem eſſe oportet in decretorum uſu pancratiaſtae, non gladiatori: hic enim enſe, quo utitur depoſito, inter-

ἀπογ. *Reisk.* malebat: ἔθιζε (ſcil. σε) καὶ πρὸς ὅσα ἀπογ. n. n. vid. Index.

Ad Sect. 7. (*ap. Lugd.* 8. *p. Caſ.* 7. *p.*)

τὴν ἀσθένειαν πάσης ὕλης] In *Xyl.* 1., *Argent.* et *Lugd.* vitioſe αἰσθένειαν editum eſt.

Ad Sect. 8. (*ap. Lugd.* 8. *p. Caſ.* 7. *p.*)

τίς ὁ ἑαυτῷ ἀσχολίας αἴτιος] *Gat.*: „Forſan πῶς πᾶς τις vel ὅτι πᾶς τις: quia ſequitur: πῶς οὐδεὶς ὑπ' ἄλλου ἐμποδίζεται.„ At hac emendatione neutiquam opus eſt.

χρῆται, ἀποτίθεται καὶ ἀναιρεῖται· ὁ δὲ τὴν χεῖρα ἀεὶ ἔχει, καὶ οὐδὲν ἄλλο ἢ συστρέψαι αὐτὴν δεῖ.

ί. Τοιαῦτα τὰ πράγματα ὁρᾷν, διαιροῦντα εἰς ὕλην, αἴτιον, ἀναφοράν.

ια'. Ἡλίκην ἐξουσίαν ἔχει ἄνθρωπος, μὴ ποιεῖν ἄλλο, ἢ ὅπερ μέλλει ὁ θεὸς ἐπαινεῖν, καὶ δέχεσθαι πᾶν ὃ ἂν νέμῃ αὐτῷ ὁ θεός.

ιβ'. Τὸ ἐξῆς τῇ Φύσει μήτε θεοῖς μεμπτέον· οὐδὲν γὰρ ἑκόντες ἢ ἄκοντες ἁμαρτάνουσι· μήτε ἀνθρώποις· οὐδὲν γὰρ οὐχὶ ἄκοντες. ὥστε οὐδενὶ μεμπτέον.

ιγ'. Πῶς γελοῖος καὶ ξένος, ὁ θαυμάζων ὁτιοῦν τῶν ἐν τῷ βίῳ γινομένων;

ιδ'. Ἢτοι ἀνάγκη εἱμαρμένη, καὶ ἀπαράβατος τάξις, ἢ πρόνοια ἱλάσιμος, ἢ Φυρμὸς εἰκαιότητος ἀπροστάτητος. εἰ μὲν οὖν ἀπαράβατος ἀνάγκη, τί ἀντιτείνεις; εἰ δὲ πρόνοια ἐπι-

Ad Sect. 9. (*ap. Lugdun.* 9. *Caſ.* 8.)

ὁ δὲ τὴν χεῖρα ἀεὶ ἔχει] *Vatic. A.* vitioſe: ὁ δὲ τὴν χεῖραν ἀεὶ ἔχει.

ἢ συστρέψαι αὐτὴν δεῖ] *Menag.* emendabat: ἢ ὡς συστρέψαι. n. n.

Ad Sect. 10. (*ap. Lugd.* 10. *p. Caſ.* 9. *p.*)

Τοιαῦτα τὰ πράγματα ὁρᾷν] Exſpectabis aut cum *Gat.* ποῖα αὐτὰ τὰ πράγματα, aut cum *Caſaub.* et *Reisk.* Δεῖ αὐτὰ τὰ πράγμ. At *Vat. A.* in vulgarem conſentit.

Ad Sect. 11. (*ap. Lugd.* 10. *p. Caſ.* 9. *p.*)

Ἡλίκην ἐξουσίαν ἔχει] *Vatic. A.* corrupte: τὸ ὑλικὴν κ. τ. λ.

πᾶν ὃ ἂν νέμῃ] *Vatic. A.* πᾶν ὃ ἐὰν νέμῃ κ. τ. λ.

Ad Sect. 12. (*ap. Lugd.* 11. *Caſ.* 9. *p.* 10.)

Τὸ ἐξῆς τῇ Φύσει μήτε θεοῖς μεμπτέον] *Vatic. A.* Τι ἐξῆς τῇ Φύσει καὶ μήτε κ. τ. λ. — καὶ quidem ab hoc loco alienum eſt. At ſi quis Τι illud recipiendum putaverit, non magnopere cum eo contenderem, ſi modo poſt Φύσει punctum interrogandi poneretur. Caeterum neſcio, quid *Menag.* in animo habuerit, dum haec adnotabat: „forſan μήτε Φύσει.„ *Reisk.* placebat: εἰ γίγνεται τὸ ἐξῆς τῇ

interficitur; ille vero manum ſemper praeſto habet, nec alia re opus habet, quam ut manum contorqueat.

10. Sic res oportet intueri, diviſione in materiam, formam et finem facta.

11. Quanta hominis eſt potentia, cui licet nihil aliud agere, quam quod Deus ipſe comprobaturus ſit et libenter accipere, quidquid Deus illi adſignarit.

12. Quidquid naturae conſentaneum eſt, de hoc nec Dii ſunt accuſandi: nihil enim vel ſponte vel inviti peccant: nec homines: hi enim nihil ſponte peccant: nullus ergo accuſandus.

13. Quam ridiculus et peregrinus, qui quidquam eorum, quae in mundo fiunt, admiratur!

14. Aut neceſſitas fatalis, aut ordo non transgrediendus, aut providentia placabilis, aut confuſio temeraria, ſine ſummo aliquo rectore. Si igitur neceſſitas inviolabi-

τῇ Φύσει κ. τ. λ., aut τὸ ἐξῆς τῇ Φύσει ἀπολαβόντι; neutra tamen emendatione opus eſſe videtur. *Caſ.* τὸ ἐξῆς τῇ Φύσει ad praecedentem Sectionem retulit; haud male.

Ad Sect. 13. (*ap. Lugd.* 12. *Caſ.* 11.)

ὁ θαυμάζων ὁτιοῦν] *Vatic. A.* ὁ θαυμάζων καὶ ὁτιοῦν.

Ad Sect. 14. (*ap. Lugd.* 13. *p. Caſ.* 12. *p.*)

Hanc Sectionem ſervarunt quoque *Vat.* 2. 3. 4. 5., *Med. Flor.* 2. 3. 4. et *Pariſ.*

Ἤτοι ἀνάγκη εἱμαρμένη, καὶ ἀπαράβατος τάξις] Sic in Ed. *Caſ.* et *Oxon.* In caeteris: ἤτοι ἀνάγκη εἱμαρμένη ἀπαράβατος τάξις, quae quidem lectio defendi poteſt, ſi dicamus, verba ἀπαράβατος τάξις eſſe *appoſitionem* τῶν ἀνάγκη εἱμαρμένη. — At καὶ illud ante ἀπαράβατος addunt *Vat. A.* 2. 3. 4. 5., *Med.* 2. 3. et *Pariſ.* Pro εἱμαρμένη legunt εἱμαρμένης *Vat. A.* 2. 3., *Med.* 2. 3. 4. et *Pariſ.* haud male. — Solus autem *Pariſ.* ἤτοι ἀνάγκη ἀνάγκη εἱμαρμ.

ἢ Φυρμὸς εἰκαιότητος ἀπροστ.] In *Xyl.* 1. perperam εἰκιότητος et in *Lugdun.* ἀκιότητος impreſſum eſt. — Ed. *Caſ.* et *Oxon.* καὶ ἀπροστάτητος.

εἰ μὲν οὖν ἀπαράβατος ἀνάγκη, τί ἀντιτείνεις;] Antea legebatur: εἰ μὲν ἀπαράβα-

ἐπιδεχομένη τὸ ἱλάσκεσθαι, ἄξιον αὐτὸν ποίησον τῆς ἐκ τοῦ θείου βοηθείας, εἰ δὲ φυρμὸς ἀνηγεμόνευτος, ἀσμένιζε, ὅτι ἐν τοιούτῳ τῷ κλύδωνι αὐτὸς ἔχεις ἐν σαυτῷ τινὰ νοῦν ἡγεμονικόν. κἂν παραφέρῃ σε ὁ κλύδων, παραφερέτω τὸ σαρκίδιον, τὸ πνευμάτιον, τἄλλα. τὸν γὰρ νοῦν οὐ παροίσει.

ιε'. Ἢ τὸ μὲν τοῦ λύχνου φῶς μέχρι σβεσθῇ, φαίνει, καὶ τὴν αὐγὴν οὐκ ἀποβάλλει· ἡ δὲ ἔν σοι ἀλήθεια καὶ δικαιοσύνη, καὶ σωφροσύνη προαποσβήσεται;

ις'. Ἐπὶ τοῦ φαντασίαν παρασχόντος, ὅτι ἥμαρτε· τί δαὶ οἶδα, εἰ τοῦτο ἁμάρτημα; εἰ δὲ καὶ ἥμαρτεν, ὅτι κατέκρινεν αὐτὸς ἑαυτόν; καὶ οὕτως ὅμοιον τοῦτο τῷ καταδρύπτειν τὴν ἑαυτοῦ ὄψιν. ὅτι ὁ μὴ θέλων τὸν φαῦλον ἁμαρτάνειν, ὅμοιος τῷ μὴ θέλοντι τὴν συκῆν ὀπὸν ἐν τοῖς σύκοις φέρειν, καὶ τὰ βρέφη κλαυθμυρίζεσθαι, καὶ τὸν ἵππον χρεμετίζειν, καὶ ὅσα ἄλλα ἀναγκαῖα. τί γὰρ πάθῃ τὴν ἕξιν ἔχων τοιαύτην; εἰ οὖν γοργὸς εἶ, ταύτην θεράπευσον.

ιζ'. Εἰ

ρράβατος —. Ego vero putavi οὖν ex *Vatic. A.* 2. 3. 4. 5., *Med.* 2. 3. 4. auctoritate in textum esse recipiendum. — τί ἀντιτείνεις habent *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugd.*, *Caſ.* et *Ox.*, idemque omnes Codd.; quod cur in *Gat.* reliquisque Editt. in τί ἀντιτείνῃς immutatum sit, me ignorare profiteor.

ἄξιον αὐτὸν ποίησον] *Vat. A.* ἄξιον σαυτὸν π. *Vatic. A.*, *Med.* 2. 3. 4. et *Parisj.*

τοιούτῳ τῷ κλύδωνι] Articulum τῷ ignorat *Parisj.* perperam.

ἔχεις ἐν σαυτῷ] *Vat. A.* corrupte: ἔχειν σεαυτῷ. — Mox vero pro τινὰ νοῦν *Parisj.* νοῦν τινα.

κἂν παραφέρῃ σε] Sic edidi omnium primus pro vulgari: κἂν περιφέρῃ σε, auctoritatem *Vat. A.* 3., *Med.* 3. et 4. secutus. *Vat.* 2. corrupte: κἂν παραφέρε σε. *Med.* 2. et *Parisj.*: κἂν παραφέρει σε.

Ad Sect. 15. *(ap. Lugd.* 13. *p. Caſ.* 12. *p.)*

Hanc Sectionem iidem, qui prae-

lis, cur reluctaris? ſin providentia, quae placari poſſit, auxilio divino dignum te praeſta: ſin confuſio, cui nullus praeſit, contentus ſis, te in tanto rerum fluctu mentem intra te rectricem habere: quodſi te aeſtus ille corripuerit, carunculam, animulam aliaque abripiat! mentem enim non abripiet.

15. Aut an erit, ut lucernae lumen, donec exſtinguatur, luceat, in te autem veritas et juſtitia et temperantia ante tuum exſtinctum exſtinguantur?

16. Si quis opinionem tibi excitat, quaſi peccaviſſet, tu tecum: Scisne certo, hoc eſſe peccatum? aut ſi peccavit, an ſe ipſe peccati reum damnaverit? Hoc enim perinde eſt, ac ſi vultum ſuum dilaceraſſet. Qui autem non vult, improbum peccare, ſimilis eſt ei, qui non vult, ficum in fructibus ſuis ſuccum ferre, et infantes vagire, et equum hinnire, aliaque ejusmodi, quae ſunt neceſſaria. Quid enim aliud facere poterat, qui ſic adfectus erat? Si igitur acutus es et ſollers, hunc habitum ſana.

praecedentem, Codd. quoque ſervarunt.

Ἢ τὸ μὲν τοῦ] Voculam ἢ in initio hujus Sectionis *Reisk.* aut tollendam putabat, ut repetitam ex praecedenti ει in παροίσει, aut ſaltem cum τί; *quare?* commutandum. — Vereor, ne temere hoc conjecerit. Saltem omnes Codd. noſtri eam voculam agnoſcunt, nec inepta eſt et otioſa, ſi cum praecedenti Sectione hanc noſtram, ut *Caſ.*, conjungimus.

προαποσβήσεται;] *Medic.* 3. προαποσβεθήσεται; *Medic.* 4. corrupte προαποβήσεται;

Ad Sect. 16. (*ap. Lugd.* 14. *Caſ.* 13.)

ὅτι ἥμαρτε] *Gat.* emendabat: ἥμαρτέ τις, ut τις librario oculum in ſequens τί intendenti exciderit.

ὅτι κατέκρινεν] *Reisk.* ὅ,τι κατέκρινεν, *quamobrem* etc. legendum putabat. n. n.

ὅτι ὁ μὴ θέλων κ. τ. λ.] *Vatic. A.* τί ὁ μὴ θέλων τ. Φ. ἁμαρτάνειν; haud male.

Ad

ιζ'. Εἰ μὴ καθήκει, μὴ πράξῃς· εἰ μὴ ἀληθές ἐστι, μὴ εἴπῃς. ἡ γὰρ ὁρμή σου ἔστω, εἰς τὸ Πᾶν ἀεὶ ὁρᾷν.

ιη'. Τί ἐστιν αὐτὸ ἐκεῖνο τὸ τὴν Φαντασίαν σοι ποιοῦν; καὶ ἀναπτύσσειν διαιροῦντα, εἰς τὸ αἴτιον, εἰς τὸ ὑλικὸν, εἰς τὴν ἀναφοράν, εἰς τὸν χρόνον, ἐντὸς οὗ πεπαῦσθαι αὐτὸ δεήσει.

ιθ'. Αἴσθου ποτὲ, ὅτι κρεῖττόν τι καὶ δαιμονιώτερον ἔχεις ἐν σαυτῷ τῶν τὰ πάθη ποιούντων, καὶ καθάπαξ τῶν νευροσπαστούντων σε. τί μου νῦν ἐστιν ἡ διάνοια; μὴ Φόβος; μὴ ὑποψία; μὴ ἐπιθυμία; μὴ ἄλλο τι τοιοῦτον;

κ'. Πρῶτον, τὸ μὴ εἰκῇ, μηδὲ ἄνευ ἀναφορᾶς. δεύτερον, τὸ μὴ ἐπ' ἄλλο τι, ἢ ἐπὶ τὸ κοινωνικὸν τέλος τὴν ἀναγωγὴν ποιεῖσθαι.

κα'. Ὅτι μετ' οὐ πολὺ, οὐδεὶς οὐδαμοῦ ἔσῃ, οὐδὲ τούτων τι ἃ νῦν βλέπεις, οὐδὲ τούτων τις τῶν νῦν βιούντων. ἄπαν-

Ad Sect. 17. *et* 18. *(ap. Lugdun.* 15. *p. Caſ.* 14. *p.)*

ἡ γὰρ ὁρμή σου ἔστω, εἰς τὸ Πᾶν ἀεὶ ὁρᾷν.

Τί ἐστιν αὐτὸ ἐκεῖνο κ. τ. λ.] In omnibus Editionibus ſuperioribus verba ἔστω, εἰς τὸ πᾶν ἀεὶ ὁρᾷν conjunguntur. *Caſ.* autem poſt verbum ἔστω, et *Gat.* poſt πᾶν, punctum majus collocandum putarunt, diverſam uterque interpretandi rationem ſecutus. Ille enim vertit: *Mentis impetus tui juris eſto*, tanquam legiſſet: ἡ ὁρμή σου ἀβίαστος ἔστω. *Gatakerus* autem locum ſic reſtituendum eſſe putabat: „ἡ γὰρ ὁρμή σου εἰς τάδε (ſc. τὸ καθῆκον καὶ τὸ ἀληθὲς) πάντῃ: *ad iſta enim duo intentio tua tendat;* ita ut ſequens Sectio a verbis ἀεὶ ὁρᾷν incipiat. — Nec tamen aliam conjecturam reſpuit *Gatak.*, putat enim poſſe legi: ἡ ὁρμή σου ἀβίαστος εἰς τὸ πᾶν. coll. X, 33. *Uptonus* vero in Notis ad *Arrian.* Diſſ. Epict. I, 12, 26. eam hujus loci diſtinctionem commendaverat, quam nos recipere eo minus dubitavimus, quod Cod. *Vat. A.* verba εἰς τὸ Πᾶν ἀεὶ ὁρᾷν ſine interpungendi ſigno

17. Si non convenit, ne agas; si non verum est, ne dicas. Eo te tuus impetus ferat, ut in omnibus Totum illud [cujus pars es] respicias.

18. Quid sit, quod hanc opinionem tibi excitet, [contemplare,] et diligenter explica, id ipsum in causſam dividendo et materiam et finem et tempus, intra quod desiturum est.

19. Sentias tandem aliquando, esse aliquid in te praestantius et divinius, quam ea, quae adfectus excitant atque omnino tanquam fidiculis huc illuc te trahunt. Quae mihi nunc mens est? num metus? num suspicio? num libido? num aliud quid ejusmodi?

20. Primum ne quid temere aut absque certo aliquo fine: deinde, ut non alio, quam ad societatis finem referátur.

21. Brevi nec ipse ullus usquam eris, nec quidquam eorum, quae vides, nec eorum, qui nunc vivunt, quis-

signo conjungit. Ne tamen quid dissimulem, et hoc lectores monitos velim, verbum ἔστω a *Vatic. A.* abesse. Hinc forte aliis se probaverit conjectura, quam olim ad Interpretationem Antonini Germanicam protuli: ἡ γὰρ ὁρμὴ σὴ εἰς τὸ Πᾶν. Ἀεὶ ὁρᾶν, τί ἐστιν κ. τ. λ., hoc sensu: *Impetus enim tuus in omnibus rebus a te pendet.* (Nova Periodus) *Semper considerandum est* etc.

Ad Sect. 19. *(ap. Lugd.* 15. *p. Casaub.* 14. *p.)*

τί μου νῦν ἐστιν ἡ διάνοια] Malim cum *Reiskio*: τί μου νῦν ἐστιν ἐν διανοίᾳ. Verum in ἡ διάνοια cum omnibus Edd. consentit *Vat. A.*

μὴ ἄλλο τι τοιοῦτον;] *Xyl.* 1. operarum errore: μὴ ἄ. τι τοιοῦντον, et *Casaub.* τοιοῦτο.

Sectio 20. *(ap. Lugdun.* 16. *Casaub.* 15.*)*

Ad Sect. 21. *(ap. Lugd.* 17. *Casaub.* 16.*)*

τι ἂν νῦν βλέπεις, οὐδὲ τούτων] Haec verba in *Vatic. A.* desunt.

ἅπαν-

ἅπαντα γὰρ μεταβάλλειν καὶ τρέπεσθαι καὶ φθείρεσθαι πέφυκεν, ἵνα ἕτερα ἐφεξῆς γίνηται.

κβ'. Ὅτι πάντα ἡ ὑπόληψις· καὶ αὐτὴ ἐπὶ σοί. ἆρον οὖν, ὅτε θέλεις, τὴν ὑπόληψιν, καὶ ὥσπερ κάμψαντι τὴν ἄκραν γαλήνη, σταθερὰ πάντα, καὶ κόλπος ἀκύμων.

κγ'. Μία καὶ ἡτισοῦν ἐνέργεια κατὰ καιρὸν παυσαμένη, οὐδὲν κακὸν πάσχει, καθὸ πέπαυται· οὐδὲ ὁ πράξας τὴν πρᾶξιν ταύτην, κατ' αὐτὸ τοῦτο, καθ' ὃ πέπαυται, κακόν τι πέπονθεν. ὁμοίως οὖν τὸ ἐκ πασῶν τῶν πράξεων σύστημα, ὅπερ ἐστὶν ὁ βίος, ἐὰν ἐν καιρῷ παύσηται, οὐδὲν κακὸν πάσχει κατ' αὐτὸ τοῦτο, καθ' ὃ πέπαυται· οὐδὲ ὁ καταπαύσας ἐν καιρῷ τὸν εἱρμὸν τοῦτον, κακῶς διετέθη. τὸν δὲ καιρὸν, καὶ τὸν ὅρον δίδωσιν ἡ Φύσις, ποτὲ μὲν καὶ ἡ ἰδία, ὅταν ἐν γήρᾳ, πάντως δὲ ἡ τῶν ὅλων· ἧς τῶν μερῶν μεταβαλλόντων, νεαρὸς ἀεὶ καὶ ἀκμαῖος ὁ σύμπας κόσμος διαμένει. καλὸν δὲ ἀεὶ πᾶν καὶ ὡραῖον τὸ συμφέρον τῷ ὅλῳ. ἡ οὖν κατάπαυσις τοῦ βίου, ἑκάστῳ οὐ κακὸν μὲν ὅτι οὐδὲ αἰσχρόν· εἴπερ καὶ ἀπροαίρετον, καὶ οὐκ ἀκοινώνητον. ἀγαθὸν δὲ, εἴπερ τῷ ὅλῳ καίριον καὶ συμφέρον, καὶ συμφερόμενον. οὕτω γὰρ καὶ θεοφόρητος, ὁ φερόμενος κατὰ ταὐτὰ θεῷ, καὶ ἐπὶ ταὐτὰ τῇ γνώμῃ φερόμενος.

κδ'. Τρία

ἅπαντα γὰρ μεταβάλλειν] ἅπαντα dedi cum *Xyl.* 1., *Lugd.*, *Caſ.* et *Oxon.*, quibuscum conſentit *Vatic. A.* In *Arg.*, *Gat.* reliquisque πάντα editum eſt.

Ad Sect. 22. (*ap. Lugd.* 18. *Caſ.* 17.)

Ὅτι πάντα ἡ ὑπόληψις] Malim cum *Moro*, omiſſo articulo, ὅτι πάντα ὑπόληψις.

καὶ

quam: omnia enim ita nata ſunt, ut mutentur, vertantur et intereant, ut alia inde ſua ſerie oriantur.

22. Omnia in opinione ſita ſunt: et haec ipſa in te eſt: tolle igitur, ſi lubet, opinionem, eruntque, ut promontorium praetervecto maris tranquillitas, ſic tibi omnia ſerena et ſinus fluctibus vacans.

23. Singularis quidem actio, quaecunque demum ſit, tempore ſuo deſinens, nihil mali inde patitur, quod deſinit; neque is, qui actionis illius auctor eſt, eo, quod illa deſinit, mali quidquam patitur. Sic igitur et omnium actionum complexus, qui vita dicitur, ſi tempore ſuo deſierit, nihil inde mali quidquam patitur, quod deſinit: nec qui tempore ſuo huic ſeriei finem facit, male adficitur: tempus autem et terminum natura conſtituit, interdum propria, ut in ſenectute ſit, omnino vero Univerſi natura: cujus quidem partibus mutatis, novus ſemper et vegetus totus mundus perdurat: pulchrum vero ſemper eſt et tempeſtivum, quod Univerſo prodeſt. Finis itaque vitae ſingulis quidem malum non eſt, quia nec inhoneſtum, ſi quidem nec a poteſtate noſtra pendet, nec ſocietati repugnat. Bonum autem eſt, ſi univerſo tempeſtivum et commodum eſt et cum illo fertur. Eodem enim modo cum numine divino ferri dicimus eum, qui eadem, qua Deus, via fertur, menteque ſua ad eadem fertur.

καὶ αὐτὴ ἐπὶ σοί.] *Menag.* malebat: καὶ αὕτη ἐπί σοι. n. n.

Ad Sect. 23. *(ap. Lugd.* 19. *p. Caſ.* 18.)

πασῶν τῶν πράξεων] In *Argent.* operarum errore: πασῶν τὴν πράξεων.

οὕτω γὰρ καὶ θεοφόρ.] οὕτως γὰρ θεοφόρ. *Xyl.* 1.

Ad

κδ'. Τρία ταῦτα δεῖ πρόχειρα ἔχειν. ἐπὶ μὲν ὧν ποιεῖς, εἰ μήτε εἰκῇ μηδὲ ἄλλως ἢ ὡς ἂν ἡ δίκη αὐτὴ ἐνήργησεν. ἐπὶ δὲ τῶν ἔξωθεν συμβαινόντων, ὅτι ἤτοι κατ' ἐπιτυχίαν, ἢ κατὰ πρόνοιαν· οὔτε δὲ τῇ ἐπιτυχίᾳ μαμπτέον, οὔτε τῇ προνοίᾳ ἐγκλητέον· δεύτερον, τὸ ὁποῖον ἕκαστον ἀπὸ στερήματος μέχρι ψυχώσεως, καὶ ἀπὸ ψυχώσεως μέχρι τοῦ τὴν ψυχὴν ἀποδοῦναι. καὶ ἐξ οἵων ἡ σύγκρισις, καὶ εἰς οἷα ἡ λύσις. τρίτον, εἰ ἄνω μετέωρος ἐξαρθεὶς κατεσκέψαιο τὰ ἀνθρώπεια, καὶ τὴν πολυτροπίαν, ὅση, κατανοήσαις· συνιδὼν ἅμα, καὶ ὅσον τὸ περιοικοῦν, ἐναερίων καὶ ἐναιθερίων· (καὶ) ὅτι ὁσάκις ἂν ἐξαρθῇς, ταὐτὰ ὄψει, τὸ ὁμοειδὲς, τὸ ὀλιγοχρόνιον. ἐπὶ τούτοις, ὁ τύφος.

κε'. Βάλε ἔξω τὴν ὑπόληψιν, σέσωσαι. τίς οὖν ὁ κωλύων ἐκβάλλειν;

κς'. Ὅταν δυςφορῇς ἐπί τινι, ἐπελάθου τοῦ, ὅτι πάντα κατὰ τὴν τῶν ὅλων Φύσιν γίνεται. καὶ τοῦ, ὅτι τὸ ἁμαρτανόμενον ἀλλότριον. καὶ ἐπὶ τούτοις τοῦ, ὅτι πᾶν τὸ γινό-

Ad Sect. 24. (*ap. Lugd.* 19. *p. Caſ.* 19.)

εἰ μήτε εἰκῇ μηδὲ ἄλλως] εἰ illud *Moro* delendum videbatur. — *Xyl.* 1. vitioſe: μή σε ἄλλως.

ὅτι ἤτοι κατ' ἐπιτυχ.] *Argent.* operarum errore: ὅτι ἤτι κ. τ. λ.

ἀπὸ στερήματος] *Gat.* putabat emendandum eſſe aut σπέρματος, aut σπειρήματος, aut σπορεύματος, aut σπερματώσεως: poſtremum in h. l. vertendo ſecutus ſum.

τρίτον, εἰ ἄνω μετέωρος ἐξαρθεὶς κατεσκέψαιο κ. τ. λ. — ὀλιγοχρόνιον] Ita locus hic in omnibus Edd. legitur, niſi quod *Caſaub.* operarum errore, ab ipſo Editore notato, pro κατανοήσαις exhibet: κατανοήσας. — *Vat. A.* autem locum ita exhibet: τρίτον, ἡ (perperam pro εἰ) ἄφνω (haud male) ἐξαρθεὶς κατεσκέψαιο τὰ ἀνθρώπεια, καὶ τὴν πολυτροπίαν, ὅτι κατανοήσεις συνοδὼν ἅμα καὶ ὅσον τὸ περιοικοῦν ἐναερίων

24. Tria haec in promptu habere oportet: in iis, quae agis, ne quid temere agas, aut ſecus, quam ipſa juſtitia egiſſet: in iis vero, quae extrinſecus eveniunt, vel fortuna vel providentia evenire; neque fortunam eſſe culpandam, neque providentiam accuſandam. Secundum, quale unumquodque ſit a ſatione usque ad animationem, et ab animatione usque ad animi ſolutionem, ex qualibus conflatum ſit, et in qualia diſſolvatur. Tertium, ſi ſublime elatus res humanas conſiderares, earumque, quanta eſſet, variationem multiplicem, unoque conſpectu comprehenderes, quantum undique aëreorum et aetheriorum ſedes ſuas habeat, te quotiescunque ſubvectus eſſes, eadem ſemper viſurum, ejusdem generis res, easque ad breve temporis ſpatium durantes. Talia ſunt, quibus ſuperbis!

25. Opinionem ejice: ſalvus es. Quis vero prohibet, quo minus eam ejicias?

26. Quoties aliquid moleſte fers, oblitus es, omnia ſecundum rerum univerſarum naturam fieri; tum, alterius peccatum ad te non pertinere; porro, omnia, quae nunc fiant,

αερίων καὶ ἐναιθερίων καὶ ὅτι ὁσάκις ἐὰν ἐξαρθεὶς ταὐτὰ ὄψει, τὰ ὁμοειδὲς, καὶ τὸ ὀλιγοχρόνιον. — Non eſt, quod cum *Reisk.* pro ὄψει corrigas ὄψῃ; illud *Antonino* familiare.

ἐπὶ τούτοις ὁ τύφος.] *Reisk.* malebat: ἐπὶ τούτοις τίς ὁ τύφος; *harum rerum cauſſa quid ſuperbis?*

Ad Sect. 25. *(ap. Lugd.* 20. *Caſ.* 20.)

τίς οὖν ὁ κωλύων ἐκβάλλειν;] *Vatic. A.* vitioſe: τί οὖν ὁ κωλ. ἐκβάλλ.

Ad Sect. 26. *(ap. Lugd.* 21. *Caſ.* 21.)

ἐπελάθου τοῦ, ὅτι κ. τ. λ.] *Vat. A.* ἐπελάθου τούτου, ὅτι — haud male.

ὅτι τὸ ἁμαρτανόμενον ἀλλότριον] *Vat. A.* ὅτι τὸ ἁμαρτανόμενον οὖν ἀλλότριον, quod non placet, quoniam nihil dixit *Antoninus*, ex quo hoc effici poſſit, τὸ ἁμαρτανόμενον εἶναι ἀλλότριον.

καὶ

γινόμενον οὕτως ἀεὶ ἐγίνετο, καὶ γενήσεται, καὶ νῦν παντα-χοῦ γίνεται. τοῦ, ὅση ἡ συγγένεια ἀνθρώπου πρὸς πᾶν τὸ ἀνθρώπειον γένος· οὐ γὰρ αἱματίου ἢ σπερματίου, ἀλλὰ νοῦ κοινωνία. ἐπελάθου δὲ καὶ τοῦ, ὅτι ὁ ἑκάστου νοῦς θεὸς, καὶ ἐκεῖθεν ἐῤῥύηκε. τοῦ, ὅτι οὐδὲν ἴδιον οὐδενός· ἀλλὰ καὶ τὸ τεκνίον, καὶ τὸ σωμάτιον, καὶ αὐτὸ τὸ ψυχάριον ἐκεῖθεν ἐλήλυθεν. τοῦ, ὅτι πάνθ' ὑπόληψις. τοῦ, ὅτι τὸ παρὸν μόνον ἕκαστος ζῇ, καὶ τοῦτο ἀποβάλλει.

κζ'. Συνεχῶς ἀναπολεῖν, τοὺς ἐπί τινι λίαν ἀγανακτήσαντας, τοὺς ἐν μεγίσταις δόξαις, ἢ συμφοραῖς, ἢ ἔχθραις, ἢ ὁποιαισοῦν τύχαις ἀκμάσαντας. εἶτα ἐφιστάνειν, ποῦ νῦν πάντα ἐκεῖνα; καπνὸς, καὶ σποδὸς, καὶ μῦθος, ἢ οὐδὲ μῦθος. συμπροσπιπτέτω δὲ καὶ τὸ τοιοῦτο πᾶν, οἷον, Φάβιος Κατουλλῖνος ἐπ' ἀγροῦ, καὶ Λούσιος Λοῦπος ἐν τοῖς κήποις, καὶ Στερτίνιος ἐν Βαΐαις, καὶ Τιβέριος ἐν Καπρίαις, καὶ Οὐήλιος Ῥοῦφος, καὶ ὅλως ἡ πρὸς ὁτιοῦν μετ' οἰήσεως διαφορά. καὶ ὡς εὐτελὲς πᾶν τὸ κατεντεινόμενον. καὶ ὅσῳ φιλοσοφώτερον, τὸ ἐπὶ τῆς δοθείσης ὕλης ἑαυτὸν δίκαιον, σώφρονα,

καὶ ἐκεῖθεν ἐῤῥύηκε.] *Vatic. A.* καὶ ἐκεῖθεν ἐῤῥύηκεν ἄν.

Ad Sect. 27. *(ap. Lugd.* 22. *Caſ.* 22.)

ἢ ἔχθραις] *Vat. A.* vitioſe: ἢ ὄχθαις.

συμπροσπιπτέτω δὲ καὶ] *Vat. A.* corrupte: συμπρσσπιπτέτω *(ſic)* δὲ καὶ.

Λούσιος Λοῦπος] *Xyl.*, *Caſ.* et *Menag.* malebant: Λούκιος Λοῦπος. At lectionem vulgarem tuetur *Iſ. Caſaubon.* ad *Spartiani* Vit. Hadriani c. 5. p. m. 49. 50.

ἐν τοῖς κήποις] Haec verba, in prioribus Edd. omiſſa, addere haud dubitavi. Vertit ſcilicet *Xyl.*: *Lucius Lupus in hortis*, et *Vatic. A.* legit: ἐν τοῖς κάποις, ex quo ſatis apparere puto, *Cod. Palatinum* exhibuiſſe: ἐν τοῖς κήποις. — *De Joly* edidit: ἐν τοῖς κάποις, quod in Verſione Gallica ab eo publicata vertit: *Capuae.* Haec autem urbs Graece, ſaltem apud

fiant, ſemper ita facta eſſe, et futura eſſe, et nunc ubique fieri; porro, quae ſit homini cum univerſo hominum genere cognatio: non enim ſanguinis aut ſeminis, ſed mentis communio eſt. Oblitus es porro, mentem uniuscujusque Deum eſſe et inde fluxiſſe; tum nihil cuiquam eſſe proprium, ſed et filiolum et corpuſculum et ipſam animulam inde ortum habuiſſe; porro, in opinione ſita eſſe omnia, et denique, te tantum, quod praeſens eſt, tempus et vivere et amittere.

27. Crebro apud te recole eos, qui aliqua de re vehementer indignati ſunt, qui maximis honoribus, calamitatibus, inimicitiis, aliave quacunque fortuna nobilitati ſunt; deinde animum adverte, ubi nunc illi ſint? Fumus ſcilicet, et cinis et fabula, aut ne fabula quidem. Succurrant tibi porro, quidquid hujus generis eſt, ut Fabius Catullinus rure, Lucius Lupus in hortis, Stertinius Bajis, Tiberius Capreis, Rufus Veliae, et quidquid hujus generis ſtudii eſt, quod opinione tantum nititur: quam vile ſit, quod tantis animorum ſtudiis ſectantur, quanto magis philoſophum deceat,

apud *Strabonem*, Καπύη vocatur.

καὶ Τιβέριος ἐν Κατρείαις] Malim quidem; καὶ Τιβέρ. ἐν Καπρέαις; nolui tamen contra Codd. auctoritatem aliquid immutare.

καὶ Οὐήλιος Ῥοῦφος] Optime huic loco, opinor, medebimur, ſi cum *Franciſco Barberini*, Patre olim purpurato, Οὐηλίᾳ Ῥοῦφος legimus. *Velia* ſ. *Elea* enim ob aëris clementiam agrique amoenitatem celeberrima eſt. — *Vat. A.*, teſte *Barberini*, dabat: Ἥλιος Ῥοῦφος: cujus tamen varietatis mentionem non fecerunt ii, qui *Aſſemanio* moderante eundem Cod. in uſum Editoris Gallici *De Joly* cum impreſſis contulerant.

καὶ ὅλως ἡ πρὸς ὁτιοῦν μετ' οἰήσεως διαφορά.] *Vat. A.* καὶ ὅλως ἡ πρὸς ὁτιοῦν μεταποιήσεως διαφορά: quod vulgari praeferre videtur *De Joly*; vereor autem, ne temere.

φρονα, θεοῖς ἑπόμενον ἀφελῶς παρέχειν. ὁ γὰρ ὑπὸ ἀτυφίᾳ τῦφος τυφόμενος, πάντων χαλεπώτατος.

κή. Πρὸς τοὺς ἐπιζητοῦντας, ποῦ γὰρ ἰδὼν τοὺς θεοὺς, ἢ πόθεν κατειληφὼς ὅτι εἰσὶν, οὕτω σέβεις; πρῶτον μὲν καὶ ὄψει ὁρατοί εἰσιν· ἔπειτα μέντοι οὐδὲ τὴν ψυχὴν τὴν ἐμαυτοῦ ἑώρακα, καὶ ὅμως τιμῶ. οὕτως οὖν καὶ τοὺς θεοὺς, ἐξ ὧν τῆς δυνάμεως αὐτῶν ἑκάστοτε πειρῶμαι, ἐκ τούτων ὅτι τέ εἰσι καταλαμβάνω, καὶ αἰδοῦμαι.

κθ. Σωτηρία βίου, ἕκαστον δι' ὅλου αὐτὸ τί ἐστιν ὁρᾶν, τί μὲν αὐτοῦ τὸ ὑλικὸν, τί δαὶ τὸ αἰτιῶδες· ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς τὰ δίκαια ποιεῖν, καὶ τἀληθῆ λέγειν· τί λοιπὸν ἢ ἀπολαύειν τοῦ ζῆν, συνάπτοντα ἄλλο ἐπ' ἄλλῳ ἀγαθὸν, ὥστε μηδὲ τὸ βραχύτατον διάστημα ἀπολείπειν;

λ. Ἓν φῶς ἡλίου, κἂν διείργηται τοίχοις, ὄρεσιν, ἄλλοις μυρίοις. μία οὐσία κοινὴ, κἂν διείργηται ἰδίως ποιοῖς σώμασι μυρίοις. μία ψυχὴ, κἂν φύσεσι διείργηται μυρίαις, καὶ ἰδίαις περιγραφαῖς. μία νοερὰ ψυχὴ, κἂν διακεκρίσθαι δοκῇ. τὰ μὲν οὖν ἄλλα μέρη τῶν εἰρημένων, οἷον πνεύματα καὶ ὑποκείμενα, ἀναίσθητα καὶ ἀνοικείωτα ἀλλήλοις· καί τοι κἀκεῖνα τὸν νοῦν συνέχει καὶ τὸ ἔπειτα αὐτὰ βρῖθον. διά-

ὁ γὰρ ὑπὸ ἀτυφίᾳ τῦφος τυφόμενος κ. τ. λ.] Vocabulum τῦφος Ed. *Woll.* et *Mori* omittunt. — *Gatak.* malebat: ὑπὸ ἀτυφίας, aut potius: ἐπὶ ἀτυφίᾳ. *Ad Sect.* 28. (*ap. Lugd.* 23. *Caſ.* 23.)

καὶ αἰδοῦμαι] *Vatic. A.* corrupte: καὶ αἰδούμεναι. *Sect.* 29. (*ap. Lugd.* 24. 25. *Caſ.* 24.)

Ad

deceat, in quavis data materia juſtum, temperantem, Diisque ſimpliciter obedientem ſe praeſtare. Qui enim faſtus contemtum jactat faſtus, omnium maxime intolerabilis eſt.

28. Interrogantibus, ubi Deos conſpicatus, aut eos eſſe compertum habens, hos ita venereris, [repone]: Primum etiam viſu percipi poſſunt: deinde nec animam meam unquam vidi, et tamen in honore eam habeo; ſic et Deos ex iis, quibus vim eorum experior interdum, tum eſſe intelligo, tum veneror.

29. Vitae ſalus in eo ſita eſt, ut ſingulas res totas intuearis, quid in iis ſit materiae, quid formae, ut toto ex animo juſta facias et veritatem dicas. Quid enim ſupereſt, quam ut vita fruaris, bonum bono ita adnectens, ut ne minimum quidem ſpatium relinquatur?

30. Unum eſt lumen ſolis, licet parietibus, montibus aliisque innumerabilibus dividitur; una communis materia, licet innumeris corporibus certo modo adfectis dispeſcitur: una natura, etiamſi naturis innumerabilibus et ſingularibus earum limitibus dividitur: una anima rationalis, etſi diremta et discreta videtur. Aliae igitur rerum earum, quas commemoravi, partes, ut ſpiritus et materiae ſubjectae,

Ad Sect. 30. (*ap. Lugd.* 26. *Caſ.* 25.)

καίτοι κἀκεῖνα τὸν νοῦν συνέχει καὶ τὸ ἐπ. αὐτὰ βρῖθον] Locus haud dubie corruptus, quem, niſi omnia me fallunt, optime ſanavit *Gatakeri* ingenium: is enim ſic legi oportere conjiciebat: καίτοι κἀκεῖνα τὸ νοῦν συνέχει καὶ τὸ ἐπὶ τὰ αὐτὰ βρῖθον. — *Mer. Caſauh.* malebat: καίτοι κἀκεῖνα τὸ συννοῦν ἔχει (vel συνέχει) καὶ τὸ ἐπὶ τὰ αὐτὰ

διάνοια δὲ ἰδίως ἐπὶ τὸ ὁμόφυλον γίνεται, καὶ συνίσταται, καὶ οὐ διείργεται τὸ κοινωνικὸν πάθος.

λα'. Τί ἐπιζητεῖς; τὸ διαγίνεσθαι; ἀλλὰ τὸ αἰσθάνεσθαι; τὸ ὁρμᾶν; τὸ αὔξεσθαι; τὸ λήγειν αὖθις; τὸ φωνῇ χρῆσθαι; τὸ διανοεῖσθαι; τί τούτων πόθου σοι ἄξιον δοκεῖ; εἰ δὲ ἕκαστα εὐκαταφρόνητα, πρόσιθι ἐπὶ τελευταῖον, τὸ ἕπεσθαι τῷ λόγῳ καὶ τῷ θεῷ. ἀλλὰ μάχεται τῷ τιμᾶν ταῦτα, τὸ ἄχθεσθαι, ἢ διὰ τοῦ τεθνηκέναι στερήσεταί τις αὐτῶν.

λβ'. Πόστον μέρος τοῦ ἀπείρου καὶ ἀχανοῦς αἰῶνος ἀπομεμέρισται ἑκάστῳ; τάχιστα γὰρ ἐναφανίζεται τῷ ἀϊδίῳ. πόστον δὲ τῆς ὅλης οὐσίας; πόστον δὲ τῆς ὅλης ψυχῆς; ἐν πόστῳ δὲ βωλαρίῳ τῆς ὅλης γῆς ἕρπεις; πάντα ταῦτα ἐνθυμούμενος, μηδὲν μέγα φαντάζου, ἢ τὸ ὡς μὲν ἡ σὴ φύσις ἄγει, ποιεῖν, πάσχειν δὲ, ὡς ἡ κοινὴ φύσις φέρει.

λγ'. Πῶς

τὰ βρῖθον. — *Reisk.* denique: καίτοι κἀκεῖνα τὸν νοῦν συνέχει καὶ τὸ ἐπὶ τὰ κάτω αὐτὸν (scil. τὸν νοῦν) βρῖθον.

ἐπὶ τὸ ὁμόφυλον γίνεται] *Reisk.* putabat γίνεται esse tollendum.

Ad Sect. 31. (*ap. Lugd.* 27. *Caſ.* 26.)

τὸ διαγίνεσθαι; ἀλλὰ κ. τ. λ.] *Reisk.* putabat, ante ἀλλὰ librariorum incuria negativam οὐ omiſſam eſſe. Saepe vero et apud alios ſcriptores per ellipſin omittitur negans particula, quae ἀλλὰ praecedere debebat: cujus Ellipſeos exempla complura collegit Cl. *Schweighaeuſer* in Indice ad *Arrianum*.

ἀλλὰ τὸ αἰσθάνεσθαι] In *Xyl.* 1. operarum errore ἀλλὰ τὸ αἰσθίνεσθαι editum eſt.

τὸ

jectae, ſenſus expertes nec ſocietatis amantes ſunt; quamquam et illas mens continet, atque vis ea, qua eodem feruntur: intellectus vero ejusdem generis naturis peculiariter ſe adjungit, nec ſocietatis ſtudium prorſus revellitur.

31. Quid vis? Num eſſe diutius in vita? [Non.] Verum ſentire movere, creſcere et rurſus denaſci? An voce uti? an cogitare? Quid horum tibi deſideratu dignum videtur? Quodſi ſatis vilia haec ſunt omnia, ad id, quod ſolum reſtat, progredere, Deo ſcilicet et rationi ut ſequaris: huic autem cultui repugnat, gravari et inique ferre, quod per mortem his carituru es.

32. Quantula pars infiniti atque immenſi aevi unicuique adſignata eſt? celeriter enim in aeternitate evaneſcit. Quantula pars totius materiae? quantula totius animae? in quantula totius telluris glebula repis? Haec omnia tecum reputans nihil magni facias, niſi hoc, ut, quidquid agas, tua natura duce agas, et feras, quaecunque communis fert natura.

33. Quo-

τὸ λήγειν αὖθις] *Caſaubonus*, cui τὸ λήγειν αὖθις ſuſpectum erat, putabat legendum eſſe: τὸ λεσχηνεύεσθαι, et, quod ſequitur, τὸ φωνῇ χρῆσθαι, ut merum hujus gloſſema tollendum.

ἢ διὰ τοῦ τεθνηκέναι] Haud dubie legendum eſt: εἰ διὰ τοῦ τεθνηκέναι, prout conjecerunt *Gat.* et *Menag.*, et ediderunt *Caſ.* et *Oxon.*

Ad Sect. 32. (*ap. Lugd.* 28. *p. Caſ.* 27. *p.*)

καὶ ἀχανοῦς αἰῶνος] In *Arg.* operarum errore: καὶ ἀχανοῆς αἰῶνος.

ἐναφανίζεται τῷ ἀϊδίῳ] Sic *Xyl.* 1., *Argent.*, *Lugd.*, *Caſ.* et *Oxon.* At in *Gat.* et reliquis ex *Gatakeri* conjectura ἐναφανίζεται κ. τ. λ.

λγ'. Πῶς ἑαυτῷ χρῆται τὸ ἡγεμονικόν. ἐν γὰρ τούτῳ τὸ πᾶν ἐστι· τὰ δὲ λοιπὰ, εἰ προαίρετά ἐστιν, ἢ ἀπροαίρετα, νεκρὰ καὶ καπνός.

λδ'. Πρὸς θανάτου καταφρόνησιν ἐγερτικώτατον, ὅτι καὶ οἱ τὴν ἡδονὴν ἀγαθὸν καὶ τὸν πόνον κακὸν κρίνοντες, ὅμως τούτου κατεφρόνησαν.

λε'. Ὦι τὸ εὔκαιρον μόνον ἀγαθὸν, καὶ ᾧ τὸ πλείους κατὰ λόγον ὀρθὸν πράξεις ἀποδοῦναι τῷ ὀλιγοτέρας ἐν ἴσῳ ἐστὶ, καὶ ᾧ τὸν κόσμον θεωρῆσαι πλείονι ἢ ἐλάσσονι χρόνῳ οὐ διαφέρει, τούτῳ οὐδὲ ὁ θάνατος φοβερόν.

λς'. Ἄνθρωπε, ἐπολιτεύσω ἐν τῇ μεγάλῃ ταύτῃ πόλει· τί σοι διαφέρει εἰ πέντε ἔτεσι; τὸ γὰρ κατὰ τοὺς νόμους, ἴσον ἑκάστῳ. τί οὖν δεινὸν, εἰ τῆς πόλεως ἀποπέμπει

Ad Sect. 33. (*ap. Lugd.* 28. *p. Caſ.* 27. *p.*)

Πῶς ἑαυτῷ κ. τ. λ.] *Menag.*, qui cum praecedentibus haec conjungenda putabat, malebat: καὶ πῶς.

τὰ δὲ λοιπὰ, εἰ προαίρετά ἐστιν, ἢ ἀπροαίρετα, νεκρὰ καὶ καπνός.] *Caſaub.* malebat: τὰ δὲ λοιπὰ ἀπροαίρετά ἐστιν· εἰ ἀπροαίρετα κ. τ. λ. *Caetera omnia extra tuae volantatis arbitrium ſunt poſita: quodſi extra voluntatis arbitrium, fimus ac fumus.*

Ad Sect. 34. (*ap. Lugd.* 29. *p. Caſ.* 28. *p.*)

Hanc Sectionem ſervarunt quoque *Vat.* 2. 3. 4. 5., *Med.-Flor.* 2. 3. 4. et *Guelf.*

Πρὸς θανάτου κ. τ. λ.] Corrupte in *Vat. A.* Ὅρος θανάτου.

ἀνεξ-

33. Quomodo mens ſe ipſa utitur? In hoc enim ſita ſunt omnia: caetera vero, ſive arbitrii tui ſint, ſive non ſint, cadavera et fumus.

34. Ad mortem contemnendam facit, quod hi etiam, qui dolorem in malis et voluptatem in bonis duxerunt, eam tamen contemſerunt.

35. Cui tantummodo, quod tempeſtivum eſt, bonum eſt; cui perinde eſt, plures an pauciores ſecundum rectam rationem actiones praeſtiterit, cujusque nihil intereſt, longiori an breviori temporis ſpatio mundum contemplatus ſit; huic mors nequaquam terrori atque formidini eſt.

36. Homo, civis fuiſti magnae hujus civitatis; quid intereſt, ſi per quinque tantum annos? Quod enim fit ſecundum legem, id omnibus aequum eſt. Quid igitur grave

ἐνεργικώτατον] *Med.* 3. διενεργικώτατον.

ὅτι καὶ οἱ τὴν κ. τ. λ.] *Vat.* 4. ὅτι οἱ τὴν κ. τ. λ. perperam omiſſa copulativa καὶ.

Ad Sect. 35. (*ap. Lugd.* 29. *p. Caſ.* 28. *p.*)

Ὦι τὸ εὔκαιρον κ. τ. λ.] ᾧ deeſt in *Vat. A.* perperam.

καὶ ὡ τὸ πλείους κ. τ. λ.] *Vat. A.* corrupte: καὶ ὡς τὸ πλείους κ. τ. λ.

καὶ ᾧ τὸν κόσμον κ. τ. λ.] *Vat. A.* iterum corrupte: καὶ ὡς τὸν κόσμ. —

πλείονι ἢ ἐλάσσονι χρόνῳ] *Xyl.* et *Arg.* πλέονι ἢ ἐλ. χρ. *Vatic. A.* πλέον ἢ ἐλ. χρ.

Ad Sect. 36. (*ap. Lugd.* 29. *p. Caſ.* 28. *p.*)

εἰ πέντε ἔτεσι;] *Vat. A.* τὸ εἰ perperam omittit. *Reiskius* malebat: εἰ τρισὶν ἢ πέντε ἔτεσι; qua tamen emendatione non opus videtur.

πέμπει σε οὐ τύραννος, οὐδὲ δικαστὴς ἄδικος, ἀλλ' ἡ Φύσις, ἡ εἰσαγαγοῦσα; οἷον εἰ κωμῳδὸν ἀπολύει τῆς σκηνῆς ὁ παραλαβὼν στρατηγός. ἀλλ' οὐκ εἶπον τὰ πέντε μέρη, ἀλλὰ τὰ τρία. καλῶς εἶπας. ἐν μέντοι τῷ βίῳ τὰ τρία ὅλον τὸ δρᾶμά ἐστι. τὸ γὰρ τέλειον ἐκεῖνος ὁρίζει ὁ τότε μὲν τῆς συγκρίσεως, νῦν δὲ τῆς διαλύσεως αἴτιος· σὺ δὲ ἀναίτιος ἀμφοτέρων· ἄπιθι οὖν ἵλεως· καὶ γὰρ ὁ ἀπολύων ἵλεως.

ἀλλ' ἡ Φύσις, ἡ εἰσαγαγοῦσα] ἡ εἰσαγαγοῦσα recte dant *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugd.*, *Caſ.* et *Oxon.* — Contra *Gatak.* et

ΤΕΛΟΣ
τῶν τοῦ Ἀντωνίνου ιβ' βιβλίων.

accidit, ſi non tyrannus, non judex injuſtus, ſed eadem, quae te induxit, natura civitate te emittit? perinde ac ſi hiſtrionem praetor idem, qui eum conduxerat, e ſcena dimitteret. „Verum actus fabulae quinque non abſolvi, ſed tres tantum.„ Recte dicis; in vita tamen etiam tres actus fabulam integram conſtituunt: finem enim is determinat, qui concretionis olim auctor fuit, et diſſolutionis nunc auctor eſt: tu vero neutrius auctor es. Discede ergo propitius: nam et is, qui te dimittit, propitius eſt.

et reliquae articulum ἡ ante εἰσαγαγοῦσα perperam negligunt.

FINIS
duodecim Antonini librorum.

ERRATA ET EMENDANDA.

In Praefat. Editor. p. X. l. 3. ſcr. *Poſſim* pro *Poſſem.*
p. XVI. l. 13. add. *ſit* ante *confugiendum.*
In Prolegom. p. XXVI. l. 8. a f. ſcr. *ſcriptis* pro *ſcripta.*
In Contextu Gr. I, 9. p. 10. l. 7. ſcr. ἀθεώρητον.
I, 17. p. 30. l. 17. ſcr. οὑτωσὶ pro οὕτωσι.
IV, 1. p. 88. l. 9. ſcr. ἤρθη pro ἤρθη.
V, 7. p. 140. l. 2. ſcr. ἀρούρας pro ἀρούσας.
— 8. p. 142. l. 5. ſcr. οἴκουν pro οὐκοῦν.
— 9. p. 146. l. 2. a f. ſcr. θέκσαι pro θεάσαι.
— 10. p. 148. l. 10. ſcr. ληστοῦ pro λῃστοῦ.
— 13. p. 152. l. 13. ſcr. οὔκουν pro οὐκοῦν.
VI, 16. p. 184. l. 14. ſcr. οὔκουν pro οὐκοῦν.
— 30. p. 196. l. 4. 5. ſcr. χρήζων pro χρήζων.
— 34. p. 198. l. 11. ſcr. ἤσθησαν pro ἠσθησαν.
— 42. p. 204. l. 10. ſcr. ἔχρηζεν pro ἐχρησεν.
VII, 17. p. 226. l. 8. ſcr. χρήζω pro χρήζω.
— 19. p. 228. l. 8. ſcr. οὐτινοζοῦν pro οὐτινοστοῦν.
— 20. p. 228. l. 10. ſcr. μή τι pro μήτι.
— 25. p. 232. l. 4. ſcr. ἦ pro ἦ.
— 54. p. 246. l. 2. ſcr. συμβάσει pro ουμβάσει.
VIII, 12. p. 268. l. 8. ſcr. οἰκειότερον pro οἰκοιότερον.
— 14. p. 268. l. 16. ſcr. τάδε τινὰ pro τὰ δέ τινα.
— 26. p. 276. l. 18. ſcr. τῶν pro τῶς.
IX, 9. p. 316. l. 5. ſcr. χρήζειν pro χρήζειν.
— 28. p. 328. l. 2. ſcr. bis εἰκῆ ſine jota ſubſcr.
— 29. p. 330. l. 3. ſcr. δουλεία ſine jota ſubſcr.
— 40. p. 338. l. 3. a f. ſcr. χρήζω pro χρήζω.
X, 28. p. 372. l. 2. a f. ſcr. ὠτινιοῦν pro ὡτινιοῦν.
In Transl. Lat. I, 3. p. 3. l. 8. ſcr. *longiſſime* pro *longiſſima.*
I, 18. p. 36. l. 6. ſcr. *averſari* pro *adverſari.*
III, 4. p. 67. l. 1. ſcr. *ſibi* pro *tibi.*
— 9. p. 73. l. 17. ſcr. *hac* pro *hoc.*
IV, 3. p. 89. l. 8. ſcr. *moto* pro *motu.*
— 8. p. 97. l. 2. ſcr. *ad quae* pro *quae.*
— 32. p. 113. l. 15. ſcr. *inhaerere* pro *haerere.*
— 50. p. 127. l. ult. ſcr. *ab eo* pro *ab ea.*
V, 1. p. 131. l. pen. ſcr. *arbuſculas* pro *arbuſculos.*

In

In Transl. Lat. V, 6. p. 139. l. 7. a f. ſcr. *agere* pro *agat.*
VI, 16. p. 187. l. 11. ſcr. *poſſunt* pro *poſſint.*
— 44. p. 207. l. 6. ſcr. *accederet* pro *accederent.*
— 50. p. 213. l. 4. ſcr. *hoc* pro *hunc.*
VII, 2. p. 217. l. 9. ſcr. *continenter* pro *continentur.*
— 27. p. 233. l. 14. ſcr. *adeſſent* pro *adverſent.*
— — — l. 17. ſcr. *defuerint* pro *defueris.*
— 61. p. 251. l. 10. ſcr. *parata et immota* pro *paratus et immotus.*
VIII, 21. p. 278. l. 6. ſcr. *ipſe* pro *ipſi.*
— 35. p. 285. l. 2. ſcr. *circumvertit* pro *circumvenit.*
— 48. p. 293. l. 14. ſcr. *obſtinata* pro *obſtinatus.*
— 54. p. 301. l. 1. ſcr. *quae* pro *qui.*
IX, 1. p. 309. l. 4. 5. ſcr. *mentitur* pro *peccat.*
— — — l. 14. poſt *viciſſitudinum* adde *viribus.*
— 32. p. 333. l. 9. ſcr. *mente* pro *mentem.*
— 39. p. 337. l. 7. ſcr. *partem* pro *partim.*
X, 1. p. 349. l. 2. ſcr. *circumdata* pro *circumdatus.*
— 26. p. 373. l. 10. malim *quantasque* pro *quantaeque.*
— 30. p. 375. l. 13. ſcr. *obliviſceris* pro *obliviſcaris.*
— 33. p. 379. l. 9. ſcr. *quam* pro *quum.*
— — p. 381. l. 8. malim *ipſi* pro *ſibi.*
XI, 2. p. 391. l. 7. ſcr. *percontatus* pro *percunctatus.*
— 13. p. 403. l. 6. ſcr. *qualiacunque* pro *qualiscunque.*
— 18. p. 407. l. 12. malim *ratio* pro *relatio.*
— — p. 409. l. 11. ſcr. *ex quo* pro *ex quibus.*
— — — l. 16. ſcr. *haberi* pro *habere.*
— — — l. 19. ſcr. *vita* pro *via.*
— — p. 411. l. 11. ſcr. *fuerit* pro *fuerint.*
— — — l. 21. ante *facere* adde *te.*
— 21. p. 417. l. 9. ſcr. *addideris* pro *addiderit.*
— 27. p. 419. l. 12. ſcr. *Pythagorei* pro *Pythagoraei.*

In Notis ad I, 8. p. 9. c. 1. l. 1. ſcr. *tamen* pro *quidem.*
ad I, 9. p. 10. c. 2. l. 1. ſcr. ἀθεώρητον.
— 17. p. 33. c. 1. l. 12. 13. ſcr. *repugnet* pro *repugnat.*
II, 8. p. 45. c. 2. l. 3. ſcr. λοιπὸν pro ποιπόν.
— 14. p. 54. c. 1. l. 11. ſcr. *Axioch.* pro *Autoch.*
IV, 2. p. 88. c. 1. l. 7. ſcr. *natatorem* pro *notatorem.*
— 33. p. 114. c. 2. l. pen. ſcr. ει pro εις.
V, 8. p. 141. c. 1. l. 5. 6. a f. ſcr. *frigidiſſimo* pro *frigidiſſime.*
— 8. p. 142. c. 2. l. 6. a f. ſcr. *ferebatur* pro *verebatur.*
— 9. p. 146. c. 2. l. 11. ſcr. *hunc* pro *hanc.*

In

In Notis ad V, 16. p. 157. c. 1. l. 9. ſcr. *me* pro *nobis*.
ad V, 28. p. 166. c. 1. l. 8. poſt πνοῇ adde: Ejusque Cenſor in Bibl. Univ. Germ. καὶ οὐ χρεία οὔτε τραγῳδίας οὔτε ὀργῆς. optime.
VI, 10. p. 177. c. 2. l. 2. a f. ſcr. *Antoninum* pro *eum*.
— 30. p. 195. c. 2. l. 4. ſcr. *videretur* pro *videatur*.
VII, 1. p. 216. c. 2. l. ult. poſt *edidit* add. V. καὶ συνήθη ὀλιγοχρόνια.
— 18. p. 227. c. 2. l. 2. ſcr. — βάλῃ pro βάλῃς.
— — — — l. 8. del. *recte*.
— 51. p. 244. c. 2. l. 11. ſcr. *exulare* pro *exilire*.
VIII, 22. p. 275. c. 1. l. 5. malim *orſus ſum* pro *orditus ſum*, quamquam et hoc Priſciano auctore defendi poteſt.
— 22. p. 275. c. 1. l. 12. ſcr. *conſtet* pro *conſtat*.
— 45. p. 291. c. 1. l. 9. ſcr. τῷ νῃ pro τῷ μὴ.
— 51. p. 296. c. 1. l. 9. a f. ſcr. *ad* ἕξεις pro *cum* ἕξεις.
— — p. 297. c. 2. l. 6. poſt *intelligerent* adde: Poſſis quoque pro φύου emendare ἀφελοῦ, coll. *Arrian.* Diſſ. Epict. IV, 9, 11.
IX, 1. p. 306. c. 1. l. 3. a f. ſcr. *ornatior* pro *ornatus*.
— 22. p. 322. c. 2. l. 3. a f. ſcr. *excepta* pro *exceptas*.
— 28. p. 327. c. 2. l. 7. a f. ſcr. *qua* pro *qua*.
— — p. 328. c. 1. l. 3. a f. ſcr. *Si* pro *Sin*.
— — — c. 2. l. 9. 8. 7. a f. εἰκῆ ubique ſine jota ſubſcr. ſcribendum.
— 34. p. 333. c. 2. l. 4. a f. ſcr. *legerit* pro *legeret*.
— 41. p. 340. c. 1. l. 5. a f. ſcr. *in quam* pro *in qua*.
XI, 18. p. 410. c. 1. l. 1, 2. lege καταληκτικῶς pro καταληπτικῶς.
XII, 3. p. 429. c. 2. l. 7. 8. ſcr. *Fragmenta* pro *Fragmento*.

Praeter hos errores etiam nonnullos deprehendi, ut *nultius* pro *nullius* et id generis alios, quos L. B. facile corriget et condonabit. Ceterum II, 2. p. 38. l. 12. poſt ποριζειν punctum minus collocandum: comma tollendum II, 4. p. 42. l. 5. poſt παρακολουθοῦντας, II, 12. p. 52. l. 8. poſt μέρει, ibidemque l. 14. poſt ὁρμην, IV, 21. p. 102. poſt ἐνθάδε, IV, 33. p. 114. l. 12. poſt τοιαύτης, IV, 39. p. 116. l. pen. poſt μοριον, V, 20. p. 160. l. 1. poſt διαθέσεως, ibid. l. 4. a f. poſt ἐνθυμοῦ, V, 26. p. 162. l. ult. poſt ἔστω, VII, 10. p. 222. l. 4. 5. poſt ἔνυλον et αἴτιον, VII, 23. p. 230. l. 1. poſt φυσις,

φύσις, VII, 25. p. 232. l. 2. poſt οὐσίας, VII, 29. p. 234. l. 2. poſt ἁμαρτηθ. VII, 31. p. 234. l. 6. poſt κακίας, VII, 56. p. 248. l. 2. poſt περιόντος, VIII, 8. p. 266. l. 8. poſt ἀχαρίστοις, VIII, 13. p. 268. l. 10. poſt φαντασίας, VIII, 16. p. 270. l. 3. poſt ὅτι, et l. 4. poſt διορθοῦντι, VIII, 24. p. 276. l. 2. poſt ὕδωρ, VIII, 37. p. 284. l. 3. a f. poſt σορῷ et ſeq. l. poſt Ἀδριανοῦ, VIII, 50. p. 294. l. 7. a f. poſt φύσις, X, 8. p. 358. l. 2. poſt ἔμφρον, ibid. l. 14. ante ὅμως, ibid. p. 360. l. 3. poſt εἶναι, XI, 34. p. 420. l. 6. a f. poſt δεῖν, XII, 24. p. 442. l. 6. a f. poſt τούτοις, et alibi. — Addendum autem comma: III, 4. p. 64. l. 5. poſt εἶναι, III, 11. p. 76. l. 1. poſt συνεπιβάλλειν, III, 12. p. 78. l. 4. poſt τῇ, IV, 3. p. 88. l. 3. poſt ἐννοήσας, VI, 19. p. 188. l. 5. poſt Μὴ, et ſeq. l. poſt ἀλλ', VI, 30. p. 194. l. 3. poſt Ὅρα, VII, 16. p. 226. l. 2. poſt ἔστιν, VII, 19. p. 228. l. 4. poſt χειμάῤῥου, VII, 44. p. 238. l. 11. poſt σκοπεῖν, VIII, 1. p. 260. l. 2. poſt νεότητος, l. 9. poſt θέλει, et l. 10. poſt γὰρ, VIII, 13 p. 268. l. 10. poſt πάσης et τε, X, 6. p. 352. l. 7. poſt μεμνημένος, X, 8. p. 358. l. 14. poſt οἵτινες et ὅμως, aliisque in locis. Signum interrog. collocandum V, 33. p. 170. l. 6. poſt σοι et XI, 6. p. 394. in f. Sect. Enumerandis erroribus in Translatione interpungenda commiſſis L. B. non morabor.

HALAE MAGDEBURGICAE,

LITTERIS JOAN. JAC. GEBAUERI.

Verzeichniß

einiger

Verlags- und Commissionsbücher,

welche

bey Johann Gottlob Röhß

in Schleswig

und in allen Buchhandlungen

zu haben sind.

Adler, J. G. Ch., novi testamenti versiones syriacae, simplex philoxeniana et hierosolymitana, cum tabul. aere incisis. 4 maj. 789. 3 Rthlr.

Ejusd. Bibliotheca Biblica serenissimi Würtembergens. Ducis, olim Lorkiana. 4. 787. 3 Rthlr. 12 Gr.

Dessen kurze Uebersicht seiner bibliſch-kritiſchen Reise nach Rom. 8. 783. 16 Gr.

Dessen Reisebemerkungen auf einer Reise n. Rom. 8. 784. 20 Gr.

Dessen neue Schleswig-Holsteinische Kirchenagende. gr. 8. 797. 1 Rthlr. 12 Gr.

Albrecht, H. Ch., Leben und Tod Königs Karls I. von England. 796. 1 Rthlr.

Antonin, M. Aurel., Unterhaltungen mit sich selbst. Aus dem Griech. übersetzt und mit histor. philosoph. Erläuterungen begleitet von J. M. Schulz, gr. 8. 799. 20 Gr.

Antonini, M. Aurel., Commentarii, quos ipse sibi scripsit. Ad fid. codd. mss. recens. et animadvers. instruxit J. M. Schulz. Acced. Menagii notae in Antonin. adhuc inedi-tae. Tom. I. 8 maj. 1802.

Aufsätze und Geschichten, nützlich und lehrreich fürs Volk, von einem Volksfreunde, 1r Theil. 8. 795. 12 Gr.

Auguste und Hieronymus, oder Briefe über die moral. Bildung des Menschen, nach den Bedürfnissen unserer Zeit. 3 Theile. 8. 797. 4 Rthlr. 12 Gr.

Bech-

Bechstedt, J. C., der Küchengartenbau, für die Gärtner und Gartenliebhaber beschrieben. gr. 8. 795. 1 Rthlr.

Dessen Küchengartenkalender, oder kurze Anweisung zu den wichtigsten in jedem Monate im Küchengarten vorzunehmenden Geschäfften, so weit diese sich ohngefähr im Allgemeinen bestimmen lassen. gr. 8. 795. 2 Gr.

Burdorf, P., Predigten über die Evangelien an den Sonn- und Festtagen des ganzen Jahrs. 1r Bd. gr. 8. 793. 20 Gr.

Dessen Winke zur Beförderung der Feyerlichkeit des öffentlichen Gottesdienstes. 2 Theile. 8. 795. 20 Gr.

Callisen, J. L., die letzten Tage unsers Herrn Jesu Christi. Erste Hälfte. 8. 791. 18 Gr.

Derselbe, ist es rathsam, bey unserm bisherigen Glauben an die Weissagungen der Bibel von unserm Herrn Christo zu bleiben? 2te vermehrte Auflage. 8. 794. 3 Gr.

Derselbe, warum wird im gemeinen Leben so wenig von Gott geredet? 2te Aufl. 8. 793. 3 Gr.

Derselbe, von dem geringen, doch herrlichen Anfange des Lebens Christi und der Seinen auf Erden. Eine Weihnachtspredigt. 8. 794. 2 Gr.

Derselbe, über den Werth der Aufklärung unserer Zeit. 8. 795. 1 Rthlr.

Christiani, Ch. J. R., über die Bestimmung, Würde und Bildung christlicher Lehrer. 8. 789. 12 Gr.

Ciceronis, M. Tull., Oratio pro Sexto Roscio Amerino. Rede zur Vertheidigung des Sext. Rosc. aus Ameria, übersetzt und mit erklärenden Anmerkungen begleitet von Heinrich Rudolph Matthäi, Rector in Hameln, nebst vorgedrucktem Original. 8. 799. 14 Gr.

Corpus Statutor. Slesvicens., oder Sammlung der in dem Herzogthum Schleswig geltenden Land- und Stadt-Rechte ꝛc. 3 Bde. 12 Rthlr. 20 Gr.

Esmarch, H. P. C., Beschreibung der Gräser, rietartigen Gewächse, Schäftlinge und Kannenkräuter, welche in den Herzogthümern Schleswig und Holstein wild wachsen. 8. 794. 7 Gr.

Ewald, J. v., Abhandlung von dem Dienst der leichten Truppen. 8. 796. 20 Gr.

Dessen Belehrungen über den Krieg, besonders über den kleinen Krieg, durch Beyspiele aus der Geschichte, mit Anmerkungen. 2 Theile. 8. 798. 3 Rthlr.

Ewald,

Ewald, J. v., Beyspiele großer Helden, kluger und tapferer Männer, aus der ältern und neuern Geschichte, mit Anmerkungen. 2 Theile. 8. 798. 3 Rthlr.

Derselbe von dem Dienst im Felde, für Unterofficiere der Infanterie und auch für Layen in der Kriegskunst, welche zum Schutz des Landes bey Landwehren und Küsten-Miliz angesetzt werden könnten. 8. 1802.

Fleischer, E., allgemeine Naturhistorie, ein Versuch, aus dem Dän. von G. Mühlenpfort. gr. 8. 793. 1 Rthlr. 4 Gr.

Francke, G. S., einige Kanzelreden, für nachdenkende Freunde des biblischen Christenth. bestimmt. gr. 8. 793. 1 Rthl. 16 Gr.

Hauch, A. W., Anfangsgründe der Experimental-Physik. Aus dem Dänischen übersetzt, mit wenigen Anmerk. und einer unter der Aufsicht des Herrn Verfassers entworfenen kurzen Beschreib. der vornehmsten physikalischen Instrumente begleitet, v. Ludolph Hermann Tobiesen. 2 Theile. 8. 795. 1 Rthlr. 12 Gr.

Hinrichsen, H., Versuch eines sokratischen Unterrichts in der deutschen Sprachlehre und im schriftlichen Gedankenausdrucke. Ein praktisches Methodenbuch für Eltern und Lehrer. Mit einer Vorrede von Dr. J. Fr. Ch. Gräffe. 1r Theil und 2ten Theils 1ste Abtheilung. 8. 1800. u. 1801. 1 Rthlr. 18 Gr.

Desselben Werks 2ten Theils 2te und letzte Abtheilung. 8. 1802.

Dessen methodischer Leitfaden zum Unterricht in der deutschen Sprachlehre für Volksschulen, in Beziehung auf sein praktisches Methodenbuch. 8. 1802.

Hoegh, Anleitung zum Ackerbau, nach Aufhebung der Gemeinheiten. Aus dem Dänischen nach der 2ten Originalausgabe übersetzt von F. W. Otte. 8. 798. 2 Rthlr.

Jaeger, J. G., observationes in Proverbiorum Salomonis versionem Alexandr. 8. 788. 12 Gr.

Johannsen, N., Predigten über die Glaubenslehren und Lebenspflichten in den Evangel. 4. 791. 2 Rthlr.

Karl von Elendsheim, oder Sinnlichkeit u. Philosophie, von H. v. Heedemann. 3 Theile, neue Aufl. 8. 796. 2 Rthlr. 2 Gr.

Karte, neue, vom Herzogthum Holstein, den Gebieten der Reichsstädte Hamburg u. Lübeck, u. dem Bisthum Eutin. Landch. Format, neue Aufl. nebst dem Repertorium von Dörfer. 1 Rthlr. 8 Gr.

Keate's, G., account of the Pelew Islands. Ein englisches Lesebuch für Anfänger u. Schulen, mit fortlaufenden Anmerk. und einem Wortregister herausg. v. J. B. Frise. 8. 1 Rthlr. 4 Gr.

Kirchen-

Kirchen- und Ketzeralmanach, neuer, auf d. J. 797. 20 Gr.
Derselbe für 798. 8. 16 Gr.
Kordes, B., Lexicon der jetztlebenden Schlesw. Holstein. und Eutinschen Schriftsteller. gr. 8. 797. 2 Rthlr.
Krainer, J. H., neue systematische Darstellung des peinlichen Rechts, in besonderer Rücksicht auf die Schlesw. Holstein. peinliche Gesetzgebung. gr. 8. 2 Rthlr. 2 Gr.
Kritik der Hypothese einer innern Versuchung im Verstandesvermögen Jesu. 8. 796. 16 Gr.
Kritik der Vernunftgründe wider die Schrecken des Todes. 8. 795. 1 Rthlr.
Kroymann, J., mathematische Uebungen des Witzes und Nachdenkens für Kinder. 8. 793. 5 Gr.
Lorenzen, P., neue kleine Fibel. 8. 797. 1 Gr.
Luthers, Dr. Martin, Reisen, Abentheuer und merkwürdige Schicksale. Ein Lesebuch für Bürger- und Landschulen; herausgegeben von Kutscher, Prediger zu Afferde. 8. 1802.
Matthäi, H. R., Handbuch der Moral und Religion für Gebildete. Nach Anleitung und zur Erläuterung des Lehrbuchs der Moral und Religion von D. J. W. Olshausen. 1r Bd. 8. 1800. 1 Rthlr. 4 Gr.
Desselben Werks 2r Bd. 1802. 1 Rthlr. 16 Gr.
Müllers, G. H., neues dänisch-deutsches Wörterbuch zum Gebrauch für Deutsche, welche die dänische Sprache erlernen wollen, mit einer kurzen dänischen Sprachlehre für Anfänger. 2 Bände. gr. 8. 800. 3 Rthlr. 12 Gr.
Olshausen, D. J. W., homiletisches Handbuch über einige der gewöhnl. Sonn- und Festtags-Episteln und über freye Texte, In Jahrg. 1r bis 4r Th. 2 Rthlr. 8 Gr.
Desselben IIn Jahrg. 1r bis 4r Th. 2 Rthlr. 16 Gr.
Dessen Lehrbuch der Moral und Religion, nach reinen Grundsätzen für die gebildetere Jugend. 2te vermehrte und verbesserte Auflage. 8. 798. 14 Gr.
Dessen Leitfaden zum Unterricht in der Erfahrungsseelenlehre für Anfänger. 8. 800. 16 Gr.
Otte, F. W., ökonomisch-statistische Beschreibung der Insel Fehmern. 8. 796. 1 Rthlr. 8 Gr.
Papiere des Kleeblatts, oder Eksteiniana, Brandiana und Andresiana. 8. 787. 1 Rthlr. 8 Gr.
Pasigraphie, oder Grundlegung der Kunst, durch zwölf Zeichen so zu schreiben, daß alle Nationen es verstehen können. gr. 4. 797. Gedruckt in Paris. 4 Rthlr.

Peters,

Peters, P. J., muſicaliſche Nebenarbeiten, zum Gebrauch für die erſten Anfänger im Clavierſpielen. 2 Hefte. 800. 16 Gr.

Praecepta maxime neceſſaria theolog. dogmat. in uſum ſcholar. inferiorum e Mori Epitome theol. chriſt. potiſſimum excerpta. 8. 796. 5 Gr.

Reiſen des Grafen v. Silberbach durch einen ungenannten Theil Deutſchlands, von G. Ehrenfall. 3 Theile. 3 Rthlr. 4 Gr.

Riem, A., das reinere Chriſtenthum für Kinder des Lichts. 4ter Theil. gr. 8. 795. 1 Rthlr. 12 Gr.

Daſſelbe Buch auch unter dem Titel: Chriſtus und die Vernunft. 2r Th. gr. 8. 795. 1 Rthlr. 12 Gr.

Rochow, E. F. v., Geſchichte meiner Schulen. 8. 795. 8 Gr.

Deſſen Summarium od. Menſchenkatechismus. 8. 796. 4 Gr.

Deſſen Zuſätze zu dem Summarium oder Menſchenkatechismus. 8. 796. 9 Gr.

Schleswig-Holſteiniſcher hiſtoriſcher Kirchen- und Schulalmanach auf das Jahr 1801. 16 Gr.

Derſelbe für 1802. 16 Gr.

Taciti, C. Corn., opera, cum ſcholiis in utilitatem juvenum, edidit G. W. A. Lempelius. 8. 795. 20 Gr.

Thieß, J. O., Einleitung in die neuere Geſchichte der Religion, Kirche und theol. Wiſſenſchaften. 8. 797. 21 Gr.

Traumgeſicht, das, nach dem Lateiniſchen des Cunäus. 8. 766. 12 Gr.

Unterrichtstafeln, nützliche, für Schullehrer auf dem Lande. 2 Stücke in Folio. 2 Gr.

Venturini, G., Beſchreibung und Regeln eines neuen taktiſchen Kriegsſpiels, zum Nutzen und Vergnügen, beſonders zum Gebrauch in Militairſchulen. mit Kpf. 8. 798. 1 Rthlr. 16 Gr.

Deſſen ſyſtematiſches Lehrbuch der angewandten Tactik oder eigentliche Kriegswiſſenſchaft. Nach den beſten Schriftſtellern entworfen, und mit Beyſpielen auf wirklichem Terrain erläutert. 2 Theile in 6 Bänden. Mit vielen Kpf. 2te verbeſſerte Auflage. 16 Rthlr.

Deſſen Zuſätze zu der erſten Auflage ſeines Lehrbuchs der angewandten Taktik. m. 3 Kpf. gr. 8. 1801. 18 Gr.

Verſuch eines Gebetbuchs für kleinere und größere Kinder. 8. 795. 2 Gr.

Verſuch eines practiſch-katechetiſchen Unterrichts im Kopfrechnen, für den 1ſten und 2ten Curſus. 8. 799. 12 Gr.

Verſuch eines ſokratiſchen Unterrichts in der deutſchen Sprachlehre und im ſchriftlichen Gedankenausdrucke. Zu einem praktiſchen Methodenbuch für Volksſchullehrer und Privatlehrer beſtimmt, mit

mit einer Vorrede v. Dr. J. Fr. Chr. Gräffe. 1r Th. die Rechtschreibung. 2r Th. die Sprachlehre. 801. 1 Rthlr. 18 Gr.

Volksfreund, der, ein Lesebuch für den Bürger und Landmann. 3 Jahrgänge. 8. 1 Rthlr. 12 Gr.

Vorbereitungslectionen zur Naturgeschichte, in sokratischen Gesprächen. 8. 800. 3 Gr.

Walther, oder Geschichte eines nordamerikanischen Pflanzers. 8. 797. 1 Rthlr.

Wandall, P. T., Lebensbeschreibungen verdienter Männer. 2 Bände. 8. 787. 1 Rthlr. 16 Gr.

Wolfrath, F. W. und Tellers homiletisches Handbuch über einige der gewöhnlichen Sonntagsevangelien und über freye Texte, 1n Jahrg. 1 — 48 Stück. 2 Rthlr. 20 Gr.

Dessen Wörterbuch für Theologen, Moralisten und Denker aller Classen. Erste Probe. gr. 8. 794. 20 Gr.

Digitized by Google

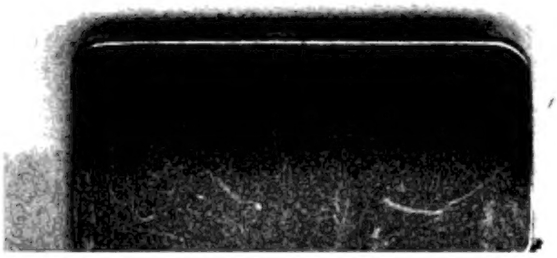

Digitized by Google